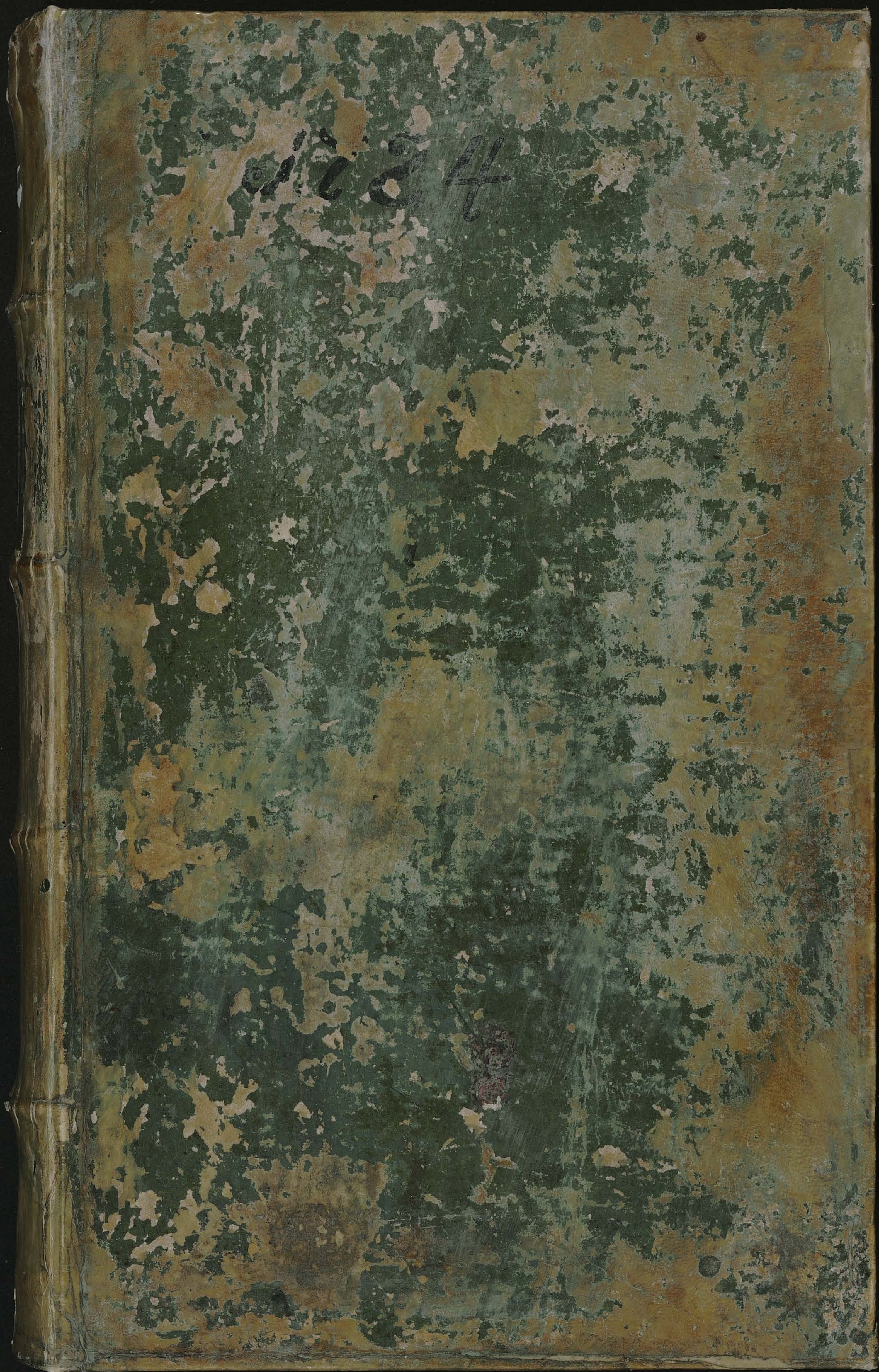

Oprawę wyrestaurował zakład introligatorski Robert Jahoda w r. 1934. Zetlałe tektury okładek zastąpiono nowemi, dawne wyklejki wle= piono na falce.

Nr. inwent. 6295.

IIIII Proszę o wybaczenie Pritten Vestra [illegible] renda

ze słowo [illegible] [illegible] [illegible]

nin cum Verbo Dei na SS. Ancht[illegible]

skorow, bo mi się sam sym naradzi[illegible]

Christus

[illegible]nona

Łazili

Convent

[illegible]iatori

Latron

1 Kalendarza Tynfow 15

xxxxxx

8

8

[illegible] list P. [illegible] [illegible] [illegible]

NB [illegible] list P. Po's [illegible] Mamelle [illegible], listy [illegible] [illegible]

NB. listy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] od- [illegible] [illegible]

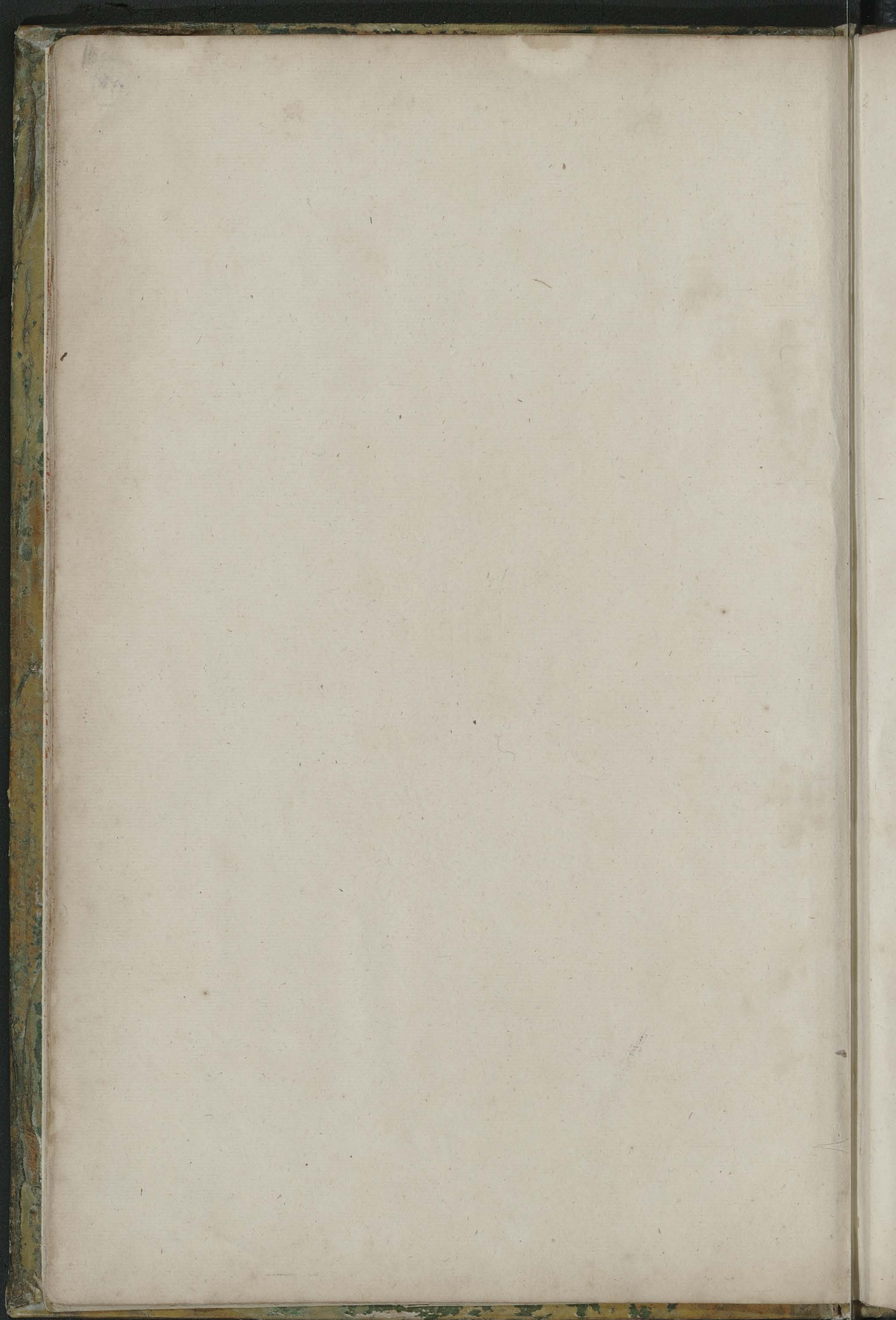

Protocollon Anni 1724.

XI

XV

XIX

Od JmPana Kanclerza Wo Koronnego do JmPana Marszałka Wo Korno z Łupisk d 2. January 1724.

Posłany mi List od JKoKrMci PaNo Mil[illegible] do Cara Jmci w materyi, jako annexa Copia informabit, expediowany, żem odebrał bez wyrażenia Woli Pańskiey względem należytego adressu, przeto zdało mi się go ordynować do rąk WmmPana, wypraszaiąc, abyś za powrotem Pańskim raczył mieć exploratam mentem Principis, czyli go każe oddać w Warszawie Xciu Jmci Dołhorukiemu, czyli też ordynować do swego Ministra, przy boku Cara Jmci znayduiącego się, oraz abyś tę wolą Pańską, jaka in præmissis declarabitur, raczył do skutku przyprowadzić, ile kiedy mnie podobno tak prędko nie przyidzie stanąć w Warszawie, abym miał anticipare przyiazd JKrMci. To wrzetelney poufałości wyraziwszy znam się bydź zawsze.

P.S. Racz WmmPan komunikować tey Expedycyi JmPu Podskarbiemu WuKu, WmmPu, nie życzę iednak Copiy wydawać, aż wprzód List oddany y posłany będzie. Ten zaś List do Xcia Jmci Kurlandzkiego racz WmmPan zrąk własnych oddać JmP Reynie do przesłania do Gdańska.

Od JKoKr. Mści do Cara Jmci z Drezna d 24. msca Decemb. 1723.

P. T.

Juz od niemałego czasu rozne y ustawiczne odbieramy przestrogi, o pewnych Sekretnych z Xciem Kurlandzkim względem Sukcessyi w Kurlandyi in casum zeyscia tegoz Xcia bez potomnie negocyacyach, wktore y zesię Rossyiscy ludzie Poddani WoCarsk. Wiel.wa podobno bez wiadomosci y rozkazu WoCarskiego Wiel.a mieszac maią, wtychze przestrogach Nam dokładaią. My zas pamiętni będąc, izesmy sobie przyrzekli ostrzegac się wzajemnie otym wszystkim, coby się zobopolnych Interessow Naszych tykac miało, lubo nie chcemy dac wiary pomienionym relacyom z jedney strony zasadzaiąc się na dawnych y ostatnich Traktatach zobopolnych, oraz y na tak wielu obietnicach y assekuracyach WoCarsk. Wielkiezska in commodum et emolumentum Rzpltey deklarowanych, zdrugiey zas funduiąc się in antiquis Diplomatibus Incorporationis et Subjectionis integræ, absq' ulla clausula exceptiva, aut reservativa, niemniey na Constitucyach Seymowych y innych jawnych y nieodbitych Prawach Rzpltey, altum, directum, utile, et ex omni parte plenissimum Dominium cum absoluta et independenti całey Prowincyi dispositione et ordinatione interveniente caducitate przyznawaiących, y positivè, ac incontestabiliter determinuiących. Vigore ktorych ani sam Xiąze Kurlandzki, ani Obywatele tameczni tanquam Vasalli et Subditi Reipublicæ, bez woli y wiadomosci onéy

nietylko

nietylko w zadne Traktaty z kimkolwiek ratione Sukcessyi przyszley, licitè et legitimè wdawaiąc pod ktorymkolwiek pretextem albo tytułem, ale y pomysli otym nawet niemogą absq' periculo incursus in pœnam Feloniæ, y maiąc pro comperto, ze takowe Actus invito et inscio Directo Domino nulliter attentati pro irritis et inanibus poczytane byby. Jednak zobligacyi powinney czułosci y starania Naszego o całosc y konserwacyą Panstw Rzpltey, tudziesz według trybu y zwyczaju między Monarchami zobligowanemi przyzwoitego, poufałe, y po przyiacielsku rzetelne, y doskonałe pragniemy miec od Wo Carskio Wielci objasnienie wtym Interessie, zebysmy za pospiechem wprędce Naszym do Krolestwa Polskiego, mogli Stany Rzpltey należycie informowac, a naybardziey, zebysmy wczesnie przed Seymem przez remonstracyą sprawiedliwey intencyi Wo Carskio Wielci w Instrukcyi na Seymiki Przed Seymowe Woiewodztwa tym ogłosem y rozruchem skandalizowane y pomieszane illuminowali, y zupełnie uspokoili. Przytym długoletnego zdrowia y pomyslnego powodzenia od Pana Boga Wu Carsku Wielu zyczemy. Dan ut supra

Od Krola Jmci do Xcia Kurlandzko
die ut supra.

Illustrissime Princeps Grate Nobis dilecte. Ultimis Responsorialibus Illustritatis Vestræ

inhærentes noluimus quidquam credere, multomi=
nus statuere ex rumoribus nuper divulgatis
quasi ratione alicujus clandestinæ Transactionis
de Successione futura Ducatus Curlandiæ. ast
cum in dies validior insurgat non solum fama
verum etiam plurium constans undequaq; asser=
tio, continuationem hujusmodi negotiationis non
cessare, imo ulterius progredi, in præjudicium
Jurium Majestatis Nostræ et Reipublicæ, ad
solicitudinem Nostram Regiam pertinere cen=
suimus, Ser=mum Czarum specialiter super
eo Literis interpellare, prout Illustritas Vrã
melius ex Copijs earundem sensum Nostrum
intelliget, mensurasq; tales exinde capiet,
ne Nos et Respublica aliquod detrimentum in
Juribus Nostris respectu Dominij directi et De=
volutionis in casu Caducitatis patiamur, et
ne Illustritas Vrã loco meliorandæ conditio=
nis suæ deteriorem faciat, aut vana spe
partem cupiens per intempestiva remedia
salvare, totum amittat, seq; una cum Terri=
genis Ducatus Curlandiæ in discrimen majus
ac difficultates inextricabiles conjiciat.
Quantum attinet allegatas Jurium Illritatis
Vræ læsiones, cæteraq; gravamina quasi a
Nobilitate Curlandica, seu a quopiam causata,
tum alias prætensiones, pro securitate et inde=
mnitate sui regiminis, ex parte Nostra accom=
modandas, tam in Comitijs Regni Generalibus pro=
ximè incidentibus, quam in Judicijs Nostris Ordi=
narijs, ac extrajudicialiter omnimodam sa=
tisfactionem

tisfactionem et assistentiam eidem pollicemur, minimè dubitantes, quin Illustritas Vestra vicissim perenne Deus illibatæ hucusq́ fidei suæ ac Prædecessorum suorum immutabili perseverantiâ sit observatura. De cætero omnem prosperitatem ac bonam valetudinem Illustritati Vræ a Deo precamur. Dabantur.

Literæ Responsoriæ ab Illmo Duce Curlandiæ ad SmRm Majestatem Gedani d 26. Januarÿ 1724. datarum Germanico ideomate.

Sæ Ræ Mttis Vræ mandati Literas humillime debitoq́ cum respectu resigillavi, et ex ipsis summè contentus percepi, id, quod Eadem hac in parte ad me expediri dignata est. Quoniam vero integra fide et debito cum respectu hoc idem suscipere me obligatum video, eidemq́ conformari tam debeo, quam volo, idcirco demissè supplico Majestati Vræ, quatenus interim per Severum Rescriptum suum Regium meis Supremis Consiliarÿs, contra me obstantibus, tum Equestri Ordini in gratia quam expedientissimè demandare dignetur, ut hoc quod inter se concluserunt ultra quam Conventus concessus in ore habuerit, illisq́ consenserit, pro nullo habeatur et cassetur, illiq́ se etiam conforment ad omnia anteriora Rescripta, plenariam debitam mihi præstent obtemperantiam, et eisdem non sint contrarÿ, omnes proventus mihi abstractos

resarciant, et cum reditus Ducillares /: vulgo licent und accis gefäller :/ cedere nolint, sed ipsimet Libavienses per duos Nobiles Curlandicos ad hoc destinatos ad me traxi, in hucusq' possedi, minitantur de facto eosdem recipere, Viginti et ultra homines Guardiæ meæ, quoniam nullum sustentamentum habere potuerunt, demittere debui, et Consiliarÿ Supremi maluerunt eos in extraneorum manus cedere, totos etiam protervos se demonstrantes, impune regimen sibi tantum modo vendicando, et pro beneplacito suo agendo, de meis mihi nullatenus aliquid innotescendo, nec minimam mihi de eisdem notitiam dando, quam longe autem illis placuerit, SæRæ Mtti Vestræ deferendo, et tales formando querelas, quæ e diametro Rescriptis SæRæ Mttis Vræ sunt contrariæ. Cum milites absq' stipendio in hucusq' detentos ordinaverim ad inequitandum meos a SaRaMtte Vrâ collatos Capitaneatus, quos Castellanus Grotthausen defacto acceptis ad hoc militibus Lithvaniciæ Exercitus, oppugnavit, Ille nihilominus quamvis hocce negotium ad Judicium Assessoriale SæRæ Mttis Vræ sit delatum, et totaliter ei annexum, eosdem recipere conatur. Quapropter etiam demississimas et humillimas fundo preces, hac in parte gratiosum SaRaMtas Vrâ exhibere dignetur mandatum quo prædictus Grotthausen a devastatione Capitaneatuum Wobolnik et Polangen desistat, eosdemq' evacuet, exitum Regiorum Judiciorum expectet, mei quoq' Consiliarÿ Supremi mihi infensi, ab Authoritate sibi vendicata desistant

ad decisio=

ad decisionem causae, Regium mandatum, eo in passu gratiosum impertiri velit, alias in profundum venient, et ex una alteram formabunt confusionem. Insuper minati sunt Exteris Potentijs. Sicut ergo me Protectioni SRae Mttis Vrae et meam justissimam causam recommendo, singulari indesinenti, debito ac humillimo cum respectu, ita vivo immutabiliter.

Od JmPana Dembowskiego Sekretarza Do JmPana Kanclerza WoK. z Drezna d 29. Xbris 1723.

P. S. Posyłam WmmPanu Dobrodziejowi in adjunctis Extrakt ostatniego Dekretu Trybunalskiego Condescensionis do Dobr Leszczynskich, ktory tu dla Informacyi Dworu przysłano. ale non patet z niego, ze Rydzyna y Leszno (: jako upewniał Listami swemi JmP. Woiewoda Kijowski :) są excypowane od Condescensyi, czemu się tu dziwuią, jezeli in Authentico Instrumento non contineter.

Przyszła takze y Informacya qua methodo postępuie taz Condescencya, nie słuchaiąc ani Listow Krolewskich (: nakt6ore miałi P. Gostynski Pisarz zda mi się Kaliski miał mowic, ze takich dostanie zawsze za taler bity, a P. Mięczkowski Podsędek Wschowski powiedział, ze milszy mi prawi papier z podpisem Alexander Mycielski niz takowe Listy. :) ani oppozycyi In=

teresfatorum, z mieysca na mieysce procedit, pretenduiąc czerwonego Złotego od tysiąca za pracą, atak gdy na osm millionow długow z zokładem pokazało się ex Concursu Creditorum (lubo ani Lehman z swymi ddd, ani Stąscy Dłużnicy, z tak wielu innych jeszcze się nieodezwa-li.) Panowie Condescendentes niebędą szkodni y fatygi nieumkną.

Że skonczywszy w Dobrach Dziedzicznych, chcą iść do Krolewczyzn, signanter do Starostwa Nowo-dworskiego.

Że Creditorowie porozumiawszy tantum chaos, sami się między sobą mieszać poczynaią, że y ci co mordicitus promowowali tę Condescensyą, radziby się iey iuż zbrygowali, między innym Jmc P. Mycielski Chorąży Nadw. Koron. stara się po-kombinować cum Administratoribus Leszna y Rydzyny, byle dług Jego przeięto, dawszy mu satis-factionem addequatam, y niekontent z Condescen-syi.

Że P. Koniuszy Poninski ma Plenipotencyą ad hunc actum od Stanisława cum pleno titulo Regio, ktorey po staremu non producit, ale miasto Ple-nipotenta sam Creditorem agit, produkuiąc nie małe zapisy y obligacye sobie należące. Za co P. Radonski zadaie mu falsificationem o-bligacyi, że maiąc blankiety od Stanisława popisał sobie co chciał na nich &. et alia si-milia &.

Te relacye sprawiły novas curas Przystawo

przy nich

przy nich pewne Punkta których mi JmPan Feltmarszałek kazał kommunikowac, żądaiąc abym na nie powiedział sensum meum. Z Niemieckiego tedy tłumaczone in summa były te:

1. Żeby JKrMć wyprawił od siebie expressum Nuncium na Reassumpcyą Trybunału Kor z Remonstracyami pro manutentione Constituciy Traktatowych, życząc zaraz na tę funkcyą JmPa Chorążego Płockiego.

Na ten Punkt reposui, że to non est hujus loci, przeciw Zwyczajowi y powadze Pańskiey, że satius za powrotem JKrMći starac się, aby Posłom Trybunalskim adaequate ad hoc desiderium był dany Respons, ponieważ maią się w tym Panu justifikowac. Może bydz, że y Senatus Consilium uzna bydz za punkt należący do Deliberacyi swoiey, toby tym gruntowniey było.

2do Jeżeli non expedit wydac Mandaty na owe Sądy, które są postanowione Traktatem, ponieważ przeciw Traktatowi wykraczaią z Stanisławem korrespondujące, y teraz non verentur przy Condescensyi przyimowac tegorocznych obligacyi Jego cum pleno titulo Regio.

Ad 2dum reposui że Sądy Traktatowe stricte biorąc są postanowione contra crimina Status notoria, y że propria Authoritate Dworu resolvi niemogą, że wyrzawszy opisanie ich, trzeba się należycie porozumiec, quibus, cur, quomodo, quando, z dowodami

rzetelnemi, bo to res majoris momenti, ktorą brzmiec dobrze, ale wyciągać niebespieczno.

3tio Co czynic, jezeli Condescensya poydzie do Rydzyny y do Leszna?

ad 3tium Respondi, ze gdyby chciano słyszec Recepti, ktoby się nim składac należało, albo jezeli się znayduie w Dekrecie /: tak jako upewniał Litowskie JmP. Woiewoda Kijowski / ze te maiętnosci są excypowane, to się y tą excepcyą bronić, sin secus to od Juristow zasięgnąc Consilium, albo in defectuositate actus, co do Nas nie należy.

4to Co czynic jezeli tez Condescensio poydzie do Dobr Krolewskich, ex quo za pieniądze od Dłuznikow zaciągnione są kupione.

ad 4tum. Jako Dobra Krolewskie privatis oneribus podlegac niepowinny, y długi na nich żadne praetendi niemogą, tak rozumiałbym, ze ta sama racya cum oppositionem Juridicam y Protestacyi zaniesiona wstrzciby powinna ejusmodi actus Condescensoriales, ktorym niepodlegaią Krolewczyzny. Et

Te tedy y tym podobne były rozmowy moie z JmP. Obersztleutnantem Unrugiem, ktore tu ad scriptum reduxi dla Informacyi WmmPana Dobrodzieja.

Po napisaniu tego quae supra, był u mnie JmP. Unrug od JmP. Feldmarszałka donosząc o nowych Condescensionis przegrozkach, ze chcą isc do Leszna y Rydzyny, mowiąc, ze co non obstante, iz niemasz o nich wzmianki w Dekrecie Condescensya iednak chce ich adcitare, aby nie-

dzieli

dzice integram massam długow
y dlatego zlecił mi JmP. Feldmarszałek upra-
szać WmmPana Dobrego, abyś podał sposob do
zabieżenia temu Zamachowi Condescensionis,
ktory non aliter interpretatur, tylko na wy-
wrocenie pedetentim Traktatu całego. Czyby
non expediret założyć mandat na Seym sa-
mymże Grodom y Ziemstwom, gdyby miały fun-
dare Condescensiozem w Rydzynie y Lesnie,
ktory to mandat trzebaby rozumnie napisać.
Przeszłą pocztą posłałem WmmPu Dobrodz
Copias Listow JmPa Kasztelana Woynickiego
tak do JmPa Feldmarszałka jako y do mnie
pisanych przeciwko Miastu Krakowu
JmP. Feldmarsz. kazał mi sobie dać informa-
cyą, ce qui en etoit, et ce qu'il y auroit
a repondre, abym się z Sekretarzem Jego zniosł
a tak oddałem naprzod des remarques JmPu
Feldmarszałkowi, jako Miasto Krakow preve-
nit suppliką swoią Krola Jmci de gravamini-
bus, ktore ponosi przez przeładowanie Czopowe-
go, y przez uciemiężenie Exekucyi Exaktorow,
przeciw ktorym supplikowało o Glejt, y otrzy-
mało go od JKrMci jeszcze in Octobri. Potym
coby miał za Respons uformować Sekretarz
JmPu Woynickiemu, po informatione napi-
sałem mu sequentia, non involvendo wni-
czym WmmPana Dobrodz.
A Mr de Suhm.
Pour repondre a Mr Dembinski Castelan
de Woyniez, il me semble, qu'il faudroit

Luy faire connoitre, que bien que sa demande est venue tard, on est toutefois persvadé, que rien n'est point sortit, qu'il blessât la justice. Car quoyque la Ville de Cracovie en s'addressant au Roy pour soulager la surcharge de l'impôt sur la boisson (: en latin, Contributio Ducillaris et Solidaria :) eut obtenue le Sauf-Conduit au mois d'octobre, S. M. n'a pas crû de pouvoir luy refuser cette protection, d'autant moins qu'Elle scait bien, que les Sauf-Conduits ne s'opposent point aux Loix, mais aux abus et desordres, qui peuvent s'y glisser, et c'est pour cela que les Saufs Conduits sont appellez Remedia Juris et Justitia.

Niewiem tedy jezeli ad hunc sensum Zdac się będzie Jani Puttfeldm.[ui] Respons do pomienionego JmP[a] Woynickiego, moy będzie krotszy, bo się niewdaiąc wrazyocynaye, rzecz samą doniosę, że iuz Miasto odniosło, o co supplikowało etc.

Znowu tu przyszła Nowa Supplika od owego Dawidsona, ktoremu JmP. Woiewoda Chełminski chce odebrac Schenfeldt y przystał nowy pozew, in crastino S. Catharinae wydany, supplikuiąc JKrMci o Protekcyą etc. ale gdym ten Pozew począł examinowac pooczął, znalazłem, że niebył prawdziwy, y tylko tynsem

tylko Pruskim zapieczętowany, znać że JmP. Wojewoda straszy go tylko, aby co wystraszył. Kazano mi tu pisać do Trybunału Koron. za JmPm Unrugiem Stolnikiem Wschowskim o Zbor Kargowski, a zatym napisałem in eum sensum jako się przydaie Copia.

JmPa Schwerina conveni znowu respektem uwolnienia Ridella, ktory się tym tylko exkuzował, że Responsu jeszcze nieodebrał; że się znowu odezwie, y do samego Krola swego pisać będzie, przyobiecał. Interim uprasżał, aby memoryał de raptu, ktory novissimè przesłałem WmPanu Dobrodz. był mu zleciony. A że tak occasione począł się uskarżać, że Pan Jego żadney od Rzpltey nieodbiera satisfakcyi, prosiłem go wzajemnie, aby pomiarkował, kiedy też y Rzpltey satisfactum od Principała Jego? a tak gdy nic niemogł znaleść, skonczony diskurs.

Gdy to piszę przysłał mi JmP. Gr. Manteufel Copiam traductam Listu Krola Pruskiego /: bo Originał przyszedł po Niemiecku :/ respektem Blankenberkow do przesłania oneyże Wmu Panu Dobrodz.

Od JKo Kr Mci do Trybunału Koron. za Urodz. Unrugiem Stolnikiem Wschowskim o Zbor Kargowski d. 24. 10bris 1723. z Drezna dany.

August Wtóry etc.

Wielebni, Wielmożni, Urodzeni Uprzeymie y Wiernie Nam mili. Przełożono Nam iest nomine et pro parte Urodzonego Urzuga Stolnika Wschowskiego, jako w Sprawie Duchowney o Zbor Kargowski, y ktorey ani w Konsistorzu Loci Ordinarii, ani in ullo foro Spirituali cognitio non processit, do Trybunatu Koron° iest pociągniony. Co że przeciwko Prawom Szlacheckim, w ktorych pomieniony Stolnik Wschowski niewyłączyst, dzieie się; obszernymi Nam dowodzono reprezentacyami, a oraz supplikowano, abyśmy Uprzeymosciom y Wiernosciom Naszym w tey y tym podobnych Sprawach iustam ac debitam attendentiam usilnie zalecili; abyście ich Uprzeymosci y Wiernosci Wasze jako extra forum legitimum evocatorie pociągnionych ad Judicium Suum nieprzepuszczali y niesądzili. Ktorą supplikę do nas wniesioną, gdy się zwszelką słusznością zgadzaiącą znayduiemy, oneyże annuendo, żądamy usilnie, abyście Uprzeymosci y Wiernosci Wasze wzpomnionego Urodzonego Stolnika Wschowskiego ab impetitione et processu eiusmodi uwolnili. Co pro aequitate zalecaiąc dobrego od Pana Boga Uprzeymosciom y Wiernosciom Waszym życzemy Zdrowia. Dan w Dreznie ut supra

Litere

Literæ Regis Prussiæ ad S.m R.m M.tem in negotio Blankienbourg fratrum Berolini d. 27. Novemb. 1723.

P. T.

Relatum accepi duobus Fratribus Balthasaro Friderico, et Dyonisio Georgio de Blankienbourg, quorum alter in Legione mea Mosetanica Centurionis munere fungitur, a Clero Romano-Catholico in Polonia haud exiguam molestiam creari, eorumq' res in tantum discrimen esse deductas, ut illis aut fidei suæ sacra deserenda, et reluctante conscientia, Religio Romano-Catholica amplectenda, aut gravissima mala et pericula obeunda sint, quamvis, quod sane mirandum, tam diræ persecutionis nulla ratio exhiberi possit, nisi quod Pater eorum quondam Romanæ Ecclesiæ partes fuerit secutus.

Ferè incredibile mihi visum est, Inclytam Poloniæ gentem, quæ alias tam singulare et eximium justitiæ, rectiq' rationis studium præ se ferre consvevit, eo adductam esse, ut religionem quam profitetur suam, violentis medijs propagandam esse censeat, cum id consilij, uti satis superq notum, nec ad hunc finem consequendum aptum, nec sua Natura Divino Numini gratum aut acceptum

esse possit. Cui accedit si Romano-Catholici in Polonia sibi licitum esse putent, contra illos, quos Dissidentes in Religione Christiana vocant, tali modo procedere, quod Principibus Evangelicorum multominus vitio verti debeat, ubi sibi quoq' tandem aliquando jus paria paribus referendi, et erga Subditos suos Romano-Catholicos eadem potestate utendi licentiam vindicaverint.

Verum cum longè satius sit, ad evitanda varia, quæ exinde facile oriri possunt incommoda, ejusmodi via facti et violentiæ abutraq' parte abstinere, a Mtte Vra fraterne ài summopere efflagito, velit suis ad quos hæc res pertinet, serio et cum omni effectu injungere, ut prædicti duo fratres de Blankenburg, secundum hoc sanioris Politices præceptum, in Polonia habeantur, et ipsis libera facultas concedatur Religionem suam quam veram esse agnoscunt, quamq' rectam salutis viam monstrare persvasi sunt, placide et quiete exercendi: omnia vero quæ in eorum detrimentum moliuntur, prorsus et in totum sistantur.

Nullus dubito, quin Mtas Vra, qui ipsius est recti boniq' amor, et candidus erga me affectus, huic meo desiderio, omni justitia et æquitate innitenti, locum sit datura, qua etiam spe fretus Mtti Vræ felicia

quævis

quavis et prosperam valetudinem ex a=
nimo apprecor. Dabantur ut supra

Od JmPana Kancle-
rza W. L. do JmPana
Dembowskiego Sekre-
tarza z Kupisk d. 8.
January 1724.

List WmPana obszerny cum annexis
sub d. 29. Xbris anni elapsi N.o 97. pisa-
ny odebrałem tą pocztą. Dziękuię WmPanu
za punktualną kontinuacyą miłey korrespon-
dencyi. Że zaś moie Listy nie tak punktu-
alnie WmPana dochodzą, przyczyna tego
jest Cursoria Poczty Litewskiey, przecież przy-
naymniey wtym non culpanda, że pomienione
Listy niepoginęły. JmPanu Schwerinowi
chciey WmPan przełożyć, to co ad contenta
Listu Principała Jego JmP. Podskarbi W. Kor.
reposuit JmPanu Metrykantowi Cichochiemu
względem mniemaney Depaktacyi Kupców Pru-
skich w Mławie na Jarmarku jako in anne-
xis sub Litera A. patebit.
Względem zabrania gwałtownego Dawida
Leuktarta ze Wsi Duden do Starostwa Ge-
orgenberg, in supposito, że to do Starostwa
Jurborskiego w Litwie, mogą bydz expedyowa-
ne Listy do JmPana Woiewody Wileńskiego
od JKrMści aby rem investiget, et pro aequi-

tate discernat ac determinet, tak jako się tez expedyowały in similibus do JmćPa Generała Wielkopolskiego.

Co się tycze Listu względem Blankenburgow pisanego, poniewaz się w nim doczytać nie można w ktorey Dyecezyi ci Xięza znayduią się, od ktorych maią mieć impetycye, tedy potrzebna jest rzetelnieysza informacya, aby się uczyniła należyta diligentia ad rei veritatem et equitatem investigandam.

Obszerną relacyą de actis per Condescensionem in Bonis Leszczynianis czytałem, nierozumiem aby ta Kondescensya miała do Leszna y Rydzyny procedere, ile kiedy te Dobra były Decretem Anni 1723. proximè praeteriti wposiessowanym od niey per expressum excypowane, wprzystanym zas teraz ostatnieym Decretu Extrakcie jest dołozono, Necessariam esse iteratam Condescensionem in fundum Bonorum omnium Leszczynianorum Decreto anteriori latam specificatorum: Toć nad Decret Kondescensya nic sobie pozwalać nie powinna. Jezeliby zas miała co w Lesznie y Rydzynie chcieć attentare, to Listem Originalnym JmćPa Woiewody Kijowskiego, et praemissa ratione mogłby actus impugnari et impediri. Nietrzeba tez dawać wiary wszytkim relacyom, bo mogą bydz takie przez ktoreby chcieli privati Dwor zmieszać

y takim

y takim sposobem swoim Interessom dogodzi.
List do Trybunatu względem Zbora Kar=
gowskiego trzeba było, aby był w innych
terminach expedyowany. etc.

Litera Regis Prussiæ
ad Sam Rm Mttem Berolini
d 7. Xbris 1723.

P. T.

Non possumus non, quin Mtti Vræ hisce
Literis fraternè exponamus, nuperrimè ex Prus=
sia ad Nos perlatum esse Nuntium, quod a Subdi=
tis Nris, qui Commercij Causa Fora Poloniæ fre-
quentare solent, ibidem varia, eaq' inusitata exi=
gantur vectigalia, et speciatim in Nundinis
haud ita pridem in vrbe Mlawa habitis, a non=
nullis mercatoribus e Civitate Nostra Nei=
denburgensi postulatum fuisse, ut de centum
florenis pro panno vendito acceptis, decem flo=
renos, octo vero, si alia mercium genera usq'
ad summam Centum florenorum vendidissent, ex-
solverent.
Cum autem hæc res Pactis, quæ Nobis cum In-
clyta Poloniæ Republica intercedunt, omnino
sit contraria, quippe quæ tales exactiones
disertis verbis prohibent, tantum abest, ut
credamus hæc jussu Mttis Vræ esse peracta
ut potius certo persvasi simus, omnia illa
inscia Mtte Vra suscepta esse, præsertim
cum in Prussia Nostra Majestatis Vræ Subdi=
tis

qui nundinas ibidem visitare consueverunt, praeter usitata nulla unquam onera sint imposita.
Haec etiam est causa, quamobrem speramus et confidimus Mttem Vram pro insigni sua animi aequitate, seria et omni cum effectu conjuncta mandata daturam esse, ut ejusmodi nova vectigalia pro futuro prorsus aboleantur, Subditiq Nostri ab omni novo et supra memoratis Pactis contrario onere liberi maneant et immunes.
Quod ut ita fiat Mttem Vram etiam atq etiam rogamus, Eidemq de caetero prosperam valetudinem et ad invidiam usq feliciter fluentem fortunam ex animo apprecamur.
Dabantur ut supra

Od JmPana Cichockiego Metrykanta do JmPana Kanclerza WKorn z Warszawy d 5. January 1724.

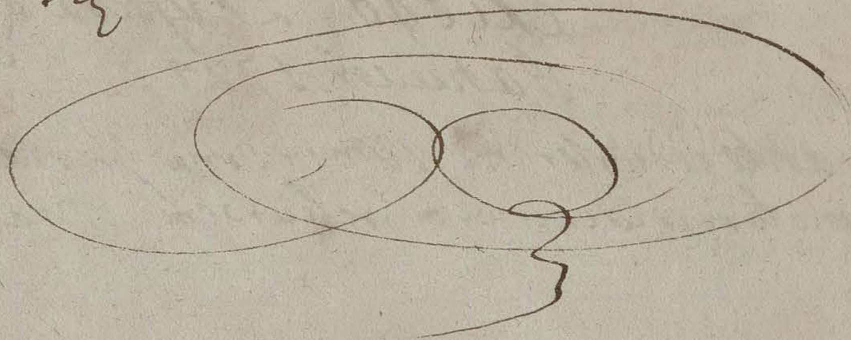
Odebrawszy z należytym respektem List WmmPana y Dobrodzieja, kommunikowałem indilate JmPu Podskarbiemu WK. Listu Krola Pruskiego. JmP. Podskarbi WK przy oddaniu uniżney vnizonosci WmmPanu, kazał mi donieść WmmPanu, że już wtym Interessie Fechterlę tu odprawił z Sekretarzem Brandeburskim, ktory z kupcami Brandeburskiemi

deburskiemi był u niego, y gdy provocabat ad Pacta, obligował go Jmc P. Podskarbi, żeby one pokazał, y w nich Punkt uwalniaiący onych a Solutione Teloniorum, ktore wszyscy Kupcy Gdanscy, Thorunscy, Polscy y inni prowadzące towary ad Regnum et ex Regno usitata od dawnych lat methodo płacic muszą, a consequenter y Brandeburscy kupcy od płacenia tegoż Cła wolni bydź niemogą. Dotego ci Quaerulantes, niezwyczayną drogą, ale in fraudem Skarbu manowcami na Jarmarki jeżdżą, ktorych ludzie Skarbowi zaskoczywszy, kilka postawow sukna in vim Confiskaty onym zabrali. Ktore Jmc P. Podskarbi WK. per Generositatem suam oddać im kazał, ale zaraz wydał Uniwersały, ktorych Copią posłał temuż Sekretarzowi Brandeburskiemu, że in futurum jezeliby ktory kupiec minąwszy Komory y nie zapłaciwszy Cła od Rzptey postanowionego, ważył się manowcami na Jarmarki jezdzic, tedy wszytkie towary jego na Skarb irremissibiliter konfiskowane będą. Tak tedy przerzeczony Interess uspokoił Jmc P. Podskarbi WK. etc.

Od JmPana Kanclerza WoKo do JmP. Kasztelana Woynickiego. z Łupisk d. 2. Januarij 1724.

Pisałem antecedenter do WmmPana Jnstancyalny List, motus płaczliwym rekursem Miasta

JKrMści Stołecznego Krakowa szukaiącego omni meliori modo uwolnienia od Podatku szelężnego na Seymiku Proszowskim novissime uchwalonego. Teraz zas juz nie ad Instantiam Miasta ale motu proprio zobligany moiey ku Przeswietnemu Woiewodztwu ponawiam moię pierwszą prozbę do Umm.Pana iako pierwszy kredyt maiącego, spodziewaiąc się skutku iey doskonałego, y donosząc to in omni confidentia Umm.Panu, ze wiele JchmSciow Pierwszych in Ordine Senatorow, tak do JKrMści PMMiłło, iako tez ad meum Ministerium odezwali się in tuitionem Jurium pomienionego Miasta, allegując ze in iakakolwiek ante Novellam Legem praxis płacenia szelęznego /: przeciw czemu Miasto miasto zawsze reclamare :/ praejudicare niepowinna, y ze w Przeswietnym Wwdztwie znayduie się wiele takowych JchmSciow PP. Obywatelow, ktorzy tey ostatniey uchwały nie approbuią. Zeby tedy wtey okolicznosci rzeczy ad extrema remedia nieprzychodziły, y tak JKrMc, iako y moie Ministerium do nik Radą Senatu non obligetur, wwszelkiey szczerey poufałosci insinuare Umm.Panu nieomieszkuię pragnąc zawsze zabiegac iakimkolwiek niepomyslnym konsequencyom, y piszęc się vero cultu

Od JmPana Kanclerza W. Ko do JmPana Woiewo=dy Mazowieckiego z Kujsk d 15. Januarij 1724.

Tak ex impulsu nieustanney obligacyi moiey, ia=ko tez ex motivo Listu JeymPanny Matki Naszey Lubelskiey, primas Lineas korrespondencyi wtym Ro=ku nowo zaczętym rysuię, niech będzie auspicatissi=mum ich exordium a votis, ktoremi wnieskonczo=ney zyczliwosci prosperitatem WmmPanstwa pro=sequi dozgonnie nieprzestanę. Względem na=bycia placu Alonowskiego to moie było y iest zda=nie, aby przez otrzymanie Cessyi od Sukcessorow do niego należących wziąc czym prędzey Intromissyą; y iuz actu ztymi Sukcessorami zaczęto w Krakowie Imieniem moim kontraktowac, kiedy iednak zdało się pretium plus iustum, y JmX. Officyał Lubel=ski miał adinvenire medium, aby ten plac mogł cedere JchmPP. Wszystkom levioribus impensis, et breviori via, zdało się kontraktu zaczętego nie=determinowac, y rzeczy in statu quo zostawic do dalszey dispozycyi. Potym ponieważ konsens ad ce=dendum dały JchmPanny Brygitki dla WmmPanstwa zdanie moie było y iest, aby czym prędzey, et omni meliori modo nabydz tego placu y wpossessyą oddac JchmPP. Wszystkom. a zatym racz Wm MPan czyli to przez dokonczenie kontraktu ode=mnie zaczętego, na co przeszłą pocztą posłałem

Listy potrzebne do JeymPanny Matki Lubelskiey czyli tez przez jaki inny skuteczny y nieodwłoczny sposob rem determinare, aby mogły JeymPanny Wizytki gaudere possessione tegoz placu. Listu mego do Cesarzowey Jeymsci Amalis Wdowy jako WmmPanu kommunikował JmPan Marszałek WXL tak ja kommunikuię Copiy Responsu piszę się constantissimo et vero cultu.

S. E. Mgr. le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. Le Feltmarschal Fleming à Kupiski ce 26. Janvier 1724.

Votre Excell ce verra dans l' extrait joint, ce que j'avois ecrit à Mr Dembowski dans l'affaire des biens de Leszno. En attendant le plaisir de parler s'il plait à Dieu avec V. E. sur ce sujet, je la puis assurer, que son grand nom est un grand soutien dell' interest, en faveur duquel Elle l'a bien voulu preter, et il est pour moy un motif d'agir, comme je fais, meme par cette Ordinaire pour le maintenir dans l'etat present, jusqu'à la Diete prochaine. Je m' expliqueray plus amplement sur cela de bouche etant avec tout le respect.

Od JmPana Kanclerza Wo Koronno do JmPana Wojewody Kijowskiego z Krzyszk[illegible] 26. Januarij 1724.

Wiedząc dobrze ze JmP. Marszałek WKor. WmmPan za Compulsem do Nas wszystkich Ministrow od JKrMsci P.N.Miłto. danym względem Sprawy Dobr Leszczynskich y względem Recessu otychze Dobrach doblisko przyszłego Seymu obszernie pisał do Wmm Pana, dlattego ztym nie rozwodząc się krottko wpoufałosci wszelkiey namieniam, Jz ja pisałem do Dworu, jako nierozumiałem y nierozumiem tego, aby Kondescensya miała do Dobr Leszna y Rydzyny procedere, ile kiedy te Dobra były Dekretem Anni 1723. proxime praeteriti wyroscie ferowanym od niey per Expressum excypowane, w ostatnim zas pod laską Wmm Pana Dekrecie jest dołozono: Necessariam esse iteratam Condescensionem in fundum Bonorum omnium Leszczynianorum Decreto anteriori latam specificatorum: Toc nad Dekret Kondescensya nic sobie pozwalac nie miała, ile ze y List Wmm Pana do Dworu pisany wyraznie enunciat, iż w Lesznie ani w Rydzynie Sprawy zadney nie ma miec pomieniona Kondescensya. A zatym referuiąc

się do remonstracyi y insynuacyi JmćP. Marszałka W. K. WmmPana, jestem pewien, że authoritas et prudentia WmmPana potrafi dogodzić wszystkiemu, w czym oczekiwając pożądanego WmmPana responsa, jestem

A Rege Prussiæ ad SmR. MMttem in negotio Dissidentium Berolini d. 22. Januar. 1724.

P. T.

Quanquam non sine acerba animi ægritudine, id quod liberè fatemur advertimus anctas, quas apud MMttem Vrām hucusq' interposuimus pro Nostris in Polonia communis fidei Sodalibus dura persecutione et oppressione vexatis, iteratas toties commendationes adeo parum præsidij et tutelæ adversus inimicos et persecutores illis attulisse, ut magis etiam eorum calamitas exasperaretur, et persecutiones in eum cumulum exsurgerent, unde universæ rei Evangelicorum in Polonia haud dubius interitus, propius quam antehac nunquam prospiciatur. Non tamen ideo omittendum duximus, pro eadem causa MMttem Vrām denuo interpellare, concepta fiducia subnixi, tandem impetrandi, ut quidquid per Constitutiones Regni Poloniæ, pariter atq' per Pacta MMttis Vræ cum Repub:ca conventa

et solenniss.

et solennissimè confirmata, in favorem eorum, quos Dissidentes vocant, sancitum habetur, ipsis utpote integra semper in Mttem Vram et Rempublicam fide, subditis reapse praestetur, quodq̃ pro illis Jus fasq̃ postulant, cæteris quibuscunq̃ considerationibus potiora habeantur.

Enim vero hoc ipsum praesens exigit necessitas, quando Dissidentes in Polonia nunc denuo recentibus vexationibus adeo premuntur et urgentur, ut nisi Deus O.M. opem ostendat et animum Mttis Vrae in auxilium miserorum flectat et inclinet, actum de illis esse, et inevitabili quodam fato extremum exitium impendere videatur. Luculentum rei argumentum praebet, quod paucis abhinc diebus in templa Dissidentium apud Piaski et Wengrow attentatum est, quodq̃ Mttem Vram latere non potest: Nimirum ut Decreti a Tribunali Lublinensi 13. Decemb. anni nuperi publicati, instauratio Templorum in Piaski inhibetur, quae jam perfecta et reparata essent, intra septimum diem destrui jubentur, Exercitium Cultus Divini publicum severissime interdicitur, et Patrono Loci $\frac{24}{m}$ flor. mulcta nomine imponuntur. Nec multo post Templum Evangelicorum Wengroviense, quamvis antiquae Radzivilianae fundationis, et in haeredibus è Neoburgicis, quo nomine nunc appellantur Bonis sustentationem recipiant, ab Episcopo Luceoriensi Dissidentibus non alio nisi

hoc deridendo sane obtentu, quod Campanæ hujus templi grandiores essent illis, quas in suo templo Catholici habeant, ereptum est; prætereaq́ in Ministros Verbi Divini eidem templo Servientes, Captivatio decreta, eos cum Uxoribus et liberis, tristi exilio solum vertere coegit, sicq́ hoc etiam loco, ut in alijs compluribus Dissidentibus cultus sui et conscientiæ libertas reclamantibus Divinis humanisq́ legibus, suppressa et penitus est sublata.
Fieri ne possit, ut hi infortunati, qui omnibus retro tam prosperis, quam adversis temporibus Mttis Vræ Ejusdemq́ in Regno Antecessoribus imo universæ Reipubcæ tot eximia integerrimæ Fidei et pro salute Patriæ zeli, documenta supra millenos alios, re ipsa exhibuerunt, à Mtte Vra opis et auxilij vacui relinquantur, et qui sub nomine Dissidentium comprehenduntur, Fideles Mttis Vestræ Subditi, inimicorum invidorum et persecutorum suorum injurijs, ad internecionem permittantur, ab Excelso Mttis Vræ animo Longe alienum esse augurari licet. Nos vero non adhunc adeo, quam ad ipsam unam justitiam respicimus, quam coram Deo et propria conscientia omnibus sibi subjectis sine discrimine æqualiter administrare Vra Mttes obligatur, perq́ eam instantissimè et fraternè rogamus, ut ne ultra differat iniquas illas modo recensitas

persecutiones

persecutiones serio et severe cohibere, et Dissidentes ab omnibus suis Praepotentibus inimicis et persecutionibus defendere, jura eorum, publico usu et Legibus comprobata tueri, imprimis autem Regio mandato praecipere, ut supradicta Evangelicorum Templa, in Piasli et Wengrow sine mora restituantur, Possessores eorum in legitima possessione ultra ne turbentur, Patronus memoratus ab imposita mulcta liberetur, aliaq' praeterea gravamina, quae sibi illata Dissidentes in Polonia juste queruntur, queq' vel omissa hic eorum mentione Mtti Vrae abunde cognita sunt, prorsus aboleantur. Nihil est quod magis gratum acceptumq' Mttas Vra praestare Nobis possit, et curabimus vicissim, ut ejus sensus in Nostros etiam Catholicae Religioni addictos Subditos redundet, qui sic etiam tantum benignitatem praesertim in Terris Nostris Prussiae, experiuntur, ut inde vehementius Nobis doleat, Nostros in Polonia Fidei Consortes tanta duritiâ haberi, sed vel ideo non imputandum Nobis fore contendimus, si post exhaustam patientiam, de mediis reddendae vicis et gentium jure, paria referendi dispiciamus. De caetero etc Dabantur ut supra

Memoriale Secretarij Brandeburgici ad Sm Rm Mttem.

Serenissime ac Potentissime Rex
Domine Clementissime

Non latet Sm Rm Mttem Vram paulo ante discessum Ejus nuperrimum in Saxoniam, causam Magistratus Elbingensis cum Lanionibus ejusdem Civitatis, in puncto pascui litigiosi germanice (die Fleischerwiese) dicti, in Judicijs Assessorialibus ventilatam, ab ijsdem interlocutorio prolato, ad Judicia Relationum S.R. Mttis Vrae devolutam esse. Cum autem Ser mi Borussiae Regis, Domini mei Clem mi, Interesse, respectu oppignorationis Territorij Elbingensis, ab Inclyta Poloniarum Republica, sibi factae, maximoperè ea in re versetur, jussum sum eo quo par est devotissimo respectu, orare Sac. Rm Mttem Vram, ut Judicio Relationum seposito, res ista ad Regni Generalia Comitia deferatur, vel saltim pleno Senatus Consilio examinanda detur, quo amplior Elbingensibus enascatur occasio, Justitiam Causae suae supradictae exponendi, et plurium disquisitioni subjecta, prolixiùs de ea cognosci, atq; per sententiam definitivam componi possit.

Quibus

Quibus obtentis submississimo cultu permaneo.

Sacræ Regiæ Mttis Vestræ

humillimus atq' obedientissimus servus.

G. Hoffmann

Varsaviæ
d. 28. Januar.
1724.

Aliud Memoriale
ejusdem Secretarij ad
Sm R m Mttem sub eadem
die porrectum.

Inter alia quæ Serᵐᵒ Borussiæ Regi Domino meo Clementissimo cum Inclyta Poloniarum Republica intercedunt, non immerito primum obtinet locum, finium utriusq' Regni et Provinciarum cæterarum solida compositio, cujus in hocusq' tempus facta dilatione, non aliter evenire potuit, quin varijs collisionibus et excessibus, communium Limitum accolis frequentissimam præberet occasionem. Cumq' Serᵐᵘˢ Rex Borussiæ seriam suam faciat applicationem, omnia radicitus evellendi impedimenta, quæ mutuo Vicinitatis Studio, vel apparenter tantummodo, nociva esse possunt, ita spem concepit suavissimam Sac. Ram Mttem Vram eodem Boni publici amore inductam, spontaneo motu, optimæ huic intentioni obviaturam, atq' conjunctis viribus commu-

rem utilitatem promoturam.
Jubeor itaq' infranominandus ego, novam
proponere finium regundorum Commissionem,
inprimo a Sac. Reg. Mtte Vra, habendo Senatus
Consilio decernendam, quae potius reassumenda
dici posit, cum jam Constitutione quadam Regni
Poloniae stabilita, saepius iterata vice, praeser-
tim temporibus Lib. Baronis à Löllhöffel, in-
cepta, per fata temporum autem vel alia
obstacula iterum intermissa sit: Qua beni-
gnissimè impetrata, superfluam petitionem
meam esse censeo, ut nempe Sac. Reg. Maje-
stas Vestra Viros Cordatiores et pacis stu-
diosissimos denominare clementissimè digne-
tur, qui cum Commissarijs a Serm̃o Borus-
siae Rege eligendis, itidem Viris probis et
aequitati studentibus constituendo bono pu-
blico, firmandoq' salutarem suam operam
navent.
Nihil igitur superest, nisi ut promptissi-
mam resolutionem Domino Suo Clementissi-
mo, citissimo nuntio a se referendam expe-
tat, in sempiternum, submississimo atq' de-
votissimo cultu permansurus

Rapport de Mr Le Fort au sujet du Duché de Courlande de St Peterbourg le 26. fevrier 1724.

Je receu dernierement ordre de remetre dela part de V. Mté une Lettre a Sa Mté Czarienne, qui est datée du 14. xbre passé, ce que j'ay aussi executé en son tems. Sur ce sujet Sire, je fus appellé avanthier au College des affaires Etrangeres. Je m'y rendis ou je trouvay Mr le Conseiller privé Osterman et Mr Stepanof Conseiller privé dela Chancellerie.
Mr Osterman me porta la parole, et me dit, qu'il avoit eu l'honneur de faire son treshumble Rapport a S. Mté Cze du contenu dela lettre de V. Mté, et que Sa Mté Cze avoit ordonné de me faire la Reponse suivante.
Je l'interompis en cet endroit, et luy dit, que comme je n'avois nul ordre speciel d'entrer dans le sujet de la dite lettre, et n'ayant pas l'honneur d'etre chargé positivement des affaires dela Republique, j'avois esperé que S. Mté Cze auroit bien voulu me faire remettre une Reponse par ecrit, ce qui me paroissoit plus convenable.
Il me repliqua : que l'intention de S. M. Cze etoit bien d'ecrire a V. Mté. mais que comme S. M. devoit partir dans trois jours, que l'on etoit dans les fetes du Carneval, et que d'ailleurs leurs Ecrivains Polonois avoient deja prit les devants pour Moscou, S. M. Cze avoit ordonné de me faire ad interim une Reponse verbale, qui contenoit :
Que S. M. Cze avoit paru fort etonnée des bruits, qui s'etoient repandus, comme si ses sujets eussent voulu tramer quelque intrique en Courland au sujet

de la succession de ce Duché, supposé que le Duc vient a mourir sans enfants. Qu'Elle l'ignoroit entierement, et que s'il s'etoit passé quelque chose, c'etoit a son insçu
Que S. M. Cz^e n'avoit pas oubliée les Traités formels, qui s'etoient faits entre les deux Couronnes et qui devoient etre observés inviolablement.
Que S. M. Cz^e avoit diverses raisons, qui ne permittoient pas, qu'Elle se melasse des affaires du Duché de Courlande sans agir de Concert avec V. M. et la Repub. de Pologne.
1mo Que c'etoit agir contre les Traités mutuels, et
2do contre les derniers assurances faites a Mr le Palatin de Masovie
3tio Qu'il etoit de l'interest de sa Mté Czarienne que le Duché de Courland restat dans l'etat ou il est, et sous la Domination de la Repub. et qu'etant Voisin de deux frontiers, il ne convenoit pas a S. M. Cz^e de rien alterer a leur domination.
Qu'enfin je devois assurer V. M. que de sa part il ne se passera aucune negotiation, sans aller de concert avec V. M. et La Republique, d'autant plus, que S. M. Cz^e faisoit tout son possible pour renforcer la bonne intelligence, et eviter toutes les occasions pour l'alterer.
Mr Osterman m'a chargé d'en faire rapport a V. Mté pour que les sujets de V. Majesté puissent etre detrompés de faux bruits qui se sont repandûs, et qui doivent etre sans fondement.

Jean Le Fort.

De S. E. Mgr le Grand
Chancelier de la Couronne
a S. A. Le Prince de
Sultzbach de Varsovie
le 9. du Fevrier 1724.

Monseigneur.
C'est avec d'autant plus grande confiance dans la grace de Votre Altesse Serenissime que je prend la liberté, en l'assurant de mes treshumbles respects, de recommender mon Neveu a Sa Protection, que mon empressement sincere pour le service de Votre Altesse Serenissime, et de Son Altesse Madame la Princesse Son Epouse, sera deja connu a Votre Altesse Serenissime par la relation des Ministres que S. A. Mgr l. Electeur Palatin avoit employés dans les affaires des Biens en Lithuanie appartenants a S. A. Madame la Princesse. Je suis entierement persvadé, que mon Neveu ne manquera de s'appliquer a pouvoir meriter les faveurs de Votre Altesse Serme et pour moy, je tacheray de les reconnoitre dans toutes les occasions, etant avec toutte la soumission

Inscription

Inscription
A Son Altesse Serenissime
Monseigneur le Comte Palatin du Rhin, Prince Hereditaire de Sultzbach Duc de Baviere, Juliers, Cleve et Berg, Chevalier de la Toison d'or et de l'ordre de Saint Hubert, General Major et Colonel d'un Regiment des Cuirassiers de Sa Majesté Imperiale et Catholique

Addres
A Monsieur
Monsieur Trzebinski Major dans le Regiment de S. A. Serenissime Mgr le Prince de Sultzbach

Requisitoriales ad Residentem Sae Caesae Regiaeq: Mttis in negotio Abbatis Paradisiensis

Cum Sa Regia Mtas Dnus Noster Clementissimus non solum ex relatione certorum Consiliariorum Regni, sed etiam ex supplicibus Literis Venerabilis Josephi Gorczynski Abbatis Paradisiensis ex nominatione ejusdem Sae Regiae Mttis electi et authori-

et Authoritate S. Sedis Apostolicae confirmati et consecrati percipere et intelligere dignata est; Quomodo Magnificus de Nimcz Capitaneus Glogoviensis contra eundem Venerabilem Abbatem et Religiosos Monachos non tantum Inhibitionem dederit, ne idem Venerabilis Abbas tanquam nominatus Regius suscipiatur ex eo: quod contra Alternatam quandam ex Statuto Sigismundi Primi obsoleto, et Posterioribus Regni Legibus sublato, praetensam inter Polonos et Germanos nunquam practicatam, Nominatio ejusdem Abbatis facta esset; Verum etiam Decretum Sequestrationis Bonorum Abbatialium in Ducatu Silesiae consistentium protulerit, et de facto eadem Bona sequestraverit, utq' eligatur Novus Abbas institerit ad homagium reddendum /: quod ratione horum Bonorum praetenditur :/ Commissarium Venerabilis Abbatis hujus non admiserit, Jura et Privilegia Monasterij sibi exhibere, de Argenteria Ecclesiastica Paradisiensi conservata coram se respondere Monachis mandaverit, de susceptione et admissione Germanorum /: quae nunquam denegabatur et est licita ad idem Monasterium :/ deq' obedientia eorum, et poena Claustrali quasdam Ordinationes fecerit. Quae praemissa et alia per ipsum attentata, nec unquam practicata, cum Juribus S. R. ae Mttis Dni Nri Clemmi et Reipublicae summopere derogent,

ac præjudicent, itaq' ut ea S.æ Cesareæ Regiæq' Majestati Magnificus Franciscus Liber Baro de Martels Residens deferre et pro omnibus his amovendis attentatis factis, ac in futurum avertendis similibus conservandaq' pace, tranquillitate, et mutua amicitia instare velit hisce requiritur. Datum Varsaviæ Die 11. Mensis Martij Anno Domini MDCCXXIV.°

Respons na Instrukcyą Postom Ziemi Wielunskiey Vrodzon' Jdziemu z Osin Węzykowi y Jozefowi Kuropatnickiemu. Dany z Kancellaryi Koronney w Warszawie Dnia XIV. Miesiąca Lutego Roku Panskiego MDCCXXIV.

— Miłe są JErKr'Msci Pu Nu Miłtwu podięte okoto Dobra pospolitego fatygi, nieprzykrzą się vigiles curæ, ktore Regiam JErKr'Msci PaNo Miłto bez przestanku exercent mentem, kiedy nietylko prosperrimi oryzh successus vniwersalne kontentuią vota, ale też dulcis w sercach Civium

cach Civium recordatio z powinną przed Majestatem Pańskim popisuie się wdzięczno- scią, ktorą że y Zacna Ziemia Wielunska nie zamilcza, y owszem diserto Godnych Po- słow swoich ogłasza eloquio, przyimuie to JK. Mc P. N. Miłły pro summa mercede laborum. Jako zas na przeszłych infau- sto eventu odprawionych Seymach nil inten- tatum reliquit JKr Mść P. N. Miłosc, chcąc do pożądanego obrady publiczne doprowadzie terminu, tak do szczęsliwey blisko nastempuią- cey konkluzyi usilnego dołoży starania, et tem- pestiva media dobrotliwie disponit. O czym gdy chce mieć persvasam Zacną Ziemię Wie- lunską, Pańską swoię łaskę tak całey tey Za- cney Ziemi jako in particulari Godnym O- ney Postom pro benegesta Poselstwa swoiego Provincia ofiarować raczy.

De Mr Le Baron Puchet à S. E. Msgr Le Grand Chan- celier de la Courone de Rome ce 5. Fevr. 1724.

Comme j'eus l'honneur d'ecrire à Votre Excellce la semaine passée, que j'avois avec toutte la circonspection representé a Son Eminence le Cardinal Albani

ce qu'il Vous avoit plû Monseigneur m'
ordonner par la Votre du 28. xbre, j'auray
presentement celuy de Luy dire, que j'avois
preventivement disposé mon discour d'une
maniere a faire connoitre a Son Eminence
que ce que V.E. m'avoit ecrit a son egard
provenoit de la sincere amitié, que Vous
luy professiez et du deplaisir que Vous a=
viez de voir que plusieurs des Seigneur Po=
lonois murmuroient de ce que sous sa Prote=
ction il arrivoit a la Pologne des prejudices,
sour tout presentement du coté du Chapitre
de Varmie, et que V.E. craignoit beaucoup
que la derniere ecriture presentée depuis
peut par l'Agent et au Nom du Cha=
pitre ne causa des nouvelles plaintes et
quelques ressentiments publiques. Je m'a=
perceus que S.E. ecoutoit mon discour a=
vec quelque chagrin et emotion, et Elle re=
sta pensif pendant quelque tems, puis
me repondi, e que devo fare piu di quelle
que ho fatto e farero, se poi non mi riesce
che colpa ne ho io? io non posso sforzare
ne il Papa ne li Ministri et V.S. che è
in loco loci e vede e sa le mie passate e
presenti operazioni meglio di nessun altro
potra pro veritate rendermi giustizia

in tanto

in tanto la prego di ringraziar molto
Sua Eccellenza il Sr Grand Cancelliere
dell'atto confidenziale, che ha usato
meco, me ne prevalere, per non dare occa-
sione alli Proceri di Polonia a fare
qualque atto prejudiciale al decoro et honor
mio, Ce son Monseigneur a peu pres
les paroles de son Eminence. Au sujet
dequoy j'espere que V. E. ne prendra point
en mauvaise part, que j'ay la liberté de
luy humilier mes sentiments, qui sont, que
ce n'est pas la connivence ny facilité
ni credulité de S. E. qui est cause des
nouveautés survenu sous le tems de sa
Protections pour ce qui regarde l'affaire
des Religieux a se soustraire de la Juris=
diction des Commendataires. Premierement
la contrarieté au sujet des Abbayes est
depuis fort long tems entre cette Cour
et celle de Pologne, et puis pour ce qui
regarde la jurisdiction, ce fut le Pere Mi=
recki, qui son Exemple et persvasions fo=
menta les autres Religieux, qui trouvant
un acces libre aupres du Pape defunt
qui etoit fort facile à donner audience
sour tout aux Religieux, qu'Ils consi=
deroit comme le soutient et appuis de
la

la Religion, ils eurent les moyens de poursuivre leurs tentatifs, ma conscience m'oblige monseigneur a rendre cette justice a S.E. le Cardinal Albani, qu'il a eté fort contrair a ces Religieux, et a fait tout ce qu'il a pû même par authorité, pour les obliger au silence, jusqu'a les menacer de les faire chasser de Rome, cecy Monseigneur est une pure verité, et je me suis trouvé present, quand les dits Religieux ne pouvant plus etre admis a l'audience du Pape, a cause que le dit Cardinal la leurs empechoit, ils attendirent le Pape sur l'escalier du Palais un jour, que Sa Sainteté sorti, et se plaignirent dela violence et menace, que le Cardinal Albani leurs faisoit, dequoy le Pape se facha tellement, qu'il fut une publique reprimende au Cardinal Albani qui le suivoit, ordonnant, qu'a l'avenir on eusse a les admettre a son audience preferablement atous les autres. Voila Monseigneur les incidents, qui donnerent lieu aux entreprises des Religieux, au sujet dela jurisdiction.

Pour ce qui est dela nouveauté suivi dans

lexpedition

l'expedition de Varmie et des pretensions de ce Chapitre, on ne peut absolument pas dire que cette nouveauté a eu commencement depuis que le Cardinal Albani est Protecteur, elle commenca dès l'année 1698. sous le Pontificat d'Innocent XII. et la Protection du Cardinal Barbarini, lorsque l'Eveché de Varmie fut conferé a Msgr Zaluski, il est bien vrai, que cette nouvauté fut confirmé et en quelque maniere etendue a l'occasion du passage a cette Eveché de Mgr Potocki present Primat sous la Protection de S.E. et c'est en quoy il y a à considerer, que S.E. etant depuis peu Protecteur etoit nouvaux des matieres de Pologne, Il proposa ainsi l'Eglise de Varmie de la maniere que le Pere Salaroli, qui avoit la conduite de cette expedition luy presenta le formulaire etablie a l'instance, et poursuite du Chanoine Fantoni au nom du Chapitre en vertu des motifs et documents, qu'il avoit produit dès l'année 1698. et renouvellés all'occasion du passé de Mgr Potocki, je scais cela de certaine science, pour m'en etre informé depuis que je suis resté seul icy pour y

veuiller

veiller aux interets de Sa Majesté et de la Republique, et comme j'ay eu l'honneur de representer par le passé a V.E. que ces sortes des nouvautés prejudiciables sont arriveés, a cause que touttes les Expeditons Regiæ Nominationis, ne passent pas par les mains de celuy qui est chargé des affaires dela Republique, ainsi pourons encor survenir, si V.E. n'a la bonté de faire en sorte par un Decret de la Diete d'etablir ce point, et ce qui doit excuser Monsieur Vincenti Ulisses si de son tems cette nouvauté a eu lieu, comme il n'avoit point le soin de l'Expedition, il ne pouvoit pas ainsi n'y scavoir ni prevoir ce que le Chapitre de Varmie agissoit par le moyen de son Agent, et le R. Pere Salaroli, qui a eu le soien de toutes les deux expeditions de Mgr Zaluski et Potocki, n'en a jamais donné la moindre connoissance.

Au sujet de ce que V.E. a encor la bonté de m'ecrire. Que si Elle n'a pas au plutôt aliquid ad opponendum aux zelées pro Juribus Majestatis et Reipublicæ, qu'elle craint quelque ressentiment publique et prejudiciable a la personne du Cardinal Protecteur.

Je dois

Je dois assurer V.E. sur ma conscience et honneur, que depuis que Mr Fantoni a produit son ecrit imprimé, que S.E. le Cardinal Albani a fait au dela de ce que nous pouvions esperer de luy. Il a eté le premier, qui a vû et lût cette ecriture, et l'ayant trouvé temerair et impertinent, il m'en a dabord averti. Il en a parlé aveque vigueur au Pape et ses Ministres, Il a fait tout son possible pour faire casser le Nihil transeat opposé par Mr Fantoni au nom du Chapitre, Il a taché de persvader le même Fantoni, et ne pouvant le flechir, il a fait ses efforts pour persvader Mgr l'Auditeur du Pape, et le Cardinal Sta Agnes, mais cecy se sont excusé de ne pouvoir pas n'admettre les instances du Chapitre, qui avoit toutes les raisons en vertu du Concordat etabli entre les Roys de Pologne et ce Chapitre, dont les paroles sont = Cum autem dicti Prelati et Canonici sui ut praefertur, unum ex iisdem quatuor Nominatis elegerint, intimare debebunt Nobis et Successoribus Nostris novum electum, et cum eo supplicare, ut illum Nostris

Literis Sedi Apostolicæ et SSmo Domino Nostro recommendemus, ut Electionem de eo factam cum gratiâ confirmare digne=tur = C'est sur ces paroles Monseigneur que sa Sainteté et ses Ministres pre=tendent, que le Chapitre a raisons de s'opposer a la prosecution de l'expedition de l'Eveché, avant que les dites condi=tions ne soyent executées, et encor qu'ils confessent eux memes, que l'Election du Chapitre, ne soit qu'une formalité, ils soutiennent neantmoins, qu'elle doit preceder la Nomination de sa Majesté.
Non obstant tout cela S.E. le Cardinal Albani se sert vigoureusement des raisons politiques que Mr l'Abbé Ar=coramboni nous a envoiés et de celles que l'avocat a ecrit in Jure, que j'auray l'honneur d'envoyer a V.E. lorsque le tout sera digeré et mis en execution et conclu, ce qui ne tardera point, comme j'espere.
Pour ce qui est d'un Comprotecteur V.E. doit croire certainement, qu'au=cun Cardinal ne l'accepteroit sans le consentement du Cardinal Albani, qui est consideré en cette Cour et le sera

pour

long tems, comme le premier et le plus puissant du Sacrée College tant pour etre Neveux de Clement XI. dont on venere beaucoup la memoire, que comme Cammerlinque, et particulierement comme Chef d'un tres grand Nombre des Cardinaux. et le dit Cardinal renoncera plutôt a la Protection, que de soufrir une telle tache a son honneur, et je suis sur, qu'a la moindre insinuation, il le feroit sans hesiter, mais V. E. me permettera de luy dire avec toute la respectueuse sincerité, que le service de sa Majesté de la Republique, et celuy de la tres Illustre maison de V. E. en souffriroit, vû qu'aucun autre Cardinal n'est et ne sera pas capable de pouvoir faire, ce que le dit Cardinal peut faire, et en ce qu'il ne peut reussir, certainement un autre beaucoup moins reussiroit, outre que ce Cardinal est en etât non seulement presentement de rendre des services considerables, mais le sera de longue main et comme il est tres zelé pour la sacrée Personne de sa Majesté et fort amie de V. E. il le sera certainement toute sa vie, y etant porté par

inclination

inclination et genie, ce que j'ay experimenté en plusieurs rencontres, et particuliérement par l'acte qu'il fit il y a quelque tems de refuser d'accepter la Protection du Royaume de Portugal, qui luy auroit apporté des grandes avantages pour la profusion des depenses, que ce Roy fait faire en cette Cour a ses Ministres, de quoy depuis long tems j'aurois informè V.E. si il ne m'avoit obligé par serment de n'en rien ecrire, lors que je luy en parlois apres en avoir eu la connoissance, crainte que cela ne se divulgaa et ne fit croire aux Portugais, qu'il s'en vantoit ou les meprisoit.
Je puis aussi jurer sur ma conscience que V.E. n'a pas un plus grand amie ni plus partial que luy, c'est une pure verité Monseigneur, et si le bon Dieu m'accorde la consolation de venerer icy V.E. cette prochaine année Sainte elle en sera certainement convaincu. J'espere que V.E. prendra en bonne part ce que j'ay l'honneur de luy ecrire, et m'honorera de ces ordres que je puisse avec plus de contentement communiquer a Ladite Eminence. Je suis &.

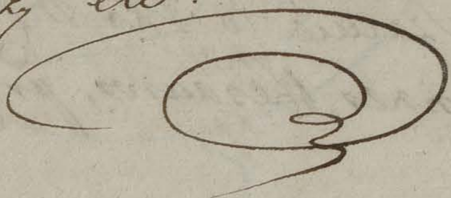
Od JmPana Kanclerza W.o K.o do JmP.a Barona Pucheta z Kupisk

d. 5. Martij 1724.

Doszedł mię tu List WmmPana sub d. 5. Febr. pisany, ktory tym bardziey rad odebrałem, kiedy actualiter maturando powrot moy do Warszawy, mogę się z niego informowac o insinuacyach względem JmXa Kardynała Protektora potrzebnych, do zabiegania tym, o ktorych antecedenter wwszelkiey zyczliwey poufałosci namieniłem resentimentom, y upewniam że tychże insinuacyi będę miał vsum bonum do utrzymania honoru y kredytu JmXa Kardynała Protektora, lubo się z drugiey strony obawiam, żeby novitates attentatæ przez Xa Fantoniego nigdy a seculis niesłychanym temerarij ausus przykładem w załozonym Nil transeat, y do woli swoiey, poniewaz Pleksya chociaz w przedłuzonym terminie stanęła, utrzymanym, y w skripcie contra Jura Majestatica et Reipublicæ wydrukowanym toz załozone Nil transeat popieraiącym, nie uczyniły mi w exekucyi szczerze zyczliwey applikacyi moiey difficultatem, ile kiedy

jako to Wmm Panu bardzo dobrze constat w wolney Rzpltey in consilijs godzi się kuzdemu sensu suo abundare, y Nam Ministris Status improperare, że tak ex vi Ministeriorum Nostrorum juratorum, jako tez ex obligatione novellæ Legis, obowiązani jesteśmy ad manutenenda Jura Patronatus. Że zas nie male patiuntur præjudicium tak in Collationibus Abbatiarum, jako tez y wtey circumstancyi Biskupstwa Warminskiego, jest rzecz oczywista, nietylko z tych racyi, ktore JmX. Accoramboni wyrazil politycznych, ale tez y z tych de Jure Canonici, o ktorych WmmPan namieniasz, iz per Advocatum byly ad Scripturam redactæ. ani powinno Concordatum z Kapitułą Warminską mieć in Urbe tantam authoritatem et appensionem, bo to jest per usum alium immemorabilem abolitum et obsoletum, y cale inszy był Status Pruss, natenczas cały Kray tamten był in Fide Catholica pod Mistrzami Ordinis Teutonici, sub dependentia a Sancta Sede et a Republica, teraz zas cale inszy, expost usus był należyty, bo cujus est condere ejusdem et interpretari, Krol dał Przywiley, Krol expost sine ulla Capituli injuria executionem jego

nem Jego czynił per Status continuos prope Centenariæ Possessionis. Konsequencye jakie za sobą pociągaią y napotym pociągnąć mogą te novitates, każdy rzeczy wiadomy ex moderno Statu Sedis Vacantis perspicere może, y WmmPan ex annexis informowaé się ponieważ będziesz. Naylepiey by tedy Ociec Swięty uczynił, gdyby jako się pisało wydał Expedycyą nato Biskupstwo motu proprio de plenitudine potestatis, salvis talibus qualibus Juribus Capituli. Jezeli idzie o Context pomienionego Przywileju Kapitule danego takowe, albo tez interioribus magis favorabilibus znalazłyby inne in Regno Kapituły, ktore pewnie hoc attentato Warminskiey Kapituły mogą scandalizari. Niech Kardynał Jmć będzie persvasus plene, że ja uczynił omnem diligentiam aby niewymknęło nic przeciwnego honorowi Jego, jestem prawdziwy Jego sługa, y com pisał, bona intentione et in omni confidentia pisałem dla zabieżenia wszelkim opacznym impressyom, y jestem pewien, że przy dalszey Kardynała Jmci applikacyi ad manutentionem Jurium Majestatis et Reipublicæ wszytko obroci się ad gloriam Kardynała Jmci. To wyraziwszy etc.

Respons na Instrukcyą Vrodzonych Michała Mięlinskiego Sędziego Surrogatora Ostrzeszowskiego y Bartłomieja Głembockiego Stolnika Inowrocławskiego Sędziego Brzeskiego Kujawskiego Posłow od Trybunału Skarbowego Radomskiego Dany z Kancellaryi Koronney Dnia XII. Miesiąca Marca Roku Panskiego MDCCXXLV.

— Niemogł droższego y milszego ingenuisus amor Civium powracaiącemu ad Solum et Solium suum Pana wymyslić prezentu, nad te, ktorą Zacny Trybunał Skarbowy przez godnych Posłow popisuie się Wiernosci y Życzliwosci swoiey ku Maiestatowi Panskiemu Demonstracyą, przez wdzięczną Dobrodzieystw Panskich in publicum recognicyą et longaevae incolumitatis apprecacyą. Szacuie to JKr Mć P. N. Miłosci supra omnes thesauros, przyimuie benigno

animo

animo za naywiększą nieustaiących tam intra quam extra Regnum około Dobra pospolitego prac y wigilancyi swoiey rekompensę ciesząc się, że przy wyrobionym in sudore vultus Regii pokoiu, quos beatos fecit, gratos videt. Waży oraz justo pondere na sprawiedliwey wielkiego rozsądku Pańskiego wadze znakomite Iey Majestatowi swemu y Rzeczypospolitey Zasługi Wielebnego w Bogu Xiędza Rupniewskiego Biskupa Łuckiego Prezydenta, y Urodzonego Potockiego Starosty Halickiego, Direktora Trybunału Skarbowego ktore in hoc subsellio w przykładney Legis Novellæ enituerint exekucyi. A jako justus meritorum Judex niezechce non præmiatam onych relinquere virtutem, y owszem łaski y munificencyi swoiey augere pragnie incrementa.
Podobnyż Pańskich swoich respektow przychylność y dobrotliwą in Distributiva gratia pamięć godnym Posłom Zacnego Trybunału Skarbowego pro optime gesta Poselstwa swego Provincia JchMc Krolewska Mść Pan Nasz Miłościwy ofiarować raczy.

Od JKo Kr Msci do Wielmoznego Woiewody Kyjowskiego z Warszawy 8 Marca 1722.

Wielmozny Vprzeymie Nam mity. Doniesiono Nam jest przez Panow Rad Naszych, iz Vprzeymosc Wasza ordynowawszy Instigatora swego do Lublina zleciłes mu rozpisac Gospody dla Trybunatu Koronnego, Ktory to Instigator stanąwszy tam, niemaiąc podobno perfectam notitiam Constituciy Koronnych annorum 1565. 1590. titulo o Gospodach, et 1605. titulo indemnitas Miasta Lublina, odstąpiwszy oraz continuam wtym praxim, wdał się sam wrospisywanie y rozdawanie Stanciy non sine praejudicio Ziemstwa tamtecznego, ktore według Prawa maiąc Stallum suum w Trybunale powinno tez miec Gospody swoie, Więc ze e supremo gradu Nostro Prawa, et in fundamento onych postanowione brachia Nasze, ne aliquam vim patiantur, tueri et manutenere powinnismy, wiedząc dobrze, iz Vrodzonemu Stawsie Naszemu Lubelskiemu y Jego Grodzkiemu Vrzędowi vigore pomienionych Constituciy

Constitucyi directè tu dispozycya Gospod
należy, tedy requiriemy praesentibus Vprzeymi
Waszey, azebyś Instigatorowi swemu niekaza-
zał się ad praemissa mieszac, y żadney niezy-
nił przeszkody prerogatywie Stanowienskiey,
in Executione Legis, będąc pewien, że exacta
wtey mierze Vprzeymosci Waszey pomienio-
nych Constitucyi observantia pomnozy nie-
smiertelną Imienia Jego sławę, Panskie o-
raz Nasze provocabit respekta, z ktorymi
się y natenczas Vprzeymosci Waszey oswiad-
czaiąc, Dobrego onemuz od Pana Boga zy-
czemy zdrowia. Dan utsupra.

Od Jm Pana Kancle-
rza W° K° do tegoz
JmPa Woiewody Ky-
owskiego

Po wyiezdzie WmmPana z Warszawy, ja-
ka tu nastąpiła u JKrMci PaM° Miło
reprezentacya ratione dispozycyi Gospod
w Lublinie dla Trybunału Koronnego z
Listu Panskiego fusius WmmPanu pate-
bit, Ja do tego Listu JKrMci PaM° Miło
to z partykularnego mego ku WmmPu
affektu y obowiązku przydaię votum,
abyś WmmPan tamtę intervenięcyą
wielkim rozsądkiem et interpositione Po-

wagi swoiey pomiarkowac, y zupełnie v=
społości raczył ad gloriam wielkiego Imię=
nia swoiego, et ad satisfactionem JJcr WCi
P.MM. a oraz y do partykularnego ukon=
tentowania y obligowania życzliwych sobie
swoich, osobliwie też y mnie samego, ktory
radbym zdusze widział wszelkie prosperi=
tates Przew. Domu Jego accumulatas, a o=
raz wszelkie trudnosci y przykrosci odwro=
cone. Jestem &c

Od tegoz Jm Pana Kan=
clerza Wo Ko do Jchmc
PP. Deputatow Try=
bunału Koronnego.

Wszyscy to ingenuè przyznac powinnismy,
czego rzeczą samą doswiadczamy, że Zgo=
da, konfidencya y dobra harmonia nietylko
na Walnych Ziazdach, y w publicznych sub=
selliach, ale też et in particulari między
Synami tey Oyczyzny, jest zawsze Narodo=
wi Naszemu tam gloriosa, quam et fru=
ctuosa, dlaczego operae pretium było wzu=
mieć, aby każdy z Nas, kogo Pan Bog
et propria virtus na jakie elevat fun=
kcye, o to się naybardziey starał, ażeby te
salutaria inter Cives wzaiemney miłosci
vincula

vincula oraz bardziey stabiliri mogły. aże z okazyi processu prawnego przyszło między JmPanem Starostą Grabowieckim Deputatem Trybunału Koronnego y JmP.m Podsędkiem Ziemskim Lubelskim ex Officio suo ad subsellium illud należącym ad aliquas differentias, które dotąd nie będąc zupełnie umorzone, mogłyby w Sądzie Przeswietnego Trybunału Koron.o przynieść jakie zatrudnienie, a oraz między Zacnemi Imionami niechęci y kłotnie, tedy proszę uniżenie WmmPana, abyś z mieysca swego przez wszelkie srzodki, y sposoby raczył skutecznie operari et perficere amicam między JchmPami reconciliationem. Taż differencya data okazyą, że y Gospodę JmPanu Podsędkowi, którą tak dawno ma ex legitima dispositione Constitutionibus firmata, jako to JKr Mć P.M. Miłściwy w Liście swoim obszerniey wyraża do JmPana Woiewody Kijowskiego WmmPana/ y znacznym kosztem swoim tęż kamienicę konserwuie, na JmPana Starostę Grabowieckiego chcą odebrać, z czego byłoby magis incendium dalszych między JchmPami Collizyi: Więc abyś WmmPan y temu interpositione Powagi swoiey zabieżeć ra=

czyt, instantissime upraszam. Swiadczoną wtey mierze Łaskę y applikacyą w każdey okazyi zasługowac będę. Interea zostawam —

Od tegoż JmćPana Kanclerza WoKo. do JmćPa Łaszcza Starosty Grabowieckie°

Konserwuiąc zawsze memoriam przyiazni, którą miałem z Nieboszczykiem ś. p. JmćPanem Woiewodą Bełzkim Godnym WmmPana Rodzicem, zaraz przy pierwszym widzeniu się z WmmPanem oświadczyłem mu się z życzliwą moią do przysługi Jego ochotą, y teraz tęż samę ponawiam. Jako zas cieszę się bardzo, że WmmPan vestigiis magni Parentis postępuiąc applikuiesz się ad usus publicos, tak całym sercem życzę, abyś tę chwalebne poczęłki cum agmento meritorum, et honorum continuował, w czym wszelką moię, życzliwą WmmPanu deklaruię pomoc. Żeby zas tym lepsza y skutecznieysza hoc in passu mogła bydź Wm

mPan

WmPanu moia przysługa, niemogę tylko życzyć WmmPanu, abyś do tych srzodkow y sposobow chwalebnych usługi publiczney, a pozyskania respektow Panskich y affektow Braterskich, y estymacyi uniwersalney zabieraiąc się, unikał tych okazyi, ktoreby mogły te media mieszać, merita tłumić, y pomocy życzliwych zatrudniać. Dlatego tedy wwszelkiey poufałości zszczerego ku Wmi mPanu affektu życzę y proszę wielce Wmi mPana, abyś się z JmcP. P. Podsędkiem Lubelskim przez interpozycyą Przyiacielską pomiarkował y reconciliował zaczym. Cedet to pewnie ad gloriam Wmi mPanu u wszytkich, y ia będę particulariter WmmPanu obligowany za skutek życzliwey y poufałey moiey insinuacyi. Czekaiąc respons jestem etc.

Innotescentia JchM PP. Commissarzow JKo Kr Mśći Sukcessorom Boissonowskim do Dworu na Gruncie WW. Panien Brigitek w Lublinie leżącego interessuiącym się dane.

My Jan Tarło Woiewoda Lubelski, Chryzostom Załuski Starosta Lubelski, Michał de la Mars Nominat Suffragan Chełmski Archidyakon y Officyał Janowski Dziekan, Felicyan Gałęzowski Podsędek Ziemski y Podstarości Grodzki Suffczynski Pisarz Ziemski, Maciey Suchodolski Pisarz Grodzki Lubelski Michał Suski Łowczy Łomżynski JKo Kr Mśći Pana Nam Miłościwego Commissarze ad infra scripta naznaczeni

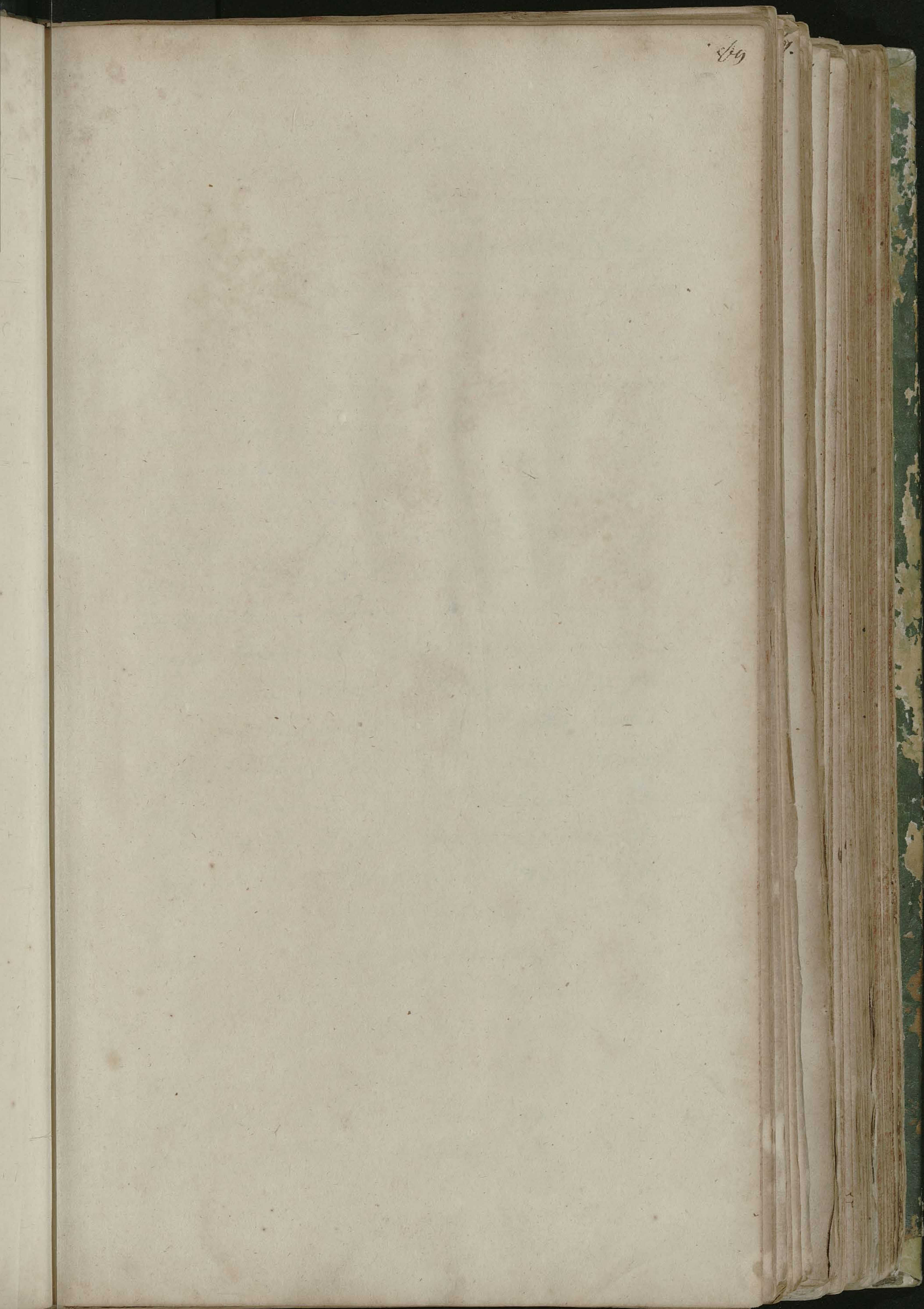
Urodzonym y Szlachetnym Possessorom Successorom y Prawo iakiekolwiek mieć pretenduiącym do Dworu Sławetnych niegdy Boissonow Małżonkow Mieszczan Lubelskich na Gruncie Wielebnych Panien

Zakonnych

Zakonnych Swiętey Brigitty Klasztoru
Lubelskiego zbudowanego, w Lublinie le=
żącego do wiadomości podajemy. Iż Jeo
Krolewska Mć Pan Nasz Miłościwy mając
w osobliwey Protekcyi Klasztor y Zgroma=
dzenie pomienionych Wielebnych Panien
Zakonnych, gdy one części gruntu swe=
go pewnego, na ktorym pomieniony Dwor
stoi J. Wielmożnemu Stanisławowi Cho=
mentowskiemu Wojewodzie Mazowieckie=
mu, Radomskiemu, Drohobidzkiemu, Zło=
toryiskiemu Zwoleńskiemu &c. Staroście
na nową fundacyą Wielebnych Panien Za=
konnych Nawiedzenia Nayświętszey Panny
Maryi udzielili y konsens swoy do sku=
pienia tego Dworu Boysonowskiego na
nim stojącego przez Sławetnych niegdy
Boissonow Małżonkow Dissidentow przeci=
wko Prawom Kościelnym zasiadłego, teraz
opustoszałego, y nie temu Klasztorowi
nie pożytkującego dały, aby ta pobożna
intencya y fundacya jako nayprędzey
bez prawnych zawodow, kłotni y pro=
cessu skutek swoy otrzymać mogła, zleci
Nam miłościwie raczył, sprawę tę wykup=
pna tego Dworu Boysonowskiego rozsą=
dzić

dzie. Więc Powagą Naszą Commissarską JKr Mci PaNo Mitto obwieszczamy temi Jnnotescencyami Naszemi, wszystkich do tego Dworu Jnteressantow, y onym rozkazujemy abyscie na Jnstancyą Jasnie Wielmoznego JmPana Woiewody Mazowieckiego przed Nami Commissarzami osobiscie albo przez Plenipotentow swoich na Dzien Czwarty Mięsiąca Kwietnia Roku niniejszego stawali, Prawa swoie jakie do tego Dworu miec pretenduiecie pokazali, summę pienięzną, jaka się z taxy tego Dworu pokaze, odebrali, y z niego vstąpyli, Upewniaiąc, ze lubo staniecie, lubo nie, My iednak non obstante Contumacia, po zafundowaney Jurisdykcyi do tego co mamy w zleceniu od JKoKr Mci PaNo Mitto sądownie przystąpiemy, y exekwowac będziemy. Stawcie się tedy na tym terminie iako Roku zawitym. Dan w Rezydencyach Naszych Dnia XV. Miesiąca Marca Roku Panskiego MDCCXXIV.

b.8

Od JKo Kr Mści Do Wielmoznego Wojewody Wołhynskie-go. z Warszawy dnia 27. Marca 1725.

Wielmozny Vprzeymie Nam miły. Lubo wiemy dobrze, ze ipsa sibi pretium Virtus, y ze znakomita Vprzeymosci Waszey ku Ma-jestatowi Naszemu wiernosc yzyczliwosc, ku Oyczyznie miłosc, wwielu okazyach y spra-wach publicznych elucescens kontentuie się „sola „recte factorum gloria, przeciesz oświad-czaiąc Distinctam insignium meritorum Vprzeymosci Waszey æstimationem et pri-sco more Najasnieyszych Antecessorow Naszych Staropolską Vprzeymosci Waszey cnotę premiare pragnąc, wakuiące Wo-iewodztwo Wołhynskie konferowawszy w Dom posyłamy Vprzeymosci Waszey, tey bę-dąc nadziei, ze tę Łaskę naszą, vota V-przeymosci Waszey poprzedzaiącą, grato przyiąwszy animo, jakos in Equestri Ordine zarliwym zawsze Dostoienstwa Naszego Praw ywolnosci Oyczystych pokazował się Assertorem, tak y w Senacie pari zelo zbawienną Nam y Rzpltey assistere ze-chcesz

chcesz Radą. Atraz przy ofiarowaniu dalszych Naszych respektow, dobrego Uprzeymosci Waszey od Pana Boga zyczemy Zdrowia. Dan ut supra

Literæ ad Regem Prussiæ a Sac. Reg. Majestate

Literæ Majestatis Vestræ die 22. Januarij Anno præsenti ad Nos datæ in favorem Dissidentium a religione Subditorum Nostrorum cum acerbioribus animi Majestatis Vræ sensus expressionibus, eo majorem Nobis et præsenti Senatui dederunt occasionem admirationis, quod commendationes Majestatis Vestræ, quascunq' habuimus, semper curavimus, quantum per Nos fieri potuit, ut essent efficaces, prout id luculentius Majestas Vrâ etiam in Responsorijs Nostris ad suas Literas, tum ad Memorialia Ministrorum suorum ad Aulam Nostram Residentium videre potuit, indeq' colligere, quæ illico in rem eorundem Dissidentium egimus. Quando vero ijdem Dissidentes coram Tribunali Regni causas pendentes habent, cum semel desuper decrevit, et determinavit, ejus Decreta

creta nonnisi Comitia Regni relaxare valent. Equidem ad præsens Nobis potius subesset justa ratio reponendi graviorem animi Nostri, præsentisq' Senatus ægritudinem, quod recommendationes Nostræ pro Ecclesia Lisnoviensi toties innovatæ, tum et aliæ plures representationes hucusq' desideratum, licet per exigentiam justitiæ, et per omnes rationes expectatum, non sint consecutæ effectum. In fiducia tamen obtinendæ tandem satisfactionis, non intermittimus modernæ quoq' interpositioni Majestatis Vræ correspondere, expediendo Literas Nostras ad Admodum Reverendum in Christo Patrem Episcopum Cracoviensem, in cujus Diœcesi Bona Piasli, tum ad Reverendum in Christo Patrem Episcopum Luccoriensem in cujus Diœcesi Bona Węgrow consistunt, eosdemq' requirendo, ne dictos Dissidentes gravari permittant, contenti Debitâ illorum intra Jurium Regni continentiâ. Plenissimè autem persvasam esse volumus Majestatem Vestram, id Nos prestare non propter adjunctam ad finem dictarum Majestatis Vræ Literarum comminationem,

confidimus enim nunquam in animum Majestatis Vestræ inductum iri, ut priva-torum Subditorum Nostrorum querelæ valeant aliquando derogare, et præjudi-cium inferre Libertati Exercitij Incolis Romano-Catholicam Religionem profitentibus in Prussia, ubi hæce Libertas, et securitas vigore stipulatorum Pactorum perpetuo-rum illis incontestabiliter debetur, sed propter evidentiorem etiam hac occasione significationem, quanta animi benevo-lentia ac promptitudine ad manutenen-da semper bonæ viciniæ et amicitiæ vincula feramur. De cætero Majestati Vestræ bonam a Deo valetudinem intra prosperos fœderum successus precamur. Datt Varsaviæ Die XXIV. Mensis Martij Anno Dni MDCCXXIV. Regni vero Nostri XXVII. anno.

Respons na Instrukcyą Urod. Xcu Mikołajowi Woroniec[k]iemu Stanowie Srzedzkie-mu y Kasprowi Modliboskiemu

Postom Woiewodztw Poznanskiego y Kaliskiego z Seymiku Srzedzkiego Relationis, dany z Kancellaryi W. Koronney Dnia XXIV. Miesiąca Marca Roku Panskiego MDCCXXIV.

Jako cała Rzplta y zacne Woiewodztwa Poznanskie y Kaliskie pożądaną JK^o Kr^ói mości Pana^n miłł^o cieszą się prezencyą, tak Majestat Jego Panski ztąd concipit solatia, gdy tez Panstwo swoie sobie desuper powierzone wnienaruszonym stanie tranquillitatis publicae Boska opatrznosc przy Oycowskim JKr Mści staraniu utrzymuie.

A że to jest częsc satisfakcyi wyznanie Dobrodziejstw, ubywa przykrosci, przybywa ochoty Sercu Jego Panskiemu do nieustaiącey in publicum applikacyi, nie=mniey do ułatwienia wszelkich przysztego Seymu trudnosci, gdy pomienione Woiewodztwa przez wyrazną godnych Po=

stow

stow swoich Legacyy, sprawiedliwą fatyg y starań Oycowskich pro Republica toto tractu przeszłego Seymowania podiętych Maiestatowi Panskiemu przynoszą recognicyą.

Między Łaskami JKo Kr Msci Pa Nro Mitko pierwsze ma mieysce sprawiedliwość, nie bez należytey Praw opisanych animadversyi, dlatego przezorny rozsądek Maiestatu Panskiego, iako in praeteritum zakontentowaniem tychże Woiewodztw wakuiące honory między godnych y zasłużonych ichże Patriotow distribuowac raczył, tak et in futurum idem libramen justitiae servare deklaruie.

Zasługi JchM PP. Radomickich in Patriam y wyprobowana Wierność erga Maiestatem znayduią w sercu Panskim żywą reminiscencyą; przeto iako względem Starostwa Międzyrzeckiego należyty zaszedł akkomodament, tak y w innych okkurrencyach dalszy respekt swey dobroczynności JKr Mc onym pollicetur.

Wszelkie Commercia iako są Regnorum sustentacula, tak utrzymuiąc JKr Mc P. N. Miłtwy Panowania swego Powagę, Rzpltey wygodę, et quaevis communia emolumenta

emolumenta z Postronnemi Dworami o manutencyą Compaktatorum, satisfakcyą injuriatorum, y wolną tameczych Woiewodztw Rzeką Wartą navigacyą, omni meliori modo Panskiey swoiey Powagi interponere nieomieszka, za dostateczniyszą per omnes circumstantias tych należytych exakcyi y impetycyi relacyą.

Desiderium Zacnych Woiewodztw do Klasztoru Trzebnickiego reguluiące się, jako było in antecessum curæ et cordi Majestatis, y interpozycya JKr Mci do Cesarza Jmci powielekroć była ponowiona, et cum effectu tak y daley nieustaiącą Panską swoią applikacyą ad vota Zacnych Woiewodztw wtym interessie JKr Mć deklarowac raczy.

A jako ex distributiva justitia et gratia każdego pragnie widzieć JKr Mść P. N. Miłły participem y ukontentowanego, tak in particulari rekommendowanych Xięży Prałatow, tudziesz godnych Zacnych Woiewodztw Postow, z ktorych suum cuique decus, suum adest meritum Dobroczynnosci Panskiey skutecznymi dowodami premiare życzy.

Na własne JKr Mci
Pa Nº Miłtº rozkazanie

Respons na Instrukcyą Urodzon' Macieja Grabowskiego Podczaszego Kijowskiego Commissarza Zupp Solnych JKr Mci y Adama Szamockiego Posłow Ziemi Warszawskiey Dan z Kancellaryi W. Koronney w Warszawie Dnia miesiąca Marca Roku Panskiego MDCCLXXIV.

— Ma się czym zaszczycać Zacna Ziemia Warszawska, kiedy nietylko Panow in solo suo wolnemi Electoris Populi głosami obranych dźwiga solia, ale też będąc proxima solis y Najasnieyszego Planety Polskiego irradiata obtutu pokazowała zawsze chwalebną życzliwosci y wiernosci ku Majestatom Panskim miłosci, ku Oyczyznie et recte sentientium Civium fertilitatem. y słusznie nie zazdrosci innym absconditos w bogatych

minerałach

mineralach Thesauros, gdy to co ma świat Polski naydroższego, piastuie et germinat virtutes. Przynosi y teraz ta Zacna Ziemia przez godnych Posłow swoich suaves JKr Mci P.N. Miłtia fructus wierney subiektiy y powinney Łaski Panskich in publicum świadczonych rekognicyi, ktore JKrMć P.N. Miłtwy expanso sinu dobrotliwie przyimowac racży, et alta mente reponit, oraz annuendo postulatis tey Zacney Ziemi, Uniwersał na Seymik z Kancellaryi wydac rozkazał. Jako zas in antecessum starał się JKrMć P.N. Miłtwy omni possibili conatu o pomyślny Obrad publicznych sukces, tak y na następuiącym Seymie ad prosperum onego eventum sollicitam impendet operam.

Że Zacna Ziemia Warszawska Prowentom Czopowego y szeleżnego secundum praescriptum Legis et consvetudinem fruitur, takową JKrMć P.N. Miłtwy w tym Punkcie ma relacyą.

Wniesiona zas za Urodzonym Sobolewskim Pisarzem Ziemskim Warszawskim interpretacya, jako jest pamiętna JEo Kr Mci Pu mu Miłttu, tak referuiąc się do dawniey danego z Kancellaryi W. Koronney Responsu, słuszną miec będzie JKrMć P.N. Miłtwy na zasługi Jego et super infe=

licem casum w podaiących okkazyach respekt y reflexyą. Podobnyż y zalecony sobie od Zacney Ziemi Urodzonych Dobrogosta Skulskiego Cześnika Warszawskiego y Michała Wyszyńskiego Miecznika Malborskiego dignari zechce pamięcią y dobroczynnością, ktorą in particulari dignis et desertis desideriorum tey Ziemi Interpretibus Urodzonym Posłom Łaskawie ofiarować raczy.

Respons na Instrukcyą Urodzonym Xiędzu Kurdwanowskiemu Pisarzowi Koronnemu y Jozefowi Sołtykowi Podczaszemu Podolskiemu Deputatom Trybunału Koronnego Dany z Kancellaryi W. Koronney w Warszawie dnia XXV. msca Marca Roku Pańskiego MDCCXXIV.

Nie może nic bardziey kontentować wspaniałego serca JKr mści Pa N° Mitt°, jako kiedy za szczęśliwego Panowania Jego justitia

stitia et Pax osculantur invicem, y gdy
ta, ktora niegdys Terras Astrea reliquit, nie
tylko Thronu Jego Panskiego pilnuie, ale et
in Subalterno Majestatow subsellio chwa=
lebnie kwitnie y zasiada. Widzi przyzwita=
dną Oney obserwancyą JKr Mści P.N. Miłtwy
w Zacnym Trybunale Koronnym, gdy pra=
gnącym sprawiedliwosci Sprawiedliwosc, Ma=
jestatowi zas Jego Panskiemu powinną
przez godne Poselstwo pro exantlatis
okoto Dobra Pospolitego laboribus tribuit
wdzięcznosc y recognicyą, ktorey oswiadcze=
nie tak w Instrukcyi wyrazone, jako et
diserto godnego Posła eloquio wczymione
przyimuie effuso Dobroci Panskiey sinu
JKr Mc P.N. Miłtwy, tym się niemniey cie=
sząc, ze Regium Judicium, ktore zawsze spra=
wiedliwą w Distrybucie honorow trzymac
zwykło wagę, znalazło universalem
całego swiata Polskiego plausum zkonfe=
rowaney Primacyalney Godnosci temu, kto=
ry magnitudinem Oney meritis et virtu=
tibus aequat, enomia superat, zna do=
brze pretium znakomitych w tey Rzpltey
zasług y Wielmoznego Woiewody Kijow=
skiego ktorych y teraz w godney y chwale=
bney Zacnego Trybunału Direkcyi widzi

incrementa, y one Panskw swoią pensare pragnie munificencyą, ne langveat sine premio virtus.

Wpamiętnym mieć będzie respekcie y Wielebnych Trzcinskiego Archidyakona Gnieznienskiego Prezydenta, y Wodzickiego Kanonika y Officyała Krakowskiego eximias dotes, et parem probitati capacitatem, Aże nic bardziey nie życzy nad to, aby suum cuiq' tribuat decus et premium, Więc y godnych Posłow virtutes et merita Panskiemi swoiemi distingvere żąda favorami.

Uniwersał J. K. Mści przeciwko Werbunkom Postronnym

August Wtory etc.

Wszem wobec y każdemu zosobna komu otym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom Dignitarzom, Starostom, Urzędnikom y wszytkim Stanu Rycerskiego, osobliwie Pogranicznych Woiewodztw Obywatelom Uprzeymie y Wiernie Nam mi=

tym

tym, tudziesz Miastom, miasteczkom, y innym wszelkiey kondycyi ludziom do wiadomosci podaiemy. Jz gdy Nas zrożnych mieysc dochodzą relacye, ze się znayduią tacy ludzie, ktorzy przeciwko wszelkim Prawom y Konstitucyom Koronnym dawnieyszym y pośledniеyszym, y ostatnie Seymu Pacificationis w Panstwach Naszych po Miastach, Miasteczkach y wsiach ludzi Poddanych Naszych zaciągaią, werbuią, kupuią, y gwałtem wpadaiąc, onych zabieraią, y za Granicę wyprowadzaią: Tedy zabiegaiąc takowey licencyi, a stosuiąc się do wszelkich Praw w tey mierze opisanych, takich wszytkich ludzi, ktorzyby do Panstw Naszych zbądkolwiek wpadali, y ludzi Naszych Poddanych zaciągali, albo gwałtem brali, lub skupowali, y za Granicę wyprowadzali, wszędzie gdziekolwiek się w Panstwach Naszych pokazali, łapac, imac, wiązac, y do poblizszych Grodow lub Mieyskich Magistratow oddawac, y tam praevijs inquisitionibus na gardle karac takowych rozkazuiemy. A gdyby do poimania onych siły wiekszey potrzeba byto, tedy tam gdzie znaydowac się będą, poblizsi Sąsiedzi na ratunek wezwani,

pomagac do łapania ich powinni będą:
Oraz Wielmożnych Hetmanow oboyga
Narodow obliguiemy, in fundamento Pra=
wa et Senatus Consilij po Seymie in An=
no 1720. expediti, aby werbowac, zaciąg=
gac, y wyprowadzac za Granicę Poddanych
Naszych bronili, y temu się ex Officio suo
opponowali. Insuper in casum necessi=
tatis, na Instancyą Woiewodztw Ziem y
Powiatow Pogranicznych, Wici na pospo=
lite Ruszenie pro securitate et defensio=
ne communi wydac rozkazemy. Gdyby
zas ktory okoto imania y werbowania
z tych werbownikow był zabity, tedy o
takowe Zaboystwo do żadnego Sądu y Pra=
wa nie ma nikt bydz pociągniony, y po=
dług Prawa Koronnego invindicabile caput
takowego zabitego bydz deklaruiemy.
Ktoryto Uniwersał Nasz, aby wszędzie
po Grodach, Parafiach, mianowicie Pogra=
nicznych był publikowany, Urzędom Na=
szym Grodzkim rozkazuiemy. Na co dla
lepszey wiary ręką się włosną podpisali=
smy y Pieczęc Koronną przycisnąc rozka=
zalismy. Dan w Warszawie Dnia XXV.
Miesiąca Marca Roku Panskiego MDCCXXIV.
Panowania Naszego XXVII. Roku.

Od Xcia Jmci Męzyka do JmPana Kanclerza WoKor. z Peterzburgu d 16. January 1724.

Z jawney Listowney moiey expressyi expedyowaney do WmmPana w Interessie moim o Starostwo Orszanskie, y Dobra moie oddzielone od Ekonomiy Mohilowskiey Poteykiewicze, wiem ze WmmPan dobrze jest informatus? ktore Starostwo y Dobra Poteykiewickie za dobre vsługi moie Najasnieyszy Krol Jmć Pan Moy Miłosciwy y cała Rzplta po szczesliwie zakonczoney Kaliskiey Bataliy mnie konferowal, y Przywilejem danym konfirmował. Teraz niewiem, za jakim pretextem JW JmPan Kryszpin Kasztelan Zmudzki zajechał Starostwo moie Orszanskie, y Dobra Poteykiewickie zamysla odbierac. Miałbym y Ja z tak wielu Potencyi dac repressalia, et simili certare modo, ale się jeszcze zatrzymam, zwazaiąc że ten Zajazd stał się licentiose a nie za wolą Najasnieys

Pana Mitto, gdyż jawny representatur document, kiedy w Nagrodę tego Starostwa Nayjaśnieyszy Krol Jmć aequivalentem dał Kasztelanią Zmudzką Jmu MmPanu. Upraszam tedy WmmPana jako dawnego Przyiaciela mego, aby doniosł Nayjaśnieyszemu Panu Mitowem, zaco takie cierpię postpozycyę, na com nigdy niezasłużył. O co wielkie upraszaiąc aviternam spowsinnem zabieram do zasłużenia, pisząc się

Respons od JmPa Kanclerza Wo Koro do tegoż Xcia Jmu Męzyka z Warszawy 31. Martij 1724.

Z należytym respektem odebrałem List WX Mści w Interessach Jego pisany. Lubo zas przełożone w nim Interessa należą ad Ministerium Wielkiego Xięstwa Litteuskiego, przecież z życzliwey moiey do przysługi Waszey Xcy Mści ochoty w wszelkiey rzetelnosci donoszę Waszey Xcy Mści, że Prawa Nasze tak disponuią, aby każdy cujuscunque Status et conditionis wszelkiey krzywdy swoiey prawnym

postępkiem

postempliem in Foro competenti dochodzić. A zatym niemogę bydź innego Zdania, tylko tego, abyś y WaXcia Mść zważywszy wszytkie okoliczności tychże Interessow swoich, y wziąwszy Radę od biegłych w Prawie, tymże sposobem dochodził pretensyi swoiey, gdyż y Najasnieyszy Krol Jmć P. Moy Miłości według Praw Naszych kazdemu ukrzywdzonemu nieinaczey, tylko przez Prawo y Sąd sprawiedliwość zwykł czynić. Co gdy szczerze namieniam, znam się bydź oraz nieustanną obligacyą.

Od Jm Pana Kanclerza Wo Koronno Do Jm Pana Woiewody Podlaskiego Hetma Polno Koronno z Kupisk d 27. Aprilis 1724.

Przy oswiadczeniu życzliwey moiey Wmmpanu uniżoności czynię poufały rekurs do doswiadczoney Wmmpana ku Dobru Pospolitemu zarliwości, a oraz zwyklłey ku mnie łasce, kommenduiący in omni confidentia et pro scientia sa=

nego WmmPana. Naprzod Projektu Punktu do przyszłey Instrukcyi Antecomicyalney sub Nro 1.o względem tych materyi, ktore się zdały tamować consilia publica, upraszaiąc o wielkie Jego zdanie. Secundario donoszę WmmPanu, że kiedym mowił z JmPanem Komiszym Litewskim WmmPanem strony tey Kommendy Woyska Cudzoziemskiego, upewnił mnie, że gotow w tey mierze wszytko uczynić, cokolwiek od Niego desiderabitur, byle się rzeczy działy cum bona gratia, secundum resultatum ostatniey konferencyi, ktore in casum, zebyś go WmmPan niemiał, ano to sub Nro 2. Powiedał mi tenże JmP. Komiszy Litewski, że się deklarował był listownie JmPanu Krakowskiemu złożyć tę Kommendę y przed terminem, gdyby był tego życzył, ale że nie miał nato żadney rezolucyi od Niego, zkąd ja infero, że JmP. Krakowski odłożył ten Interess aż do umowionego terminu, chcąc się na ow czas porozumieć in hoc negotio z WmmPanem, y z drugiemi JchmP. Kollegami. Dlatego rozumiem, że in hoc intersticio czasu expediret przecież, aby JmPan Komiszy Litewski pisał do JmPana

Krakow.

JmPana Krakowskiego WmPana według tego Projektu, ktory inkluduię sub No 3. y żeby JmPan Krakowski odpisał JmPu Koniuszemu Litewskiemu, według Projektu, ktory annecto sub No 4. Przez ten sposob dogodziłoby się moim zdaniem expectationi publicae, y ta interweniencya uprzątnęłaby się cum bona gratia z obu stron, z utrzymaniem partykularney y aktualney przyiazni między JmPm Krakowskim y JmPm Koniuszym Litewskim. Znaydziesz WmmPan w tych Projektach obudwuch Listow expressye, ktore exkuzuią nie jako zatrudnienie przeszłych Seymow, imputando je raczey nieporozumieniu się należytemu, et falso zelo bona fide, aniżeli jakiemu interessowi partykularnemu, albo alicui negligentiae, co niepowinno mieć mieysca w traktowaniu Jnteressow publicznych. To wszelkiey poufałości wypisawszy wszystko subjicio summo judicio WmmPana, supplikuiąc instantissime WmmPana, 1mo abyś po przeczytaniu Listu tego et annexorum uczynił swoie zdanie wyrazić mi super contentis. 2do abyś WmmPan Projekt Punktu do Jnstrukcyi Ante Comicyalney y projekt Listu, ktoryby miał nieodwłocznie pisać JmPan Koniuszy Litt

do JmPa Krakowskiego poprawiony secundum magnum sensum suum, indilate odesłac mi raczył ad expediendum. 3tio aby WmmPan hoc supposito, że JmP. Koniuszy Litt. taki List napisze do JmPana Kra=-kowskiego, wczesnie disponował animum tegoz JmPa Krakowskiego przez swoie ka=naty y sposoby solita et magna sua dexte=ritate, zeby za odebraniem takowego Listu od JmPa Koniuszego Littgo, takowy dał Re=spons, insynuiąc niby z siebie dispositivè et preventivè contenta tego Projektu do formowania Responsu ex parte JmPa Kra=kowskiego, za odebraniem Listu od JmP. Ko=niuszego Littgo. Dlatego umyslnego posy=łam do WmmPana z tą expedycyą, aby tym prędzey y pewniey doszła, y zebym ja takze tym prędzey y pewniey mogł odebrac respons od WmmPana, y według niego potrzebną y nieodwłoczną uczynic insynuacyą JmPu Koniuszemu Littu, ktory po Swiętach ex=curret do Saxonij, alec ja przez umy=slnego Stafetę ordynowac do niego będę insinuata od WmmPana. Wyględaiąc zatym cum impatientia pożądanego Re=sponsu WmPana zostawam nazawsze

Od Jm Xiędza Biskupa Łuckiego do JE° Kr Mści z Janowa d. 29. Aprilis 1724.

Wyznaię że rozkazy Wey Kr Mści Pamomitto exequi non interpretari powinienem, kiedy jednak Dissidentes pretensarum Legum volumine iak tarczą zastaniaią się, muszę y ja sepultam veritatem in adversam aciem wyprowadzić. Konfederacya Warszawska y inne, ktore in favorem Dissidentow allegari mogą Konstitucye, są praejudicantes Legibus antiquis graviter obligantibus, y tak wielu Prawom, osobliwie ab Anno 1413. usq' ad Annum 1572. stawaiącym przeciwne, a zatym subsequentibus Constitutionibus zniesione, et novella Lege za szczęśliwego Panowania Wkr Mści Pamomitto złamane valide et gloriose. Insuper na ten czas kiedy te komenty Herezyi wychodziły in Lucem, częścią acephala była y rozerwana Rzplta, częścią Duchowieństwo y wiele Woiewodztw Articulos de Dissidentibus zawsze protestacyami eluzowali, maiąc po sobie Jus

vetandi, ktore jest anima Libertatis tum per nullas Leges hi Articuli ratihabiti, y od samych Dissidentow Konstytucye, ktoremi się zaszczycaią violatæ, Frangenti zas fidem, fides frangitur eidem. Niechcę ja cum rationabilibus rozwodzic się causis, dla ktorych niepowinniby hi sentes et offensionis lapides tollerari, Nie przywodzę exempla, jako są Pacis et tranquillitatis turbatores, et effectus tollerantiæ ich, sunt tumultus et crudelitates in corpora et animas, Nie szerzę się, zdowodami, jako gratis et ex sola Clementia tollerantur, y otym fusè mowic niechcę, jako juramenta Najasnieyszych Krolow Panow Naszych de Pace inter Dissidentes tuenda, ktora plus solidi periculi, quam optatæ quietis habet, Niemogą zadną miarą im suffragari, bo są vel conditionata, vel repugnantia utilitati Ecclesiæ, Legibusq antiquis, ac proinde non obligant, albo tez severitatem tylko Executionis Constitucyi 1424. y Konfederacyi Korczynskiey, to jest, zeby ich pro infamibus et proscriptis nieminano, suspendentia, tak jednak aby Leges antiquæ contra illos in suo robore zostawaty. Rozkaz szczegulny Wcy Kr. Mści

maiię

maiąc pro Lege suprema, schylam kark mi adorationem et susceptionem Mandatorum W. Kr. Mści P. M. mitto, supplikuię tylko, azeby w otworzeniu Zboru Węgrowskiego, ktory ex magnis motivis, że ważyli się dwie Corki Luby Mieszczanina tamecznego Katholika in suam Sectam pertrahere, y iedną z nich recentissime przed teraznieyszemi Wielkanocnemi Swiętami oddawszy, drugą az do Prus Brandeburskich wywiezli. Że post Conflagrationem Zbor ten de novo wystawili, Prawa za jakim siedzą, pokazać niechcieli; Lutheranum Ministrum ad exercitium Luterskiego Nabozenstwa dotegoz Zboru Kalwinskiego propria authoritate admiserunt, y z innych przyczyn, ktore za Antecessorow jeszcze moich Proces w Trybunale Koronnym jest na nich usq' ad ultimariam fortem executionem przewiedziony, zapieczętowac kazałem, mogłem mieć od W. Kr. Mści Pa Momitto concessam moram, poki w pretensyach moich satisfakcyi nieodbiorę, ile idzie mi niegodnemu Pasterzowi o Owieczkę inter hędos zawieruszoną, ktora w jakiey estymie bydz powinna po

kazał

pokazał to Chrystus Pan, y nauczył Nas gdy dziewięćdziesiąt dziewięć innych opuściwszy, iedney straconey solicitè szukał, Bliski już iestem wynalezienia, gdy mi przywrócić ią ad ovile meum Dissidentes przyobiecali, do tego też snadno postronnym dać replikę możemy, że wzaiemnie Kościoł Lisnowski Katholikom w Prusach Brandeburskich odebrany, lubo pod czas przeszłego Seymu Interpozycya W Kr Mści y przytomnego Senatu do Ministra Pruskiego o to zachodziła, dotąd Naszym przywrócony nie iest, a w innych Dissidenckich Państwach dawno od Katholickich dzwonow powrozy odwiązano, et pro libitu suo nad niewinnymi Katholikami, tylko do samego Boga udaiącemi się, saeviunt. Poddani zas W Kr Mści Pa Mo Mitło Dissidentes, in hoc Regno zostaiący, siałą Powadze, sprawiedliwości y Dobroci W. Kr Mści P. Mo Mitło czynią krzywdę, extraneas szukaią protectiones Pana swego maiący, palam est. Querulantur niesłusznie ciż Dissidentes że pro obligatione Nostra tuemur Jus plenum Religionis Catholicae w Państwie Katholickim, Miechay też y mnie godzi się uskarżyć na nich przed W. Kr Mścią P. Mo Mitłem że noviter post Constitutionem w Diecezyi moiey trzy Zbo-

ry

ry przeciwko Prawu erigowali; Supplikuię wtym Protekcyi Wey Kr Mci Pamo Mitto, aby zniesione bydz mogły, gdyż naybardziey wtenczas ożywiaią się y tchną herezye, gdy im inspirant spiraculum mortis, Zbory y zgraia Ministellorum rzeźwość czyni a zwyczaynie gdy kto chce szkodliwe odstraszyć ptastwo, gniazda rozrzuca. Rzucam ja to wszystko y siebie samego omni cum reverentia pod stopy Pańskie cum submisso osculo dzielnej ręki Wey Kr Mci Pamo Mitto cum apprecatione quam diutissimi fausti Regiminis, o ktore Pana Boga proszę, oraz z tym upewnieniem, iż krwią moią zapisywać się gotowem jest ad nutus.

De S. E. Mr Le Nonce a S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne de 29. et de 22. d'Avril 1724.

Je suis obligé d'avoir recours a la bonté de Votre Excell.ce contre les insolences, que vient de faire aux Colleges Apostoliques de Leopol le

Bourguemaitre President de la meme ville, nommé Charle Smeling, lequel ayant fait mettre en prison un homme de la jurisdiction des Colleges, malgré tout ce que le R.P. Redenaski Prefect des Colleges luy a dit, et fait dire, l'a gardé et mal-traitté au dernier point, pendant une semaine entiere, a peine apres avoit il relaché celuy cy a l'intercession de Madame la Palatine de Belz, il y en a mis un autre, qui y etoit encore au tems que le R.P. Prefect m'a ecrit pour la meme raison que le premier, c'est a dire, pour une dette pas plus grande de quatre florins. Les reponces, qu'il a données aux remonstrances, que le Prefect luy a fait faire, ont eté encore plus insolentes que l'action meme, c'est pourquoy je supplie treshumblement V.E. de me faire la grace de chatier cet homme là d'une maniere exemplaire, et qui puisse garantir à l'advenir les Colleges des pareils insultes. Le terrain ou est fondeé cette jurisdiction, à eté donné aux Colleges par S. A. Ro le Prince Constantin a qui il etoit echu en partage, parceque Roy Jean III. de glor. mem. s'en etoit mis

en possesion

en possession pour se payer d'une grosse somme, qui luy etoit düe par un Armenien nommé Bogdan, qui etoit mort insolvable, e Sa Majesté l'avoit declaré exempt de toutte Jurisdiction de la Ville. C'est avec la meme prerogative, que S.A.R. l'a transporté aux Colleges de sorte, que quand meme on ne voudroit pas le considerer comm un Bien, qui jouit de l'immunité Ecclesiastique ce qui seroit d'ailleurs tres juste, j'espere qu'au moins, on ne voudra pas que le S. Siege a qui les Colleges appartiennent, n'a pas moins de droit sur ses Biens qu'un simple Gentilhomme Polonois. J'espere que la bonté, dont V.E. m'honore me pardonnera la liberté, que je prens, m'accordera la justice, que je luy demande, et c'est avec le plus profond respect, que j'ay l'honneur de me dire

L'affaire dont V.E. me fit l'honneur de me parler par ordre de Sa Majesté est finie de la maniere, que Nous souhaittions Mr le Comte de Manteufel m'ayant dit que Mr l'Abbé de Siecichow son Cousin seroit venu luy meme me rendre la reponse que je luy demandois. Mr L'Abbé vint avant hier au matin me trouver, et

puisque dans une assez longue visite qu'il me rendoit, il ne faisoit aucun semblant de voulvir s'expliquer avec moy sur l'affaire de Mr Weisbach, je fus le premier a entrer en matiere, et a la fin il me reussit de le persvader à s'én desister entierement, comme il me dit formellement qu'il faisoit, laissant meme là le Decret contumacial, qu'il avoit obtenu au G. Tribunal contre Monsr Weisbach. Le meme soir etant chez Monsr le Feltmareschal à une Nocé, qui fut meme honorée de la presence du Roy, je priay Son Excellce d'en voulvir bien dire un mot a Sa Majesté, ne voulant pas prendre cette liberté moy même, ce que je me flatte, qu'il aura deja fait, et par consequent, l'affaire est tout à fait enterrée.

Maintenant je prie V.E. de me permettre de luy communiquer une pensée, qui m'est venüe dans l'esprit au sujet de la nouvelle, que j'espere de recevoir bientot de l'election d'un Souverain Pontife. C'est plutot pour me conformer au genie et a la volonté de Sa Majesté qu'en suivant a la Lettre les Instructions de Rome, que je me suis contenté jusqu'a cette

heure

heure de l'honneur que Sa Majesté m'a fait, en m'admettant de tems en tems a son audience en particulier, et sans aucune forme de ceremonie. Cependant comme mes Superieurs m'ont ordonné plusieurs fois de procurer l'honneur d'etre receu de Sa Majesté en ceremonie, et entre autres raisons, afin que la maniere de cette reception, dont on convint icy entre Monseigr le Cardinal Spinola et Mr le Grand Mareschal Bielinski, ne soit oubliée avec le tems, croit elle V. E. que ce seroit une occasion fort a propos pour cela celle que j'auray de remettre a Sa Majesté le Bref du nouveau Pape? Mon plan seroit aussitot, que la nouvelle de l'Election sera icy de me donner l'honneur de l'apporter au Roy de la maniere, dont j'ai eté introduit jusqu'a cette heure à son audience, et meme en habit court, si par hazard Sa Majesté se trouvera au jardin. Dans le meme tems j'auray soins d'entendre le jour et l'heure, à la quelle Sa Majesté voudra me recevoir en ceremonie, pour luy remettre le Bref, et a cette fin je ne manqueray pas d'en

parler

parler à Monsr le G. Mareschal à la premiere occasion, que j'aurai de le voir. En attendant je prens la liberté d'envoier cy=jointe a Votre Excellce Copie de la Convention icy dessus mentionnée, afin de V. E. ait la bonté de luy donner un moment de son loisir pour le considerer, et j'ai l'honneur d'etre avec une veritable et profond respect

De S. E. Mgr le Grand Chancelier à S. E. Le Nonce en Reponce de Kupish ꝗ 26. d'Avril 1724.

C'est par la poste de Lithvanie que j'ay receu en meme tems les deux Lettres que V. E. m'a fait la grace de m'ecrire du 19. et du 22. du Mois present.
Je suis tres obligé à V. E. pour la communication de la resolution de Mr l'Abbé de Sieciechow dans l'affaire avec Mr Weisbach. L'entremise dell'authorité de V. E. devoit produire necessairement cet effect, mais afin que l'affaire soit tout à fait enterrée selon le souhait

de la

de sa Majesté et selon les intentions et les soins de Votre Excell.ce, il ne suffit pas ce, que Mr l'Abbé a dit a V.E., ni qu'il ait laissoit le Decret Contumacial entre ses mains, puis qu'il reste dans les actes du Tribunal, il faut bien quelque autre chose, pour la sureté dudit Mr Weisbach, surquoy je me remets a ce, que Mr le Secretaire Dembouski aura l'honneur de representer a V.E. Puisque Sa Majesté m'avoit donné la Commission de recommender cette affaire a V.E. et que V.E. ait reconnu avec sa grande sagesse et justice, que Mr L'abbé se devoit s'en desister entierement, il est necessaire non seulement pour les parties, mais pour l'authorité de V.E. que la resolution de Mr L'Abbé soit effectuée, comme il faut, selon nos Loix et coutumes.

Pour ce qui regarde l'audience de V.E. en Ceremonie, je crois, que l'occasion et le plan que V.E. m'a fait l'honneur de me communiquer, est fort a propos pour cela, et je suis persvadé que S.E. Msgr le Grand Marechal de la Couronne contentera en cela l'attente de V.E.

Pour ce qui concerne l'affaire de

Smeling, en attendant qu'il soit cité et jugé, j'ecris au Magistrat de Leopol et j'y joins cette lettre, etant avec tout l'empressement possible et tres sincere pour l'accomplissement de ses ordres et avec tout le respect.

Od JmPana Kanclerza Wo Koronnego do Magistratu Lwowskiego

Przełożone querele JmXa Prefekta Collegiorum Apostolicorum Lwowskiego contra Nobilem Smeling Proconsulem o zabranie dwoch ludzi z Jurisdykcyi eorundem Collegiorum, nietylko immunitate Ecclesiastica, ale y exempcyą przez s. p. Krola Jmci Jana Trzeciego zaszczycaiącey się, tudziesz o niesłuszne dla małey rzeczy onychże więzienie, y inne in verbis et factis exorbitancye, jako były powodem JmXu Nuncyuszowi MmPanu że mi to wszystko communikować raczył exposcendo justitiam, tak y mnie stimulują ad convenien dum Nobiles et Spectabiles Dnaones Vras, azebyscie nieodwłocznie pomienione attentata

tata według sprawiedliwości purgare należytą satisfakcyą starali się, pilnie tego przestrzegaiąc, żeby wszelkie okazye zawsze mogły amoveri, ktoreby podobnemi querelami Sąd JKrMci PanaMegoMłściwego teraz y napotym ad administrandam justitiam obligowac miały. Co gdy jako nayusilniey zalecam oraz zostawam.

Literæ à Rege Magnæ Britanniæ ad Sac. Reg. Majestatem

Georgius Dei Gratiâ Magnæ Britanniæ Franciæ et Hiberniæ Rex &c.
Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Augusto Secundo eadem Gratiâ Regi Poloniæ &c Fratri, Consangvineo et Amico Nostro Charissimo Salutem. Serenissime et Potentissime Princeps Frater, Consangvinee et Amice Charissime. Cum sæpe sæpius Nobis renuntiatum fuerit, Incolas Poloniæ, Provinciarumq' eidem Coronæ annexarum, quibus ejusdem Nobiscum Religionis communio est, quiq' vulgo Dissidentium nomine appellitantur, solo divini sui cultus obtentu, Juribus et Privilegijs suis antiquis exui, varijs ini=

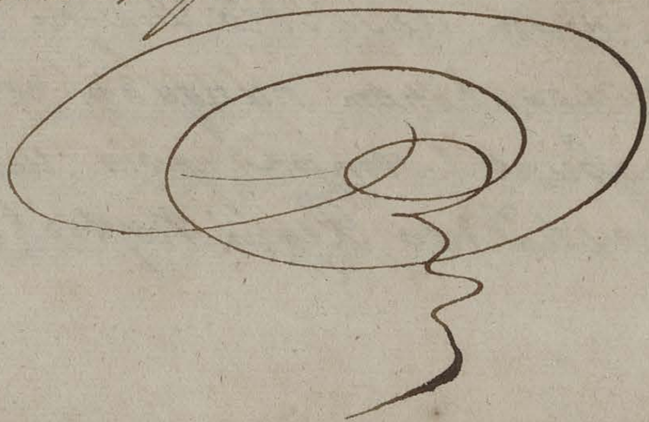
quisq' vexationibus exagitari, et contra Leges receptas per vim, violentiamq' Adversariorum calamitosos reddi; Nos sanè fraterna miseratione commoti Hominum alias innocentium, et conscientiæ tantummodo causa, malè injusteq' habitorum, haud diutius intermittere potuimus, quin Majestatem Vestram in gratiam oppressorum per Literas adiremus. Persvasissimum habemus, eam esse Majestatis Vræ benignitatem, eam animi moderationem, ut Subditos suos, fideles alioquin et dicto semper audientes, nulloq' alio quam fidei diversæ nomine in crimen vocatos, contra jus fasq' Libertatibus a tempore diuturno concessis spoliari nollet. Et cum res eæ in Comitijs Regni Solennibus et gravius et aptius tractentur, Majestatem Vestram majorem in modum rogamus, ut velit clementer Authoritatem suam interponere, in ijs quæ proximè habenda sunt, quo Fratribus Nostris Religioni Protestanti addictis, sive Dissidentibus, ut nominantur, Jura sua omnia antiqua sarta, tecta conserventur et Privilegia olim concessa denuò confirmentur, hominesq' innocui, et a Patria benè merentes inposterum et fortunarum et conscientiæ libertate sine omni vexatione inte-

re intemerate fruantur. Quo Pacto et rem aequitate ac Clementia Vestra Regia dignissimam faciet Majestas Vestra et Principibus omnibus Protestantibus gratissimam, imprimisq: Nos tanquam singulari quodam beneficio collato sibi plurimum devinciet. Quod reliquum est Majestatem Vestram Divini numinis tutelae ex animo commendamus. Dabantur in Palatio Nostro Divi Jacobi 24. die Mensis Januarij Anno Domini 172$\frac{3}{4}$. Regni Nostri Decimo.

Litera Responsi à Sac. Reg. Majte ad eundem Regem Angliae.

Recurrentibus Subditis Nostris in Religione Dissidentibus super quocunq: gravamine particulariter illato (: contra generalem enim ac si solo Divini sui cultus obtentu vexationem nunquam realiter conqueri possunt :) semper ipsis juxta Leges et Consvetudines Regni Nostri desideratam

tam protectionem impertiri non intermisimus, et Majestatis Vestræ in favorem illorum facta interpositio nunquam suo caruit effectu, ac ad præsens quoq; idipsum ex occasione intervenientis certi cum nonnullis eorundem Processus Judiciarij testati sumus. Cum autem Nos ex parte Nostra omnia possibilia per respectum Officiorum Majestatis Vestræ in favorem eorundem a Religione Dissidentium Subditorum Nostrorum libenter præstemus, semperq; præstare parati sumus, ideo majori cum fiducia Incolas Dominiorum Majestatis Vestræ, quibus unius ejusdemq; Religionis Catholicæ Nobiscum est communio, Protectioni et gratiæ Majestatis Vestræ recommendamus, cujus efficacia documenta Nobis fore gratissima cum singulari obligatione spondemus.
De cætero bonam a Deo valetudinem intra prosperos rerum successus Majestati Vræ apprecamur. Dabantur Varsaviæ Die XXII. Mensis Aprilis Anno Dni 1724. Regni vero Nostri XXVII. Anno.

Do JmPana Woje-wody Kijowskiego od JmPana Kanclerza W. K. w Warszawie

25. Aprilis 1724.

Jako antecedenter zyczytem WmmPanu sło impulsu Dobra pospolitego y prawdziwego ku Wielkiemu Jego Jmieniowi affektu, aby zachodzące prawne differencye z JmPanem Krolewskim WmmPanem mogłyby dz amicabili adinventione determinowane, tak y teraz toz samo votum et desiderium ponawiam, tym usilniey y goręcey po mitym widzeniu się na tym mieyscu z JmPanem Wojewodą Potockim WmmPanem. Jestem albowiem pewien, ze tenze JmPan Wojewoda Potocki WmmPan do Przeswietnego Domu WmmPana dawną Kolligacyą, do JmPana Krolewskiego WmmPana novo vinculo tak sie nalezący, y szczerze pragnie, y skutecznie potrafi applikowac się do tego, aby pomienione differencye z ukontentowaniem stron akkomodowane były. Upraszam zatym instantissime iterum atque iterum WmmPana, abys tę moię insinuacyą, zobo=

wiązaney moiey partykularney życzliwo-
ści, et ex rationibus boni publici pochodzą-
cą łaskawie przyiąć raczył, y przez pouf-
fałe wszelkiey konfidencyi porozumienie
się z JmćPm Woiewodą Połockim MMPanem
przez przyiacielską Kombinacyą ten Interess
z JmćPm Krakowskim MMPanem zakonczył,
boć wiele natym Dobru Pospolitemu należy,
aby iakonaydoskonalsza między takie wiel-
kiemi Imionami mogła bydz kointelligen-
tia y harmonia. In expectatione po-
myślnych Wmm Pana, bono publico po-
żyteczney, a wielkiemu Imieniowi Jego chwa-
lebney rezolucyi, zostawam nazawsze

A Sac. Cæsarea
Majestate ad Sac.
Reg. Majestatem
Poloniæ

P. T.

Benedicente Deo Nobis ex Dilectissi-
mæ Augustæ Nostræ Majestate et
Dilectione sub Mensis Aprilis diei
quintæ horam Octavam Vespertinam,
Serenissima Archi Dux Infans Hispa-
niæ nata, atq' Christiano ritu a-
quisi

quis Lustralibus renata, et Maria A=
malia Carolina Ludovica Ludmilla An=
na dicta est; Prosperâ ambæ et Ge=
nitrix et Genita valetudine sospitan=
tur; De quo felici simul ac jucundo
partu Serenitatem Vrâm certiorem redden=
dam duximus, persvasum habentes, omnia
quæcunq' Nobis læta et prospera eveni=
unt, eidem pro mutuis amicitiæ Nostræ
Officijs certo lætitiæ argumento fore.
Quod superest Serenitati Vestræ quale=
cunq' felicitatis incrementum ex animo
desideramus. Datum in Civitate Nostra
Vienna die 6. Aprilis 1724. Regnorum
Nostrorum Romani 13. Hispanicorum
21. Hungarici et Bohemici pariter 13.

Serenitatis Vestræ

Bonus Consangvineus
Frater et Vicinus
Carolus mppa

Vl. Cte de Schonborn
mppa

L. Bend de Georgenthal mppa

A Ser^mo Palatino Rheni ad Ill^mum Supremum Regni Cancellarium Manheim 20. Aprilis 1724.

C'est avec d'autant plus de plaisir, que j'ay receu celle, que Votre Excellence m'at fait l'honneur d'ecrir du 29e Fevrier passé, que j'etois aise de pouvoir m'acquerir la connoissance d'une personne, dont les les merites et la grande reputation m'avoit eté proné par tous ceux, qui de ces pays-cy ont eu l'avantage de jouir de sa connoissance;
Vrê Excellence se persuaderat aisement, que si je puis etre util en quelque chose a Mon^r Son Neveu, je m'en ferai un plaisir tres particulier pour luy faire connoitre en quelque maniere la reconnaissance, qui je conserveray toujours pour les bontés et les soins, qu'Elle a eu pour mon Epouse et pour moy a l'occasion de nos biens en Lithwanie, j'espere qu'Elle y ajouterat encor

celle

celle de conserver ces Sentiments, et de me faire la justice de vouloir être persuadé de la parfaite considération, avec laquelle je suis

Monsieur

De Votre Excellence

tres obligé ami

Joseph Charles P. Palatin du Rhin

Od JmX^a Szuffragana Krakowskiego do Jm Pana Kanclerza W. K^o z Krakowa d 9. Aprilis 1724.

Ventura Solennia triumfuiącego z śmierci Zbawiciela Swiata winszuię iakonayunizenszym affektem WmmPanu Dobrodzieiowi, zyczący aby Resurgentis Christi triumphus sit in augurium dalszych przy weselym zawsze powodzeniu fortunnych progressow. A jako toto vitae meae cursu starałem się oto zawsze, aby akcye swoie disponere ad eum finem, zktorego by większa wynikaęc mogła przysługa, nietylko Panu Bogu, ale y Domowi, kiedy Dobroć Boska Dom Nasz innumeris cumulavit benedictionibus

nibus in Capite WmmPana, jako in primo angulari lapide fundamentum wszelkiey fortuny y honorow terazniejszych załozywszy seriam cogitationem do tego applikowac umysliłem, jakoby quaesitus meritis et virtutibus WmmPana Dobrodz.a comparatus honor simul cum fortuna ad posteritatem byt konserwowany. Więc prospiciendo futuris zdało mi się o niektorych intencyach moich powtorzyć insinuacyą ozęyniec. Bardzoby mię to cieszyło, gdyby Stupowska maiętnosc cum elocatione JeymPanny Stolnikowney Koronney Synowicy Naszey w cudzy niewyniosła się Dom, życzyłbym zebys WmmPan Dobr. oneyze hereditario jure cieszył się, ex permittente Lege, aby principaliora Bona Patronimica ktorymi się szczyci cała familia mogły bydz exemptibilia ex aliena possessione, jakom z ust samego WmmPana y Dobrdz. przedtym słyszał, bo lubo ja summę moię generalnym przyznaną, deklarowałem rezygnowac JmPanu Podkomorzemu Krakowskiemu widząc jako pro dignitate Nominis sui na Urzędzie takim w Woiewodztwie sustinet multos labores et expensas nad fortunkę swoię, przytym maiąc prolem numerosam jest to wocząch wszystkich, ze per Dei

gratiam

gratiam dość dobrą edukacyą daie, zkąd wielka nadzieja, że non degenerabunt a virtutibus paternis, kontentuiąc omnium expectationem, qualitatibus suis et exemplis, jednak aby haereditas et possessio Słupowa nikomu inszemu cedat tylko WmPanuDobr. repositione similis summae albo Inscriptione na ktorychkolwiek własnych Dobrach WmPanaDobr. kontentowac się obligowałem go przez kartę ad eum effectum ręką jego własną podpisaną, co gotow zawsze uczynić, o ktorego wszelkiey cokolwiek się tycze interessu tego indifferencyi y submissyi, racz WmPan Dobrodz firmissime bydz persvasus, gdyż ja go sam proprio motu ztym ultro potkałem, nieśpodziewaiącego się tego faworu odemnie. Wielkaby to Consolacya moia była, gdyby stante jeszcze hac brevitate dierum meorum przy częstey przypadaiącey słabości, doczekałem się, aby sub auspicijs qua publice qua privatim Wielkiego Imienia WmPaDobr. pomieniona maiętność Słupowska do Jego Dziedziczney Possessyi redire mogła, wczym oczekiwaiąc rezolucyi zostaię.

P.S. Dlaczego zaś wo świadczeniu faworu tego potiorem non judicavi JmPana Starosty Le=

kowskiego nad JmPana Podkomorzego Krakowskiego, trudnie tego listownie powierzyc, chyba potym ustnie opowiė się.

Od JmPana Kanclerza W^o Koron^o do Jmci X^a Szuffragana Krakowskiego Respons z Kupisk d 26. Aprilis 1724

Znam wielką obligacyą WmmPanu, że mię ad recursum Paschalium gaudiorum Łaskawym powinszowaniem et effusione votorum raczyłes convenire. Przy należytym podziękowaniu paria vota in rem et prosperitatem WmmPana repono, supplikując Triumfującemu z śmierci Authori vitæ, aby zdrowie zupełnie doskonałe WmmPana y wszelkie pożądane sukcessy Wszechmocną swoią Protekcyą zaszczycać raczył długoletnie. Dziękuię uniżenie y zatę konfidencyą wletorey mi WmmP. kommunikować raczysz Deklaracyi swoiey daney JmP^u Podkomorzemu Krakowskiemu WmmPanu względem rezygnacyi Summy na Słupowie z Działu przyznaney y całym sercem winszuię Jmu tey tak wielkiey łaski, ktorą ex meritis et dignis qualitatibus suis znalazł in oculis WmmPana.

Czyniąc

Czyniąc zas zadosyć Requizycyi Jego, ex=
primo sensum meum, że to pewna, iż sło=
rom z Cudzych Krajow powrocił życzyłem tego,
aby się Słupow został przy s. p. JmPu Kasztel=
lanie Woynickim jako Starszym Bracie, y kto=
rego szczerey ad usus publicos przy wielkich
kosztach applikacyi po s. p. Oycu Naszym,
cały Dom Nasz, hoc Decora ktore mamy, oraz
et meritis gratitudinem jure merito powi=
nien. Toż samo prawdziwie szczere votum
moie było, aby przy działach mogł bydz ad
premissa respectus y Sukcessorowi Jego JmPu
Staroście Lelowskiemu hoc sors obtingeret,
nawet żeby mu się było y Starostwo Bieckie
dostało, a JmP. Stolnik Koronny żeby się był
Lelowskim kontentował, kiedy jednak ina=
czey się zdało Jchmściom Braci, życzyłem, aby
przynamniey expost Słupowa hæreditatem
mogł adire, in hac fiducia, że Pan Bog po=
tens excitare de lapidibus filios Abrahæ,
y z niego może dać dignos stirpe sua
Successores, ile kiedy dotyd ani mnie ani
JmPu Stolnikowi Koronnemu nieraczył dać
masculam prolem. Nietylko zas do za=
płacenia JeymPanny Stolnikowny Koronney,
ale ani do zapisu rezignowaney Summy
JmPu Podkomorzemu Krakowskiemu na in=
nych Dobrach nie znayduię się in statu

y jezli dalsza taska WmmPa nienastąpi
abyś dopomogł JmPu Podkomorzemu do do=
stąpienia integræ hæreditatis Stępowa, pe=
wnie przyszły mąż Jeymści Panny Stolniko=
wny będzie się starał zpłacić mniey Jmu.
To wszelką do woli WmmPana rezygnacyą
namieniwszy znam się być indesinenti cultu.
P.S. Doswiadczywszy przez experiencyą, że
niemasz mądrosci, wztropnosci y rady, prze=
ciwko woli y Radzie Boskiey, Pana Boga pro=
szę, aby wszelkie WmmPana dispozycye kie=
rował y sekundował na większą swoię chwa=
łę, y na WmmPana samego zupełne ukon=
tentowanie wczasie y wiecznosci, Suppli=
kuiąc przeciez instantissime WmPanu, abyś
raczył być łaskaw y na JmPa Starostę
Lelowskiego.

Od JmPana Kan=
clerza Wo Koron. do
JmPana Woiewody Pod=
laskiego Hetma Polno
Koron. z Krupisk d. 24.
Maj 1724.

Szczerze życząc y sollicite mysląc, jakoby
od przyszłych Seymikow Przed Seymowych, od
ktorych pożądanego zakonczenia pomyslne
Seymu

Seymu przyszłego zawisły auspicia, od-
wrocić się mogło wszystko to, cokolwiekby ie
zatrudnić mogło, posyłam znowu umyślne-
go moiego do WmmPana przy uniżonym mo-
im ukłonie z niektoremi reflexyami y ob-
serwacyami, względem annotacyi WmmPana
w dwoch Punktach postanych antecedenter
WmmPanu Proiektow, to iest
w pierwszym Punkcie Instrukcyi JKMci
Antesomicyalney, kiedyby się miało zamie-
nić præsens tempus in futurum, że Kom-
menda Woyska Cudzoziemskiego będzie ad
satisfactionem Władzy Hetmańskiey dispono-
wana y uspokoiona. W drugim także
reformowanym Punkcie ad finem Proiektu
Responsu, ktoryby miał bydź dany od JmPa
Krakowskiego na List JmPa Koniuszego
Litt., kiedyby miała bydź wyrażona ta
apprehensio fortis, żeby się przyszły Seym
nierozbił in eodem scopulo jako przeszły.
Takowe expressye niemogłyby tylko dać o-
kazyą Woiewodztwom, Ziemiom y Powiatom
ad similia jako przedtym na Seymikach,
y potym na Seymie certamina z wielkim
zawodem publicznym, et cum discrimine
Seymu, do ktorego zdaniem wielu y wiel-
kich Ludzi ten Interess Woyskowy niemiał
bydź

być cale należeć. A przez takowe expressye znowu jako na nowe zdałoby się to negotium ad decisionem Rzpltey na Seymie remitti, przeciwko intencyi Województw Ziem y Powiatów, które uspokojenie tey materyi Kommendy Woyska Cudzoziemskiego zalecity y oddały curae JKrMci Pmmitto y samychże WmmPanów, y to staranie Pańskie y WmmPanów wzięło już pożądany skutek per Resultatum Konferencyi Warszawskich. Które kiedy WmmPan a oraz postane Projekta Listow, y to co ja pisałem zważysz, będziesz raczył uznać, że to negotium jest ułatwione, y na tym fundamencie wszystko Nasze studium powinno być teraz, aby taka Instrukcya od JKrMci Pmmitto na Seymiki, jako y Listy od JmPa Krakowskiego, które będą publiczne w takowych wychodziły terminach y expressyach któreby expectationem publicam ukontentować y wszelkie przeciwne in antecessum poczynione impressiones et apprehensiones sanare et dissipare mogły.
Co do sposobów jakiemiby salvo honore et integra amicitia JmPa Koniuszego Littº mógł ten Interess zakończony, ja jestem non dubius spei, że WmmPanowie, którzyście na Konferencyi Warszawskiey in hoc justo voto et

sensu

sensu byli, znaydziecie te media, ktora magnam prudentiam y zawsze magnis negotijs sufficeturam, samego WmmPana, y byle się rzeczy bona fide et intentione /: oczym nic wątpię :/ traktowały, Pan Bog poblogosławi, et suggeret modos za dalszym porozumieniem się z JmłPm Koniuszym Littm. Te tedy Rzeszy wzwykłey poufałosci kommunikuiąc WmmPanu upewniam o sekrecie tak z strony JmłPa Koniuszego Litto wielką ufnosc wgodnosci y przyiazni WmmPana maiącego, jako y z moiey; będąc securi ex parte WmmPana o wzaiemnym, wiedząc jako in fide amicitiae et in modo tractandi wszystko zawisło, y iako powinien bydz bonus usus non abusus innocentis confidentiae, y dobro Pospolite za cel maiący: będąc dotego tristi experientia edocti, ze często czyste intencye y uczynione wczesnie ad bonum finem insinuacye na inszy koniec obracano, sekretnemi informacyami psowano et sinistris interpretationibus in suspicionem bytez naylepsze cogitata podawano cum summo praejudicio Interessow publicznych, nietylko, ale y ludzkiey poczciwosci, honoru y kredytu. Ja zaraz po Swiątkach da P. Bog wyieżdzam ztąd do Warszawy dla expedycyi Seymowey y tam spodziewac się będę powrotu tego Umyslnego moiego z Responsem

WmmPana. Niewątpię że y JmPan Koniuszy Lith maturabit także powrot swoy do Warszawy. Interea zostawam etc.

Od Xcia Jmci Prymasa do JmPana Kanclerza WoXo z Błonia d. 10. May 1724.

Zda mi się że juz odezwał się WmmPan JmX Opat Paradyski w kerzywdach swoich, w ktore ni fallor własny jego Interess zelum excitat, aby to co mu ademptum jak naypręcey było przywrocone ad fructum. Et mavult presentia quam futura periculosa, wchodząc w Traktaty, ktore in ijs, quæ sunt in commune, nie należą Particularibus, a tym bardziey Religiosis. Ale co mu odpisuię, communico WmmPanu jako Wielkiemu Ministrowi Status. Rozumiem że dosc będzie na tym, ponieść żarliwemu pro Iuribus Regijs et Patrijs, to co bydz może ad iniquiorem y Rzplitey ingloriam consequentiam. Sam będąc do wszelkich okazyi animo et cultu

Copia Listu Jmx^a Opata Paradyskie=go do Xcia Jmci Prymasa d 29. Aprilis 1724. pisanego.

Gdy nieustaie w swoiey imprezie nieżyczliwa Vicinitas Regencyi Sląskiey, y iuż nie tylko Sacram Sedem y Rzpltą inquietuie wdzieraniem się, nullo iure wrządy cudzego Panstwa usurpuiąc sobie alternatę Opactwa Paradyskiego a fundatione niepraktykowaną, ale tez y Cesarza Jmci do dalszey niełaski y sequestracyi niemiłosierney rol iuz trwaiącey. Poważam się iterum atq iterum praemissa omni ac profundissima veneratione Wcy Xcy Mci Dobrodzieiowi supplikowac ad innatam magni Nominis Ejus Clementiam, azeby tak cięszka krzywda Kościoła Bozego przez rozerwanie fundacyi y oddalenie robocizn, ktore do Polski należą w zapomnienie nieposzło, gdyż iuż znacznie Dobra w Polszcze będące deteriorantur, poniewaz samych pługow tygodniowych czterdzieści przeszło odebrano, ktore zawsze w Polszcze rabiały, a coz insze ręczne robocizny snadny dowod ruiny tey fundacyi, y inne inconvenientia zaszły nie bez cięszkiey Obrazy Boskiey

gdyż w Heretyckich ręku y dispozycyi te Do-
bra są, y do tego czasu Sequestratorowi robią.
Zabronił roku przeszłego publicam proces-
sionem infra octavam Corporis Christi, pe-
wnie y tego Roku tak będzie, zkąd wielka
pociecha Lutrom, hanba zas y żal nieznoś-
sny Katholikom. Spodziewam się przecie
post porrectum Memoriale z Kancellaryi Ko-
ronney pociesznego Responsu, alebyby skut-
tecznieyszy, gdyby tez Dobra Panien Głogow-
skich in sequestrum wzięte były, alboby prę-
dzey na kommutacyą pozwolili, coday Boże
aby więcey podobnych violencyi od Pa Starosty
Głogowskiego Rzplita y Kościół Bozy niepo-
nosił. Co zas in hac materia pisze Reve-
rendissimus Procurator Ordinis przesyłam
Wey Xiężey Mści żebrząc o dalszą Protekcyą
y konsolacyą w tym prześladowaniu, znaiąc
się bydź aeterna obligatione et profun-
dissima veneratione
P. S. Jezeli potrzebować będzie Dwor Widen-
ski informacyi choćby samych Praw Opactwo
Paradyskie nie miało, dosyć na tym że w Die-
cezyi Poznanskiey fundowane, a ta Diecezya a
seculis nie należała do Sląska per conse-
quens y Opactwo y owszem Sląsk do Polski
należał, alternaty nigdy niebyło, ale choć
tylko naypierwsze ratione Abbatiarum

in Libro

in Libro Herburthi przeczyta JmPan Rezydent dispozycye y Prawo będzie satisfactus, y przyznac musi, ze niesłuszna vexa, konfuzya y prześladowanie zaszło ex suggestione JmPana Starosty Głogowskiego y niewiernych Niemcow, ktorych y teraz zyiic muszę na chlebie Polskim, a Dobra wzięte iuz role y do znaczney przychodzą ruiny, przez zabranie plugow y robocizn w Sląsku do Polski należących, iaka przytym obraza Boza, dissolutio plurimorum pisac się niegodzi.

Copia Literarum a Rndo Procuratore Romȃ ad Rndmum Abbatem Landensem d 4. Martij 1722.

Ad porrectam usqȝ de mense Aprilis ultimis meis iteratis instantijs ac precibus favorabilem relationem per Emmum Dnum Cardinalem Cenfuegos Ministrum Imperialem, et per D. Residentem Caesareum Augustissimo Imperatori pro parte Rndmi Dni Gorczynski Abbatis Paradisiensis regressus Praga Viennam Caesar nuper respondit Vndecima Januarij, se ex praefata informatione plene comprehendisse

legitimam provisionem Apostolicam fa=
ctam in personam Rndmi Gorczynski pro
Abbatia Paradisiensi, adeoq' velle eum
conservare in ejusdem possessione, et remo=
vere appositum Bonorum sequestrum in
Silesia dummodo provideant justæ preten-
sioni ac Juri Monachorum Paradisiensium
Nationis Germanicæ, quo ad alternativam
in Abbatia, vellet propterea exnunc Capi-
tulariter iniri Concordiam inter utramq'
nationem, qua stabiliatur, quod deinceps
Abbas Paradisiensis una vice eligatur ex
Monachis Germanis, alia vero ex Polonis, ut
sic omnia futuris temporibus sint in reli-
giosa pace, solitæ controversiæ omnino
componantur, Juri Germanorum non ali=
ter præjudicetur, et Cæsar ipse liberam inve-
stituram ac Possessionem novo Abbati Paradi-
siensi dare possit. Postquam Concordiam pro-
mittit Imperator se indilate remoturum præ-
dictum sequestrum et Jura Paradisÿ conser-
vaturum, in casu contrario et constanti
deliberatione, prout scribit ad Emmum Cien-
fuegos, nunquam sequestrum relaxandi,
ego quidem nescio an hujusmodi disposi=
tiones proveniant ex insinuatione Mo=
nachorum, aut potius ex suggestione Offi-
cialium Imperialium, qui diutius memo-
ratum sequestrum pro eorum emolumento
retinere

retinere percuperent. Haec igitur omnia ad notitiam Rmae D. V. praesentibus deduco, utpote interesse habentis in hac parte pro D. Gorczynski, quatenus saniori judicio hocce negotium trutinet et resolvet cum Rmo Dno Commissario Generali, cui fuso calamo scribo, et cum Dno Gorczynski, cui etiam etsi brevem notitiam porrigo, fusius informando per Rdmam D. Vram. In casu itaq quo opportunam judicaverint praedictam Concordiam pro pace Religiosorum Paradisiensium, et pro obsequendo voluntati Imperatoris in profectum Paradisi, bonum esset si fiat capitulariter cum omnium consensu, et statim mittatur una Copia juxta vota Imperialia quo facto omnes controversiae componentur et sequestrum omnino auferetur. In casu autem contrario praestolor Responsum tam Rmae D. Vrae, quam etiam Rmi Dni Commissarij ac Dni Gorczynski, ut illud illico suggeram Emmo Dno Cardinali Cienfuegos, qui pro modo Caesari rescripsit, se ejus Literas et voluntatem mihi communicare, meq ei appromisisse cuncta scripturum in Poloniam, et responsa sibi denunciaturum, ipsi interea supplicavi, ut Imperatori Paradisum commendaret, ne ulteriores turbationes et vexas

idem patiatur. Fuimus in Tractatu cum Dno Residente Caesareo, ut si fiat saepedicta concordia pro prima vice post fata Rmi Gorczynski mittantur modo sortes, cui Nationi contingere debet Abbatia, cum eodem Dno Residente concepimus, subjectam introductionem ponendam ijsdem aut similibus terminis Instrumento expressae concordiae. Quibus insinuatis Fr. Alexander Magnus S.T.D. Procurator Generalis S.O.C.

P.S. Quando hoc negotium scilicet Concordia esset contraria Juribus Regni, quod nescio, deberet Serenissimus Rex Poloniae tueri Jura Monasterij Paradisien' apud Augustissimum Imperatorem, vel accipere alia media pro hoc negotio bene terminando, ne diutius Bona Monasterij sint sub sequestro.

Copia Listu Xcia Jmci Prymasa do JmXa Opata Paradyskiego w Błoniu d 20. Maij 1724.

Na List WmmPana de data 29. Aprilis dla zabaw moich przetrzymany troche Respons daię teraz relativè ad expres-

samdawniey

sam dawniey mentem meam, iż non
sufficit pisać y skarżyć się na mieyscu
siedząc, ale expedit do Dworu jechać, y u Niego
successus urgere suos przytomnie, reprodu-
ctione praw swoich y przywilejów, proba-
tione niebywałych takich nigdy przykłada-
dów, przez jakie chce potentia in se ju-
stitiam trahens wnieść y ustanowić rzecz
nową, nieodmienną ad posteros, expressio-
ne żalów y krzywd, bo vivæ in dolore vo-
ci plus creditur, aniżeli temu co WmPan
na kartach y Postscriptach zdaleka przysy-
łasz. A wow czas y ja præsentes cona-
tus, gdy tego potrzeba będzie Powagą moią
apposite poprę. Niech się jeszcze nie
przykrzą te sequestra WmmPanu, przez
które mu są odcięte pługi y robocizny, bo
altius hæc sapit sententia, quam quæ
terræ sunt, y lepsza do czasu cierpliwość
bez pożytków, niż dla pospiechu ich zła
Transakcya na zawsze. Conferencye
colloquia z Obcym Dworem y dispozycye
do Traktatów prywatne całe nikomu
z WmmPanów non conveniunt, bo powin-
niście tylko jussa sequi, parata amplec-
ti, y wyciągnąłbyś WmmPan na siebie
censuras Legum, dispensuiąc się na to, co
do całey Rzpltey należy, y w czym całość Ju-
nium

rium Patronatus Regij vertitur. Juz WWmmPanom od tych, ktorzy tego sequestru curam maią proponitur, aby circa Concordiam na alternatę Opatow raz ex Nostra drugi raz ex Exiina gente, była Jnvestitura Niemca ad Abbatiam przy Cesarzach imposterum w Krolestwie Polskim. Coby było to za vulnus Prawom y swobodom tey Rzpltey, co za krzywda y inconvenientia Majestatowi cudze w Panstwie swoim pati dispozycye, cum nec cœlum duos patiatur soles, Nietrzeba explikowac WWmmPanu bene intelligenti, et ut melius intelligas, co za takowe attentatum czekac by mogło subditum a suo Principe, civem a Republica, Konczę zatym zostaiąc.

Od JmPana Kanclerza Wo. Ko. do Xcia Jmci Prymasa z Kupisk d. 24. Maij 1724.

Z tym większym ukontentowaniem czytałem Respons WeyXiey Mści dany prawdziwie ab Oraculo przezornosci Prymacyalney Powagi JmXu. Opatowi Paradyskiemu, im pomyslniey dostało mi się w nim consummatissimos venerari sensus WXMsci robur

et vim

et vim dodaiące moim do tegoż JmXa Opata uczynionym antecedenter podobnym insinuacyom y prekustodycyom. Jako tedy wyrazam należyte WXMści podziękowanie za łaskawą tey correspondencyi kommunikacyą, tak wzajemnie, jaki się passus in hoc negotio od JKrMści PMMciłło uczynił u JmPa Rezydenta Cesarza Jmci, in annexo folio kommunikuiące piszę się profundo et vero cultu

Od Jm Pana Kanclerza WoKo do Commissarza na Trybunał Skarbowy Radomski z Kuyszk d 24. Maij.

Juz od lat osmnastu maiące z łaski JKrMści PaMo Mciłło in possessione Starostwo tuteysze Łomżynskie y Kampinoskie, y punctualnie etiam pro Annis hostilitatis kwarty wypłacaiące, a w tym Roku dopiero upomina mi się kwarty, jakoby przed lat dwudziestą przez s.p. JmPana Prazmowskiego zatrzymaney P. Kapitan Bucholtz, zdobywszy niewiedzieć zkąd Assygnacyą, bo wiem że nie ze Skarbu y zatem Roku, w którym niebył w służbie Rzpltey, Jako tedy ta impetycya nie tylko

mnie ale y wszytkim Jchm Com Possessorom Dobr Krolewskich może bydź summè praejudiciosa, tak przy ukłonie moim wielce upraszam WmmPana, abyś raczył activitate qua polles in illo Subsellio, tak pro aequitate prwzbie moiey favere, żeby na mnie praejudicatum wszytkim Starostom grave nie stanęło. Ci Jchmć ktorym attendentiam tego Interessu zaleciłem, uczynią obszernieyszą relacyą WmmPanu de circumstantijs hujus negotij, ktore ja particularissimè rekommenduię, Łasce WmmPana circa justitiam, tey in expectatione zostawam.

Od JmPana Kanclerza WoKo do JmPana Barona Puchéta z Kupisk d 26. maij 1724.

P.S. Proszę jako naypilniey WmmPana, abyś to insinuował Kardynałowi Jmci Protektorowi przy uniżonym odemnie ukłonie, że przez wszytkie racye potrzeba tego, aby wyiąwszy causam Juris, cokolwiek tangit Statum Politicum in negotio Varmiensi, było to wszytko in urbe sub rosa traktowane, y nie tak drukowano, jako X. Fantoni non minus temere, quam inconsulte uczynił. Bo Dwor Berlinski może ztąd sobie wzniec formować ideas ad res novandas, y do profitowania z tych kollizyi z niebespieczenstwem Kraju et Religionis

gionis. O czym WmPanu in nuisse sufficiat. Expedit zas, aby JmX Kardynał u przyszłego Oyca Swiętego wtym quam dexterrime bez dalszego ab utrinq' Dralowania, y iako może bydz privatissime hoc negotium evincat, pro Juribus Coronae et Majestatis. W wszystko iterum etc.

Od JmPana Kanclerza Wko do JmPana Woiewody Podlaskiego Hetmana Poln.o Koron.' z Kupisk d. 26. May 1724.

Po napisanym onegday Liście do WmmPana ex zelo in publicum, et in fiducia taskie Wm WmPana ku mnie, przyszła mi reflexya, ze w Punkcie do Instrukcyi od JKrMsci na Seymiki mogłoby się zamienić tempus praesens in futurum, dołożywszy ze ta materya Kommendy uspokoiona będzie przed Seymem. W drugim zas Punkcie reformowanym ad finem Proiektu Responsu, ktoryby miał bydz dany od JmPana Krakowskiego na List JmPa Koniuszego Litt.o, posyłam WmPanu in annexo folio, iakoby ten Punkt mogł bydz reformowany, bo te terminy podkryslone z wyrazonych w Liście pierwszym zawsze summo judicio WmPa nie mogą bydz admissibiles. Jestem etc.

De S.E. Mgr le Grand Chancelier de la Courone a S.E. Mgr le Feltmarechal Fleming de Kupish le 27. May 1724.

Votre Excellence verrà dans les Copies jointes, ce que j'ay ecrit à Mgr le Palatin de Podlachie apres avoir receu les lettres de Votre Excellence du 18. et 19.e du mois present. All'egard du tems d'ecrire a Mgr le Castelan de Cracovie V.E. le scaura bien prendre faisant reflexion (1.) au voyage de Mgr le Castelan de Cracovie aux eaux de Carlesbade, pour le quel il a prié Sa Majesté, de Luy accorder son consentement Royal et le Passeport, et le dit Mgr le Castelan de Cracovie, avant que de partir, voudra concerter et faire ses depeches pour les Dietines, et (2.) au tems dell'Expedition de la Chancellerie de Sa Majesté pour les Dietines, laquelle Expedition doit etre toute prete au commencement du Juillet, et de le moment, que l'on commencera ecrire les Exemplaires dell'Instruction de Sa Majesté, ce qu'il faudra faire

faire vers la fin du Juin, ses points peuvent venir d'abord a la connoissance de Msgr le Castelan de Cracovie, et meme il faudroit les luy communiquer, selon mon avis par avance pour le porter afin qu'il forme ses lettres aux Palatinats, conformement au contenu de l'Instruction du Roy. Je soumets mes pensées au Grand Jugement de V. E. et en attendant sa resolution, je suis avec tout le respect.

Od JKo Kr Mci do Wielmoznego Wojewody Kijowskiego Marszałka Trybunału Koronº za Miastem Krakowem

Wielmozny Uprzejmie Nam miły. Maiąc politowanie nad Stołecznym Miastem Krakowem, przez Woynę, powietrze, y zamieszanie Rzpltey srodze zruinowanym, w ktorym commercia ustały, y tylko z samego prawie szynku Obywatele Jego zyią, y z tego Kontrybucyą, Podymnego, Prowizye, Wyderkauffy opłacaią, a y ten ostatni

statni sposob przyięcia przez włozone na nich Szeleżne od Woiewodztwa Krakowskiego onym adimitur, gdy Succollector Jego bez wszelkiego Prawa y respektu na Protekcyą Naszę onemu daną, Exekucye gwałtowne sprowadza, Piwnice pieczętuie, y inne violencye czyni, jako to obszernie w Supplice swoiey Nam podaney wyrazili, y otoz samo tak Subkollektora jako y całe Woiewodztwo do Sądow Seymowych Naszych zapozwali, po ktorym na Seym zapozwaniu ze pomieniony Succollector udał się do Trybunału Koronnego, y tamto Miasto turbuie, tedy jakosmy to Miasto w Protekcyą Nasze wzięli, pragnąc onemu w tey ruinie suffragari, tak ne confundantur Jurisdictiones, pilno tego po Uprzeymosci Naszey żądamy, aby Uprzeymosc Wasza sprawę tę od Subkollektora Woiewodztwa Krakowskiego Miastu intentowaną Sądowi Seymowemu Naszemu, w ktorym dependet zostawił, y toz Miasto a Foro Tribunalitio uwolnic starał się, Co ze Uprzeym. Wasza uczyni, pewni jestesmy, Zyczemy zatym od Pa Boga dobrego Upr. Wey zdrowia. Dan w Warszawie Dnia XXVI. Msća Maja Roku Pańsk. MDCCXXIV. Panow. Nasz. XXVII. Roku

Od JE^o Kr. Msci do Wielmozn^o Woiewody Sieradzkiego Starosty Krakowskiego zatymze Miastem.

Wielmozny Vprzeymie Nam mity. Lepiey podobno uiadoma bydz moze Vprzeymosci Waszey nizeli Nam doniesiona ruina Stołecznego Miasta Krakowa, wktorym gdy commercia ustały, Obywatele zsamego prawie tylko Szynku zyią, Kontrybucyą Pogłownego płacą Prowizye Widerkauffy y inne onera Civilia ponoszą, a y ten ostatni sposob ich pozywienia przez włozone Szelęzne od Woiewodztwa Krakowskiego onym adimitur, y od Succollectora z prowadzonymi Exekucyami, niedbaiąc nie na Protekcyą Naszę, y wydane Mandaty do Seymowych Sądow, onych aggrawuie, violenter im Piwnice sekwestruie, y inne bezprawia tenze Succollector czyni, jako Nam to w supplice podaney wyrazili. Więc ze się to przeciwko Prawu dzieie, tedy maiąc politowanie nad tymze zruinowanym Miastem, ządamy pilno po

Uprzeymosci Waszey, aby to Miasto przy Protekcyi Naszey, y przy Litispendencyi Seymowey Powagą swoią Starościnną utrzymywał, podobnych violencyi, jaki im przerzeczony Succollector dotych czas czynił, onemu czynić niedopuszczał, poki się ztym ze Woiewodztwem na przyszłym Seymie nie rozsądzą. Coże Uprzeymość Wasza uczyni, pewni iesteśmy. Dobrego zatym od Pana Boga Uprzeym. Waszey życzemy zdrowia. Dan w Warszawie ut supra.

De Mr le Castelan de Cracovie à Sa Majesté de Leopole le 10. Maij 1722.

C'est avec toute soumission et veneration, que j'ay l'honneur de faire part a V. M. que dans l'esperance que le changement d'air contribuera au retablissement de ma santé, et pour faire quelques dispositions, et entendre les sentiments des Medecins touchant mon etat, je me suis fait transporter a Leopole ayant employé

cinque

cinque jours pour faire avec baucoup de peine ce voyage de dix lieux. Mais comme je vois, qu'apres avoir eprouver tant de remedes, le moyen le plus efficace pour parvenir a ce retablissement, selon le conseil de Mr Gayer de Mr Bonfigli et de plusieurs autres, est d'aller aux eaux minerales d'Allemagne. Je prens la liberté d'en demander la permission a V.Mté Je l'aurois aussi demandé ala Republique, si elle avoit eté assemblée, mais la conjoncture et le tems ne le permettent point, par rapport ala necessité de profiter dela saison. Jesuis avec un tres profond respect

Od JkoXr Mści
do Jaśnie Wielmożnº
Kasztelana Krakowskiego Ha Wo
Koronº.

Jasnie Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Jako wszelkie relacye o słabym zdrowiu Uprzeymosci Waszey y wytrzymanych wtym Roku Paroxyzmach były Nam zawsze przykre y nie miłe, tak gdy dobroc Boska eluctari z nich Uprzeymosci

Waszey pozwala per media starania y Rady Medykow cieszemy się wielce, oraz przyimuiąc wdzięcznym sercem wniesioną do Nas Uprzeymosci Waszey prozbę, abyśmy mu do Wod y Cieplic Zagranicznych ex consilio Medicorum natę Wiosnę nieodbycie uradzonych pozwolili, niechcemy bynaymniey ex consideratione tak potrzebnego in publicum Zdrowia Uprzeymosci Wey żadney do tego poratowania czynić przeszkody, ale owszem idąc żądaniem Panow Rad przy Boku Naszym znayduiących się, o takowey, ktora moram non patitur potrzebie, chętnie y nie mieszkanie assensum Nostrum Regium praebemus ninieyszym Listem Naszym, Życząc Uprzeym Wey zupełney iako nayprędzey konwalescencyi, oraz zadaiąc usilnie, abys Uprz. Wa post peractam Curam thermalem powracał ad Stationem Suam nieomieszkał, a interim, abys Uprz Wa tam in Civilibus, quam et in Militaribus punktualną Legum et Constitutionum Patriarum obserwę, tudziesz et tranquillitatis publicae curam, subalternis Officialibus zalecił, wczym perspecta ostroznosc Jego qwiadoma Władzy Hetmanskiey potrafi. My zas przydaiąc

votum

votum Nasze na szczęśliwą podroz, dobrego od Pana Boga Uprzeymości Waszey zyczemy zdrowia. Dan w Warszawie Dnia XXIX. Miesiąca Maya Roku Panskiego MDCCXXIV. Panowania Naszego XXVII. Roku

Od JmX^a Szuffragana Krakowskiego do JmPana Kanclerza W^o K^o z Krakowa d. 23. May 1724.

Dilationem Responsu causavit absentia JmPana Podkomorzego Krakowskiego WmmPana, ktory rozporządzeniem Interessow Dobr swoich w Księstwie Zatorskim, y roznymi Podkomorskiemi funkcyami tymi czasy był rozerwany, ze mi się dnia wczorayszego dopiero przyszło z Nim widziec w Rezydencyi moiey, wespoł y zemną in summa admiratione beneficentissimi affectus et favoris WmmPana Dob. ku osobie swoiey zostaie. Dotąd jeszcze jest res integra, rezygnacyi zadney summy moiey nie uczyniłem, iterum atq iterum pulsando ad ostium zelantissimi pectoris WmPa Dobr. jako primi validissimi Promotoris et Conservatoris Honoru całego Domu, zebys bonam voluntatem et sinceram devotionem, erga Nomen suum repudiare nieraczył. A ze WmPan Dobr. nieznaydziesz się in eo Statu, ze=

bys się mógł zdobydz na pomienioną Summę, podaię według lichego rozumu mego inszy sposob, aby Przywilejem na Łęgkowice in Personam JmP[a] Podkomorzego Krakowskiego uproszonym, rekompensę uczynić, ja zas in instanti gotowem zeznać WmmPanu Dobrodz sine ulla conditione et praetensione et reservatione, boinaczey Kupow nigdy non redibit ad haereditatem pristinam Domus, jezeli Powaga y Protekcya WmP[a] Dob. non accedet ad vindicanda haec Bona de manibus extraneorum.
Ta odemnie intimata JmP[u] Staroście Lebuskiemu futura dispositio, bynaymniey non contristavit animum ipsius, bo niech się Siostry miłosierne circa haereditatem Miroszowa otrzymaią, ja mu gotowem podobną summę na wykupienie Podgaia wyliczyć, z ktorey deklaracyi wielce kontent został, a dopieroz kiedy mu Łaska y affekt WmmPana y Dob. assistit, tym ochotniey gotowem to uczynić, cobym miał na Kupno jakiey inszey Wioski na fundacyą Szpitala mego łozyć, toby się to Jemu dostało, ale to ante omnia requiritur, zeby pomieniona fundacya moia na Miroszowie doskonale przez Konstytucyą utwierdzona była, co się bez osobliwey assistencyi WmP[a] Dob. stać nie moze. Aze WmPan Dob. pro consummata prudentia et bonitate sua gloriam Dei

et utilitatem

utilitatem boni publici maiąc zawsze pro primo et principali objecto, rad ad eam finem sposobisz subjecta, ktore pro naturali capacitate sua et generositate animi, non ad otium et torporem, sed ad laborem magis inclinant, aby czasu swego ad usum Reipubl^{cæ} et Ecclesiæ valere mogły, czego nie w jedney osobie virum Swiatu Polskiemu pokazałes documentum, tak gdy nie szukaiąc extra, w własnym Domu Naszym mogą się znaleść cum ijs qualitatibus non degeneres ab indole et virtute Paterna filij, tym bardziey ardens amore, et sollicitam suorum Domesticorum curam habens animus WmPana Dob. accendi musi, ut non sinas eorum ingenia sterilescere et obscurari in angulis solitudinis. Xże Jmć Biskup Krakowski od letniego bytem przy powitaniu gratiosissime susceptus, Jm. Xa Kanonika Warminskiego a Syna JmPa Podkomorzego Krakowskiego bardzo mile y łaskawie przedemną spominał, ktoremu nihil deest, tylko żeby był in continuo exercitio virtutis et activitatis suæ, a gdziesz lepiey bespiecznieу mo-że ją nabydź, tylko na samey aktualney usłudze ad latus WmPana Dob. przez niejaki czas. Seym blisko nastempuie,

Supplikuię za Nim pokornie WMć Dobr. żebyś go ad praeclaros et uberrimos fructus resultantes ex desideratissimo obsequio Dobrodzieja swego admittere raczył. Adimplebit we wszystkim nutus et beneplacita, y starać się będzie, żeby się pokazał non imparem huic oneri, ad quodcunq; według zdolności Jego, perspicacissimum judicium WMPa Dob. Jego destinabit. Ja postaremnie nie mam pro repulsa prioris postulati mei, ktore multiplicatis vicibus humillime repeto do WMPa Dob. bo inaczey pupilla oculi nostri extingvetur haereditas Kurowa, jeżeli WMP. y Dobr. aspernaberis intentionem meam, taki trzymam, że y w oczach Boskich acceptabilem, non ex aliquo partiali affectu erga personam JmPa Podkomorzego Krakowskiego, ale ex puro candore et amore Domûs resultantem. Znam się ja do tey obligacyi, pro tot gratiis et beneficiis, ktore odebratem od WMPa Dob., że hoc tantillum et modicum powinienbym ultro, nihil requirendo ustąpić, lecz gdy tenuitatem substancyi et numerosam prolem optimè institutam JmPana Podkomorzego uważam, chciałbym aliquam portiunculam adjicere, ad augendam fortunam Jego. I to donoszę

WMPa

WmmPaDobr - in ea confidentia, ktora rozumiem, ze mi nic naruszy Łaski Jego, ze niektorzy z przednieyszych Imion y niższey kondycyi Obywatelow Woiewodztwa tego, przedemną, niby jakąś zpodziwieniem condolencyą wyrażali, ex occasione odebranych Zgłoście, ja y potrzecie jakonayuniżeniey supplikuię, zebyś Stupow in antiquam et pristinam hæreditatem Domus asserere raczył, Zostaię &.

Od Jm Pana Kanclerza Wo^{go} do Jm X^{a} Szuffragana Krakowskiego Respons zkupisk. &. 3. Julij 1724.

Dziękuię uniżenie WmmPanu za konfidencyą poufałą intencyi swoich zdisponuiących Domowych kommunikacyi, et pro voto doyścia przezemnie hæreditatis Stupowa. JmPu Podkomorzemu Krakowskiemu WmmPana za Jego affekt ku sobie, y z estymacyi godnych przymiotow, zyczyłem zawsze y zyczę dobrze, y miarkuię rzeczy z przeszłych dowodow, terazniejsze wlecie do WmmPana wyrażone zyczliwości moiey ku Jonci WmmPa testimonium niepowinno

było bydz in admiratione. Z całego serca życzę, aby favorabiles WmPana in rem Jmci WmPa intentiones były in executione, y dziękowac zato będę WmPanu. Co do mnie, że uczynioney względem nabycia insinuatis medijs Słupowa propozycyi niepodobna jest akceptacya, sam WmPan będziesz zaraz przyznac, kiedy zważysz że Łętkowie na ktorych ma Żona moia Jus Communicativum, Cessyi jakom uczynił Boronie, ztych racyi uczynic nie mogę 1. Ze uważaiąc tenuitatem prowentow moich, więcey się Intraty zŁętkowic spodziewac mogę, anizeli prowizya od Summy z Słupowa importowała. 2do że na spłacenie JeymPanny Stolnikowney ztegoż Słupowa jako teraz niemam, tak in futurum niewidzę u siebie sposobu. 3. Że wtym niewidzę zadnego cale a cale własnego awantażu. A zatym moim zdaniem naylepieyby podobno było, żebyś WmPan concernens JeymPanney Stolnikowney oddał Jey, a sam zostawszy Łożes tey maiętnosci, na ten czas nią disponował, jako się zdac będzie, y ta summa destinowana na wykupno Podgaia, lepieyby się meo sensu y pozyteczniey y bespieczney na Słupow obrocita, y łacwieyby się potym Jmć P. Starosta Lelowski z JmćPanem Podkomorzym Krakowskim, maiąc na Słupowie z Łaski WmPa

po 50/2

po pięcdziesiąt Tysięcy, między sobą przy dalszey Protekcyi y woli WmPana odziedzictwo, y spłacenie jeden drugiego komportowali y pomiarkowali, a tym sposobem Stupow juzby został w Domu, z wielką od wszytkich WmPanu obligacyą, ktorą ja wyznaię partykularną WmPanu, zes łaskaw y na JmćPa Starostę Lelowskiego, ktory tym bardziey wyznawać powinien, ze WmPan jestes Jego Patrous et Pater. Dla JchmPanien Zakonnych od WmPa pobożnie y potrzebnie bardzo fundowanych, życzyłbym nieodwłocznie pod innym życzliwym Imieniem, y wziąwszy należyte praecautiones kupić co blisko Krakowa takim sposobem, jak dla JchmPanien Wizytek JmćP. Stolnik Koron. nabył Trajedyna, bo to jest pewna, ze Approbacya na Seymie, nietylko dla niedochodzących Seymow, ale tez dla wielkich na fundacye reklamacyi, musi pojść w odwłokę, y do tego gdyby można, nietrzeba by odrywać Miroszowa od Stupowa. Śmiem zas oto instantissime supplikować WmPana ex zelo ku chwale Bożey et ex vero affectu ku WmPanu, abys tę fundacyą swoią jako naylepiey, nieodkładaiąc ugruntować raczył, Pan Bog prosperabit y dalsze dispozycye. Względem applikowania JmćXa Kanonika Warminskiego mowiłem z JmćXa

Kanonika Warminskiego mowiłem z JmX Dziekanem Warminskim, jakim się sposobem ma stać, aby dał Bog na Seymie nastempuiącym był w Warszawie. Nie trzeba go było osadzać w Warmiy, co się stało przeciwko zdaniu moiemu. Wyrażona z podziwieniem kondolencya ex occasione Zękowic w dalszą Dzierzawę niepuszczonych, musiała od tych Jchmciów procesisse, ktorym niewiadome są słuszne ex indispensabili necessitate racye, dla ktorych stać się to musiało sine ullo prejudicio affectu do JmPa Podkomorzego. To w wszelkię rzetelnosci in virtute pozwoloney konfidencyi wyraziwszy, zostawam.

Respons na Jnstrukcyą Vrodzonym Michałowi Czackiemu Stolnikowi Wołynskiemu Rotmistrzowi Woyska JKrMci y Rzpltey Jerzemu Wielhorskiemu Kasztelanicowi Wołynskiemu Rotmistrzowi Woyska JKrMci y Rzpltey, Stanisławowi Czaplicowi Stolnikowi Owruckiemu, Pietrowi Peplowskiemu Podczaszemu Kijowskiemu, Michałowi Wielhorskiemu Mieczni-

kowi

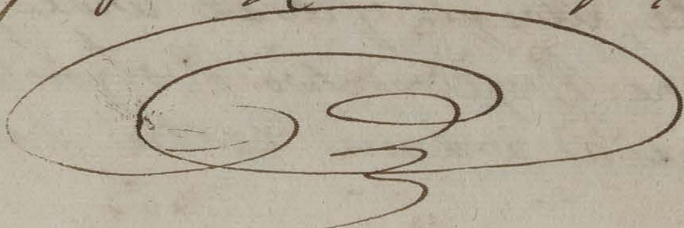
kowi Wołhynskiemu Kazmierzowi Jwanickiemu Podstolemu Czerniechowskiemu Postom Koła Rycerskiego Dany z Kancellaryi W. Koronney Dnia VIII. Miesiąca Kwietnia Roku Panskiego 1724.

Wie dobrze JKr. Msc Pan Nasz Miłwy ze Najasnieysze Polskich Monarchow Trony non sic excubiis non circumstantia pila, quam tutatur amor, y dlatego słusznie się z tym cum invidia innych Narodow Polscy zaszczycaią Regnanci, ze na kazdego Poddanego łonie bespieczny maią spoczynek, y tai to Poddanych ku Panu, Pana ku Poddanym miłosc y zobopolna konfidencya, jako jest firmum nietylko Majestatow Panskich, ale y Panstw samych præsidium, tak nieomylne trwałego szczęscia publicznego augurium, z ktorey kontestacyi, gdy Zacne Województwo Wołhynskie facundo godnych Postow swoich ore do JKr. Mści Pana Mił. odzywa się, et dicta factis probat, pomnaza wdzięcznym JKr. Mści Pana Mił. sercu Oycowskiego ku wiernym Synom affektu y łaski Panskiey incrementa, ktorych y teraz widzi jasny dowod Zacne Województwo Wołynskie, kiedy prona ad præmia dextra JKr. Mści

P. N. Miłtwo poprzedziła munificencyą swoią vota tego Zacnego Woiewodztwa, w konserwaniu wakuiącego post dolenda magni Civis fata, pierwszego w tym Woiewodztwie krzesła, w żarliwości ku dostojeństwu Pańskiemu Prawom y swobodom Oyczystym nemini secundo meritis et virtutibus clarissimo Wielmożnemu Ledóchowskiemu teraźnieyszemu Woiewodzie Wołyńskiemu, ktoremu tym większą znakomitych w Rzpltey zasług Jego pokazał JEo Kr Mści distinkcyą, im ochotnieyszą emeritam Purpuram oddał dobroczynnością noluitq' rogari.

Jest y będzie w pamięci y respekcie JKr Mci Pasło Miłtwo dobrze zasłużony in sago et toga Civis Urodzony Olszanski Chorąży Wołyński, a oraz umiesiona za nim Zacnego Woiewodztwa Instancya.

Jako zas nieprzebranego distributivae gratiae zrodła każdego widzieć pragnie participem JKr Mć P. N. M. tak in particulari Godnych tego Zacnego Woiewodztwa Posłow, z ktorych suum cuiq' denus suum adest meritum, obfitą dobroczynności Pańskiey profluencyą satiare życzy.

Respons na Instrukcyą Urodzonym Jakubowi Narzymskiemu Podkomorzemu Nurskiemu y Jozefowi Jezewskiemu Podkomorzycowi Płockiemu Posłom od Trybunału Skarbowego Koronnego Dany z Kancellaryi W.K. w Warszawie Dnia XII. M-ca Czerwca Roku Pańskiego 1724.

Sprawiedliwym amoris et gratitudinis ku JeoKr Mci P. N. Mściwemu Dekretem naznaczone y expedyowane Godne od Zacnego Trybunału Skarbowego Koron. Poselstwo, z oddaniem winnego prawdziwey życzliwości y należytey recognicyi y submissyi trybutu, mile przyiąć raczył JKr Mć P. N. Mściwy. Złożył gratum hunc censum JKrMć P. N. Mściwy in thesauro gratiarum, w pamiętnym y pełnym wdzięczności sercu swoim, upewniaiąc, że z niego iako Wielebny w Bogu Biskup Łucki Prezydent, Wielmożni Woiewoda Chełminski Marszałek, y Kasztelan Płocki, rekommendowani w Instrukcyi, tak y inni

a tymze Zacnym Trybunale zasiadaiący, chwalebnie dla Dobra pospolitego pracuiący, y samiz Vrodzeni Posłowie, wszystkim bowiem suum cuiq' decus, suum adesse meritum, poządane ex justitia distributiva JO. Kr. Mści swego czasu mieć będą, tak też y respektów Pańskich emerita documenta, które pewnie evincet oswiadczony pro Lege novella, diurna nocturnaq' contentione excubans zelus.

Copia Literarum Regis Daniæ ad SmRi Mttem datarum Aacken d. 15. Junij 1725. ex Germanico transumptarum

SaRa Mtas dignetur amice fraterneq' in mentem revocare, qualiter diversis vicibus Intercessionales meas ratione oppressorum Evangelicorum in Regno Poloniæ degentium ad Eandem direxerim, ut tandem pro sua in toto orbe laudabili æquanimitate tam ingentibus oppressionibus, Evangelicis per Romano=Catholicos attentatis viam ulteriorem præcludere velit, et illos imposterum sibi competentibus Libertatibus et juribus inviolabiliter gaudere permittat. Equidem sperabam de Ejusdem continuo testificato amore pro

justitia

justitiâ ejusmodi Intercessionales meas votivum sortitas fore effectum; sed cum situatio negotii Religionis in Regno Poloniæ magis et magis deteriorescat, et Clerus Romano=Catholicus unam post alteram occasionem exquirat, quo Evangelicos opprimat, ac illos eorum templis et legitime acquisitis, fundamentalibusq' Legibus Regni Poloniæ confirmatis Libertatibus et Privilegiis sub prætextibus omnimodè præjudiciosis privet /: sicuti illis ante breve tempus tres Ecclesiæ nempe duæ in Piaski, et una in Węgrow ademptæ et occlusæ sunt :/ et interim hicce durus processus non solum mihi magnum excitaverit dolorem, verum etiam insuper in magnum totius rei Evangelicæ in Europa præjudicium vergat, et omnibus huic Religioni addictis Potentiis necessario sensibile esset debet, quod ejusmodi membrum Ecclesiæ suæ non postremum contra ipsamet Jura Regni Poloniæ et Transactionem Anno 1585. inter gloriosè defunctos Dnos Prædecessores Nostros nempè Fridericum Secundum Regem Daniæ, et Stephanum Bathoreum Regem Poloniæ confectam, tam magno fervore persequi, imo totaliter supprimi videant. Proinde indilatè deq' conscientia necessarium duxi

iterato pro omissis meis in fide Socijs, in eorum afflictionibus Intercessionem meam representationibus aliarum Evangelicarum Potentiarum adjungendam, atq Majestatem Vestram amice, fraterneq ac instantissime requirendam esse, ut Eadem dignetur pro magno posse suo rem eo deducere, quo in huc usq continuatæ oppressiones Evangeliciorum in Regno Poloniæ sistantur, Ecclesiæ eorum securitate fruantur, illæ quæ post Tractatum Pacis Olivensis ademptæ sunt, restituantur, et Exercitium Religionis cum anneais liberum illis permittatur, ut imposterum tam vi naturalis libertatis Reipublicæ, et jure possessionis, quam etiam per manifesta jura fundamentalia Regni Poloniæ ratione exercitij Religionis illis competentibus libertatibus et privilegijs pacifice et inviolabiliter gaudere possint.

Quemadmodum ergo . . . à Ratitas hoc in passu signum inhabitantis animo suo æquitatis in lucem proditura est, ita assecuro, me quoq hanc intuitu miserorum et afflictorum Sociorum meorum in fide, demonstratam benevolentiam cum omnimoda gratiarum acceptione recogniturum, reciprocisq quibuscunq officijs ad complacendum curaturum, et semper omni cum propensione permansurum fore. Datt.

Od JmPana Kanclerza WoKo do JmPana Barona Pucheta z Warszawy
d 21. Junij 1724.

Ze nam Pan Bog tak godnego y swiątobliwego raczył dac Papieza, niewymowna tu jestesmy wszyscy napełnieni radoscią. Sciendum zas WmmPanu ze przed trzema niedzielami juz tu rozgłoszono było voce populi o doszłey Elekcyi tegoz Oyca Sgo, y w sam dzien Elekcyi determinowaney Guardya JKroMsci miała parol Benedictus, z kąd infertur, ze operante Spiritus Sancti gratia to dzieło się stało. A zatym tak JKrMc P. M. miłosciwy, jako y my wszyscy wiele sobie dobrego a justitia et pietate tegoz Oyca So dla Krolestwa Polskiego obiecujemy. Dzisieyszą Pocztą ma expediri List od JKrMci do JmXa Kardynała Protektora, usilnie instando, aby zawczasu pro Juribus Patronatus certare nieomieszkał, ile kiedy zachodzi informacya, ze in Mense Aprili preterito, miał sobie assekurowac Coadjutorią Opactwa Jędrzejowskiego X Łaszewski Professus Klasztoru Oliwskiego, y ze circa Expeditionem Bullarum JmXu Wessłowi na Biskupstwo Jnflantskie ma y ta Coadjutoria expediri. Co ze oczywiscie dzieie się in Convulsionem

Jurium Patronatus JKrMci, chciey WmPan JmXu Kardynałowi deferre et solicitare, aby omni meliori modo, efficiat, zeby te molimina monachorum więcey do skutku nieprzychodziły, ale owszem, aby zateraznieyszego Oyca Swiętego raczył się Kardynał Jmć starać o akkomodowanie ad vota Rzpltey negotii Juris Patronatus: doczego miał mieć JmX Nuncyusz od sp. Oyca S.o zlecenie y Projekt formowany tego akkomodowania, ktorego ja niewidziałem. To tylko wiem ze sub obtentu traktowania ejusdem negotii, tak Sulejowskie jako y Koprzywnickie Opactwo in prejudicium Jurium Coronæ w Rzymie disponowano, y teraz jeszcze Jędrzejowskie bez wszelkiey racyi y potrzeby disponowac usiluią. Trzeba czas koniecznie krzątac się, aby te przez pomienioną dispozycyą Opactw inflicta vulnera Juribus Coronæ mogły sanari wczesnie, uniknąc Kollizyi, do ktorychby Rzplta przyisc musiała, utrzymuiąc Prawa swoie moribus antiquis per processum de facto. Co gdy wyrazam, spodziewaiąc się, tak wtym Interessie jako y o Expedycyi Warminskiey prędkiey wiadomosci zostawam.

De S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne a S. E. Mgr le Comte Lagnasco.

Je suis tres obligé à V. E. pour la nouvelle, qu'elle a bien voulu me donner de l'elevation du nouveau Pontife avec des expressions fort edifiantes et consolantes. Je puis assurer V. E. que Sa Sainteté avoit deja eté proclamé icy avant trois semaines, et cette voi du peuple venant d'etre confirmée, on la croit avoir eté respandue par un instinct du Seigneur, puisque en contant les jours, tandis que l'on commencoit a songer dans le Conclave a cette Election, elle a eté predicte et divulguée icy. Comme elle est par l'inspiration du Saint Esprit, ainsi il faut s'attendre que le Pontificat present sera des plus saints, glorieux et hûreux pour toutte la Chretienté, et que Sa Majesté le Roy Notre Maitre par tants des raisons, et ses sujets a cause de luy recevront des effets d'une grace distinguée et particuliere, d'un aussi Saint et grand

Pape, que celuy d'aujourd'huy. Au reste je me remets au rapport de Mr Puchet, et en me recommendant aux bonnes graces de V.C. je suis veritablement.

Respons JKMści Panamitto na Instrukcyą Powiatu Orszanskiego Vrodzonym Michałowi Antoniewiczowi Staroście Bolnickiemu, y Michałowi Piotrowskiemu, Skarbnikowi y Pisarzowi Grodzkiemu Orszanskiemu Postom tegoż Powiatu z Seymiku Gromnicznego w Roku teraźnieyszym odprawionego wyprawionym, dany w wielkiey Kancellaryi WXLitto z Kancellaryi Koronney w Warszawie d. 22. Czerwca Roku 1724.

Tak własnie należało wspaniałym Zacnego Powiatu Orszanskiego Geniuszom Honor swoy vindicare a lapsu szukaiąc Clemencyi JKr Mści Panamitto sercem pełnym vfności, jako przeciwko Oycu, pełnym Rewerencyi jako przeciwko Panu, u-

któreg

ktorego tyle jest Łaskawosci y Dobroci, ile nieporownanych Najjasnieyszego Domu swoie-go, a w nim tak wiele Cesarskich y Kro-lewskich Koron, ozdob.

Jakoż przyimuie JKr Mść Pan N. Miłłwy Łaskawie wspamiętym Umysłem teraznicy-sze Poselstwo, zezwala na przywrocenie Activitatis in Subsellijs Oyczyzny Zacne-mu Powiatowi Orszanskiemu. Jednak w tey nadziei, że się Asekuracyi, przez Urodzonych Postow nomine Publico Skarbowi JKrMci pod-pisaney stanie zadosyc, że immunitas Dobr Stołowych więcey laesa, a tym bardziey violata niebędzie, y że ta łatwość y Oycowskie JKr Mści Pa N. miłł przeyrzenie, pociąg-nie cunctos do prawdziwey gratorum animorum Recognicyi.

A teraz wszystkim wobec y każdemu zosobna JKr Mć P. N Miłłwy łaski y respekta swoie abunde ofiaruie.

De S. E. Msgr le Grand Chancelier de la Cou-ronne à S. E. Msgr le Feldmareschal Flemming de Varsovie le 24. du Juin 1724.

J'envoye à V. E. l'Extrait de la lettre de Msgr le Palatin de Podlachie, qui j'ay receu par la derniere post quand mon

Expres sera de retour, avec relation plus ample, que le dit Mgr le Palatin me promet, je ne manqueray pas de la communiquer a V.E. Je pense presentement a la maniere d'addresser la lettre de V.E. a Mgr le Castellan de Cracovie, que je viens de recevoir avec la lettre obligeante de V.E. du 14. de ce Mois etant avec tout le respect

Copia Listu JmPana Koniuszego Litt^o do JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Kor^o z Francusk^o przetłumaczonego A^o 1724.

Wiadomo naylepiey samemu WmmPanu, że nieinaczey akceptowałem kommendę Woyska Cudzoziemskiego JKrMci y Rzpltey, tylko za konsensem y rozkazem WmmPana, do ktorey podjęcia się szczegulna do usługi Oyczyzny żarliwość y ochota, tudziesz ku WmPu partykularna propensya, a nie żadna inna passya przywiodła mię, albowiem z Generała Commendanta naywyższą nad Woyskami Saskiemi JKrMci Zwierzchność maiącego stałem się Subalternus WmmPana, konformuiąc mię do woli y rozkazu Jego.

Kiemo-

Nieprofitowałem y szeląga z tey Kommendy y kontentowanie, ktorem sobie zakładał w posłuszeństwie Ordynansom WmPana zalterowało się y wgorzkość odmieniło, przez tę turbacyą, ktorzy WmPanu byli okazyą ci, ktorzy publico wyperswadować usiłowali, jakobym się miał wyłamać zpod Ordynansow Jego. A jakoż uczynić mogłem, bo nazbytbym długo kommendować, żebym się nauczyć nie miał bydź posłusznym. Pokazałem to publicznie tak przez Ordynanse od WmPana odebrane, jako też y odemnie do Regimentow wydane, żem się konformował ad mandata Jego, y nietylko żebym miał uczym praejudicare Władzy Hetmańskiey, ale owszem drugim dawałem przykład z siebie powinnego Oneyże zewszelkim respektem posłuszeństwa y obserwancyi. Pojąć zas niemogłem, jako, y dlaczego ten Interess, ktory między Nami mogł terminari stał się publicznym, pamiętna albowiem WmPanu zem powinność tak samemu WmPu jako y Przyjaciołom Jego reprezentował, y że naturalnie między Nami samemi uspokoić się to było powinno, y że snadno do tego wynaleść się mogły sposoby sine praejudicio Władzy y Powagi WmPana y bez krzywdy moiey: ale takowi ludzie znaleźli się, ktorzy nieuważyszy

profundius rzeczy, obwinili mię y oskarzyli in publico, musiałem naturaliter bronić się na oddalenie opacznych o mnie impressyi. Jakoz nietrudno mi to było, kiedy z jedney strony cała Oyczyzna, zem Jey wiernie słuzył, wyznawała, kiedym Woysko Cudzoziemskie do dobrego przyprowadził porządku, et in militari utrzymywał disciplina, ze zadnego więcey tak Oyczyznie swoiey jako et privatis inferre niemogło ciężaru y uprzykrzenia. Samesmi WmPan zwrodzoney sprawiedliwosci swoiey dał approbacyą et tribuisti justitiam nawet wniebytnosci moiey. Z drugiey strony Prawa Nasze raz daney szarzy y honoru wydzierać poczciwie słuzącemu niepozwalaią, Z tym wszystkim gdy idzie o Dobro pospolite, y uspokoienie tey, ktora publiczne Obrady tamowała, trudnosci, wtak zawitych jako były na przeszłym Seymie konjunkturach, mam sobie pro gloria sakryfikowac się dla przysługi Rzpltey, y to mi powodem było, ze zprawdziwey boni Civis ku Oyczyznie miłosci sam oddaliłem hunc lapidem offensionis, upraszaiąc JKrMci o pozwolenie, abym mogł ustąpić Kommendy, ktore otrzymawszy tego zaraz momentu deklarowałem na Konferencyi, ktora z WmmPanem y inszemi JchmmPany Hetmanami

rami wtey materyi była, zem chciał ustą-
pic zdobrą manierą pomienioney Kommen-
dy, jako to się obszernicy pokazuie in resul-
tato przerzeczoney konferencyi. Powtorzyłem
WmPanu, tak vstnie jako scriptotenus tez
moię deklaracyą, a nawet przed terminem,
chciałem oddać Kommendę conformiter ad
resultatum sine ullius praejudicio. Spo-
dziewam się zas ze WmmPan ex praemissis
wątpić niebędziesz, zebym niemiał y wna-
znaczonym terminie stosować się do uspo-
mnionego Resultatum, Rozkazy albowiem
WmPana tak na akceptacyą y kontynuacyą,
jako tez y na ustąmpienie tey Kommendy,
są y będą umnie zawsze za Prawo. Czekam
ich tedy nietylko in virtute Resultati na-
szey konferencyi, ale oraz wtey nadzie-
i, ze summa justitia et aequitas WmPana
suggeret one sine praejudicio mei: przez
co coraz to bardziey ugruntuie się wemnie
wielka estymacya y respekt, ktorą mam
ycałe zycie mieć będę ku osobie WmPana.

Od JmPana Kanclerza WoXo do JmPana
Kasztelana Krakowskiego Hetm^a^ WoK Z
Warszawy d 24. Juny 1724.

Jak prędko mnie doszedł po expedyowaney

immediatè przeszłey poczcie do WmPana inkludowany List od JmPana Komińskiego WoeLitt. WmPana przez Sztafetę ordynowany, tak go zaraz przy oświadczeniu życzliwey moiey uniżoności odsyłam WmPanu. In expectatione pożądanego Responsu circa continua vota desiderati successus teraznieyszego używania wod na iako nayczerstwiejsze y naydłuzsze Zdrowie WmPana zostawam.

Od JmPana Kanclerza
Do JmPana Woiewody
Podlaskiey Hetmana
Polnego Koronnego z Warszawy d. 21. Juny 1724.

Lubo moy Umyslny jeszcze niepowrocił z przyobiecaną od WmPana relacyą odprawionych z JmPanem Krakowskim WmPanem konferencyi, jednak maiąc na pamięci magnum sensum et votum WmPana, aby List od JmPana Komińskiego Litt. WmPana mogł bydz nieodwłocznie expedyowany, tedy iak prędko mię przez Sztafetę tenże List według Proiektu kommunikowanego, y od WmPana approbowanego napisany, tak zaraz go posyłam do rąk Jego, uniżenie upraszaiąc, abys

abyś WmPan według zdania swego raczył tam ex propinquo ablomodowi oddanie Jego, kiedy y jako się będzie zdało WmPanu naylepiey y naypozyteczniey. Dlaczego piszę y Ja List do JmPana Krakowskiego WmPana przy Liście JmPana Koniuszego Litt.o, aby tenże moy Umyślny z tym moim Listem, y przy nim z pomienionym Listem JmP.a Koniuszego Litt.o jechał do JmPana Krakowskiego niby directe do niego ordynowany, nic nie wzpominaiąc żeby był u WmPana, jeśli tak videbitur WmPanu. Piszę y drugi List do samego WmPana in forma ostensibili, abyś WmPan raczył, czy to przez swoy adress, czy też przez tegoż Umyślnego mego z listem moim ordinowac tę Expedycyą do JmP.a Krakowskiego. Wczym się cale spuszczam na WmPana subjiciendo cale to negotium summæ prudentiæ et dexteritati Jego tey oraz będąc niepłonney nadziei, że WmPan in hac confidentia zostaiący teraz z JmPanem Krakowskim, o którey w ostatnim Liście z wielkim ukontentowaniem czytałem, tak będziesz disponował animum JmP.a Krakowskiego, aby Respons w terminach kommunikowanych WmPanu in antecessum, był dany JmP.u Koniuszemu Litt.u WmP.u ad satisfactionem onegoż, ile że tak godne y obliguiące Listu Jego expressye, jure merito satisfactorium Responsum mieć powinny. In expectatione zatym pożądanego skutku particularney circa

praemissa applikacyi WmPana in publicum potrzebney, et in privatum mitey piszę się &c.

Respons od JKrMści Pan Mitto na Instrukcyą Vrodzonym Jerzemu Olszanskiemu Chorązemu Owruckiemu, Janowi Olizarowi Podkomorzycowi Kijowskiemu Maryanowi Czaplicowi Łowczemu Zytomirskiemu, Janowi Pruszynskiemu Staroscie Nosowskiemu, Jozefowi Potockiemu Regentowi Ziemskiemu Kijowskiemu, Michałowi Zwierzchowskiemu Czesnikowi Brzeskiemu Kujawskiemu Postom Województwa Kijowskiego Dany z Kancellaryi Wielkiey Koronney w Warszawie Dnia XXVII. miesiąca Czerwca Roku Panskiego MDCCXXIV.

Jezeli czyie dopierwz Oycowskie JKrMci Pan Mitto serce diligentes se, umie y prawdziwie diligere. Szanuie ten Dobry Pan y łaskawy Oiciec nie zokoliczności mieysca lub czasu, ale ex zelo stateczney ku Maiestatowi swemu zyczliwosci Synowskich affektow dowody, y dla tego oswiadczenie ich od Za-

cnego

cnego Woiewodztwa Kijowskiego mile przy-
mowac raczy.
Wewnętrzne uspokoienie iako in manu-
tentione Novellae Legis naybardziey zawi-
sło, tak oto się Jego Kr. Mć P. N. Mił. ex par-
te sua wszelkim usiłowaniem starał y
starac daley nieomieszkuie, aby tenze fun-
dament szczęscia publicznego nieporuszony
zostawał, bynaymniey nieuszłpiąc, ze y Za-
cne Woiewodztwo Kijowskie chwalebnie exem-
plari zelo suo in tuitione et observatione san-
citorum persistendo, takową Tariffę pretio
aequalitatis płacenia Podatkow uformowało,
ktoraby na blisko nastempuiącym Seymie U-
niversalem Zgromadzoney Rzpltey mieć mo-
gła approbationem.
Super iacturam Obrad publicznych na prze-
szłych Seymach wielce ubolewał JoKr. Mć
P. N. Miłły, ajako przedtym tak y teraz
pro Paterna sua sollicitudine nihil inten-
tatum relinquit do uład[?]twienia y akomo-
dowania wszelkich trudnosci, ktoreby cur-
sum consiliorum remorari mogły.
Zachodzące Pograniczne z Panstwami
Naiasnieyszego Cara Jmci differencye nay-
skutecznie y naygruntownie practicata
methodo przez naznaczenie Commissyi
J: ktorą takze Car Jmc instat. J na przyszłym
daBog Seymie uspokoic się mogą. Interea
JKr Mć Pan N. M. z Wielmoznym Xięciem

Dolhoruskim przy Dworze JKrMci rezydu-
iącym expostulowac każe, aby ludzie Cara
Jmci desistant od wszelkich violencyi, y
żeby Requirentibus administretur justitia
przez postanowienie pro interim Sędziego
Pogranicznego poki Commissya z Seymu przy-
szłego nienastąpi. Niemnieszka oraz
JOJKrMc P. N. Miłtuy requirere tegoz Wiel-
możnego Xcia Dolhoruskiego, ratione odda-
nia Xiąg Województwa Kijowskiego, aby
wtym Punkcie Deklaracyom y obietnicom Cara
Jmci jakonay prędzey dosyć uczyniono.
Commissye ad dislimitanda Bona Terrestria
a Regalibus jako teraz expediantur, tak gdy
o nie Hæredes Bonorum Terrestrium według
Prawa instabunt wydać każe JKrMc Pan
N. M. z Kancellaryi Koronney Recurrenti-
bus: Wielebnemu zas Archimandrycie
Owruckiemu gotow JKrMc swiadczyć łaskę
swoię w inney okurrencyi, ponieważ na
te Dobra, ktorych sobie życzy, komu innemu
Prawo służy.
Rewizya Dobr Krolewskich Lege publica
na Seymie postanowiona być powinna,
Cognitio zas Terrestreitatis Bonorum do
Sądow Seymowych należy.
In religiam Łaskę swoię Panską y pamięt-
ną ad premianda merita munificencyą
tak całemu Zacnemu Województwu Kijow-
skiem

skiemu, jako in particulari Urodzonym Jerzemu Olszanskiemu Chorążemu Owruckiemu y Janowi Olizarowi Podkomorzycowi Kijowskiemu pro optime gesta, y za Kollegow swoich niezaszczytnych Poselstwa provincia JKr Mci P.N. Miłtwy ofiarowac raczy.

Od Jm Pana Kanclerza W. K. do Jm Pana Kasztelana Krakowskiego Hetm. W. Koronn. z Warszawy d. 6. Julij.

Żali się y mnie przychodzi super incertitudinem et impunctualitatem poczty Wm. Pana inculpatam, bo nietylko doniosłem przy oswiadczeniu życzliwosci y ukłonu mego o doszłym tu Strawym Consensie ad cedendum Starostwa Lwowskiego, y wyraziłem szczere zdanie moie, abyś Wm Pan raczył pro impetranda nova gratia Listem swoim odezwac się do JKr Mci Pana Miłtgo, alem tez oraz kommunikował Wm Panu wszelkiey poufałosci Projektu sformowaney na Sejmiki Antecomicyalney Instrukcyi, pragnąc miec zdanie Jego wielkie sobie przed tą expedycyą kommunikowane. Że zas czas upływa do wyprawienia tychże Instrukcyi, więc in fiducia Approbacyi Wm Pana pomie-

nionego Projektu, juz tak jako się kommunikować do Woiewodztw y Ziem Instrukcye wychodzić muszą. Co gdy in candore wszelkiey rzetelności wyrazam, piszę się &

Od JmPana Kasztelana Krakowskiego do JmPana Kanclerza WKo. ze Lwowa d. 1. July 1724.

Lubo komplementowa wpisaniu teraznieyszym podaie mi się materia, gdy przyniesc umyśliłem ad completum Matrimonij Statum Sponsalitia z JmPanem Woiewodą Połockim Hetmanem Polnym WoxLito jedyney Corki moiey, nie zazywam jednak apparatum verborum, ani przybranych wykształtowanemi konceptami stylow, bardziey rzetelnym cordis loquentis wyrazeniem exampleras culta WmmPana tabulas, ktorego jako nie ceremonialney doznawałem zawsze łaski y przyiazni, tak fiducialiter upraszam, abyś raczył Akt weselny nadzien Trzydziesty miesiąca Lipca we Lwowie determinowany bytnoscią swoią condecorare. Przydasz Wm Mciw mnie redivivo po tak cięszkiey chorobie magna solatia et multiplicabis gemina obowiązkow moich w zasługowaniu sobie, z ktoremi zostawam nieustannie

Od JmPana Kanclerza WoKo do JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetmd WoKo z Warszawy d 27. July 1724.

Prawdziwie nie komplementowa do usługi WmPana znaiąc się bydz obowiązanym, propensyą, radbym miał szczęscie y honor assistowac Weselnemu Aktowi, na ktory mię osobliwa łaska Jego invitał, a oraz cieszył się Desideratissima visione WmPana. pewien jednak jestem, iż samego prawie teraz przy Boku JKoKrMsci PaMo Mił zostaiącego y jeszcze rozsełaniu Expedycyi na Seymiki Ante Comicyalne intentum Dobrotliwa przezornosc WmPana będzie mię wtym miała za wymowionego. Przeciez adesse votis aktowi temu nieomieszkuię, supplikuiące, aby Opatrznosc Boska take Godnę tę Parę obfitoscią swego kontentowac raczyła błogosławienstwa, zebyscie WmmPanstwo długowiecznie widzieli z Niey filios filiorum in circuitu mensae suae, na osobliwą swoię konsolaciyą, y wszystkich WmPanstwu zyczliwych, między ktoremi, jako jestem nemini secundus, tak piszę się infinito voto et vero cultu.

Od Xcia Jmci Pryma-
sa do JmPana Kan-
clerza WoKo wLyszko-
wicach d. 14. July

Otrzymany z Łaski WmPana y zapieczętowany Consens na Starostwo Guzowskie odebrałem dnia dzisieyszego, za ktorego expedyowanie jak nayuniżeniey dziękuię. Będziemy zażywali oba z Bratem moim Starostwa tego ad recognitiones tak dawnych ale niezastarzałych wpamięci, jako y nowo wyciśnionych na sercu łask, y Guzow niebędzie nam nodus Gordius, ktoregobyśmy in obligationes debitas solvere, y siebie samych z nich exvinculare niepotrafili. Ordynowanie Expedycyi na Seymik Wielkopolski in rem et personam JmXa Kołudzkiego Proboszcza mego Gnieznienskiego ponieważ się niezda WmPanu, lubens acquiesco, ex senectute debili et morbida mogłby bydz zawod, toga cuius militent juvenes, pro focis Starosc deserter. A że mię wczorayszą Posztą zaszedł List JmPo Krakowskiego WmPana, uskarzaiący się nad nieuspokojoną materyą Kommendy, tedy amicum consilium exposco WmPana, czyli sam weźmiesz onus promovendi

u Krola

u Krola Jmci negotij, czyli radziu będziesz, abym się y ja przyłożył expostulacyą moią ad amovendam Syllam, o ktorą się kilku Seymow rozbiły oneraria. Trzymam że same-go Jego multum valebit Remonstracya, przy honorze Panskim, ktory wutrzyma-niu przyszłego Seymu non modicum zawisł, że entia Instancyi multiplicare necesse nie będzie. Jeslibyś jednak WmPan sądził tak, gotowem instare pro amovendo obice, posyłaiąc in Originali List tenże JmćPa Kra-kowskiego, y o odesłanie Jego eadem Cursoria proszę, et ad solitam clausulam Listu to przydaiąc, że sine clausula jestem w Ży-szkowicach &.

Od JmćPana Kanclerza WoKo Do Xcia Jmci Prymasa z Warszawy d. 15. July 1724.

Do skutecznego wykonywania poufałych rozkazow Wey Xcey Mci partykularnie o-bligowana ochota y rzetelna applikacya moia bierze stimulum ad usus et com-moda Wielkiego Imienia W Xcey Mci, z tak łaskawey W Xcey Mci dowodowey akceptacyi. Za rezolucyą względem ordynowania Expe-dycyi na Seymik Wielkopolski dziękuię

uniżenie WXMsci, tą pocztą ordynuie się zaraz do rąk JmPana Woiewody Jnowrocław-skiego Generała Wielkopolskiego. Jakom zas za żywota s.p. Xcia Jmci Prymasa Brata y Dobrodzieja moiego zwykł był expedycyą do Zacnego Woiewodztwa Rawskiego addresowac na ręce y dispozycyą Mejoz, tak y teraz śmiem Supplikowac WXMsci, abys raczył kazac należycie disponowac do tegoż Woiewodztwa podobną Expedycyą, ktorą adjungo.

Od JmPana Krakowskiego MmPana przez pocztę immediate przeszłą miałem y ia podobną insinuacyą, jako mi NaszaXcaMsc do siebie uczynionej względem materyi Kommendy łaskawie kommunikowac raczysz. Com Jmci MmPanu odpisał in hoc Puncto, y względem Artilleryi, annexum informabit folium. Posyłam y Resultatum Konferencyi po przeszłym Seymie odprawioney, tudziesz Copią Listu JmPana Koniuszego Litt., ktory niedawno pisał do JmPana Krakowskiego, et in hac zostawam fiducia, ze za porozumieniem się dalszym JchmPanow Hetmanow z tymże JmPanem Koniuszym de modo executionis Resultati pomienioney Konferencyi nastąpi przed Seymem cum adminiculo Prymaryalney WXMsci applikacyi pożądane wypełnienie. Jesten

Supplex Memoriale Conventus Olivensis ad Sac. Reg. Mttem contra Civitatem Gedanensem porrectum Varsaviæ d. 14. Julij 1724.

Ad eam quam omnes in Serma Mttis Vræ Protectione fiduciam ponentes clementiam experiuntur, Nos quoq' infimi Ejusdem Subditi humillima cum reverentia et submissione recurrimus. Prænobilis Magistratus Gedanensis (: omittimus anteriora gravamina, ne prolixiori eorundem narrativâ oculis SaRæ Mttis Dni Nostri Clemmi molesti simus :) in præsenti ante aliquot Septimanas posuit excubias militares in fundo Territorij Nostri ad Canalem pro Statione Navium Marinarum accomodatum sub prætextu quasi Telonia Serme Maiestatis Vestræ et Reipublicæ defraudarentur, cujus nullum nisi forte ultro quæsitum, idq' inter suos duntaxat habet documentum, jam vero pro parte Nostra plus quam apertè in magnum detrimentum vergentes. Si enim a tot

Scutis, quibus stat Portus Gedanensis nullum illatum est damnum Promontorio Ser^mæ^ Majestatis V^ræ^, nunc certè inani colore prætenditur. Cum ergo positæ excubiæ novitatem sapiant, magnum jam nunc Nobis inferentes præjudicium, majus verò paulo post causaturæ damnum, humillimè prostrati ad plantas Ser^mæ^ Majestatis V^ræ^ supplicamus, ut Ser^ma^ Majestas Vestra pro Paterna Sua solicitudine, quâ unumquemq' circa Jus suum conservare dignatur, Nos quoq' infimos Exoratores circa partam a Ser^mis^ Antecessoribus suis hæreditatem protegere velit, ac dare mandatum ad præfatum Magistratum, quatenus prædictas Excubias è Territorio Nostro tollat ac revocet, multominus verò Receptaculum alias Cordigardam pro eorundem commoditate, prout jam defacto jactavit, ibidem erigere præsumat, quin potius Nos in quiete Deo famulari permittat, qui eò Liberius atq' ferventius Devotiones Nostras impendemus ad implorandum Divinum Numen pro felicissimis SER^mæ^ M^tis^ V^ræ^, totiusq' Serenissimæ Domus Suæ Succesibus, Cujus pedum vestigia reverentissimè exosculamur.

indigni coram Deo exoratores
et humillimi Subditi
Franciscus Nicolaus Zaleski
abbas
Fr Hierotheus Prior Olivæ
cum toto Conventu

A Sac. Reg. Majestate ad Magistratum Gedanensem pro parte Conventus Olivensis Varsaviæ d. 21. Mensis Julij.

Nobiles et Spectabiles Fideliter Nobis dilecti. Intelleximus ex Supplicibus Literis Venerabilis Abbatis et totius Monasterij Olivensis, tum et ex relatione certorum Consiliariorum Nostrorum, ac si Fidelitates Vestræ ante aliquot Septimanas, Excubias Militares in fundo Territorij Abbatiæ Olivensis, ad Canalem pro Statione Navium Marinarum accomodatum, eo quasi sub prætextu, ne Telonia Nostra et Reipublicæ defraudarentur, posuerint, et receptaculum alias Cordigardam pro militibus ibidem extruere intendant, Unde Venerabilis Abbas sibi Monasterioq' suo et Juribus ac fundis ejus magnum præjudicium illatum esse prætendit. Cum autem pro Jure Patronatus Nostri quod super Abbatiam hanc, uti et alias Nobis competit, indemnitatibus et immunitatibus earum prospicere, Juraq' earum Protectione Nostra tueri Nobis incumbat, et Novitas hæc pro avertenda ac si defraudatione Telonei Nostri et Reipublicæ, hoc in fundo per Fideli=

tates Vestras adinventa prorsus non neces-
saria esse dignoscitur; ideo mandamus
Fidelitatibus Vestris, quatenus easdem Ex-
cubias Militares ex praefato fundo Abba-
tiae Olivensis amoveant, neq' in eo rece-
ptaculum vulgo Cordigardam aliquam in-
vito Abbate et Monasterio extruant, ad
fundumq' eundem uti alienum nullo mo-
do interessare praesumant. De caetero Fi-
delitates Vras bene valere cupimus. Da-
bantur ut supra

Opisanie burze-
nia y rabowania
Collegium Thorun-
skiego Soc. Jesu d 17.
Lipca 1724. R.

Jak to jadowitą y nigdy nieugaszoną prze-
ciwko S. Wierze Katholickiey, a zatym y
przeciwko Katholikom Heretycy wszyscy
prawda, ale osobliwie Lutrzy nienawiść
maią, pokazała to Luterya Thoruńska
d 17. currentis na OO. Jezuitach Thoruń-
skich y ich Collegium, które ledwie nie z
fundamentu oraz z Szkołami zruinować
chciała, a to z tey okazyi, że pod czas Proces-
syi, która się cum Venerabili po Cmentarzu

Kościoła

Kosciota Panien Zakonnych w niedziele przeszłą odprawowała, postrzegszy Student Jezuicki Lutra przypatruiącego się irreverenter Processyi z głową nakrytą, zelo ductus Kapelusz mu zdiął z głowy, tak to zdzierzcie Lutrow uraziło, że Studenta na Cmentarzu Kosciota Panien Zakonnych po Processyi pogębkami ubili, umłoczyli, y za Consensem Pana Prezydenta bez wiadomosci Wielebnego Xiędza Rektora Jezuickiego do Wartbudy Mieyskiey wsadzili, o czym dowiedziawszy się Studenci Jezuiccy expostulowali z Panami Prezydentem y Burgrabią, na tę expostulacyą nic nie uczynili, tylko tę odpowiedz od Pana Burgrabiego usłyszeli, że kto go kazał wsadzic do Wartbudy, ten go niech każe wypuscic, trzymaiąc się tey odpowiedzi Studenci Jezuiccy, szli do Mieszczanina tego, ktory wartę sprowadził, y wziąc kazał Studenta a gdy mu zas mowili że jakos Wasze kazał wsadzic do Wartbudy Naszego Studenta, tak go Wasc kaz wypuscic, ta jest wola Pana Burgrabiego. Mieszczanin fingendo scenam, jakoby miał sługę posłac do Zołnierzy o wypuszczenie więznia, sprowadził Zołnierzy, y jednego z proszących o uwolnienie więznia kazał bez wszelkiey przyczyny niewinnie wziąc do Wartbudy. Tą okazyą rozżarzeni Studenci Jezuiccy po-

wtornie szli do P. Prezydenta, chcąc mu donieść co się stało, jako Miasto uwolnienia jednego, jeszcze drugiego wzięto do Wartbudy, ale ich Sludzy nie przypuścili do niego, onychże połajawszy. Tak tedy niemogąc sprawy dojść Studenci Jezuiccy, niemogąc też znieść tak ciężkiey swoiey konfuzyi, a chcąc koniecznie więźniów windykować, tego sposobu zażyli to jest, bez konsensu W. X. Rektora y X. Prefekta Szkół, złapali Studenta Luterskiego y do Szkół Jezuickich zaprowadzili. Tuszę tedy P. Burgrabia, Prezydent y Magistrat Thorunski oczywiście pokazali być pierwszemi motorami buntu y tumultu, którzy dozwalaiąc wziąć drugiego Studenta Jezuickiego niewinnie bez wszelkiey przyczyny do więzienia y pod wielą Talerow strofą nakazali zgromadzenie się pospolstwa, to zgromadzenie uderzyć na szkoły Studentow Jezuickich umyśliło, co zrozumiawszy Studenci Jezuiccy, mieli się na ostrożności, y gdy obaczyli że się Lutrzy kupią, y na nich uderzyć chcą bronili się przed Szkołami y Collegium stojących, to cegłami, to kamieniami rzucali, czego niemogąc Studenci Jezuiccy ścierpieć, uderzyli na nich, y pewnieby ich byli rozpędzili, gdyby im był Kapitan Miejski z Zołnierzami na sukkurs nieprzyszedł, który

kazał

kazał ognia z flint dać do Studentow. Co postrzegszy OO. Jezuici, dla uchronienia się wielkiego tumultu, do Collegium Studentow swoich wegnali, y na requizycyą Prezydenta Studenta Luterskiego zabranego Pu Widemajerowi wręce oddali, y rozumieli OO. Jezuici, że za oddaniem tego Studenta Luterskiego miał się tumult uspokoić, ale się inaczey stało, gdyż większym wrzaskiem y hałasem do Szkoł Jezuickich y do nich drzwi gwałtem wyłamawszy z pochodniami smolnemi, z flintami, z rapirami, z siekierami, z berdyszami, pistoletami, kijmi, drągami wpadli, y wpadszy do wszytkich szkoł, drzwi powybijali, w szkołach Kathedry, ławki, stołki, tablice szkolne porąbali y połamali, okna z ramami y kratami powycinali, piece we wszytkich także szkołach poobalali, y kongregacyom Studenckim nieprzepuszczaiąc, bo naprzod w kongregacyi mnieyszey Ołtarz nowy Snycerską robotą wyrobiony pozłocisty, porąbali, toż y w kongregacyi większey Ołtarzowi uczyniono, gdy go tak zruinowano, że ledwie znaki Ołtarza zostały. Dopiero na Obrazy ktore były, lub to w kongregacyach lub w szkołach jad Heretycki wywarty, bo naprzod Obraz Naświętszey Panny niepokalanego poczęcia posiekany, drugi Obraz Matki bolesny obuchem potłuczony. W Infimie obraz Błogosławionego Regisa posiekany.

na Kawałki, Obraz B. V. Mariae Annunciatae porąbany y podeptany, obraz w Poetyce S. Jozefa podarty, a co nayżałośniejsza insze Obrazy, jako to Obrazy Nayświętszey Panny, Xawiera S.o y S.o Kazimierza ogień na Ulicy namieciwszy popalone, a paląc przez ogień złośliwie skakali, ypskacząc te Słowa Bluznierskie szczekali Terazesię, ratuy Dzieweczko, Wszak powiadaią Papistowie, że ich ty ratuiesz, ratuy żesię teraz sama, Jnni wołali Vivat Maria. Tak szkoły ad intra zruinowawszy wybili drzwi na ganek do Collegium Jezuickiego, także y drugie dwoie drzwi do Jzby pierszey Kollegiackiey, w ktorą wpadszy stoł wielki połamali, okna wszytkie powycinali. Panu Jezusowi ukrzyżowanemu na Obrazie Boki szpadą przebili, Obraz Nayświętszey Matki wniwecz podarli y porąbali, Obraz Drugi Pana Jezusa ukrzyżowanego dwa razy szpadą przebili. W tym Gwardya JKr Mci na Succurs Collegio Jezuickiemu przyszła, a to w tę nadzieię, że Kapitan Mieyski z swoiemi ludzmi miał bronic forty Collegiackiey; ale się inaczey stało, nie wiedzieć z czyiego Ordynansu, jeden z Rayców Thorunskich jak tylko Kapitanowi do Ucha poszepnął, tak zaraz Zołnierze mieyscy wziąwszy flinty pod Pachy

od Colle-

od Collegium odstąpili, a to dlatego, żeby zajuszona Luterya tym bespieczniey na Collegium y Jezuitów uderzyć mogła, Jakoż tak się stało, bo jak tylko guarnizon JKrMci Luterya z Izby Komunalney Collegiackiey na Vlicy forti manu et violenter wyparował, tak zaraz Luterya rozjuszona bardziey wszytek impet obróciła na Kollegium, y rzuciła się naprzód do forty Kollegiackiey, gdzie nie zastawszy żadnego z Żołnierzów Mieyskich poważyli się szturmem Collegium dobywać, y uczynili to. Naprzód Zewsząd obległszy, jedni z flint y z pistoletów do Collegium strzelali, insi kamieniami, cegłami piecuchami przez okna do izb rzucali, tak gęsto, że się żaden z OO. Jezuitów w Izbie swoiey zostać nie mogł, bo kamienie do nich y cegły jako grad leciały. Dlatego też żadne okno, które było na Vlicy in integro nie zostało, insi osobliwie Cieśle z siekierami, Rzeźnicy z toporami, kowale z młotami rzucili się do forty Collegiackiey y w iey przysionku wszytko co tylko mogli, jako to okna, kraty, drzwi sztukaterya sadzone poruinowali, a drudzy drzwi do Collegium z siekierami wyrąbywali, ale że były potężne Dębowe dali im pokoy. Raczey wziąwszy drągów żelaznych niemi mur, gdzie zapada Zamek ode drzwi wybili, y tak fortę wyłamawszy, do Collegium wpadli po godzinie dziesiątey w nocy. Gdzie począwszy od Izby która jest przy forcie gościnna,

wszystkie inne Izby na dolnym kurytarzu porujnowali, bo wszytkie okna y piece wnich potłukli, stoły y stołki y łóżka połamali, porąbali, drzwi także do wszytkich tamże Izb powybijali, co wnich zastali, między się rozszarpali, naybardziey się jednak w Vestiarny dznaki dali; bo ją wniwecz zrabowali, tak że ledwie na raz jeden chust białych wniey zostało, co tylko było Obrazow na tym Kurytarzu dolnym, nad każdym się gorzey niżli Poganie pastwili, bo naprzód Obraz wielki w Kramach Ukrzyżowanego Chrystusa cztery razy znacznie przecięty, Obraz S.o Ignacego y Xaviera z P.m Jezusem trzy razy pchnięty, y od ramow odarty. Obraz wielki Nayś. Panny wcale na sztuki pozdzierany, Obraz wielki Pana Jezusa Ukrzyżowanego y Nayś. Panny Bolesney z męczennikami podarty. Obraz Nas. Panny z P.m Jezusem y z S.a Katarzyną podarty y porąbany. Obraz S.o Xawierego przebity szpadą, Tegoż S.o drugi Obraz trzy razy przebity. Obraz wielki S.o Franciszka Borgiasza podarty, Obraz Błogosławionego Aloizego Gonzagi wniwecz podarty, insze zas pomnieysze Obrazy jako S.o Jana Chrzciciela, S. Dorothy, S. Jozefa, S.o Ignacego, S.S. Doktorow, y wszytkie Obrazy Papierowe podarli y podeptali. To szczęscie że się do Refektarza nie dobyli, a to

dlatego

dlatego, że im Obraz wielki S. Ignacego, któ=
ry z ściany oderżniety spadł, y drzwi Refektarskie
y oczy Luterskie zastonił, atak za Protekcyą
S. Ignacego Refektarz wcałosci zostal. Tym
czasem Guarnizon JKrMci spuszczaiąc się na Zoł=
nierzy Mieyskich, że z zalegących kanałij wescia
do Kollegium bronic mieli, ubespieczony, szkot
zeby przez nie znowu nie weszła do Kollegium Lu=
terya, pilnował, ale kiedy wziął przestrogę, że
Kanalia Luterska nie tylko się do Collegium do=
była, ale tez wszytkie dolne Jzby poruinowawszy
y zrabowawszy, na gorny Kurytarz impet swoy
gotowała, chciał isc na odsiecz Collegio, ale się
niemogł determinowac, ktorędy isc, czy przez U=
lice, czy przez Szkoty, tym czasem Kanalia Here=
tycka na gorny Kurytarz wpadszy, naprzod
na Swiątynią Panską, to jest na Kaplice Do=
mową, w ktorey zostawało Venerabile złosc
swoie Heretycką wywarła, kratę Rycerską
robotą do teyże kaplice y drzwi dwoiakie po=
rąbała, Do Kaplicy wszedszy Obraz S. Jozefa
szpadami przebijała, okna w teyże Kaplicy
potłukła. Co widząc jeden z Braci Zakonnych
ujął się o Honor Swiątyni Panskiey, strofuiąc
ich o ten dishonor, ktory czynili Bogu przytom=
nemu w Nayś. Sakramencie w cyborium, na
tę perswazyą przepuscili iż Rabuszowie Oł=
tarzowi y Venerabili, że go na ulice, oknem
(iako niektorzy chcieli) niewyrzucili, ale owe=
mu Bratu Zakonnemu nieprzepuscili, bo go

bez miłosierdzia pobili y potłukli. Z kaplicy udała się taż Piekielna Kanalia do pierwszey Izby Zakonney, do ktorey Drzwi wybiwszy, na takiż rabunek jako y do innych weszła. Wtym Guarnizon JKr Mći na odsiecz Jezuitom przyszedł, y przyszedłszy na rabuiących owę Izbę uderzył, opierali się zrazu, ale kiedy się oprzeć niemogli, musieli się zwielkim Lalafem bluźniąc Boga y Swiętych Jego przed samą fortę Collegij reiterowac, Tam złączywszy się z zostaiącą Kanalią, około Collegium, uderzyli na Guarnizon JKrMći, chcąc go przełamac y przełamawszy na dokonczenie Collegium ruiny, przez fortę wnisc, ale Guarnizon mocno się opierał, dlatego też wtym opieraniu jeden z Guardyi szpadą przebity, adrudzy poranieni, wszyscy ztą rezolucyą odważnie stawali, że za Wiarę Katholicką y za honor Boga y Nayswiętszey Matki Jego krew lać y ginąc gotowi. Widząc Luterska Kanalia tę Katholikow odwagę y rezolucyą poprzestali się opierac Guarnizonowi, ale tylko tego zadali, żeby im pozwoli rewizyi całego Collegium, a to na szukanie niby to zabranego Studenta drugiego, czego kiedy im pozwolono, a oni po rewizyi uznali swoią niesłuszną pretensyą, deklarowali tak OO. Jezuitom, jako P[n] Kapitanowi Guarnizonu JoKrMći, że mieli juz tumult poskromic y od Collegium odstąpic. Niedufaiąc jednak deklaracyi ich OO Jezuici, uprosili to u Kapitana

pitana, że Guarnizonu przez całą noc z Collegium nie sprowadził, jakoż że OO. Jezuici wszyscy z Collegium swoim nie zginęli, y że całe Collegium in ruinam y supellex jego in direptionem nie poszła, temuż to Guarnizonowi JKr Mci przypisuią; mianowicie że Luterya Thoruńska miała osobliwy jad y zawziętość przeciwko całemu wprawdzie Collegium, ale nay bardziey przeciwko Wieleb. Xu Rektorowi tegoż Collegium, y Xu Prefektowi Szkół, a jeszcze bardziey przeciwko Xu Marczewskiemu, y rostropnie OO. Jezuici uczynili, że się tey zajuszoney Kanaliy na oczy nie narażali, bo pewnieby konfuzyi, ba y śmierci nie uszli byli, y w tym roztropnie OO Jezuici sobie postąpili, że Studentów w Collegium swoim przed zawziętością Luterską tak dobrze utaili, że żadnego z nich naymniey szwanku nie potkał. Na ostatek zajuszona Luterya odważyła się na ruinę całego Miasta, bo na kilku mieyscach ogień, chcąc Collegium spalić pozakładała, ale Mieszczanie sami obawiaiąc się żeby całego Miasta ogień gasić kazali. Że zaś nie tylko na Jezuitów, ale na wszystkich zgoła Katholików też miała Luterya nienawiść y zawziętość, a to z tey jako ona powiada okazyi, że im Katholicy Miasto wiarą swoią Katholicką zapaskudzili, y że się nazbyt w Thoruniu rozszerzali, dlatego myślili teyże okazyi na wyplenienie ich zażyć, y pewnieby przyszło do tego, bo się już na Kamienice trzech

osobliwych Katholikow Jm Pa Vernera Commissarza Cełł Rzptey Jm Pa Rubinkowskiego Pocztmaystra JKrMci y JmPa Maryanskiego zmawiali, ale im przeszkodził dotego Guarnizon JKrMci, ktory przez całą noc wparacie przy forcie Collegiackiey stał. Trwał ten tumult nieszczęsny Heretycki od puł godziny na siodmą wieczorną aż do pułnocy. Nazajutrz ponieważ Luterya jeszcze okazyi szukała do wznowienia tumultu, skarząc się choć niesłusznie na Studentow Jezuickich, że na Lutrow kamieniami rzucali, Rabusiami nazywali, dlatego za persuazyą przytomnych na tenczas in Collegio tak Duchownych Pralatow jako y Swieckich Vrzędnikow, Wielebny X Rektor deklarował Sekretarzowi od Magistratu na to zesłanemu Studentow przed czasem rozpuscić, naprzod dlatego że Szkoły zruinowano, a druga żeby Luterya niemiała żadney pretensyi y okazyi do wznowienia tumultu, Vicissim Magistrat kazał na rynku obwołać y przykazać, y tosz za kazanie pisane na Bramach poprzebijać, żeby żaden z Mieszczan nikomu, osobliwie Studentom y Katholikom do zwadek, a dopieroz do tumultu nie dawał okazyi, a to pod vtratą głowy. A że wtym tumulcie naywięcey było Pisarkow, Chłopcow, Wozniu Luterskich, dlatego na requizycyą OO. Jezuitow żadnego z Pisarkow, Chłopcow y Wozniu z Miasta niepuszczezaią dotych czas. Co się daley dziać będzie czas pokaże.

Od JmPana Kanclerza W°X° do JmPana Sołohuba Łowczego Litewskiego w Warszawie d 19. July 1724.

Zwiellim zalem przyiechał tu JmP. Chorąży
z Towarzystwem Chorągwi Lekkiey Krola Jmci
Pana mił.°, chcąc podać Supplikę JKrMci, u=
skarżaiąc się na WmmPana oto, iakobyś miał
tę Chorągiew w miescie Gostyninie bez dania
okazyi naiechać, y bezbronnego tegoż JmPana
Chorążego pobić, y Towarzystwo tey Chorągwi
pokonfundować, y iednego z nich ranić, bacząc
tedy, iżby ta supplika mogła exacerbare JKroMci
Pana mił.°, y dalszą łaskę praecludere Wm
mPanu, zdało mi się zatrzymać tychże Jchmściow
Towarzystwo, abyście ieszcze w tey swey krzyw-
dzie do Krola Jmci nieudawali, ale wprzod
Przyiacielsko convenire WmmPana, iakoż
nie remonstruiąc tey krzywdy lepiey WmPanu
wiadomey, życzę WmmPanu wspomnionych
Jchmściow Towarzystwo przyiacielsko zago-
dzić, y uspokoić, aby nie mieli okazyi suppli-
kowania JKrMci, ktorym pewnie Krol Jmci
iako dobrze zasłużonym musiałby dać pro-
tekcyą do popierania Prawem takowego pro-
gressu, z ktąd iakie incommoda, nieukontento-
wania, y utraty Panskiey ubliżenia subsequi

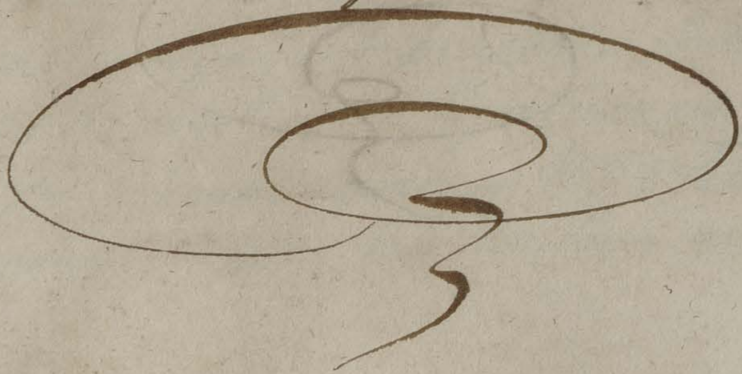
mogą, gdy to WmPan zważysz, rozumiem
że wszelkim sposobem wspolecie Jchmciów sta=
rac się WmPan będziesz. Czego powtornie ży=
cząc zostaię.

Od JcKrMści do Vrodzonego Starosty Gostynskiego

Vrodzony Wiernie Nam mi[ł]y. Zachodzą
tu częste skargi y supplikie od Towarzystwa
chorągwi Naszey Lekkiey w Gostyninie Consi=
stencyą maiących, przeciwko Vrodzonemu
Alexandrowi Czaykowskiemu Komornikowi
y Regentowi Grodzkiemu Gostynskiemu, ktory
onych roznemi sposobami prześladuie, grun=
ta ich przez tradicyą Vrzędowem za przewo=
dem Prawnym, dla niezapłaconego Podatku Po=
głownego we Wsi Szalki posiadłe sobie uzur=
puie, zasiewa Łąki ich, kosi y wypasza, w za=
siewki ich y zboża bydła wgania, y oraz do
Grodu Gostynskiego onych pod pretextem wyku=
pienia zapozywa, y nie sądząc się, z nimi pod
Regestrem trzyma, Kancellarystow y inne
Osoby, aby to Towarzystwo inquietowali,
naprawuie, czyli po Gospodach rozpisa=
ne maże, y do nich wprowadzać się Cancella=
rzystom każe, Towarzystwo z swoich Gospod
rugnie, Nagrobki, albo mogiły ich z tymi z
Cancellaryzstami rozrzuca, y inne violencye

onym

onym czyni, co ze się przeciwko Prawu y wszelkiey słuszności dzieje, tedy po Wierności Waszey tego żądamy y mieć chcemy, abyś dla zatrzymania pokoju pospolitego, y zabieżaiąc dalszey kollizyi y violencyi między Towarzystwem y Cancellarzystami przerzeczonego Urzędnego Alexandra Czaykowskiego rectifikował, aby tego Towarzystwa persequitowac zaniechał, albo jezeliby zdał się być wtym incorrigibilis, od Regencyi y od Cancellaryi Grodzkiey Gostynskiey oddalił, y Cancellarzystow uskromił, y surowo napomniał, żeby prześladować tego Towarzystwa Chorągwi Naszey poprzestali, violencyi ani krzywdy żadney y kontemptow onym nie czynili, ale żeby się skromnie przy Cancellaryi zachowali, Jezeliby zas Towarzystwo pomienione krzywdy swoiey Prawem dochodzić y zapozywać tych ktorzy im violencye poczynili, chcieli, tedy aby Wierność Wasza indilate sprawy onych sądził, pilno zalecamy. Coże Wierność Wasza uczyni, bynaymniey niewątpiemy, dobrego zatym od Pana Boga Wierności Waszey życzemy zdrowia. Dan w Warszawie Dnia Lipca 1725.

Od Jm Pana Kanclerza W. K. do Jm Pana Kasztelana Krakowskiego Hetm. W. Kor. z Warszawy d. 20 July 1724.

Dziękuię vnizenie WmPana, za wiadomość o odebraniu Listu JmPana Koniuszego Litt. WmPana odemnie posłanego, ktorego contenta zwszelką powolnością y łatwością ułożone niewątpię, że iako znalazły akceptacyą in summo judicio WmPana, tak otrzymaią a magna et amica mente Onegoż rezolucyą w Responsie, korrespondującą expressyom tegoż Listu JmPa Koniuszego Litewskiego, y że ta materya dobrą intencyą y manierą traktowana, uspokoi się według Punktu Instrukcyi JKr Mści przed Seymem z ukontentowaniem publicznym y prywatnym za dalszym iakom wprzeszłym liście namienił porozumieniem się WmPanow. Ja pro modulo meo gotowem dopomodz zprawdziwey ad obsequium publicum et privatum ochoty.

Od Jm Pana Kanclerza W. Koron. do Jm Pana Podskarbiego Wielkiego Litewskiego z Warszawy ḍ 27. July 1722.

Przez spieszącego Jm Pana Kasztelana Mscistawskiego do Grodna na Wjazd Xcia Jmci Kasztelana Wilenskiego WmPana, odzywam się WmPanu z moim vniżonym vkłonem y oswiadczeniem nieustanney życzliwosci, vpraszaiąc, abys WmPan raczył bydz favens desideriys pomienionego JmPa Kasztelana Mscistawskiego WmPana, et in hoc voto zostaię, abys WmPan rebus confectis do vkontentowania swego w tamtym Kraiu, tu ad Regiam szczęsliwie przybywszy, dał Nam honor desideratæ Visionis suæ. Poniewaz nie przyszło WmPanu ani Xciu Jmci przed odjazdem swym ztąd deferre JKr Mci Resultatum Naszey Konferencyi względem powtornych Seymików, Ja po odjezdzie Panu tego doniesc nieomieszkałem. ale JKr Mci visum est, aby præstolari eventum pierwszych Ordynaryinych Seymików, a dopiero potym to wydawanie Seymików resolwere, za doniesieniem zdania JmPana Hetmana Wielkiego W. X. Litt. Nie wątpię zatym, że albo listowna insinuacya, albo przytomna Xcia Jmci prosperabit to negotium. Tymi dniami pisałem do JmPa Sołohuba Łowczego W. X. Litt., in certo prægnanti negotio, jako WmPanu ex annexa

copia patebit, ale że JMć odjechał na pomienioný Wiazd do Grodna, więc podobno jeszcze go ten List moý niedoszedł. Jako tedy przez łaskawą promocyą WmPana Interessa et vota tegoż JmPa Łowczego suam wzięły prosperitatem, tak śmiem upraszać WmPana, abyś Imci naraził do tego inducere, żeby querulantes należycie uspokoił, y tym samym ab ulteriori recursu do JKrMci PaNaMiłtho odwrocił ich. Czego gdy się po łasce WmPa zapewnić spodziewam, oraz piszę się infinito et vero cultu.

Od Jm Pana Kanclerza WoKo do Jm Pana Kasztelana Krakowskiego Hetmana WoKoro z Warszawy d 27. July 1724.

Jako JKoKrMci PaNaMiłtho zlecił Kancellaryi upewnić w Instrukcyach swoich Województwa na fundamencie Resultati Konferencyi, że materya Kommendy uspokojona będzie przed Seymem, tak in eodem voto et spe zostaię, że to przed Seymem effectuabitur przy łasce Boskiey. Jakoż expediret uprzedzić primordia Seymu pomyślnym ad vota publica et ad satisfactionem privatam tego Interessu uspokojeniem. Relacyą de enormissimo attentato w Toruniu, ktorą in annexis posyłam WmPanu, jako prędko tu doszła JKrMci wraz z Listem JmXa

Biskupa

Biskupa Chełminskiego urgentissime instantiis o Zmocnienie Prezydij wtymże Miescie ad avertendos ulteriores tumultus, tudziesz Relacya przytomnego tu JmPana Dąmbskiego Pisarza Ziemskiego Jnowroctawskiego, jako in Vicinis Territorijs mieszkająca Nobilitas, armata manu intendebat vindicare tantum scelus, takie zaraz obligowała Przezornosc et pium zelum Principis, że in hoc funesto incidenti moram azatym preventivam z WmPanem communicationem non admittente, ztuteyszey Gwardyi swey kazał kommenderowac tamże do Thorunia ludzi na utrzymanie securitatis debitæ. Co samo JKrMć Listem swoim donosi WmPanu. Jazas wwszelkiey punktualnosci to wyraziwszy, piszę się infinito evero cultu.

Od JKrMsci do tegoż Jasnie Wielmożnego Kasztelana Krakowskiego Hna WoK: die ut supra

Jasnie Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Jak prędko doszła Nas rzetelna relacya o tumulcie w Miescie Naszym Toruniu, nietylko przez ustną informacyą Urodzonego Dąmbskiego Pisarza Ziemskiego Jnowrocławskiego, ale też przez Lystowną, a usilną bardzo Wielebnego w Bogu Biskupa Chełminskiego jako Loci ordinarij Jnstancyą, żeby nieodwłocznie securitatis causa Præsidium wspomnionym Mie=

sście

ście Naszym augeatur, tak zaraz zlecilismy z Gwardyi od Boku Naszego wyprawić ludzi wistą na zmocnienie tamże w Toruniu zostaiącego Guarnizonu, y na zabieżenie in tempore dalszym niepomyslnym konsequencyom. Oczym gdy Uprzeymosci Waszey donosiemy, a oraz na obszernieyszą kommunikacyą Wielmożnego Kanclerza Wo Koron. referuiemy się. Dobrego onemuz od Pana Boga zyczemy zdrowia. Dan ut supra

Supplex Memoriale Secretarij Gedanensis ad Sac. Reg. Mttem

Detulit haud ita pridem in sinum Paternum Sac. Reg. Majestatis Vrae Civitas Gedanensis humillimo, quo Sermae Majestati Vrae obstringitur subjectionis cultu illa, quae a Sermo Rege in Prussia ad eandem pervenerunt desiderata, tam summis Sae Rae Mttis Vrae, unici in Terris Domini sui Clementissimi, quam Civitatis ipsius Juribus praejudiciosissima. Res agebatur de certo quodam juvene Michael Bantzer dicto, minorenni, ac in servitijs pro addiscendâ mercaturâ constituto, qui Tutoriae correctionis impatiens, in Protectionem Sermi Regis in Prussia se recepit, ac impetratâ ibidem aetatis veniâ titulum Consiliarij Commerciorum adeptus, ut prodigalitati magis, ac per aetatem ipsi licuit, servire,

ac de

ac de bonis suis, quorum partem non exiguam
pro obtento titulo, militari Cassæ promisisse di-
citur, liberius disponere posset. Qua de re cum
ad S. R. Mttem Vram Civitas humillime re-
currisset, ac pro devotionis suæ nexu debite re-
monstrasset, Supremam S. R. Mttis Vræ
Jurisdictionem, nec non Jura ipsius Civitatis
quin omnium Gentium Jura, utpote quæ impu-
beribus nec velle nec nolle tribuent, multo
minus per concessionem veniæ ætatis et chara-
cteris licentiæ juvenili patrocinantur, non le-
viter inde convelli: S. R. Mttas Vra pro innato
suo tuendi sibi subditos zelo apud Serm. Re-
gem in Prussia eam Civitatis Gedanensis (: quod
omnes in illa devinctissimis venerantur pe-
ctoribus :) habuit rationem, ut sub aliis S. R.
Mttis Vræ eadem tuta Juribus suis frui, et ab
impetitionibus similibus secura esse posset.
At quod summopere dolendum, justissimis
juxta ac gratiosissimis remonstrationibus
S. R. Mttis Vræ speratum nondum respon-
disse effectum. Rescriptum novissimum Serm.
Regis in Prussia, quo Civitas ad extraditionem
bonorum immorigero minorenni juveni in
fundamento susceptæ Protectionis, et impetra-
tæ veniæ ætatis, additis in speciem exhorta-
tionis comminationibus, sine ulla protela-
tione denuo faciendam, denuo stringi vult,
comprobat.
Simile quod ex parte Serm. Regis in Prussia
Civitatem afficit, est postulatum, durissimo

pariter Rescripto insinuatum, de solvenda in continenti Subditis Brandeburgicis, Civitatis Creditoribus summâ, secundum transmissam designationem 219500. flor. bon. mon. nec non protensa Declaratio, qua ratione et quibus in terminis solutio plenaria residui debitarum summarum sequi debeat.

Recordabitur benignissimé Sac. Reg. Mtas Vra, quæ ante annos non multos à Serm̃o Rege in Prussia, ad Civitatem ideo pervenerant similis duritiei et vix non pœnalia Rescripta, Civitati non aliundé, quam a Sa Reg. Mtte Dnô suo Clemmo expectanda, quorum tamen effectus ob paternam Sac. Reg. Mttes Vræ Protectionem is tandem, ut Sermus Rex in Prussia ad mitiora erga Civitatem flexus, moram solutionis convenientem acceptaverit, et Civitas e contrario mandatis S. R. Mttis Vræ, externorum debitorum solutionem ante omnia injungentibus, subjectissimi obsequij cultu satisfaciens, ex eo tempore in hodiernum usq. diem Subditis Brandeburgicis, Creditoribus suis aliquot centena millia flor. bon. mon. actu et realiter exsolverit.

Quæ cum ita sese habeant denuo ad Sm Rm Mtem Vrãm humillime confugit Civitas Gedanensis afflictissima supplicans, dignetur Sa Ra Mtas Vra, eas cum Serm̃o Rege Prussiæ inire rationes, ut quoad primum punctum

ctum, exemptio illa minorennis Bantzeri, tanquam Supremam Jurisdictionem Sae. Rae. Mttis Vrae, Civitatisq' Jura convellens, pro nulla declaretur, similesq' exemptionis modi, sive fiant per assumptionem Characteris, sive per receptionem Protectionis, aut quemcunq' alium titulum, a Ser.mo Rege in Prussia in Labefactationem Jurium Sae Rae Mttis Vrae, et eversionem Judiciorum, quae per Dei Gratiam, authoritate Sae Rae Mttis Vrae salva et intacta hactenus exercuit Civitas Gedanensis, sinistrè petentibus minimè indulgeantur, aut concedantur.

Quod exolutionem summarum Subditis Brandeburgicis debitarum concernit, Civitas Gedanensis humillimè confidit, fore, ut ad gratiosissimam Interpositionem Sae Rae Mttis Vrae Ser.mus Rex in Prussia habito etiam respectu promptitudinis, qua Civitas solutionem earundem, per tot annos vicibus haud interruptis continuat, moram Civitati indulgeat, non eam in finem, ac si intra certum tempus nihil solvere, multominus oneri solvendi plane se eximere intendat, sed ne tanta summa unâ ac simul, idq' sub comminationibus gravissimis et Rescriptis durissimis exigatur.

Veneraliter iterum hoc gratiae et beneficentiae sibi a Sac. Reg. Mtte Vra, Domino suo Clementissimo conferendae ma-

nimentum, subjectissimis obsequiorum studijs Civitas Gedanensis, Deumq' ter optimum terq' maximum precibus ardentissimis implorare non desinet, ut Solium Regium diutissime firmum, et sacrosanctam Majestatis Vestræ Personam in seros nepotes salvam et incolumem gratiâ suâ divinâ servet, conservetq'

Sacræ Regiæ Majestatis Vestræ

humillimæ subjectionis cultu devotissimus
Reinhold Rudolph Behne
Civit. Gedan' Secrius.

Od Xcia Jmci Prymasa na Seymiki Antecomicyalne.

Wychodzi biennalis Interstitij czas, y nadchodzi dies Salutis publicæ, kiedy WM Panowie, jako gorliwi tey Oyczyzny Synowie, sollicitam curo Dobra pospolitego exonerare mentem, y niejako manum operi zbawiennych obrad admovere zechcecie. Przychodzi y mnie czas tot votis pożądany, abym niekontentując się tym, co fama publica donieść mogła, z partykularney moiey erga singulos et universos doniosł propensyi. Jeżeli Łaska Boska y Pańska co mię loci posuit, gdzie wpierwszey godności ta Oyczyzna primas curas et prima decora, nierozdzielną złożyła y złączyła jednością. Wystawiony tak in prima Dignitatis specula, uważam potrzeby tey Oyczyzny, miarkuię siły własne zapatruię się na tak godnych molis publicæ Atlantow, y wyznaię, że quaedam ex his pavere, quaedam meliora sperare każą. Do nierownych tanto oneri sił, ufam że zdolne y zgodne tantorum hominum concurrent Fulcra, y ieżeli ieszcze co solari może, to jest, że Ten, ktory pierwszego z Domu obrawszy in Sacrorum Ministerium

gdy go wywyszył ad eum dostoynosci gradum, doda pomocy, ne titubet, sed stet velut murus pro Domo Israel. Tak oddawszy się wprzod Panu Panow, a potym Oyczyznie moiey in victimam et holocaustum, nie liczę Przodkow moich zasług, ani Etymologię deduco Imienia, Tom namienię: że przy Wierze Swiętey przeciw Nieprzyiaciołom Krzyża, Szczodrze płynęła ich krew, takwo oboie to wywiedzie. Spada na mnie Sukcessya szczerych ich y krwią dobrze skropionych krwią pro publico zasług, abym y Ja in Primatiali Purpura, własnym usitowaniem et immolatione mei verus sanguinis et meritorum ich pokazał się haeres. Schodzi nie będzie in Conatibus, cokolwiek WmPanowie in rem Jurium et Decorum Majestatis laudabile, Conservationi immunitatum et Libertatum, ac saluti communi congruum et utile na starszego Brata włożyć. Będzie zawsze memor muneris et characteris. Quicunq' voluerit inter Vos primus fieri, sit sicut vester minister. Teraz gdy Paterna solicitudo JKo Kr Mści Pana Mo Mił. et provida mens Wielkiego Ministra y Pieczętarza, necessaryissima Instrukcyom Przedseymowym inseruit, Ja oto upraszam, abyście WmPanowie amore tey Oyczyzny et Religionis takich na

przyszły

przyszły da Bog Seym Posłow e medio sui destynowali, ktorzyby nie tylko Prawa y swobody Oyczyste asserere, ale tez antiquum zelum Fidei pokazac, y niejako redivivum ardorem wzięty od Przodkow tych wiary, ktorzy cum primaevo fervore Religionis szeroko w żelaznych Słupach Panstwa temu bili granice, monstrare et excitare mogli.
Accedit y to w Instrukcyach JchmPanow Posłom na przyszły Seym vallandum et firmandum, aby in methodo et antiqua Seymowania Praxi Legibus et consvetudine firmata, mianowicie łączenia się in tempore Izby Poselskiey z Senatem, non vertantur, sapienter od Przodkow Naszych reperta, semel placita et semper observata. Niebespieczne we wszystkich rzeczach, osobliwie pospolitych mutationes. Taz sama vocis libertas w Senacie co y Izbie Poselskiey; y Przodkowie Nasi, cum Rempublicam in Ordines dividerent, Libertatem in communi posuêre.
Stare zasługi tak się insinuant przyszłym Obradom, ze nie tylko do Sere, ale y do Sumnienia zdadzą się kołatac. Nie idzie wymowka, ze pomarli ci, ktorzy zdrowiem y fortunami hołdowali, Zyią wielkich Wodzow, miłych wspomnienia y odwaznych Generałow Sukcessorowie, JchmPanowie Jabłonowscy Potoccy, Katscy y inni, tak wiele recessami przeszłych Seymow wspomnień, ktorych Oy=

cowie niedlatego na szaniec Obrony tey Oyczyzny wydali fortuny, aby Synowie ich egerent. Azatym oczekaiące wsamych nadzieiach rekompensy merita, jezeli nie debita mercede laborum et virtutis, przynamniey powinną tożonych za Oyczyznę substancyi restitucyą, ucieszyć się mogły, ewnice przyszłym Obradom commendandum upraszam.

Jęczące sub externo Dominio, że nierzekę jego Territorium Elblągskie, boię się żeby nam niesmawiało niedbałych Synow socordiam. Co Oycowie Nasi tak drogo, bo krwią obficie wylaną nabyli, my zastawiamy, tracimy, acquirendo Patrimonio segnes, conservando inceiry. Życzę Eliberacyi Portionis tego kraju Rzpltey instantissime JchmPanom Postom adinvenienda in commune zakicie media.

Ad compescendos ausus antiquiores et recentem Miast Pruskich, in Religionem Dominantem, że Rzplita utetur Jure suo, gdy WmPanowie zelantibus pro Religione et Potestate Supremâ e medio sui delegandis, zalecicie, jako niewątpię, tak zmieyscia mego speciali Puncto Instrukcyi consignandum upraszam.

Quod superest jako pierwszy Kapłan y pierwszy Senator felicissimum Consiliorum życzę eventum

eventum, y sam przy zaleceniu mię singulis et universis, zostawam w Skierniewicach d. 1. Augusti 1724.

Od JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetm.a W.o Koron.o do JmPana Kanclerza W.o K.o ze Lwowa d. 3. Augusti 1724.

Kogożby taka relacya Prawowiernego Katolika de enormissimo attentato w Thoruniu, non commoveret do żalu y zemsty obrzydłe Bożey. Znalazła iustum zelum w sercach nas wszystkich bezbozna Dissidentow Transakcya, dlaczego upraszałem JkrMći, aby raczył motivo pietatis sue extendere manum na skaranie zuchwałych przykładem tych Obrazoborcow in recenti crimine deprehensos, gdzie lubo OO. Jezuici w swoich relacyach niekładą bydz winnym Kapitana Watera Kommendanta tameczniego także Acatholicum, owszem przyznaią mu, że ich salwował, ale zinszey ręki mam de suspecta fide Jego pewną wiadomość, że nieomylną miał mieć z Magistratem Inteligencyą, ad peragenda nefanda, kiedy będąc stróżem wszelkiego bespieczeństwa zaczętym przez godzin kilka continuącym się niezabieżał exorbitancyom, aż dopiero gdy się bestyalskiey zadosyć stało złości, kazał uspokaiąc tumult, niewziąwszy żadnego Dissidenta w sequestr, y ten ci iest Rzplitey

pożytek, zkąd wiele po Regimentach konserwujących się Officyerow Heretykow, ktorzy są infensi Fidei orthodoxæ, jakoż nam maią sprzyiać. Wiem że należało subsecuto casu tanto na zmocnienie Garnizonu Torunskiego ordynowac więcey ludzi od Regimentu Gwardyi, ale jezeli his gradibus powinno się było stać to Kommenderowanie ludzi bez mego ordynansu, kiedy wprzod uczyniono, a potym doniesiono. Tu WMMPan już dwiema Listami swemi upewniać mię raczysz Jmieniem JKrMci o przywroceniu y uspokojeniu kommendy przed Seymem, y wierzyc mi każesz mocno w to, atandem przeciwne następuią tey apellacyi dispozycye; Więc jezeli tylko przy mnie wiara bydź powinna bez uczynku tey rzeczy, co jest muneris mei, tobybyła Fides sine operibus mortua, przeto racz WMPan przezorną Radą swoią tak wiarę tę ugruntować, aby przyniosła zbawienie publicznemu żądaniu, y prywatną uprzywileiowaney władzy mojey satisfakcyą. Mała to wprawdzie ad sedandos motus do Torunia jest ordynowana Kommenda, trzeba tam większey Partyi, y nie pod Lutrem Kommendantem ejusdem farinæ co y Torunczanie, jezeli słusznie chcemy się ująć zakonow Boskich y Swiętości Jego obserwancyą. etc. Ratione doniesienia na Seymiki o Artilleryi na Zbycie będącey miałem List po Francusku od JKrMci. Ja to uczynić gotowem, ale trzeba żeby ten Punkt osobliwe JO Krolskie Dmo poparto staranie. Wyżey namieniony Proceder przymusi mię także do informowania Woiewodztw evincendo Credit moy in publico. etc

De S.A. le Castelan de Cracovie Grand General dell'armée de la Couronne a S.E. Le Feltmareschal Fleming Grand Ecuyer de Lithuanie de Leopole le 3. d'Aoust.

J'ay bien receu la lettre que V.E. me fait l'honneur de m'ecrire du 23. de Juillet. Personne ne sçait mieux qu'Elle, comme je lui ay donné ce Commendement, et touchant l'estime et l'amitié, que je porte a V.E., j'en ay donné des marques convainquantes. Mais comme la Republique est maitresse de ces dispositions, et que V.E. comme un bon Citoyen a voulu y temoigner son zele, puisque la ditte Republique n'accepte point cela, et que l'on explique diversement cette disposition, je crois que V.E. se rendra a la volonté de la Republique, et a ce, qui a eté conclû entre Nous dans la Conference tenue chez Mr. le Tresorier de la Couronne en presence de Monseigr Le Primat et autres Ministres: Au reste je ne scais pas, quo fato le Protocol de notre conference et la Copie qu'elle m'envoye, jointe a sa derniere, ne s'accordent point, puisque dans le Protocol le tems fixé pour l'execution du Resultat de la Conference etoit avant les

Dietines, qui precedent la Diette, et non pas simplement ala Diette, comme il est marqué dans la Conclusion dela Conference qu'Elle m'envoye jointe a sa lettre, je luy envoye l'un et l'autre, pour qu'elle y fasse attention. Au reste, j'attens tout de l'equanimité de V. E. cependant je suis.

Extrait de la Conference avec les Generaux touchant le Commendement eue a Varsovie le 5. Avril 1742.

La Conclusion de la Conference avec les Generaux etoit, que l'affaire du Commendement resteroit encor in statu quo, scavoir, que le Grand Ecuyer de Lithwanie ne cederoit pas encore le commendement, mais que S. A. le Grand General donneroit aussi ses ordres immediatement aux regiments, excepté ceux aux Gardes, qu'il donneroit au Grand Ecuyer, en l'absence duquel le Grand General ne donneroit ses ordres a personne d'autre qu'immediatement aux Regiments. Que le Grand Ecuyer de Lithwanie, a qui on ne disputoit point le premier Generalat Subalterne des trouppes Etrangers, commenderoit dans une Campagne les trouppes Etrangeres sous les ordres et sous la dependence des Generaux. et quand il seroit alors absens, ce seroit celuy, qui etoit le plus ancien apres luy, qui commenderoit les trouppes

Etrangeres

Etrangeres, ne voulant point faire tort a l'anciennoté, mais qu'avant les Diettines dela Diette future, ce servit au Grand Payer dese defaire dece commendement dela meilleure maniere, dont ont aviseroit avec luy ne doutant point, que tout cecy n'etat le mesentendu, a légard du Roy, des Generaux et des affaires publiques, etant d'ailleurs tres conforme entout aux droits des Generaux, et ne faisant pas tort au Grand Payer de Lithuanie

Od JmPana Wojewody Podlaskiego Hetmana Polnego Koronnego do JmPana Kanclerza WoKorn^o ze Lwowa d 6. Augusti 1724.

Przy pożegnaniu JmPana Krakowskiego post expedita Hymenalia, obszerna była uria praesentiam JmPa Wojewody Potockiego y JmP Pana Referendarza konferencya, około kommendy y expedycyi Listow na Seymiki Przed Seymowe, na ktorey tego praeprimis tyczyłem, azeby po tylu wszystkich Seymach nietylko początku następuiących obrad wpodobnez nie wprowadzać niebezpieczenstwa, ale tez poparciem y kredytem swoim ad initiandos et perficiendos dopomagać cursus. Jeden zawsze odbierałem Respons, że deklarowane publico et privato consensu złożenie przed Seymem kommendy powinno zostać in executione, y ten tak dłuzy a fatalny Seym odwacić

spor. Przeciez skoncypowane dawniey na Sey-
mikli Listy mollius et temperantius zpomie-
nioney konferencyi są poprawione, ani spodzie-
wam się, azeby similes dawnieyszym zaciętosciom
y rozruchom mogły accendere motus. Uczyni do-
stateczną relacyą, a wprzod Listowną expressyą
wszytkiey rozmowy JmP. Referendarz Koronny,
ktory cauta et prudenti perswasione życzył
y dopomagał, azeby wszytkie Seymu Prelimina-
ria dawnym y przez Konstitucyą opisanym za-
czynały się porządkiem, offerendo spem pożądanego
ułatwienia tak długiey kłotni. His expressis &

Od JmPana Kasztelana
Krakowskiego Hetma-
na W. K. do JmPana
Kanclerza W. K. ze
Lwowa d. 9. Aug. 1724.

Wiem dobrze że redintegratio zdrowia mego
znaydzie prawdziwą w łasce WmmPana życzli-
wość, y gdyby tak in suo esse była doskonała
convalescencya, na niczymby mi nie schodziło,
tylko inter continuas usługi WmmPana Zo-
stawać meditationes. JmPana Koniuszego
Lit. List bardzo ambiguis terminis pisany,
potrzebował czasu ad respondendum niemałego,
ale to gorzey, że JKrMć przeciwko Prawu
y zwyczajom niedosyć z Gwardyi swoiey, ut ut est

Kommende-

Commenderowac kazał me inscio Ludzi od Gwardyi do Torunia, ale z Poznania podobnym sposobem od Regimentu Królewicza Jmci bez mego Ordynansu ruszono ludzi, insuper juz gazety publiczne donoszą, ze Kapitan Watter vocatur do Warszawy ad dandas rationes z Kommendy Torunskiey mimo Sąd Hetmanski do Sądu Marszałkowskiego, z tegozem Ja się za szczere moie usługi doczekał, ze mi przez Gwałt honor wydzieraią, muszę querulari przed Rzpltą na nieznośną krzywdę publiczną y moię, bo na stanowisko menazowac niemam co, a przecie libertatem, quam a Majoribus accepi, non dimittam y przed WmmPanem samym się protestuię, abyś jako Custos Legum, chciał obviare temu, y moy słuszny żal donieść JKrMci raczył, aby ministerium moię, circa Jura et immunitates Łaskawie zachował, a ja zostawam

List JmPana Kasztelana Krakowskiego na Seymiki Antecomicyalne pisany we Lwowie d. 9. Aug. 1724.

Poswięciwszy a teneris unguibus usłudze publiczney życie y fortunę moię, niemogę mieć dulciorem pozwolonego jeszcze od

Pana

Boga Zdrowia uszuram, nadto kiedy pierwszą sił moich konwalescencyą spolnym Przeswietney WmmPanow Ziemi dostaie mi się impendere obradom, y iako w Wolnym Narodzie communes hausimus auras, tak za nayprincypalnieyszy sobie zakładam cel zycia mego, extremos spiritus Oyczyznie moiey sakrifikowac; dlaczego cum distincta WmmPanow wszystkich veneratione, nieublizaiąc zwyczaiowi memu, abardziey exolvendo należytey powinnosci obserwancyą iak nayppomyslnieyszych Kongressu WmPanow zyczac in publicum Sukcessow, Vrzędu y mieysca mego obligacye wypełnic chcę. J chociasz mię zeszłych steriliter kikka Seymow atrox deterret imago, kiedy iednak przypominam sobie, że fati pertinaciam Virorum frangit constantia, smiem sobie po łaskawey Jego Krolewskiey Mości Pana Miłościwego ad vota populi kondescensyi, y po Stateczney Stanow Rzpltey do Jnteressow swoich explikacyi obiecywac, że upartą dotąd szczęscia pospolitego aleam constanti manutentione in melius convertet, Nie wspominam tu tadiosa serie perimentes Rzpltey necessitates, bo się iuz po tak wielu inutiliter napisanych Jnstrukcyach, po tak sile inefficaciter formowanych Proiektach, prawie na pamięc Rzplta nauczyła, wszym Praw dawnych derogacyi

rogacyi y nowych niebespieczenstw konsequencyom primo occurrere. Dlaczego niechcę juz odiosam crambem repetere do insynuowanych przez lilla Seymikow Przeswietney Umwłanow Ziemi longiori apparatu propozycyi moich, więcey niemam co przydac nad to, ze nieodmienna rerum facies, y wyjednałowych okolicznosciach zostaiące rzeczy, jednostayneyo y statecznego Umwłanow potrzebuią starania y poparcia.

Niedoskonały z Koroną Szwedzką Pokoy powinien primas Rzpltey occupare mentes do zakonczenia justis przez Traktat medys.

Upomnienie się u Przyiacioł Naszych restitucyi avulsorum według Soiuszow, y nie interessowania się ad Ditiones JKr Mci y Rzpltey Curlandicas mezetur takze promptum consilium publicum.

Materya Korrektury Trybunatu Koroniatot Seculis exoptata traktowana juz na przeszłych Seymach, sprawiedliwey potrzebuie reflexyi Stanow Rzpltey.

Wyprowadzenie Woyska z Lokacyi swoich na Pogranicze, aby wiedziało, quis sit armorum usus, y było sposobne ad quosvis casus do usługi publiczney, zeby tam zawsze inter exercitia et Martis meditationes zostawało, dla cwiczenia Zołnierskiego, y bespieczenstwa kraju tamecznego, jakom juz przedtym obszernie wywodził rationes publico proficuas, effectuare zyczę.

Fortece Podolskie y Artillerye, in

bello præsidium, potrzebuią obmyslenia fundu=
szu tamte na reparacyę, ta na Erekcyą swoię
Ktorey to Artilleryi trafia się tu intra Regnum
część znaczna y piękna do nabycia, desidera-
tur tylko sposob do zapłacenia oney ex Ærario
Rzpltey.
Ja zas in declivio wieku mego zostaiąc
nie insze sobie zkołatanego obsequijs publi=
cis zdrowia zakładam medelam, tylko ut bene
sit Patriæ, y zebym przed zawarciem oczu moich
mogł widziec restitutam internam et externam
tranquillitatem Rzpltey, y jakonayigrunto=
wnieysze fundamenta szczęsliwego pokoiu, kto-
rego dotąd umbram tylko non corpus vitale
tenemus.
Co wszystko lubo do generalney Ummi
MPanow kooperacyi należy, sortes tey Oyczyzny
singulorum curæ et dexteritati oddawszy, sa=
mego siebie Łasce Ummpanow rekommenduię, oraz
zostawam inveterato cultu każdego

List tegoz JmPana
Kasztelana Krakow-
skiego do JmPana
Podkomorzego Warszaw-
skiego we Lwowie u tsayn

Ledwoby się, to etiam Spartanæ patientiæ
nieuprzykrzyło, że załamowane tak sita
razy ale bo exitu vota populorum wobra

Dach swoich

dach swoich non proficiunt, kiedy jednak prawdzi-
wego statku pretium natym zawisło, azeby wszel-
kim tey Oyczyzny przeciwnosciom viriliter et
constanter obluctari, rozumiem, ze nie sfati-
gowane WmmPana około Dobra pospolitego
starania, nietracące do publiczney roboty ser-
ca benecaptorum fidem nieprzełomanym statə-
kiem do końca utrzymować będzie; przeto nie
odnawiacące infandum dolorem tych situacyi,
wktorych się Rzplta znayduie, bo się te same
clarissimæ WmmPana penetrationi prezen-
tuią; to mi się tylko przypomnieć zdało, ze ja-
ko in eodem statu, ywjednych zawsze okoliczno-
sciach Interessa publiczne zostaią, takies je
WmmPan æquali et immutabili zelo do szczę-
sliwego skutku nieprzestał promovere. Wtym
bowiem nietylko securitas y szczęscie Oyczyzny
ale y samego WmmPana założony jest honor,
kiedy fatorum vincet constantia Nostra nie-
przyiaciół zazdrosnym Sąsiadom z nie-
przyiaciół Naszych dalej profitować. Cokrotko
plenissimis WmmPana considerationibus namie-
niwszy zostawam

Od JmPana Kancler.
za Wo Koron do JmPana
Podkomorzego N.
w Warszawie d 22. Aug. 1724.

Przyszły Seymik Antecomicyalny blisko nastę-
puiący ddię mi okazyą ozezwania się WmmPu
zzyczliwym

zzyczliwym moim affektem y unizonym uszanowaniem.
Jako zaś Życzę pożądanego tych Obrad Przeswiet-
nego Woiewodztwa zakonczenia, tak do prze-
zorney Oyczyźe in commune bonum Zarliwosci,
to tylko votum y zdanie moie wwszelkiey Wm
mPana communikuię poufałosci, aby na Seymi-
ku Ummpanow Punkta Instrukcyi JKo Krolew
Msci zalecone zgodnemi sentymentami były u-
trzymowane, y aby Artykuły w Instrukcyi
Poselskiey konformowały się ad bonas intentio-
nes JKr Mci, iako bonum publicum za cel
maiące. A ponieważ materye universa-
le Bonum całey Oyczyzny concernentes, nayle-
piey communi sensu et assensu Ordinum Re-
gni rozstrząsnione, azatym rezolwowane y
determinowane na Seymie bydz mogą, tedy
optandum, aby Przeswietne Rycerstwo wpodob-
nych materyach reserowała JchmPanow Po-
słow swoich ad communem sensum całey Rze-
czypltey, obliguiąc Jchmsciow, aby przestrzega-
li, ne quid detrimenti Respublica patiatur.
Żeby zaś constet WmmPanu y złaskawey
Jego kommunikacyi inszym Jchmsciom, iako ad
tenorem Instrukcyi JKo Kr Mci materya kom-
mendy jest in actuali opere do uspokoienia
przed Seymem, posyłam kopię Listu JmPa Koniecz-
Litto do JmPa Krakowskiego WmPa pisanego, spo-
dziewaiąc się pewnie szczęśliwey tego interessu ad
vota publica determinacyi, y zostaię

Od JmPana Barona Puchetta do JmPana Kanclerza Wo Koro z Rzymu d 12. Aug. 1724.

Niesmiem juz ystawac przed oczy JW Um Pana Dobrodzieja, widząc nieszczęśliwe jakies ganum, ktore zatrzymuie expeditionem Biskuptwa Warminskiego. Advocat jeszcze nie skonczył Scryptury swoie, y dopiero w przyszłym tygodniu ma ją wygotowac. Day Boze zeby zaraz yszczęsliwie Congregacya skonczyła ten Interess. Prawda ze Consistorza niebyło y niebędzie, chyba primis Septembris, y spodziewam się na nim ultimare Expeditionem, bo absolute starac się będę, choc swego grosza dołożę, zeby sam Ociec Swięty proponował Ecclesiam, y tak unico Consistorio et hebdomada skonczyc Expedycyą.

Controwersya ktora się znayduie inter Eminentissimum Protectorem y JchM PP. Prowizorow, patebit JW UmPanu Dobr. z Relacyi, ktorą Jmieniem JmP Pelgrafa Zagnaszka pisał dla Krolafmu, Niemogę pochwalic nimium ardentem zelum JmPo Sierakowskiego y Turskiego, ktorzy lubo pro Juribus Ecclesiæ et Nationis certowali, mogli jednak materias zważyc y pierwey cum tota Natione, kiedy się niechcieli udawac pro consilio do JmPa

Graffa Lagnasca conferse y Jego sentymenta słyszec, niżeli poyść do samego Protektora confirmowac mu oretenus repulsam Wizyty, ktorą juz dniem przedtym dali byli Jego Kapellanowi. Kardynał Protektor był bardzo rozgniewany na tych dwoch, nie dlatego że się opponowali Jego Wizycie, ale że tak młodzi będąc, tak impropnie z Nim sobie postąpili; bodayby był Kardynał nie przyszedł do jakiego resentimentu przeciwko nich, gdybym był nie nadszedł do mitigowania gniewu Jego; Kardynał Jmc zdał się na JmcPa Grafa Lagnasca, y rezolwował się czekac rozkazow JW. WmPana Dobr. ktorego prosił mię abym veridice wszystkę rzecz opisał. Pewna rzecz jest, gdyby było można bez tey Jurisdyczney Wizyty, toby było lepiey, ale poniewaz jak Kardynał Protektor asseruruie, że nie może bydz to zawsze, lepiey ex duobus malis minus eligere, to jest lepiey, zeby on qua Protektor et Delegatus a Sacra Regia Mtte et Republica Wizytował Kościoł Nacyonalny ad referendum, niż gdyby miała wizyta Apostolska to uczynić. Posyłam Excerpt Bully na ktorey PP. Provisorowie fundują suum jus Despoticum, et independens. Kościoł jest in Summa necessitate wizytowania, WmPan Dobrodziey chciey disponowac.

Information de S. Exc.
Mr. Le Comte de Lagnasco
fait au Roy au sujet de
l'Eglise Nacionale de S.
Stanislas de Rome le 12.
Août 1724.

Sire
Dès l'année passée le 26. Août S. E. Msr
le Grand Chancelier ecrivis une lettre au
Cardinal Albani, par laquelle Il luy repre-
sentoit, qu'ayant quelque avis, que l'Eglise
Nacionale de Pologne avoit eté mal gouver-
né, qu'il le prioit de vouloir bien prendre
connoissance des interets dela dite Eglise,
de l'avoir sous sa Protection, et de faire for-
mer un état des revenus et depences d'i-
celle, par lequel il se puisse voir, en quoy
l'argent envoyé de Pologne, et celuy que
les Administrateurs pro tempore dela dite
Eglise avoit contracté pour rebatir les
maisons, desquelles Elle tire ses revenus
et en suite de daigner d'en informer la
Cour de Votre Majesté. Le Cardinal Alba-
ni voulu d'abord satisfaire a l'instance
de Monsieur le Grand Chancellier, et ne
pouvant le faire sans le consentement
du Pape. Il en parla au Cardinal St
Agnes, qui etoit Secretaire d'Etat, ce-
luy cy quelques jours apres luy repondi

que le Pape ne vouloit point introduire cette coutume, que les Protecteurs des Royaumes visitassent les Eglises Nationalistes, pretendant les faire visiter par ses Subdeleguez, qu'on appelle la Sacre Visite Apostolique, alaquelle les Eglises Nationalistes ne veulent point se soumettre, ayant des Constitutions confirmés par les Papes, qui les exemtes des susdites visites, mais comme les Papes Regnans pretendent pouvoir abolir et faire changer ce que leurs antecesseurs peuvent avoir etabli et accordé quand les raisons et la convenience, de l'autorité du Saint Siege le demande: cette dispute entre les Papes et les Eglises Nationalistes durent depuis long tems, et c'est la raison pour laquelle le Pape defunt ne voulu point permettre au Cardinal Albani de faire la visite de St. Stanislas par rapport, que cette visite du Protecteur etoit comme un acte qui authorisoit en quelque maniere l'independance dell'Eglise Nacionalle. Mais le Pape d'aujourd'huy qui n'est pas si scrupuleux, et le Cardinal Paulucci plus amis du Cardinal Albani, que ne l'etoit St. Agnes accorderent facilement, que le Cardinal Albani fit cette visite, alaquelle outre la Commission, que ledit Cardinal en avoit eu de Monsieur le Grand Chancelier, les Proviseurs, qui gou=

vernent

vernent presentement l'Eglise de St. Stanislas, l'en avoient prié avant quelques jours. Son Eminence ainsi pour les premieres connoissances de l'etat de l'Eglise, et de ses revenus, ayant Subdelegué Monsignor Gentili Prelat distingué et accredité se determina de faire au commencement de cette semaine la visite, a cette effet il envoya un de ses Aumoniers faire sçavoir aux Proviseurs, qu'ils devoient le lendemain se trouver en etat de le recevoir avec toutes les ceremonies usités par les Eglises, lorsqu'ils sont visités par les Ordinaires.
Cette Ambassade du Protecteur surpris beaucoup les Proviseurs, qui ne s'attendoient, qu'a une visite du Protecteur tout afait privé, et sans aucune formalité et extra judicialiter, en vertu de la Bulle de Gregoir XIII. qui les exemtes de toutes sortes de semblables visites, Ils refuserent ainsi de vouloir obeir a Son Eminence et convinrent a la persuasion du Baron Puchet de representer leurs raisons au dit Cardinal, qui repondit, qu'il ne pouvoit point se dispenser de faire cette visite dans toutes les formes et comme Subdelegué du Pape, sans lequel aucune visite ne se pouvoit faire, et par Commission, qu'il en avoit de Msr le Grand Chancelier. Puchet alors supplia

tres respectueusement Son Eminence au Nom detoutte la Nation de vouloir bien suspendre toutte action, jusqu'a ce, qu'on en aye ecrit en Cour de Votre Majesté, et receu ses ordres, Son Eminence en fut contente.

Le Cardinal m'a ensuite parlé de cette affaire, me representant, que l'engagement dans lequel il se trouvoit avec le Pape ne pouvoit plus le dispenser de cette visite dans les formes, et qu'il n'avoit pris cet engagement que dans la vue de preserver les Privileges de l'Eglise Nationalistes par rapport, qu'ayant apris, que le Pape etoit sur le point de deputer le Cardinal Scotti pour faire la visite Apostolique generalement de toutes les Eglises de Rome que St. Stanislas n'auroit pu etre exemt de cette visite, comme il arriva l'anneé 1627. que ladite Eglise fut visité par la visite apostolique; qu'il etoit bien plus avantageux a l'Eglise Nationalle d'ettre visité par son Protecteur sur tout le meme en ayant eté chargé par la Cour, qui d'etre simplement visité par la Visite apostolique qui ne rend conte qu'au Pape. Que cela avoit eté le motif pour lequel il avoit jugé d'engager le Pape a luy permettre cette visite. Qu'il croyoit en cela avoir rendu service a la Republique.

Je ne m'etend point sur les raisons, que

les Privi-

les Proviseurs ont eu de s'opposer aux desseins du Cardinal Protecteur, Ils auront le soin, comme je leurs ay fait insinuer de le mander a Son Excell.ce Msr le Grand Chancelier

Pour moy comme je ne suis point authorisè par la Republique, je n'ay pas jugé d'entrer en discussion de cette affaire, je me suis contenté d'approuver la moderation de Msr le Cardinal sans trouver a redire au procedé des Proviseurs, quoy que je m'appercois fort bien, qu'il est bien plus convenable pour l'honneur de la Republique, et la preservation des Privileges de L. Eglise Nationaliste que la visite se fasse par le Cardinal Protecteur comme Delegué a cela par la Cour de Votre Majesté, que de se voir visiter de gré ou de force par la visite apostolique outre que je scais fort bien que l'etat de l'Eglise de St Stanislas, qui a eté tres mal administré a un besoin tres pressant d'etre visitée et d'etre assistée par le Protecteur pour pouvoir reparer a sa perte, a cause des dettes, dont elle est surchargé sans moyen de pouvoir les payer sans une assistance toutte particuliere. Il est ainsi certainement beaucoup plus convenable, que l'Eglise soit visité dans les formes par le Cardinal Protecteur, qui informera fidèlement la Republique de son etat, que par la visite apostolique.

L'ampliation dela dispence etiam ad Episcopatus en faveur de Son Altesse Monseigneur le Prince de Neustad est deja expedié, et l'Agent de Msgr le Cardinal de Saxe s'est chargé d'avoir le soin dela faire tenir a Son Altesse, n'ayant point voulu la remettre au P. Puchet, qui aura le soin de faire expedier le Bref d'Eligibilité aux quatres Eveché specifiés par la dite Altesse, lorsqu'il aura recu les milles florins, que Msgr le Cardinal de Saxe luy doit envoyer a cet efet. Au reste Vostre Majesté peut etre assurer, que sans presser cette Cour pour qu'on inser dans le Bref de l'Eligibilité la Condition, que Sa Sainteté au cas de besoin changera un autre Eveché a la place d'un de celuy, qui sera specifié dans le Bref, comme Son Altesse souhaitteroit, qu'on ne nous accorderoit pourtant point encor, que Nous le demandions par rapport, que c'est contre le stile usité de cette Cour en ces sortes des matieres, Que chaque fois que S. Altesse Msgr le Prince de Neustad aura l'esperance de pouvoir reussir dans la recherche de quelque autres Eveché, elle n'a qu'a Nous avertir par un Estafet, d'abord Nous luy procurerons un autre Bref

specifique

specifique pour le dit Eveché, qu'il souhait=
tera, et Nous luy ferons en meme tems a=
voir un Bref de recommendation au Cha=
pitre, qui vaudra bien plus que le Bref
meme d'Eligibilité. Je dejà fait les de=
marches necessaires pour empecher, que le
Pape n'accorde a l'Electeur de Cologne le
Bref d'Eligibilité pour l'Eveché d'Osna=
broug, et il ne l'obtiendra point, mais
il ne faut pas sire esperer, que cette Cour
fasse aupres du Chapitre d'Osnabroug le
moindre pas pour faciliter le Coadjutorie
de cette Eveché au sudit Prince de Neustad,
par rapport que ne pouvant reconnoitre
le present Eveque d'Osnabroug pour Eveque
acause, qu'il est acatholique, elle ne peut
point non plus s'emploier aluy faire a=
voir un Coadjuteur, et encor que le pre=
sent Eveque et le Chapitre eussent choisi
pour Coadjuteur le sudit Prince de Neu=
stad, Neantmoins le Pape ne l'approuve=
ra jamais acause dela sudite raison.
Il seroit pourtant bien que Votre Majesté
procura d'assurer cette Eveché au dit
Prince de Neustad pendant la vie de l'Eveque
present, crainte, qu'apres sa mort le Cha=
pitre n'en elu un autre. Pour cette
Cour, je suis sur, qu'Elle dissimulera et
a son tems Nous accordera les Bulles.

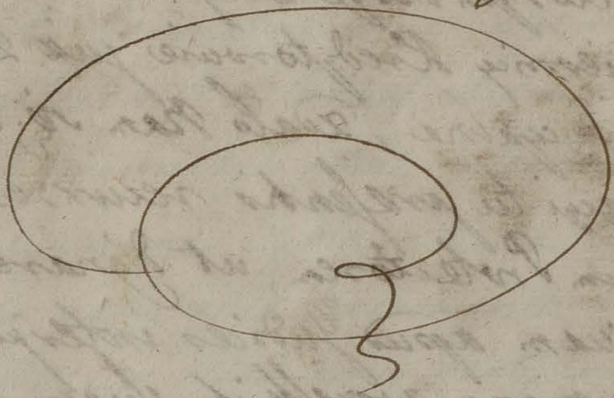
Je me suis fort bien servi auprès de Ministres de Sa Sainteté des Instructions qui ont eté donné par la Chancellerie de Pologne pour le Dietines des Palatinats, que S. Exc.ce Msr le Grand Chancellier a eu la bonté de m'envoyer, pour leur faire connoitre, qu'il etoit dans l'erreur de croire que le Ministere de Votre Majesté ne vouloit point entendre parler de l'accord projetté au sujet des Abbayes en Generalle vû qu'il etoit evident, que le dit Ministere y songeoit seurieusement, puisqu'il en avoit formé un point essentiel, de ce qui se devoit traitter a la Diette Generalle.

A notre grand regret nous n'avons encor que l'esperance de reussir bientot dans l'affaire de l'expedition de L'Eveché de Varmie par rapport, que Notre Avocat n'a encor pût terminer son Ecriture, acause que la recherche des documents a pris beaucoup de tems, vu qu'il a fallu feuiletter plusieurs registres depuis pres de deux cens ans. Nous esperons pourtant, que dans la semaine qui vient la Congregation se pourra tenir, et nous ne manquerons pas ensuite de solliciter le plutot possible l'Expedition &c.

P. S. Le Baron Pucker a oublié de joindre

a la

ala presente relation un point tres essentiel, qui regarde la moderation du Cardinal Protecteur, au sujet dela visite, qu'il vouloit faire de l'Eglise de St Stanislas, qui est qu'un des Proviseurs nommé Sieralkouski et le Recteur de l'Eglise nommé Turski, etant en personnes allés fort imprudement trouver Son Eminence, ils luy confirmerent tout net, qu'ils ne pouvoit point recevoir sa visite par rapport, que l'entiere authorité du Gouvernement de l'Eglise dependoit uniquement des Proviseurs, qui ne devoient rendre conte a qui que ce soit de leurs administration, Son Eminence leur repondit avec beaucoup de douceur, que comme j'etois icy Ministre du Roy, qu'il s'en remettoit a moy, qu'ils devoient en faire autant, et prenant le pretexte de son depart pour la Campagne vouloit suspendre sa visite jusqu'ala reception des Ordres de Votre Majesté, que je supplie treshumblement vouloir m'envoyer &

Prowizorowie y Rektor Kościoła Nacyonalnego S. Stanisława w Rzymie d. 12. Augusti 1724. do JmPana Kanclerza W. Koron:

Powinne JW WmPanu Dobrodzieiowi od Nas nayniższe obsequium, y obligacya muneris Provisorialis, ktorym in utroq: Spirituali et temporali gubernio Kościoła y Szpitala S. Stanisława Nacyi Naszey in Urbe fungimur, czyni Nam Legem indispensabilem, abyśmy JW WmPanu szczerą y przy wszelkiey submissyi uczynili remonstracyą interesse, ktory cum Em.mo Dno Cardinali Protectore Korony Polskiey in defensionem et manutentionem inviolabilium Jurium et Privilegiorum, quibus gaudet Kościoł Nacyi Naszey, lubo inviti assumpsimus.

Znayduiąc się ten Nasz Nacyonalny S. Stanisława in Urbe Kościoł dla cięszkich Expens erogowanych na fabrykę wielkiemi przyciśniony długami, do ktorym dosyć uczynienia Mularze y insi Rzemieśnicy Kredytorowie iuż zaczęli byli instancyę judycyalne, zdało Nam się cum consilio całey Nacyi tu praesentis recurrere ad Eminentissimum Protectorem, ut dignaretur authoritatem suam apud Judices interponere ad effectum otrzymania wszelkich słusznych dilacyi in emolu

in emolumentum Kosciola, y chcąc pokazać wszelką estymacyą, ktorą Powagę Emini prosequimur, osądziliśmy słuszną rzecz supplikować nad to, aby acceptares in commodum penitius indagandi angustum Statum mizeryi, w ktorych ex occasione długow ten Kosciol reperitur, et extremas ratowania Jego necessitates, uważywszy y zmiarkowawszy Stanom Najaśnieyszey Rzpltey repraesentaret, et pro congruis remedijs ad extinguenda debita /: nieustaiąc w tym y Naszą/ Powagę swoią interponeret. Przyiął był cum multa benignitate Kardynał Jmć naszą instancyą, deklarował promovere et procurare wszelkie emolumentum Kosciola, y swoią in persona bytnosc u S. Stanisława dla informowania się de Statu Fabryki, et de qualitate długow przyobiecał był.

Wieczor dnia osmego Miesiąca tego kazał Kardynał Jmć Nas Prowizorow y Rektora Kosciola awizować, że miał był przyjść na Wizytę Kosciola y Szpitala. Termin Wizyty dał Nam nieco do pomyslenia, y uczynił Nam słuszną suspicyą y zelozyą, że meditabatur Wizyta formalna przeciwko Statutom y Przywilejom /: o ktorych chcemy wierzyć że Kardynał Jmć niebył plene informatus:/ nigdy nie praktykowana, y dla wzięcia Consilium między Nami, jako y dla formowania rezolucyi na tę propozycyą, złożyliśmy partykularną Nas samych Kongregacyą.

Dotey przyszedł do Nas jeden podobno z Kapel-
lanow Kardynała Jmci z intimacyą, aby na pomie-
nioną Wizytę wszystko było tego dnia in Ordine
cum assistentiá dwunastu Xiężey (: niemaiąc Ko-
sciół sinos tylko dwoch :) w Kapie, w Komżach, ze
swiecami, z Krzyżem, z wodą swięconą z Kropidłem
y żeby dzwony Kościelne dzwoniły, formalitates
ktore tylko practicantur in Ecclesiis subiectis
Visitationibus suorum Ordinariorum albo De-
legatorum Apostolicorum, nie w Kosciołach Na-
cyonalnych, ktore ob respectum Principum albo
Rerum publicarum, a quibus proteguntur,
są ab isto onere wyięte.
My tedy uważaiąc że ten Akt solenny podda-
wał Kościoł Nasz Wizycie formalney et conse-
quenter przynosił praejudicium Statutom y
Przywilejom Naszym, dalismy Respons cum o-
mni obsequio et veneratione, że Nasza inten-
cya nigdy niebyła prosić Kardynała Jmci, aby
Wizytę formalną czynił (: gdyż uczynilibysmy
byli mniey rzecz chwaleboną godną censury, y
nieapprobowania od całey Nacyi Naszey :) ale
raczey desiderium Nasze było przy Powadze y
Protekcyi Kardynała Jmci sublevare Kościoł
od ciężaru zaciągnionych długow et invigila-
re observantiae et defensioni Przywilejow y
Statutow Naszych, ad quem finem wszystkie
Kościoły Nacyonalne, szczycity się y szczycą
honorem assistencyi Protektorow Nacyi swoich.
Y Azebysmy Emmo Protectori zawsze więcey

respektu

respectus et humilis venerationis oświadczy-
li, odpowiedzieliśmy Kapellanowi Jego, że Jemu
samemu in persona mieliśmy portare Nasze
obsequia, y ratyfikować respons, który suo
Mandatario od Nas był dany, jakoż w skut-
ku samym tak było. Pierwey tedy niż mie-
liśmy honor witania Kardynałowi Jmci,
ex beneplacito ejus mówiliśmy z audytorem
swoim, miawszy z Nim dobry diskurs, y nie-
mały nad punktem wizyty alterkacyą: na
ostatku przypuszczeni do audyencyi, Kardy-
nał Jmć mowił Nam in terminis, że ta
wizyta od Niego pretendowana była Jemu
zlecona od Oyca S^o y od JO. Kr. Mci Pana
Naszego, który miał mu był o tym pisać;
y gdybyśmy jakąkolwiek w tym chcieli uczynić rezy-
stencyą, deklarował się, że in tali casu
wziąłby facultates a SS^mo ad proceden-
dum w tey wizycie formalnej, jako Delega-
tus Apostolicus, et cum hac phrasi mówie-
nia byliśmy licentiowani.
Rozumiemy że Kardynał Jmć Protektor te-
mi terminami z Nami się rozmowił, chcąc
Nas podobno nieszczać, abyśmy zaczętego
słusznie in defensionem Praw Naszych przed-
sięwzięcia odstąpili, gdyż inaczey nie zda
Nam się, aby tak godny Purpurat darowa-
ny od Pana Boga wysokim talentem, y do-

znaną roztropnością chciał absq' occasione et motivo rationabili (: zniemały swoią Censurą, nietylko apud Curiam Romanam, ale y u inszych Cudzoziemskich Dworow :) mutare tale speciosum et gratum titulum ac Ministerium Protektora Nacyi Naszey, et assumere insze mniey przyiemne y szkodzące Prawom Naszym Imię Wizytatora Apostolskiego będąc te tytuły dwa y Ministeria incompatibilia, abysię sine laesione reciproca mogły contemporaneé exercytowac.
Z tym wszytkim gdzie idzie rzecz o Jurisdykcyi, ktora jest zrzenica oka, y melius est intacta Jura servare, quam post vulneratam causam remedium quaerere, nieżaniedbywamy az dokonca invigilare.
Dnia wczorayszego rano mielismy Congregationem Generalem całey Nacyi, na ktorey po przeczytaniu Praw, Przywilejow y Konstitucyi Naszych cum plenitudine votorum stanęła rezolucya, aby zaczętą in defensionem Jurium konczyc imprezę, distinctam relationem Dworowi Nayiasnieyszey Rzpltey uczyniw pro capienda sua determinatione, atym czasem isc procurando dilationem, azeby Kosciołowi Naszemu irreparabile et perpetuum zkąd praejudicium inszym Kosciołom Nacyonalnym non causetur, ktore miałyby słuszne motivum zalec się na Nas, oczym juz nam swoie uczyniły Deklaracye.

Wzięlismy

Wzięliśmy consilium od Jurisconsultow, ktorzy są więcey akkreditowani u tego Dworu, wszyscy ci jednym zdaniem konkluduią y approbuią fundamenta racyi Naszych, y utwierdzaiąc Nas w przedsięwzięciu zaczętym y zrazu, ponieważ Bulla Apostolica Sanctæ Memoriæ Gregorii XIII. Papæ publikowana 6. Xbris Aº 1578. ktora zawsze była in viridi observantia, daie Prowizorom Kościoła /: ktorych tam sub Nomine Administratorum, Rectorum et Gubernatorum zowie :/ tak ampla Privilegia, że podobno żadney Nacyi w Rzymie Kościoły równey nie otrzymały, albowiem ta Bulla Gregoriana /: ktorey Copię z Erekcią Kościoła y Spitala Nacyi Polskiey y z podpisem Naszym ex Archivo Ecclesiæ wyięty, JW. Wm Panu posyłamy :/ concedit Nam plenariam facultatem et privativam Jurisdictionem in administratione Kościoła y Szpitala tam in Spiritualibus quam in temporalibus.

Dociekamy że Emmus Protector pretendowania Wizyty Nam deklarowaney, et cum his formalitatibus wziął motivum z listu JW. Wm Pana, ktory in supposito podobno ad sinistram informationem, że Nasz Kościoł był despotice od JmXa Kanonika Krajewskiego rządzony, sine adiutorio inszych Prowizorow, Komputysta y Czaitor oddaleni, Congregacye Generalne przez lat trzy nie miane, Gubernium tak Spirituale iako temporale

porale źle prowadzone y inne inconvenientia poczynione, pisałes był JW Wm Pan przed lat podobno dziewiąą do Kardynała Jmci (: ktorego Listu Copią po Włosku tylko Nam z daleka czytano :) aby ex illa ingenuitate, æstimatione et amore, ktoremi fertur przeciwko Imieniowi Polskiemu, wejrzał był in hoc supponowane malum Gubernium, staraiące się, aby cum sua Authoritate bonus Ordo et Regimen per omnia remitteretur. Lecz gdy suppositum JW Wm Pana ex sinistra informatione maiące początek, dzisiay non verificatur in facto, bo niewspominaiące rządow Jmci X. Krajewskiego, ktore nigdy niebyły tak despotice czynione, jak udane, poniewaz fiebant cum Consensu aliorum Comprovisorum y z intencyą ut in bonum Ecclesiæ redundarentur ad confutandam malam relationem JW Wm Panu donosiemy, że jako na Prowizorach y Gubernatorach Kościoła tego nigdy niezbywało, et cum illorum Ministris, tak y my juxta Constitutiones ac solitam praxim Nacyi Naszey (: ktora corok Prowizorow per Canonicam Electionem odmienia albo konfirmuie :) tego roku będące obrani in Provisores, zastalismy jako Rektora y Zakrystiana ad tenendum bonum ordinem Ecclesiæ, tak Komputistę y Czabtora do odbierania y notowania intrat y Expens Kościelnych, y maiąc a corde bonum Regimen Kościoła jednych Ministrow, jako to Computistę, ktorego uwdzieliśmy potrzebnego Ecclesiæ confirmari, et alium jako Czaotorem rejici, et novum creari od

całey

catey Nacyi na Kongregacyi Generalney procuravimus. Ministros zas Ecclesiae et Hospitalis Rectorem et Sacristianum, ktorzy a libera dispositione Prowizorow dependent, judicando zt͡ąd majus bonum et emolumentum, ad corrigendos diversos abusus amovimus, creando na miejsce JmX. Mulinowicza Rectorem JmX Kanonika Turskiego, et de Sacristiano uczyniliśmy toż samo, gdyż na miejsce Kleryka, o ozdobie Kościoła y Eucharystyi niedbałego, obraliśmy Acta Presbyterum kochającego cultum Dei et decorem Ecclesiae.
Zaczym his stantibus Kardynała Jmci Protektora pretensya czynienia wizyty, iustum niemaiąc motivum, nie więcey by nieprzyniosła tylko non leve praejudicium Juribus et Privilegijs Nostris tak amplis, jak Nam concedit praefata Bulla Gregoriana, et infringeret immemorabile exercitium, ktore Prowisorowie Kościoła Naszego mieli auctoritatis suae cum plena Jurisdictione, tam in Spiritualibus quam temporalibus, czyniąc in utroq̃ Constitucye y Statuta, ktore inviolabiliter observantur.
Uczyniwszy tedy tę szczerą y rzetelną JW. UmPanu De Statu, w ktorym się znayduiemy, informacyą, supplikuiemy cum omni profundissimo obsequio, abyś JW. UmPan inito Consilio z tymi, ktorym także cura et sollicitudo Naiaśnieyszey Rzpltey incumbit, chciał providere de opportuno remedio, aby zawczasu his praejudicijs, ktoreby Nasz nietylko Sto Stanisława

ale y inne Nacyonalne Kościoły mieć mogły, obviare. Dlaczego supplikuiemy JW WmPanu abyś ad Eminentissimum Cardinalem Protectorem in virtute wielkiey Powagi swoiey pisał, aby ab omni titulo praetensae Visitationis teraz se abstineat, iako Delegatus Apostolicus, niechay przynamniey czeka, jezeli insze Nationales Ecclesiae tym sposobem będą traktowane, abyśmy się iuxta exemplum aliorum regulować mogli, y to non se ingerat, chyba in Spiritualibus. Jako Protektor niechay przyidzie, kiedy mu się podobać będzie, weźmie naszy honor, ale non ut Judex cum actu Jurisdictionis, a qua jesteśmy exempti, lecz iako persona grata Rzeczypospolitey cum privata authoritate, ad effectum uznania expens uczynionych na fabrykę, potrzeb Subsidij, w ktorych znayduie się Nasz Kościoł, et ad finem informowania o wszytkim Status Rzpltey. Przez Copiam Bullae Gregorianae nad to JW WmPanu wprędce poślemy testimonia inszych Nacyonalnych Kościołow iako podobnych Wizyt niepraktykowały, a jezeli Delegatus Apostolicus specialiter per Breve exercytował Jurisdykcyą nomine Papae, extendebat se tylko ad Spiritualia. Zelum w utrzymaniu Praw y Przywileiow Nacyi Naszey, ktory iako kochaiący y posłuszni Synowie Oyczyzny JW WmPanu wyrażamy, tuszemy w wielkości animuszu Jego ze Nam JW WmPan nie zganisz, owszem przy-

iąwszy

iący z nas y ten Interess w Pańskiej swoię Protekcyą, approbować go będziesz. O co pokornie supplikuię protestuiemy się na zawsze

Bulla Gregorij XIII. Papæ data super Ecclesiam S.ti Stanislai Nationis Polonæ Romæ sitam.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ex supernæ dispositionis arbitrio Universalis Ecclesiæ Regimini Gregiq' Dominico presidentes inter varias curas, quæ ex Ministerio Pastoralis Officij Nobis incumbunt, illam per quam Hospitalia Nostra et alia pia loca et pauperum Peregrinorum præsertim ad almam Urbem Nostram confluentium, receptionem et substentationem constitui possint, toto affectu amplectimur, Utq' id commodius fieri possit, desuper disponimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica cum Cura et sine Cura apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, et inantea vacatura collationi et dispositioni Nostræ reservavimus. Decernentes ex

tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaq' postmodum Parochialis Ecclesia S.ti Salvatoris in pensulo Regionis S.ti Angeli de Urbe post Liberam resignationem Dil. fil. Nicolai Menic: nuper ipsius Ecclesiæ Rectoris, de illaq' tunc obtinebat in manibus Nostris sponte factam, et per Nos admissam apud Sedem eandem vacaverit, et vacet, ad presensq' nullus de ea præter Nos hac vice disponere potuerit, sive possit, reservatione et Decreto obsistentibus supradictis. Et sicut Dilectus filius Stanislaus tituli S. Mariæ Transtiberim Presbyter Cardinalis Varmiensis nuncupatus Major Penitentiarius Noster, et Nationis Poloniæ in dicta Urbe degen' nomine Nobis nuper exposuit, quod in dicta Urbe ceteræ fere omnes nationes, quæ nomine Christiano censentur, Ecclesiam et Hospitale propria suæ Gentis usibus habeant destinata, Poloni vero aliiq' Poloniæ Regi subjecti, quorum utriusq' sexûs fidelium copiosus numerus devotionis aut alia causa ad ipsam Urbem confluere solet, tot e= mensis viarum periculis, totq' peregrinationis superatis laboribus et remotissimis pedibus ad eandem Urbem communem

totius

totius Orbis Terrarum Patriam accedentes non habeat ut defessos sistant pedes, qua de causa quamplurimi, aut ob hujusmodi Sancta peregrinatione retrahuntur, aut ad Romanam Curiam pro necessarijs negotijs pertractandis accedere debentes deterrentur, si ad eandem Ecclesiam Sancti Salvatoris animarum cura abdicaretur eaq' cum omnibus Parochianis ejusdem Ecclesiæ ad Ecclesiam Stæ Luciæ ejusdem Regionis illi contiguam seu viciniorem, et ad id capacem et commodum transferetur; Et pars fructuum Ecclesiæ Sanctæ Luciæ applicaretur et appropriaretur; dictaq' Ecclesia S. Salvatoris sine Cura effecta ptæ Nationis Polonicæ pro missis et alijs Divinis Officijs inibi celebrandis perpetuo concederetur; ac inter tot per Nos restaurata et etiam denovo erecta in dicta Urbe Collegia Hospitalia et Ecclesias pro diversis Nationibus Hospitale pro pauperibus Peregrinis Polonis, alijsq' Regi praedicto Subjectis, ad eandem Urbem pro tempore accedentibus Hospitalis dictæ Ecclesiæ "Sti Salvatoris" contiguum construeretur et erigeretur; Ex hoc profecto dictæ Nationis Polonicæ peregrinationi et aliorum ptorum consolationi non modicum consuleretur; ac unica Curam animarum Paro-

chianorum p̃torum non solum non quidpi-
am detraherentur, sed potius et commoditati
et diligentiæ esset, ob frequentem numerum
pbrorum, qui ad Ecclesiam Sanctæ Luciæ
p̃tam, ubi eorum Societas canonicè institu-
ta, convenire solent. Quare dictus Stanisla-
us Cardinalis, asserens fructus redditus et
proventus dictæ Ecclesiæ Sti Salvatoris, et
illi fri annexorum sexaginta Ducatorum
auri de Camera sec. com. est, valorem an-
nuum non excedere, Nobis et nomine p̃to
humiliter supplicavit, ut præmissis annuere
de benignitate Apostolica dignaremur. Nos
igitur, qui dudum inter alia volumus, quod
petentes beneficia Ecclesiastica alijs uniri
tenerentur exprimere, verum annuum va-
lorem secundum existimationem p̃tam, et
beneficij cui aliud uniri prætenderet, aliȣ
unio non valeret, et semper in unionibus
Commissio fieret, vocatis quorum interes-
set Nationem p̃tam et singulares illius per-
sonas, a quibusvis excommunicationis su-
suspensionis et interdicti aliisq. Ecclesiasticis
sententijs censuris et pœnis a jure vel ab
homine quavis occasione vel causa la-
tis, si quibus quomodolibet innodatæ exi-
stunt, ad effum p̃ntium duntaxat con-
sequendum, harum serie absolventes et
absolutas fore censentes, nec non verum
annuum valorem fructuum redituum et

proventuum

proventuum dictæ Ecclesiæ S. Luciæ præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati in eadem Ecclesia S. Salvatoris, sive præmisso sive alio quovismodo, aut ex alterius cujuscunque persona seu per similem resignationem dicti Nicolai vel cujusvis alterius de illa in dicta Curia vel extra eam etiam coram Notario publico et testibus sponte factam, aut Constitutionem fel. recor. Joannis PP. XXII. Prædecessoris Nostri, quæ incipit Execrabilis, vel assecutionem alterius beneficij Ecclesiastici quavis authoritate collati vacat, etiam si tanto tempore vacaverit, quod ejus Collatio juxta Lateranensia Statuta Concilij ad Sedem prædictam legitime devolutam, ipsaque Ecclesia S. Salvatoris dispositioni Apostolicæ specialiter vel alias generaliter reservata existat, et super ea inter-ea inter aliquos lis, cujus Statum præsentibus haberi volumus pro expresso pendeat indecisa, dummodo ejus dispositio ad Nos hac vice pertineat, titulum et denominationem Parochialis dilecti Filij Nostri Aloisij tituli S. Marci Presbyteri Cardinalis Cornelij nuncupati, ad quem ratione Ecclesiæ S. Marci, quæ tituli sui Cardinalatus existit Collatio, provisio et omnimoda alia dispositio dictæ Ecclesiæ S. Salvatoris asseritur

tur pertinere, expresso ad hoc accedente Consensu aucte apostolica tenore presentium perpetuo supprimimus et extinguimus, ac curam animarum imminentem ab ea et perpetuo abdicamus et separamus, ipsaq' animarum cura cum Universis Parochianis ptis ac tam illis in ipsa Ecclesia S. Salvatoris, quam ipsi Ecclesiæ in illos competentibus, et invicem debitis ac præstari solitæ sepulturæ, et alijs juribus ad d'tam Ecclesiam S. Luciæ de consensu D. F. Francisci Butticellæ illius Rectoris transferimus. Itaq' dicti Parochiani ad eandem Ecclesiam S. Luciæ tanquam eorum Parochialem Ecclesiam pro Ecclesiasticis Sacramentis sumendis et alijs necessarijs accedere, illiq' ac prædto Francisco et ejus in d'ta Ecclesia S. Luciæ Successoribus de juribus et emolumentis Parochialibus respondere, aliaq' ad quæ erga ipsam Ecclesiam Sti Salvatoris tenebantur præstare, Franciscus vero et Successores pti ipsorum tanquam propriorum Parochianorum et animarum suarum curã gerere et exercere debeant; Ecclesiam autem S. Salvatoris hujusmodi sic sine cura effectam una cum illius Sacristia, Crucibus calicibus, vestibus, ac alijs paramentis et pretiosis, nec non Domibus, Structuris, ædificijs, juribus, obventionibus et emolumentis suis universis eidem Nationi Poloniæ. Itaq' pro illa liceat eidem Stanislao Cardinali nomine dictæ Nationis per se seu alios Corporalem

poralem possessionem ipsius Ecclesiæ S. Salvatoris propria authoritate apprehendere, et perpetuo retinere, nec non illius fructus, redditus, proventus, et alia jmissa percipere, exigere et levare, ac in d.ta Ecclesia S. Salvatoris, et instituendi apud eam hujusmodi Hospitalis, usus et utilitatem convertere, nec non missas et alia Divina Officia in eadem Ecclesia S. Salvatoris per unum seu plures Capellanos ad ejusdem Stanislai Cardinalis seu Rectoris Administratorum vel Gubernatorum, pro tempore existentium ipsius Hospitalis nutum amovibiles, a Vicario Urbis approbandos, celebrari et in eisdem Divinis deservir faccre, cujusvis lintia desuper minime requisita. Insuper apud d. Ecclesiam S. Salvatoris Hospitale Polonorum, in quo pauperes Peregrini Poloni et alij eidem Regi subjecti, ad Urbem ptam pro tempore confluentes, juxta providam ordinationem ipsius Stanislai Cardinalis Hospitio recipi possint, ad Dei laudem et subsidium indigentium, eisdem authoritate et tenore sine alicujus praejudicio perpetuo erigimus et instituimus ac p.to Stanislao Cardinali et pro tempore existentibus d.ti Hospitalis Gubernatoribus seu Administratoribus, et quaecunq. Statuta et Administrationes felix Regimen et prosperum Statum ac Gubernium d.ti Ho-

spitalis illiusq temporalium et Spiritualium bonorum quomodolibet concernentia licita tamen et honesta ac Sacris Canonibus et praesertim Concilij Tridentini Decretis non contraria condere et facere, eaq postquam condita et facta fuerint, quoties sibi videbitur, commutare, alterare, limitare, corrigere, declarare, modificare, et in melius reformare, libere et licite valeant. Quodq Ecclesia S. Salvatoris et Hospitale hujusmodi, illorumq res et bona quaecunq perpetuo sub Stanislai Cardinalis de Gubernatorum Rectorum seu aliorum Administratorum ptorum Cura, gubernio et administratione perpetuo remanere debeant, nec esse ad cujusvis instantiam, quavis et apostolica authoritate pta alicui conferri vel committi, aut cujusvis etiam pio loco univi possint concedimus et indulgemus, Decernentes, quascunq Collationes, Provisiones, uniones aut alias dispositiones, deillis, quavis etiam apostolica authe pta, de caetero faciendas nullas et invalidas esse, nullumq cuiq Jus titulum tribuere posse, nec caas propter quas praemissa concessa sunt coram quocunq seu quibuscunq Judicibus Ordinarijs et tanquam dictae Sedis Delegatis verificari debere, Nec propterea aut etiam ex eo q interesse praetendentes vocati non fuerint per subreptionem obtent praemissi, aut viribus carere, nec non pt est irritum et inane si secus super

his a quoq

his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter attentatum fuerit, hactenus, vel imposterum contigerit attentari, non obstantibus priori voluntate Nostra pta et Lateranen. Concilij novissime celebrati unione perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohiben. ac piæ memoriæ Bonifacij PP. VIII. et Prædecessoris Nostri, alijsq. Apostolicis Congregaonibus, Consistorijs quibuscunq. aut si aliqui super Provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel alijs beneficijs Ecclesiasticis in dta Urbe speciales vel Generales dtæ Sedis vel Legatorum ejus Literas impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et Decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quas quidem Literas et processus habitos per easdem ac inde secuta quœunq. ad dictam Ecclesiam S. Salvatoris volumus non extendi, sed nullum per hoc eis, quo ad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari et quibuslibet alijs Privilegijs, indultis et Literis Apostolicis, generalibus vel specialibus quorumcunq. tenorum exant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat, quomodolibet vel differri, et de quibus eorumq. totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in Nostris Literis mentio specialis. Nulli

ergo

ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, suppressionis et extinctionis, abdicationis, separationis, translationis, erectionis, institutionis, concessionis, indulti, decreti et posterioris voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Tusculi Anno Incarnationis Dominicae millesimo Quingentesimo Septuagesimo Octavo, Idibus octobris. Pontificatus Nostri Anno Septimo. Ferd. Card.lis de Medicis Summ.t C. Glorierius J. Bronke B.ta apud Caesarem Secr.nus.

Od Jm Pana Kanclerza W.o Koron. do JmPana Kasztelana Krakowskiego Hetm.a W.o K.o z Warszawy d 17. Aug. 1724.

Dwa Listy WmmPana oddano mi zteraznieyszey poczty. O ruszeniu Ludzi z Poznania y o sprowadzeniu Kapitana Wattera do Sądow Marszałkowskich, całe opaczna WmPanu uczyniona była relacya, et aliena a veritate, bo ani Ludzi zniztąd nie ruszono, oprocz tych dwoch Chorągwi z Gwardyi JKrMci ztąd ordynowanych, ani Kapitana Wattera wziętego w areszt tu nie sprowadzono.

dzono. A zatym pewien jestem, że przezorność WmPana niedała wiary Wanis rumoribus. Że zas WmPan raczysz providere, aby Praesidium Thorunskie jeszcze było zmocnione, chętnie nato J.Kr.Mć przypadać raczy, z tą reflexyą, aby z Elbląga nie ogałacać Praesidium, y tam bardzo potrzebnego zobaczyi Potencyi Pogranicznej y interesowanej jurizey, o ktorey jakom antecedenter kommunikował, tak y teraz kommunikuię annexam Copiam.

Doniosłem insuper Panu et de Emissario od JmPa Bonalia, y czytałem Copią przysłaną mi Listu tegoz Jmc Bonalia. Nato JE. Kr. Mć P. Nmiłłwy namienić mi raczył, że należało, aby ten Emissarius tu był ordynowany od WmPana, żeby za Paszportem JE Kr. Mści znayduiąc ego się in Regno kontynuować był przez Panstwa Jego podroz przedsięwziętą. Co względem wiadomey Materyi Kommendy, jestem jako plenus votorum, tak non dubius spei, że przy łasce Boskiey y przy dalszey JKr.Mści P. Miłłwo applikacyi, zadalszym porozumieniem się WmPanow według dawnieyszych moich Listow uspokoiona będzie przed Seymem. To wwszelkiey rzetelnosci, y ochotney ad usus WmPa applikacyi wyraziwszy, Znam się być.

Od JmPana Kanclerza Wo Koron. do JmP. Starosty Ostrzeszowskiego z Warszawy d 23. Augusti 1724.

Zaszła tu do Dworu Jego Krolewskiey Mści Pa Mo mitto skarga od Pocztmaistra Wartenberskiego z Sląska, ze Postiliona Jego z poczty do Wieruszowa idącego P. Podstarosci WmPana Wieruszowski, pod pretextem szkody w zbozu, nietylko enormiter pobił, ale do tego y konie pocztowe zabrał, y dotąd z nich jednego oddac recusat; tym zas swym nienalezytym procederem cursum poczty punctualem zatamował. Przez co jakie mogą nastąpic konsequencye, snadno Wm Pan raczysz perpendere, y oraz, aby nalezyta satisfakcya ukrzywdzonym była obmyslona zawczasu providere, a tym samym Dwor JKrMci od dalszych rekursow uwolnic. In fiducia zatym oczynnosci WmPana in praemissis, przy oswiadczeniu zyczliwosci affektu mego piszę się

Do Jm Pana Kanclerza W. K. od Jm Pana Kasztelana Krakowskiego Hetm. W. K. ze Lwowa d. 30. Aug. 1724.

List WmPana d. 27. Currentis z Warszawy dissipavit wszelkie opinie ex fama publica alte-nuiące mię względem wyszenia Ludzi z Poznania y ewokacyi Kapitana Wattera ad forum incompetens, lepiey się bowiem stało, że non verificantur te relacye, niżli gdyby miały tantum uczynić praejudicium Jurisdykcyi moiey; jakoż plenam fidem niemiały u mnie, bo wiem, że WmPan jesteś vigilantissimus Legum Custos, niedopuściłbyś takowey convulsyi Ministeriorum pati. Więc co należało do powinności moiey, uczyniłem to wszytko, wydałem ordynanse do Regimentow Dragonskich, żeby po Chorągwi jedney każdy z nich kommenderowali do Torunia y z Garnizonu Poznańskiego /: niemyśląc wszyc Elbląskiego:/ że sto ludzi ordynować kazałem na zmocnienie Toruńskiego Praesidium, ex quo Commissya od JKrMści naznaczona tam potrzebuie numerosam assistentiam et securitatem sui w tak ludnym mieście. Nim mię zaś jeszcze zaszła wiadomość o tey Commissyi, wydałem

Ordynans na uczynienie Inquizycyi ratione kommendy Kapitana Wattera y sądzenia go krygsrechtem.

Dziękuię uniżenie WmPanu pro annexa Copia Listu JKrMci ad Regnantem Prussiae pisanego, w którym veneror tak żywe y dobre okrzywdę publiczną wyrażenie y upomnienie się. Niech Pan Bog nadgradza zato długim wiekiem JKrMci y szczęsciem wPanowaniu. Należy tęż błogosławienstwa Boskiego y obligacyi publiczney orzestnictwo samemu WmPanu za przezorne in Ministerio suo Dicta et facta. Commissariusza od JmPana Bonaka chciałem do Warszawy nakierować ale kiedy on żadną miarą niechciał, tylko tym traktem na Kraków, citissimis passibus pobiegł, trudno go było przyniewolić.

Słyszać tu żałoby tam ktos miał sobie uywość kadukа po P. Bekierskim y Halibim, y requirować u WmPana zapieczętowania, które- rego złasli swoiey denegowałeś, jako mam relacyą! Więc upraszam WmPana, aby za cooperacyą Jego były skassowane te kaduki, poniewaz ci ludzie, lubo są Cudzoziemcy, ale nie handlem żadnym dorobili się fortun swoich, lecz krwią własną stawaiąc zawsze mężnie na usługach JKrMci y Rzpltey, którzy merentur, żeby im co jeszcze dano, nie zto brano, co całe życie swoie słusznie nabywali. Których rekommenduię. Zostawa

Do JKo Krolewskiey Msci od JmPana Kasztelana Krakowskie-go Hetm^a W^o Koron^i ze Lwowa d 30. Augusti 1724.

Naczytałem się w Przedseymowych Uniwersałach, wdanych do Woiewodztw, Ziem y Powiatow Instrukcyach, nawet w samych ze do mnie pełnych Dobroci W^o Kr Msci Pa Mo Miłł^o Listach, jako po tak wiele niedoszłych Seymach omylnych expectationis publicae nadzieiach do pożądanego obrad publicznych skutku, y oddalenia wszelkich impedimentow prawdziwe z Oyczyską Wa Kr Msci PM Miłł^y claryquiesz się applikacyą. Pewien każdy bydz może szczęśliwego przyszłych obrad sukcessu, kiedy im zasłaniać W Kr Msci PaMo Miłł^o clemencya podaie media, w deklarowaniu przed Seymem uspokojenia Kommendy, przez posłuszenstwo należyte Cudzoziemskiego Woyska Ordynansom uprzywilejowaney Władzy Naszey Hetmanskiey. Niema nikt większey nademnie krzywdy, że z przyczyny choroby moiey niemogłem tak dawno frui beatifica uzicone W Kr Msci PaMo Miłł^o, ani przy aktualnych

usługach moich przypomnieć się respektowi Jego Pańskiemu, azali teraz vocatus do Warszawy będę miał honor adorare majestatem WKr Mci Pana Mgo Mitto, jeżeli skołatane chorobą tak długą y jeszcze niedoskonałe pozwoli zdrowie. Przecież quousq spiro bydź nieprzestanę zuszelkim respektem.

Od tegoż JmPana Krakowskiego do Jmci Pana Kanclerza Wo Kor o ze Lwowa d 30. Aug. 1724.

Dawno pragnący videre faciem Domini, odebrałem tą pocztą Invitatorias do Warszawy nadnie niedzieli przed terminem blisko nastempuiącego Seymu, jakoż na rozkaz JKr Mci PM Mitto, byle zdrowie pozwoliło, mam chęć wielką przybydź ad obsequium publicum y samego WmPana usługi; Lubo Doktorowie Paryscy dali mi praescripcyę, cały ten miesiąc curae salutis impendere, abym jednak bydł bliższy Warszawy potęy Poczcie chcę wyiachać do Dzikowa. Wszędzie amplectendo rozkazy WmPana zostaiący.

Od JmP. Pana Kancle=
rza Wo Korono do Jmci
Pana Kasztelana Kra=
kowskiego Hetma Wo
Korono z Kupisk d. 3.
Septemb. 1722.

Natym tu mieyscu dokąd nakrotki czas
przyszło mi z Warszawy excurrere, odebra-
łem znaleziętą obserwancyą List WmmPana
sub d. 23. Augusti do mnie ordynowany. Ja=
ko zaś wszelkie poufałe rekwizycye WmPana
punktualnie zawsze exequi pragnę, tak
jeśliby zaszła od Ugodowicza Instancya
o zapieczętowanie Kadukow wziecie WmPana
specyfikowanych, pamiętny będę uczynioney
praecustodyi, y w Kancellaryi moiey, aby
obserwowana była, injungam. Niewątpię
że Invitatoriae JKrMci Pana mo miło do=
szły dotąd rąk WmPana. Zyczę całym ser=
cem eum vigorem zdrowia et robur sił
WmPanu, abyś commode mogł przybydź
na czas od JKrMci determinowany, żeby
materye trudniące consilia publica we=
dług Panskiey Deklaracyi przed Seymem były
uspokojone. Jezliby zaś słabość zdrowia nie
pozwoliła jeszcze tey podroży WmPanu, ży=
czyłbym, abyś WmPan obligował rzeczy Jchmściow

Panow

Panow Hetmanow Polnych Koron y Litt°, aby chcieli maturare gressus suos na ten ześ czas naznaczony, maiąc rozstawiony po=cztę do UmPana, mogłyby się prętko rzeczy skoncertowac y zakonczyc. Jakubobym rad miał dłuzszy spoczynek y wytchnienie od fatyg publicznych, punktualnie naczas zia=dę do Warszawy, gdzie jezli desiderata vi=sione UmPana frui nie będę miał szczęscia, to przynamniey poufałych rozkazow Jego a=vidissime oczekiwac będę, pragnąc zawsze qua publice, qua privatim demonstrare, jako się znam być

Od tegoz JmPana Kanclerza do Jmci Pana Woiewody Pod=laskiego Hetm[a] Poln Kor[o] in Post Scripto. Sub data eadē.

Niewątpię bynamniey ze juz UmPana doszły Jnvitatoriae JKrMci Pana Mego zebys UmPan raczył dwiema Niedzielami przed Zaczęciem Seymu stanąc w Warsza=wie. Podobne Listy Panskie poszły y do Xięcia Jmci Prymasa y do innych Senatorow, bez pre=zencyi UmPanow Hetmanow, na ktorey car=do rei vertitur wszytkie quam vis egregia consilia

consilia byłyby invalida et inefficacia. A zatym jeżeliby JmP. Krolewskiemu WmPanu słabość zdrowia niepozwoliła, WmPan zaraz pospieszyć, wszakże cokolwiekby smy uczyli, rozsadzoną pocztę, będzie mogło communicari JmćPanu Krolewskiemu, y ta materya Kommendy może bydz uspokojona wczesnie przed zaczęciem Seymu, byle tylko WmPan stanął wczesnie przed terminem naznaczonym w listach JKmći. Pamoniłło, żeby poczta była rozsadzona do JKmćPana Krolewskiego

Od tegoż JmPana
Kanclerza Koronnego
do JmPana Barona
Puchetta z Krupisk
d. 3. Septemb 1724.

Expedycyą Warminską Panu Bogu, dispozycyi S. Sedis Apostolicae y applikacyi WmPana oddawszy żadnego w tym dla Domowego niepretendowałem ani pretenduię favoru, ale tylko justitiam cum impatientia oczekiwam, aby Juribus Regiae Majestatis et Regni żadnego niebyło w tym praejudicium.

Traktat względem Opactw non tam facili negotio bydź może, jako się tam zda WmPanom. Zwyczaynie zas do każdego

Traktatu należy wprzód super Punctis porozumieć się, umówić, y dopiero konkludowaé. Jmmediate przed wyiazdem moim teraznieyszym z Warszawy dał mi JmX. Nuncyusz Puncta do tegoż Traktatu, na przyszłym da Bog Seymie nastąpi Deputacya ad hoc negotium. O czym da Pan Bog subsequenter. A teraz piszę się &

S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne a S. E. Mgr le Comte Fleming Feldmarechal de Kupisk le 3. Septemb. 1724.

Je suis tres redevable a Votre Excellence pour la communication des ses lettres obligeantes ecrittes a Mgr le Primat et a Mgr le Castellan de Cracovie

Pour ce qui regarde la reponse du Roy de Prusse, et l'ordre de Mgr le Castellan de Cracovie aux Regiments, dont Mr Debowski m'a envoié les copies.

ad 1. Comme sa Majesté le Roy N. M. luy avoit ecrit par l'avis du Senat present, alors a Varsovie, ainsi je crois qu'il faudra communiquer de meme cette

Reponse

Reponse a Msgr le Primat et aux autres MM. les Senateurs et Ministres, quand il viendront a Varsovie au terme fixé, dans les dernieres lettres de Sa Majesté, pour entendre leurs advis la dessus en ce temps la (: s'il plait a Dieu :) j'auray l'honneur d'ecouter de meme les dignes sentiments de V. E. sur ce sujet.

ad. 2. L'Ordre de Msgr le Castelan de Cracovie donné all'occasion dell'incident bien facheux du tumulte a Thorn, est conforme all'intention de Sa Majesté, la quelle en donnant l'ordre d'envoyer a Thorn les deux Compagnies du Regiment de ses Gardes, avoit jugé alors, que ce n'etoit pas assez, et qu'il y falloit envoyer plus de monde pour renforcer la garnizon. Votre Excell.ce verra dans la jointe Copie ce que Msgr le Castellan de Cracovie m'a ecrit la dessus. Je suis avec tout le respect.

Instrukcya Wielm. Ichm Panom Stanisławowi z Lubranca Dąmbskiemu Kasztelanicowi Brzeskiemu y Hieronymowi Anlwickowi Chorążemu Nowogrodzkiemu, Posłom Przed Seymowym Województwa Sandomirskiego do Najaśn[o] Majestatu JeoKr mści Pan[a] M[o] na Seymiku Opatowskim za Uniwersałem JeoKr mci Pa mo Miłto przed nastempuiącym Seymem dnia 23. Sierpnia w Roku 1724. zgodnie obranym dana.

Jdzie głośne na cały świat non sine invidia postronnych Narodow w Oyczyznie Naszey echo, że naprzód z providencyi Boskiey potym ex Paterna solicitudine JeoKr mci Pa[n]o M[o] w Koronie Naszey Pax ubiq[ue] floreścit amica, to tylko nayba[r]dziey corda Civium permovet, że szerzącey się okazyi do kilkuletniey nieszczęśliwości nie dościa Seymow dać odporu niemożemy, tak dalece, że Respublica Consulibus plena, consilijs vacua aut infelix, wtym zas ab intra et ab extra Rzpltey Naszey uspokojeniu w Oycowskiey

JEo

JK^o Kr Mści P[an]a N[asze]go Miłł^o Łaskawości uczynionym tym chyba zostawać się niepodoba, których in turbine messis. Zabiegaiąc tedy futuris ex hac infelicitate consequentiys, Jchm PP. Posłowie Woiewodztwa Naszego, na teraznieyszym upwszem Seymiku, przy doniesieniu powinnego homagium Najaśn^u Majestatowi JK^o Kr Mści pro paterna et exemplari solicitudine około Dobra pospolitego, y za uczynioną Deklaracyą wprzysłaniu Jnstrukcyi na teraznieyszy Seymik ułatwienia Kommendy Woyska Cudzoziemskiego, należyte uczynią podziękowanie, a na fundamencie pomienioney Deklaracyi Panskiey, oto suppliciter upraszać będą, azeby tak łatwą, do uspokojenia przyszłych Obrad Rzpltey sposob łaskawie akceptować raczył, zeby pretendowaną od JW. JmPana Fleminga Koniuszego W^o X^a Litt^o, Feltmarszałka Woyska Saskich JK^o Kr Mści, nad Woyskiem JK^o Kr Mści y Rzpltey Cudzoziemskiego Authoramentu cum injuria Władzy Hetmanskiey kommendę ułatwić, do przyzwoitey Jchm PP. Hetmanow Władzy przywrocić zlecił. Aze in recenti patratum scelus, przez Toruńczanow wszystkich serca nasze permovet, kiedy Ołtarze, Crucifixy in contemptum rąbać, Obrazy Swiętych Panskich rozdzierać, deptać, Obraz Nayswiętszey Krolowey Krolestwa Naszego palić, blasphemas, inter insultationes smieli, iako

tedy kardynalny punkt tykaiący się Religiey Świętey Katholickiey, ktora fundamentem jest Wolności Naszey, y wszytkich swobod Oyczystych, zwrodzoney Staropolskiey pobożności obliguiemy Jchm PP. Postow, aby supplikowali do JKo Krmci Pa No Mitto żeby pro merito quam rigorosissimè słuszną poena infligatur Torończanom. Dispozycya zas Ordynacyi Ostrogskiey, jako ad resolutionem omnium Ordinum Rzpltey należącą, aby do przyszłego Seymu zatrzymac raczył, co summa dexteritati Jchm PP. Postow committitur.

Benjamin Skarbek na Barowey Borowski
Cześnik y Marszałek Koła Rycerskiey
Wdztwa Sendomirskiego.

Jchm PP. Postowie Województwa Sendomirskiego do Jm Pana Kanclerza Wo Kor.[o] z Warszawy d 2. 7bris. 1724.

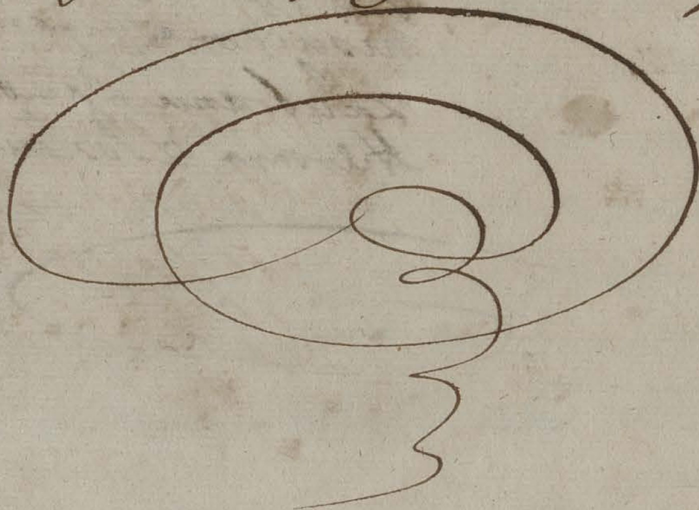
Słusznie będąc informowane Województwo Nasze Sandomirskie przez Wielmo Jm Pa Posła JKo Krmci Pa No Mitto de Paterna cura et sollicitudine, około utrzymania blisko następuiącego Seymu, obligowało Nas è medio sui, abysmy za łaskawą Oycowską pamięc nayniższe JKoKrmci Pu No Mitta uczynili podziękowanie. Wczym satisfaciendo woli Województwa

jewodztwa Naszego stanęlismy w Warszawie, gdzie invidia to przypisać musiemy fortunie, kiedy Brachium JOKrolmci Pana Miłło nie zastaliśmy. JW. WoW Mściwego Pana y Dobrodzieja. Więc przy doniesieniu uniżoney nomine Wdztwa Naszego JW WMci Dobrodzieiowi veneraciyi, upraszamy, abyśmy przy wielowładney JW WMci Dobrodzieia promocyi mogli donieść Najaśn[iejsze]mu Majestatowi JKrMści postulata Wdztwa Naszego w Instrukcyi Nam daney expressa (: ktorey Copią JW WMci Dobrodzieiowi posyłamy :) na ktorą abyśmy plenoauxilium JW WMci Dobrodzieia pomyślną od JOKrMści Pana Miłło odebrali Deklaracyą, supplikujemy. A cokolwiek JW WMDobrodziey wyświadczysz Nam sługom swoim, zabierze obligacyą cała Wdztwo Nasze, jako y my pargatyweularną do powinnego JW WMci Dobrodzieiowi odsłużenia, piszące się ystraz bydz plenissimo cultu JW Naszego WMPana Dobrodzieja

uprzeymie życzliwemi y niskiemi sługami Stanisław z Lubrana Dambski
Hieronym z Postaniec Andkiewicz

JmPan Kanclerz W. Korõ
do JchmPP. Postow Woje-
wodztwa Sendomirskiego
z Kupisk d. 4. 7bris 1724.

Tym bardziey mi jest ciężko to umartwienie, że przez oddalenie się moie na krotki czas od boku JKr Mści Pana mego Mitgo, dla nader potrzebnego na przyszłe prace Seymowe spoczynku zwątlonemu przeszłemi pracami zdrowiu moiemu, świadczyć ad vota przysługi moiey niemogę hic et nunc Przeswietnemu Województwu Sandomirskiemu, jako też samym WmPanom godnym Jego Postom, do ktorych y przez Zacnosc Jch osob, et per reminiscentiam prawdziwey z sp. Rodzicami Jch przyjazni partykularny mam affekt. Pewien jednak jestem, że y w moiey nie bytnosci zwyczayney JKr Mci dobroci, nietylko łaskawą WmWmPanowie mieć będziecie audyencyą, ale też pożądaną expedycyą. Ja zas inszych okazyi sposobnych praestolari nieprzestanę, wktorychbym zawsze mogł skutecznie demonstrare, jako się znam być distincta estimatione

S. E. Mgr le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. Mgr le Feltmareschal Flemming de Kupiski le 4. de 7bre 1724.

Votre Excell.ce a jougé tres bien, en couchant par ecrit ses dignes pensées sur la Reponse afaire a MM les Deputés du Palatinat de Sendomir, qu'il leur faut donner sans delay audience de la maniere accoutumée, et la reponse par ecrit. J'envoye à V. E. aussi bien la copie de leur Instruction, que le projet de la reponse dans lequelle V. E. trouvera ses dignes sentiments, en le soumettant au grand jugement de Votre Excellence je suis avec tout le respect

Respons od JE.o Kr.o Mści Pa N.o Miłło Urodzonym Stanisławowi z Lubranca Dąmbskiemu Kasztelanicowi

Woynickiemu y Hieronymowi Ankwiczowi Chorążemu Nowogrodzkiemu Posłom Zacnego Województwa Sandomirskiego, Dany z Kancellaryi Wielkiey Koronney w Warszawie Dnia [illegible] Września Roku Pańskiego MDCCXXIV.

Jako było curæ et cordi JKr Mści wewnętrzne Państw od Boga y Wolnych głosów sobie powierzonych uspokojenie, a oraz przywrócenie antiquæ formæ Reipublicæ, przez powszechną we trzech Stanach Rzpltey legitime zgromadzonych Obradę na Seymie, która nayskutecznie y naygruntowniey wszytkie negotia publica traktować y determinować może, y jako do ustanowienia tegoż pożądanego Pokoju y utrzymania przeszłych Seymów, y sam JKr Mść P. N. Miłey Oycowskim swoim staraniem wszelkie prokurował modos et media, y drugim przykładem swoim dotegoż samego był powodem, tak ciesząc się dulcedine tranquillitatis internæ, razem z Wiernymi Poddanemi swojemi ubolewał pari z Niemi z dolore nad nieszczęśliwością

niedości

niedoyscia tychze przeszłych Seymow. Instrukcye Antekomicyalne JK Mci, y nowissime wydana, jawnym są y authentycznym dowodem dobrych Intencyi JKrMci Pa. No Mił.go, iż nie szukał y nie szuka własnego partykularnego Interessu swego, ale tylko publicznego tych Oyczych Narodow, chętnie zawsze privata sua commoda sakrifikuiąc Publicznemu tey Oyczyzny Dobru.

Słuszne zatym wyznanie Zacnego Woiewodztwa Sendomirskiego Paterna Solicitudinis JKrMci około Dobra pospolitego y sprawiedliwe za nie podziękowanie mile JKrMci P. N. Miłłwy przyimuiąc, ponawia deklaracyą swoię Pańską w Instrukcyi Antekomicyalney uczynioną, względem uspokojenia Materyi Kommendy Wyyścia Cudzoziemskiego przed Seymem. W ktorey materyi po expedyowaney tyże przeszłey Instrukcyi ulteriores passus patebunt Zacnemu Woiewodztwu z Kopij Listu Urodzonego Koniuszego Litewskiego do JW. Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego, a oraz et Invitatoriarum JKrMci do Nayprzewielebnieyszego w Bogu Jm. X.ędza Arcybiskupa Gnieznińskiego Prymasa, y do innych Wielebnych y Wielmożnych Senatorow, Ministrow Status et Belli. A zatym zważywszy Zacne Woiewodztwo contenta tychże

Listow, y chwalebne Vrodzonego Koniuszego Litt^o ex zelo boni publici pochodzące oswiadczenie się, łatwo conjicere może, że teraz już nie idzie oto, oco Zacne Woiewodztwo instat, aby JKr Mć P. N. M. zlecił Vrodzonemu Koniuszemu Litt^u ułatwienie y przywrocenie tey Kommendy, ponieważ on się już z złożeniem jey oswiadczył, ale tylko idzie de modo, o ktorym porozumienie się jest, in Resultatu ostatniey z Wielmożnemi Hetmanami Konferencyi inserowane, y że tenze modus za przybyciem Nayprzewielebnieyszego w Bogu JmX^a Prymasa y innych Invitatorum adinvenietur. A ztąd Zacne Woiewodztwo infert niepłonną nadzieię pewnego tey mattery uspokojenia. A wszakże Vrodzonym Posłom na Seym przyszły od Zacnego Woiewodztwa obranym constabit, za przybyciem Jch ad primordia tego Seymu fructus et effectus applikacyi z tych Deklaracyi JKr Mći Pan^a Mił^o

Względem Tumultu Torunskiego naznaczona jest z Sądu JKr Mći Commissya, tak godni Commissarze tam ex Senatorio, quam Equestri Ordine deputowani niezmieszkaią pewnie należytey uczynić Inquizycyi. Z ktorey deducta crimina pewnie w Sądzie JKr Mći non manebunt impunita.

Względem Ordynacyi Ostrogskiey

kied

kiedy Zacne Woiewodztwo zważy tenorem Punktu tego w Instrukcyi JKrMci, ante Comicyalney wyrażonego, znaydzie toż samo, czego żąda; że ta materia choćiaż przed Seymem optima intentione, aby nie trudniła auspicia Seymu, ufacilitowana, finaliter niemoże bydź zakończona tylko per resolutionem omnium Ordinum Rzpltey na przyszłym Seymie.

In reliquo Łaskę swoię Krolewską y pamiętną ad premianda merita munificencyą tak całemu Zacnemu Woiewodztwu Sandomirskiemu, jako in particulari Godnym Jego Posłom pro optimè gesta Poselstwa provincia JKr Mść Pan Nasz Miłły ofiarować raczy.

Xże Jmć Sanguszko
Marszałek Nadworny
WXa Litto do Krola
Jmci z Lewartowa
d. 3. Septembr. 1724.

Nieskończone dobroci WKrMći PaMo Miłło są magnalia y znakomite curarum Paternarum tey Oyczyznie dowody, że uwolniwszy ią heroica felicitate a furore Gradivi, usituiesz WaKrMść P. M. Miłłwy firmam populo dare quietem, przez uśmierzenie wczesne punctarum asperitatum, ktoreby obrady publiczne mogły scopulo allidere tristi, że zas y Interess Ordynacyi Ostrogskiey wdobrot=

liwey Wey Kr. Msci Pam. Mittº zostaie pamięci, iak nayglębsze do nog Panskich advolvo podzię- kowanie, nieomylney będąc ufności, że Powagą y Protekcyą swoią dobroczynną adversam Juri Naturali et successivo będziesz raczył WKr Msci P. M. Mittwy cohibere charybdim, y Nas Successorow Domu Xiążąt Ostrogskich, przy spolwyney mitościwie ugruntowac possessyi. Podtuz intimacyi tedy Wey Kr. Msci Pam. Mittº nieomieszkam wczesnie przed Seymem stawić się do Warszawy z zupełną do woli y rozkazu Wey Kr. Msci Pam. Mittº rezygnacyą. A teraz z powinną submissyą waleczną Wey Kr Msci Pam. Mittº całuiąc rękę y iestem.

Do Jasnie Wielmoznego Kasztelana Krakowskie- go Hetmana Wielkiego Koronnego od Krola Jmći z Warszawy d 7. 7bris 1724.

Jasnie Wielmozny Vprzeymie Nam mity. Doszto do wiadomosci Naszey, że Uprzeym. Wasza ad famam wzniesionego w Toruniu tumultu, Ordynans do wszystkich Regimentow Dragonskich wydates, aby z każdego Regimentu Kompania do Torunia maszerowata, ato dla zmocnienia garnizonu tamecznego. W czym zelum Vprzeymosci Wey indesinentem ku Interessom Naszym y Kro- lestwa

lestwa Naszego uznaiemy. Że zas wzpo=
mnione Miasto Toruń zwszelką idzie sub=
jectią, y że Garnizon tameczny zostawszy zmo=
cniony dwiema Chorągwiami od Regimentu Gwar=
dyi Naszey, jest in statu utrzymania Miasta
in obedientia, Zda się Nam za rzecz mniey po=
trzebną, aby się przerzeczone Kompanie Dra=
gonskie dalszym marszem fatygować miały,
ile że to bez inkommodacyi Kraiu, osoblіwie
w okolicy Torunia bydz by nie mogło: Dlatego
dobrze uczynisz Uprzeym Wa, gdy powtorny
wydasz Ordynans do Regimentow, aby Kompa=
nye swoie nazad wzieli, okrom Kompaniey
Regimentu Przebendowskiego, ktora się na Przed=
mieściach Toruńskich postować może, dla
assistowania Commissarzom, oraz y Garnizonowi
in casum necessitatis, lubo żadney niemasz
apparencyi, aby się czego takowego obawiać na=
leżało. Doniesiono Nam także y to, że Uprzey=
mość Wasza dałeś Ordynans Wielmożnemu
Wojewodzie Chełminskiemu, aby Sąd Żołnier=
ski vulgo Krigsrecht trzymał przeciwko Ka=
pitanowi Watterowi Gwardyi Naszey. Wiado=
mo Uprzeymości Waszey, że nim Krigsrecht
postanowiony bydź ma musi pierwey proce=
dere Inquisitio in negotio de quo agitur. In=
quizycya zas prędzey bydz niemoże, poko
Commissya naznaczona nie weźmie y nie
uczyni należytey informacyi in negotio prin=
cipali

cipali, z ktadby constare mogło, jezeli Krigsrecht albo Judicium na Kapitana Wattera ma bydz mere militare, vel mixtum. Do tego we wszytkich Regimentach jest ten ustanowiony Zwyczay, ze gdy idzie o Sąd na Kapitana, albo na jakiego Officyera subalternum, to z tegoz samego Regimentu, z ktorego inculpatus będzie, Krigsrecht na takowego Officyera złozony y trzymany bydz ma, y w ten czas tylko Judicium Generale z Officyerow od innych Regimentow componitur, gdy wyzszego Officyera, jako to Sztabowego sądzic przychodzi. Jako tedy wszytkie inne Regimenty są in possessione tego Prawa y Przywileiu, tak byłoby z krzywdą Regimentu Gwardyi Naszey, gdyby miał privari hac prerogativâ. Więc ex consideratione allegatorum dasz niewątpliwy Uprzeymosc Wasza contre-ordre do Wielmoznego Woiewody Chełminskiego, respektem wspomnionego Krigsrechtu. Skoro zas naznaczona Commissya weźmie y uczyni informacyą in negotio principali, na owczas łatwo porozumiec będzie de natura casus, oraz y Inquizycya przeciwko Kapitanowi Watterowi, a subsequenter y Krigsrecht z Regimentu Gwardyi Naszey nastąpi. Jestesmy tedy zupełnie perswadowani de aequitate Uprzeymosci Waszey, ze nie zechcesz

w niczym praejudicare prerogatiwom Regi=
mentu Gwardyi Naszey, ktore iak sub Prede=
cessoribus Nostris były mu zawsze zachowa=
ne, tak aby y pod Nami niebyły alterowane,
dopuścić niemożemy. Dobrego zatym Uprzeym=
ści Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia.
Dan w Warszawie ut supra

P. S. J to jeszcze considerandum evenit,
w y niektorzy z Commissarzow destinowanych
uznaią, że gdy simpliciter ad inquirendam
rei veritatem tamże deputantur, a nie ad
decretandum, toć y assistentia tam fortis
militaris owbez znużenia ludzi y koni na
tak nagły termin, iest mniey potrzebna.

Do Urodzonego Pod=
komorzego Koronnego
od Krola Jmći z Warsza=
wy &

Urodzony Uprzeymie Nam miły. Znayduiący
się tu Sekretarz Torunski podał Nam Sup=
plikę Jmieniem tegoż Miasta, żaląc się, żeś
Uprzeymość Twoia przed zaczęciem aktu Commissyi
z Dekretu Sądow Naszych naznaczoney, klucze
od Bram mieyskich kazał odebrać y zatrzymać,
cum praejudicio Praw Miasta tego, ktore samym
Nam zwykło klucze oddawać y nazad ie zaraz
odbierać, tudziesz żeś nakazał subsistencyą dla

ludzi Żołnierskich tam lokowanych cum magno Civitatis detrimento. Niemaiąc zaś od Uprzeymosci Twoiey żadney de praemissis relacyi, lubo tego usilnie chcemy, aby wszelkie crimina w przeszłym tumulcie tamże popełnione, jakie się z Inquizycyi pokażą, były surowo karane, przecież poniewaz jeszcze niejest deductum, aby Magistrat cały Torunski był in reatu pomienionego tumultu, chcąc mieć jura Miast sarta tectaq', Umyslilismy za zdaniem Rady przy boku Naszym przytomney uwiadomić Uprzeymosc Twoię o tey Supplice, żądaiąc, abyś Nas o tey interveniencyi informował, oraz jezeli niewidzisz Uprzeymosc Twoia tego żadney przyczyny y potrzeby, abyś klucze od Bram Mieyskich nazad oddać rozkazał, y do sustentamentu dla Chorągwi tam lokowanych od Rzpltey regularną płacą prowidowanego, ex ratione Caristiy tamtego Kraju y długiego tych Chorągwi Marszu umoderował jaknayłżeysży sine notabili gravamine Miasta, ile kiedy zachodzi wtym powszechny Interess fortun Szlacheckich y alimentacyi Klasztorow, ktorych Summy Kapitalne wtymże Mieście haerent, a przez takowe exakcye musiałyby wnalezytych exakcyach frustrari. Pewni zatym będąc, że Uprzeym Twoia zechcesz tey Naszey zadosyć uczynić requizycyi, Oczemuż dobrego od Pana Boga życzemy Zdrowia. Dan.

Do Jaśnie Wielmożnego Kasztelana Krakowskie-go Hetmana Wielkiego Koronnego od Krola Jmci z Warszawy [?] Octobr.

List Uprzeymosci Waszey sub [?] 21. Septembr pisany jest Nam in tempore prezentowany, ktorego contenta wyrozumiawszy tym bardziey perswadowani jestesmy, ze Uprzeymosc Wasza nietylko w Torunskiey Sprawie, ale y w wszelkich innych okazyach, to co jest muneris czy-nisz, y pełnisz, jakoz dobrze się stało, ze Uprzeymosc Wasza Chorągwie Dragonskie, ktore do Torunia isc miały, kiedy się bez tego obeyść mogło, nazad rewokowałes. Wielkie zasługi Uprzeymosci Waszey tam in toga quam in sago od niemałego czasu Oyczyznie swiadczone y rzeczy experyencya nie są Nam tayne, ale jako my nie więcey niepretendujemy nad to, co Antecessorowie Nasi mieli in Militaribus, tak pewni jestesmy, ze Uprzeymosc Wasza in exercitio Władzy Swoiey czynic niezechcesz nad to co respicit super Jura Majestatis et Reipublicae wyciąga, y do czego dawnieysze et novella Lex obliguie. Ale poniewaz z Commissyi aktualnie w Toruniu dotąd agitującey się y juz ad Conclusionem vergentis, jak przyidą do Sądu Naszego Assessorskiego wywiedzione

o całey sprawie Inquizye naylepsza może się powziąc informacya względem Kapitana Wattera, tedy żądamy po Uprzeymości Waszey, abyś formowanie Sądu Krigsrechtowego przeciwko temuż Kapitanowi zatrzymać zechciał. Jeżeli Pan Bog uzyczy tyle sposobnosci Zdrowia Uprzeymości Waszey, że tu niezadługo będziesz mogł przybydz, o wszytkim natenczas znieśiemy się z Uprzeymością Waszą. Jeżeliby zas miała do przybycia tu Uprzeymości Waszey dalsza słabość sił /: czego nieżyczemy :/ obciem ponere, tedy przez Wielmożnego Wojewodę Podlaskiego Hetmana Polnego Koronnego toż może nastąmpic porozumienie się nader potrzebne. Dobrego intrea od Pana Boga Uprzeymości Waszey przy łasce Naszey życzemy zdrowia. Dan Z

Jm Pan Baron Puchet
do Jm Pana Kanclerza
Wielkiego Koronnego z
Rzymu d 21. Octobris 1724.

Żaląc się onegdayszego dnia Jm Pan Graff Lagnaski, że nieodbiera należyte responsa na te relacye, ktore ja pod imieniem Jego piszę do Krola Jmci: Jam Jmu reprezentował, że ta relacya nie do Gabinettu powinna by bydz posłana, ale recta do JW.

Wm Pa

WmmPana Dobrodz, ile że w Interessach concer=
nentia negotia et Iura Rzpltey iest pisana;
Odpowiedział, że ta Jego była y iest intencya
aby te relacye pierwey sub trutina JW Wm Pa
na Dobrodz były dane, a potym do Gabinetu były ad=
dressowane, y że dlatego sub volanti ie posyła
do Xa Accoramboniego, aby on odebrawszy od
JWo JWm P. Dob. rozkazy mogł Nam należycie od=
pisać na wszelkie relacyi Naszych puncta; Ja
replikuię, że kiedy była taka Jego intencya, to było
potrzeba recta do rąk JW. WmPa D. relacye po=
syłać, ale on reprezentowawszy mię, że dla odda=
lenia Wm. Pa Dobrodz od Dworu niemogł tego czy=
nić, gdyż trzeba było, żeby JKr Mć była instan=
tanee cotydzień informowana de rebus cur=
rentibus. Proposui tedy Jmu, żeby na mnie
zdał curam posyłania cotydzień recta do
JWWmPana D. Copiam relacyi, aby WmPan Dob.
był iuż informowany, y wiedział co za rozka=
zy trzeba Nam będzie in responsum dać, ni=
żeli relacya z Gabinetu do rąk Jego przyidzie
approbavit Jmu tym chętniey, że prawdziwie v=
znaie, że in negotijs concernentibus interesse
Reipublicae nikt inszy niemoże Nam dawać
rozkazy y dirigere negocyacyą, tylko JWm
M.P.D. iako pierwszy Minister et Legum
Custos: Zaczynam tedy od dzisieyszey re=
lacyi, ktorey Copiam annecto, y dla upeł=
nienia jeżli regulate dochodzą, będę ie=

dnę po drugiej znaczył solito sequenti numero, jako teraz znaczę N.o 1.o Jeżeli co będzie potrzebowało większego sekretu, to utar cyfra którą mam z JW um Pnd.
Negotium teraźniejszej relacyi o pretensyach Rzpltey w Neapolim jest według mego zdania bardzo zawzięte, ile że Xiążę Neuburskie od tak wielu lat jest in pacifica possessione, y różne z Nim a Cameră Neapolitanską zaszły Transakcye, Jednak gdyż agitur de negotio alicujus consequentiae, nie trzebaby opuszczać tentare recuperationem tychże Sum, ile że to bez kosztu Rzpltey bydz może, y żeby się sam podeymie Jmć Graff ten Interes sollicitować, może że żąda skarbić sobie łaskę u Rzpltey.
Negotium także postarania się o Indultu do nominowania simpliciter na Biskupstwo Warminskie bez Listow Compulsorialnych y insze formalitates, iest alicujus momenti, nie możemy wiedzieć de certo, jeżelibyśmy go tu mogli otrzymać, ale postaremu mamy wielką nadzieię, osobliwie pod teraźnieyszym Papieżem wielce życzliwym Krolowi Jmci y całey Rzpltey, et stante Ministerio Kardinała Paulucciego. Ja zatym mnim domem do nog upadam JWWm Pn Dobrodz. etc.

Expedycya Przed Seymowa in Anno 1724.

Deliberatoria JKo Kr Mści wydane w Warszawie d 6. Maij 1724.

August Wtory etc.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Jako wiele wszytkim Państwom na przezornych y doskonałych zawisło deliberaciach, które ze wnaytrudnieyszych y naynie bespiecznieyszych konjunkturach częściey y daleko więcey dokazować zwykły, aniżeli mocne y liczne siły, poznał to Narod Polski, gdy za naypierwszy swobod swoich y szczęścia publicznego fundament, y zaszczyt Radę powszechną, z wszytkich Stanow legitime zgromadzoną załozył, na którey cokolwiek ad conservationem Dobra pospolitego, lub ad salutem singulorum et universorum regulari poximo, zgodnie zwykł stanowić, expedyować, y determinować, praevia jednak pierwey dostojeństwa Naszego deliberatione z Senatem circa proponendas materias na Seymikach Przed Seymowych, y potym na Seymie Walnym resolvendas. Przeto konformuiąc się ad instituta majorum pro primo gradu usilney applikacyi Naszey circa

bonum publicum, singulare adminiculum va-
lidi consilij Uprzeymosci Waszey zazd umyslili-
smy, chcąc miec communicationem consumati
sensus Jego, względem punktow y Interessow
publicznych, do formowania Instrukcyi Antecó-
micyalnych, ex re et utilitate potrzebnych, ktorey
oczekiwaiąc, dobrego interea od Pana Boga
Uprzeymosci Waszey zyczemy zdrowia. Dan ut
supra

Uniwersał na Seymiki Antecomi cyalne wydany w Warszawie Die 7. Julij 1724.

August Wtory etc.
Wszem wobec y kazdemu zosobna komu o-
tym wiedziec nalezy, mianowicie Wielmoznym
Urodzonym Senatorom, Dygnitarzom, Urzędni-
kom Ziemskim, Grodzkim y wszytkiemu Rycer-
stwu Woiewodztwa   Uprzeymie
y Wiernie Nam milym przy ofiarowaniu Łaski
Naszey Krolewskiey do wiadomosci podaiemy.
Wielmozni, Urodzeni Uprzeymie y Wiernie
Nam mili. Jako Naywyzszemu Panu Zastę-
pow, qui dat belligeris fœdera gentibus, po-
korne oddaiemy dzięki, ze po zerwanym jednym,
a dwoch infructuoso exitu zciesszkim serca
Naszego zalem rozeszłych Seymach poblogo-
sławił usilne prace y starania Nasze do

odwrocenia

odwrocenia tych, ktore ex jactura obrad publicznych wynikac zwykły nieszczęsliwosci, y utrzymania wyrobionego miłego pokoju, takie idząc e specula Panskiey przezornosci Naszey, y Oycowskiey około Dobra pospolitego vigilancyi ze niemoze bydz perfecta tey Rzpltey felicitas, jezeli Jey zbawienna y życzliwa zgromadzonych Stanow Rada y nierozerwana Sensuum et animorum vnio mocno nieugruntuie, y nie opuszczaiąc nigdy rzeku, dum quid superest agendum, a oraz pokazuiąc przykładną Legis obserwancyą Seym Walny Ordynaryiny w determinowanym przez Prawo czasie: to jest na Dzien Wtory Miesiąca Pazdziernika Roku teraznieyszego 1724. w Warszawie składamy, y Seymiki Przed-Seymowe na mieysca zwyczaynym Vprzeymosciom y Wiernosciom Waszym w nadzien Dwudziesty pierwszy Miesiąca Sierpnia, Jenerał zas na Dzien Jedenasty Miesiąca Wrzesnia w naznaczamy: Tey będąc nadziei, ze jako z Naszey Strony, wszelkie ktore tylko practicari mogły disponimus media do pozadanego Consiliorum Successu, za jedyny cel maiąc salutem publicam, ktora przez takie częste Seymow niedoyscia wątlec y słabiec musi, y do swego coraz doskonalszego przyjsc niemoze vigoru, tak z Nami Vprzeymosci y Wiernosci Wasze metam tendetis ad vnam, y obrady swe stosowac będziecie ad objecta Seymu przy=

szego w Instrukcyi Naszey proposita, a oraz semoto prywatnych Interessow studio, takowych Posłow è medio Sui obierzecie, ktorym wyprobowana w Sprawach publicznych activitas et prudentia Dobra pospolitego zelus do tey funkcyi przyda suffragium. Do czego Vprzeymości y Wiernosci Wasze amore Patriæ obowiązuiąc, wszystkiego dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. Ktory to Nasz Vniwersał, aby do wszytkich wiadomosci niewątpliwie przyjsc mogł, po Grodach, Parafiach, y mieysciach zwyczaynych publikowac go zlecamy. Dan w Warszawie ut supra.

Vniversale ad Conventum Generalem Terrarum Prussiæ sub die 7. Julij 1724. emanatum.

Augustus II. Dei Gratia Rex

Vniversis etc. Prout Supremo Domino Exercituum, qui dat belligenis fœdera Gentibus humillimas reddimus gratias, quod post disrupta una, bina vero infructuoso exitu cum gravissimo cordis Nostri dolore dilapsa Generalia Comitia, benedixit impensis conatibus et laboribus Nostris, ad avertendas eas, quæ ex jactura consiliorum publicorum [illegible] solent infelicitates, manutentionemq́ elaboratæ dulcissimæ pacis, ita videntes e specula Regiæ Nostræ sollicitudinis, Paternaq́ circa bonum

publicum

publicum vigilantiæ non posse dari perfectam hujus Reipublicæ felicitatem, si illam salutaria ac sincera Congregatorum Statuum Consilia et irrupta Sensuum et animorum Unio fortiter non solidaverit, non demittendo manus, dum quid superest agendum, ac simul monstrando exemplarem Legis observantiam, Comitia Generalia in determinato Lege tempore scilicet in Diem 11. Mensis Octobris Anni Currentis MDCCXXLV. Varsaviæ indicimus, Conventum vero Generalem Terrarum Prussiæ pro Die Mensis Anni ejusdem Marieburgi ex alterna vice assignamus Sinceritatibus et Fidelitatibus Vestris. Pleni ejus spei, quod prout ex parte Nostra omnia, quæ tantum practicari poterant, disposuimus media, ad exoptatum Consiliorum successum, pro unica meta habentes salutem publicam, quæ per tot reiteratas Comitiorum jacturas labefactari et debilitari debet, nec ad perfectionem pervenire potest vigorem: ita Sinceritates et Fidelitates Vestræ metam tendetis ad unam, consiliaq; sua dirigetis ad objecta Comitiorum Futurorum in Instructione Nostra proposita, ac simul semoto privatorum negotiorum studio, tales e medio sui eligetis Nuntios, quibus probata in publicis functionibus activitas et prudentia publiciq; boni zelus ad hanc functionem addent suffragia. Ad quod Sinceritates et Fidelitates Vestras amore Patriæ ob=

stringendo, optimam eidem a Domino Deo precamur valetudinem. Quas praesentes Literas Universales Nostras, ut eo citius omnibus innotescant, easdem in locis consvetis publicari jubemus. Pro majori vero fide manu Nostra subscriptas Sigillo Regni communiri jussimus. Datum Varsaviae ut supra

List JKº Kr. Mści Circularny Przed-Seymowy do Nayprzewielebnieyszego w Bogu JMci Xdza Prymasa y do Wielmożnych Hetmanow Oboyga Narodow wydany z Warszawy d 7. July 1724.

Nayprzewielebnieyszy w Bogu Uprzeymie Nam miły. Złożywszy Seym Walny w czasie Prawem opisanym, y pragnąc votivum onegoż pro utilitate publica successum, nieomieszkaliśmy solicitam do tego pożądanego końca impendere curam. A jako pomyślne Seymikow Przed-Seymowych eventus wiele do tego contribuere mogą, tak aby też Seymiki zgodnie y szczęśliwie odprawić się mogły, przezorney y skuteczney Uprzeymości Waszey wzywamy czułości y applikacyi, usilnie żądaiąc, abyś Uprzeymość Wasza Powagą swoią y skutecznemi insinuacyami do tego rzeczy disponował, żeby natychże Seymikach Ante-Comitialnych In-

teniye

tencye nasze w Instrukcyi in Paterno candore od Nas daney wyrazone, exoptatum pro bono publico otrzymały effectum. Czego z doswiadczoney ku Nam życzliwosci Uprzeymosci Waszey y żarliwey ku Oyczyznie miłosci pewni będąc, Ozemuż przy ofiarowaniu dalszych respektów Naszych, dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w Warszawie ut supra.

List takiż do Wielmożnych Senatorow Sub Data eadẽ

August Wtory etc.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Złożywszy Seym Walny w czasie Prawem opisanym y pragnąc votivum onegoż pro utilitate publica successum, nieomieszkiwiemy do tego pożądanego konca sollicitam impendere curam. A jako pomyslne Seymikow Przed Seymowych eventus wiele do tego contribuere mogą, tak aby tez Seymiki zgodnie y szczęsliwie odprawić się mogły, przezorney y skuteczney Intermedij Ordinis wzywaiąc czułosci y applikacyi, usilnie żądamy Uprzeymosci Waszey, abys na przyszłym Seymiku Przed Seymowym do tego poważną swoią perswazyą y kredytem rzeczy prowadził, żeby Intencye Nasze w Instrukcyi in Paterno candore od Nas daney wyrazone, exoptatum pro bono publico otrzymały effectum. Czego zobowiązaney ku Nam życzliwosci y ku Oyczyznie miłosci Uprzeymosci Waszey pewni będąc, Ozemuż przy ofiarowaniu dalszych

Łaski Naszey dowodów dobrego Jmćmuż od Pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w Warszawie ut supra.

List takiż ad Equestrem Ordinem Sub data ut supra

Urodzony Wiernie Nam miły. Pragnąc złożonego przez Nas wczasie Prawem opisanym Seymu Walnego votivum pro utilitate publica successum, nieomieszkuiemy dotego pożądanego konca sollicitam impendere curam. A że pomyślne Seymików Przed Seymowych eventus wiele do tego contribuere mogą, tedy maiąc perspectam virtutem et dexteritatem Wierności Twoiey, usilnie żądamy, abyś Wierność Twoia wielkim kredytem swoim inter Concives, et omni studio do zgodnego y szczęśliwego przyszłego Seymiku Antecomicyalnego zakonczenia dopomógł, y żeby Puncta do Instrukcyi Naszey, in Paterno candore wyrażone, exoptatum pro bono publico otrzymały effectum. Przez co Wierność Twoia nietylko Oyczyźnie swoiey powinney dasz dowód miłości, ale y Pańskie Nasze ku sobie pociągniesz łaski y respekta, przy których ofiarowaniu dobrego interea Wierności Twoiey od Pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w Warszawie ut supra

Copia Responsu Xiązęcia Imci Primasa, na Deliberatorię J. K. Mci w Łosiu 5. Junii 1724

Zadziwisię Swiat nietylko w tym Wieku, ale w idące ych ad Aeternitatem czasach, nad tym niepraktykowanym nigdy przez nayiasnieyszych Antecessorow Waszey Krolewskiey Mci Pana Mo: mto: rożnym przykładem dobroci, że przeciwko naturze wszytkich Monarchow, ktory rozumieią esse Summam Imperii nullis teneri Legibus, pierwszy W: K: M: Pan Moy Mlwy ut novus et rarus Phoenix w Krolach Panach rarissimae moderationis, y od naywyszey Prerogatywy maiącegosię Supra Leges Majestatu, variorus iesteie ad vota Poparlorum Condescensionis, pozwoliłes opisac się na punktualne w Lat dwie zawsze składanie Seymow, y co było przedtym Regum arbitrii, uczyniłes Legum obsequii. Do Zwycięzkich Laurow, do pysznych in signi famâ Colossow, na ktorych monumenta et Trophaea heroicznych Dzieł Waszey Krolewskiey Mci grata leget Lactaq posteritas, przydałes y to osobliwe nieprzyzwoitey drugim Monarchom, owszem Stan Ich przenoszącey Cnoty ornamentum, że ipse

Sui Victor

ipse sui victor, dałeś się przezwyciężyć prozbom, potrzebom y wygodom tey Rzeczypospolitey, Legum conditor Ipse, et Legum patiens. Póki to krolestwo w wolnościach swoich, póki w nich cursus Seymow durabit, póty w nich tanti gratia facti w Ustach Narodu swobodnego brzmieć y słynąć nieprzestanie. Ani ad non abolenda antiquitate Beneficia potrzeba będzie Historyi, w ktorey Res Imperantium florentibus Ipsis częstokroć bywaią z affektu przydane, postquam occiderant, recentibus odiis użyte. Zostanie zawsze in Volumine Legum pewnieysze y wiernieysze Miey-sce nieskończonym głosom o Dobroci Waszey Krolewskiey Mći, że tym że Prawem, ktore następuiące po nas oczy czytać będą y ktorymeś się sam dobrowolnie obowiązał, zaraz zawiązałeś y zamowiłeś sobie suavissimam Panowania Swego apud posteros Memoriam, upewniłeś longissimam Imieniowi Swemu apud Exteros Gloriam. Gdybym słuchał Inclinatiey moiey, iak pragnie in abundantia cordis os loqui, długobym nieprzestał chwalić W. K. Mci y długo chwałę iescżebym znalazł w naybogatszych y nayobfitszych słowach, curtal quod desit Rei ad proportionem przewyższaiącey omne genus laudis materyi. Ale idę ad formalitatem serca y myśli moiey explicativam

vam, iak nayuniżeniey dziękuię W. K. Mći za tę łaskę, że Seym następuiący y według prawa plus quam religiose y według potrzeb Rzeczypospolitey plus quam opportune składać raczysz, życzę za to samo, abyś w iak nay poźnieysze dni życia swego szczęśliwie krolaiąc mógł dare jura Quiritibus.

Wielką y nieodbitą potrzebę Seymowych obrad, iuż wyraziły nieraz na Seymiki Antecomitialne wychodzące Instrukcye, ktore lubo fatali ziłku Seymow periculo, do skutku nieprzyszły, zostawaią, iednak integra et illæsa encomia przezorney Kancellarii, ktora gdy w nich, co należeć mogło ad præsentiam necessarie, ad futura proinde ad subitanea consultissime, nigdy nic nie opuściła, magno Jey et prudentissimo Ministerio, chociebym milczał same ustawiczne prace y ochotne paternal W. K. Mći około Dobro Rzeczypospolitey sollicitudinis Exekucye są ad confessiones et præconia.

Teraz lubobym niemiał do dawnieyszych co przydać wiedząc że tobym nieprzydał, sama Kancellarya per vigil omni fortuito w bliskich na Seymiki expedycyach wyrazie non omitteret, a to ex ratione świeższych circumstancyi chcę tu na mieysce, w tym pewnie mentem meam præveniret vel impleret; iednak że maią honor odpisywać ad Deli-

beratorias

beratorias. WW. Mci, abym się niezdał bydź irresolutus deliberandi, et Consultus Sterilis Consulendi, Rozkazowi W. M. W. obediens, Primatialnenemu urzędowi memu, na ktorym mię łaska WW. Mci noviter osadzita respondens, tacz zdanie moie explico.

Securitatem internam et externam wszytkie Królestw principaliores Curas, ktoż nie przyzna, esse duo Brachia, binosq Lacertos, na ktorych się całose Oyczyzny panuięcych władza y Sława, Podanych lichose y Domowa szczęśliwość utrzymuie, His q dari vires et fulmina Bello, divitias Paci. Jako zas są w każdym Rządzie assentiabilia Constitutiva politici Corporis, tak gdy iedno albo ktorekolwiek z nich nutat vel patitur, zaraz ex Consensensu Cała languescit Complexio, velubi Summa labant, Cetera turbantur.

Uczyniwszy zas tanc circumscriptivam wnętrznego y Zewnętrznego Bespieczenstwa definitionem, przez ktorą pokazuie się pathetice, iak wiele nam na dwoch fundamentach y filarach ad Sustinendam fortunae nostrae molem należy, według onyesze Puncta, ktore teraz do Instrukcyi odnowienia mogą bydź potrzebne, in duas Classes podzielę.

Ad Securitatem internam należy intimius Zupełna inter Status Confidentia, y ta to inconsutilis vestis porządaney inter Cives iednego, ktorą teraz Studia in contraria Scissae poprolły animositates. Jak zas potrzebna

Interessom Samego WXMM Pana M. Miłosciwego abyś niepatrzał na dalszy upadek Seymow, ktore iuż po kilka kroc skadales, cum sacrificio zdrowia y niewczasow swoich, ad peritura dolendo, nietrzeba tego obiasniać przenikasz Sam WMXM: ktoremu Summum Dij dedere judicium

Do niey także aby była in securo æqualitas sprawie dliwie refertur porządek domowy, ktorego sobie w podatku pogłownym Woiewodztwa y Ziemie, maiąc związane Lege novella Rzee, bez Seymu uczynic niemogą. A iedne aż nader Taryfą Anni 1676 przeładowane, gemunt sub onere opłacaiąc deserta, gdzie były quondam Coloniæ drugie zas post Hostilitates znowu z łaski Pana Boga y opatrznosci WXM pracą vigentes napełnione. Ludzmi y nowymi, ktorych przed tym Imiennia niebyło, zasadzone wsiami, bardzo mało co contribuunt, Bos portat muscam molem formica revolvit co iako słusznosci swobodom y rownosci iest contrarium tak potrzebna nieodwłoczna contribuentium coæquatio.

Ju się same insinuant krwawe niet tylko za Oyczyznę ale za wiarę S. zasług dawnych Rycerzow przeciwko nieprzyiacielowi Krzyża S. martiria, nadwerezone wielkich Wodzow, wyrugowanych na wytrzymanie Fortece w pogranicznych y zapłaty Regimentow Summach substancie, do tych nie tylko ullo præmio virtutis, ale nawet nulla restitutione łożonych in publicum expensow recreatæ. A zatym aby nikt nierozumiał, że to cokolwiek z nowych Coloniy contribuendum przydzie, obroci się ad privati.

privati usus compendia, cedat in mercedem dispendii Sanguinis, et meritorum nie zapomnionych per merita Antecessorow w Successorach.

Narzekaią także Litwa y Ziemie w Swieczych Swoich do mnie legatiach na Ichm Panow Posłow y Ministrow Cudzoziemskich, że przeciwko prawu y dawnym zwyczaiom Seymom adsunt, subtili pod tego activitate zgodne obrady tamuią, y żebysmy w niesfornosci y zamieszaniu naszym zawsze tylko scenice cos zaczynali, nie konczac do konkluzyi Seymow daleko większe adstruunt taiemne przeszkody niż iawne wolnych głosow niby o domowy interes wszczęte certamina. Więc że to co podobno, zgadywaią w samey rzeczy bydz może rozumiałbym y ia nova et turbida cupientibus, amovendos Authores. Ma władzę JmPan Marszałek Wielki Koronny, iako był postronnicali Consilio requisitus, Trzeba tylko zalecenia WKMci Pana Mego Młgo ut utatur jure suo obliguiąc wczesnie Ichm Panow I. Ministrow Cudzoziemskich, aby Rzecz prisci moris retinentem uwolnili od tych niebywałych przedtym swoich assistencyi. Co samo Woiewodztwom significatum, będzie gratissimum y dobru pospolitemu salutare, ex sublata w Cudzoziemcach suspicione succedet między swemi przynaymniey od bliższey tentacyi uwolnionemi verecundia trudnienia albo zrywania Seymow.

Konuciwszy czas sumpta vel sumenda obtentui kilka Seymow nominatim na komendzie niby na przedaż lub haku iakim zrobiło, że rzecz w publicznym mniemaniu y teraz quos scopulos senserat, icta timet Navis. Ja iednak

iednak lubo niewątpię że iuż ta trudność zupełnie uta
niona, według Convencyi, ktora się po ostatnim Seymie
stała y ktorey prosper Successus famâ miał ieszcze An
comicialne poprzedzić Seymiki, ieśli by co do niego de-
sideraretur, Supplikuię W. K. M. ci Pana mego Miłego
pervicę cepla, y day to Solatium pragnącym dodanym
zupewnieniem w Instrukcyiach, że więcey ta materya
nie będzie nec ad motum przysłemu Seymowi y że con
clusyi iego skrzesze W. K. M. chcesz ad confundendas ina
czey rozumieiących.

Co się zaś tknie Securitatem externam wtey iakom
powinien z Obowiązkiem Duchownego Stanu, zaczynam
ab Iove y od krzywd Kościoła Bożego, ktore onemu infert
wyniosłe ad Supremitatem Sąsiedztwo Brandeburskie
zabieraiąc violenter y profanuiąc Świątnice Pańskie w Li-
snowie Dyecesyi Chełmińskiey, przeciwko paktom ktore
mi obwarowana iest in Spiritualibus Kościoła tameccze
go indepenter a Principe immunitas, et proprietas.
Juidziesz y na Warmię ustawicznie czyniąc terricula-
menta, niby per praetentum Repressaliorum, za Decre
ta Tribunalskie ferowane contra Dissidentes, ktorymi
szkaiąc w środku Królestwa bez żadney excepcyi y żą-
dney do Państwa Brandeburskiego nie maiąc Relacyi,
powinni Sąd y prawo pod ktorym siedzą amplecti et
pati. Zamach ten in Religionem, verendum aby się
nie pochylił in Regionem. Dopiero gwałtowne zagra
nice naiazdy, nieprzestanne Explagiationes Ludzi nil
vicinum, nil mite, et amicum wrożą.

Iuż się dzieie et ab Aquilone, o Cerkwie do Uny

ſi: na rożnych mieysćach osobliwie w Powiecie Comskim przywiedzione o ktore tak iak w własnym Panstwie swoim recipitur paßio, y z przegrosekami żuchwałemi formatur prætensio.

Niewiele łaskawiey, lubo przedtym zawsze łaskawe przeciwko nam flant Venti occidui, zagarnąwszy w Arest Dobra Opactwa Paradyskiego, y gdy tą Sequestracyą wymusić alternatę pro eligendo raz z Polskiego, drugi raz z Niemieckiego Narodu Abbate, admißia cogitatio aby, przez to ſalose Iuris Patronatus W. K. M. ni se inalterabilis niepożyta w podział z cudzego in fundo Rzeczypospolitey y na dawney fundacyi Polskiey Iurisdykcią, metuenda tyeż zamysłow Executio.

Dopiero z od wschodu choć iesteśmy Silens quod detinet Currus, Kamieniec z małym opatrzeniem, mnieysze ma iescze ku obronie præsidium. Chocim zaś przykrym przeciwko Paktom ufortyfikowany mnostwem Milicyi Tureckiey osadzony, Urbi Carthago æmula. przychodzi tu na myśl apposite ciężko onym Rzymskim wodzom Numantia quam si non avertisset Roma, illa oppreßisset Romam.

Colligacya Moskiewska, dla ktorey do tych czas z ruin y popiołow wygrzebać się nie łatwo, miasto utilitatis ktorą nam przynieść miała, obraca się nam bez żadney wdzięcznosci y nadgrody in peri~~tudinem~~culum Socialis Belli, bo ani własney Kurlandyi aßekurować Rzeczypospolitey nie możemy, ani quod opera erat pretium Traktatow, ktoremi nas wciągaiąc in Societatem Armorum odwoiowane avulsa Regno przywrocić deklarowano, Satisfakcyi żadney nie widziemy.

Interea Xiąże Imć Kurlandski pisze do mnie Sollicite prosząc o skrocenie amaritudinum Iego, ktore tym mocniey cięższe, im iuż dawniey implorat Iustitiam, inuocat Legum Auxilia aby mogł bydź ad Iura et Proventus Xięstwa Kurlandzkiego przywrocony, żeby czas tak długo exterris et expes restytucyi Swoiey nie utracył na koniec cierpliwosci y nie uczynił z kim iakiey o własne Panstwa Swoie, iako ie nazywa Allodialia, transakcyi, iest naderzym Statibus et Ordinibus pomysliċ y wczesnie zabiedz temu co by mogło zatrudnic przynaymniey Rzpospolitą y podac iey Supremum Ius do Kurlandyi per quaestionem dubitationi, integrum per exceptiones diminutioni.

Ale to wszytko co nas może extrinsecus dolegac turbowac y straszyc, lubo Oycowska WKMci opatrznosc y nieprzebrana władzca Iego, nayscisłniey sie gabinety przenikaiąceyes, obfitosc może zdaleka avertere, dissipare te chmury, ktore nas grożą nec dare tempus fulminibus y tak ten Narod ubespieczyc, iak kiedys Rzymski pod Augustem Swoim bespieczny, to mu inter Summa wyznawał Elogia. Nulla in praesens nobis formido dum Augustus alter validus, Seque et Domum et Pacem intentaret. Potrzeba aby Rzpospolita nie zostawuiąc tego całego ciężaru curae Deorum Sama też o Sobie radziła, wszytko to com wyraził, ona manet, monet et movet, iak Sam Seym przyszły nader iest potrzebny evincit, et probat ktory aby mogł za wczesnym uprzątnieniem, eorum quae ad obiecem szczesliwie stanąc, ad Honorem intaminatum et perennem famam

samam Imienia Waszey Krolewskiey Mći ad felici-
tem Rptey ad respectum vicinorum, ktorym zaraz
pożądaną Jego w iedności animorum conclusią sta-
niemy się considerabiliores partykularnym tym
y zdaniem y proszeniem moim, publica vota
sam zaś walecżą całuię Reku WKM y życzę wpo-
ny wiek ut terreat Orbem, arceatq mala piszę się

J.WKM WMći Pana y Dobrodzieia Młgo.

Copia Responsu JMći X. Biskupa
Chełminskiego na Deliberatorię
JKMći w Thoruniu 17 Junii 1729

Pierwsze, postanowiony z dobroczynney łaski W.
KMći Pana Mego Miłościwego na Urzędzie Sena-
torskim odbieraige deliberatorias. naypierwey mi
nalezy od nayniższego zacżynac podziękowania,
że mię godnym uczynił ferre Consilia, y że nieustay-
nie Oycowską piastuie Panstwo Swoie. Dozornoś-
scią nic niezostawuigc co by niebyło ad Conservati-
onem Jego. wyższą a wyższą zanosię professią pra-
wdziwey wierności ku Majestatowi Panskiemu y
nayiaśnieyszemu Domowi.

Cobym zaś miał punctatim proponowac na Sey-
miki przyszłe Antecomitialne de vili Sensu meo. to
widzę iawnie że dozorna WKMći in bonum opatro-
tak efficacissime providet y zabiega immensis y gra-
vaminosis od postronnych insultibus, kiedy niedawno
iako do Cara JmsCi kazał expedyowac praecustoditiones
strony Inflant y Kurlandyi tak do JmXcia Kurfistra
Brandeburskiego meri Vasalli WKMsCi y Rzeczypoli-
tey circa insolitas incursiones w Panstwo Polskie.

y usurpativas exorbitationes odbierania Kościołow. iako do tąd odebrany ieden w Dyecoeesiji moiey detinet. oraz Elbiąga Miasta ktore aby mogło bydz quam totius eliberowane media adaequata adinvenire żeby większey do nas nieroscył Sobie prætensyi, toc mniey co dodac należy, tylko pokornie dziękowac za piecowanie Oycowskie, y iego wcale podawac się Opiece. I to podaię Maiestatowi WKMci Pana Mego Miłościwego aby przy szczęsliwie iuż obranemu Oycu świętym natapominac wczesnie. Jus Patronatus innuere. poniewasz Sami IchMscK Abbates wcale nie chcą recognoscere od WKMci podanych de Iure Opatow. ale co contraveniendo Sami się obieraią y Rzymu approbatione confirmantur. a tym Samym upada Ius Patronatus. Co tak pro munere meo Supremæ Trutinæ WKMci Pana Mego Miłościwego poddawszy. siebie Samego pod nogi Panskie sciele.

WKMsci Pana Mego Młgo

Copia Responsu JeMci X. Biskupa Kamieniechiego na Deliberatorie JeMćMci Die. 1. Julii. 1724

Większa Szczesliwosc byc nasza nie może iak Cerstwosc WKrolewskiey Mci Pana mego Miłwego Zdrowia, ktore im bardziey atteritur pracami, y co momentalnym circa bonum publicum Staraniem, tym większą obligacyą, y żarliwszym affektem należy każdemu życzyc aby momenta pożądanego WKMsci panowania przydolnych iak nay dłużey Siłach cumulentur et mutentur in annos, o co gdy niewstaigce do Nieba Rzymską ku Traianowi niegdy expressią Supria fundo, non opes, non pacem

pacem te poscimus Jupiter, unum simplexq votum, et omnia complexum est, Salus Principis. Z mieysca mego nayniższe Waszey Krolewskiey Mci Pana Mego Młgo oddawszy dzięki pro cura Dobra Pospolitego y oraz pro compellatione rady lub lichey moiey ad Salutem Oyczyzny et media vitandi ingruentias Seymowi nastepuiącemu nocivas, ktore że na przod bydz mogą ex diuturna controversia Buławy strone kommendy Woyska Cudzoziemskiego, poważam się supplikowac, żebys suprema Authoritate hunc modum WKM solvere raczył, boc ieżeli quicunq Caphareа Saxa fugit, zawsze a naufragis vela retorquet aquis, toc y o brad przysetyes [?] Izmod, illum quo lasa videtur tyle kroc rady, słusznie horrebit y zda się obawiac adire locum; więc provide W. K. M. P. M. Młty chciey Clementissime obicem hunc planare, aby niebył dalszy pretext złamowania rectas Consiliorum intentiones.

Niemnieysze od postronnych Monarchow imminet periculum dla roznych interessow, bo Ichmci Pp. Ministrowie zrozumiawszy difficultates utrzymania Principałow commissa, szukaią per subalterna subjecta Posłow naszych łamowac rady; Zaczym gdy by można, żeby temu obviare y Ichm Panowie według konstytucyi koronnych od supięcionem [?] pakth przeciwnych na ten czas się z Warszawy pravia relatione funkcyi swoiey alienowały. Jako zas pomnieysze Xiężęta, y grubych Narodow geniusze nasladuiące politicam status swoich przy Dworach externorum Principum konserwuią Residentow, tak ex necessitate sądziłbym salubres, abysmy przynaymniey naszych

Sąsiadow

Sąsiadow y innych benevolorum, albo niechętnych wie-
dziec intencyą, albo domyslic się mogli na tym, quo
vicinos animo Gratia Thrcias habet: nie utilius, ia-
ko żeby od Rzyposspolitey capaces hoc charactere in-
signiti destynowani byli pro cautela et informatione
albo pro majori soliditate przyiazni, albo żebysmy
gotowi byli jacere, aut tela vitare.
Co zaś ad internam securitatem od pogranicznej
Barbaryi, krotko rzekszy Kamienca Podolskiego ante-
murale Christianitatis nazwanego spes nulla utrzy-
mania, bo y ludzi nie masz do obrony, y żadnie na
odmiane sufficiunt warty, a cot sine praesidio y nay
obronniejsze fortece. Ztąd ci y fortyfikacya w os
kopach znacznie bez naprawy diminuitur et ver-
git in ruinam, bo iako securitas sine milite, tak
miles sine stipendio subsistere nie może nie może
gotowa tego wszytkiego przyczyna, że pieniądze albo
in tempore nie dochodzą, albo znacznie per sub-
tractionem diminuuntur, co citra laesionem mego
honoru juxta visum et ex auditu W. K. Mści P. M. Mgo
reverentissime zdało mi się namienić, aby securita-
ti providere wcześnie. Winszych okurrencyach refe-
ruię się do przysłych z kancellaryi W. K. Mści P. M. Mtego
wydanych instrukcyi, ile że sor Majestatis et vigi-
lans ophicio occurrere malis, ut eveniant bona,
y iako niegdy o swoim hardenu Anglia, custodit
Templeam, tuetur favetq fortunam, sensus tuoi
um Majestati, Majestatisq providentiam omnibus
applicare solitus za czas wierny moy in deliberato-
riis sentyment Panskiemu podawszy rozkazowi,
y woli, sklaniam się cum demississimo poplite.
Nayiasnieyszemu Majestatowi Wey K. Mści P. M. Mgo.

Copia Responsu JW Imli X. Biskupa Kurawskiego na Deliberatorie J. K. Mli w Gdansku 20. Junii 1724.

Całuię pokornie ręke Waszey krolewskiey Msci Pana Mego Miłosciwego, w Liscie Iego Panskim do mnie wyrazoną. Dziękuię iak nayuniżeniey za Oycowskie staranie około Dobra pospolitego, y za punktualne utrzymawanie Praw Oyczystych, w czym abys y momentu nieomieszkał, raczyłes z dziedzicznych delicyi, w czesnie do nas pospieszyc, y wszelkie præparatoria do przyszłego Seymu według dawnych zwyczaiow należycie ordynowac a oraz zdania wierney Swoiey Rady rekwirowac nie zapominasz.

Rozumiem że Punkta Instructionis na blisko następuiące Seymiki przed Seymowe sufficient te, ktore præcesserunt na przeszte te nieszczęsliwe zerwanie y przeszłe Seymy zdałoby mi się iednak nie ktore przydac. 1mo: iakoby zabiezec częstym recursow privatarum Personarum, ad Potentias extraneas po korrekture Praw y Dekretow tey Rzpospolitey, ktorzy nec erubescunt nieustraszonemu Sercu W. K. Mli armatas procurare instantias, et novas per repressalia ad ignominiam Krolestwa imprimere Leges własnie iak było krolestwo harazowe było, albo iakoby na zwierzchnosc y powage W. K. Msci wolno było, cudzym kiwac Oręzem. Takos we præliminarianie tylko honorowi W. K. Msci y całey Rzpospolitey szkodzę, ale y dalszym y gorszym konsequentiom bitą toruię drogę. 2do. iakoby skutecznieyszy obmyslic sposob, aby Miasto Gdansk obserwowało Dekreta W. K. Mci tunc decisiones Reipublicæ gdyż fidelitatis suæ terminos, w tym nay bardziey zapisuie, co

sobie M:

sobie miłego bydz rozumie, wszytkie zas insze prawa y konstytucye za nic rzema, y ostatnią konstytucyą Seymu Pacificationis in puncto articuli 8ti absolute contemnit, y owszem auget contemptum Religionis et injurias nietylko mnie, ale tez in particulari recentissime Pannom Zakonnym S. Brigitty konwentu Gdanskiego inferre non erubescit, ktorym wies własną klasztorną Szydlice chce appropriare suo dominio. Był miedzy nimi kontrakt na lat 15 tego wieku punktaeś Miasto niedotrzymało wiele krzywdy narobiło, y teraz iuz od pułtoru lat po skon czonym kontrakcie absolute do tey sie dobr interessuie, contribucye wybiera tak iako z miasta, lubo ta wies, iako insze wsi klasztorne publiczne Rzeypospolitey podatki iako to Hiberny y insze, a ego Miasto nie płaci wypłacać musi. Nomen katolikow co raz in majorem postpositionem idzie nietylko ad Magistratum, ad Scabinatum centumviratum, ale ani do cechow nie przyimuie, chyba do takich bez ktorych sie obyse nie moze. A co naygorsza dziatki porodzicaeś katolikaeś pozostałe pervertit, na opieke aliena fidei titulos daie, y czego nigdy niebywało iuz adultos ad Apostasiam przyimuie, dusze ludzkie gubi przeciwko prawu Boskiemu y Oyczystemu. Item ab expeditione Decreti in deliberatione pendentis ratione Bonorum Episcopatus Curoniensis seu Piltinensis multa dependent w Kurlandyi dla uspokoienia zupełnego tamtego kraiu: kilku tylko szlachty iest ktory te dobra trzymaią, ci ex commodo privato publicum negotium czynią, et periculis mutationis Religionis drugich straszą, aby mieli większą assistencyą supplicantium do Majestatu WKMsci y zeby tu nam przed oczy niewiadomym nucali Magnorum bellorum et periculorum instancye Zudzcych

Menas

Monarchow procurant ktore danturut petantur. Interim
przez Przyiaciol Swoich na wszystka drugich przyprawa
dzaią. czym publicznie przeszłego Seymu na Sądach
Relacyinych zaszły Szlachty Piltenskiey querelæ. Zaczem
y Ordynas W. K. Mci aby J. Instygator Koronny wydał Man
dat tym ktory publicas legationes sine Scitu Reipublicæ
tey okazyi do Brunswiku sobie wymyslali, y odprawia
li non obstantibus protestationibus drugiey Szlachty
Piltenskiey ktory has legationes uznawali byc nociwas
Reipublicæ. a przytym że ta legacya nie była pro interesse
Communis, ale tylko dla dwoch albo dla trzech, ktory tam
maią Dobra Biskupie. Gdyby W. K. Mc Dekret iuxta
unanimia Senatorum vota expediowac raczył, iako też iuż
Rescriptem Swoim Possessores Bonorum przestrzegł y De
cretum Comissyi Seymowey w Piltynie Anno 1686. Sos
lenniter odprawione y approbował, toby W. K. Mci uczynił
wielkie ukontentowanie tameczney Szlachty, ktory
się teraz ztym niesmiecią wyiawic, oraz zabiegłby
W. K. M. temu pomieszaniu ktore się tam znaydaie
Utwierdził by W. K. M. Piltynczykow in hoc Statu ia
ko teraz zostaią przywroceni będąc ad suas libertates
antiquas per Constitutionem Seymu pacificationis y wy
znaią wielką wtym łaskę W. K. Mci: że iuż æquali racem
znami sine ulla dependentia cieszyc się libertate onis
czym bardziey niemyslą iako de perpetua gratitudine.
W. K. Mci P. M. Mgo insze Puncta sam ustnie W. K. Mci Pana
mego Mgo insinuare nieomieszkam a teraz iak nayszcze
sliwszych Succesow w iak naydłuzsze lata przy ciągłem
nym y czerstwym zdrowiu przy obfitości Błogosławienstwa
Boskiego z nayiasnieyszym Potomstwem in multas
generationes uprzeymie życzę, wyznaiąc z nayniższą
Submissyą. Jestem iest

W. K. Mci Pana Mościwego

Copia Responsu JWJMści X. Arcy biskupa Lwowskiego na Deliberatorie J. K. Mści Z Obnerrysna. Anno Dñi 1724.

Niosę Sacrificium Cordis na adoracyę nayniszą Majestatu W. K. Mści Summam beatitudinem całey Oyczyzny naszey profiteri et depraedicare powinienem. Że prezencyą swoią W. Krolewska Mść miłością dobra pospolitego miłość Civium plusquam vi Magnetica ku Sobie zniewalasz. Że admiratione Magnalium suorum, y wszelkim pilnym Staraniem cży vastissima Coronata menta publica desideria in Communem Salutem et Conservationem Całosci praw swobod Stanow Rzpospolitey praevenire ei consolari raczysz. Niech Pan Bog za to Majestat W. Krolewskiey Mści Pana Mego w iak naydłuższym wieku per omnem prosperitatum Seriem do iak naywiększey wyprowadza Sławy. Niech przydaie W. K. Mści nie naruszoney nigdy Czerstwości Zdrowia lo de nostris super addat annis, ktory integritatem Oyczyzney Naszey Delicium Swiata Polskiego, wielkiemi dziełami, nieustaiącą Lutoscią procreata pace jucunda magnanimitate Regia, Rządem szczęsliwym augmento Descere efflorescenti nam Saeculo wielkiego niegdy Rzymskiego Augusta przykładem representuiesz y coraz bardziey Cuncta bona desiderabilia efformare raczysz. A lubo Majestatowi W. K. Mści nie porownana pieczołowność Clarioribus lumine Solis documentis wewszytkim dostateczną y naydoskonalniey się upatrzić Commodis publicis Satisfakcyę. Jnecie gdy W. K. Mść Pan M. Mściwy mnie raczysz dignum rotka-

zow

zom Swoim, ad muneris mei Concitatus officium ante Conspectum Majestatu W. K. M. Sci potrzebne Consilio publico otwieram y zasyłam ex Sensu meo puncta, oraz przy sciśnieniu Stop W. K. M. S. M. Mgo łasce Dobroci y Clemencyi się zalecam. Nayiasnieyszego Majestatu Waszey Krolewskiey M. Sci Pana Mego Miłego.

Copia Responsu J. W. J. M. Sci Pana Krakowskiego na Deliberatorie J. K. M. Sci we Lwowie d. 14 Junii 1724.

Należy y to do wiekopomney W. K. M. Sci Sławy że nie tylko victricibus armis odległą Jego Ręką pod czas Woyny Rzeczpospolitą zaszczycała, ale też intra Otium pożądanego Pokoiu ex instituto Predecessorow Swoich a bardziey ex Speciali około Dobra Pospolitego providencia całego Krolestwa potrzeby Salutaribus opatruie Consiliis. A lubo się inique Rzpospolitey Fato tak siła razy zaczętą zbawiennych Obrad robota zepsowała, przecież na spracowane W. K. M. Sci Staranie nic sobie przez to nie czyniąc w strzętu recentibus zawsze incumbit curis aby uspokoione Krolestwo optimis ab intra Legibus reflorescat, y kiedy ja mam niepłonną nadzieię że za dobrotliwym W. K. M. Sci powodem y umowionym iuż ordynaryinych trudnosci ułatwieniem rozpatrzywszy się w potrzebach swoich zgromadzone Rzplitey Stany, przez te oraz nieszczęscia, a przyszłe niebespieczenstwa uważywszy wczesnemi in omnem Casum Securitatem suam obwaruie srodkami. Poniewasz się czas W. K. M. y mnie in Subsidium nieskonczonych prac y fatig swoich per Deliberatorias incitare podobało z zwyczayney moiey ku Maiestatowi K. M. Sci wiernosci a z wrodzoney ku Oyczyznie życzliwosci Sensum meum aperio.

A naprzod poniewasz nay gruntowniey szym pokoiu y szczęsciu Pospolitego fundamentem Securitatis armata

armata, et virium opinio uznana bywa, obeyrzawszy się do
tąd na niezawarty, że Szwecyą Traktat et pelli potius
inducias quam finem uważywszy fluxam Sąsiadów
naszych fidem incertam pretendujących Sąsiadów Na
szych amicitiam, nic nad to potrzebnieyszego nie widzę, ia
ko żeby przez proporcyonalną tantis periculis Woyska
Aukcyą zadobierosz przez doskonalszy porządek et executi
onem Militaris disciplinae w lepszą Siłę swoiach postu
rze Rzplita stanąć mogła. Cóż te tanta punctualitate
regularną płacą powiduiemy kiedy po całey Polszcze
rozrzucone Chorągwie, et propriis Signis ignotus Miles
Wodzów Sola Szyku y broni własney niezna, czemu wszystkie
mu chyba generalnym Woyska Ściągnieniem efficaci
ter obviare niemożna y pewnie obawiać by się należało
aby przy obmysleniu punktualney Woysku płacy Rzplta
usfundowana tandem Sił Swoich y imprezy nie zawiodła
bo ieżeli w Rzypospolitey Monarchii quaestuosa Tribunis
militibus desidiosa quies Romanum vigorem paulatim
enervavit, pewnie u nas nie exercytowany Żołnierz
y zaraz po Authoramencie Swoim bez wszelkiey prze
by na konsistencye rozrzucony, wiele próżnuiącego Pokoi
iu, in multis porządku gotowosci, y należytego Rynsz
tunku desiderat, w czym ieżeli by się kiedy uchoway
Boże Rzplta zawieść miała, nie chay na Hetmanów
nieskłada winy, którym niepodobno indistans ages
re y rożnym zabiegać deffektom w tak odległych Re
gimentach, znakach, et ut plurimum nieznaiomych
Wodzom Swoim Officierach, na ostatku iaka się
krzywda dzieie przy równey wszytkim płacy, a nie ro
wney usłudze Woyska Koronnego, kiedy Chorągwi
Chorągwi na granicach stoiące ustawiczną kampa
nią y Surwarestami, Siły konie, y porządki Swoie

afferunt, gdy interea drudzy indulgentia pacis mertes y pratsie publiczney usługi incapaces zostaią, godziłoby się przynaymniey partitis podzielić obsequiis, aby ci ad quietem poprawy, nisi zas abignavia wierzbyć konsystencyi, zobaczyli, siły y gotowości swoiey proby uczynili. Gudrowiemskiego także woyska non exacta obedientia usitatam ab antiquo praxim mięsza, kiedy przez niepotrzebne subalternacye przechodzące ordynanse, wiele ex celeritate sua omittunt y posłuszeństwa woyskowego promptitudinem retardant.

Pograniczne Fortece Kamieniec, Opoki, Białacerkiew, niedawno wstręt potencyi orientalney y zaszczyt granic polskich, teraz tumulus jacentium ruderum, ieżeli munifica W. K. Mci y Rzplitey wsparte nie będą dextera, pewnieysze niebespieczeństwo, "niż obronę przyniosą" Ruskie Podolskie Kiiowskie Woiewodztwa. Stąpe in securitatem suam, chcą żeby Białacerkiewska Forteca samego pure Starostwa sumptibus reparowana była, nieuważaiąc tego że universorum salus wtych forty fikacyach założona generale wszystkich Obywatelow subsidium potrzebuie. Artylleryi także koronna vis ignea Martis y iednakowa Belli ac Triumphorum materies, w iakim niedostatku zostaie wyrazić niepodobno, ktora mogłaby zresztą etiam intra Regnum należyte znaleść materyały y insze ad instaurationem requisita, gdyby huic defectui szczodrobliwa Waszey K. Mści opatrzność y Rzplitey staranie speciali sumptu provideret. Stare zasługi po tak wielu declaracyach ingrata oblivione pogrzebione W. K. Mci przypominam, nienadadzą się tak długo od Rzeypolitey zatrzymane summy, quia pretium sanguinis sunt, a do tego ieżeli tak liberalis

Patria,

Patria, że proźnuiącemu nowego Kompútu Woyska
punktualną obmyśliła płacę, niechayże będzie tak
sprawiedliwa aby zapracowane tandis Cladibus od-
data zasługi wszak niepowinna bydz major Pandendi
quam effusi Sanguinis merces, niechay Waszey Kro-
lewskiey Mci Clementia y zatey Nayw. Compassia
ma wzgląd na zawiedzione publiczną usługą wiel-
kiel Imion fortuny y na inne dla Woyska zaciąg-
nione Długami które ynaczey wypłacone bydz nie
mogą, Juszey tak wielką cierpliwością przeczekana
płaca, zupełney zasłużonemu Woysku nieprzynie-
sie Satisfakcyi. Quod ad Securitatem Zważałem
przyznac to extra meridianum Postronnych Narodow mu-
szę że żadne Państwo pięknieyszemi się nie zaszczy
ca prawami, kiedy iednak vicissitudine temporum
et hominum ambitu, na tym że Mieyscu gdzie Le-
gum Patriarum Sacro Sancta powinna bydz observa
tio, tam Kardynalne Swobod y praw Naszych kon-
convelluntur, rozumiałbym żeby Correktura Tribu-
nału Koronnego do ktorey się iuż dawno ananimi
Voto Rzplta zabierała, exigentibus Circumstantiis
ad effectum przyprowadzona była. Ale domowego
pozytku y punktualney płacy regularnosc na tym
zawisła żeby Rzeypoltey Skarb in reditibus Suis
augeatur y Commercia wszytkie w Państwach
Waszey K: M: refloreseant, nie mogę tego Silentio
praeterire iako się uzurpacya zal Mytt w pograni-
cznych osobliwie Woiewodstwach inter particulares
Possessores zagęsciła, tak dalece że ledwie iest

ktora

ktora wies y w kaźdem Mieyscu gdzie kiedy przechodzą
cych kupców towary manifesta rapina non depa-
clarentur, przez to taki wstręt sobie ludzie niemieli
uczynili, że wszytkich rzeczy ktorycheśmy intra
Regnum copiam mieli, teraz extra Limites Ru-
ssiae musiemy, czemu kiedy Wasza Kr. M.ść Sancit
Seymu et abrogatione podobnych in posterum usur-
pacyi, obviabis niechybnie wszytkie ab Origine
te Towary importowane będą z profitem Skar-
bu Waszey Kr. M.ści a oraz Rzeczypospolitey Commer
cia i Iarmarki w granicach naszych do swoiey
przydą perfekcyi. In reliquo wiem że Solertis
sia Concivium tey Oyczyzny Sollicitudo et perspi
cacissima Ich M.ći Cancelaria in Publicum meditatio
Więcey Waszey Kr. M.ści Suggerent. Ja przy Con-
valescencyi moiey, ktorami altioribus curis im-
morari iescze niepozwala, tego tylko życzę aby
W. K. M.ści. z tak wielu życzliwych proiektow Salu
berrima quaeq. obrawszy one ad immortalem Imie
na swego Gloriam Securitatem publicam et fe-
licitatem universorum z Oycowskiey opatrzności
dirigował. Kończę za tym, z nayglębszym Respe
ktem zostaięc.

Waszey krolewskiey M.ści

Copia Responsu J. W. Jem. M. Pana
Woiewody Sieradzkiego na De-
liberatorie JeK. M.ści w Jarosławiu
die 7 Iunii 1724 Niemoit

Niemoze Sobie Oyczyzna nic pomyslnieyszego vovere ani ominari, iako kiedy widzi ze Wasza Krolewska Mce Pan moy Milosciwy trita Antecessorow Swoich via ad instituta ich się conformuiąc, munus łaskawego we wszytkim Pana ad mensuram Augusti Sui Nominis imples, iako swieżo wydane z Cancellarii WKMci P.M.M. Deliberatoria testantur Publiczną obradę pro Obiecto maiące, ktore y ia znaczeytym odebrawszy respektem Sensum meum na nie przed Majestatem WKMci P.M.Mgo depono, Co należy do Domowych y wewnętrznych okolicznosci tym exinitaitabili prævidentia WKMci Pana Mgo Mgo y Ministeris Jego zda się satis provisum przez przeszłe Instructie lubo nie dosytych Seymow, ktorym Woiewodztwa y Ziemie deferendo nie wątpliwie concurrent aby ta Oliva Pacis walecżną Ręką WKMci Pana Mgo Mgo e arte rerendi zaszczepiona, nietylko niewiędła, ale novâ zawsze cultura tym bardziey sub auspiciis WKMPMMgo floresceat et exceresceat. Unum porro necessarium oco cum Suplici Republica genu cadens upraszam, aby ten Scopulus exicialis Radom Seymowym przez Questię o commendę był przed nim clemen ti WKMPMMgo animadversione oddalony, bo gdy iuz przyidzie ad Comitiale certamen przez nowe coraz stron irritatie ledwo nie Comitiali vetah nehs morbo corripitur Rzplita iako kilka Seymow dasty nam to naoko widziec. Proxime temu accedit ordynacyi Ostrowskiey lucta pari Seymowi

impendens dispendio, dlatego zdałoby się mi praemonere Woiewodztwa, aby finalną przedsięwzięły oniż determinacyą, iako nią disponować rzeczą salvis utilitatibus Reipublicae semel pro semper deciduiąc. Gdy się zas ad externa obracam tremes factus sum & timeo uważaiąc proceedery Dworu Pruskiego ktory coś większego musi fovere in praecordiis, kiedy tak indignè (: lubo to tylko ex populari inaudio fama :) y w pisaniu swoim o W. K. mci Pana mego y przez insze nie przyiazne actus swoie z nami się obchodzi, co mi motivum daie do głębszey reflexyi trahendo originem tego od naszych Panow Dissidentow, iakoby ni gravaminibus suis ieżeli sobie iakie zakładaią, niemieli praesidium sufficiens in Legibus Patriis ktoremi volumina napełnione są, nie fomentuiąc vicinas Potentias y protekcyi szukaiąc, po ktorą y do Szwecyi iako mi relatum y gdzie indziej zabiegaią, są to iskierki poprzedzaiące y przeznaczce day Boze salvo vaticinio ciężki iaki pożar, niechby tedy Woiewodztwa serio w to weyrzały y gdzie mali origo niechay studia swoie obrocą aby to mogły restringuere co się ukrywa sub cinere doloso. Podobny metus mię occupat ex vulgari pariter rumore o Kurlandyą, iakoby Car Jmć chciał avellere a Corpore Rzeczypospolitey y do Inflant appropriare, lubo y ode Korona Szwedzka pepigit enim in praeiudicium Rzeczypospolitey contra

fidem

contra fidem Pactow Oliwskich, Czar Jmść tadwie-
lę Sojusow y Traktatow restitutionem onych Spo-
pondit, ale wtym wszytkim non est veritas. Nie
chcę daley onerare paginam ani dlugości pierwornos-
ści W K Mci Pana M Mtgo ktorą cuncta prospicis
wyrazniwszy tylko essentialiora, obracam się do po-
winnego wdzięczności pro beneficiis W K Mci
Pana M Mtgo in Remplam oswiadczenia co con-
kluduię voto, aby naywyzszy Regnorum Mode-
rator uzyczał Waszey Krolewskiey Mci P. M M
stałem quam mereris y utwierdzał animum
quem dedit oney debite czynienia zawsze z po
winnym Respektem. Nayiasnieyszego W
K: Mci Majestatu.

Copia Responsu JW JeMci Pana
Woiewody Ruskiego na Deli-
beratorie Jego Krolewski Mci.
d. 31 Maj. 1724.

Czym się Rzym szczycił, tego Polska teraz doznaie
moribus Antiquis stat res Romana virisq. Poda-
li sławni et imitati W K Mci Antecessorowie Pa-
nowie nasi Obrad publicznych na Seymach, y
Seymikach formę, y tymi to moribus antiquis
Poddane W K M Narody wolnosci Swoiey Con-
servacyi Praw y Swobod zażywaią dulcedinem.
Te eas a capite ukoronowana W K Mci głowa Oy-
cowskiego Starania, pracy y pieczołowania prod-
it nam Senatowi przykładem, y przed. następuiącym
Seymem, Panskiemi Deliberatoriis provocat Sena-

Sensus nostros do podania rad naszych pokornie y uniżenie W. K. Mci z miejsca mego dziękuię nie wygasłą wdzięczność przy nogach Maiestatu W. K. Mci zapisuię. Zaiedno zawsze maiąc Legum obser- vatorem Imperij Principem.
Przedy zas Mtowy Panie intimius wzieramy y u- ważam Stanu Rzpoltey teraznieysze Sistema, mu- szę mowic Digitus Dei est hic. Po woynie dzithu- nastuletniey, z koroną Szwedzką bez żadnego Tra- ktatu, ktoren iedyny sanctissima władza, pokoy z nią mamy, a bardziey woyny zastanowienie, bez postanowienia żadnego z Colligatami naszymi tey ze woyny, ktorey pondus dici et astus przy nas ~~za~~ przy nich pozytki y kraie nasze zostały, przy iarn wstowach, zakonczenia zas interessow żadne- go nie było. Od szczesliwey wnętrzney pacyfica- cyiey, przez Seym (Traktatowym nazwawy.) Sey- my continuo się rwą ferale zawsze et tremendum Rzpoltey omen miedzy Sąsiadami mocnemi ~~w~~ ar- mowanemi, swoie awantaze, naszym przekładaią- cemi, tanquam lilium inter Spinas siedziemy, Sami prawie bezpronni. a tym wszytkim, iako Ja od pięciu dziesiąt lat, sam in astu woyny Tu- reckiey urodziwszy się, takiego pokoiu niewidzia- łam. Teraz go ab extra et ab intra od Roku 1717 zazy- wamy.
Wielka to nader łaska Boska, ale im większa, tym bardziey nas admonet abysmy się w tym tak- że nie zasypiali pamiętni owego Cum Jove manu

manum movet, nie iest to radicitus wleczona sedaniem moim z gorzczka, ale tylko intermittens. po Bogu y cudowney opatrznosci Iego, tegoz mile go, lubo niebespiecznego do tego pokoiu, wielkoe y dobroc W K Mci ingens est argumentum. Wielkoe ze W K Mc mocnego w dziedziczne Panstwa w Pokrewinstwa y w Aljanse Pana, Sąsiedzi wiedzą. Dobroc zas ze nas swoi prudentia wgdzież, ze to ci za granicą mieszkaiącey ci w Panstwie Polskim, pamiętasz zawsze o nas. Ze novella Legem y sam obserwowac raczysz y nas do tey ze obserwy pociągasz. Ze według umowienia y Konstytucyi Seymiki y Seymy składasz in tem pore, y utrzymowac chcesz indebita forma. Zes W K Mse y swiezo przy madrze zachowaney rownym distributiva iustitiae stek w Primicialney Godnosci calą Polskę w konferowaniu Iey ukontentowac raczył teraznieyszemu Xciu Imci Primasowi, Ze Są wielkie pokoiu naszego fundamenta ale porro unum necessarium y trwa tego pokoiu Constitutivum, aby Seym przyszły stanął; Ten zas stanąc niemoze, pokiey to co przeszłe Seymy rwało to in comparabili W K Mci mądrosc cierpliwosc, y ku Oyczyznie miłosc non amoverbit. Iednosc inter Status iest to takie pro extra et intra anthidotum, ze przy niey naymocnieyszym Nieprzyiacielom invulnerabiles, a w sobie in concussibiles, staiemy się. Powazam się tedy ex vinculo meo

nie tak radzic, iako Suplikowac do K. Mci abys
materyę kommendy według łaskawey Swoiey
deklaracyey, nawet in materiam discussionis
na Seymikach y Seymie, puscic niepozwolit:
ale iako władzę Hetmanską Rzplita in No-
vella Lege miec opisaną chciała, ad literam
ią exequowac kazał.

Iest nieposledni obex Seymu Naszego swie-
zo zabrana zabrana periculosa praktyka że Izba
Poselska, przeciwko wyraźnym Prawom Konsty-
tucyom Zwyczaiom y że tak rzekę, złączoney z
Statem Duszy, z Izbą Senatorską przy maiestacie
W. K. Mci zasiadaiącą łączyc się in tempore legali
niechciała. Należałoby hoc damnosum et ple-
num periculi praejudicatum Woiewodztwom donieść
Consequentias ex Scissionis vestis inconsutilis y wys-
wrocenia Status wywiesc oraz Ich exhortari aby
przy zupełney Wolnosci ktora kozdemu Posłowi tak
w Senatorskiey iak Poselskiey Izbie iest otwarta acti-
va et gloriosa, Woiewodztwa zalecili Ichm Panom
Posłom złączenie, y znoszenie się z Senatem
według zawnego opisania Praw dawnych y nowych.

Stare zasługi, ile woyny Swiętey przeciwko
Turkom rozumi Rzplta że ie oblivioni tradens,
zniesie, ich, y zmaże, ale się zawodzi, bo y Bog,
za ktorego Krzyz Swięty na tey Woynie krew
lalismy y na trzymanie regimentow y Forbec
Substancye nasze potraciliśmy, Krzywdę nasze
vindicabit y my tez przy wolnosci Szlacheckiey

chiey, nigdy sobie non deerimus. Suplikuiemy tedy Mtoy Panie, aby te ktore przy nogach Majestatu W. K. Mci dolorose deponimus, zarazem w Instrukcye do Seymikow dobrotliwie transferre z osobliwym Zaleceniem S. p. Oyca Moiego, ktorey szczesliwey W. K. Mci Elekcyi apostym Panowania Jego wiernym y zyczliwym był do smierci swoiey Hetmanem, a nas w dugow niezracho wanych rownaiącym się smierci nieszczesciu zostawił. Niech ta będzie pamiętnego wiekom W. K. Mci Panowania sława, zes woyny Tureckie, Brandeburskie, Szwedzkie, Domowe, mądrze y zwycięsko uspokoił, a woyny swięstey ruiny windykacyą starych zasług nam pro publico zgubionym nadgrodził.

Są y inne materye, iedne do uspokoienia przed Seymem a drugie do traktowania na nim, ale bym zgrzeszył, gdybym probatum et solertissimum wielkiego Kanclerza Genium chciał praevenire, a W. K. M. długim listem occupare. Ingemino vota moie do Boga, aby dawszy W. K. Mci we wszytkich Kożaiach, rozmnożenia wiary Swiętey zakonczenia woien uspokoienia Oyczyzny sławę, dał y tę nam naypożądansią rzeczy za usilnym chceniem y staraniem W. K. Mci Seym przyszły wolne pożądnie y szczesliwie moribus antiquis stanął y August Rzymski w Polskim redivivè wskrzeszony, nam długo y spokoynie toc y szczesliwie panował. Si quis zas usus toto me quantus sum frueve Servo.

Copia Responsu JW. Jmci Pana Woiewody Podolskiego na Deliberatorie Jego Krolewskiey Mci: z pode Lwowa d. 20. Maj 1724.

Nie tylko Prowincye Krolewstwa Polskiego ale Cas-

całey Europy Monarchie, iawnie widzą czułe W. K.
Mci Pana Mego Miłościwego w utrzymaniu bespieczenstwa
Panstwa Swoiego Oycowskie staranie w konserwacyi
Praw Swobod, y Zwyczaiow Oyczystych. Czego iasny
dowod przy wydanych miłościwie z Kancellaryi Ko-
ronney do przeswietnego Senatu deliberacyach zey
za z dobroci Majestatu Waszey Krolewskiey Mci odbie-
ram nayniższe za to przy Panskich nogach składam
podziękowanie. Zal się Boze, że ustawiczne, y praco-
wite, z uymą nawet zdrowia W. K. Mci starania to
raz nowemi Instrukcyami Seymikow ogłoszone, o fa-
talny złożonych Seymow kamien, zawsze się rozbi-
ły, a w doniesionych in antecessum Instrukciach, to
wszystko przezorność Oycowska Waszey Krolewskiey
Mci wyraziła, co kolwiek do wiekopomney Sławy Im-
ienia Waszey Krolewskiey Mci, y wiekuistego szczę-
ścia Nas wszystkich zdać się mogło. Nierozu-
miem zatym, nowe iakie formować na przyszłe Sey-
miki Instrukcye, ale dawnieysze tylko rekapitulować,
przy zaleceniu wynalezienia doskonałych Srodkow,
do Exekucyi Chwalebnych Waszey Krolewskiey Mci
propozycyi. Bespieczenstwo długie od Szczęśliwey
Sukcessyi zawisło, na długiem Zdrowiu y Panowaniu
W. K. Mci o ktore gdy w niebo Supplikuiemy wszyscy,
życzyć esmy powinni aby za szczęśliwego Panowa-
nia Waszey Krolewskiey Mci, Aquilo et Auster y na-
ruszone ze Szwecyą Pakta uspokoione były. We-
wnętrzne bespieczenstwo przezornością W. K. Mci y au-
toscią Ichmosciow Panow Hetmanow ad insidiam
et Exemplar Panstw absolutnych mile się konserwuie.
Ekonomia zas wewnętrzna szczęścia publicznego

cnego nullo Custode tenentur. Niezliczone Milliony wywiezione impunè za Granice, a Prowent pinięzny, przez otwarcie Mynnicy y rsumptią depositoriorum nie obmyslony. Wyprowadzone ze wszystkich Fortec y ze Zauzów Armaty, y Amunicye, nie maią żadnego funduszu do Restauracyi. Niedokonczone Fortyfikacye Kamienca y Okopow S. Troycy, lubo z Dobroci Waszey K. Mci na Radach po Seymowych nie daią naznaczone Subsidia coz potym, kiedy Summus dravit Arbiter, sluchac tego y płaczu nie chce, y tak przez przygotowania in omnes venturos Casus, non Pacem sed dissidia voluptamur. Te są kardynalne potrzeby Panstw W. K. Mci od Boga Sobie Spowierzonych, ktorym ieżeli prętkie non propinabitur remedium, actum de Gloria, et Securitate Narodu naszego. Co wszystko zło żywszy ad Scabellum Majestatu Waszey Krolewskiey Mci Pana Mego Młowgo w Stałą zgłęboką adoracyą.

Copia Responsu JW. JeMci Pana Woiewody Rawskiego na Deliberatorie Jego Krolewskiey Mci d. 1ma Junii 1724

Zażynac Wielkie Narody muszą iako y każdy z nas iest in recognitione że Nayiasnieyszy Majestat W. K. Mci Pana Mego Mcgo Ramum Olivo portans ustrzymuiesz in Cunctis Sancita Sudore Karta Traktatowego Seymu y teraz w przypadaiącym czasie adcolligendas fractas Tabulas Seym uti Salutare remedium tatandi majestatis, Conservandi libertatis, Salvandaq Republicae miłosciwie determinoraczysz. Za ktorą praemissorum manutencyą Circam demissam filialem obseruantiam winne funden do duszki Panskie Columnas Regni Scishaw

pokornie nogi.

Że tas W. K. Mść chcesz mieć exploratum sensum meum in docilis magnalia, nescio loqui. Instrukcye tak z Kancellaryi W. K. Mci Pana mego Mgo in ante wydane iako po Woiewodztwach Ziemiach y Powiatach opisane, dla zakonczenia exiciali periodo Seymow nie są resolwowane et ad reassumendum zostaią gotowe y niewiem co by do nich quo ad providendam securitatem augeri et diminui miało. To tylko inest cordi meo, aby kurlandyi interes za Xiążęcia JeMci Ferdynanda in provecta ætate zostaiącego sante vita ejus uspokoić się y konstytucyą Anni 1589 reassumi mogły.

Miasto Elbląg circa supplicem libellum prosi o swoie własnosci, zeby o eliberacyi Territorii iak nayprędzey W. K. M. J. M. Mt. cum suo Senatu et ordine equestri zaradziły.

Ubodzy Ludzie in hoc territorio zostaiący gravi sub pondere przez Situacyą Wosk y lokacyą Dworu Berlinskiego przy niezwyczaynych extorsiach iączący, aby ich ex fauci bus devorantium wyprowadzić, implorant clementiam. Należy tedy Miłosciwy Krolu certum et indubitatum do usatisfakcyowania Dworu Berlinskiego w należytey summie obmyslić fundum, alec tego przezornosc Kancellaryi W. K. Mci P. M. M. przy opisaniu Instrukcyi non termittet wyrazić.

Ja sam ex statione mea providendo temuż ubogiemu Miastu Elblągowi y do samey słusznosci stosuię się w tak nagley potrzebie. Rzeczy pospolitey ex voto życzę aby ad normam teraznieyszego praktykowanego

wanego y punktualnego podatkowania genus con-
tribuendi wziąć przed się y ubogie ludzi non de
pauperando Skatut naszych w kilku nie dzielnym
czasie hoc Contingens wszyscy in universum
zapłacić mogli. Non recenseo quo ad interz-
nam Securitatem należy respektem korrektury Try-
bunału, Skarbów także kompozycyi inter Sta-
tus Coequacyi w podatkowaniu, w prowidowania
Artyleryi Koronney, et aliarum obversantium
Circumstantiarum ponieważ dosyć Instrukcye
przeszłe omnia edixerunt, y przyszłe tym bardziey
ogłoszą.
Władza Hetmańska tey ieden nadzieię
że Cursum Consiliorum tamować nie będzie
A teraz przy nayniższey demissyi Regalem deoscu-
lando Purpuram też nioę expressyą. Jem iest.

Copia Responsu JW Imci Pa-
na Kasztelana Bełzkiego na
Deliberatorie JegoK Mci
Datt w Lublinie 24 Junii
1724

W przod niż z powinności moiey którą mi ła-
ska W. K. Mci Pana Mego Miłościwego imponit
de Responsu ad deliberatorias Nowy Senatus Inco-
la mowę Dziło ręk Pańskie to powiem z wdzięcznym
y uniżonym ut Creatura in Creaturam competit
Seriem. Iż nayiaśnieyszy Miłościwy Panie
uczyniłeś in beneficio miraculum, y codeicen in
altum evehens Poddanyes Swoich in Ordinario
insolitum, kiedyć pierwszy z Senatu przychodzi

mi pisać niż mowić pierwey Consultum esse nil Locum Consilii adeptum.

Zadrosczę tym nieżywym literom że poprzedzaią vivas voces, zadroszczę karcie że wprzod dotknie się rąk Panskich niż Ja Sam ex Stalle nog W. K. Mci bo gdy y do nich na Mieyscu mowienia przyidę tym ktory beneficium simul accepit et compedes, będę miał związane usta grzecz potrafię tego Słowem wyrazić co sercem dis bardziey niż słowy wyznawam. Iż Nayiaśnieyszy Miłościwy Panie totum muneris hoc tuum est iż iezdem przeniesiony z Rycerskiego Stanu ad Premium Patrum. iż by Stawuiąc Sortes meas na Woynie y w sadze Rzyp. inter Curules osadzony że te Rym iezdem y tym mię monstrabit digitus praetereuntium co mię między znacznemi tyniże może znacznym, quod Spiro et placeo si placeo tuum est

Do Instrukcyi na Seymiki ktore poprzedziły kilka iuż Seymow Tak dolendo zerwanych, nie wiem co by de intacto et necessario przydać bo co mogło należyć do przestrog y do środkow przyzwoitych Rzpltey wszytko to wyraziła nie raz przezorna Cancellarya Wielkiego Ministra Majori ad omnia mentis oculo oświecona y informowana. Prędzey ehoc bym chciał wnieść in supervacaneum et superfluum doyę czyniąc wihalowi Panskiemu krucińszko żądanie moie wyrażam

Seym teraznieyszy ktory W. K. Mć Pan Moy Mlwy dobrotliwie ex praescripto Constytucyi w lat dwie

dzie przypadaiącey własnego na siebie Prawa
będąc Lator et Auctor składac raczysz, iak iest interes-
som Królestwa tego potrzebny instancya na Rplta
intus et foris loquuntur mala. Miedzy nami
niemamy iednosci y konfidencyi, u postronnych dla
niezgod naszych żadnyc konsideracyi. w domu ra-
dy improspere ruunt a przeciwko nam ludze ex
tra Sarietes surgunt, y choc iesteśmy sub clypeo
famâ heroicznych dzieł y sił W.K.Mci Sama
mego Miłościwego przeciesz niewiernosc nasza
daie vicinis audendi animum powoli wdzierac
się w Prawa Rzpospolitey tentare iey latore ag-
gredi Ludzi, granice transgredi na ostatek San-
cta Deorum insectari. Jako to coraz bardziey
uczuie się od Luchwalic y od Samsiedzie nie
po Somsiedzku obchodzę się potencyi Brande-
burskiey przez ktorą Kościoł Katolicki Dyaecesyi Ret
minskiey w Lisnowie przeciwko Pactom zabrany.
Solatia et Suffragia in Spiritualibus Duszom Ka-
tolickim inter insidentes będącym wiele w Warz
mię ustawicznie postrachy. Naiazdy na Miasteczka
nasze od granic bliższe z nich gwałtowne ludzi ex
plagiationes. Od Dworu Wiedenskiego lubo się ten
z nami zawsze Civilius et aequanimius komportuie,
wychodzą przeciesz arwety przeciwne Prawom W.K.
Mci y Rpltey Seisnione sequestrem Dobra Opactwa
Paradyskiego na wymuszenie alternaty aby raz
polak drugi raz Niemiec był Opatem, In Fundamo

dum Reip: y na dawną fundacyą Polską inducitur Jus alieni Imperii dla kuku Monarchow Niemcow ktory nolunt Regem nisi Caesarem. Od Moskwy o Cerkwie w własnym Panstwie do iednosci S. z Kosciołem Rzymskim przywiedzione praetenduntur iniuriae z Expostulacyami dumnemi y z przegroszkami more gentis surowszemi y iakby Rplta obligowana im była ad reddendas Spraw swoich rationes examen zniey instituitur Kurlandyą dłużey u tegoz Potentata ktory ze może pressis manibus to co occupavit tenere rozumie optimo iure occupare. Colligacya enim ze naszą tanto Sanguine Constans, y tak wielkich w Oyczyznie rum y Popiołow Causatrix zadney nam ani Korzysci ani wdzięcznosci nieprzyniosła. O dosyc czynieniu Traktatom ktoremi nas in Societatem armorum wprowadzono niemasz mency podobno y mysli owszem ubi cessavit necessitas incessit fastus et gravitas fidei. Od Porty choc iest ze omnia tranquilla gdy iednak uważac przychodzi Kamieniec y w Swarnicon y w Ammunicye lekko opatrzony ex opposito Chocim przeciwko Pactom ufortyfikowany mnostwem Tureckiey Milicyi zasadzony metuendum aby ta umocniona y murem u Ludzkim Pograniczna bliskość za naypierwszą rewolucyą niebyła nam instar Equi Troiani Domowy przegądek w wielu rzeczach bez odwłoki potrzebny a nay bardziey w pomiarkowaniu Podatku Pogłownego ktorym iedne Woiewodstwa y Ziemie az nader są uciśnione y przeładowane drugie mało co płacące

placęcę, ledwo go dwig, ktąnd nie tylko Sensu ale y
Samey imaginacyi Sprz. Lizshie in aquali Rep: in
aquale ferre onus. O czym wszytkim y wewnątrz
y zewnątrz Sam skutecznie Seym może dac modum
et moderationem w zgromadzonych ku obradzie
Trzech Stanach ktorych że W. K. M. Pan M. Miłościwy
wy iestes ozywiaiącą Duszą et prima intelligentia
Motrix hujus Mobilis w nim iednym iest nadzie
ia szczesliwych Consiliorum obrotow y naczym prze
ste rozbiiaty się Seymy aby na tym dalszego nie
miaty upadku w lesnych y skutecznych Sposobow.
Na koniec zidąceym wgore zdrowiem W. K. M. y
lat naydłuzszym Panowaniem zycząc Miłościwy
Panie Tibi crescat omne et quod occasu videt et
quod ortus. Sobie zastego szczescia zycze abym
mogł bydz zgodnie

Copia Responsu JW. Imci Pana
Kastelana Miedzyrzeckiego
na Deliberatorie J. K. Mci
w Polinie d 28 Maj 1729

Całemu Swiatu to iest wiadomo iako Wasza Kro
lewska Mosc Pan Moy Miłosciwy, będąc Clemen
tissimus w Panowaniu swoim iestes Rigidissimus
observator Patriarum Legum, aby Regis ad exemplum
wszelkie Rzyp Stany conformuiąc się, przy swoiey
ukoronowaney Głowie, iako nierozerwane Panstwa
tego Członki Cooperacyi około Dobra Pospolitego
dobrą reprezentowały Harmonią. Lubo c nad tym
ubolewac należy że niektore Seymy z Łaski W. K. Mci

w czasie według Prawa y opisanym ktoremę swego nie wzięły skutku y nie tak rozerwane iako bardziey ali: quo occultiori Fato rosente precięsz W. K. M. Pan Moy Miłwy uczyniłes to z dobroci Swoiey że co kolwiek należało do Conserwacyi Dobra pospolitego y że wnętrnego pokoiu do tego wszytkiey przyłozyłes Applikacyi raczyłes W. K. M. do Cara Imci względem Xięstwa Kurlandskiego, ktore iako y inflancyi Rzpltey antiquitus należące Car Imć do Panstw Swoich appropinare chcę y tym się iescze nie kontentuiąc, Titulum Cesarza Całey Rusi Sobie usurpat. w czym co za Consequentye około Prowincyi Ruskich, do W. K. Mci y Rzpltey należących Subsequi mogą wiadome prawie pokazuią się Conjectury Nie zapomniałes takze W. K. M. wydać Universały ad Status Regni, iako postronna Militia warzyła się w Panstwach W. K. Mci y Rep: tanie werbunki y ludzi Coactos violenter zabierac, aby ta licentia ukromiona była. Za co iako za Imieysca mego iako nayuniżenciey dziękuię W. K. Mci P. m. mtmu pro Paterna Cura et Sollicitudine, tak cała Rzplta podziękowac winną wdzięcznoscią nie omieszka i bo Xiąze Jeme Brandeburski, rozumieiąc że omnia quae libent licent, nie tylko że iuz Sobie titulum Regis Prussiae dawna usurpat, ale tez w tych Prowinciach Jure Feudi do W. K. Mci y Rzpltey należących, vi et violenter kościoły katholickie zawiera, y Prawa dawne tam tym Prowinciom nadane odbiera. Ergo ad aby dalsze złe przeciwko Powadze

majestatu

statu W K Mci y Prawom Rzpltey zastawionych, iuz dawno na przeszłych Seymach debatur ludzkio co ze do tąd zadnego niewzięło Skutku teraz kiedy Pax Alta przy Łasce Boskiey, y szczęsliwym Panowaniu W K Mci w Polskich residet Kraiach, rozumiem że snadne do tego predkie dari media mogą, Inszych Punktow ad Pacem internam et externam należących ktore iuz sufficienter w Instrukcyach W K Mci przed Seymami niedoszłymi były wyrazone y nimi instrukcye przeszłym JchMciom Panom Posłom od Woiewodztw na Seymy obranym napełnione niewyrazam, bo rozumiem że ię Cancellaria Koronna pro exigentia et circumstantiis teraznieyszego czasu exarare pro consummata Prudentiâ Sua nie zapomni. Ja tylko votivos successus przy szczęsliwym Panowaniu. y do tym wdlugie lata zdrowiu W K Mci, prawdziwym y szczerym sercem życzę iako zawsze byłem y iestem.

Copia Responsu JWJMci Pa na Kasztelana Wiskiego na Deliberatorie J. K. Mci z Warszawy 2 Junij 1724

Gdy sam Sj mnie ta choc że et in abdito loco za przeprawami manentem Panski dochodzi rozkaz y zwykła per Deliberatorias opprzyszłym (daj Boze pod szczęsliwym) Seymie expeditio od Majestatu W K Mci Pana Mi Mgo aleby do Oycowskiego Swego iako Patris Patriae circa Bonum Publicum

pieczotowania oraz et Secundi Ordinis Nostri de prom
ptos mieć raczył Sensus W. K. Mci Pan Nasz Miłościwy
chętnie concurrimus przyczyniwszy naprzod Maje
statu Pańskiego adoracyi y podziękowaniu, że insi
stendo Prawu Pospolitemu et instituto Majorum
Seym ten Miłościwie następujący składać et Regni
ordinibus raczył innotescere. Do ktorego gdy
myślniey ad Populorum Vota day Boże zgodney realis
Sumpcyi to universis zdaie się naprzod być adae
quatum medium a żeby Pańską y Oycowską powagę
swoią wszytkie ktore kolwiek y przeście (żal się Boże)
Seymy prowały obstacula y szkodliwe amoveantur
materye. A same boni publici integritatis y tak
internae iako et externae Securitatis propozycye tu
szły wprzeszłorney W. K. Mci Pana M. Miłego Instru
kcye, do ktorey zas y przedSeymowych Seymikow co
będzie rozumiał et Equestris Ordo być całey Oyczy
znie utile et proficuum suplikować będzie przez
swoie Posełstwa do Majestatu W. K. Mci Pana Mego
Miłościwego: ktoremu długoletniego przyczerstwym
Zdrowiu Panowania życzę fidelissime Zostaię.

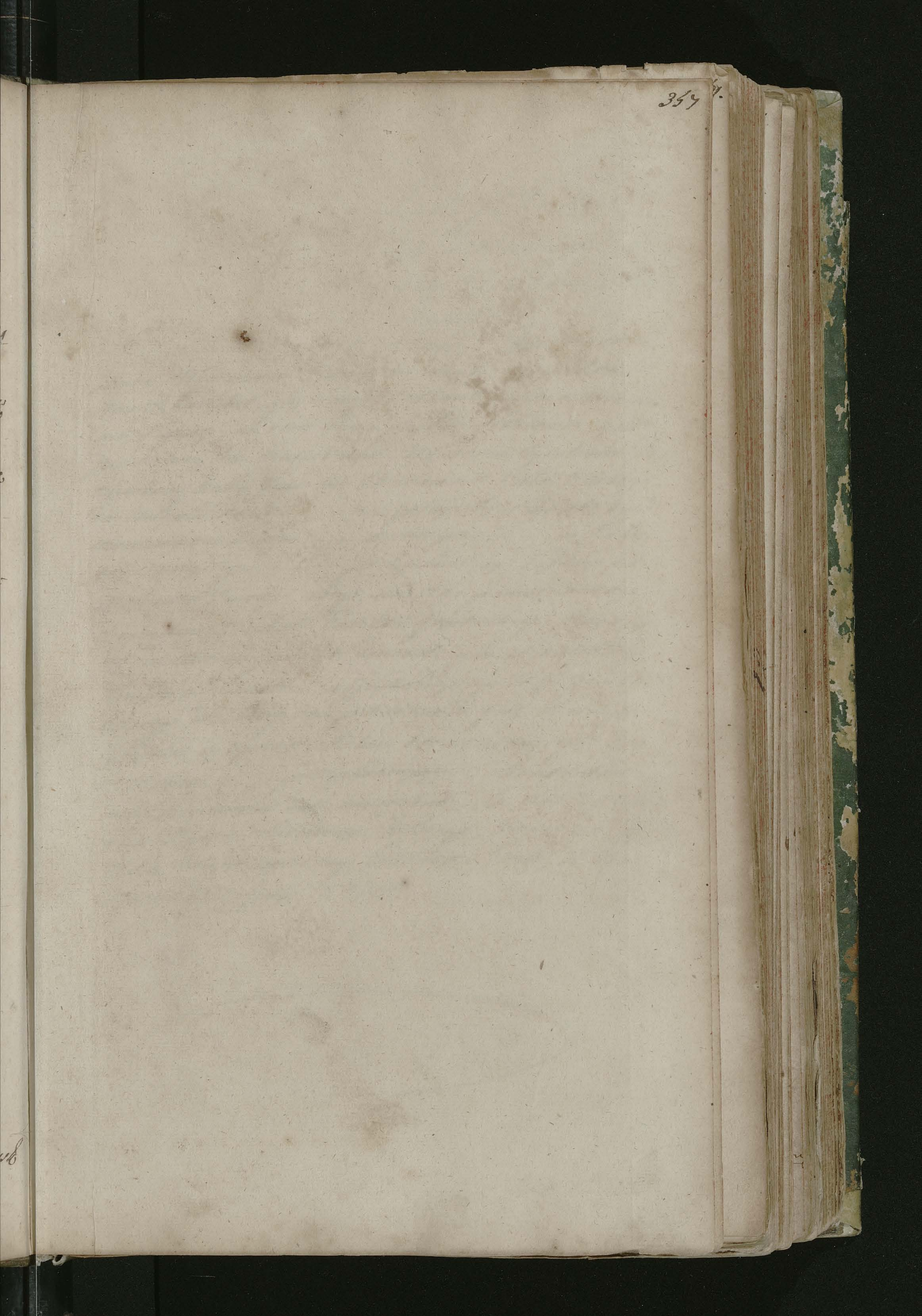
Copia Responsu W. Jem. Ci Pana
Kasztelana Sądeckiego Na
Deliberatorie J. K. Mci
Die 12 Junij 1724

Maiestatowi W. K. Mci uniżam Głowę z powin
nym respektem dziękuię W. K. Mci że nas in
Partem Consilij Consummat wzywasz. Przyczyna

Znyznaiemy absq assentatione że validis con-
siliis et potenti manu W. K. M. całość Oyczyzny
y manutenentią Swobod Naszych niewzruszną
na stoi y ztym się przed całym Swiatem las-
szczycamy, że przy protekcyi W. K. Mci Słodys-
czy pokoiu ad invidiam postronnych Narodow
zażywamy; przecięż fundując się na tey Ma-
xymie że quies gentium sine armis haberi, dos-
pieroż konserwować się niemożemy ile w tera-
znieyszych konjunkturach, gdy widziemy że
Sąmsiedzi Nasi w Potencyach wielkich stoią
od Wschodu swoim contra Tractatum z Portą
ufortyfikowany, y licznym Żołnierzem osadzo-
ny; wszytkie te Circumstancye, skryte Sąmsia-
dow Naszych intencye, a Państwom W. K. Mci y s
Rzpltey szkodliwe wnoszą konsequentye. Aby
tedy przyszłym Niebespieczeństwom maturè
remedia mogła mieć Rzplta. Suplikuie W. K.
Mci z miejsca Mego abyś W. K. Mć w Instrukcy-
ach kancellaryi materiam na Seymiki przed-
seymowe miłościwie zalecić rozkazał, o domys-
iako naylepsze Fortyfikacyi kamieńca, y
liczniey szym Żołnierzem tey Fortecy osadze-
nie, y woysk Rzeczypolitey Ukreyn. Przytym
iak naydłuższego y iak nayszczęśliwszego
Nam Panowania Waszey Krolewskiey
M. Ci Życzę. Iako.

Copia Responsu JW. Je Mci
Dąmbskiego Marszałka
Nadwornego koronnego
na Deliberatorie J.K. Mci
d 26 Junii 1724

Expedyowane z Kancellaryi W.K. Mci Pana Mego Mgo doszły mię Deliberatorie iawny y prawdziwy dowod Panskiey nad publiczną Fortuną Prowidencyi. Nie podobna niewzbudzic w sobie y wdzięczney za to pamięci, y rownego nie czynic podziękowania, że piastuięc y wytrzymuięc Swiat Polski wyprowadzony z fal burzliwych y niebespiecznych in Malaciam, tak miarkowac y prawie divina virtute kierowac raczysz, ne in lumposite et majoribus feratur Fluctibus. ktorą opatrznosc y osobliwą ku Spolney Oyczyznie Sobornosc W.K. Mci Pa. M. Mgo iako universalnie gratissima Civium pectora zukontentowaniem Swoim przyimuią. Tak y Ja partykularnie Admirator Tanti Operis et Gestorum W.K. Mci na obowiązanym Majestatowi Jego Panskiemu Sercu Moim rysuię ową wierną y prawdziwą expressyą Sceptri vim unicam ac felicem, quibus dominaris felices facere. Do proponowania zas na Seymiki przyszłe Antecomicialne pro vili Sensu meo rozumiałbym hoc notanda naprzod pro Singulari aby Securitas interna et externa. Ażeby woysk

List JKr.Mści
Do Vrodzonego Po-
sła na Seymik Przed-
seymowy.

Vrodzony Wiernie Nam miły. Daiemy cam-
pum Wiernosci Twoiey merendi respektu
Nasze Panskie, gdy maiąc zalecone vsilne Wierno-
sci Twoiey, in rem Boni publici Studium, y nie
poruszoną ku Majestatowi Naszemu Zyczliwość, Za-
zywamy Osoby Jego in Charactere Posła Naszego
do Woiewodztwa — — na przyszły Seymik Przed-
seymowy na Dzien — — miesiąca — — w Roku
teraznieyszym — — — przypadaiący, zydaiąc po
Wiernosci Twoiey, abys na czas pomienionego
Seymiku ziechał, Punkta Instrukcyi Naszey
z Cancellaryi podane doniosł, y do chwalebnego
onychże Skutku, a pochodzącego zząd publi-
cznego da Bog na pomienionym Walnym
Seymie w tymże Roku teraznieyszym Die
Mensis — — przypadaiącym, vkoncentrowa-
nia, concurrere nie omieszkał. Co Sobie po Wier-
nosci Twoiey obiecuiąc dobrego oneymusz od
Pana Boga zyczemy zdrowia. Datt. w War-
szawie D. 7 Julij 1724.

Credens Vrodzonemu Postowi na Seymik Przed Seymowy

August Wtory etc

Wszem wobec y kazdemu zosobna komu otym wiedziec nalezy, mianowicie jednak . . . . . . Senatorom, Dygnitarzom, Vrzędnikom, Ziemskim, Grodzkim, Szlachcie, Obywatelom Woyewodztwa . . . . . . Vprzeymie y Wiernie Nam mitym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Krolewskiey do wiadomosci podajemy. Jz jakoSmy Seym Walny Szescniedzielny Stanom Rzplitey wWarszawie nadzien 11. Miesiąca Pazdziernika wRoku teraznieyszym 1724. złozyli y Seymiki Przed Seymowe na Dzien XXI. Miesiąca Sierpnia Vniwersałami Naszemi naznaczyli, tak posyłamy do Vprzeymosci y Wiernosci Waszych na termin Seymiku Vrodzonego . . . . . . Dworzanina Naszego, maiąc zalecone onegoz boni publici Studium, et in rebus agendis activitatem, cum Charactere Posta Naszego; zadamy zatym po Vprzeymosciach y Wiernosciach Waszych, abyscie temuz Vrodzonemu Postowi Naszemu wtym wszystkim, cokolwiek ex re boni publici conformiter do Jnstrukcyi z Kancellaryi Naszey Koronney sobie daney, doniesie, plenam fidem dali. NaWsię dalszey wiary ywaji, ręką własną podpisawszy Pieczęc Koron przycisnąc rozkazaliśmy Dan wWarszawie d 7. Julij 1724.

Instrukcya Urodzonemu WW. Dworzaninowi y Posłowi JKo Krmości Pana N. Miłło na Seymiki Przed Seymowy na dzień XXI. Msca Sierpnia w Roku teraznieyszym Woiewodztwa N. naznaczony dana z Kancellaryi Koronney Dnia VII. Lipca Roku Pańskiego MDCCXXIV.

Niechcę JKoKrMści P.N. Miłły ponawiać żalów ex jactura przeszłego y dawnieyszych Seymow, ani exaggerować niepomyślnych konsequencyi, ktore zasobą pociągaią takowe consiliorum publicorum exitus, niewątpiąc bynamniey, że kochaiące Oyczyznę Civium Serca, też żale czuią, a oraz toż samo znaią, co Primi Conditores Rzpltey uznali, kiedy chwalebną przezornością, iisdeio divisis, libertatem consulendi in communi posuerunt, y punktualne Seymow Walnych Składanie postanowili y assekurowali, wiedząc że Seymem jako Duchem principalnym caete Corpus Politicum Rzpltey animatur, vivit et vegetatur, y że Rada publiczna rationem et securitatem

Status naynniebespieczniey utrzymuie. Złym zas JoKrMc P.N. Miłtuy bez censury prozney chwa-ły przed całym swiatem gloriari moze, ze jako wpunkta ałnym Seymow składanie, wusilnym oraz do poządanego onychze skutku applikowa-nie się, nic nigdy nieomieszkał, tak przez ten czas za osobliwą Boską Opatrznoscią y pomocą Pokoy zewnętrzny y wewnętrzny Paterna solicitu-dine et vigilantia utrzymał y utrzymuie. Złkto-rym Oycowskim staraniem y pieczołowaniem do szczęsliwego przyszłych Obrad skutku oswiad-czaiąc się, tey jest ufnosci, ze Zacne Woje-wodztwo N. sekundowac będzie Panskie JKo KrMci P.N. Miłto pro bono publico conatus, y reprezentowane in Capite przeszłey Instrukcyi PrzedSeymowey, y teraz reassumowane votum et desiderium do skutku przywiedzie. To jest ze JKrMc zakładaiąc za fundament zba-wienney Obrad przyszłych struktury, grunto-wną y nierozerwaną między Stanami harmo-nią, in Unione Majestatis et Libertatis, Rady oraz Powszechney z wszystkich Stanow Zgro-madzoney debitum według Prawa cursum, przez obserwancyą opisanego Konstitucyami Porządku Seymowania, boćby tez naytrudniey-sze y naynniebespiecznieysze konjunktury, przez doskonałe y przezorne deliberacye et communi consilio mogą być ułatwione. Zyczy dlatego JKoKrMc, aby Zacne Wdztwo N.

N. Urodzonych Posłow swoich Viros timentes Deum, intelligentes, et amantes Bonum Rei: publicæ obrawszy, innato zelo et pietate in Patriam obligowali Ich, żeby jednostayną y od prywatnych Interessow daleką chęcią zgodnie concurrant, ad manutentionem tey nieporuszo: ney inter Status konfidencyi, a oraz ad faci: litanda consilia publica, przez należytą wspo: mnionego o Porządku Seymowania Prawa exe: kucyą, żeby zjechawszy się na powszechną Ra: dę, oney nietamowano, ale utrzymuiąc niepo: ruszoną trwałość y bespieczenstwo Wolności prawdziwey Prawem opisaney, radzić pozwolo: no, y przestrzegano tego, żeby per abusus Sey: /: strzeż Boże :/ ten naypierwszy oneyże za: szczyt Powszechna Rada ze wszystkich Stanow legitime zgromadzona, a oraz bespieczenstwo y uspokoienie wewnętrzne y zewnętrzne nie szwankowały, unikaiąc tristem przeszłych Seymow eventum, iż kiedy iuż te materye, ktore zdały się tamować obrady publiczne, ja: koto kommendy, y ordynancyi Ostrogskiey przyszłego da Bog Seymu niezatrudnią. Pier: wsza bowiem per Resultatum Konferencyi po ostatnim Seymie odprawionych, ad satisfa: ctionem Wielmożnych Hetmanow przez Sub: ordynacyą y posłuszenstwo należyte Woy: ska Cudzoziemskiego, Ordynansom Uprzywi: leiowaney Władzy Hetmanskiey disponowana

y uspokoiona będzie przed Seymem. Druga za staraniem y applikacyą JKrMći przez wczesne porozumienie się Stron interessowanych ufacilitowana, approbationem raczey Stanów Rzpltey na Seymie zgromadzonych potrzebować będzie, aniżeli per disceptationem Cursum onegoż tamować.

Ponieważ zas wyrażone wprzeszłey Instrukcyi materye, dotąd przez Stany Rzpltey niemogły bydz rezolwowane, dlatego aby na przyszłym daPan Bog Seymie expedyowane y determinowane były, też same y w teraznieyszey Antecomicyalney Instrukcyi Zacnemu Woiewodztwu N. immutabili zelo et tenore proponować y zalecać Regia Solicitudine raczy.

Kommunikowaną od JO Carskiego Wielkiezenstwa o zawartym z Koroną Szwedzką Traktacie uiadomosc z Punktem do Interessow JKrMći y Rzpltey reguluiącym się, doniosł był zaraz JKrMć P.N. Miłtciwy Intermedio Ordini, w Responsie do JO Carskiego Wielkiezenstwa wyraziwszy, że te materyą reserwał ad sensus ejusdem Intermedij Ordinis: Więc ex consono prawie Senatus sensu, a oraz et ex assensu JKrMći Pana Młgo taz materia ad Ordines do Seymu odłożona, tedy ex provida cura Boni publici JKrMći, Pan Miłtciwy życzy przy kommunikacyi Zacnemu Woiewodztwu N. tegoż Punktu Traktatu

ARTYKUŁ XV.

Tráktatu Neyſztádzkiego między Cárem Jegomośćią y Koroną Szwedzką.

I Ego Krolewſkie Wieliczenſtwo y Rzeczpoſpolita Polſka, iako Sojuſznicy Jego Car: Wſtwa *in hanc pacem* miánowićie *includuntur*, *y im Ingres* tákim ſpoſobem *totalitèr* przedoſtáwuie ſię, ták iákoby między niemi y Koroną Szwedzką ponáwiáiący ſię o Pokoiu Tráktát de verbo ad verbum w teráznieyſzy był wnieſiony. Dlátego tedy we wſzytkich mieyſcàch y wſzędzie y we wſzytkich oboim Wyſokim ſtronom przynależących Pańſtwách, Ziemiách, y Prowincyách, choćiáy one extra, albo też ſą *in Romano imperio*, wſzelkie Nieprzyiáćielſkie poſtępki, *qualecunque haberent Nomen*, wcále przeſtáć y konczyć ſię máią, *&* *ſtabilis æterna pax* między nimi *debet conſervari*, y poniewáſz od Jego Krolewſkiego Wieliczenſtwa y Rzeczy poſpolitey Polſkiey, żádnych Pełnomocnych Miniſtrow ná tutecznym o pokoiu *Congreſſie* nie znayduie ſię, y ták pokoiu między onemi y Koroną Swedzką formálnym Traktátem *nunc ſimul cum eodem renovari* niemoże; dlá tego przyobiecuie Jego Krolewſkie Wieliczeńſtwo Szwedzkie, że on *ſine mora* na to mieyſce, o ktorym *aſſentient* z Jego Krolewſkim Wieliczeńſtwem y Rzeczą poſpolitą Polſką Pełnomocnych ſwoich poſle, y pod medyacyą Jego Cárſkiego Wieliczeńſtwa ná przyſtoynych kondycyách *æternam cum illis pacem renovare & concludere dignabitur*, iednakże aby w onym inſerowáno nic nie było, coby teráznieyſzemu z Jego Cárſkiem Wieliczeńſtwem uczynionemu wiecznemu pokoiowi wczymkolwiek, albo też iákim kolwiek ſpoſobem *contrarium aut præjudicioſum* bydź mogło.

kratu, aby Urzędowi Postowie sufficienter instructi byli, ad capiendas resolutiones conformes utilitati et exigentiæ publicæ; tak względem dania resolucyi JO Carsk. Wiel. u jako tez respektem restabiliendæ Pacis z Koroną Szwedzką, tudziesz ratione assumpti Imperatoris Russiæ tituli, przez Cara JMći a oraz względem wynalezienia srzodkow y stopniow do poparcia nadziei JKrMci y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Sojuszu nexu, y na tak wielu Deklaracyach y obietnicach JO Carsk. Wielikzenstwa ufundowaney, ze Instanty unicum zaczętey Woyny, a z tąd niezliczonych szkod premium, będą JOKrMci y Rzpltey oddane, a oraz Xięstwo Kurlandzkie y Semigalskie uwolnione.

Proponowane Imieniem Cesarza JMći Chrzescianskiego przez Posła Wielkiego desideria, przyiazni ku JOKrMci y Rzpltey chęc ad commune commodum et mutuam utilitatem Sąsiedzkich Panstw demonstruiące, a oraz promowuiące Confirmationem et renovationem antiquorum fœderum, ktore utrinq pozachodziły, y ktore Roku 1677. Dnia Czwartego Miesiąca Kwietnia od s. p. Cesarza JMći Leopolda, a od s. p. Krola JMći Jana Trzeciego potwierdzone były z sciślejszym porozumieniem się, de modis et medijs, przez ktoreby

tak praesentibus et futuris eventibus prospici jako też detrimenta ab adversis Partibus intentata vel intentanda averti mogły. A że te desideria JKoKr Mći P. N. miłły w Responsie swoim na Memoryał pomienionemu Posłowi danym donieść Stanom Rzpltey deklarował; Więc gdy podobne Foedera communis defensionis y z drugiemi Potencyami do utrzymania Pokoju y bespieczenstwa publicznego, y do odwrocenia foederata potentia wszelkich niebespieczenstw od Państw JKoKr Mći y Rzpltey, takze Tractatus commerciorum ad commodum et utilitatem Rzpltey, byłyby potrzebne y pomocne wielce, dlatego JKrMć zaleca Zacnemu Woiewodztwu N. aby w tych materyach Urodzeni Posłowie Jego należycie instructi byli do wzięcia potrzebney ex sensu et assensu Ordinum in rem boni publici rezolucyi.

Jako zas od porozumienia się z Dworami Postronnemi, y od wiadomosci rzeczy, konjunktur y okkazyi wiele zawisło in capiendis consilijs co bez kommunikacyi z temiz Dworami przez Posłow, lub Ablegatow, y Rezydentow bydź nie może, tak na te potrzebne expensa, ponieważ ordinaryine Skarbow proventa sufficere niemogą, aby mogł bydź na przyszłym Seymie wynaleziony y obmyslony certus fundus bez uciemiężenia poddanych, JKrMć Zacnemu Woiewodztwu N. zalecać raczy.

Pretensye

Pretensye wszytkie Woyskowe dawnieyszych kompusow o zasługi stare, nietylko Trybunatem Radomskim Anni 1699. Seymem Lubelskim, Walną Radą Warszawską, y ostatnim Seymem assekurowane, ale też na Trybunałach Radomskim pośledniejszym y Commissyi Łuckiey liquidowane, oraz przez Repartycye assygnowane, adotąd intoto vel in parte nie wypłacone tak Sukcessorom Woyska tego, ktore na Pograniczu pod czas Woyny Tureckiey pro Republica excubabat, y za swoy własny grosz żyło, jako też tego, ktore expost in visceribus Regni cum aggravatione populi subsistebat, deducta liquidatione damnorum per mutuam compensationem pro justitia et pro salvando honore fidei Reipublicae, aby na Seymie przyszłym od Województw, Ziem, y Powiatow, przez Posłow Ziemskich sufficientem facultatem et comprobationem szkod y krzywd od Woyska poczynionych maiących secundum justam et proportionatam Repartitionem akkomodowane y uspokojone semel pro semper bydź mogły, JKról Mość P. N. Miłłwy urgentissime instare raczy.

Nic obmyslony na ostatnim Seymie certus fundus, tak na reparacyą Artillerii obovga Narodow w Cekhauzach, Arsenałach Ludwisarniach, Prochowniach, y innych requizytach funditus zruinowanych, aby wczesnie

zabieżec się mogło millionowey szkodzie, jako też na utrzymanie Forteċ Pogranicznych, mianowicie Kamienca Podolskiego y innych Ukrainskich, requirit promptam et infallibilem od Stanow Rzpltey provisionem, et assignationem.

Zachodzące z Dworem Berlinskim Interveniencye, mianowicie, ratione tituli recognoscendi, tudziesz ratione receptionis homagij eventualis, aby na przyszłym Seymie finaliter mogły bydz akkomodowane, Stanom Rzpltey JkrMc P.N. Miłłwy zalecać raczy.

Eliberationem Territorij Elbingensis JeoKr Mc P.N. Miłły przypominać non intermittit, aby to Miasto tot Seculorum opus przez to nieupadło, że Bona sua Patrimonica w cudzych ręchach widzieć musi, y że nullum Proventum ex illis percipit, y że co rok traci ultra Dwudziestu Czterech Tysięcy Talerow Intraty, zastępuiąc onus całey Rzpltey Korony Polskiey y Wo X Litto.

Xięstwa Kurlandzkiego y Semigalskiego agerrima conditio, nietylko externis, ale też et internis incommodis długo laborans, providam promptamq na Seymie przyszłym znaleść powinna medelam, jakoby Jura Majestatis et Reipublicae ullum non patiantur detrimentum.

Tak dawna kontroversya circa

Jura

Jura Patronatus cum Curia Romana dotąd nieuspokojona, meretur reflexionem, applicatywnemu Rzpltey, aby ex integro mogła bydź akkomodowana.

Montawska Szpica propter asse-curandam Navigationem do Gdańska z całey Polskiey potrzebuie promptam reparationem, et magnum nato sumptum, gdyż summus metus, żeby się meatus Wisły kędy indziey nie obrocił, y ten Złoty Talassus nie zginął, a zatym ten powszechny całey Rzpltey interess zbyciowskiey swoiey przezornosci, JO Kr Mci Stanom Rzpltey podaie ad reflexionem, ut quam citius sumptu publico subveniatur, maiąc to w konsideracyi, że coby się teraz minori dispendio reparować mogło, toby potym majores nierowno potrzebowało im-pensas.

In simili periculo zostaie Navigatio nad Cyplem z Sanu, gdzie także tempestive occurrere należy, żeby się meatus tey rzeki nie zaszorował cum ingenti Boni publici damno.

Commissyą Menniczną JO Kr Mści P. N. Miłł. sądzi bydź bardzo potrzebną, invitatis Viciniis et convocatis illis Civitatibus Prussiæ, które Jus cudenda monetæ maią, y z Ich Gwardeynami, żeby

na tey Commissyi mogli convenire super certum pedem, ligam, pondus, et intrinsecum valorem novæ cudendæ monetæ argenteæ, zebysmy się tandem mogli porownac in valore monetæ cum Vicinis Nostris, tam propter facilitanda commercia, jako et propter cambia, ktore in immensum excrescunt propter inæqualitatem monetæ, et propter pretia rerum, ktore zatym diminuerentur, ktoby przez to excresceret Publico, boby y stipendia Militaria y Hiberna była umnieyszona ad proportionem bonæ monetæ, gdyby zasługi Woysko bonâ monetâ odbierało, Szelągow znowu, jako by była valvatio, Stany Rzpltey na Seymie convenient, Znalezliby y Privati suum commodum, gdyby Intratę Dobr swoich bonâ monetâ perciperent, nie szelągami.

Aze bez srebra Mennica otwarta bydz niemoze, defert JOKrmc P. N. Litt[ewsk]y, ze oprocz Olkusza jeszcze się znayduią inne srebrne gory bardzo bogate, ktore ad perfectionem przywiesc Ludzie Cudzoziemscy artis hujus gnari podeymuią się, conditione adjectâ, aby Im od Rzpltey obwarowana była wszelka securitas, y dane Privilegia, zeby Gwarkowie more aliarum Nationum tamze osiedli, y tego Skarbu dobywali, Wczym Urodzoni Posłowie, aby

instructi

instructi byli, praecavet JKr Mć.

Miasta Koronne y WoXoLitto in Visceribus Regni będące, jako też Pogranicżne wszytkie, gdy propter continuas belli calamitates, per impositiones et extorsiones arbitrarias, ultra mentem Legum Czopowego y Szeleżnego, y inne niezliczone gravamina przyszły ad ultimam et abominabilem desolationem, tak dalece, że nietylko Kupcy, ale też Artifices, Opifices, Kuśnierzy, jedni poginęli, drudzy porozchodzili za Granicę, tedy aby ciż ludzie, albo inni na ich mieysce znowu nazad zwabieni y zachęceni bydź mogli, niemoże się znaleść aliud expedientius medium, tylko żeby per reassumptionem antiquarum Legum securitas et indemnitas od wszelkich ciężarow nad Prawo tychże Miast assekurowana bydź mogła.

Skarb JKr Mći y Rzpltey, per Protectiones indebitas et varias na prywatnych Mytach, ktore się nullis concessis Legibus zagęściły, depactationes, violentias, aliasq́ licentias, jako y przez Szarpaninę y rozboie Kupcow, wielkie w Prowentach ponosi detrimentum, bo ani Kupcy tantis Oneribus sufficere mogą, (ani handlu swego securitatem niemaiąc) Towarow prowadzą, o co et Vicini Principes querulantur; aby zatym hi abusus tollantur, żeby commercia reflorescant, y cale nieupadły, providere należy Rzpltey.

Redintegrationem et reductionem ad pristinum florem Dobr Stołowych w Koronie y W. X. Litt. per avulsa, y inne gravamina et praejudicia praeter Leges penitus zniszczonych, JKr Mść curae et sollicitudini Rzpltey rekommenduie.

Ekonomia Szawelska przez Stany W. X. Litt. jako się per binas Constitutiones obligowały, aby wykupiona, et ad mensam Regiam restituta była urget JKr Mć P. N. Miłłwy.

Ze zas ta powinna bydz wszytkich Narodow maxyma, y ze natym consistit Conservatio Universi, zeby tego, co się rodzi w Panstwie ktorym, za granicą nie szukac, aby pieniądze extra Regnum niewychodziły: Więc ze Bog Naywyzszy obdarzył Polskę tak wielkim kleynotem solnym, ze samey Wody znayduie się w Wielicce y Bochni talis quantitas et bonitas intrinseca, jakiey cała Europa niema, y ze moze bydz tak dostatek soli, ze nietylko w W. X. Litt. provideri moze, ale tez y za morze udzieliliby się Jey mogło. Więc żąda JKr Mć P. N. Miłłwy po Stanach W. X. Litt., aby Regnicolarum more soli inney nie brali, tylko jedni z Sambora, drudzy z Wieliczki y Bochni, ktorą Skarb JKr Mści pro commoditate loci et conventionis W. X. Litt. providowac będzie. Azatò, zeby soli Cudzoziemskiey nie brano Status Nobilitaris participabit Sol Suchedniową tak jako w Koronie

ile

ile gdy teraz tego Sekretu Ludzka Industria doścîekła, że ta Sol ma w sobie Durabilitatem, y już jey nieubywa nigdy, bo nie topnieie, y prze-chodzi ta proba wszystkie inne warzone Sole tak in virtute intrinseca, jako y w biatosci.

Cætera activitati et dexteritati Urodzonego Posta committuntur.

Instructio Generoso N.N. Aulico ac Nuntio Sac. Reg. Majestatis Dni Nri Clem^mi ad Conventum Generalem Ante Comitialem Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiæ pro die Mensis Anni præsentis designatum, data ex Cancellaria Regni Die Mensis Anno Domini MDCCXXLV.

Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clem^mus neq' renovare dolores ex jactura immediate præteritorum et anteriorum Comitiorum Regni Generalium, neq' exaggerare intendit infaustas consequentias, quas post se trahunt tales Consiliorum publicorum exitus

tes, minime dubitans, quod Corda Civium, quibus amor Patriae inest hujusmodi dolores sentiant, simulq' idipsum cognoscant, quod Primi Conditores Reipublicae agnoverunt et statuerunt, dum ex laudabili providentia, caeteris divisis, libertatem consulendi in communi posuerunt, ac puncttualem Comitiorum Generalium Indictionem ordinaverunt et assecuraverunt, bene scientes, Comitijs, tanquam Spiritu principali totum Corpus Politicum Reipublicae animari, vivere et vegetari, et per hujusmodi Consilia publica rationem et securitatem Status tutissime manuteneri. In hoc autem Sac. Regia Mttas Dnus Nr Clemmus absq' censura vanae gloriae coram toto Orbe gloriari potest, quod quemadmodum in punctuali Comitiorum Indictione et in enixa ad votivum eorundem effectum applicatione nihil unquam intermisit, ita per hoc omne tempus ex particulari Divina Providentia et auxilio, Pacem internam et externam Paterna sollicitudine et vigilantia manutenuit, manutenetq'. Quam Paternam curam et sollicitudinem ad felicem futurorum Comitiorum effectum declarando in hac manet fiducia, quod Status et Ordines Terrarum Prussiae secundabunt eosdem Suae Regiae Mttis Dni Nri Clemmi pro Bono publico conatus et repraesentatum in capite praeteritae Instructionis AnteComitialis ad praesensq' reassumptum votum ac desiderium ad effectum deducent; nimirum quod

S. R. Mttas

Sac. Reg. Mtas pro fundamento Salutaris futurorum Consiliorum structurae ponendo stabilem et inalterabilem inter Status harmoniam, in unione Majestatis et Libertatis, simulq' communis ex omnibus congregatis Statibus Consilij debitum juxta Leges cursum, per observantiam praescripti Constitutionibus Comitialium Consiliorum Ordinis, nam etiam difficillimae et periculosissimae conjuncturae perfectis et circumspectis Deliberationibus ac communi consilio facilitari possunt: Exoptat Sac. Reg. Mtas ut Status et Ordines Terrarum Prussiae Generosis Nuntijs Suis Terrestribus, Viris timentibus Deum, intelligentibus et amantibus Bonum Reipublicae legitime electis, eosdem innato zelo et pietate in Patriam obligent, quatenus unanimi, et a privatis negotijs remoto studio, concorditer ad manutenendam hujusmodi inalterabilem inter Status confidentiam, simulq' ad facilitanda consilia publica, concurrant per debitam memoratae de Ordine in Consilio Comitiali tenendo Legis executionem, ne congregatis ad Universale Consilium Ordinibus illud impediatur, sed manutenendo inconcussam stabilitatem et securitatem verae libertatis Legibus descriptae, ut facultas consulendi concedatur, et ut hoc praecaveatur, ne per abusus illius /: quod Deus avertat :/ istud primum ejus decus, videlicet Universale ex omnibus legitime congregatis Ordinibus consilium, simulq' securitas et tranquillitas

interna ac externa periclitentur, evitando tristem anteriorum Comitiorum eventum: Cum etiam jam ista materia, quae videbantur impedire consilia publica, videlicet Commenda et Ordinationis Ostrogiensis, futura Deo dante Comitia non difficultabunt. Prima enim per Resultatum Conferentiarum post ultima Comitia habitarum ad satisfactionem Magnificorum Ducum per subordinationem et obedientiam debitam militiae externae, mandatis privilegiatae Potestatis Ducalis disponetur, et accommodabitur ante Comitia, Secunda curâ et applicatione Sacr. Reg. Mttis per tempestivam cointelligentiam Partium interessatarum facitata, approbatione potius Ordinum Reipublicae ad Comitia congregatorum indigebit, quam per disceptationem cursum eorundem impediet.

Quoniam verò in praeterita Instructione expressae materiae hucusq́ per Status Reipublicae resolvi non potuerunt, ideo ut in futuris Deo dante Comitijs expediantur, et determinentur, easdemmet ipsas et in moderna AnteComitiali Instructione Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiae immutabili zelo ac tenore proponere et recommendare Regia sollicitudine dignatur

Communicatam a Sua Carea Majestate de concluso cum Regno Sveciae Tractatu notitiam, cum puncto ad negotia Sacr. Reg. Mttis et Reipub. sese regulante communicaverat statim Sac. Reg. Mttas

DnClmus

Dnus Nr Clemmus Intermedio Ordini, ac in Responsis ad Sm Czaream Mttem expressit, se hanc materiam retulisse ad sensus ejusdem Intermedij Ordinis; Cum itaq' ex consono fermè totius Senatus sensu, simulq' ex assensu S.R.Mttis Dni Nri Clemmi eadem materia ad Ordines in Comitijs congregatos sit dilata, proinde ex provida Boni publici cura S.R.Mtas D. N. Clemmus circa communicationem hujusmodi Puncti Tractatus optat, ut Generosi Nuntij Terrestres sufficienter sint instructi, ad capiendas resolutiones conformes utilitati et exigentiæ publicæ, tam ratione dandæ resolutionis Sæ Czareæ Mtti, quam etiam ratione restabiliendæ Pacis cum Regno Sveciæ, tum ratione assumpti per Sm Czaream Mttem Imperatoris Russiæ tituli, nec non ratione adinveniendorum mediorum ac graduum ad firmandam spem S.R.Mttis et Reipublicæ, in expresso jurati Fœderis nexu et in tam multis declarationibus, ac promissis Sæ Czareæ Mttis fundatam, quod Livonia vincum cæpti belli, et exeo innumerabilium damnorum præmium S.R.Mtti ac Reipubcæ reddetur, tum quod Ducatus Curlandiæ et Semigalliæ pristinæ restituentur libertati.

Proposita nomine Sæ Cæsareæ Mttis per Legatum Magnum desideria, amicam erga Sac. Reg. Mttem et Rempubam propensionem ad commune commodum, et mutuam utilitatem Vicinorum Dominiorum remonstrantia, simulq' promoventia Confirmationem

mationem et renovationem antiquorum Foederum, quæ utrinq' intercesserunt, et quæ Anno 1677. die 4. mensis Aprilis per Serenissimos ac Potentissimos Divæ memoriæ Leopoldum Romanorum Imperatorem, et Joannem Tertium Poloniarum Regem confirmata fuêre, cum arctiori cointelligentia, de modis et medijs, quibus tam præsentibus, quam futuris eventibus prospici, quam etiam detrimenta ab adversis partibus intentata vel intentanda everti possent, Quoniam hujusmodi desideria Sa Ra Mtas D. Nr Clemmus Responso suo Regio ad Memoriale præfato Legato Magno dato declaravit communicare Statibus Reipubcæ Proinde dum similia quoq' Foedera communis defensionis etiam cum alijs Potentijs ad manutenendam Pacem et securitatem publicam et ad avertenda Foederatâ Potentiâ quævis pericula a Dominijs Sæ Ræ Mttis ac Reipubcæ, tum quoq' Tractatus commerciorum ad commodum et utilitatem Reipublicæ essent necessaria, et multum condicibilia, Ideoq' Sa Ra Mttas commendat Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiæ, ut super istis materijs debite sint instructi Generosi Nuntij ad capiendam opportunam ex sensu et assensu Ordinum in rem Boni publici resolutionem.

Porrò quemadmodum cointelligentia cum Aulis externis a notitia rerum, conjuncturarum et occasionum plurimum

mum in capiendis consilijs prodest, quod absq' communicatione cum ijsdem Aulis per Legatos vel Ablegatos et Residentes fieri nequit: ita quandoquidem Proventus Thesauri Regni et M. D. Littæ ad has necessarias expensas sufficere non valens, ut in futuris Comitijs adinveniatur certus fundus, sine gravamine Subditorum, Sacra Mtas commendare dignatur.

Prætensiones omnes Exercitus anteriorum Computuum, ratione veterum stipendiorum, non solum per Tribunal Radomiense Anno 1699. Comitijs Lublinensibus, Generali Consilio Varsaviensi, et ultimarijs Comitijs assecuratæ, verum etiam in Tribunali Radomiensi proximè celebrato, et Commissione Lucoriensi liquidatæ, ac simul per Repartitiones assignatæ, hucusq' vero in toto vel in parte non exolutæ, tam Successoribus illius Exercitus, qui in Limitibus tempore belli Turcici pro Republica excubabat, et de proprio vivebat, quam etiam illius, qui expost in Visceribus Regni cum aggravatione populi subsistebat, deducta liquidatione damnorum per mutuam compensationem pro justitia, et pro salvando honore fidei Reipubcæ, ut in futuris Comitijs per Nuntios a Palatinatibus, Terris, et Districtibus sufficientem facultatem ad comprobationem damnorum, injuriarum, per Exercitum causatorum, habentes, secundum

justitiam et proportionatam repartitionem accommodatæ, apositæ, semel pro semper esse possint, SaRaMttas Dnus Nr Clemus instare dignatur.

Non provisus in ultimarijs Comitijs certus fundus, tam pro reparatione Artilleriæ utriusq́ gentis, in Armamentarijs, arsenalibus, ædibus fusorijs, molendinis nitrati pulveris, alijsq́ requisitis funditus ruinatis, ut tempestive multorum millionum damno obviari possit, tum pro manutentione Fortalitiorum in confinijs, potissimum Cameneii Podoliæ, et alijs Ukrainensibus, requirit promptam et infallibilibem a Statibus Reipublicæ provisionem et assignationem

Intervenientiæ cum Aula Berolinensi intercedentes, potissimum ratione tituli recognoscendi, tum ratione receptionis homagij eventualis, ut in futuris Comitijs finaliter accommodari possint, SaRaMttas Dnus Nr Clemus Statibus Reipubæ commendatum habere cupit.

Liberationem Territorij Elbingensis SaRaMttas Dnus Nr Clemus denuo in memoriam revocare non intermittit, ne Civitas illa tot Sæculorum opus per hoc collabatur, quod Bona sua Patronymica in alienis manibus videre cogatur, et nullum proventum ex illis percipitt, singu-

lisq́

usq' annis sufferendo onus totius Reipublicae Regni et M. D. Littae ultra viginti quatuor millia Talerorum proventuum perdat.

Ducatuum Curlandiae et Semigalliae aegerrima conditio, non tantum externis, sed et internis incommodis diu laborans, providam, promptamq' infirmitatis futuris medelam invenire debet, ne Jura Majestatis et Reipublicae ullum patiantur detrimentum.

Tam antiqua Controversia circa Jura Patronatus cum Curia Romana nec dum huc usq' composita, meretur reflexionem et applicationem Reipublicae, ut ex integro assopiri possit.

Quam summum et evidens periculum augetur ratione defluitationis per fluvium Vistulam ad Civitatem Gedanensem, supervacaneum est pluribus enarrare. Notorium enim est, quod Fluvius Vistula ad montem Album praecipue Angelum seu Apicem Montaviensem dict, in dies majori et vastiori impetu antiquum subruat munimentum, et tantam molem undarum in fluvium Nogath dictum exoneret, ut omnes impensi Insulanorum aliorumq' conatus minime sufficiant, nec aggeres appositi tantam aquarum sustinere queant magnitudinem, sicut aliquoties

iterato minoris Insulæ Mariæburgensis tum Elbingensis, et aliarum circumjacentium inundationes, tristi et luctuoso comprobarunt eventu. Iduris præfatus Generosus Nuntius deferet Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiæ, quod Civitates Prussiæ ad requisitionem S.Æ R.æ M.tis D.ni Clem.mi per particularem Ejusdem Commissionem Magnifico olim Palatino Mariæburgensi et R.ndo Abbati Sieciechovi=ensi datâ laudabili applicatione ad occurrendum Majoribus periculis, media necessaria ex parte sua anticipando subministrarunt. Ne itaq' opus hoc saluberrimè cœptum aliqua retardatione inevitabili discrimini exponatur, vel quod merito metuendum in nihilum redigatur; Idem Generosus Nuntius ulteriori maturæ Statuum et Ordinum Terrarum Prussiæ reflexioni iterum atq' iterum proponet, ac instantissime commendabit. Nam licetsi res hæc opem et operam totius Reipublicæ requirat, nihil tamen S.a R.a M.tas D.nus N.r Clem.mus censet intermittendum, quin similia interim adhibeantur expedientia media, donec in proxime futuris Comitiis congregata Respublica conjunctam huic operi manum admovere possit.

Simili periculo subjacet Navigatio ad Ostium fluvii San Cypel nominato, cui tempestive quoq' occurrendum, ne meatus hujus fluvii arena oppleatur cum ingenti boni publici damno.

Commissio Rex

Commissionem monetariam Sac. RaMtas Dnus Nr Clemmus summe necessariam esse judicat, invitatis Viciniis, et convocatis illis Civitatibus Prussiæ, quibus Jus cudendæ monetæ competit, cum earum hominibus peritiam cudendæ monetæ habentibus, ut in hac Commissione convenire possint super certum pedem, ligam, pondus et intrinsecum valorem novæ cudendæ monetæ argenteæ, quatenus tandem coæquari possimus in valore monetæ cum Viciniis Nostris, tam propter facilitanda commercia, quam propter Cambia, quæ in immensum excreverunt propter inæqualitatem monetæ, et propter pretia rerum, quæ per hoc medium diminuerentur. Multum inde accresceret publico, nam etiam Stipendia Militaria, et hibernæ diminuerentur ad proportionem bonæ monetæ, si Exercitus emerita Stipendia bonâ monetâ acciperet. Qualis vero Solidorum de novo possit esse valvatio, de eo Status Reipublicæ in Comitijs convenient, Invenirent etiam privati in hoc suum commodum, si proventus ex Bonis suis bonâ monetâ, non Solidis perciperent.

Quoniam autem Officina Monetaria sine argento aperiri non potest, SaRaMtas D. N. Clmus defert, quod præter Olkusz, adhuc alij argentei montes ditiores inveniantur, quos extranei homines

artis hujus periti ad perfectionem perducendos in se recipient, conditione adjecta, ut a Republica Ipsis omni securitate prospiciatur, Privilegiaque concedantur, quatenus Cultores Argenti fodinarum more aliarum Nationum ibidem sedem figant, illumque thesaurum eruant. Quo in Puncto, ut Generosi Nuntij instructi sint, precavet Sacra Regia Mttas Dnus Nr Clemmus.

Civitates Regni et M. D. Litt. in Visceribus Regni existentes, nec non reliquae finitimae, cum propter continuas belli calamitates, per impositiones et extorsiones arbitrarias, ultra mentem Legum Ducillaris et Solidariae Contributionis, et propter alia innumerabilia alia gravamina, ad ultimam et abominabilem desolationem pervenerint, eousque ut non tantum Mercatores, sed etiam Artifices, Opifices, Pannifices, partim interierint, partim extra Limites sese receperint; Igitur ut vel ijdem homines vel alij in locum illorum ad reditum alliciantur, aliud expedientius medium inveniri non potest, nisi ut per reassumptionem antiquarum Legum securitas et indemnitas ab omnibus oneribus ultra Jura Earundem Civitatum assecurari possit.

Thesaurus Sacrae Regiae Mttis et Reipublicae per protectiones indebitas et varias in privatis Vectigalibus /: quae nullis concessa Legibus sese cumularunt :/ depactationes, violentias, licentias, nec non per de-

spoliationes

spoliationes et depraedationes Mercatorum magnum detrimentum in Proventibus publicis perfert, nam neq' Mercatores tantis oneribus sufficere possunt, neq' merces /: ex quo securitatem commercij sui non habent :/ advehunt, de quo etiam Vicini Principes querulantur: Interest itaq' Reipublicae, ut hi abusus tollantur, quo commercia reflorescant, nec in totum cadant.

Redintegrationem et reinductionem ad pristinum florem Bonorum Mensae Regiae in Regno et M. D. Litt.ae per avulsa et alia gravamina ac praejudicia praeter Leges penitus deterioratorum, Sa. R.a Mttas D. N. Clem.s curae et sollicitudini Reipub.ae commendat.

Ut Oeconomia Szavlensis per Status M. D. Litt.ae, prout se binis Constitutionibus obligarunt, reluatur, et mensae Regiae restituatur, urget Sa. R.a Mttas D. N. Clem.mus.

Cum autem omnium Nationum haec maxima esse debet /: in quo etiam consistit conservatio universi :/ ne illud quod in proprio Territorio nascitur extra Limites quaerere cogantur, ne pecuniae extra Regnum evehantur. Igitur cum Deus ter Optimus Maximus Poloniam tam ingenti beneficio Salis ditaverit, ut in ipsa aqua Velicicensi et Bochniae talis qualitas et bonitas intrinseca reperiatur, qualis in tota Europa non invenitur, et quod possit tanta esse suffi=

cientia

cientia Salis, ut non tantum Magno Ducatu Lith.ae provideri, sed etiam ultra mare alijs communicari possit. Hinc Sac.a R.a M.tas D. N.r Clem.mus a Statibus M. D. Lith.a requirit, ut more Regnicolarum Sal non aliunde, quam nonnulli Samboriâ, nonnulli Vieliica et Bochna sumant, quod Thesaurus S.e R.æ M.tis pro commoditate Loci et Conventionis cum Magno Ducatu Lith.ae providebit. Pro hoc vero ne Sal externum importetur Status Nobilitanis M. D. Lith.ae participabit Sal Quartuale, taliter prout Nobilitas in Regno, maxime cum humana industria secretum detexerit, quod hocce Sal habeat in se durabilitatem, et nunquam ei quicquam decedat, ex quo non liquescit, superatq. omnia alia salia cocta, tam in virtute intrinseca quam albedine.

Litere Invitatoriæ JKr Mci do Senatu aby nadwie niedzieli przed Seymem do Warszawy ad latus JKrMci ziechali.

August Wtory etc.

Wielmożny Uprzeymie Nam miły. Jakeśmy się w wydanych na Seymiki Przedseymowe Uniwersałach, y danych Postom Naszym Instrukcyach wszytkim Woiewodztwom, Ziemiom, y Powiatom oświadczyli, że nic niemamy pożądanszego nad to, aby sterilescens przez tak długi czas universalis expectatio pomyślnego Obrad publicznych Sukcessu szczęśliwszym na nastempuiącym Seymie mogła coronari skutkiem, tak do tego jedynie celu usilną Naszę kieruiemy applikacyą, y do pożądanego onychże zaczęcia, a oraz zakończenia, wszelkie, ktore się tylko imaginować mogą disponuiemy sposoby. Y dlatego doniozszy Woiewodztwom w Instrukcyach, że materya Kommendy per Resultatum konferencyi po ostatnim Seymie odprawioney ad satisfactionem Wielmożnych Hetmanow przez Subordynacyą y posłuszenstwo należyte Woyska Cudzoziemskiego Ordynansom uprzywilejowaney Władzy Hetmanskiey disponowana, y uspokojona będzie przed Seymem.

Ordynacya zas Ostrogska za staraniem y applikacyą Naszą, przez wczesne porozumienie się Stron interessowanych, ufacilitowana approbationem raczey Stanow Rzplitey na Seymie zgromadzonych potrzebowac będzie, anizeli per disceptationem cursum onegoz tamowac. Chcąc to do należytego przyniesc skutku, za rzecz indispensabiliter potrzebną sądziemy, wczesne in præmissis porozumienie się. Obowiązuiemy zatym Uprzeymosc Waszą amore Patriæ, abys na dwie Niedzieli przed terminem blisko następuiącego Seymu tu do Warszawy ziechał, ad concurrendum wraz z Nami tempestive consilio do iaknaydoskonalszego y gruntownego ułożenia y uspokojenia pomienionych matteryi y do uczynienia potrzebnych na utrzymanie tegoz przyszłego Seymu dispozycyi. Przez co Uprzeymosc Wasza, iako in publico mieć będziesz gloriam obsequij, tak y Nasze ku Sobie tym bardziey pociągniesz respekta. Ktoremu interea dobrego od Pana Boga zyczemy zdrowia. Dan w Warszawie Dnia XXIV. Msca Sierpnia Roku 1724.

Dyaryusz Conferencyi Przedseymowey w Warszawie in Anno 1724. D. 22 7bris mianey

Przytomni tu Jchmć Senatorowie y Ministri Status iako to Xiążę Jmć Prymas, Jm Xiądz Biskup Kamieniecki, Xiążę Jmć Czartoryski Kasztelan Wilenski, JmPan Kryszpin Kasztelan Zmudzki, JmPan Marszałek W. Koron., JmPan Kanclerz W. Koron., Xiądz Jmć Podkanclerzy Lit., JmPan Podskarbi W. Lit., tudziesz JmPan Referendarz Koron., ziechali się na Pałac do JKrMći o godzinie dziewiątey rano. Do ktorych JKrMć ore suo Regio wyraził. Jz iako wyrozumieli ex contentis Listow Cyrkularnych przyczynę, dla ktorey są konwokowani, tak JKrMć życzył, aby dla tym lepszego porozumienia się w tych materyach ziezdzali się na Conferencyę do Xcia Jmći Prymasa, y aby zgodne zdania swoie JKrMći kommunikowali.

Za co Xiążę Jmć Prymas podziękował Jmieniem wszystkich wystawiaiąc Oycowskie JKrMości około Dobra pospolitego staranie, y wyrażaiąc, że wolą JKrMći in præmissis wykonać zechcą.

Wyszedszy zatym od JKrMći Xiążę Jmć Prymas inwitował wszystkich Jchmciow, aby do niego ziechać się raczyli na Zajutrz na godzinę dziewiątą rano.

Die 23 Septembris. Gdy się Jchmć PP. Senatorowie y Ministri Status do Xcia Jmći Prymasa ziechali, Xiążę Jmć actum konferencyi zagaił od podziękowania JKrMći pro Paterna cura około Dobra pospolitego, a oraz y za pozwolenie Conferencyi w Rezydencyi Jegoz. Nim zaś do materyi

w Jnwitatoryach wyrażonych przystąpić miano, żeda-
to się wprzód podaną Supplikę JKrMci od Sekreta-
rza Thorońskiego względem odebrania Klucza, y na-
kazania Subsystencyi Chorągwiom tam w Thoroniu
lokowanym czytać, y porozumieć się w tey materyi.
Zgodził się zatym JchmćP, aby mógł bydź list od JKr
Krmci do JmPana Podkomorzego Koronnego, na które-
go się Miasto w Supplice żali, y aby JmPan Kanclerz
W. Koron doniozszy hos Sensus JKr Krmci, y wziąwszy
Pańską Jego rezolucyą takowy list wygotować kazał.

Potym Xiąże Jmć Prymas wywiodszy obszernie
y roztrząsnąwszy wszelkie okoliczności Jnteressu Kom-
mendy, exquisivit Sensum JchmćPP w tey materyi. Żeda-
to się ante vota czytać Resultatum konferencyi mia-
ney po ostatnim Seymie z JchmćPP. PP. Hetmanami
y listy w tey materyi JmPana Krakowskiego, y JmPa-
na Koniuszego Litewskiego. Po przeczytaniu tey
korrespondencyi, gdy JchmćP poszli per vota, dzię-
kuiąc tak JKr Krmci pro paterna cura, iako tez
Xciu Jmci pro sollicitudine Primatiali do uspoko-
ienia tego Jnteressu; lubo JmPan Krakowski dla
słabości zdrowia ziechać się nie mogł, drugich zaś
JchmćPP Panow Hetmanow dotąd iescze nie masz,
przecięż concluserunt, aby JPana Koniuszego
Litt[o] iuxta tenorem Resultati Conferencyi po Sey-
mie przeszłym odprawioney, w ktorym porozumie-
niu się z Jmcią de modo uskromienia, y uspokoienia
tey materyi iest inserowane, inwitać na Confe-
rencyą na Poniedziałek dla porozumienia się
z nim, et ad hunc effectum na tenże dzień solwo-
wana Sessya.

Die 25 Septembris. Ziechali się wyżey Specyfi-
kowani JchmćP do Xcia Jmci Prymasa na kontynua-
cyą

cyę zaczętey konferencyi, do ktorych accesserunt
JchmC. P.P. Wwda Wilenski Het. Wo Litt. Liwski, y
Sochaczewski Kasztellanowie, przybył także y
JmPan Koniuszy Wo X. Litto.

Mowił potym in Consessu Xżę Jmć Prymas diser-
tissimo ore, iako czas Seymu przyszłego nadchodzi, y ia-
ko z woli JKrMci ta Conferencya naznaczona, aby
te materye, ktore zdały się tamować obrady publiczne
były ułatwione y uspokoione dla szczęśliwego doy-
ścia Seymu następuiącego, do czego, że każdy Civis
cooperari powinien. Więc y JmPana Koniuszego
Litto obligował, ktorego in Patriam summam pie-
tatem, et merita jego Inclyti generis et fama
digna, tak podczas Woyny, iako y pokoiu świa-
dczone, namieniał aby iako na przeszłym Sey-
mie Kommendę, ktorą godnie, y chwalebnie trzy-
mał, generose deklarował się złożyć, y tęż samą
deklaracyą na konferencyi Doseymowey ponowił,
y znowu w liście swym do JmPana Krakowskiego
Hetmana Wo Koron. onęż potwierdził, teraz po
danych w Instrukcyach Przedseymowych JKrMci
deklaracyi, że to Negotium ma bydź przed zaczę-
ciem Seymu uspokoione, aby deklaracyi Pan-
skiey y intencyi swoiey zadosyć uczynił, powinien
będąc że mu to augebit gloriam u Całey Rzpltey
y od tego Congressu swym prawiącego będzie
miał należytą rekognicyą.

JmPan Koniuszy Litt. uprosiwszy sobie głosu ła-
cińskim ięzykiem wyraził, iż na rozkaz hujus
amplissimi Consessus stawił się nie do Rady, ale do
słuchania mandatow, iako żołnierz, ktoremu non
nisi audire et obedire competit. Uczyniwszy zatym
obszerną rekapitulacyą, iako za wyraźnym JchPana

Krolewskiego Ordynansem nie inney insteyą pod
iął się tey Kommendy, tylko aby się dobrze zasłużył
Oyczyźnie, iako Żołnierza zostawił disciplinatum
et exercitatum, Ordynansom Wodza swego obedien
tiam exactissimam nie tylko sam świadczył, ale y
Subalternis suis, aby świadczyli dał przykład, także
JmPan Krolewski nie raz za to sam mu dziękował,
potym gdy o tę Kommendę in publico wszczęła się
gadka, iako motu proprio złożyć ią deklarował
tandem na terminie z Konferencyi po ostatnim
Seymie mianey naznaczonym, iako tę deklaracyą
conformiter ad Resultatum pomienioney Konferen
cyi JmPanu Krolewskiemu in scripto powtorzył
po uczynioney tego wszystkiego Rekapitulacyi według
Ewangelii Żołnierzem się być powiedział, qui ambu
labat, dum ambulare, veniebat dum venire iube
batur, A zatym ponieważ na teraznieyszey Kon
ferencyi otym iest Rada, aby ta materya uspokoiona
była, więc że z niey mandata Jego Kommendę con
cernenta oczekiwa, oswiadczaiąc się iż audiet, et obe
diet; Zakonczył swoię mowę wyrażaiąc, iako sub
missa mente JKrMci Justitiam et Clementiam
tudzież wszystkiey ktorą dobrze służącym zawsze
wdzięczność świadczyła veneratur. Podziękował in
super Xcie JmCi Prymasowi pro elogiis ktore mu dai
raczył, in vim gratitudinis zaś Oycu JmCi iako y
wszystkim JchmCiom serce swoie y całego siebie
oddał, y aby byli świadkami iego in Patriam pie
tatis, ku JmPanu Krolewskiemu H: W: Koron
weneracyi, y ku JchmCiom submissyi, upraszał.

Po tey deklaracyi JmPana Koniuszego Krol. zda
to się JchmCiom dla deliberacyi, y dla powzięcia wiado
mości z Poczty solwowac Sessyą do Srody, iakoż iest
solwowana na godzinę dziewiątą z rana.

Die 27.

Die 27 Septembris Ziechawszy się JchM. do Xcia Jmci Prymasa concluserunt unanimiter Resultatum Conferencyi, ut sequitur.

My Senatorowie y Ministrowie Status konwokowani od JKr Mci P. N. Mtsciwego do ułatwienia przed zaczęciem przyszłego Seymu, tych materyi, ktore zdały się trudnie przeszłe Seymowe obrady, podziękowawszy JKr Mci P. N. Mtsciwemu za to Oycowskie około Dobra Oyczyzny naszey staranie, po Conferencyi aus za pozwoleniem JKr Mci P. N. Mtsciwego u Xcia Jmci Prymasa odprawionych, takowe w pierwszey materyi Kommendy Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu ex unanimi aßensu zdanie nasze podaiemy summo Judicio et beneplacito JKr Mci P. N. Mtsciwego y Rzeczyplitey.

A naprzod uważaiąc wszystkie od samego początku okoliczności tey Kommendy Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu, ktorą JmPan Koniuszy Litt. po skonczonym Traktacie y Seymie Warszawskim za ordynansem JmPana Krakowskiego Hermana W. Koron. miał sobie powierzoną, uznaiemy że iako Intencya JmPana Kasztelana Krakowskiego Herm: W. Koron. w daniu tey Kommendy JmPanu Koniuszemu Litt. była dobra ex Intereße, et utilitate publica, to iest, aby po ewakuacyi Woysk Saskich mogło było bydz doskonałe et firmum præsidium z Woyska Cudzoziemskiego zaciężnego Rzeczypltey na obronę Dostoienstwa JKr Mci P. N. Mci y Oyczyzny, y aby tosz Woysko było in suo eße, y w należytym porządku wymonderowane, ćwiczone, y utrzymane in debita disciplina, tak y Exekucya przez JmPana Koniuszego Litt. była ad mentem teyże Intencyi, y ordynansu JmPana Krakowskiego

poniewasz Regimenty pod Jego rządem, y dyspozy- cyą przez JmPana Krakowskiego iemuż powierzony będące, porządne, dobre z zachowaniem, y utrzymaniem Disciplinae militaris znayduią się.

Dla tego nie możemy tylko dać testimonium veritati, y przyznać JmPanu Koniuszemu Littmu gloriam obsequii publici, y że meretur gratitudinem Rzpltey.

Zważywszy potym matura deliberatione co interessit expost tey materyi, iako weszła in publicum, y zdana do woli Rzpltey, y przeczytawszy Resultatum Conferencyi ostatniey z JchmśćPP: Hetmanami po ostatnim Seymie odprawioney, tudzież, y list JmPana Koniuszego Littgo, który pisał do JmPana Krakowskiego, y Respons nań, zważywszy przytym ustne tegoż JmPana Koniuszego Littgo przed nami oświadczenie się cum omni resignatione, iako in antecessum do Woli JmPana Krakowskiego, tak y teraz do zdania Naszego, uznaiemy y wtym facilitatem JmPana Koniuszego Littgo laudabilem, et meritoriam.

Poniewasz zaś ten Interess Kommendy był iuz agitowany, y traktowany in Publico, y zdany na Wolę Rzpltey, nie maiąc tu do tego przystomności JmPana Krakowskiego ani się Jey tak prędkiey mogąc spodziewać dla Słabości onegoż, a pragnące ukontentować sollicitudinem et expectationem JKMci PP: W: Y: in ustawieniu huius obstaculi, aby auspicia Seymu przyszłego nie trudniło: To mędrzym podaiemy aby JmPan Koniuszy Littgo będąc persvasus o sprawiedliwym rozeznaniu, y wdzięczności Rzpltey Instrument ten, za którym tę Kommendę Woyska Cudzoziemskiego Zaciągu obiął y trzymał: To iest Ordynans JmPana Krakowskiego sobie dany, oddał

secundum

secundum desiderium w Izbie Poselskiey, oto na prze
szłym Seymie Instantium ad manus Imbana Pod
skarbiego Nadworneyo Koronnego, iako Marszałka
Seymu przeszłego, ten zaś, aby go obranemu day
Boże szczęśliwie zgodnemi głosami Imbanu Marszał
kowi przyszłego Seymu razem z Laską oddał do wo
li Rzeczpłtey. w Warszawie d. 27 Septembris 1724. A.

Theodor Potocki
Arcybiskup, y Prymas.
Stanisław Hozius
Biskup Kamieniecki:
Ludwik Pociey Woda Wilenski:
Michał Xżę Czartoryiski
Kasztelan Wilenski:
Jerzy Xh. Kerstenstein
Kryszpin Kasztelan Xięstwa
Zmudzkiego.

J. Mniszech M: W. Kor:
J. Szembeck Kanclerz W. K:
Kmorz X. Czartoryiski
Podk: W. X. Litt.
S. C. Poniatowski Pod:
W: Wo X: Litt.
Paweł Xżę Sanguszko
M. N: Wo X: Litt.

Die 28 Septembris Pomienione Resultatum oddane
JeJM. Królewskiey Mości, kazał dać do tłumaczenia
na francuski Język.

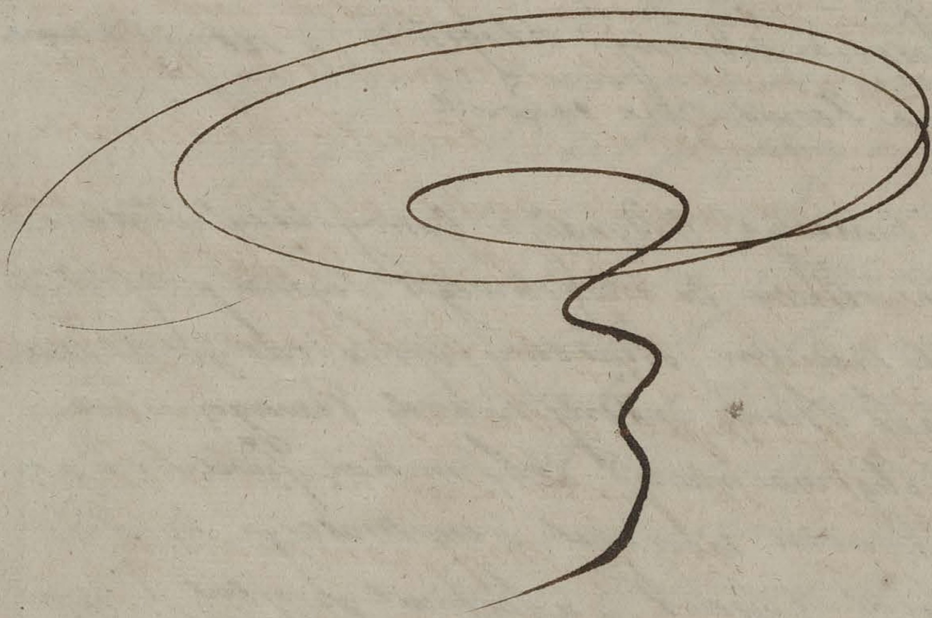
Die 30 Septembris Kontynuowali swie konferen
cye in materia Ordynacyi Ostrogskiey, y stanęło super
hac materia Resultatum takowe.

W drugiey materyi Ordynacyi Ostrogskiey utarcia
iże ex hunc obiem do szczęśliwego Seymu przyszłego
zaczęcia, to medium podaiemy, uprassać JeJM. Kr. Mci
P. N. M., aby Strony Interessowane Powagą Swoią
Pańską, obligować raczył, żeby in hac fiducia, iż per
Continuationem takzyeych w tey materyi konferen
cyi wynaydzie się sposob, y uformuie proiekt ad appro
bationem Rzeczpłtey zupełnego tego Interessu uspo
koienia pro utilitate publica Oyczyzny naszey

ktorey miłości y Dobro Charitates omnes superare powinny ad satisfactionem oraz Interessowanych Stron nie trudniły tez Strony per disceptationem auspicia Seymu y Elekcyi Marszałka, ale przez adinwencyą prawniczych obosobnego Interessu, a potym przez approbacyą ex unanimi aßensu Ordinum oczeliwaty tey materyi uspokoienia, zeby wtym zaszło upewnienie od Stron mediante Authoritate et declaratione Regia.

Die 1 Octobris Jego Krolewska Mść raczył approbare hos Sensus utriusq Resultati salvis Juribus Majestatis et Reipublicae, et salva novella Lege.

Die 2 Octobris Przed zaczęciem Seymu nim się Jego Kr Mć ruszył do Kościoła na Wotywę, JmPan Koniuszy Litt. in praesentia Ipsius oddał Ordynanse Hetmanskie JmPanu Podskarbiemu Nad. Koron, iako Marszałkowi przeszłego Seymu, aby ie oddał w Izbie Poselskiey nowo obranemu Marszałkowi de Woli Rzplskiey.

Dyaryusz Seymu Walnego Warszawskiego Sześćniedzielnego die 2 Octobris in Anno 1724 szczęśliwie zaczętego.

Według Prawa y Uniwersału JKr Mći na dzień dzisieyszy drugi miesiąca Octobra zaczął się szczęśliwie Seym Walny ordynaryjny sequenti modo. O godzinie dziewiątey zrana ziechali się do Zamku Xiążę Jmć Prymas, Xiążę Jmć Biskup Krakowski, Jchm XX. Płocki, y Kamieniecki Biskupi. Xżę Jmć Woiewoda Krakowski, Jchm PP. Wileński Hetman W. W. X. Litt. Potocki Hetman Polny W. X. Litt. Ruski, Lubelski Woiewodowie. Xżę Jmć Wileński, Jchm PP. Smoleński, Zmudzki, Łęczycki, Bełzki, Kasztellanowie. Marszałek Kanclerz Wielcy Koronni. Xiążę Jmć Kanclerz y Podkanclerzy W. X. Litt. JmPan Podskarbi W. Koron. Podskarbi W. W. X. Litt. Xżę Marszałek Nadw. W. X. Litt. JmPan Referendarz, Podkomorzy, Chorąży, Stolnik, Podczaszy, Podskarbi Nadw. Cześnik, Miecznik Koronni. Xżę Jmć Miecznik, JmPan Koniuszy, y Oboźny W. X. Litt. Regent Koronny, tudzież [?] Jchm PP. Posłowie Woiewództw, Ziemm, y Powiatów, dosyć in numerosa frequentia. W assistencyi tedy Jchmciów szedł Król Jmć gankami do Kościoła Kollegiaty S. Jana, gdzie miał wotywę pontificaliter przy Kapeli Krolewskiey JmX. Biskup Płocki. Kazanie zaś miał JmX. Wyżycki Archidiakon Krakowski Scholastyk teyże Collegiaty Warszawskiey super Thema: Ubi Spiritus Domini, ibi libertas 2. Corinth. 3. ca. Na tey Mszy ponieważ było Swięto Angelorum Custodum JmPan Kanclerz W. Koron. kommunikował.

Po skończonym nabożeństwie iuż po dwunastey

godzinie eodem ordine et in eadem assistentia po-
wrocił JKr Mci na Pokoie Swoie. Zkąd zaraz JchMć
PP. Postowie obrocili się z JmPanem Podskarbim na-
dwornym Koronnym iako Marszałkiem przeszłego Sey-
mu do Jzby Poselskiey. W ktorey zasiadszy tenże
JmPan Podskarbi nadw. Koronny zagaił Sessyą od powi-
tania JchMćw Panow Posłow, dziękuiąc prowidencyi
Boskiey, że in communi radzie pozwala, tudziesz y
Majestatowi JKr Mci, że in termino prawem prae-
scripto na tę obradę powszechną konwokować JchMć
raczył. Żalił się, że laska Dyrektorska w ręku
Jego była sterilis surculus, ktora przez niedoyście
Seymu nie mogła in virentes excrescere laureas, ani
pożądanych in publicum przynieść fruktow. Życzył
aby transplantowana ad fertilius solum do godniey-
szego na Marszałkowskie Sukcessora nie zawiodła
Spem et expectationem publicam. Do czego przez
applikacyą Xiążęcia Jmci Prymasa, tudziesz innych
JchMć PP. Senatorow y Ministrow Status, że z wo-
li JKr Mci wynalezione są media, że obiecta na
ktorych zrwane bywały przeszłe Seymy, się uspokoio-
ne, yże Ordynanse JmPana Krakowskiego H. W. Kor.
dane na Kommende Woyska Cudzoziemskiego
Authoramentu JmPanu Koniuszemu W. X. Lit.
ten Zacny Kawaler oddał do rąk Jego, aby ie ra-
zem z laską consignet JmPanu przyszłemu
Marszałkowi Jzby Poselskiey do Woli et ad arbi-
trium Rzpltey. Ordynacyi zaś Ostrogskiey Jnteress
przez akkomodowanie Stron Jnteressuiących się przez
adinwencyą Rzpltey snadno determinari może.
Azatym inhaerendo legi positivae o porządku Sey-
mowania dał głos Woiewodztwu Krakowskiemu
do nominacyi Marszałka.

Wzięwszy

Wziąwszy tedy głos JmPan Szembek Stolnik Koronny, y powiedziawszy oracyę powitania Izby exquirebat assensum oney ieżeli miał przystąpić do Nominacyi Marszałka, na co conclamatum zgoda, tylko JmPan Missuna Poseł z Kijowskiego contradicebat, ale y ten potym praebuit assensum. Tak tedy JmPan Stolnik Koronny nominował y upraszał na tę funkcyę JmPana Potockiego Referendarza Koronnego Posła Podolskiego.

Gdy per turnum brali JchMść głosy wszyscy unanimiter, nemine excepto vota sua et suffragia dali na tegoż JmPana Referendarza, ktory ex turno suo dał wzaiemnie votum na JmPana Stolnika Koronnego, iako naypierwey do tey funkcyi Jmie nominuiącego, niektorzy zaś JchMść z tymi praelunto dycyę, że po obranym Marszałku, wspomnią się co maią in Commissis w Jnstrukcyach. Jako to JPan Ozarowski Stolnik Krakowski z JmPanem Rusieckim Collegą swym praecustodiverunt że do niczego nie przystąpią, poki Kommenda legitimis Potestatibus oddana nie będzie. JmPan Duzyna Starosta Wiski praecustodivit, aby proiekta Constytucyi były in futurum na teraznieyszym Seymie każdemu Posłowi communicabilia, bo to przedtym practicabatur że w materyach, ktore nie bywały w Izbie Poselskiey in propositione, Konstytucye in plena Republica otrzymane, y otrzymowano.

JmPan Jaroszewski Chorąży Płocki praecustodivit aby Constytucya Anni 1683 o Postach Cudzoziemskich ante omnia była in executione.

JmPan Karwowski Podczaszy Wiski praecustodivit, aby Sprawa Thorońska była sądzona przez

Stany Rzpltey.

JmPan Kalinowski Starosta Winnicki praecustodivit Kommendę zgadzaiące się z Wdztwem Krakowskim, y prosił aby na tym była solwowana Sessya. Ale gdy go wszyscy JchmćPP obligowali, aby nie tamował dobrze zaczętego dzieła, tandem po przyzwałnych remonstracyach descendit do nominowania na Marszałkostwo JmPana Referendarza Koronnego.

JmPan Wyżycki Podkomorzy Wdztwa Xięstwa Litto praecustodivit Interess Ordynacyi Ostrogskiey, invehendo na wydane de novo mandaty o tę Ordynacyę, oświadczaiące się, że do niczego nie przystąpi, póki te Mandaty nie będą kassowane.

Na ostatek JmPan Lubomirski Podkomorzy Koronny iako Poseł Inflantski praecustodivit, aby Sprawa Thorunska exemplariter ante omnia iako Sprawa Honoru Boskiego y Matki Nayświętszey przed Kommendę y innemi Interessami publicznemi determinetur.

Kiedy zaś przyszło nominować Marszałka ex turno Woiewodztwu Kijowskiemu zadaniem głosu JmPanu Trypolskiemu Podkomorzemu Kijowskiemu, stanął mu z kontradykcyą JmPan Mikulicz zarzucaiące kondemnatę Trybunalską vigore którey chciał go ab activitate removere ale potym supersedowawszy tak konsynuował swoy głos JmPan Podkomorzy.

JmPan Podskarbi Nadworny Koronny praevio disertissimo sermone oddał laskę JmPanu Referendarzowi Koronnemu, a oraz y Ordynanse JmPana Krakowskiego dane JmPanu Koniuszemu Littmu, które oddał ad arbitrium Rzpltey.

JmPan

JmćPan Referendarz Koron. po wykonaney przy-
sięgze ad praescriptum legum zasiadszy mieysce
swoie podziękował elegantissimo Stylo pro Suffra-
giis, ktore na niego włożyły hanc Provinciam U-
sługi publiczney, iesz w latach podeszłych, w kto-
rych raczey by o to się starał, y o tym myslał, qua
parte arbor cadat non quo colle virescat, od bie-
raiąc iednak Laskę ex Imperio Izby wyciąga
ręcę do Serc wszystkich Jchmćw, aby go in hac fun-
ctione validissimis Consiliis sekundowac raczyli.
Przy konkluzyi mowy dwoiey według zwyczaiu
deputowali Izby do JKrMci cum denuntiatio-
ne obrania Marszałka; z małey Polski Jchmćw
PP. Ożarowskiego Stolnika Krakowskiego, y
Ossolinskiego Oberszterleitnanta. z Wielkiey
Polski Jchmćw PP. Wilkowskiego Podkomorzego
Wschowskiego, y Nakwaskiego Starosty Cie-
chanowskiego. z W.X. Littº. Xcia Radziwiła Staro-
sty Przemyskiego y JmPana Wołłowicza Staro-
sty Szawlanskiego.

Jak odeszli Jchmć Deputati do Krola Jmci
JmPan Marszałek solwował Sessyą in crasti-
num na godzinę dziewiątą z rana.

Die 3 Octobris JmPan Marszałek zagaił
Sessyą, wyrażaiąc że iako Pan Bog raczył pobło-
gosławić exordia Seymu teraznieyszego per exa-
ctam observantiam legis positivae w obraniu pier-
wszego dnia Seymowania Marszałka, tak mo-
że się brać omen, że y daley będzie raczył prospe-
rare Jntencye Izby ad executionem Prawa o po-

względem Seymowania, inculcando Rzymskiey prae- kaucyę, Servi legum simus, ut liberi esse possi- mus. A ponieważ żadnych rugow nie masz, więc zaprasza Ichmciow, aby servato legis ordine zechcieli condescendere do powitania JKr Mci. Że zas JmPan Stolnik Krakowski Deputowany nadniu wczorayszym do JKr Mci cum denuntiatione o- branego Marszałka nie prosił o czasu naznacze- nie do powitania JKr Mci, więc obligowany uprasza JeIMPan Marszałek, aby chcieli quan- tocyus properare ad vissionem beatificam JKr Mci; interea aby uczynił relacyę JMPan Stol- nik Krakowski swoiey funkcyi, ad hunc effectum dał głos Jmci.

JmPan Stolnik Krakowski uczyniwszy relacyę iako nie tylko ex ore dignissimo JMPana Kancle- rza W. Koron, ale też ex fronte Serena JKr Mci wyrozumiał y z Ichmcmi PP. Collegami swe- mi skontentowanie Pańskie z obrania ad prae- scriptum Legis tak godnego Marszałka, kto- remu cum elogijs wyraził tenże JMPan Stolnik powinszowanie. Jako zas na dniu wczorayszym uczynił praecautodyacyę względem windykacyi laesi honoris Divini w Thoronie, tudzież względem Kommendy, y Ordynacyi Ostrogskiey, tak y na dniu dzisieyszym praecavet, aby do niczego nie przystę- powac, poki te materye uspokoione nie będą.

JMPan Podczaszy Wiski wziąwszy głos inte- lit przy powinszowaniu JMPanu Marszałkowi unanimi voto oddaney funkcyi, aby laesio hono- ris Divini była vindicata exemplariter. Że zas in materia Kommendy oddany iest Skrypt Or- dynansu Hetmańskiego do rąk JMPana Mar- szałka, o ktorego oddanie przeszłe Seymy spadały się

się, przeto aby był czytany instituit, dla Informacyi Izby, co w nim continetur.

JmPan Wielopolski Starosta Krakowski prosił, aby do powitania JKr Mci pospieszyć, a nadto przed ustoditione trzech punktów, to iest względem Sprawy Thorunskiey, Kommendy y Ordynacyi Ostrogskiey.

JmPan Miszuna Poseł Kijowski insulit, że iako na dniu wczoraystym uczynił prdkustody przed nominacyą Marszałka, aby ante omnia Interess Kommendy był integre uspokoiony, tak po obraniu JmPana Marszałka przy powinszowaniu Jmu tey Funkcyi in tabula pomienioney prdkustodyey.

JmPan Podkomorzy Koronny podziękowawszy JchmPm juste zelantibus pro honore Divino, życzył aby ante omnia per observantiam Legis posstiwd pospieszyć ad visionem, y do powitania JKr Mci ponieważ his non praemissis żadnego tu sposobu vindicationis tegoż honoru Boskiego bydź nie może.

JmPan Major Kurdski Poseł Krakowski uczynił prdkustodyey podobny iako y JmPan Stolnik Krakowski, allegując że ich do tego Instrukcya obligat.

JmPan Podczaszy Wiski interlocutorie mówił że nie iest satisfactus w swoiey Mowie, aby był czytany Ordynans, który iest oddany do rąk JmPana Marszałka.

JmPan Małachowski Wojewodzic Poznański Poseł Sendomirski powinszowawszy JmPanu Marszałkowi Laski z Kondolencyą, że mu na dniu wczoraystym nie przyszło Jmu służyć suffragio

wyraził podziękowanie JmćPanu Koniuszemu Kor^mu pro ea aequanimitate że uczyniwszy przysługę Rzpltey przez wymunderowanie porządnych Regimentow teraz ad Arbitrium Jey składa daną Sobie Kommendę, życzył zatym, aby ten Skrypt in facie ordinum Rzpltey był annihilowany.

JmćPan Tepłowski Podkomorzy Podolski życzył, aby iuxta praescriptum Legis o porządku Seymowania Cursus obrad teraznieyszych, iako się zaczął, tak y daley procedat, ile kiedy żadney materyi, żadney illacyi, his non praemissis uspokoić tu nie podobna.

JmćPan Podkomorzy Kijowski prosił o czytanie Ordynansu oddanego JmćPanu Marszałkowi.

JmćPan Pogroszewski Podsędek Podolski o tosz samo instituit, ale że to nie może bydz przed powitaniem JKr Mci, aby iakakolwiek materya miała tu bydz rezolwowana, y determinowana, więc życzył aby ante omnia properarć do powitania JgoKr Mci ad praescriptum Legis positive.

JmćPan Dunin Regent Koronny po powinszowaniu Łaski JmćPanu Marszałkowi, życzył, aby po oddaniu Ordynansu Hetmanskiego, przez co uspokoiona iest materya Kommendy, ktora tak wiele Seymow irritum uczyniła eventum, observował tandem legem positivam o porządku Seymowania, bo bez tego ani vindicatio Sacri honoris divini, ani żaden inny Interes nie może tu bydz należycie traktowany, ani determinowany. Zatym aby praevia praecautione, że do żadnych innych materyi nie przystąpi Jzba, poki te trzy to iest Sacri honoris Divini, kommendy y ordynacyi Ostrogskiey nie będą rezolwowane, quantocyus pospieszyć do powitania JgoKr Mci, Do

do słuchania votorum Senatus, iako Starszych Praw.

JmPan Tęgowski Chorąży Krakowski instituit, aby czytał Ordynans oddany względem Komendy y aby Krol JmC sądził Sprawę Thorońską ante omnia.

JmPan Marszałek insinuavit, że lex jubet non dispensat, aby przed wszelkiemi materyami preliminaria Seymu uprzątnąć; między ktoremi iest powitanie JKr Mći. Więc ad eum effectum solwował Sessyą in Crastinum. Na co JmPan Podczaszy Wiski powiedział że nie masz zgody.

Die 4. Octobris Zagait JmPan Marszałek Sessyą od podziękowania Providencyi Boskiey, z ktorey początki teraznieyszego Seymowania ad praescriptum Legum stanęły, y nadzieia w Łasce Boskiey, że dalszy cursus obrad tych per observantiam Prawa o porządku Seymowania continuabitur. Więc że po obraniu Marszałka, y uprzątnieniu rugow, ktorych nie było, Prawo każe condescendere do powitania JKr Mći, y na tym była wczorayszą solwowana Sessya. Przeto inwitował Izbę, aby chcieli properare in venerationem ipsius. Jedni tedy JchMć conclamarunt zgoda, aby iść do powitania JKr Mći, drudzy temu contradixerunt, poki nie będą uspokoieni w swoich prekustodyach ad tenorem Jnstrukcyi uczynionych.

Pytał się zatym JmPan Marszałek ieżeli iest Uniwersalna zgoda, aby iść do powitania JKr Mći.

Wszyscy się na to zgodzili, tylko JchMć PP. Posłowie Halickiey contradixerunt, allegando, że maią

Jurasam Instructionem, aby do niczego nie przy
stępował, poki materya Kommendy ex Integro
uspokoiona nie będzie.

Prosił zatym o głos JmPan Kołonsay Poseł z Po-
wiatu Wołkowiskiego, a gdy mu był dany od JPa-
na Marszałka, JmPan Kopeć Podskarbi Litewski
opposuit się, że nie masz zgody na głosy, bo Pra-
wo każe, aby po obraniu Marszałka, y rugach
żadnych materyi nie traktuiąc, kontynuować
dalsze preliminaria Seymu. Więc że następuie
powitanie JKrMci, urgebat, aby nie zabieraiąc
darmo czasu głosami, pospieszyć do powitania
Pana.

JmPan Marszałek inwitował Izbę, aby
per Observantiam Prawa nie chcieli mozaić
powitania JKrMci, ale kiedy daią znać, że cze
ka KrolJMć na przybycie Izby.

Jednak PP. Halicey znowu contradixerunt.
JmPan Marszałek dał głos JmPanu Stolni-
kowi Krakowskiemu do deklaracyi. Ale JmPan
Kołonsay wspomniał się, że miał sobie pierwey
dany głos, y tak JmPan Stolnik Krakowski sa
persedował JmPanu Kołonsaiowi głosu swego.

Wziąwszy zatym głos JmPan Kołonsay, y
powinszowawszy laski JmPanu Marszałkowi,
wyraził, że do niczego nie przystąpi, poki te ma
teryę, to iest sprawy Thorońskiey Kommendy, Kom
mendy Ordynacyi Ostrogskiey, y Dobr nieuburskich nie
będą de plano uspokoione.

JmPan Stolnik Krakowski. Dziękował JPa-
nu Wołkowyskiemu, że uczynionych przeciw zgody
cyi od Woiewodztwa Krakowskiego poparł, nihil
ominus życzył, aby praemittere powitanie samo tylko
prese JKrMci, y aby po powitaniu zaraz do tey Izby
regredi dla uspokoienia tych materyi JmPan

JmPan Puzyna Starosta Wiski, interlocutorie powiedział że po powitaniu JKr Mci należy słuchać Propozycyi od Thronu, iako obiectum Seymowania.

JmPan Kurdwanowski Stolnik Bełzki Poseł Halicki wniosł, żeby się rad zgodził cum Sensu omnium do observowania prelimminarium Seymu tego, ale że mu poprzysiężona Instrukcya inaczey præcipit, zaczym przepraszał, iż się Jey trzymać musi.

Tandem JmPan Marszałek exquisivit, ieżli iest zgoda iść do powitania salvo zaraz regressu, na co stanęła zgoda.

Poszli zatym wszyscy JchMść do Senatorskiey Izby, gdzie zastali JKr Mć y z JchMmi PP. Senatorami siedzącego.

Po danym głosie przez JmPana Marszałka Wo Koron. JmPanu Marszałkowi Poselskiemu. mowił diversissimo et facundo Sermone witaiąc JKr Mć. Od Thronu JmPan Kanclerz W. Koron zwykłą Eloquencyą odpowiedział. Szli potym wszyscy JchMść Posłowie per turnum do pocałowania ręki JKr Mci.

JmPan Marszałek Poselski doniosł, że iest obligowany uprasżać o regress do Izby.

Ruszyli się JchMć PP. Ministrowie status z mieysc swoich do JKr Mci, siedziesz y JchMć PP. Senatorowie z xiem Jmcią Prymasem, a tak

JmPan Kanclerz W. Koron. od Thronu powiedział Iż lubo grata iest visio JKr Mci Zacnego Stanu Rycerskiego, y nierad by, aby od niey separari, y lubo Prawo o porządku Seymowania napisane tego nie pozwala, ale raczey dalsze prelimminaria kontynuować præcipit. przecięż aby się nie zdał deesse Intencyi y prozbie Izby Poselskiey, stosuiąc się

oraz do Jnstancyi Senatu, pozwalał raczy na regress oblique, aby iakwnayprędzey tu powr. ćili, et ad hunc effectum Sessyę Limitował.

Jak się potym wrócili do swey Izby Ichm. PP. Posłowie, JmPan Marszałek oświadczył się iż iako fideliter wykonał co miał in Commissis względem Regressu, tak kiedy łatwość Jgo Kr. Mci wtym zaszła, spodziewa się, iż y Izba tym łatwiey ad observantiam Prawa o Seymowaniu condescendere zechce, et eo fine solwował Sessyę in Crastinum.

Die 5. Octobris JmPan Marszałek. Jako pierwszy dzień Seymowania teraźnieyszego był in unione Angelica, tak y drugi wczorayszy in exhibitione Seraphici Officij w oddaniu powinnego Jgo Kr. Mci homagium. Dzisieyszy zaś S. Pańska czas przynieśie wszelkie plausa Izby in commodum Rzeczpltey.

Wziąwszy głos JmPan Rostworowski Podł. Drohicki powitał Izbę y JmPanu Marszałkowi Laski powinszował; Czas tyczę uczynionych przekusłodyy do których uczyniony iest z Izby Senatorskiey regress, tyczył aby do sądzenia Sprawy Thorunskiey byli Deputati ex Provincijs.

JmPan Jaroszewski Chorąży Płocki. Podziękowawszy JmPanu Marszałkowi przy powinszowaniu Laski, tudzież Całey Izbie pro zelo vindicationis honoru Boskiego y Matki Nayświętszey w akcyi Thorunskiey zelżonego, życzył, aby ordine Juris mogła się stać tą windykacya. A ponieważ iuż iest ta Sprawa insinuowana do Sądów Assessorskich Jgo Kr. Mci, y acta Jnqwizycyi w niey expediuntur, tedy wątpić nie trzeba, że JmPan Kanclerz W. Koron. in termino odesle ią ad decisionem

Rzeczpltey

Rzeczypltey. Co do Kommendy, ta poniewasz przez oddanie Ordynansu iest uspokoiona, iuz gu tu czytac non expedit; o Władzy też Hetmanskiey dosyc iuz Prawiesst napisanych. Co do Ordynacyi czytał Reces Seymu Anni 1677. a tego insulit, że ta materya ad decisionem Całey Rzeczypltey należy. Jak zas na dniu onegdayszym praecustodivit Exekucyą konstytucyi Anni 1683 o Postach Cudzoziemskich, tak insistit, aby JmPan Marszałek miał to in recentem memoria, y czytał de tenore pomienioną Constytucyą.

JmPan Sapio Starosta Lidzki. Powinszowawszy JmPanu Marszałkowi Laski insulit, aby poniewasz non observatis gradibus Seymowania iuxta praescriptum Constytucyi Anni 1690 żadne tu medium uspokoienia uczynionych praecustodycyi wynalesc się nie może, ansę omnia ad executionem tegoż prawa przystąpic allegował, że tristis experiencya uczy, iż przeszłe Seymy dla tego votivum eventum nie wzięły, iż tego Prawa nie obserwowano ale na pierwszym Seymie, y Marszałka nie obrano, na drugim obrawszy Marszałka do powitania JKrMci nie przystąpiono. Na teraznieyszym zas po obraniu Marszałka, y powitaniu JKrMci dalszych praeliminaria ~~Seymowe~~ obserwowac niechcą. Niezliczali co Seym po iednym gradusie postępowac się będzie do Exekucyi pomienionego prawa, toby ieszcze trzeba na to kilkunastu Seymow, a Lat kilkudziesiąt. konkludował zatym iż Leges, quas servari volumus, primo ipsi servemus.

JmPan Cienski Łowczy nadw Koron Poseł Sieradzki. Powitawszy Izbę, y powinszowawszy JmPanu Marszałkowi Laski, deklarował społnie z Izbą obstawac pro Juribus et Libertatibus Patriae.

JmPan Gołuchowski Podstoli y Poseł Sendomirski

 Powitawszy Izbę, y JmćPanu Marszałkowi powinszowawszy laski, instituit, aby ten Ordynans wzglę-dem Kommendy oddany nie tylko nie był czytany, ale iest in actis, aby z nich był eliminowany.

JmćPan Zienowicz Poseł Połocki Komplement powitania Izby y powinszowania JmćPanu Marszałkowi wyraził.

JmćPan Krasinski Czesnik y Poseł Ciechanowski wziął głos tylko do zabrania activitatis.

JmćPan Lubieniecki Poseł Czerniechowski, wziąwszy głos, że tylko formalia powiedział. Do niczego nie przystąpi, póki te trzy materye, to iest Sprawy Thorunskiey, Władzy Hetmanskiey, y Ordynacyi Ostrogskiey nie będą uspokoione.

JmćPan Wołłowicz Starosta Feudanski Powinszowawszy JmćPanu Marszałkowi życzył, aby wynalezł medium iaknaysku[illegible]czniejsze żeby Sprawa Thorunska nieodwłocznie et exemplariter osądzona była.

JmćPan Mościna: Wyraził że Woiewodztwo Kijowskie, iako odległe nie wiedziało iescze o tey akcyi niepoczciwych Lutrów Thorunskich, y dla tego w Instrukcyi nic o tym non praescripsit. O Kommendzie zas, y o Ordynacyi Ostrogskiey iniunxit, aby były ante omnia te materye uspokoione.

JmćPan Wysocki Podczaszy y Poseł Sieradzki Powitał Izbę, y oswiadczył się, że tylko propter activitatem Woiewodztwu Swemu głos zabrał, rezerwuiąc sobie dalszy głos przymowienia się, do materyi agituiących się.

JmćPan Zawicki Pisarz Ziemski y Poseł Wilenski, powitawszy Izbę, y powinszowawszy JmćPanu Marszałkowi, insulit, aby Sprawa Thorunska odesłana była suo tempore do Sądów

Seymu

Seymowych. Co się zaś tycze materyi Kommendy, ta iest uspokoiona ad desideria nostra, gdyż nie prywatnie, ale publice Ordynanse oddane. Co do Ordynacyi deklarował się in sensus Izby. Interim zyczył obserwowaś Prawo Seymowania.

JmPan Wyzycki Podkoniuszy Lit. Poniewasz regress w Izbie Senatorskiey na dniu wczoray szym prosił JmPan Marszałek, y w tym fidem probavit, teraz należy dać raczę dla ktorych ten regress się stał. Te zaś mogą bydź z prekustodyi dnia pierwszego uczynionych względem Akcyi Thoronskiey, względem Kommendy, y względem Ordynacyi Ostrogskiey. Co do Sprawy Thoronskiey wątpić nie trzeba, że JmPan Kanclerz W. Koron. iako insaminate fidei et aequitatis minister, iak odbierze w Sądach Swoich Inqwizycye pro enormitate causae może ią odesłać do Seymu. Co do Władzy, poniewasz ordynanse oddane tedy za przybyciem tu JaśniePana Hetmana Polny Koron. y porozumieniem się z Jmnią może y ta Materya plene bydź uspokoiona. Co do Ordynacyi Ostrogskiey, iako na przeszłym Seymie skierat auctoritatem o wydane mandaty, pokiby nie były kassowane, tak y teraz przy tym persisteret deklaruie się, ile gdy iest prawo że nie przez Sąd Seymowy, ale przez Całą Rzeczpltą ma bydź ten Interess uspokoiony. Prosił oraz o solwuy Sessyi.

JmPan Marszałek zatym solwował Sessyą in crastinum.

Die 6 Octobris. JmPan Marszałek iako in observantia Prawa zaczęty iest teraznieyszy Seym, tak należy, aby dalszy cursus iego à tramite

recto tegoż Prawa nondefinivit. Życzył tedy y upraszał, aby do czytania Pactorum Conventorum, Senatus Consilium, do słuchania Dyspozycyi, et votorum Senatoriorum, tudzież do expedyowania alio-rum preliminarium pospieszyć do Izby Senatorskiey, y pytał się ieżli iest zgoda na to.

Conclamatum zatym zgoda, ale niektórzy Jchmć contradixerunt.

Dany potym głos iest Jmćpanu Podkomorzemu Zakroczymskiemu Kurzborskiemu Posłowi Płockiemu, który insulit, że tu Sprawa Thorunska sądzona bydz nie może, bo Judicium żadne sine actu electo odprawowac się nie może, y iuż iest ta Sprawa w Sądach JkMci in terminis a zatym przedtey tam determinabitur. Względem Władzy Hetmanskiey, ponieważ oddany Ordynans, to go przeczytał, y oddać komu należy, a tak będzie sopita quaestio; Konstytucya o Posłach Cudzoziemskich, aby ad executionem przyprowadzona była insistit. Ante omnia zaś, aby iść do Izby Senatorskiey zapraszał.

JmćPan Polanowski Poseł Bracławski, powitawszy Izbę, y JmćPana Marszałka wniosł, aby in plenam za akcess Thorunski Ministeria Starszeństwa Lutrzy nie mieli. Ordynans Hetmanski żeby był czytany. moderni Possessores Ordynacyi Ostrogskiey, żeby in possessione byli konserwowani ad decisionem Rzpltey.

JmćPan Kopeć Skarbny W. X. Litt^o. Już pięć dni zasiadamy, a praca iedney godziny nie warta. Chwalił głosy, które uspokoienie praeliuctodyów, a innych materyi urgent, ale że nie podaią quibus auxiliis, cur, quomodo, quando to ma bydz. Jeżeli o Sądzie, tu bydz nie może, boby była derogatio Juribus ipsis. Jeżeli posłać Deputatów z Izby do tey Sprawy

wy, y to bydz nie moze, bo na to prawa nie masz, ani się godzi diffidere Justitiae Wielkiego Ministra Imć Pana Kanclerza Wo Koron: Jezeli sądzic tę Sprawę z Krolem Imcią y z Senatem per Deputatos, y to hic et nunc bydz nie moze, ile kiedy Inqwizycyi iescze nie masz, ale JKr Mć mie upraszać, aby raczył wysłać do Commissarzow o akcelleracyą Inqwizycyi, y o przysłanie Jey ad forum competens, zeby czympręndzey Sprawa mogła bydz osądzona a tymczasem przystąpić do porządku Seymowania Prawem Anni 1690 opisanego. Interess Ordynacyi Ostrogskiey obawia się Sądu, ale y teraz moze bydz swego czasu do ukonsentowania Rzeplitey uspokoiony. Kommendzie nic się nie ubliży, bo iezeli ImćPan Fleming Kaniuszy Litt, co u niey zawinił, subeat Judicio, iezeli się przysłużył dobrze Rzeplitey, powinien za to mieć wdzięcznosci rekognicyą. Jako zas głosem wolnym Prawo constituitur, tak tymze głosem conuelli nie moze. Jest Lex positiva o porządku Seymowania, tę obserwować należy, aże per omnes tres ordines constituitur prawo, przez Izbę Poselską same interpretari nie moze. Zatym urgebat aby według prawa obserwować porządek Seymowania, alias sistit activitatem.

ImćPan Podkomorzy Koron chciał wziąć głos, ale poniewasz była zatamowana przez JcPana Kopcia activitas, musiał supersedować.

Proszony potym ImćPan Kopeć, aby restitueret activitatem, powiedział ze nie on, ale scripta Lex tak jubet, non disputat.

ImćPan Marszałek pytał się iezeli iest zgoda isć do Senatu, zezwalali wszyscy tylko JchmćPP. Halicey contradixerunt, allegando ze passivi isć tam nie mogą.

ImćPan Kopeć rzekł, Jz pozwala activitatem

in executionem Legis positivæ, ale non in contradictionem oney.

JmPan Podkomorzy Koron: uczynił Jnformacyą iako będąc Commissarzem z przytomnym JPanem Starostą Ciechanowskim podpisał tę Jnqwizycyą ktorey mu się słuchać dostało, y że do tych czas musiała się w Thoronii pod Prezydencyą JmcKsiędza Biskupa Kuiawskiego ta Commissya zakonczyć, a zatym w Sądzie WKrMci iako się zaczęła, tak y zakonczy ta Sprawa pro Justitia. Jnterea życzył, aby Legem positivam o porządku Seymowania do skutku przyprowadził.

JmPan Marszałek znowu się pytał, ieżli iest zgoda isć do Senatu, ale znowu contradixerunt Posłowie Haliccy, y Kijowski JmPan Mnßuna.

JmPan Karwowski Podczaszy Wiski. Jnsulit że wolny głos iest iako kazdemu Szlachcicowi na Seymiku, tak Posłowi na Seymie, nie należy tamować go imperative, ale może się przy prawie opponować persvasive. Regreß pozwolony iest dla prędkuśćdycyi na trzech punktach uczynioney. o tym mowić się godzi. A ponieważ novi casus novas firmant Leges, akcia zaś Thoronska in sua Enormitate casusem się zwać nie może bo consulto y podobno præmeditate uczyniona, więc ieżli to deducetur per Jnquisitiones, trzeba, żeby exemplariter ad perpetuam rei memoriam była osądzona A iako crimen dolendum Łyszczynskiego było przez Sąd Seymowy skarane, tak może y to enorme attentatum bydz podczas tego Seymu osądzone. Deputacya do sądzenia nie może bydz non præmissis formalitatibus Præliminariorum Seymu. Ordynanse Kommendy żeby Legitimis Potestatibus oddać, a tak Jzba Poselska post vota Senatoria, po Deputacyi

do Consty

do Constytucyi powroci nazad w ten czas może się napisać konstytucya o Władzy Hetmanskiey. Interess Ordynacyi Ostrogskiey y Dobr Neyburskich meretur considerationem Rzpltey, boby z tych Dobr mogło bydź kilkanaście tysięcy Woyska. Suo tempore deklarował tę materyą promowować, interea observare Prawo o porządku Seymowania, tyczyć.

JmPan Zienowicz instulit, że pozwolić nie może, aby iść do Senatu, póki Hetmanska Władza nie będzie uspokoiona.

JmPan Suski Łowczy Łomzynski instulit, że Posłowie na to tu są posłani od Braci, aby obserwowali antiquas leges, a te obserwuiąc super novis incidentibus formowali nowe Prawo; kto zaś nie obserwuie dawnieyszego Prawa, może mu mowić, qui non est meum contra me est. Quoad obiecem w windikacyi lasi honoris Divini przez Thoronczanow tu w Izbie propositum, dla ktore go Prawa o porządku Seymowania zachować niektorzy Jchmć detrectant, y chcą, aby ta Sprawa przed Sąd Seymowy była sądzona, wywiodł iż to żadnym sposobem bydź nie może, bo Miasta Pruskie maią swoie Prawa, z ktoremi accesserunt ad Corpus Rzpltey. Ma y Miasto Thoron po sobie Constytucyi Anni 1611 et 1647, w ktorych Forum naznaczone w Sądach Zadwornych JKrMci: Do tego iest Prawo, iż w ktorym Sądzie się Sprawa zacznie, tam się kończyć powinna. A ieżeli Starosta Grodzki powinien przy Prawie bronić Jurysdykcyi swoiey, daleko bardziey Sąd JKrMci Supremae Jurisdictionis ubliżyć sobie teyże Jurisdykcyi nie pozwoli.

Z kto chce, że Sprawa Thorońska była przez Sąd Seymowy sądzona, ten implicite non accelerationem Justitiae, ale retardationem promovet. W Sądach Assessor[skich] może y prędzey y bespiecznie[y] ta Sprawa według processu zakończy się. Interea aby nie trudniła cursum opisanych Prawem Praeliminariorum, życzył.

JmPan Regent Koronny życzył, żeby kontrowersyami niepotrzebnemi nie bawić, ale przystąpić ad praeliminaria Lege praescripta, bo iezeli per calcatas Leges co czynić zechcemy do końca z Sali experientia przeszłych Seymów nie trafiemy. Obawiać się trzeba, aby ten zelus o Sprawę Thorońską nie przewyższył Sprawiedliwości, ktorą niepochybnie JmPan Kanclerz W. Koron. w Sądach Swoich, y na Rodzonego Brata respektu nie maiący administrabit. Jest tam Assessorem Marszałek tey Jzby y o sobie także namienił, iż tam assidet, y że może invitare z tey Jzby JmPan Kanclerz do tey Sprawy, kogo mu się zdać będzie. Post expedita praeliminaria może się potym napisać konstytucya aby przynaymniey połowa Katolików in Magistratu in futurum była.

JmPan Korsak Poseł Nowogrodzki poszedł in sensum JmPana Kopcia innuendo: ad quod condere Leges, si non observentur.

JmPan Łopaciński Poseł Ciechanowski powitał Jzbę.

JmPan Starosta Ciechanowski interlocutorie wniósł, aby Officyera od Gwardyi, który podczas tumultu Thorońskiego miał tam Kommendę to sprowadzili Hetmani, y tu był przez Krigsrecht sądzony.

JmPan Pod.

JmćPan Podkomorzy Warszawski. Trzy obsta-
cula zastąpiły in tractu Seymowania teraźniey-
szego. Naprzód Zelo honoris Divini przez Akcyą
Thorońską. O tę zaś Sprawę ponieważ zaszła
iest w Sądach JKr. mci, et servato Juris ordine tamże
może bydź nayłepiey y nayprędzey determinowana,
non expedit, aby tu miała dalsze Seymowania gra-
dus tamować. Może JmćPan Kanclerz W. Koron.
nie tylko pozwolić, aby Jchmć Kommissarze na
Jnqwizycyą w tey Sprawie z Dekretu naznaczeni
dali swoie Sentencyę ad sententiam definitivam
ale y Jnnych z Jzby tey, których zdać mu się będzie
może inwitować. Gdyby zaś miała ta Sprawa sądzić
się w Sądach Seymowych, trzebaby wydać nowe man-
daty, y nowy proceß formować, których musieliby uczy-
nić od processu zaszłego wprzód Receß, a tak by mia-
sto akceleracyi była retardatio S. Sprawiedliwo-
ści. Jako zaś JKr. mć y w dziedzicznym Państwie
Swym rozkrzewił Wiarę S.; tak da justas vindictas
Zelo honori Divino w Państwie tym, w którym ta
Swięta dominatur Religio. O Kommendę, ponie-
waż oddane są Ordynanse, y iest praesens JmćPan
Hetman Polny Koron., tedy z nim mowić, a tu pra-
wo o Seymowaniu obserwować. Ordynacya O-
strogska cum tempore może bydź akomodowana.

JmćPan Podkomorzy Podolski urgebat, aby ad for-
mam Seymowania przystąpić, ponieważ te trzy
materye nie powinny observantiam Prawa tamo-
wać. Sprawa Thorońska iest in gradu Processus.
Ordynacya także in gradu uspokoienia. Kom-
menda in gradu Satisfakcyi ad vota Rzpltey, kie-
dy Ordynanse są w ręku JmćPana Marszałka;
nic restat, tylko ie oddać komu należy; y prosił o
solwowanie Sessyi.

JmćPan Szczawinski Starosta Gąbinski, instabat

425 aby do Senatu według Prawa ad observanda præliminaria iść, deklarował zatym, iż po Regressie his præmissis do żadney inney materyi nieprzystąpi poki te trzy uspokoione nie będą.

JmPan Starosta Wiski: żalił się na nieporządek Seymowania teraznieyszego, incusando, że przeszłe zerwane, y niedoszłe Seymy tego są okazyą, et jam mores sunt, quæ vitia fuerunt. Jeżeli w niezachowaniu Prawa o porządku Seymy in uno puncto delinquemus, omnium rei erimus. Instabat aby iść do Izby Senatorskiey, osobliwie dla słuchania propozycyi od Thronu. Ponieważ oddane są ordynanse in materia Kommendy do rąk JPana Marszałka, Rzplta wziąwszy ten Interess za swoy meliorem satisfactionem nec sperare nec prætendere potest. Sprawa Thorunska ponieważ iuż iest in terminis w Sądach JJ. KMci Assessorskich tam według Prawa kończona bydz powinna, y trzeba się spodziewać dobrego iey końca. Jezeliby się zas zdało, toby mogł JPan Kanclerz W. Kor. ferowawszy Dekret, nie publikować go Partibus ale wprzod tu Izbie kommunikować, a tak mogło by się co poprawić, lub dodać ex Sensu całey Izby (: na tę okazyą wszyscy JchMść Posłowie dissensum suum pokazali:) Offycier Kommendę maiący podczas tumultu w Thoruniu, aby tu był sprowadzony przez JchMć PP. Hetmanow, y aby był sądzony in delicto. Co do Ordynansu insulit, aby mandaty były skassowane, a na to trzeba Prawa ponieważ zas non præmissio præliminaribus żadne prawo nie może bydz stanowione, więc urgebat, aby præmittantur præliminaria.

JmPan Marszałek zatym solwował Sessyą in crastinum.

Die 7. Octobris. JmPan Marszałek zagaiwszy Sessyą, inwitował Izbę, aby per observantiam

Legis

legis positivae postępowaç in gradibus Seymowa. nia, y iść do Senatu dla uprzątnienia praeliminarium, bez których nic czynić nie można.

JmPan Podskarbi nadw. Koronny. Ponieważ na przeszłych Seymach dla tego ad exoptatum nie podobna było przyiść finem, że Prawo o porządku Seymowania nie było in observantia, tedy y teraz metuendum, aby Cursus obrad Seymowych fatali nie zakończył się periodo, kiedy tymże Sposobem per calcatam legem positivam chcemy wyrobić intenta, iako przeszłe spadały się Seymy. Życzył, aby propenarć do Senatu dla słuchania propozycyi pp. o Kommendę wyraził, że nic inne iakiego tylko większego może pretendować tey materyi uspokoienia, nad to ktore się stało, kiedy ordynanse oddane do rąk Marszałka tey Izby. A ponieważ JmPan Krakowski piszące na Seymiki zdał materyą do dyspozycyi Rzpltey, tu zas tylko ieden ordo tey że Rzpltey znayduie się, tedy należy aby in plenis ordinibus oddanie komu należy tegoż ordynansu subsequatur. Sprawę Skorońską extra omne dubium sądzi pro Justitia Wielki Minister et a multis desideratus Oyciec JeMan Kanclerz W. Koron. do ukontentowania Nas wszystkich. Ordynacya Ostrogska przez cały Rzpltą swego czasu determinari może, teraz zas quod restat agendum, czynić należy przez zachowanie Prawem opisanych gradussów, ktore pominąwszy, do końca trafić nie podobna.

JmPan Sakowicz. Ponieważ Sprawa Skorońska w Sądach JKMci Assessorskich zaczęta pro Justitia nayłepiey y nayprędzey może bydź determinowana, y ponieważ Kommenda Hetmańska przez oddanie ordynansow zda się bydź uspokoio.

na. Ordynacya tez Ostrogska przez Interpozycyą JKrMci do Kombinacyi przyiść może, y przez całą Rzpltą determinabitur, tedy urgebat, aby observa. ré gradus Seymowania, a nie zabierać czasu na daremne tymi materyami.

JmPan Kalinowski Starosta Winnicki. Sprawę Torońską oyciec JmPan Kanclerz W. Koron. iako zaczął, Kapitana zas Waltera Kommendę tam maiącego, aby tu sprowadził, y aby był sądzony Krygrechtem przez Officerow Katholikow. Względem Kommendy, instabat, aby ten Skrypt oddany był ante omnia Legitimis Potestatibus, bo o Władzy Hetmańskiey iest pięćdziesiąt Konstytucyi, a o Seymowaniu porządku, tylko iedna. lepiey tedy przystąpić do wykonania Praw o Władzy Hetmanskiey, aniżeli do Ceremonyi Seymowych. Deklarował się zatym że się z tey Izby nie ruszy, poki ten Skrypt Legitimis potestatibus oddany nie będzie.

JmPan Pieradowski Starosta y Poseł Rożanski wyraził, że głos wziąć musiał, widząc calcata Jura o porządku Seymowania, iako veteranus. Sprawę Thorońską in foro competenti oyciec JmPan Kanclerz W. Koron. pro Justitia, iako Vir intaminatae fidei, y ktorego Jurisdykcya, nie może pocyć in prostitutionem, żeby tu Dekreta Jego mogły bydź poprawiane. Co do Kommendy, ta materya iako należy do Całey Rzpltey, tak in facie Całey Rzpltey powinna bydź determinowana, ile kiedy JmPan Hetman W. Koron. na Seymiki oddał ten Interess ad arbitrium Domini sui Reipublicae. A zatym należy, aby in plenis Ordinibus oddany był ten Ordynans, komu należy. Ordynacya Ostrogska także należy ad dispositionem Całey Rzpltey, y tu żadnym sposobem uspokoiona w Izbie Poselskiey non pote. missos

missi praemittendis, to iest non observato ordine Seymowania według konstytucyi Anni ebgo nie może. Allegowano też że to Ceremonialia tylko są opisane o porządku Seymowania. To to ceremonia obrać Marszałka, to to Ceremonia oddać Panu debitae Subiectionis tribut, to to Ceremonia słuchać Pacta Conventa, y Conclusa Senatûs Consiliorum. To to Ceremonia słuchać propozycyi et vota Senatoria co iest anima Seymu. Więc kiedy Lex prohibet non disputat, inhaerendo JmPana Oszmianskiego wczorayszey przy Prawie oppozycyi, deklarował się, że moribus antiquis Polakowi za Prawem mówiącemu powinien assistować, y że do żadney materyi nie przystąpi, póki Prawo o porządku Seymowania in actuali executione nie będzie.

JmPan Orzeszko Poseł Pinski, instabat aby Prawo na górę, ile kiedy materye pro absoluto założone suo Ordine mogą bydź uspokoione.

JmPan Podkomorzy Łęczycki także urgebat aby obserwować Prawo o porządku Seymowania y iść do Senatu, iezeli bonum eventum Seymu teraznieyszego spodziewać się godzi gdyż y Sprawa Thorońska prędzey y lepiey in foro competenti załatwiona będzie cum satisfactione Universorum, y Kommenda oddana, y Ordynacya Ostrogska uspokoiona będzie.

JmPan Rudzki Podkomorzy Czerski insulit, że nie chciał zabierać głosu, ale kiedy wszyscy się zgadzamy, aby lex positiva o porządku Seymowania ante omnia obserwowana była, życzył, aby kiedy y Sprawa Thorońska in foro competenti osądzi się, y Kommenda iuż in manibus JmPana Marszałka haerens, y Ordynacya Ostrogska dysponowana do uspokoienia trudne obrad Seymowych nie

powinna, obserwować ante omnia Prawo, a zatym spodziewać się felicem eventum Seymu tego.

JmPan Massalski Poseł Grodzinski, toż samo insulit, y zapraszał do Senatu.

JmPan Łętowski Chorąży Krakowski powiedział że iako iest plene convictus Prawem y zwyczajami iż Sprawa Thorunska w Assessoryi sądzona bydź powinna, tak wiedząc dowodnie de Justitia JmPana Kanclerza Wo Koron, odstępuie od swey propozycyi antecedenter wniesioney, aby na Seymie ta Sprawa była sądzona. Co do kommendy insulit kiedy Ordynans oddany iest JmPanu Marszałkowi tey Izby, tedy expedit, aby Legitimis Potestatibus to iest JmPanu Hetmanowi Polny Koron restituatur. Na co interlocutorie niektorzy JchMć Posłowie rzekli, że może bydź oddany ten Ordinans JmPanu Hetmanowi, ale in facie Całey Rzeplitey, y żeby konstytucyą napisać, ne in futurum similia attententur.

JmPan Bekierski Poseł Bracławski instabat aby observare Prawo o porządku Seymowania ktore nie iest Ceremonią, ale essencyą Seymu. Sprawa Thorunska w Sądzie Assessorskim przez Wielkiego Ministra pro Justitia determinabitur. Kommenda kiedy przez Ordynans oddany iest w ręku JmPana Marszałka nie trzeba diffidere aby in facie Całey Rzeplitey legitimis Potestatibus oddana nie była. Ordynacya zaś Ostrogska nie może bydź uspokoiona tylko per omnes ordines Rzeplitey revocatis, iezeli iakie wyszły, mandatis.

JmPan Suzin Poseł Brzescianski insulit, że ma Instrukcyą, aby ante omnia Sprawa Thorunska była rozsądzona pro Justitia, a zatym instabat, aby byli Deputati do Relacyinych Sądow

JchMci

JKMci naznaczeni, y aby in futurum Burgrabia Thoronski był Szlachcic Katholik. Ratione Kommendy życzył, aby podziękowawszy JmPanu Koniuszemu Lit. JKmci oddał Ordynanse JmPanu Hetmanowi Połnez Koronn in absentia Wielkiego.

JmPan Chorąży Płocki. Remonstrował, iako Dissidentes in Religione żadnego Prawa należytego nie maią, bo tylko przez Confederacye Securitatem causam, osobliwie podczas Interregna exercerunt, y lubo tak wiele konstytucyi iest, które miasta Pruskie nie tylko do Sądow Seymowych, ale y do Trybunałow pro poenis odsełały, kiedy iednak posterior Anni 1647 Forum Thoronczanom w assessoryi naznaczyła, może się tez Izba ubespieczyc ze teraznieyszy Wielki Minister nie tylko u całey Rzeplitey, ale y u potomnych Narodow Wielki kredyt maiący, pro Justitia tę sprawę osądzi. Więc instabat, aby Prawo o porządku Seymowania ante omnia obserwować, ile kiedy y Kommenda y Ordynacya Ostrogska tym łatwiey uspokoione ex integro bydz mogą. A Officyer Kommendant Thoronski, aby był przyprowadzony do Sądu Marszałkowskiego, instabat. Ad extremum powiedział. Starych Praw nie obserwuiemy, a nowych nie stanowiemy. My Starzy Seymować zapomniemy, a młodych tez nie nauczemy.

JmPan Marszałek in voto, ze JchMć contradicentes w obserwowaniu Prawa o porządku Seymowania tandem acquiescent Sensui całey Izby, solwował Sessyę do Poniedziałku in ordine do regressu do Senatu.

Die 8 Octobris. Niedziela vacat.

Die 9 Octobris Poniedziałek. JmPan Marszałek

 immediate przed dwunastą godziną zagaił Sessyę wyrażaiąc: Iż ponieważ Magna Civium Nomina assidue laborant koło uspokoienia zachodzących in cursu Seymowania teraźnieyszego trudności, y ponieważ Deus et tempus naylepiey secundare hos conatus mogą, tedy limitował Sessyę ad hunc effectum do Dnia iutrzeyszego na godzinę dziewiątą.

Die 10 Octobris Wtorek. JmPan Marszałek. Jako unanimi voto należy wykonać intentum Rzeczypospolitey przez wykonanie positivi Legis o porządku Seymowania, tak kiedy w tey Izbie fakcyą tego się rzeczy do satisfakcyi teraz Prawa y Intencyi JKr Mci, tym usilniey zapraszał aby iść do Senatu, y pytał się iezeli iest zgoda wszym universalna. Na co conclamatum zgoda, tylko niektorey JchMcł contradixerunt, y prosili o głosy iako to naprzod.

JmPan Kalinowski Starosta Winnicki insistit. Iż uczynił praeliminaryią, że nie poydzie do gory poty, poki Komenda nie będzie actualiter oddana Legitimis Potestatibus, y teraz tęż samę ponawia, aby była Władza ex Integro w ręku Hetmańskich od nikogo independens. Że zas przeszły głos Jego censurowano, powiedział iż Ceremonialia et praeliminaria są to Synonima. Insuper wniosł żeby wynaleść medium uspokoienia rzetelnego Hetmanow a tak dopiero może odstąpić swoiey praeliminaryi.

JmPan Missuna Poseł Kijowski. Ponieważ in parte iest satisfactus z Deklaracyi JmPana Marszałka że Sprawa Thorońska przez JmPana Kanclerza W. Koron. in foro competenti będzie pro Justitia osądzona. Ordynacya tez Ostrogska

in favil

in facie całey Rzpłtey determinari moze,
tedy byle Interess kommendy był skutecznie
uspokojony przez oddanie Ordynansu Le-
gitimis potestatibus, gotow iest eo prae-
misso iść za zdaniem całey Izby do Sena-
tu. Interea deklarował się, ze do niczego nie
przystąpi, poki ta materya zupełnie nie
uspokoi się.

Jmć P. Oginski Podstoli Litewski. Po-
witał Izbę facundo sermone, y JmPana
Marszałka, y deklarował przymowić do
materyi kommendy, y innych, ale prae-
missis Praeliminariis o porządku Seymo-
wania Prawem praescriptis.

Jmć P. Rzewuski Starosta y Poseł Cheł-
mski, powitawszy Izbę z JmPanem Mar-
szałkiem, przymowił się ad praeusto-
ditas materias, ze Sprawa Torunska
naylepiey y nayprędzey in foro compe-
tenti gdzie się zaczęta przez JmPana
Kanclerza WoXo według sprawiedliwości
rozsądzona bydz moze. Względem kom-
mendy poniewasz ordynans iest iuz w
ręku JmPana Marszałka, tedy bynaymniey
wątpić nie trzeba, ze będzie oddany Legi-
tima Potestati. Do Ordynacyi Ostrogskiey
suo loco et tempore obiecał sensum su-
um powiedzieć, interea zyczył aby pry-
watnemi ugodami, iako ad Publicum na-
leząca, nie była uspokojona.

JmcP. Stolnik Krakowski intulit że nie miał woli zabierać głosu, ale kiedy urgetur aby iść do Senatu nieuspokoiwszy należycie prekustodiey, dla ktorych pozwolony iest miłościwie od JKrMci Regress do tey Izby, musi dać racye dla ktorych pozwolić nie może nato. Naprzod w Instrukcyach JO JKrMci na Seymiki Przedseymowe wyrazona iest deklaracya, że Materya kommendy miała bydź przed Seymem uspokojona, atosz dopominasię tego, aby ante praeliminaria Seymu, Stała się tey deklaracyi satisfakcya; bo y konstytucya allegowana 1690 o porządku Seymowania nie obliguie żeby dzien po dniu te gradus obserwować, nic niemowiwszy w materyach. Potym że Regress do Izby zdałby się bydź bez racyi, gdyby bez uspokoienia mieliśmy pojść na Gorę, y mogłoby się o nas mowić, że nescimus quid petamus. Insuper że Sposob nie iest podany, iakim ma bydź oddana ta kommenda, a zatym his non praemissis, pro Nexu Swey Instrukcyi, y honoru Izby nie może iść na gorę. Co do inszych materyi gotow iść in sensum Całey Izby.

JmcP. Szyszka Stolnik y Poseł Lidzki powitał Izbę, y życzył aby obserwować Prawo o porządku Seymowania, ile kiedy prekustodiowane Materye iuż są Judicio Jego

uspokojone. Względem Dobr Neyburskich, zamowił sobie głos suo loco et tempore.

JmP. Dembinski Starosta Czchowski. Poniewaz zaszła zgoda Izby, aby JW. JmPan Kanclerz W.ko in foro competenti osądził pro Iustitia Sprawę Thorunską, tedy z mieysca swego upraszał, aby dla relacyi Braci na Seymikach post Comicyalnych da Pan Bog, obligować JmPana Kanclerza W.go zeby tę Sprawę finaliter rozsądził podczas terazniejszego Seymu. Co do kommendy nalezy dziękować JW.K.Mci ze Ordynans o ktory rzecz była, iest do Rąk JmPana Marszałka tey Izby oddany, z ktorych pewnie moze bydz oddany komu nalezy.

JmP. Poniatowski Podczaszy y Poseł Łęczycki, powitawszy Izbę y JmPa Marszałka, wyraził podziękęnie, ze bono omine zaczęwszy cursum Seymowania niepotrzebnie uczynione Prekustodiey, Stiterunt gradum. Poniewaz zas Sprawa Toruńska naylepiey przez JmPana Kanclerza W.go in foro competenti rozsądzona bydz moze, y nato zgoda zachodzi, tedy uspokoiwszy tę pryncypalną prekustodiyą vindicationis zełzonego Honoru Boskiego, nalezy y w innych spodziewać się takowegosz uspokoięnia, boć tam tylko zgody niemasz, ubi diversimodi de DEO loquuntur.

Zadosyć się stało y Władzy Hetmańskiey, kiedy przez Ordynans oddany do rąk Jmp^{ca} Marszałka, kommendna uspokojona. Gdyby zaś iako tu allegatur miała materya Statum Rzpltey tangens bydź przed Seymem uspokojona ex obligatione Instrukcyi Ieynego Urzędztwa lub Ziemi, toby takowe Urzędztwo lub Ziemia była iak cała Rzplta. Ordynans ten odbierać do JmPana Hetmana Polnego nie należy, ale do Wielkiego. Ordynacya Ostrogska ma swoie Seymowe Recessa, do całey tedy Rzpltey należy. A zatym życzył żeby in observantia Prawa o Seymowaniu daley progredi, kiedy nie masz racyi ktoreby miały morari.

JmP. Puzyna Chorąży Upitski. Powitał Izbę y Jmp^{ca} Marszałka, urgebat aby obserwować gradus Seymowania y iść na górę, a tam nayłepiey y materya o kommendzie tanto motu agituiąca się proponi et determinari może.

JmP. Podczaszy Wiski. De Iure Paterno przyiechawszy ad hoc Sacrarium Libertatis, rad by się nauczył co dotąd Seymy rwało. Że urgebat o czytanie oddanego Ordynansu, ma tego racyę Laudandi montes, sed a planitie non recedendum. Dwie Prekustodiye iuż są uspokojone dispositive, trzecia Hetmańska Władza,

tak nam

tak nami włada, że y prawa obserwować nie=
dopuszcza, y nieumiemy co się za tym z Sey=
mem stanie. Ta Władza do całey Rzptey
należy, od ktorey ma dependencyą kom=
menda Woyska Cudzoziemskiego Autho=
ramentu, że haerebat w ręku JmPa koniu=
szego Litt, a potym iest oddana do rąk
JmPana Marszałka tey Jzby; pytał się co
to iest Marszałek, ieżeli iest Direktor gło=
sow Jzby Poselskiey, y ktoremu arcana
Status są przez elekcyą powierzone, za=
cosz diffidere Jmu, żeby ten ordynans nie=
miał bydz z rąk Jmu tam lokowany,
gdzie należy do ukontentowania Całey
Rzptey. Juz nie ieden Sześniedzielny
seym dla tego się spadał, że non observata
Lege o Seymowaniu actum iest o tę kom=
mendę. A ponieważ ten interess nie tylko
do tey Jzby, ale y do JWKrMci, y do Senatu
należy, tedy naylepiey może bydz czytany
y oddany Legitimis Potestatibus ten Or=
dinans in facie Całey Rzptey salvis
Juribus antiquis, et Novella Legie, ktore pro
simulacro reputari niepowinny. Tam się
upomnieć każdy może executionem
Ejusdem Novella Legis, żeby w Regi=
mentach tak Officyerow, iako y Prostych
Żołnierzy, nie było więcey Dysydentow, niże=
li katolikow, y trzeba będzie z przeczyta=

nego Ordynansu napisac konstytucyę, aby in futurum takowych kłotni, y zawodow Rzpta niemiała. urgebat zatym aby poyść na gorę, obserwuiąc Legem Scriptam o porządku Seymowania.

JmP. Wysocki Podczaszy y Poseł Sieradzki wniosł ze Seymow przeszłych vestigia, zdadzą się y teraz reviviscere. Fatalna materya kommendy, lubo iuz iest ad vota tych, ktorzy przed tym za nią stawali uspokoiona, przez oddanie do Rąk JmPana Marszałka Ordynansu, o ktory rzecz była, przecież, kiedy y teraz iest lapis offensionis, co w tym za mysterium, divinari nie może. Allegowano tu ze przeszłe Seymy, były sine observantia positiva Legis o porządku Seymowania. dla tegosz haeret Izba nasza, ze wykroczyła ex orbita prawa, prosząc regressum nie należy uic, a ieżeli antecedenter na przeszłych Seymach to Prawo złamane, teraz errores non allegandi sed corrigendi. Dwie tylko racye słyszał ex adverso, y nanotował sobie, dla ktorych niemasz zgody iść do Senatu do wypełnania Prawa o porządku Seymowania. Pierwsza zeby niebyło racyi dla ktorey prosiła Izba o regres, dyby nie uspokoiwszy ex integro praetensiey mieliśmy poyść na gorę. y ze w tym vertitur

tur honor Izby. Druga ze poki Ordinans Legitima potestati niebędzie oddany, poty ztąd się ruszyć niemogą. Na pierwszą odpowiedział, że iako regress uproszony, et ex clementia Regia pozwolony iest przeciwko Prawu, tak nie trudno będzie JmPanu Marszałkowi tey Izby po uskuteczno=wanych dwoch prekustodieyach o Thorunskiey Sprawie y Ordynacyi Ostrogskiey po oddanym Ordinansie kommendy, o Oracyą, y fundamentalną Racyą. Na Drugą. Oddanie tego Ordynansu, iako było pożądane antecedenter, tak iest pretium teraznieyszego Seymu, trzeba zeby ten Ordynans był oddany in facie Całey Rzpltey, aby mogło constare, co za racya była disputowac otym tak długo na przeszłych y teraznieyszym Seymach. De intaminata fide Marszałka wątpić się nie godzi, ktoremu Arcana Status są powierzone, do tego nietylko iest Civis Sago et Toga clarus, ale ponieważ JmPana Hetmana W. K. niemasz nie wiedzieć tez kto może bydz Sponsor aby ten Ordynans chciał odebrać JmPan Hetman Pol. koronny, bo by się od tego mogł exkuzować, iż iako nie oddawał takowego Ordynansu, tak go odbierać nie powinien, ale iako pierwszy Pułkownik Woysk JKr. Mći y Rzpltey, może ten ordynans mieć u siebie

odebrany do woli Rzpp̃ltey. Zadna y poprzysiężona Instrukcya Posłow nie obliguie, ani obligować może, zeby utrzymować całą materyą, przez oczywiste złamanie Prawa. Obligował zatym per amorem Patriæ aby iść na gorę ad observandos gradus dalszego Seymowania.

JmcP. Scipio Marszałek y Poseł Lidzki powitawszy Izbę y JmPana Marszałka zyczył observare gradus Seymowania Lege prescriptos, ile kiedy uczynione prekustodiye zdadzą się bydź uspokojone.

JmP. Marszałek zatym Solwował Sessyą in Crastinum, in ordine do poyścia ad Senatum.

Die 11 Octobris Srzoda. JmPan Marszałek przypominaiąc observantiam Prawa o porządku Seymowania, zapraszał Izby ad visionem JKrMci, et ad præmittenda prælimi=naria. na co Conclamatum Zgoda, tylko JmP. Ozarowski Stolnik krakowski interlocutorie uczynił prekustodiyą, aby post regressum zadney inney materyi nietraktowano, kommendy de plano nieuspokoiwszy.

Posli zatym wszyscy do Senatorskiey Izby, do ktorey przybył JKrMć, z Xiążęciem Jmcią Prymasem, Ich mćmi PP. Senatorami y Ministrami Status. Dany kiedy głos iest od Thronu przez JmPana Marszałka WoLo JmPa Marszałkowi Izby Poselskiey

ktory,

ktory wyrazit, iż Jzba Poselska Ordo Equestris przybyt z należytym postuszenstwem Prawu. ad observanda praeliminaria

JmPan Kanclerz W.K. od Thronu odpowiedziat, że lubo JKrMci nieżyczyt tey Separacyi zdrożney od Prawa w Regressie do Jzby Poselskiey, iednak kiedy ad observanda praeliminaria Stan Rycerski przystępuie, votis tego, JKrMci libens luberisq annuere raczy.

Potym czytat przy Thronie JmPan Regent koronny Pacta Conventa.

Po przeczytaniu Jch poszli JchMci PP. Ministrowie Status z krzeseł swych ruszywszy się, do JKrMci, gdzie od Thronu JmP. Kanclerz W.K. uczynit propozycyą materyi Seymowania, wszytkie in compendio zebrawszy, ktore byty w Jnstrukcyach Antecomitialnych wyrażone. Po skonczeniu tey propozycyi Xżę JMc Kanclerz W. W.o X.a Litt.o wyrazit, że iako Wielkie Xięstwo Litt.e iest pod iedną głową JKrMci indissolubile corpus Rzpltey, tak też samo ma mieć ad deliberandum et resolvendum obiecta Seymowania, iako y koronne Prowincye.

Czytat znowu po odeyściu od Thronu JchMciu PP. Ministrow JmP. Regent koronny Senatus Consulta.

Te zas przeczytawszy, JmP. Marszałek Poselski prosit o Regres do Jzby. zatym JmP. Kanclerz W.K. wyraziwszy nadzieię JKrMci pożądanego daley progressu, y Za=

kończenia tego Seymu, y pozwoliwszy według Prawa Rezgressu Limitował Sessyą.

Jak tedy powrócili Jch Mći PP. Posłowie do swey Izby, JmPan Marszałek Solwował Sessyą in Crastinum na godzinę dziewiątą rano.

Punkta Propozycyi od Jego Krolewskiey Mći na Seymie Anni 1724.

Primario JKrMć P. N. Mtiwy życzy, aby stany Rzpltey informowane od JKrMći w Przedseymowey Jnstrukcyi o Punkcie Traktatu w Neystadzie między JCarskim Mstwem y Koroną Szwedzką zawartego do Interessow Rzpltey reguluiącym się, convenientes Dobru Pospolitemu, et rationibus Status sui wziąć mogły na tym Seymie mensuras, tak względem dania rezolucyi JCarskiemu Mstwu iako też respektem restabiliendæ Pacis z Koroną Szwedzką, tudziesz ratione assumpti Imperatoris Russiæ Tituli przez Cara Jmći; a oraz względem wynalezienia srzodkow y stopniow do poparcia nadziei JKrMći y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Soiuszu nevau, y na tak wielu deklaracyach y obietnicach JCarskiego Mstwa ufundowaney, że Inflanty unicum zaiętey Woyny, a ztąd niezliczonych szkod praemium, będą JKrMći y Rzpltey oddane, a oraz y Xięstwo Kurlandzkie, y Semigalskie uwolnione.

Do deliberacyi y rezolucyi Stanow Rzpltey

należą

należą proponowane imieniem Cesarza Jmći Chrześćianskiego przez Posła wielkiego desideria, przyiazną ku JKr. Mći y Rzpptey chęć ad commune commodum, et mutuam utilitatem Sąmsiedzkich Panstw remonstruiące, a oraz promowuiące Confirmationem et renovationem antiqvorum Faederum, ktore ustring pozachodziły, y ktore Roku 1677 od ś. p. Cesarza Jmći Leopolda, y od ś. p. krola Jmći Jana Trzeciego potwierdzone były, y ściśleyszym porozumieniem się de modis et medijs, przez ktoreby tak praesentibus et futuris eventibus prospici, iako tez detrimenta ab adversis partibus intentata vel intentanda everti mogły. Podobne Faedera communis defensionis, y zdrugiemi Potencyami do utrzymania Pokoju, y bezpieczenstwa Publicznego, takze tractatus Commerciorum, ad utilitatem et commodum Rzpptey byłyby potrzebne, y wielce pomocne.

Przypominać y zalecać raczy JKrMći P. N. Młwy obmyślenie Satisfakcyi Woysku koronnemu dawnieyszych komputow intuitu pretensyi starych zasług, iednych uchwalonych y wybranych anie wypłaconych, drugich, chociasz przez reparacyą assygnowanych, iednak ockłych, innych mere bez uchwał y repartycyi zabiegłych, mianowicie Sukcessorow ś. p. krola Jmći Jana Trzeciego WW. Hetmanow Jabłono-

uskiego, Potockiego, Lubomirskiego, Kątskiego Generała Brandta, y innych, ktorzy zna=cznych Summ in fidem Publicam na Dobra y Substancyę swoie Zaciągnionych od Rzpłtey odebraí niemogąc, od kredytorow swo=ich ustawicznie prcemuntur.

Wynaydzienie certorum fundorum et Sub=sidiorum na Poselstwa Lub ablegacyę y Rezy=dencyę u Postronnych Dworow, na reparacyą Artyleryi penitùs podczas tey woyny zrui=nowaney, na utrzymanie Fortec Pograni=cznych, mianowicie Kamienca Podolskiego y drugich Ukraińskich, na Eliberacyą Ter=ritorij Elbingensis, na restauracyą Pro=montorij Montaviensis, y Cyplu Sanowego ad assecurandam commodam navigatio=nem alias coraz bardziey deficientem z całey Polski do Gdanska.

Uspokoienie kontroversyi cum Curiâ Ro=mana, ratione Iuris Patronatûs, także z Dworem Berlinskim ratione tituli prœ=tensi receptionis homagij eventualis, y innych interwenienciy roznych.

Naznaczenie Commissyi pogranicznych cum facultate decidendi intercedentes Cau=sas, et controversias inter Confinantes.

Assekurowanie, y Ordynacyą Kurlandyi pro prœsenti et futuro Statu.

Redukcyą Monety ad valorem intrinse=cum, wygubienie Szelągow, robienie nowey monety dobrey przez otwarcie menicy, prœ=

via Commissione ad eum finem z Seymu teraznieyszego.

Przysposobienie Srebra z Gor Olkuskich y innych, ktore się mogą znaleść w Polszcze.

Securitatem Commerciorum, przez zniesienie prywatnych Cełł, y depaktacyi niezrachowanych.

Podzwignienie y powstanie Miast przez oppressye, y niezliczone aggrawacye totaliter zubożałych y upadłych, osobliwie Stołecznego Miasta Krakowa.

Redintegrationem Dobr Stołowych. Oswobodzenie Ekonomij Szawelskiey, na potrzebę Rzpltey Zastawioney.

Wprowadzenie Manufaktur, y innych profitow in commodum Publicum, ktore od Skarbu koronnego w Instrukcyach na Seymiki były zalecone, y na tym Seymie od Wo Podskarbiego koronnego będą sufficienter explikowane y promowowane.

Interess Ordynacyi Ostrogskiey, aby na teraznieyszym Seymie, mogł wziąć swoię determinacyą y uspokoienie.

Die 12 Octobris Czwartek. JmPan Marszałek. Dopiero Izba ta in prospera sorte zostawać poczyna, kiedy post beatificam visionem JKrMci do dalszych Seymowania progressow postępuięmy, a ponieważ ex ordine Lege praescripto następuie ułatwanie Wakansow, tedy ad hunc effectum dat głos Urzędztwu Krakowskiemu.

JmP. Stolnik koronny, Fundatorowie Praw y Swobod Oyczystych, od tego zaczynać kazali, co iest naypierwey w Instrukcyach złożono, Więc że Urzędztwo krakowskie, do niczego nieprzystępować obligowało nas Posłow, poki to co in Capite Libri położono niebędzie ex integro uspokojone. Czytał zatym Punkt Instrukcyi o excessie Torunskim, w ktorym to dołożono, aby exemplariter delinquentes skarauszy, kościoł kościoł Matki Bozey, niesłusznie przez Heretykow opanowany był Franciszkanom oddany. Prosił tedy JmP. Stolnik aby ten Punkt cała Izba miała pro principali praecustodito obiecto.

JmP. Zętowski Chorąży krakowski. Dwa wakanse w Urzędztwie krakowskim znayduią się, to iest Jurisdikcya, y Inspekcya Podkomorska w Zupach Wielickich y Bocheńskich przeciwko Prawu Pactis Conventis JKrMci stwierdzonemu. Drugi Wakans Prawa w odbieraniu Soli Suchedniowey, bo miasto bałwanow Prawem opisanych daią tylko Beczki y to na poł z błotem, upraszał zatym aby to konnotować.

JmP. Stolnik krakowski: poniewaz staneła tey Izby uniwersalna deklaracya, iż do żadney Materyi post regressum niemieliśmy przystąpić, poki prekustodyiye

anteceden

antecedenter uczynione de plano uspokojone niebędą, tedy non recedendo od illacyi Collegow Swoich, przed nim mowiących, upraszał abysię pomienioney deklaracyi zadosyć stało, bo alias doniczego przystąpić niemoże.

JmP. Regent koronny interlocutorie wniost, poniewaz zachodzą in cursu układania Walansow obstacula, tedy życzył solwowac Sessyą.

JmP. Marszałek zatym solwował Sessyą in Crastinum.

Die 13. 8bris. JmP. Marszałek Zaszła rezygnacya Przeswietnego Wdztwa Mazowieckiego dnia dzisieyszego ex lege et consuetudine Generał Swoy odprawującego, aby in favorem Jch Mćiow mogła Izba Nasza indulgere cokolwiek czasu, więc constituitu solwuie Sessyą do dnia Jutrzeyszego.

Die 14 8bris. Sobota. JmPan Marszałek, kiedy in hoc arenoso stadio Obrad Publicznych dla uczynionych prekustodiy, feliciori passu progredi niemozna, więc dla ufaułitowania interea eorundem obstaculorum, Solwował Sessyą do Poniedziałku na rano.

Die 15. 8bris. Niedziela vacat.

w Pałacu u JJ Kr Mći przysięgał na Wdztwo Wołhynskie JmPan Ledochowski przeszły Podkomorzy krzemieniecki.

Die 16 8bris Poniedziałek. JmPan Marszałek. Jako momenta czasu tym sunt pretiosiora, że irreparabilia, tak lubo wrocić się niemogą, nagrodzić się iednak mogą, kiedy unanimi voto Izby dalsze progressus obrad teraznieyszych prosperabuntur. A ponieważ iuż Wdztwo Krakowskie ex turno do układania Wakansow głos zabrało, tedy do kontynuacyi Jego dał głos JmPanu Staroście Krakowskiemu, z tą iednak prekustodyią, że zwyczay bywał, y bydz powinien, że każde Woiewodztwo y Ziemia lub Powiat przez iednego Posła powinny się w tym deklarować.

JmP. Starosta Krakowski wyraziwszy komplement tenuitatis Suæ indicendo, opowiedział, że od prekustodiiyi przez kollegow swoich wniesioney recedere nie może, y że wakansu nie podaie.

JmP. Starosta Czchowski, intulit, że ktorzy maią maiora merita w Wwdztwie, należy aby byli pierwsi do Wakansow. Wyraził podziękowanie JKrMci za konferowaną Xięciu Jmci Prymasowi Godność Prymacyalną, oraz teraz Xięciu Jmci pro sollicita cura około dobra pospolitego, prosząc aby iako ią zaczął, tak daley zechciał continuare. JchMciom PP. Hetmanom pro defensione Majestatis et Libertatis, JchMciom PP. Ministrom Status zato że vigilem Custodiam Praw Oyczystych maią. JmPanu Flemingowi Koniuszemu Littu pro facilitate w oddaniu

w oddaniu kommendy, za co mu Rzpplta wdzię-
czności powinna

JmP. Major Kucelski. Podziękowanie o-
świadczył JKrMci, że Primatialem digni-
tatem raczył conferre emeritissimo Civi,
upraszaiąc oraz JKrMci, aby o kapelusz
kardynalski dla Xięcia JMci Prymasa do Rzy-
mu instare raczył. Dziękował JchMcm Pa-
nom Hetmanom pro defensione Patriæ, tu-
dziesz JchMcm PP. Ministrom Status, osobli-
wie JmPa Marszałkowi y Kanclerzowi Wiel.
koronnym, y JmPu Podskarbiemu Nad. koronn.
pro Continua do utrzymania Dobra Pospolitego
applicatione. JmP. Marszałek tez Poselski że
iako od JKrMci præmium, tak od Rzpptey wdzię-
czności et apud Posteritatem nieśmiertelną
odbierze Sławę. Ratione prelustodycyi pro-
sił aby JmP. Marszałek upraszał JKrMci
o naznaczenie JchMciów PP. Senatorow do JmPa
Hetmana Pol. koronnego, aby tam materyą
kommendy finaliter determinowali.

JmP. Sawicki Pisarz Wilenski, wziąwszy
głos ex turno, gdy mu JmP. Stolnik kra-
kowski interrupit, mowiąc że niemasz zgo-
dy na głosy ex Turno, poki prelustodycye
niebędą uspokoione, fervide obstitit przy za-
czętym głosie, et post aliquot intervallum
czasu, y po rożnych disceptacyach, z mieysca
się ruszywszy, tandem kontynuował zaczęty
głos, w ktorym oświadczył się, iż iako Xięstwo
Litte, tak y Wwdztwo Wilenskie hic et nunc

zadnych niema do podania Wakansow, tylko obligowane iest podziękować JKrMci, za konferowane Urzędztwo, y kasztellanią, Witenskie dignis w Rzpltey Proceribus, obliguie do tegoz podziękowania JKrMci Instrukcya dana od Urzędztwa za konferowane Podskarbstwo Wo WXLitto godnemu Ministrowi, ktory swoią przezorną applikacyą, dawne abusus y depaktacye na Clach poznosił, a przezto większych profitow Rzpltey uczynił wynalazek.

JmP. Marszałek chciał daley ex turno dawać głosy, ale JmP. Stolnik krakowski z JmP. Zienowiczem, y z niektorymi Posłami Kalickiemi, Bracławskiemi, y Czerniechowskiemi temu obstiterunt. wszyscy zaś insi JchMc deklarowali się iz turnum nieustąpią. atak

JmP. Marszałek in spem ułatwienia tey kontradykcyi solwował Sessyą in Crastinum salvo Turno.

Die 17. 8bris Wtorek. JmPan Marszałek zagaił Sessyą ubolewaiąc super iactura drogiego czasu, a oraz insistendo praxi usitatae, y swoiey przy solwowaniu Sessyi wczorayszey preknstodycyi, dał głos ex turno do układania Wakansow Powiatowi Oszmianskiemu. Gdy tedy chciał mowić

JmP. Kopeć Skarbny Litewski, obstiterunt temu, tak JmPan Sapieha Starosta Wołpinski, iako, y JmP. Zienowicz tudziesz Posłowie Czerniechowscy, domawiaiąc się ze niepozwolą na głosy per turnum, y do zadney Materyi

poki

poki prekustodyiye Antecedenter zaniesione, ex integro nie będą uspokoione. a tak gdy JmPan Marszałek y cała Izba wyperswadować nie mogli contradicentibus, aby byli Supersedowali od swey kontradykcyi, Solwował Sessyą in Crastinum.

Die 18. 8bris Srzoda JmP. Marszałek kiedy iuz non dubia, ale certa Spes iest uspokoienia zanieśioney w Izbie prekustodycyi względem kommendy, poniewaz iuz iest rezolucya, aby oddać Ordynans, więc inhaerendo swoiey przy solwowaniu Sessyi prekaucyi dał głos ex turno do układania Wakansow Powiatowi Lidzkiemu.

JmP. Starosta Wołpinski contradixit głosom per Turnum, poki de plano prekustodycye nie będą uspokoione. toiz samo JmPP. Zienowicz, Kalinowski, y Posłowie Czerniechowski intulerunt. Potym.

JmP. Stolnik Krakowski niezabieraiące głosu interlocutorie powiedział, ze niedosyć na tym aby był oddany Ordynans, ale trzeba aby y aby y rzecz sama oddana była, quomodo zas fiet istud wiedzieć niemozna, a iako dotąd omni aequanimitate przy prekustodycyach stawał, tak gotow iest zezwolić, aby dalsze preliminaria były kontynuowane, byle był assekurowany, ze JmP. Marszałek do zadney materyi nieprzystąpi, az kommenda zupełnie ad satisfactionem Legitimorum Po-

testatum uspokojona nie będzie. Zezwolili zatym wszyscy, aby JmP. Marszałek deklarował. Na co JmP. Marszałek reposuit, iż gotow iest oddać ordynans u siebie złozony z rezolucyi JKrMci prawo regulaminc in militaribus między Maiestatem y Hetmanami; a tak per turnum głos dał Powiatowi Lidzkiemu.

JmP. Scipio Marszałek Lidzki, poniewaz zadnego Wakansu do podania niema, tedy uprasza aby JKrMc Dignitarstwa y Urzędy Litewskie według Prawa Terrigenis tey Prowincyi konferować raczył.

JmP. Tyszkiewicz Poseł Wilkomirski przymowiwszy się do prekustodyi JchMciPP. Krakowskich, powiedział iż Powiat Iego zadnego niema Wakansu

JmP. Oginski Podstoli Litewski z Brasławskiego Powiatu intulit ze niema zadnego Wakansu

JmP. Regent koronny z Sandomirskiego rekommendował ad Justitiam distributivam JKrMci tak JmPana Marszałka Izby teraznieyszego, iako y przeszłego JmPana Podskarbiego N: koronn:, tudziesz Jnnych JchMciow z Swego Woiewodztwa według Instrukcyi. na Podkanclerstwo rekommendował JmPa Lipskiego Prezydenta teraznieyszego Trybunału. Podał pro Vacanti Viceinstygatoryą koronną, y Chorągiew Pancerną, y Dobra krolewskie, ktore JmP. Deregowski Criminosus trzyma.

JmP.

JmćP. Massalski Poseł Grodzinski, podziękował JKrMści za dane Wakanse emeritissimis Civibus, upraszał aby Donataryi w Ekonomicy Grodzinskiey przez Ekonomow non aggraventur, tudziesz aby pretensya JmćPP. Stryiskich uspokojona była

JmćP. Chorąży Nad. Litt Poseł kowinski tudziesz.

JmćP. Puzyna Poseł Upitski, powiedział że żadnych Wakansow do podania nie maią.

JmćP. Cinski Łowczy Nad: Koronn Poseł Sieradzki, podał kasztelanią konarską Sieradzką, do ktorey rekommendował kollege Swego JmćPa Mączynskiego, Starostę klonowskiego.

JmćP. Grabski Podkomorzy y Poseł Łęczycki, na Podkanclerstwo rekommendował JmćXa Lipskiego, JPa Blumentala że przeciwko Prawu rządzi się w Żupach officium podał pro vacanti.

JmćP. Odakowski Poseł Żmudzki, powitał Izbę, y JmćPa Marszałka, podziękował za konferowane w Xięstwie Littm Wakanse, osobliwie że przez JmćPa Podskarbiego teraznieyszego Litt wszelkie abusus, y depaktacye przed tym praktykowane są poznosione. Dziękował y JKrMści pro sollicitudine w uspokoieniu prekustodyi, y JmćPu koniuszemu Littu za łatwość w oddaniu Ordynansu, za co Rzpplta powinna Mści perennem gratitudinem.

Die 19 8bris. Czwartek. JmPan Marszałek, continuando turnum dał głos Urzędztwu kijowskiemu. Niebiorąc głosu JmPan Podkomorzy kijowski, ale się referuiąc na Collegę Swego uczynił prekustodyię, aby ante omnia była Correctura Trybunału koronn:

JmP. Woronicz wziąwszy głos, witał Izbę, y JmPa Marszałka, instabat do Łaski JK.Mci, aby Honory y Urzędy Województwa kijowskiego, oddawane były Terrigenis tegoż Województwa. A ponieważ toż Województwo, dla szczupłości prowentow Swoich nie może mieć Salariatos Deputatow na Trybunał y na inne Funkcye, przeto upraszał, aby JK.Mć raczył Łaskawie Supplere hunc defectum panc benemerentium. Recess Anni 1717 favore Jchmciow PP. kasztellana y Podkomorzego kijowskich uczyniony, aby był uspokojony. Rekommendował Zasługi Jchmciow PP. Jabłonowskich, Łedochowskich, y innych osobliwie Generała de Boyen kommendanta Białocerkiewskiego. Względem kommendy uczynił prekustodyię, aby władza Hetmanska była uspokojona według Prawa Anni 1717. in toto. JmXa Biskupa kijowskiego, y Całą kapitułę Łasce JK.Mci insynuował.

JmćP. Starosta Halicki, y Poseł, do wakansow, biorąc głos, opowiedział, iż Ziemia Halicka żadnego niema. na wakuiące zaś Podkanclerstwo koronne rekommendował JmXa Lipskiego. Pro Domo

Suá

na także był Oratorem, do Łaski JKr. Mci zasługi JmPa Marszałka zalecaiąc, tudziesz recessa Niemierowskiego. Materya kommendy, aby była ex integro uspokojona, kommendanci y officerowie w Regimentach aby byli Szlachta, katolicy dopominał się

JmeP. Starosta Chełmski y Poseł. domawiał się, aby kommenda nie tylko in scripto, ale in facto według wczorayszey Sponsyi była uspokojona. Waliansu żadnego nie podał

JmeP Malinski Poseł Wołhynski Powitał Izbę y JmPa Marszałka. Dziękował JKr Mci za konferowaną Prymasyalną Godność w Dom zasłużony, tudziesz za Województwo Wołhynskie JmPu Ledochowskiemu, upraszał aby kasztelanię Wołhynską, raczył conferre JmPu chorążemu Wołhynskiemu

JmeP. Podkomorzy y Poseł Podolski za konferowaną Prymasyalną Godność e merito Antistiti, dziękował, a oraz upraszał, aby JKr Mci, raczył Instare do Oyca S., żeby tez merita Cardinalitia Purpura ornare raczył. Ich Mciow PPw Marszałkow Izby teraznieyszego, y przeszłego, tudziesz JmPa Marszałka y kanclerza W. K., także JmPa Regenta koronnego Łasce JKr Mci, niemniey JmXa Biskupa

kamienieckiego rekommendował. Na Podkanclerstwo JmćPᵃ Lipskiego promowował. JmćPᵃ Woiewody Podolskiego, y JmćPᵃ Mie=cznika koronnego erygowane Sumptus na kamieniec, aby były nadgrodzone instabat. A że Summy ex Senatûs Con=silio naznaczone na restauracyą ka=mieniecką, nie są przez JmćPᵃ Podskar=biego Wᵒˡᵏⁱᵉ zapłacone, więc upraszał aby JmćP. Marszałek oto z JKrMcią ca=postulował. JmćPᵃ Glowera Jnżyniera kamienieckiego do Nobilitacyi, także Pułkownika Lamara zalecał. Preten=syę o kunegundę, ludziesz Sukcessorow Nieb. JmćPᵃ Lanckorońskiego Podkomo=rzego krakowskiego, Łasce JKrMci, in=synuował.

JmćP. Scipio Poseł Smoleński, żadnego Walansu niepodał, ale JKrMci rekom=mendował JmćPᵃ Marszałka Izby, JchMciow PP. Commissarzow do Traktatu Warsza=wskiego, JchMciow PP. Wołłowiczow, y JmćPᵃ Podkomorzego Smoleńskiego Chrapowic=kiego weterana, siedmnaście razy na Funkcyi Poselskiey bywałego.

JmćP. Wołowicz Poseł Starodubowski Prosił aby Urzędnicy Ziemscy y Grodzcy tego Powiatu mieli paritatem z Urzę=dnikami Województwa kijowskiego, y Czernichowskiego.

JmćP. Zienowicz Poseł Połocki żadnego

wakansu Województwo niepodaie, ale uprasza, aby Leges non vacent, y aby JKr. Mci raczył konserwować przy Prawach w Spokoynych Poddanych, upewniaiąc, że przy dostoinstwie JKr. Mci, etiamsi mori oporteat, non reformidabit.

JmP. Potocki Starosta y Poseł Bełzki upraszał tylko, aby Dignitarstwa y Urzędy tego Województwa Terrigenis według Prawa były oddawane.

Xiąże Jmć Radziwiłł Poseł Nowogrodzki, powiedział że niezabieraiąc czasu, ex turno defert, iż w tym Województwie żadnego Wakansu niemasz.

JmP. Kołontay Poseł Wołkowyski zasługi S. p: JmPa Zawiszy Wojewody Minskiego, tudziesz JmPa Tyłowskiego na dwoch Seymach Sekretarza rekommendował. Podskarbstwo Nadworne WoLa Litt. aby niebyło tylko tytularne, ale in actuali exercitio instabat.

JmP. Bogusławski Starosta y Poseł Płocki. powiedział że Wakansu w Województwie Jego niemasz, do Łaski JKr. Mci rekommendował JchMciow PP. Ministrow Status & y innych.

JmP. Sakowicz Poseł Witebski, niemaiąc żadnego wakansu, to tylko intulit, aby in Collatione Dignitarstw, y Urzędow, positiva Lex obserwowana była.

JmP. Rudzki Podkomorzy y Poseł -

Czerski. Podziękowawszy Izbie, że tandem ad observanda praeliminaria zgodnie według Prawa przystąpili, podziękował oraz y WKrMci, za konferowaną Godność Prymacyalną, emeritissimo Antistiti, upraszaiąc aby WKrMci do Rzymu o Purpurę Kardynalską dla Xięcia Jmci instare raczył. Pieczęć mnieysza koronna, aby conferatur JmXdzu Lipskiemu Prezydentowi Trybunału koronnego. Rekommendował Łasce WKrMci JmPana Wojewodę Mazowieckiego, Ich Mciów PP. Ministrow Status, y innych, [?] także Interess kunegundy. Ad extremum intulit, że cała Prowincya Wielkopolska, ma cięszki Wakans praeaggravationis podatkami, et in aequalitate inaequalis contributionis, oświadczaiące się że etiam cum discrimine Seymu suo tempore o to się upomni.

JmP. Łoski Podkomorzy y Poseł Warszawski, Przymawiaiąc się do Wakansow, intulit, że Ziemia Warszawska płaci na Rok Podatku Szeszdziesiąt Tysięcy lubo iest szczupła in sua circumferentia, a w odbieraniu Soli, nie iest proporcyonalnie lokowana, prosit aby aequaliter mogła gaudere Solą iak Ziemia Nurska. Xięcia Jmci Prymasa aby WKrMci raczył promovere ad Cardinalitiam Dignitatem, tudziesz Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego instabat, iże kiedy tantorum Virorum merita

czymby więcey Rzplta miała praemiare u siebie nieznayduiąc, musi quaerere in caeteris. Jch Mciow PP. Ministrow Status et Belli rekommendował do łaski JKrMci, Pieczęc mnieysza koronna, aby konserwowana była JmcX[a] Lipskiemu upraszał. JmcPa Woiewodę Mazowieckiego, y Collegow swoich Distributivae Justitiae JKrMci zalecał, tudziesz JmcPa Generała Grzegorzewskiego. Recess Niemirowski JmcPa Woiewody kijowskiego, aby mogł sortiri effectum instabat. Satisfakcya takze aby była Sukcessorom s. p. Krola Jmci Jana. Jch Mcim PP. Jabłonowskim Potockim, Boratynim; tudziesz aby tandem Eliberatio Territorij Elbingensis subsequatur, sama ratio et Justitia urget. Szarze w Regimentach, Officya na komorach aby katolikom były oddane domawiał się. Względem przeładowania Prowincyi Wielkopolskiey kontrybucyami, takowąz, iako y JmcP. Podkomorzy Czerski uczynił prze kustodycya.

JmcP. Starosta y Poseł Wiski, zalił się na Wiolencye, ktore Officyerowie Brandeburscy attentant gwałtem na Jarmarkach y po Drogach zabieraiąc Szlachtę, y innych obywatelow Polskich, instabat aby się na konferencyi z Ministrami tego Dworu upomnić o to, y aby tak Zabrani wydani byli

z Regimentow, iako tez aby in futurum takowe gwałty niedziały się. Poddanstwo z Dobr Szlacheckich zbiegi do Dobr Duchownych y krolewskich trudno może vindicari a osobliwie z Dobr OO. Kamedułow Węgierskich, więc upraszał, aby JmP. Marszałek prywatnie raczył o to mowić z Przełożonym Węgierskim iak tu przybędzie. Wakansu żadnego niepodał, ale tylko upraszał aby czas non vacet w Izbie, ile kiedy prakustodycya o kommendzie iest uspokoiona, y iuż więcey nie pretendi nie powinno. Za Ichmciami XX Biskupami Płockim, Kamienieckim, y za JmX Lipskim, ktoremu deklarowane iest Podkanclerstwo do Łaski JKrMci instituta.

JmP. Starosta Ciechanowski, Poseł Wyszogrodzki; wakansu żadnego niepodał, ale tych wszytkich do Łaski JKr Mci rekommendował, ktorych Ichmć przed nim mowiący rekommendowali.

JmP. Zabicki, Chorąży y Poseł Zakroczymski. Wakansu żadnego niepodał, prokustodycyą zaś uczynił ratione coaequacyi w podatkowaniu, zgadzaiąc się z Ich Mciami PP. Podkomorzemi Czerskim y Warszawskim. Zasługi JmPa Zawiszy Marszałka tey Izby, a potym Wudy Minskiego, y innych Ich Mciow rekommendował.

JmP. Krasinski Poseł Ciechanowski. Wakansu niepodał żadnego, ale tylko upraszał, aby Prawo o administracyi ceł, ktore teraz Dissidenci Impossessionati, y Żydzi

trzyma

trzymaią, nie wakowało. Soli Suchedniowey dopominał się z innemi Ziemiami coequacyi. Szarże pod Regimentami, aby były Polakom, katolikom dawane praecustodivit. Że Starostwo Ubistiekie kosztem JmPa Woiewody Chełmińskiego reparowane, aby temusz Jmci expensa natę reparacyą były nagrodzone instabat.

JmP. Glinka Sędzia y Poseł Łomżyński, Powiedział iż w Ziemi Jego tylko Podkomorstwo wakuie, ale to dependet od Elekcyi Braci: o coequacyą Soli z Ziemią Nurską upraszał, że zaś w Żupach złą Sól Suchedniową daią, y soluncyą wielką wyciągaią, y że Żupy Wielickie, y Samborskie przez iakiegoś Blumentala administrantur, przeciw Prawu, na to się żalił.

JmP. Podskarbi Nadw. koronny Poseł Rożański, wyraził podziękowanie JKrMci że przez oddanie Ordynansu, raczył amovere obstacula Seymowania, a oraz uczynił praecustodycye, że kiedy ten Ordynans Legitimis Potestatibus tradetur, aby to się stało salva novella Lege Anni 1717 in toto, tudziesz aby potym Napisana była konstytucya, iż iako ministeria wszytkie Status et Belli dependent a Majestate et Rep[ubli]ca, tak aby y władza Hetmańska w tym się poczuwała. Rekommendował zatym JmPana

Woiewody Mazowieckiego, y Jnnych Jch Mciw iako pierwsi Kollegi rekommendowali.
Jmc. Podskarbi Nad Litt życzył, aby mu dopomogł pracy, y Społnie z nim Jura Sua tuebatur. Miasto krakow zruynowane, aby przynaymniey circa Jura Sua manuteneatur, upraszał. Dziękował na ostatek Jzbie, za rekognicyę wdzięczności, ktorą Pracom Jego przesztym tribuit.
Jmc. Starosta Drohicki, Poset Nurski żadnego Wakansu niepodał, ale intulit że poniewaz JJKrMci deklarował y Wielkie Xięstwo Litt Suchedniową Solą prowidowac, tedy sine praejudicio Ziemi Jego może zastawić Ziemiom innym udzielić więcey, ile kiedy tak wielka ma bydz tey soli abundantia.
Jmc. Marszałek zatym Solwował sessyą in Crastinum.
Die 20 8bris Piątek. Jmc. Marszałek ad continuationem dał głos Woiewodztwu Podlaskiemu.
Jmc. Kostworowski Stolnik Podlaski Poset Drohicki, exaggerował, że Criminał Torunski, powinien by bydz sądzony na Seymie, tak jako był Tyszczynski y Piekarski sądzony, zgadzał się iednak aby przez JmcPana Kanclerza in cujus ore veritas sądzona była, lubo niektorym assessorum ktorych Nominibus parcebat diffidował. Dopominał się o Kasztellanią Podlaską, że iest oddana impossessionato w tym Woiewodztwie.

Jmc. Karw

JmćP. Karwowski Poseł Bielski. Jako się zda=
wna dwa fundamenta Rzpltey załozone,
to iest zdrowa rada y własne Siły, tak kie=
dy Materya kommendy, ktora przeszłe Sey=
my irritavit, y teraznieyszego Cursum
do tąd inaniter protraxit, iest uspokoiona, na=
leży aby konstytucyą napisać ne in futu=
rum Similia attentantur, y dla tego się do=
pominał antecedenter czytania oddanego
ordynansu. Wakansu żadnego nie podał
ale owszem wyraził, że w Regimentach
tak wiele officyerow, że na iedną Szarzą
in triplo et quadruplo znayduie się ich. Wa=
kans Sprawiedliwości na Excess Thorunski
rekommendował, aby JmćP. Marszałek
upraszał JmćPa Kanclerza o iako nayprę=
tszą Sprawiedliwości administracyą. Wa=
kans promowował Domow Szlacheckich
in Confinijs Prus Brandeburskich, z ktorych
per vim Zołnierze Brandeburscy zabie=
raią Ludzi, iako to swieżo uczynili, o czym
List czytał, y deklarował podać Regestr.
Upraszał aby JmćP. Marszałek mowił o
to z Ministrem Brandeburskim, y upo=
mniał się tego, że maiąc assystencyą Zoł=
nierzy Pryncypała swego, ważą się tu pod
czas Seymu strzelać. Administracye w
Ekonomiach, y Szarze w Regimentach, aby
Szlachta Katolicy trzymali. Recessa Lubo=
mirskich z Seymu Grodzinskiego rekom=

mendował. Także Interessa Ichmĉiów PP. Sapiehow y innych. O Sol Suchedniową domawiał się, że Województwo płaci Podatku na Rok Dwakroć Stotysięcy, a tylko Tysiąc Beczek Soli bierze. Miasto Krakow aby circa Jura Sua et prærogativas zachowane było instabat.

JmP. Chorąży Warszawski, Poseł Rawski. Podziękował Krolowi Jmĉi, że Wakanse Ziemi Jego iuż rozdać raczył. Waluiące tylko Interessa Wielkich Sukcessorow S. p. Krola Jmĉi Jana Trzeciego rekommendował. Dla Xięcia Jmĉi Prymasa aby JKrMĉ raczył o Kardynalską Godność Instancyować urgebat. Za konferowanie Biskupstwa Płockiego Digno Præsuli dziękował JKrMĉi. Ichmĉiów PP. Ministrow iako to JmPa. Marszałka WxL. assiduum cum dispendio fortunæ Custodem Legum; JmPa. Kanclerza WxL. sobie samemu Praejurium in Juribus Cancellariæ nic niepretenduiącego. JmPa. Podskarbiego WxL. aby mogł kwit otrzymać, rekommendował. JmXa. Lipskiego na Podkanclerstwo. Ichmĉiów PP. Generałow Granowskiego y Grzegorzewskiego respektowi Panskiemu insinuabat, y innych. Sprawę Thorunską popierał, aby była indilate Sądzona, a ieśli contumaciter, iako słychać Stany Toruńczanie, aby na Exekucyą etiam Pospolitym Ruszeniem pospieszyć.

JmP. Wil

JmcP. Witkowski Podkomorzy y Poseł Sochaczewski, Dziękował JWprśmu za godnego y dawno pożądanego Prymasa. Dziękował y JmPanu Koniuszemu Lito, za łatwość w oddaniu kommendy, spondendo za to od Rzpltey perennem gratitudinem. Na Pieczęć mnieyszą koronną rekommendował JmPana Lipskiego Prezydenta Trybunału koronnego. JmPa Sołtyka Dziekana Chełminskiego respektowi Panskiemu insinuabat. Ich Mćiw PP. Hetmanow utriusq Gentis. JmPa Woiewodę Mazowieckiego, Chełminskiego, Ministrow Status y innych wielu rekommendował. Wzgledem coëqvacyi w podatkowaniu, reserwował sobie głos po uspokoieniu pierwszych prekustodycyi. Co do korrektury Trybunału wniesioney, powiedział że Praw poprawiać nie trzeba, bo są dobre, ale by trzeba Sumnienia naprawić si daretur modus. Sol Suchedniowa za dwie Leće zatrzymana Ziemi, aby była wydana, juxta contextum konstytucyi Anni 1664. a że przeciwko Prawu P. Blumental Żupami rządzi, y Szachica z komory tey Ziemi violenter expulit JmPa Waligurskiego, tedy o reindukcyą expulsyi instabat. Miasta krakowa Interess promowował, aby przy Prawach y Prerogatywach swoich było zachowane.

JmP. Szczawinski Starosta Gąmbiński Poset Gostynski, Wakansu żadnego niepodał, ale dziękował za Prymacyalną Godność emeritissimo Antistiti konferowaną. Dziękował JmP.^u Koniuszemu Litt.^u za łatwość w oddaniu kommendy, za co meretur debitam od Rzpptey gratitudinem. Praecustodiebat, aby sprawa Thorunska, iakonayprędzey osądzona była. względem Soli Suchedniowey, zgadzał się z JmP. Panem Podkomorzem Sochaczewskim.

JmP. Sapieha Pisarz Polny W.X.^a Lit.^o Poset Brzescianski powitał Izbę y JmP.^a Marszałka, dziękował Izbie za pamięć Interessow Domu Swego.

JmP. Oginski Starosta Gorzdowski, Poset Pinski, powitawszy Izbę, y JmP.^a Marszałka, powiedział że nie ma żadnego Wakansu, ktorego by konnotacyą mogł Inkommodować JmP.^a Marszałka.

JmP. Lindorff Starosta y Poset Mścisławski, promowował desiderium Publicum, aby było naznaczone Iudicium Graniczne z Moskwą, y deklarował dać swoy na to Proiekt.

JmP. Starosta Winnicki, Poset Bracławski, wakansu żadnego nie podał, za kollegami Swemi ad gratiam Principis instabat, Dziękował za zdięcia JmXi Prymasa. Miasto Kamieniec rekommendował, żeby Summy na reparacyą tey Fortecy naznaczone, były wypłacone. Co do prekustodycyi antecedentter zaniesionych deklarował nieruszyć się z Izby, poki ex Integro Władza Hetmanska uspokojona niebędzie.

JmP. Zawisza Wdzic Minski, y Poset

tegosz

tegosz Województwa. witał Izbę y JmPª Marszałka, aby wakanse benemeritis rozdawane były, instabat.

JmP. Oskierka Starosta y Poseł Mozyrski Dziękował za konferowanie dignis Precibus Województwa y Kasztellanii Wileńskiey, tudziesz Podskarbstwa WWo WXo Litto. Interess JmPP. Stryiskich iuz zalecony rekommendował.

JmP. Kalecki Podkomorzy y Poseł Rzeczycki, witał Izbę z JmPem Marszałkiem, y za JmPanem Sienickim po Siedmnastoletniey niewoli Moskiewskiey przywroconym instabat do łaski JKrMci.

JmP. Szembek Chorąży Sandomirski Poseł Inflantski, powitał Izbę y JmPª Marszałka. Niepodał żadnego wakansu, tylko rekommendował do Pieczęci mnieyszey koronney JmX Lipskiego, y desideria Miasta Krakowa.

JmP. Maniecki Podkomorzy Nowogrodzki y Poseł Czernichowski. niemaiąc żadnego Wakansu do podania, rekommendował łasce JKrMci Interess JmPª Chrapowickiego Podkomorzego Czernichowskiego. Póki zaś władzy Hetmańskiey Materya, y Sprawa Thorunska niebędzie uspokoiona, póty z tey Izby nieruszyć się deklarował.

JmP. Marszałek deklarował że przy Xięciu JmCi Prymasie będzie oddawał złożony u Siebie Ordynans kommendy, do rąk JchMciow PP. Hetmanow Hetmanow. Aponiewaz przez Arbitrow po kątach tey Izby

hałasy się dzieią, tedy exquirebat assensum iezeli ma więcey Warty przydać, dla cichszego odprawiania Sessyi, o co wszyscy JchMći upraszali.

Prosił potym o głos JmP. Stolnik krakowski, ktory dany miawszy, wyrazit, iż Woiewodztwo krakowskie, założywszy ante omnia prekustodyę Windykacyi Laesi honoris Divini przez Exces Thorunski, niepodało żadnego Wakansu ex Turno, ale że Supervenit kasztellania Sądecka, więc do niey rekommendował JmPa Stadnickiego kasztellana Bieckiego, na kasztellanię Biecką trzech kandydatow podał, to iest JmPana Dembinskiego kasztellana Oswiecimskiego, JmPa Łowczego krakowskiego, y JmPa Starostę Sieradzkiego, iezeliby zaś miała kasztellania Biecka cedere JmPu Oswiecimskiemu, to do Oswięcimskiey rekommendował JmPa Generała Czernego. Rekommendacyom zasłużonych Domow przydał swoie votum, nieprzepominaiąc Domu Ich Mćiow PP. Tarłow. A że słyszał iż JmP. krakowski, na pod czas tego Seymu resignował Buławę, więc, iesliby to subiegi miało, instabat aby tę Władzę WKrMć ad triennium oddać raczył in Eqvestri Ordine JmPu Podkomorzemu krakowskiemu.

JmP. Lubomirski obożny koronny intulit,

poniewaz

poniewasz doszedł Seymik Elekcyiny Podkomorski Sandomirski, zaczym aby ex Candidatis iednemu ten Urząd cedat, to iest JmP.[u] Borowskiemu upraszał.

JmP. Marszałek zatym Solwował Sessyą in Crastinum na dziewiątą.

Die 21. 8bris. Sobota. JmP. Marszałek Poniewasz według Prawa o porządku Seymowania iuz niektóre praeliminaria praecesserunt, teraz zaś następuie gradus upomnienia się Wakansow, więc exquisivit, iezeli iest zgoda całey Izby aby iść do Senatu.

JmP. Podskarbi Nadworny koronny niezabieraiąc głosu interlocutorie wniosł. Jz kiedy Novum emergens wypadło z Strony Ichmćiow PP. Hetmanow przez wydane swieże Ordynanse do Generałow y Pułkownikow Woyska Cudzoziemskiego Authoramentu, ktore directe pugnant contra Novellam Legem, y przeciwko konstytucyi Seymu Grodzińskiego in toto, tedy praecustodiebat sobie upomnieć się o to, iezeli interea to emergens niebędzie uspokojone. Interea prosit o Solucyą Sessyi

JmP. Marszałek zatym Solwował Sessyą do Poniedziałku.

Die 22. 8bris Niedziela Vacat. Były konferencye u Xięcia Jmci Prymasa Super emergenti wydanych Ordynansow.

Die 23. 8bris. Poniedziałek. JmPan Marszałek wyraził. Jz wstawiona przez

cały Swiat Polski zgodna w teraznieyszego Seymu poczętkach harmonia, y łaska w rzbie Jego z łaski Jzby zostaiąca, aby pozostałym w Domach Braci Sprawie mogła pożądane ukontentowanie iako się oto Stara; poniewaz nowe interweniencye w posrzodku teraznieyszego Seymowania zdadzą się ad hunc finem obiem ponere, tedy pragnąc aby te obstacula mogły przez konferencye amoveri, solwował Sessyą in Crastinum.

Die 24. 8bris Wtorek. JmP. Marszałek zagaił Sessyą wyrazaiąc, iako z cięszkim żalem, y nienadgrodzoną szkodą przychodzi na tym mieyscu inutiles numerare horas, alci nienalezy desperować, qui dat tempus, dat vitam, prosił zatym Jzby Poselskiey o pacyencyą do dnia iutrzeyszego solwuiąc Sessyą prouiść na godzinę Dziewiątą.

Die 25. 8bris Srzoda. Nizeli JmPan Marszałek zagaił Sessyą, JmP. Podkomorzy koronny, przymowił się upraszaiąc ante omnia o Statwicyą kapitana, ktory podczas Tumultu Thorunskiego miał kommendę. o co wszyscy Ichmć PP. Posłowie unanimiter upraszali.

JmP. Marszałek zatym wyraził. Jezeli komu, tedy Nam naybardziey nalezy deflere damna dierum, ale kiedy Samesz tey Jzby prekusłodycye celeriorem obrad Publicznych tamuią cursum: A poniewaz

Sprawa Tho

Sprawa Thorunska dnia Jutrzeyszego będzie
Sądzona, kommenda też tak wielu Seymow
Charybdis, y ta za Łaską Boską Swoy we=
zmie koniec, tak z ukontentowaniem Mttis,
iako et cum Securitate Rzpptey Salvis pra=
rogativis Władzy Hetmanskiey Prawem o=
pisaney, więc z tych racyi Solwowat Seym
do Piątku na Dziewiątą.

Die 26. 8bris Czwartek. Tego Dnia
sądziła się Sprawa Thorunska, na kto=
rą o godzinie Dziewiątey rano, ziechali się
do Pałacu Jmt. Kanclerza Wgo. Jch Mc XX. Kra=
kowski, y Płocki Biskupi Jch Mc PP. Krako=
wski, Ruski, Wołhynski, Mazowiecki, Płoc=
ki, Lubelski Wojewodowie, Xiążę Wilen=
ski, Jmt. Czerski Kasztellanowie, Xiążę
Jch Mc Kanclerz y Podkanclerzy Litewscy,
Jch Mc PP. Podskarbiowie Wielcy koronny
y Litt. Jch Mc PP. Referendarz koronny
Marszałek Poselski, Podkomorzy, Podskarbi
Nadworny, Oboźny, Regent Koronni. Jch Mc
PP. Podstoli y Skarbny W. Xa. Litto. Jch Mc
PP. Czerski, Warszawski, Podolski, Socha=
czewski Podkomorzowie, Wyszogrodzki, Wi=
ski, Ciechanowski Starostowie, Krakowski
Płocki, chorążowie, Stolnik Krakowski
Podczaszy Wiski, Pisarz Ziemski Wilenski
Pisarz Żmudzki. Jmt. Lipski, Jmt. Sie=
nienski. Jmt. Węgzyk. Jmt. Podiędek

kamienieckie, JmP. Podsędek Sieradzki, y inni Zaproszeni, lubo iesz krom tego Wiele innych niezaproszonych. Cisz JchMu Zaproszeni zasiadali w sali Pałacu na tey sprawie; przed ktorey zaczęciem się, JmP. Kanclerz W.K. miał mowę Animuiąc wszytkich do S. Sprawiedliwości, y zaraz potym indukował P. Nagrodzki od OO. Jezuitow Sprawę, opowiadaiąc tam enorme Scelus Torunczanow, przy ktorey Indukcie, prezentował Obrazy, iedne postrzelane, drugie poprzebiiane, trzecie popalone, inne podeptane. Z Strony zaś Toruńczanow stawał Stawał P. Boguszewski, upraszaiąc o dilacyą do Poniedziałku, gdysz pryncypałowie Jego tak krothim terminie ziechaí tu niemogli, iednak iest wiadomość, iż załozywszy Apellacyą od Dekretu kommissarskiego, y wydawszy Mandat, iuz wyiechali z Thorunia deputati od Miasta na tę Sprawę wysłani. Stanął tedy Dekret, aby Thorunczanie reponant Inquisitiones na Poniedziałek Sub onere Causa Łosządaih. Cisz wszyscy JchMu Zaproszeni ktorych było Osob 48. byli na Traktamencie u JmP.^a Kanclerza W.^o K.^o

Mowa JmPana Kanclerza W.K.^o przed Zaczęciem Sprawy Thorunskiey.

Kiedy Sprawa Thorunska, na cały Swiat głośna, ktorey przyczynę, Pobozni Katolicy,

tkwaiący ni

krwawymi prawie opłakuią łzami, y samisz rozumni Akatolicy na niąsz narzekaią, przychodzi do Sądu JJKrMci Assessorskiego pod ten czas Seymowy, wyznaię osobliwą nad sobą Boską prowidencyą, że ta Sprawa tanti momenti przychodzi podczas powszechney tey Obrady, że mogę mieć adjutores tak wielkich y godnych Ludzi WmWmPP. których Authoritas, prudentia, et experientia fulcient infirmitatem meam. Straszny to w prawdzie głos, a głos Boski Judicium durissimum his, qui præsunt, fiet. Cum accepero tempus ego iustitias Judicabo. Ale moderuie kunc metum, drugi wyrok: Salus autem ubi multa Consilia; y ta w miłosierdziu Boskim ufność, że nieprzypuściwszy do tego Sądu za Assessorkę niesprawiedliwości, passyi y chciwości, które zwyczaynie trzymaią uszy zamknione prawdzie, da WmWPanom Summi Judicij Viris, y mnie wraz z nimi łasz mądrośc rostropności, y Rada Boska tyle obiaśnienia y natchnienia, że zrozumiemy y przenikniemi do gruntu Substantiam rei et facti, y tak rostropnie, opatrznie, y przyzwoicie do mieysca, Osob, y Praw umoderuiemy bilancem Iustitiæ, że nastąpi Judicium, in quo nemo innocens periclitabitur, nemo Sceleratus eludet. Przy=

takowey attendencyi, pilnosci, y ostroznosci, a nadewszytko przy Łasce Boskiey spodziewamsię, ze iako Cała Oyczyzna Nasza, a w Niey prze: zacny Stan Rycerski, ktory z Godnym Dyre: ktorem circa auspicia Seymu teraznieysze: go pokazał zaraz, y pokazuie chwalebną, przykładną razem, z Zyciem wziętą, iednym słowem Polską zarliwość, ze ubi Dei Cau: sa proponitur, tunc alia omnia pro nihi: lo putans, ipsum solum intuetur, tak y Cały Swiat, niebędzie mogł otym są: dzie mowić: Expectavit ut faceret Judicium, et ecce Iniquitas, et iustitiam et ecce cla: mor, ale przez Sprawiedliwe da Pan Bog Judicatum, sciet omnis Terra, qui est Deus in Israel. kiedy zas o sprawiedliwość w tey Sprawie do kazdego z Nas, clamat Cœlum clamat Terra, et universa sæ: culorum fama loquitur, my przed za: częciem Iey do Boga westchniemy, ut adsit Nobis virtus Spiritus Sancti, quæ et Corda Nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur adversis.

Die 27. 8bris Piątek. Jmć. Marsza: łek w Izbie Poselskiey Zagaił Sessyą w ten Sens: kiedy Sprawa Thorunska iuz actu agitatur w Sądach JKrMći Assessor: skich, y tamze per Decretum naznaczono reponere Inquisitiones na przyszły Ponie: działek Thorunczanom sub onere Causæ;

kommer

kommenda tez we wszytkim juxta Novellam
Legem iest uspokojona, tedy exquisivit Sen=
sus Ich Mćiow iezeli iest zgoda, poyść do Izby
Senatorskiey, do upomnienia się Wakansow,
y wysłuchania votorum Senatoriorum.

Jmć P. Podskarbi Nad. koronny intulit, iz
iuz na piąty Tydzień dolendo fato inutili=
ter czas trawiemy, y na tym kalu, na
ktorym przeszte obrady się rozbijały do
tąd haeremus. a kiedy iuz Ordynans od Jmć Pa
Krakowskiego Jmć Pu Koniuszemu Litew=
skiemu do kommendy Woyska Cudzoziem=
skiego Authoramentu actu iest oddany Jmć Pu
Hetmanowi Polnemu Koronnemu, należy aby
inter Majestatem, et inter Ducalem Potesta=
tem, niezachodziły takowe emergentia,
ktoreby Juribus Rzpptey mogły derogare,
należy quovis adversa molimina in herba
supprimere cum manutentione Legis
Novella in toto, ktora non vanum Simu=
lacrum, albo idolum iako ią nazywaią,
ale iest krwią Szlachecką erigowane mo=
numentum Libertatis, na utrzymanie y
zniesienie wszelkich przeszłych Gravaminu=
wenienciyi, y nazabiezenie przyszłym. a=
ze iuz się otym z koncertowane Punkta
przez Xięcia Jmći Prymasa y Ich Mćiow PP.
Senatorow, y Ministrow Status, tedy zy=
czył aby ad executionem przyprowadzone
były. Do Prekustodyicyi swoiey na dniu one=

gdayszym zanieśioney /: Salva gratia JmP.a krakowskiego, et debita Ducalis Potestatis observantia :/ przymowił się, że Novum emergens iest ordynans Jmci wydany praecipitanter do Regimentow, nawet y do Gwardyi JK.oMci tu zostaiącey, ieszcze Sub Die 10 9bris, przez co derogatum est Juribus Majestatis et Reipublicae, bo pod gardłem zakazuie tenże Ordynans, żeby Officyerowie niesłuchali pod gardłem nikogo, tylko JmP.a Krakowskiego, a przez to zda się, nietylko excludere dependentiam, ktorą Władza Hetmańska z Woyskiem debet JK.oMci y Rzpltey, ale ieszcze iakoby chce mieć Majestatem in honesta Custodia. Zakazuie forszte=lowania Officyerow w Regimentach, a y te należą Pryncypalnie do JK.oMci y Rzpltey. Należy tedy weyrzeć providetissime Rzpltey, żeby przez ten ordynans praecipitanter wydany, non patiatur detrimentum Lex Novella, od ktorey odstąpić, ani Jey in minimo Puncto convellere niepozwalać deklarował się y poty do niczego nie przystąpić, poki ten Ordynans, praecipitanter wydany, in absentia JmP.a Krakowskiego przez JmP.a Hetmana P. Koronę rewokowany niebędzie.

JmP. Stolnik Krakowski wyraził, iż iako Woiewodztwo Krakowskie było in ordine pierwsze do uformowania Novellae Legis, tak

kiedy

kiedy assekurowane było przez Instrukcyą JJ. Kr. Mci na Seymiku Przedseymowym, o zupełnym uspokojeniu Władzy Hetmańskiey przed Seymem, tedy executia w tym Pańskiey Assekuracyi za rzecz Przedseymową censeri powinna. Do tego z Ust JmPa Marszałka Izby Poselskiey prodijt, iż kommendy Interess uspokojony, kiedy Ordynans JmPa Krakowskiego, quondam JmP. Koniuszemu Litt.u, na kommendę Woyska cudzoziemskiego Authoramentu dany, actu iest JmPu Woiewodzie Płaskiemu Hetmanowi P. Koronn. oddany. Nie iest to tedy novum emergens że in hoc fundamento JmP. Krakowski usus Iurisdictione suâ, y wydał Ordynanse do Regimentow, aby Władzy Hetmańskiey słuchali, żeby in disciplina militari Woysko utrzymane było. A że wydane też Ordynanse aby ich słuchano pod gardłem kancellarya Woyskowa nienauczyła się delikatnym stylem pisać, ale albo pod ostrością Artykułow Woyskowych pisze, albo pod gardłem in renitentes, co iest idem, bo każdy Artykuł Woyskowy, ma bydź zachowany pod gardłem. To zaś novum emergens bydź sądzi, że Officyera do słuzby Hetmańskiey garnącego się, violenter z gospody, z pod Kreski Hetmańskiey Gwardya JJ. Kr. Mci zabrała,

urgebat, zatym aby ten Officyer ieżeli co winien, oddany był do Sądu JmPª Marszałka W. K. Że zas JmPan Podskarbi Nad. koronny intulit iż są punkta z koncertowane względem kommendy, więc chciał bydz o nich Informowany, y prosił aby były w Izbie czytane. Na insze illacye tegosz JmPª Podskarbiego, ktorych tak prętko niemogł comprehendere pamięcią, uczynił sobie prelusodycyę suo tempore odpowiedzieć.

JmP. Zienowicz Poniewaz Władza Hetmanska, tak wielą konstytucyami dawnemi /: ktore de Annis czytał :/ iest dosyć obwarowana, y niepotrzebuie, aby novella Lege circumscribatur, tedy instabat, aby vigor Jey integerrime był zachowany, y aby wydany Legitime od JmPª Krakowskiego względem kommendy Ordynans, non reputetur pro novo emergenti, ktory poki in effectiva niebedzie executione, deklarował się doniczego nieprzystąpić. Instabat Insuper, aby zabrany gwałtem z gospody Hetmanskiey Officyer był oddany do Sądow Marszałkowskich.

JmP. Obozny koronny. poniewaz duo Contradictoria są tu wniesione względem kommendy, toiest od JmPª Marszałka, iż ta Materya iest iuz cale uspokojona, a zaś od JmPª Podskarbiego NadKoronnego infertur, iż wydane od JmPª Krakowskiego Ordynanse miały przyniesc JKrMci iakiesz

niechon

nieukontentowanie, tedy zyczył, aby pro Antidoto contra hunc Lapidem offensionis, o ktory się kilka Seymow rozbiło, wziąć Novellam Legem, a tam się obaczy co debetur krolowi Jmci y Rzpptey, y co należy Hetmanom.

Jmć. karwowski. Władza Hetmanska że powinna mieć dependencyą od JKr Mci y od Rzpptey są tego przykłady iawne, między innemi iest y ten, kiedy Zamoyskiemu dała Rzppta nad Woyskiem kommendę sub Interregno, we wszytkim referować mu się ad Rempcam kazała, wysadziwszy ad eum effectum kommissarzow. Gwardya pro assistentia Majestati, et pro custodia Corporis JKr. Mci powinna bydź iuxta Novellam Legem niedenegowana. Aby zaś w czym y Majestat Władzy tey, y Władza Majestati non praejudicet, należy o tym napisać konstytucyą in perpetuum, ile kiedy y Ordynans kommendy Ich Mćm PP. Hetmanom oddany, a ieszcze allegatur, że przez iakąś diffidencyą Materya Władzy niema bydź uspokojona. Obawiać się zatym trzeba, aby z tey diffidencyi, nie wynikněły motus pejores nad przeszłe po rozeszłym strzeż Boże infausto eventu tym Seymie. Zkoncertowane Puncta o Gwardyi, kiedy są od Jmć. Pa Marszałka privatim kommunikowane, zyczył aby Ich effectus non impediatur. A tym czasem agantur agenda, novella Lex manuteneatur,

y do wynalezienia mediorum uśmierzenia diffidencyi, aby solwowana była Sessya instabat.

JmP. Buynicki Poseł Połocki, powitał Izbę y JmPa Marszałka, instabat, aby Ordynanse Hetmańskie observentur, y aby officyer gwałtem z gospody wzięty, ieżeli co winien oddany był do Sądu JmPa Marszałka Wielkiego Koronnego.

JmP. Podkomorzy Łęczycki wyraził, iż JmP. Krakowski praecipitanter wydał Ordynanse do Regimentow Cudzoziemskiego Authoramentu, a osobliwie do Gwardyi, niepodziękowawszy pierwey pro cura JKrMci w uspokoieniu kommendy, tudziesz Xięciu JMci Prymasowi Ich Mćm PP. Senatorom y Ministrom Status Solicitissime koło tego pracuiącym. Urgebat aby ten Ordynans do Gwardyi od JmPa Krakowskiego wydany był skassowany, życzył starać się o konfidencyą inter Majestatem et Libertatem, a niemieć Novellam Legem pro vano simulacro; Gwardya JKrMci y Rzpltey, aby była pod Iurisdikcyą JmPa Marszałka W. Koronnego instabat.

JmP. Ciciszewski, Pisarz y Poseł Liwski, powitał Izbę y JmPa Marszałka.

JmP. Odakowski przełożył, iż iako Ich Mci PP. Hetmani z Woyskiem zawsze dependebant od JKrMci y Rzpltey, na co allegował konstytucye, tak należy aby w ni

czym ni

czym Majestati Regiæ et Reipubcæ Władza Hetmanska non deroget. Expediebat wprzod podziękowaç JKrMći y Rzptey za uspokojony Interess kommendy, niżeli descendero do wydawania niewczesnego Ordynansu. merebatur et meretur y JmP. koniuszy Wo Xa Litso gratitudinem za swiadczoną Pocin passu Załwoçi, y za wystawienie mundurownych Regimentow. Gwardya aby zostawała pod Iurisdykcyą JmPa Marszałka Wo koronnego instabat, tudziesz o wynalezienie mediorum, zeby przez wydane praecipitanter od JmPa krałowskiego Ordynanse non praejudicetur Iuribus Mtâs et Reipublicæ.

Ruszyli się zatym wszyscy JchMći z mieysc swoich, et post aliquod czasu intervallum.

JmP. Marszałek. Iużesmy się zdali stawaç in portu bonæ Spei, aż znowu odbijamy się in profundum procellarum et inter Sirtes ac Charybdes disceptationum. Względem illacyi aby czytane były Punkta z JchMćmi PP. Hetmanami zkoncertowane, odpowiedział: że w tey Izbie iest infra dignitatem Funkcyi Jego y Izby czytaç dialiie Projekta, chiba te ktore cum Deputatis do konstytucyi formantur. Względem officyera pod Wartę wziętego, reposuit: iż mowił z JmPm Marszałkiem Wkm ktory obiecał sądziç sprawę tegosz officyera. Że zas sprawa Thorunska ma termin

naznaczony u Jmć^{a} kanclerza na godzinę Osmą, w Poniedziałek, więc Sessyą Solwowat na tenże Dzień na godzinę Jedenastą.

Ordynans JmćPana krakowskiego do Regimentow.

Adam Mikołay z Granowa Sieniawski, Hrabia na Szkłowie y Myszy, Kasztelan krakowski Hetman W. Koronny.

Poniewaz Materya kommendy, tamuiąca przeszłe Obrady Publiczne teraz uiz iest ułatwiona; tedy Authoritate Władzy mo-iey, tak wielu konstytucyami obwarowa-ney, daię ten moy Ordynans Ichmćm PP. Generałom, Pułkownikom Oberszterley-tnantom, Majorom, kommendantom Re-gimentow Pieszych y konnych Woyska Cu-dzoziemskiego Zaciągu JKrMci y Rzpltey, tudziesz wszelkiey Szarzy Officyerum, aby za doyściem onego, odtąd niewazyli się pod gardłem zadnych innych Słuchać Ordynansow, tylko Hetmanskich, ani kryg-rechtow formować, officyerow for-szelować, albo kassować, tylko przeście za Ordynansami Hetmanskiemi. Dopie-roz Raportow nikomu czynić nie maią, y Tabelli Regimentowych odsyłać, tylko mnie punktualnie, y kolledze memu ne-mine excepto powinni, pod Surowoscią Ar-tykułow Woyskowych, y nieodwłocznym Są-dem zalecam, upominaiąc Serio wszytkich wyzszey y Nizszey Szarzy Ich MćPP. Officyerow

iz zadn

iż żadna obrona, exkuza, ani racya akceptowana niebędzie, tylko renitentes, według Prawa, y Artykułow Woyskowych, karani będą exemplariter. Działo się w Dzikowie Die 20 8bris 1724.

A. M. Sieniawski (L.S.)
k. k. H. W. k.

Die 28. 8bris. Sobota Vacat. S. Simmona Iudy Swięto. JWr. Mć. Słuchał Mszy S. w Pałacu. Po obiedzie u Xięcia Jmci Prymasa była konferencya

Die 29. 8bris. Niedziela Vacat.

Die 30 8bris Poniedziałek. JmPan Marszałek. Ieżeli iednemu iednego dnia strata tak znaczną przyniosła szkodę, że narzekać musiał: amici diem perdidimus, daleko bardziey Nam indolere należy, kiedy iuż piąty tydzień infructuose trawiemy. Iuż wszytkie, ktore tylko dla ułatwienia prekustodycyi reqiiri mogły wykonywaią się media. a zatym non restat tylko iść na gorę dla upomnienia się Wakansow, y wysłuchania Votorum Senatoriorum, pytał się tedy ieżeli iest zgoda iść na gorę. Ich MćPP. Posłowie conclamarunt Zgoda. niektorzy zaś contradicebant, ale albo o głosy, albo o solwowanie Sessyi prosili. W tak

JmP. Marszałek niemogąc dissonos componere sensus, in spe że P. Bog Izbie inspirabit Spiritum Pacis, solwował Sessyą

in Crastinum, na godzinę osmą praecisè.

Die 31. 8bris Wtorek. JmP. Marszałek wyraził iż bynaymniey nie wątpi, że w całey Izbie iest animus et mens una, ut sit bene Patriæ, więc iako Corpus sine anima, tak Rzpplta sine consilio subsistere in vigore nie może, tedy upraszał, aby ad formanda consilia praemittere praemittenda y iść na gorę.

Conclamarunt JchMći Zgoda, ale niektorzy contradixerunt prosząc o głosy.

JmP. Podkomorzy Zakroczymski interlocutoriè przymowił się, iż niemasz zgody na to, aby miały bydź dawane głosy, ktore tylko dissensiones, et irritamenta w Izbie causant, ale raczey instabat, żeby sepositis disceptationibus iść na gorę.

JmP. Czacki, Stolnik Wołhyński, Poseł Bracławski, także interlocutoriè odezwał się, iż poki kommenda in toto juxta Novellam legem uspokojena nie będzie, poty na gorę iść nie można, poniewaz Interess Władzy Hetmańskiey, za swoy własny Rzpplta wzięła.

JmP. Marszałek pytał się po kilkakroć, ieżeli iest Zgoda iść na gorę, ale JmP. Czacki y JmP. Krosnowski contradicebant.

JmP. Stolnik Krakowski interlocutoriè wniosł. Jeżeli iest zatamowana activitas, trudno głosow zabierać, ieżli zaś secus, prosit aby były dawane. atak JmP. Marszałek dał głos.

JmPan

JmP

JmPa Chorążemu Halickiemu, ktory podziękowawszy JKrMci, za ułatwienie Interessu, y oddanie kommendy Ich Mćm PP. Hetmanom, wyraził iż się spodziewał, że Izba weźmie czas ad operandam Salutem Publicam, aliści niepotrzebne Sentymenta wbrew Prawu wniesione ratione acsi praecipitanter wydanego ordynansu od JmPa Krakowskiego, tamuie cursum obrad. Czytał konstytucye Anni 1583. et 1654. o Władzy Hetmanskiey, konkluduiąc, aby Ich Mć PP. Hetmani mieli Supremam nad Woyskami independentem potestatem, a oraz deklarował się nieruszyć z mieysca, poki w tym in toto władza Hetmanska, nie będzie uspokojona.

JmP. Czacki Stolnik Wołhynski, powitawszy Izbę y JmPa Marszałka, przymowił się do Władzy Hetmanskiey, iż iako tak wielu Seymow była dolendo fato charibdis, tak kiedy za łaską JKrMci, ktory verus dicitur esse Pater Patriae, iest uspokojona, należą niezkonczone Panu za to dzięki. Aże ten ordynans kommendy za Cooperacyą JmPa Podskarbiego Nad. Koronę iest oddany, zaczym meretur gratam u Rzpptey obligationem. Zyczył aby pro Antidoto wszelkiey dissensyi wziąć novellam legem, a niewchodząc dalej w niepotrzebne koncertacye, co każe taż Lex Novella, exacte obserwować.

JmĆ. Eperiasz Poseł Zmudzki, powitał Izbę y JmĆ^a Marszałka.

JmĆ. Kurdwanowski, Stolnik Belski intulit, iż nie wie ktoby się taki znalazł, ktoryby percalcatam Legem Novellam, antiquos chciał renovare abusus; ale otym radzić expedit, ne qua tranquilla esse videntur, nocitura quiescant, żeby przez formowanie Nowych Praw, Stare nieupadły. Cytował Konstytucyę o Gwardy Allegowane. a jako in fundamento dawnych Praw formowana Lex Novella, tak życzył iey się trzymać, y przeczytawszy Punkt o Władzy Hetmańskiey, instabat, aby Woyska slene y z Gwardyą, Subsint Kommendzie Hetmanow, poniewaz Majestatem non sic Excubiæ, et circumstantia tela, quam tutatur Amor. Upraszał Izby o animadwersyą nad tym, że iest wzięty Officyer z gospody pod protekcyą Hetmańską zostaiący, a oraz aby był uwolniony instabat. Ordynans JmĆ^a Krakowskiego, non prejudicat Juribus Majestatis, ktorym się zaś Officyerom, położonym w tym Ordynansie rigor niepodoba, to niech nie służą; atak na Ich mieysce Szlachta Katolicy w Regimentach mieć będą mieysca. Intulit na ostatek że Władza Hetmańska nad Woyskiem powinna bydź independens.

JmĆ. Pogroszewski, Podsędek Kamieniecki. Indolebat super iniquâ sorte czasu Daremnie

daremnie Strawnego, instabat, aby in prae=
liminaribus, te które się uprzątnęły wyli=
czywszy dalej procedere, ile kiedy vindica=
tio Lasi honoris Divini przez sąd aktual=
ny Sprawy Thoruńskiey, kiedy kommen=
da oddana, y kiedy Ordynacya Ostrogska
in Spe uspokoienia. życzył nieczynić per=
disceptationes inutiles dalszych dissensyi,
et non Luctari cum fatis, ale iść na górę.

JmP. Starosta y Poseł Wiłkomirski intu=
lit. kiedy iuż kommenda przez oddanie Ordy=
nansu uspokojona, nil aliud requiritur, tyl=
ko unio animorum, od którey pendet Sa=
lus Publica. Życzył aby iść na górę, y wy=
słuchać dignissimos Senatorum Sensus
a z nich wziąć mensuras dalszych obrad.

JmP. Łopacki Poseł Ciechanowski Na=
vis oneraria Władza Hetmańska, ponie=
waż za Łaską JKrMci Szczęśliwie pozą=
danego dopłynęła Portu, Sprawa też Tho=
ruńska actu sądzi się, non restat tylko
według Prawa iść na górę, gdzie aby JmP.
Marszałek doniósł o obywatelach Woje=
wództwa Mazowieckiego gwałtem przez
Ludzi Brandeburskich pod Regimenty
Zabranych upraszał. Insistendo zaś prae=
kustodyi Ich Mciów PP. Mazowieckich
aby po Regressie do tey Izby mogła Sub=
sequi coaequatio w podatkowaniu prow=
incyi...

JmP. Stolnik krakowski. Zda się bydz Izba ta unius negotij, kiedy wziąwszy przed się trzy prekustodyiye, onych dotąd uspokoić nie może; Ze expectatio Populi iuz teraz zostanie ukontentowana redijt ad Potestates Legitimas, kiedy Sprawa Thorunska agitatur, y kiedy Ordynacya Ostrogska nic trudni, Spes erat. aliści Novum emergens iakieś respektem acsi præcipitanter wydanego Ordynansu Hetmanskiego wypada. Intulit zatym iz nieuwodząc się ulla parcialitate, y dalekim będąc a foeda adulatione, recta Conscientia mowi. ze Polacy Polakom diffidunt, niepozwalaiąc, aby Gwardya pro Custodia Corporis JKrMci naznaczona, pod kommendą Hetmanską zostawała, lubo tak Hetmani, iako y kazdy Sanguinem litare pro securitate Mtis gotow. Za krola JMci Michała, Gwardya nalezała do kommendy. Co się zas tycze inwestygowania porcyi iako się obracaią, na to iest kommissya Radomska naznaczona, kiedy zatym Gwardya iest w kompucie Woyska Rzpltey a załosz niema subesse dispozycyi Hetmanskiey. Deklarował się ad extremum nie ruszyć na gorę, poki Władza Hetmanska in præmissis cum omnibus suis prærogativis iuxta Novellam Legem uspokojona nie będzie.

JmP. — Poseł Pinski, niewchodząc

inter Oracula Magnorum Oyczyzny Civium, życzył, aby nietracić nadaremnie drogiego czasu, ale iść na górę ad praescriptum Legum, gdyż ma w Instrukcyi praecautum, aby na prolongacyę Seymowania, ultra Spatium Sex hebdomadarum niepozwalać.

JmP. Regent koronny. kiedy zbliża się czas do zamierzonego kresu, a jeszcze nic się in Publicum niezrobiło, należy samem skutkiem agere agenda, nietracąc nadziei melioris eventûs. Należy podziękować JkrMci za ułatwienie dotąd obrady Publiczne trudniącey Materyi kommendy, należy Jura Majestatis, et novellam Legem manutenere. Ponieważ zaś tey Izbie, tylko quantitatem et qualitatem Woyska determinować competit, ordynacya zaś tego Maiestati z Ich Mciami PP. Hetmanami incumbit, a ztąd niepowinni bydź Hetmani independentes a Mtte et Rpbca, życzył tedy non morari felicitatem Publicam iść na górę, a tak benedicet Dominus operibus Nostris.

JmP. Poseł Wołhyński. aby co miało tamować obrady Publiczne, post tot discrimina rerum, iako tego niespodziewał się, tak ne incidat Izba in Charibdes discriminum, życzył iść na górę, podziękowawszy JkrMci za uspokoienie kommendy, obserwować per omnia Novellam Legem.

JmP. Scipio Starosta Lidzki wyraził,

Iz Seymowanie teraznieysze in autumnali tempore agituiące się, powinno było przynieść doyrzały obrad Publicznych owoc, aliści miasto tego zbieraią się acerba dissensionum uva, niepamiętaiąc nato, ze zgoda y iedność iest prawdziwym Consiliorum Elementem. a iako dawne Prawa, tak et Novella Lex, non propter Lucitam iest postanowiona, tak życzył, aby Ich Mć PP. Hetmani niechcieli Sey refragari, Sua Iura tuendo. a że Imć. Marszałek dnia onegdayszego reposuit, iz Punktów na konferencyi koncertowanych, iako nieprojektowanych w tey Izbie, nec decet nec expedit czytać, tedy życzył iść do Senatu, a tam się naylepiey dowiedzieć, iezeli aliquam ma Lesionem, y iezeli Hetmanska Władza ieszcze niezupełnie uspokojona. Wszak tam będą Ich Mć PP. Senatorowie, ktorzy poprzysięgaią avertere, si quid Nocivi Sciverint, będą y Ich Mć PP. Hetmani, od Nich naylepsza może bydź Informacya, w czym ieszcze pretenduią uspokoienia Władzy Swoiey; atak Sublatis diffidentijs uspokoi się ta Materya, albo tam na gorze, albo post regressum w tey Izbie.

Imć. P. Podkomorzy Warszawski. Przytoczył Salomona Polskiego Aphorism o krolach Polskich, ze Ich iest Conditio prodesse pati, et parcere. Te wszytkie Stopnie, ze JKr. Mć adamussim obserwuie, każdemu iest iawno, a kiedy w zaiemney potrzebuie Vdzięczności, życzył aby non morari salutem

Publicam

Publicam, et non protelare czasu daremnemi disceptacyami, ale iść ad montana do Łaskawego Pana, y ziednać konfidencyą inter majestatem ac Libertatem. Uchoway Boże żeby ten Seym miał zeyść, tak iako przeszłe infructuoso eventu, obawiać się trzeba, ne sero medicina paretur, cum mala per longas invaluere moras, czekaią skutku Salutarium Consiliorum tey Izby pozostali w Domach Bracia Coaequacyi w Podatkowaniu wyglądaiący, czeka eliberacyi Territorium Elbingense, czekaią Fortecy bekauzy pożądanego opatrzenia. Sepulta merita Ich Mciu PP. Wołłowiczow y Zawiszow debitam satisfactionem przez Sukcessorow Ich implorant, za ktorymi instabat.

JmP. Wysocki, Podczaszy Sieradzki. Jako za krola s.p. Michała, y Jana, Gwardya była pod Iurisdikcyą Marszałkowską, tak y teraz aby była instabat. Tey zaś Gwardyi ieżeli krol Jmc pretendit, należycie to czyni, aby Dignitas Mttis observetur. Ordynans JmPa krakowskiego, aby nie miał co derogare Mtti et Libertati, trudno otym konkludować. To zaś pewna iako JmP. Regent koronny namienił iż umowienie quantitatis et qualitatis Woyska dependet od tey Izby, Ordynacya zaś tegoż Woyska, zwykła bywać per majestatem na konferencyach z Ich Mciami PP. Hetmanami. Życzył zatym, aby niewchodząc in certamen głosow, iść na gorę ad auscultanda Vota Senatoria.

JmP. Kościuszko, Poseł Jnflantski, powitał Izbę y JmPana Marszałka, życząc aby tak wszelkie interwenienyę uspokojone były, żeby z tego Rzpp̃ta mogła mieć pożądane ukontentowanie.

JmP. Karwowski, Podczaszy Wiski. Letargiem usypia Rzpp̃ta, kiedy nieszczęście z nieszczęścia pochodzi, et abyssus abyssum invocat. na te Symptomata, lubo się znayduią antidota, iednak non proficiunt, kiedy ad praeliminaria przystąpić niemożna dla kontradykcyi. Wszak nie iest plena activitas w tey Izbie, aż post regressum wysłuchawszy vota Senatoria, y mianowszy Deputatow do konstytucyi. Życzył iść do Senatu, deklaruiąc się iż po Regressie, do niczego nieprzystąpi, poki zupełnie materya kommendy uspokojona niebędzie.

JmP. Plater Woyski y Poseł Jnflantski, powitał Izbę y JmP.^{a} Marszałka.

JmP. Marszałek. kiedy improspero gradu w tey Izbie czas się traci, y kiedy ad unionem Sensuum insze racye non movent, ta przynaymniey moveat, iż przez takowe dissensye niepotrzebne, może się vigor tey Izby utracić. Pytał się, zatym, iesli iest zgoda iść na gorę.

kiedy iednak contra Sensum całey Jzby niektorzy Ich M$\tilde{c}$ie kontradikowali.

JmP. Marszałek in spem lepszey harmonii solwował Sessyą na Czwartek, na godzinę dziewiątą z rana.

Die 19

Die 1. 9bris Vacat Swięto Wszytkich swiętych.

Die 2. 9bris Czwartek JmP. Marszałek.
Po tak wielu fulminantis fortunæ impe=tach, kiedy należało spodziewaić się meliorem obrad Cursum, asz oto associari animis niechce=my, a tym samym zamykamy drogę ad con=clave pacis. Jako na przeszłych Sessyach tak y tey zapraszał aby iść na gorę, y pytał się iezli iest na to zgoda

Na co gdy conclamatum zgoda JmP. Eperyasz, y Poseł Zmudzki, odezwał się iż niemasz zgody.

JmP. Zienowicz także interlocutorie mo=wił; że poki uspokoienie kommendy przez aktualną exekucyą, wydanego ordynansu Hetmanskiego nienastąpi, poty nieruszyi się z tey Izby Deklarował.

JmP. Chorąży Płocki wziąwszy głos, wywo=dził, iako anterioribus saeculis, niebyło Woy=ska kwarcianego w Polszcze, ale Krolowie IchMć per robur militiæ z Województw y Ziem bez Hetmanow rozprzestrzeniali granice Polskie, dopiero za krola Jmci Augusta pierwszego, kilka Tysięcy, poczęto bydz stipendiarij militis, tandem z Dobr kro=lewskich quartam partem prowentow po=zwolono na Woysko, y aukcya tego stała się, potym za aukcyą Woyska nastąpiła y Wła=dza Hetmanska, ale zawsze dependenter

513\. od Krola y Rzpptey. Niechciał wspominać, dla=czego Mielecki, Wojewoda Podolski złożył Buławę, y tego niechciał allegować, iako pozabranych dwoch Hetmanach przez kozakow nikt się niechciał podiąć Hetmanskiey Władzy, asz Hetman Litewski musiał mieć generalną kommendę nad wszytkiemi Woyskami, ale pominąwszy dawnieysze exempla, to tylko iedno allegował, że nieśmiertelney pamięci krol Jmć Jan Trzeci pod Wiedniem, nietylko Polskiemi, ale y postronnemi Woyskami rządził. Za Zygmunta III na Woynę Turecką, dana była Zupełna władza Hetmanom, na Woynę Turecką, ale expost przez konstytucyą była zniesiona. A ztąd intulit że y teraz Władza Hetmanska ad novellam Legem powinna bydz dependens od JJ.Kr.Mci, y Rzpptey. Per Pacta Conventa pozwolono dwanaście set Ludzi Gwardyi chować JJ.Kr.Mci pro Custodia Corporis, pod Jurisdykcyą JmP.a Marszałka W.Ko; kiedy zaś Novellam Legem stanowiono, pozwolono Dwanaście set Ludzi Saskich trzymać JJ.Kr.Mci pro eadem Custodia, y krom tego Gwardyi Rzeczypospolitey na trzy tysiące Porcyi. Convencya zkoncertowana z Ichmmi Pany Hetmanami niemoże praejudicare, ani majestati ani Libertati, y oniey w tey Izbie niemożna nic concludere, gdysz co należy ad totam Rempublicam, per integros ordines tey powinno tractari et determinari. Jeżeli zaś tak dalej będziemy postępować, iako dotąd, to zniesiemy

Izbę

Izbę Poselską y derogabimus y Senatorskiey et supremo Ordini JJ. Kr. Mci. Przyiechali na ten Seym Ministri ab Exteris Potentiis, a dla niezgody naszey, niebędziemy wiedzieli po co y z czym będą expediowani. Instabat zatym aby obserwować gradus Seymowania, y Stanąć post praeliminaria in plena activitate, aby na Seymikach Relacyinych, mogliśmy wiedzieć co Fratribus referre.

JmP. Koniuszy Litewski intulit. Jż spodziewał się przez przez czas swoiey Choroby doskonałego uspokoienia obstaculorum teraznieyszego Seymowania, ale teraz widzi remedia graviora periculis, a ztąd obawiać się trzeba, żeby cursus tego Seymu nie wpadł w recydywę przeszłych. Sprawa Torunska niewątpił iż odbierze Swiątobliwe Judicatum JW. JmPa Kanclerza W. K.o ale qua Securitas Executionis hujus Judicati, kiedy tak wiele Dekretow przeciwko temu Miastu ferowanych zostaie bez exekucyi. Jest y na mieście Gdansku tak wiele konwikcyi prawnych, a słuchać Ich niechcą, iako to y w Sprawie Sukcessorow nieśmiertelney pamięci Hetmana Jabłonowskiego. Żałuiat sepulta merita Ich Mciow PP. Wołłowiczow Zawiszow. Co do Władzy Hetmanskiey, urgebat, aby żadnych niebyło konwencyi, ale presse iuxta novellam Legem aby zachowana była.

JmP. Kopeć Skarbny Lit. niepowinna materya kommendy morari expectationem Publicam w dalszym Consiliorum progressie

poniewaz przez aktualne oddanie Ordynansu
o ktory res erat, cale władza Hetmanska iest
uspokoiona. Ze zaś wydane są Ordynanse
od JmPa kralowskiego, ktore directe Laedunt
Majestatem Regiam, gdysz w nich zakazano
Regimentom, a nawet y Gwardyi, aby nikogo
niesłuchai, a zaś qui dicit omnia, nihil ex=
cludit, dla tego interest providere, aby ta
pretendowana independentia, nie była no=
civa Rzpptey. Teraz moze się ponderare, kto
był okazyą zerwania przeszłych Seymow.
Rzpta Ao 1590. dała Zamoyskiemu Władzą
nad Woyskiem przeciw Maximilianowi, ale
ią zaraz expost konstytucyą Anni 1593 ska=
sowała, znowu na Woynę Turecką takze
władzą temusz Hetmanowi tribuit, lecz
znowu ią revocavit. Jest kardynalne Prawo
zeby dependeant Hetmani od JKrMci, y
Rzpltey, a sub Interregno od Senatu. Nie=
dopieroto władza Hetmanska, wydziera
się ex dependentia od JKrMci y Rzpltey, ale
ta pretensya, oblała się krwią po Polach
y rynsztokach dolendo exemplo, za kogo
to było parcendo Nominibus, tylko allego=
wał Skrypt ad Archivum Anni 1658, kto=
chce wiedzieć, iako iest dependens władza
Hetmanska, niech ten Skrypt sobie czyta.
Intulit zatym, iz poty z tego mieysca ru=
szyć się, y do niczego przystąpić nie moze,
poki Ordynanse od JmPa kralowskiego
wydane nie będą rewokowane.

JmP. Krasinski Poseł Ciechanowski.

wydany

wydany od JmPana Krabowskiego Ordynans, non praecipitanter, iako tu mowiono, ale wczas.sie po oddanym ordynansie kommendy należycie. Chciei zas, aby ten ordynans JmPana Krabowskiego był rewokowany, iest kommendę przywrócić nazad do rąk tego, z ktorych magno molu iest windikowana, y ktorego przed tym Servum pana nazywano. Deklarował zatym nieruszyć się z mieysca, poki Interess tey kommendy ex integro niebędzie uspokojony, iuxta Novellam Legem.

JmP. Poniatowski, Podczaszy Łęczycki urgebat, aby w tych incertaminibus głosow kollizyach, brać się ad media uspokojenia Ich, że zas tu się magis adaequata znaleść niemogą, iakoby ta materya, o ktorey disputatur iako ad determinationem całey Rzpltey należąca in plenis ordinibus była uspokojona, instabat tedy aby in executione Prawa iść na gorę.

JmP. Oginski Podstoli Litt. Dziękował W.Kr.Mci że lapidem offensionis przez oddanie kommendy amovere raczył, instabat aby iść na gorę ad observantiam Prawa, a tam może się każdy domowić, iezliby ta materya ieszcze deplano niebyła sattisfacta.

JmP. Wysocki Podczaszy y Poseł Sieradzki. Bifarias słysząc illationes, mowił iż iest dubius ktorey by miał Sensu suo adhaerere. Iedną aby wydany ordynans od JmP.a Krabowskiego, był rewokowany ad fundamentum Praw allegowanych; Drugą

aby kommenda była de plano y nad Gwardyą JKrMci sine dependentia Ich Mcim PP. Hetmanom oddana. Naukaturienie tedy tych disioni sensus propozycyi, medium podać, aby kiedy się tu uspokoić niemogą, iść na górę, et in plenis ordinibus te materye determinować. Interea ordynans Hetmanski subsistat in statu quo. Nim ta kommenda była oddana, mógł kto mowić, że ten uktorego harebat servus pana censeri merebatur, ale kiedy iuż teraz kommenda oddana, należy JmPu Koniuszemu Littu nietylko gratitudo, ale też y encomia panegiryczne.

JmP. Małachowski Sędzic Poznanski, defendował Władzą Hetmanską, allegując że konstytucya przeciw niey czytana, może się nieznaydować in Volumine Legum, ponieważ przeciwko niey się protestowano. Punkta ieżeli są podpisane iakiey konwencyi z Ich Mcmi PP. Hetmanami, expedit, ab onich Izba wiedziała. Za ieżeli zaś nie są podpisane niepowinny trudnić cursum obrad Publicznych, y prosił o deklaracyą JmPa Marszałka.

JmP. Krolikowski Instygator Litt, Poseł Inflantski, powitał Izbę y JmPa Marszałka życząc prosperiorem cursum Seymowania.

JmP. Drzewiecki, Poseł Czerniechowski Prosił, aby mógł bydź od JmPa Marszałka Informowany, ieżeli kommenda iest in toto oddana Ich Mcim PP. Hetmanom, alias nieruszyć się z mieysca deklarował.

JmP. Marszałek. kiedy głosy czynią irritamenta, trudno Ich dalej rozdawać;

Explikow

Explikowat się, że in negotio kommendy, iako miat sobie oddany Ordynans in facie Izby przez JmP.a Podskarbiego N. koronnego, tak go za wolą JKr. Mći y za oświadczeniem się przed Izbą oddat do rąk JmP.a Hetmana P. koronnego. Co tedy daley desiderari może, penitus iż nie wie, powiedziat. Zapraszat na gorę, ale niektorzy Ich Mći prosili o solwowanie Sessyi. potym.

JmP. Marszatek intulit iż nie wie na czym ma solwowaé Sessyą. ale ponieważ zawsze zachodzące ardua w tey Izbie resolvebantur na gorze, przeto powtornie zapraszat, aby hunc passum Lege praescriptum non morari.

JmP. Stolnik krakowski interlocutorie mowit, iż prosi o deklaracyą JKr. Mći że kommenda Ich Mćm PP. Hetmanom bez wszelkich circumskrypcyi, y konwencyi oddana będzie ex integro iuxta Novellam Legem, a tak Ich Mć PP. Hetmani, pewnie dadzą nietylko Gwardyą, ale y więcey Ludzi za swoim ordynansem ad Custodiam Corporis JKr. Mći.

JmP. Jetowicki Poseł Czerniechowski prosit o solucyą Sessyi in spem melioris Concordiae ad observantiam Novellae Legis.

JmP. Marszatek subintulit exquirendo sensus co ma czynić.

JmP. Oboźny koronny interlocutorie wniost, aby JmP. Marszatek dat deklaracyą, iako na gorze upomni się o tę Materyą.

JmP. Marszatek explikowat się, iż iako iest Sługa Uniwersalny całey zgodney Izby,

tak niemoże żadnych czynić deklaracyi in favorem iednych, cum praejudicio drugich, to iednak deklarował, że przypomnieniu się Wakansow, doniesie JKr. Mci, desiderium niektórych Ichmciów z tey Izby. tandem post aliquod intervallum.

JmP. Marszałek in spem lepszey zgody solwował Sessyą in Crastinum na godzinę osmą zrana.

Die 3. 9bris. JmP. Marszałek. Po tak cięszko pracowitey wczorayszey Sessyi, wyraził iż się spodziewa prosperiores obrad teraznieyszych horas, ufaiąc w miłosierdziu, y w Interpozycyi Swiętych Panskich Tutellarium tey Oyczyzny, że tandem do pożądanego in unione animorum et Sensuum przystąpi Izba negotiorum Publicorum Traktowania. pytał się zatym iesli iest Zgoda iść do Senatu. Na co conclamatum Zgoda, tylko JmP. Eperiasz contradixit, y prosił o głos.

JmP. Eperyasz wyraził iż chce iść in adorationem majestatis, ale że go Instrukcya, którą czytał, obliguie, aby do niczego nieprzystępował, poki materya komendy nie będzie uspokojona. więc upraszał, aby JmP. Marszałek poszedł do JKr. Mci po deklaracyą, iezeli iest zupełnie uspokojona. Wyraził na ostatek iż się przeciwko prywatnym wszelkim konwencyom o komendę protestuie.

JmP. Karwowski, Podczaszy Urski. Za.

Ledwie

Ledwie nie ex profundis obumarta wota Rzpltey: miseremini mei, saltim vos amici mei. A jako czas utracony wrócić się niemoże, tak kiedy Concilia iako anima Corpus Publicum utrzymuiąca zatracone będą, verendum aby y ta Izba niebyła utracona, ac Libertas semel amissa nunqvam reditura, verendum y to, żeby w tey Izbie niebyła Vox Clamantis in deserto, a zatym nierzeczono perditio Tua ex Te Israel. Instrukcya niiest Lex positiva Posłowi na Seym dana, ale tylko propozycya. Życzył aby resztuiący czas, nie dysceptacyom y nie należytym refutacyom ale debito ordine postępuiąc in Bono Publico impendere. O co wotaią pozostali w Domach Bracia, wotaią y w niewoli pod Regimentami Brandeburskiemi zostaiący, maiąc media ratowania Ich a nieratować, iest onus Conscientiæ. Aby do Krola JMci JmP. Marszałek z prywatnemi miał iść expostulacyami nato się zgodzić nie może, bo to iest contra antiqvam praxim, ale ieżelli będzie oco, może się publice in facie Całey Rzpltey o to domowić.

JmP. Podkomorzy Podolski, życzył aby głosami niepotrzebnie pro et contra certuiącemi nietracić czasu Obradom Publicznym naznaczonego, ale aby iść do Senatu, y tam in facie Całey Rzpltey iesli iest o co domowić się, wszak post regressum do tey Izby inqvantum by Ich Mć PP. Hetmani

opowiedzieli, że kommenda, nie iest uspokoiona, wolno będzie o tym rozmowić się. Żeby zas. Krol Jmć miał bez Gwardyi pozwoloney zostawać, na to niezgadzał się.

JmP. Szyszka, Poseł Lidzki. Affulgebat spes szczęśliwego zakonczenia Seymu terazniey szego, aż oto nova emergunt Symptomata ktore expectationem Publicam morantur, kiedy kommenda z partykularney JKrMci applikacyi za staraniem życia Jmci Prymasa y innych Ich Mciów PP. Senatorow, tudziesz Ministrow Status iest oddana: życzył, aby w resztuiącym czasie według Prawa agere agenda, y isć do Senatu, bo alias deklarował się, niepozwolić na prolongacyą czasu. Życzył per omnia Novellam Legem manutenere, ktorey ani meliorandi, ani augendi ani minuendi facultatem niepozwoli. Prekustodycyą o Dobra Neyburskie przypominał, aby nie przez Sąd Seymowy Sprawa o nię discernatur, ale w Trybunale Wo. Xa. Litto., y w innych Ziemskich Subselliach mnieyszych, ponieważ te Dobra pure Ziemskie, y poki na to deklaracyi nie będzie, powiedział, iż post Vota Senatoria do żadney Jnney Materyi nieprzystąpi. Merita JmPa Scipiona Kasztellana Smolenskiego, według swoiey Jnstrukcyi rekommendował, y prosił, aby tę rekommendacyą miedzy innemi inter Vacantias konnotowanemi singulariter do Łaski JKrMci konnotować.

JmP. Mar

JmP. Marszałek ponowił pytanie swoie swo=ie iezli iest Zgoda iśc do Senatu. Conclamatum Zgoda, ale JmP. Zienowicz Poseł Połocki contradixit contradidit, y tak wziął głos

JmP. Stolnik Wołhynski Zapatruiąc się, na teraznieyszy czas widzieć kazdy moze, iz vitia sunt hominum non temporum, factorum non fatorum. Uznane iest pro primo obiecto kommendy uspokoienie, o tey poniewaz ieszcze zachodzą disceptacye, kiedy infertur tu kiedy Hetmani powinni bydz dependentes od JJO kr Mci y z Woyskiem przyznawał, iz tak powinno bydz, ale indivisim od JJ kr. Mci y Rzpltey. Allegowana konstytucya Anni 1658, ktorey in volumine legum nie=masz, iest ad irritationem Domu Przeswietnego Ich Mciow PP. Lubomirskich, ialo z dawna, tak y teraz pro Libertate certuiących, Za krola Zygmunta Augusta, był Hetman Jan Tarnowski a ponim successive continuatur ta Władza az do tego czasu cum arcano Libertatis. Zyczył zatym adire maiestatem, aby satisflat desideriys Populi, kied Ordynans oddany kommendy należy in integro utrzymać Novellam Legem, w ktorey kontra Pacta conventa po=zwolono Gwardyi Saskich Ludzi JJO kr Mci 1200. Gwardya zas koronna, ktorey Rzplta stipendia płaci, aby nalezała do kommendy Hetmanskiey. Dawno oto instabant

Nichtorzy JchMć, aby JmP. Krakowski wydał Ordynans do Regimentow, czego JmPan Krakowski per Observantiam Regis nieuczynił teraz kiedy to po oddaniu kommendy effectuavit, niemoze argui, aby w tym co miało derogare Majestati, ani moze pretendi, zeby ten ordynans był rewokowany. Contra quasvis privatas conventiones z JchMćmi PP. Hetmanami manifestował się.

JmP. Karwowski na prywatne JmPana Marszałka z Krolem JMcią expostulacye nie pozwalał, ale zeby publice kiedy będzie o co upomniał się.

JmP. Oboźny koronny, takze interlocutorie intulit, ze S. p. JmP. Zawisza Marszałek zwykł był adire w Grodnie prywatnie JKr. Mć, y przynosił deklaracye do Izby, toć y teraz, to moze subsequi.

JmP. Grabowski Podczaszy kijowski, Poseł Liwski, Zabrawszy pierwszy głos, y powitawszy Izbę, y JmPa Marszałka, przymowił się do Materyi względem kommendy, nie potrzebnie pro et contra in disceptationibus Zostaiącey, ile kiedy ordynans, przez ktory zdało się, ze było derogatum Władzy Hetmanskiey iest oddany JmPu Hetmanowi Pol. koronnemu. Jest Zgoda Całey Izby, aby Novella Lex in toto observetur, et manuteneatur, a kiedy taki iest zyczył przeczytać Eandem Legem, całosz czytał titulo Regulamen Punktualney Stacy Woyskowey, a cale

przyszło do tych Slow: Woysko regularne in scripto ad Archivum, quoad quantitatem et qualitatem Specyfikowane, na obronę Dostoienstwa Naszego y Rzpltey postanawiamy &. Subjunxit, poniewaz in hac quantitate et qualitate znayduią się Gwardye JKrMci, te zas pro Custodia Corporis destinowane, tedy zyczył, aby trzymaiąc się dispozycyi, ręką Marszałka na ten czas Seymowego, a teraz Wojewody Wołhynskiego podpisaney, była lex novella in toto zachowana. Kiedy Ich MMPP. Hetmanom kommenda nad całym Woyskiem wrocona, expedit aby się do Gwardyi tak bardzo nie interessowali, gdysz Krol JMć annuendo Votis Populi, wyprowadził woyska swoie z Panstw Rzpltey, chcąc mieć dispozycyą nad Gwardyą nad Gwardyą swoią, tak iako to miewali Antecessorowie Iego Krolowie Polscy. Kiedy wystawiac Krola JMci, iest zgoda w tey Izbie, a kiedy providere Maiestatowi Iego Securitatem, na to zgody niemasz. Refutacye głosow, iako tu contra authoritatem Izby invaluerunt, tak zyczył, aby Ich poprzestac, ale oszem in unione Animorum tribuere co Krolowi Panu, to Krolowi, co Rzpltey, to Rzpltey, a co Hetmanom nalezy, to Hetmanom, dependenter od JKrlMci y Rzeczypospolitey.

JmP. Sawicki Pisarz Wilenski, ubolewał nad straconym na niepotrzebnych

disceptacyach, y dissensyach czasem, urgebat per amorem Patriae, aby porzuciwszy te kontrowersye isc do Senatu, et agere agenda. Należało przecię krolowi Jmci, y tuteyszey Izbie podziękowac za oddanie kommendy, przed wydaniem Ordynansow pod dawnieyszą datą expediowanych. Życzył convenire Ich Mciów PP. Hetmanow o Informacyę względem tey kommendy, aby więcey Izby nie trudniła. wniosł desiderium Principale Województwa Wilenskiego, że będąc pregrawowane podatkami, tak że się w Wielkich Summach zadłużyć musiało, a dla niepotrzebnych dissensyi niepodobna extra plenam ieszcze Activitatem o tę Słuszność agere, więc protestował się, że omne damnum, także niewindikowanie zabranych pod Regimenty Brandeburskie Ludzi imputare będzie musiał, temu, kto impedit cursum Seymu.

Jmć P. Wielohurski, Kasztellanic y Poseł Wołhynski, nad Straconym czasem na kontrowersyach indolebat. Ordynans Hetmanski według Prawa wydany, nie powinien reprobari, ani revocari. Władza Hetmańska, powinna bydz dependens od JKrMci y Rzpltey. Gwardyi dwanaście set pozwoloney, aby było pod Iurisdikcyą Marszałkowską. Lex Novella in toto observetur; a w czym tu się uspokoić nie można, z tym iść na gorę dla ufacylitowania zachodzących trudności.

Jmć P. Marszałek, kiedy eadem sors

aspera in promovendo Bono Publico, co y dnia wczorayszego Panuie w tey Izbie, a tym samym et Cursui Justitiæ w Sprawie Thorunskiey tamuie drogę, przeto ieszcze niedesperuiąc de meliori Sorte, Solwowat Sessyą in Crastinum na Osmą precise.

Die 4. 9bris Sobota. JmP. Marszałek iuz to piąty tydzien Consiliorum w tey Izbie uchodzi, a ieszcze się in Publicum nic niezrobiło, kiedy non movet Prawo, y tak wielkie do obserwowania Iego racye, moveat przynaymniey Sam czas, y z niego irreparabile damnum, ktorego Straszny trzeba będzie dać rachunek. Pytał się zatym iesli według Prawa iść na gorę iest zgoda. Conclamatum zgoda. ale

JmP. Zienowicz interlocutorie powiedział, że ieżli Władza Hetmanska nie iest acquietowana intoto Secundum Novellam Legem, do niczego deklarowat się nieprzystąpi.

JmP. Podskarbi Nad. koronny, wziąwszy głos wyraził. że blisko tygodniowym milczeniem, y cierpliwą modestyą słuchał Sensus w tey Izbie Contrarios, kiedy iednak przez dalsze prokrastynacye coraz większe involvitur tasz Izba dissensye, musi się odezwać, y explikować mentem Suam. Indolere potrzeba, że iuz ad hunc gradum przyszło to Sacrarium Libertatis, iz wolne in aequali Charactere zostaiących Posłow, od drugich notantur critica Censura,

jako by tu iuz nie wolno było, et sentire quæ velit każdemu, et dicere quæ sentit. czego iuz sam na sobie doznał flagrantius mowiąc pro Iuribus Majestatis, subjunxit, Lubo do tego obliguie go przysięga, Rempublicam rewerere. Niebył nigdy od Nikogo dependens idzie via virtutis, y teysię iedney drogi zawsze trzymaiąc, ani mu może sedda adulatio obięci, bo to iest servile vitium. Jezeli zas u kogo to verificari może, iż ætas Parentum pejor avis fuit, et tulit nequiores, niech się sam z sobą pomiarkuie. w tey Izbie eadem prærogativa Libertatis, et eadem virtus, ktora była w przodkach Naszych Zachowana, y obserwowana bydz powinna. Władza Hetmanska, ktorey cultorem wyznał się bydz, powiedział iż iest potrzebna, ale żeby miała excedere Władzą Majestatis, na to pozwolić ex ratione Status Niemoże. Apellavit testimonium JmP.a Woiewody Potockiego teraznieyszego in anno 1713. Marszałka Seymowego iakie były rationes Status, niepozwałaś tey Władzy absolutam potestatem. Gdy by Majestas etiam per imaginationem miała bydz gravis, et præjudiciosa Libertati, deklarował Sam etiam cum dispendio vitæ przeciwko temu opponował się, ale że tu tylko idzie de securitate Majestatis, ktora iest na Gwardyi ufundowana, musi providere, aby ta securitas niebyła Zniesiona. Krol Jmĉ nie

preten

pretenduie generalney kommendy nad Regimentami, ale tylko zeby Gwardye, ktorych porcye opisane rachowat circiter na Ludzi trzytysiące kilkaset, byty extra absolutam potestatem Hetmanow, bo Majestas cum Custodia Sui Corporis od niey dependere niemoze. Władza Hetmanska, to iest prawda iż iest erigowana propter Libertatem, ale ne qid deroget Libertati w tym trzeba mieć wczesną animadversyą, y aby krol miał Suam debitam prerogativam. Niech Ich Mci PP. Hetmani explicuią się przed całą Rzpltą, czego pretendere mogą do Władzy Swoiey, a w tey Izbie expedit in unione Sensuum agere agenda, y iść na gorę. Trzeba się obawiać, aby w tych dissensyach tertius interveniens niebył Bono Publico przykry. Jezeli Ichmci PP. Hetmani chcą observare Legem Novellam, w tym iest uniwersalna Całey Rzpltey Zgoda, aby in toto od wszytkich observetur. Obmyslona iest JKrMci z Woysk Swoich Saskich obnazaiącemusię Securitas et Legalis et Armata, Legalis iest w Prawie, y w Sądach determinowanych, armata iest w Gwardyi, ktorą oddać Władzy Hetmanskiey independenter, iest sub honesta Custodia JKrMci trzymać. Niemoze się nikt obawiać a Maiestate jakiego Libertati praejudicium, bo Pan dobry, y trzema Tysięcy Gwardyi niemoze resistuiącemu Woysku Cudzoziemskiego zaciągu, tudziesz Całemu Polskiemu być in aliqua apprehensione. Kommenda

że iest de plano oddana, o tym y disputować nie=
trzeba, y nie tamować tym drogi do Sena=
tu. Ordynans Jmć Pa kralowskiego praecipi=
tanter wydany nie dlatego w przeszłym
głosie urgebat aby był rewolwowany, żeby
to koniecznie efficiari miało, alesz przecię
uważaiąc formam Iego antecedenter im=
practicatam, y to expediens, że nie podzię=
kowawszy, ani o tym do niższey króloni
tudziesz y Izbie tey, nienależało wyda=
wać takowegosz Ordynansu. Życzył
zatym iść na gorę, y tam adinvenire me=
dia, aby nie była Laesa Majestas. Na osta=
tek y to ieszcze intulit. Mówiono tu forma=
lia, ab homine unius negotij, Libera me
Domine. a Ja mówię ab Ambulante in
tenebris homine, Libera Nos Domine.

Jmć. Bielierski spoźnione na kontro=
wersyach obrady Publiczne, iedno tylko przy=
noszą paeniterc. Życzył in unionę et Bo=
na harmonia, te differentie o Gwardyą
poszedszy na gorę kommunikować Senato=
wi dla prętszego pogodzenia, obawiaiąc
się, aby nie było z tąż Izbą przez te nie=
zgody divortium. Kiedy w komput Woy=
ska koronnego iest włożona Gwardya Jm=
Pana Marszałka Wgo K. po Gwardyi Wlskiej
toć by a pari trzeba się Ich Mćm PP. Het=
manom interessować y do tey Gwardyi
Jmć Pa Marszałka. Życzył zatym łączyć
się cum Superioribus Ordinibus, a tak
wszytko może się uspokoić.

Jmć. Wal. Chorąży y Poseł Grodzienski.

uczynił kondolencyę nad Straconym na disceptacyach czasem. Życzył wziąć konstytucyę Novella Legis pro antidoto, y trzymaiąc się iey, wszystkim obserwować gradus Seymowania, et in plena activitate radzić de Publico Bono, conjunctionem cum Superioribus Ordinibus perswadował zawczasu, alias protestował się, że według swey Instrukcyi, nie pozwoli na żadną prolongacyę iak sześcioniedzielny termin wynidzie, instabat ad extremum oto, aby w sprawach in foro competenti sądzonych niebywały ewokacye przez Mandaty na Seym.

Jmć Ożarowski, Stolnik krakowski, kiedy ta Izba obróciła się in Theatrum dissensionum per malignitatem aulicis ułożonych głosow, wyraził iż niechce nic ad exacerbationem inferre, ale tylko namienił dawne przysłowie: Si res vis res porta, pro verbis verba reporta. Co do racyi wnieśionych, powiedział iż go to non convincit że Pan Dobry, bo non de hoc quod est, ale quod potest esse providendum. Władzy Hetmańskiey Nie trzeba opisować, bo iest opisana dosyć in Novella Lege. Przez wydany Ordynans, coby Jmć Hetman miał deciare, cale ignoratur. Że zaś Gwardyi ktorą excludere od Władzy Hetmańskiey Maiestas usiłuie, iest komput nad dawnieysze zwyczaie większy, bo do czterech Tysięcy Pięciuset Porcyi ascendens, dla tego expedit,

aby ta quantitas była Władzy Hetmanskiey podległa. Doswiadczona Ichmw PP. Hetmanow ku JKrMći w przeszłych Zamięszaniach Stateczna Wiernosć, niepowinna teraz in dubium vocari, a dotego snadniey agere Rzpltey z Sługą swoim, anizeli cum Primo ordine. Oddany iest Ichmim PP. Hetmanom Ordynans kommendy, ale prywatne konwencye o nię formowane, iest to medicina peior morbo. Prosit JmPa Marszałka, aby doniosł desiderium JKrMći. Zeby Władza Hetmanska circa Novellam Legem, y przy dawnych Prawach Zachowana była.

JmP. Marszałek, poniewaz niemasz zgody isć na gorę, a głosy tylko przynoszą niepotrzebne exacerbationes, et disceptationes, tedy solwował Sessyą do Poniedziałku na godzinę siodmą.

Die 5. 9bris Niedziela Vacat.

Die 6. 9bris Poniedziałek. JmPan Marszałek wyraził, iz niewie iak ma zacząc Zagajenie Sessyi, widząc niedyskretne Izby na Oyczyznę Serca, prosił aby isć na gorę,. a gdy conclamatum Zgoda

JmP. Zienowicz, poniewasz kommenda in Cardinalibus rationibus ktore tu są w niesiąne, nie iest uspokojona, niepozwalał na gorę.

JmP. Karwowski interlocutorie. kiedy niemasz zgody na gorę, upraszał o dyspensę na Sprawę Thorunską, atak.

JmP. Marszałek, kiedy obrady in fau-

sto volvuntur Successu, Sprawa zas Thoruń=
ska, ob Absentiam Jch Mćiów PP. Posłów tam
Zasiadaiących retardatur, a zalisz Pan
Bog po tey Sprawie, inspirabit Spiritum
Unionis, Solwował Sessyą na godzinę osmą
praecise in Crastinum.

Die 7. 9bris Wtorek Jmć P. Marszał=
tek, jusz to ostatni tydzień Seymowania
zostaie, pocieszyły Nas exordia, koniec zaś
nieszczęśliwych Spodziewaí się laze kon=
sequencyi. kommenda jako totaliter od=
dana, tak przez wydane Ordynanse Jmć Pa
Krakowskiego, zadney niechce JKrMći ad=
mittere wrazy. Gwardya iako zdawna by=
ła pro Custodia Corporis Regÿ, tak y teraz
tosz samo bydz powinno. Spodziewaiąc
się zaś in fine velociorem motum, za=
praszał na gorę. Naco conclamatum
zgoda. tandem

Jmć P. Buyniki. Zycząc iść na gorę sal=
vo Regressu, aby kommenda sufficien=
tius była uspokojona, instabat, ato przed
ruszeniem się do Senatu.

Jmć P. Marszałek. kiedy in Cardine Le=
gis, iak na haku zawiązły Consilia Publi=
ca, nierozumiał huc ve, vel illuc nakłonić
się, albo ad interitum, albo ad portum sa=
lutis, nietracąc iednak nadziei, in collisi=
onum turbine, pytał się iezli iest zgoda
na gorę. Niektorzy Jch Mći contradixerunt.
atak

Jmć P. Marszałek. azali post has tem=

pestates, zajaśnieje pożądana pogoda, a Serca contradicentium ad visionem Domini wypogodzi. Solwował Sessyą in Crastinum.

Die 8. 9bris Przed. Jmć. Marszałek. Dzień dzisieyszy naznaczony de Lege ad fienda praliminaria, dzień ten od którego pendet Salus Publica, należy aby w tym krótkim czasie, in ultimo prawie periculo zostaiącą Rzplitą Consilij iuvare złączywszy się z Senatem. zapraszał na gorę. Naco gdy conclamatum Zgoda.

Jmć. P. Zienowicz. iako niemasz Satisfakcyi juxta Novellam Legem kommendzie, tak y na gorę iść niemasz zgody.

Jmć. Marszałek. Na Mowę Jmć Pana Potockiego, kontentuiąc oraz desideria Publica, doniosł Izbie, iako kommenda totaliter uspokoiona. o Gwardyą tylko, res erat, a ta materya na Gorze uspokoiona bydź może, tak, że będzie et Securitas Mtti, et in toto prerogatywa Hetmanow. prosił zatym o Instancyą Całey Izby do Jmć. Zienowicza, ale gdy to niepomogło, znowu

Jmć. Marszałek. jeszcze nietracąc nadziei. kiedy Sol vergit ad occasum, pytał się ieżli iest zgoda na gorę: ale kiedy perseverabat przy Uporze Swoim Jmć. Potocki

Jmć. Marszałek. kiedy non movet Amor Boni Publici, pretium darmo straconego czasu, moveat timor przyszłych konsequencyi, które z tąd imminent. A ponieważ niemasz zgody iść na gorę, to niemasz podobno zgody y na Seym. kto temu iest przyczyną, cadat super illum

omne

omne malum, Solwował zatym Sesyę in Crastinum.

Die 9. 9bris Czwartek. JmP. Marszałek. Dzień wczorayszy był ad finienda praeliminaria, a że nam steriliter decessit, więc mamy dzień dzisieyszy de Lege naznaczony do Zgodzenia się, a zaliż venient meliora Lapsis, zapraszał iść na gorę. Conclamatum Zgoda. JmP. Zienowicz contradixit.

JmP. Stolnik Krakowski, interlocutorie powiedział, iż lubo ma na Pamięci Novellam Legem, aby satisfiat oney, ale też y Instrukcyą według konstytucyi 1690. ad finienda praeliminaria, zaczym życzył iść na gorę salvo regressu.

JmP. Marszałek, należy wprzod convenire Majestatem, et Senatum, iezeli Nam pozwolą regressu, bośmy iuż Izbę Poselską straćili. W tym ruszyli się z mieysc, y po długich konferencyach.

JmP. Marszałek, lubo czas spozniony, niewątpił iednak, że ex amore Boni Publici, et pretio utrzymania Seymu, zechcą iść na gorę, y pytał się iezli iest Zgoda. JmP. Zienowicz contradixit.

JmP. Marszałek pytał się JmP.a Zienowicza, y kollegi Iego, iezeli życzą sobie Seymu votivum successum, czyli też rwać go. JmP. Buynicki Poseł Połocki, powiedział, ponieważ JmP. Zienowicz tamuie cursum Seymowania, y niechce się nakłonić iść na gorę, więc ne quid detrimenti Respublica patiatur, pretio Boni Publici przyznał, iż są

illegitime obrani. Wtym się stał motus Izby, iedni instabant żeby sądzić, drudzy że na novum emergens Prawa niemasz, tedy niepodobna sądzić. Trzeci iuż weszli in activitatem, niemogą bydź sądzeni.

Jmć. P. Marszałek niemogące hos componere fluctus Solwował Sessyą in Crastinum. Die 10. 9bris Piątek. Jmć. P. Marszałek. Niepodobna non ingemiscere, kiedy per aspera Sors Izby Naszey, coraz in majorem podaie vexam. Uchoway boże złych Naszych dissensyi, fatalnych konsequencyi, bo za niedoyściem Seymu, cosz idzie, diffidencye inter Status, ktore są naypierwszą zgubą. Azaliszt P. Bog Lubo in declivic, in unione Trium Ordinum, prosperabit Obrady Publiczne, zapraszał na gorę. Na co gdy conclamatum Zgoda.

Jmć. P. Zienowicz powiedział, iż niemasz Zgody, ale prosił o głos. Ich Mć. P.P. Mazowiecy, y Płocsy, niepozwalali mu głosu, ponieważ iest in illegitimitate, y niepowinien tamować Cursum consiliorum. Zaś Ich Mć. P.P. Halicy y Czerniechowscy odpowiedzieli favore Jmć. P.a Zienowicza, że iest in activitate, bo ią kilka razy zabrał sine ulla objectione et protestatione. Wtym po długich concertacyach.

Jmć. P. Marszałek iterato pytał się, iesli iest zgoda iśc na gorę. Jmć. P. Zienowicz, y Ich Mć. P.P. Czerniechowscy contradixerunt.

Jmć. P. Podj

JmP. Podskarbi Nad. koronny. Interlocutorie. iuz mała nadzieja Seymu, u tym tylko animadwersyą Izba mieć powinna ieżeli to iest Sey powagi dependere od arbitrow, y zeby Posłowie illegitime obrani powinni tamowac felicitatem Publicam.

JmP. Zienowicz interlocutorie, iż legitime obrany powiedział, bo ten ktory mu obiecał disparet, przy czym Czernichowscy Posłowie firmiter obstabant.

JmP. Starosta Rozanski, interlocutorie niemoze JmP. Zienowicz tamować cursum consiliorum, nie będąc in plena activitate.

JmP. Marszałek, nietylko w dawnieyszey, ale y w Naszey Rzpltey było crimen desperowac de successu Boni Publici, niedesperuię w łasce P. Boga, ze zechce imminentia z niedoyścia Seymu oddalić pericula, y ten krotki czas felici in unione animorum coronare fine. Solwowat sessyą na Poniedziałek na godzinę osmą zrana.

Die 11. 9bris Sobota Swięto Swiętego Marcina.

Die 12. 9bris Niedziela Vacat.

Die 13. 9bris. Poniedziałek. JmP. Marszałek. Dzien dzisieyszy, dies decretoria Seymu, pociągaiąca za sobą nieponyslne konseqwencye, uchoway Boze z niedoszłego, albo zerwanego Seymu, aby ukontentowała desiderium Publicum, zapraszał na gurę salvo regressu, aby się naymniey nie

ublizyto prerogatywie tey Izby, y pytał się iezli iest Zgoda uniwersalna.

conclamarunt niektorzy Ich Mci Zgoda, cum hac praecustoditione, aby JmP. Marszałek adeat Majestatem et Senatum, iezeli im pozwolą regressum. Niektorzy zaś Ich Mci Przydali, aby przy tey expostulacyi z Krolem Jmcią prosił o Deklaracyą, iezeli Gwardya iako Novella Lex circumscribit za Ordynansami Hetmanskiemi chodzić, y onych słuchać będzie.

JmP. Podskarbi Nad: Koronny odezwał się nato, że niemasz zgody. A tak po długich disceptacyach, poszedł JmP. Marszałek do Krola Jmci, y przyniosł deklaracyą Iego Panską, iako JKrMć y Senat znalazł faciles in desiderio Izby, pozwalaiąc regressu atak.

Ruszyli się wszyscy z JmP. Marszałkiem do Senatu, gdzie zastali JKrMć na Tronie z Ich Mćmi PP. Senatorami, Dany tedy głos przez JmPa Marszałka WKo JmPa Marszałkowi Poselskiemu.

JmP. Marszałek wyraził, że iniqua sors przedłużyła Izbie desiderium visionis JKrMci, iednakże in unione Animorum pospieszyli do upomnienia się Waliansow, ktore czytał JmP. Gaspary Sekretarz Seymowy. Po przeczytaniu desideriorum Woiewodztw koronnych, y litewskich

JmP. Kanclerz WKoronny od Thronu doniosł, że JKrMć widzi rożne desideria Woiewodztw, iako to do Skarbu Korony, y Nadwornego, ktore że exnunc ufacylitowane bydz

nie mogą, deklaruie iednak suo tempore uszczęśliwić ukontentować desideria. Co zas do rozdania Wakansow, te jako zwykł zawsze JJ. Kr. Mć bene meritis, et possessionatis w Woiewodztwach konferować Civibus, tak y teraz na Instancyą Izby, konferować raczy Pieczęć mnieyszą koronną, JmXiędzu Lipskiemu Prezydentowi Trybunału koronnego. Kasztelanią Wołhynską Urodzonemu Olszanskiemu Chorązemu Wołhynskiemu, Kasztelanią Sądecką V: Stadnickiemu. Kasztelanowi Bieckiemu. Biecką U: Dembinskiemu Kasztellanowi Oswięcimskiemu, Oswięcimską, Urod: Morsztynowi Starościc Sieradzkiemu. Kasztelanią Sieradzką, Konarską, Urod. Męczynskiemu, Starościc Klonowskiemu.

JmX. Wysocki, Archidyakon Chełminski, maiąc sobie dany głos, przez JmPana Marszałka W. K.o diserte ore złożył in manus JJ. Kr. Mci, pozostałą in manibus Capituli po smierci JmX.a Bokuma Biskupa Chełminskiego, Pieczęć mnieyszą koronną.

JmP. Marszałek W. K. faciendo elogio wokował JmX.a Lipskiego, do odebrania konferowaney Jemu Pieczęci, ktorą z Rąk JJ. Kr. Mci Mmi odebrawszy, y przysięgę wypełniwszy, poszedł z Ich Mmi PP. Ministrami na mieysce swoie y disertissime podziękował JJ. Kr. Mci za daną sobie Pieczęć.

Tandem dany głos Xięciu Jmci Podkanclerzemu Litt.o, ktory wyrazaiąc fessas vires

suas, debilemq Senectam, złożył in manus JWKrMci Pieczęci.

Xżę Jmć Kanclerz Lit. od Thronu opowiedział, iż JWKrMć Xięciu Podkanclerzemu konferować raczy Kasztellanią Wileńską, Kasztelanowi zaś Wileńskiemu, Podkanclerstwo, y tak stała się commutatio. Po wypełnionych tedy przysięgach, zasiedli miejsca swoie, y Xżę Podkanclerzy podziękował Krolowi Jmci za konferowanie Pieczęci, y za przeniesienie Oyca Swego in gremium Patrum.

Dany potym głos JmPanu Marszałkowi Poselskiemu, ktory prosił o Regress.

JmP. Kanclerz W.K. od Thronu odpowiedział, iż Lubo JWo KrMć życzył sobie inseparabilem conjunctionem cum Ordine Eqvestri, iednak dogadzaiąc desideryi Jzby y znioszy się z Senatem, pozwala regressu. Nominował za tym do konstytucyi Deputatow z Senatu Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego, z Małey Polski Lubelskiego, z Wielkiey Polski Mazowieckiego Woiewodow. Xżę zaś Kanclerz Litewski z Prowincyi Litewskiey, nominował od Tronu Xięcia Jmci Kasztelana Wileńskiego.

Poszedł zatym JmP. Marszałek cum ordine Eqvestri do Jzby Poselskiey, y nominował Deputatow do konstytucyi z Małey Polski Stolnika y Regenta koronnych, z Wielkiey Polskiey, Podskarbiego Nadwornego koronnego, y Podkomorzego Czerskiego z

z Wielkiego Xięstwa Lito JmPana Pisarza Wi-
lenskiego, y Starostę Lidzkiego. Po Nominacyi
wzięto głos

JmP. Czacki Stolnik Wołynski, życząc
aby napisawszy kilka konstytucyi Seym
puścić w Limitę. Conclamatum Zgoda. ale

JmP. Wojewodzic Poznanski in funda-
mento Jnstrukcyi Sobie daney, niepozwa-
lał na Limitę, potym proszony od ro-
znych Jch Mčiw Supersedował.

JmP. Oboźny koronny, nietrzeba mieć
za złe JmP.u Wojewodzicowi, że trzymaiąc
się Jnstrukcyi et de assensu Nas kolle-
gow kontradykował, iednak propter Bo-
num Publicum Lubo Nas Jnstrukcya
stringit ustępuięmy, hoc prawistodelto
że pro hac sola et unica vice, cavendo
in posterum Lege Publica aby więcey
tych Limit niebywało. Conclamatum
Zgoda.

JmP. Stolnik Belski prawistodewit Sobie
na Reassumpcyą Seymu wolne przymo-
wienie się ad Novellam Legem in Pun-
cto do Gwardyi.

JmP. Stolnik Wołynski z innemi
Jch Mčmi urgebat teraznieyszą konsty-
tucyą approbare Novellam Legem. Xię-
stwo Mazowieckie takze y Litewskie
contradicit temu, obawiaiąc się, aby się
niezdali approbować praeaggravationem
w Podatkowaniu. Jnsi zas Jch Mčie rozumieli

za niepotrzebną rzecz wspominał Legem novellam, przez konstytucyą Grodzinską tutam in toto zostawioną. Przystąpili tedy Deputati do przysięgi, po ktorey wypełnioney.

JmP. Marszałek Upraszał o audiencyą do słuchania projektow. w tym niektorzy Jch Mc Posłowie Litewscy protestabantur, że ieżeli Limita niebędzie do Grodna zapisana, to na nię niepozwolą, czemu, lubo kontradykowali koronni, iednak pozwolili.

Czytane za tym Projekta, naprzod Arynga Seymu. Pospolite Ruszenie koronne, y Wo Xa Lito. Securitas Exekucyi Dekretu Thorunskiego, dyspensuiąc Jch Mcw PP. Hetmanow, ut assistant Copijs militaribus Exekucyi tegosz Dekretu, Salvâ disciplinâ militari, per Novellam Legem Sancitâ. Dołozono w tymże Projekcie Similem Executionem z Miastem Gdanskiem, w Interessie Jch Mcw PP. Jabłonowskich. Czwarty Projekt odłożenie Seymu.

Jn hoc Puncto W. Xo Litc obstitit, aby ta Limita non deroget, kadencyi Grodzinskiey, na co Jch Mc PP. Posłowie koronni niechcieli pozwolić, ale potym odstąpili od swoiey pretensyi. Continuabatur tedy ten Projekt z Recessem na Reassumpcyi Calculi Skarbow Wielkich,

y artylleryi

y Artyleryi utriusq Gentis, tudziesz desideriorum Woiewodztw, Ziem et recommendatorum na tym Seymie kunegundys. In hoc interstitio przed Limitą maią expediri konferencyę, cum Ministris extraneis praesentibus nie conclusive, ale tylko communicative Stanom Rzpltey na Przyszłym Seymie. Czas Seymowi Limitowanemu zostawiony in arbitrio JKrMci.

Ruszyli się zatym JchMc z JmPanem Marszałkiem przed godziną 12 pułnocną do Senatu. ale JchMc PP. Postowie Lito zostali się na mieyscach, chcąc aby czas był determinowany Limicie, y inserowany w konstytucyą, ale będąc wyperswadowani od JmcPana Marszałka, że to iest Juris Majestatici imponere tempus, supersedowali od swey Illacyi, y poszli na gorę.

Tam przeczytawszy Projekta in plenis Ordinibus Solitis Solennitatibus Seym Zakończony.

Ad M. D. G.

Powitanie Izby Poselskiey przez JmćPa Podskarbiego Nad. Koronnego Marszałka Seymu Przeszłego, na Seymie Anni 1724.

Do tąd leżącą in alto sinu Publiczney expektatywy, y od Sześciuniedzielnych owych nic cale in Publicum nieprofituiących Sessyi spoczywaiącą, praelia post vocum nullos habituram triumphos, Tęż samę moię, niedoszłego Seymu Laskę, nutu Numinis, annutu Majestatis, voto Reipublicae, gdy szczęśliwie dziś podnoszę: Podnoszę oraz oczy in faciem exorientis solis z tą niezawodną polityczney reflexyi animadwersyą, iż co wschodzącemu Planecie, gdy ten amabili exortu odżywia, dźwiga, y podnosi wzgorę poziome, leżące virentia przypisować zwykliśmy, ut respexit, erexit: Toż y ia przy podniesieniu Laski miey pożądanemu WM: MM: Panow Lectissimi Equestris Collegij konspektowi, z tak wielu Prowincyalnych Horyzontow in unum obiectum skompendiowanemu oku Swobod Oyczystych ogromney źrenicy. Vos omnibus Patria, Vos estis Singula Lumina Regni. W głos mowię, dzisiay przyznać powinienem, iż powtornie ut respexistis, erexistis. mowię zaś fidenter wyznaię bespiecznie tactus conscientia Status, iż wcale nie Ja, ale Łaska WM PPw

zemną. Nie ia ale tak Liczne, tak przezacne, ex millibus wyiubilerowane wybrakowane WWUMPP.w Grono, Stanąwszy tu in Puncto determinowaney obrady, podnosi dzisiay tę Laskę ktorey Sterile Ministerium nic nie profituiące kontynuiące, niechciałbym bydz y dzisiay injurius tempori, zabieraiące go ceremonialibus Officijs należytego WW MMPanow powitania. Wszakże nie tu po Słowach, nie po ustnych expressyach, kędy exoplatissimos vultus Wszytkich w obec et in particulari każdego z WW MMPanow, qvo voto, qvo cultu, qvâ mente, witać Stymować y wenerować dostaie mi się. Życzyłbym Sobie całego koła tego wszytkich oczy mieć zkoncentrowane w Sercu moim inserere utinam oculos Nostro in Corde Liceret. Radbym iuz z Serca miasto Słow wydawać, Liczyć qvot verba, tot corda, albo przynaymniey Słowa eqvivalentia Sercu, częścią na powitanie tey in redivivo Reipublicae Amphitheatro Zgromadzoney postliminio Izby, częścią na oddanie winnego y niesmiertelnego dziękczynienia Nayiasnieyszemu JKrMci P. N. Mtw. Majestatowi, tak Łaskawie tak punktualnie, tak doskonale ad normam Legum Seym teraznieyszy Nam składaiącemu. Ma oto JKrMć testem Caelum et Terram, Spektatorem Same Niebo, Swiadkiem całą Ziemię, Oycowskiey Swoiey nieuspioney czułości, nieporownaney opatrznosci, centoculos argos celuiącey, ktora

ex Specula

ex specula Majestatis, z tey Strażnicy daleko patrząc, głęboko wszelkie przenikaiąc konsequencye, wcześnie Nam tam minantia, quam imminentia providet mala, providet bona. do wszytkiego tego ochotnym Pańskim, y Oycowskim dopomagaiąc Nam Sercem, coby kolwiek Saluti Publicae potrzebnego, Narodowi Wolnemu chwalebnego, posteris Nostris pamiętnego, y przykładnego bydź mogło, quod praesentem deceat, quod posthumam doceat aetatem. Pokazuie y teraz nieprzestannie JKrMci P. Mmłtwy, cało Salwuiąc, y utrzymuiąc Liberam hanc Rempblicam, ut Rex, ut Pater ut Custos, vindexq Legum in nullo deest illibatâ tutelâ. Niezasypia Pańskie JKrMci P. M Młtw oko, wszytkie chociasz Królestwa Swego częśći uśpiwszy, na wieki dulcis Pacis sopore et sapore. Niezasypia mowię, ale vigilat Antipater w zasczycaniu, y utrzymaniu wolnośći Naszey, tak jako należy ex vinculo raz uczynioney przysięgi. Juravit Dominus et Nonpenitebit eum. Przestrzega, upatruie w Naymnieyszym Punkcie całośći Praw Naszych, ne quid Respublâ detrimenti, plurimum habeat incrementi. Otwarza y zamyka in tempore Legitimo, to Swięte to wspaniałe, to intaminatum Sacrarium Sześćioniedzielnych Obrad Naszych. Ktomusz nie iest miłe, nie iest wdzięczne owszem nie wiekopomne obligatorium otworzenie tego Obrad, y konsultacyi Naszych kapitolinu, komu nieprzyiemna usq ad medullas Cordis

dulcedo Pacis zasmakowanego Alcyonia uspokojenia. Zawart, Zamknął, zatarasował arbitrâ Pacis manu ten Nayiaśnieyszy Pan, aspera belligeri clausit penetralia Jani. A natychmiast Złotego Pokoju po wszytkich tey Oyczyzny Prowincyach otworzył, ufundował, y uprawidował Nam templum Aurea Pacis. Zażywamy za Łaską Boską, y Staraniem Iego iuż to Rok osmy tego Pokoju; tranquillis fruimur horis Saturnio Saturamur Ævo. Teraz Nam wszytkim Starać się o to należy, muneribus Divûm Sapienter uti, zażywać tego Pokoju in pretium Publicznego Dobra, aby Nam kiedyszkolwiek Atheniensi Pulvere niezapruszyły oczu owe Starowieczne przygany. Athenienses pacem habere meruerant, pace uti nesciierunt. Do utrzymania zaś y ugruntowania Pokoju tego, niemasz doskonalszego remedium, iako uniformitas zgodnych, y zobopolnych Serc harmonia Animorum wszytkich WWMMPP^a. Na tey się gdy fundować zaczniemy, et initia Obrad Naszych Stabiliemus, nietylko darmo straconych przeszłych sześciu niedziel, labem temporum zgładziemy, niedoszłego Seymu fatales ferias, y ubliżoney coram Orbe reputacyi poprawiemy, ale natychmiast pożądanym doyściem Seymu następuiącego vota populorum ukontentuiemy, wszelkie Szczęśliwości omnigenarum genera prosperitatum na Siebie zaciągniemy. Na ostatek malefaventium Oyczyznie Naszey zdrady, praktyki, imprezy od=

dalemy, y przestraszemy: Unitas Civium terror Hostium. Doszłyi to Seym następuiący providere powinien integritati Praw, y Swobod Naszych, y ieżeli się w czym in Antecessum ublizyło wolności, naprawić powinien, aspera in Plana, prava in directa wybierować. Doszłego Seymu czeka Chrześciański Swiat, czekaią Boskich Swiątnic y religij Sacrosancta indemnitas et dignitas, etiam Sanguine Nostro tuenda, czekaią wszyscy złotey wolności Naszey przychilni, y życzliwi, lękaią się iey Iurati hostes. Ja lubo infaustus niedoszłego Seymu Minister którego y tę Laskę, tanquam Naufragij tristem tabulam circumfero, przypominam iednak z obligacyi moiey, et ex amore in Patriam WMM. PP. zachowanie Legis positivæ de eliendo zaraz na dniu pierwszym Directore. Nietrzeba mi do tego z Rzymskich grobowcow, y z owym extra Portam Collinam mogił wskrzeszać y budzić katonianos manes, aby na nas wołały całemi usty, y ową polityczną stymulowały prokaucyą: Salvam esse Romanam Rempublicam Dij, Deaque volunt si Romani volunt. Porro Romani volunt, si in recte consulendo, et in Legibus semel latis idem velle constanter habent. Przeniłamy to dobrze, iż Bog y Iego Subalterna Potestas JKr. Mć P. N. Mtciwy y cała Rzplita pretenduią w tym od Nas szczerey y uprzeymey kooperacyi, potrzebuią skuteczney woli ad providendam hanc

Patriæ felicitatem. Jakosz bylebyśmy chcieli szczerze applikować się w tym ad Pana, et consona consilia, P. Bog nieomylnie assistentiâ et benedictione sua nostrum perficiet velle. Pokazmy tę ochotę bonæ et rectæ voluntatis zaraz natym samym początku Seymowania, et in hoc ipso aggressu Negotij Sæculorum. Przystępuymy do obrania nowego Marszałka, czyniąc zadosyć Prawu Publicznemu y zasadzaiąc się, ratey iuz nieraz doznaney w tey Izbie Naszey przestrodze: nocuit differre paratis. Wygląda iuz teskliwie z reki moiey, et abire paratus tento Oyczystey Nowy Clavus Libertatis, Marszałkowska Laska: gotow iestem z Nim się sine mora rozstać, aby się tandem dostał do szczesliwszey, y godnieyszey Ręki, y był piastowany prosperiore manu, placidiore Jove. Ządaiąc tedy, y iuz tædiose wyglądaiąc manumissionem, od tey Prowincyi moiey, zostawuię szerokie pole, et Lampada trado sławie, reputacyi, zasługom naygodnieyszego po mnie Successora, ktorego sobie dobierać, y mianować zyczą Electivi sensus UmMPP^w. ołę tylko circa determinium usługi moiey Publiczney supplikuię, iakonaypokorniey UmMPP^w. Łaskę, aby bez procrastynacyi, iako nam to wyraznie Lex positiva jubet, Rex, Proceresq rogant. Na tym tedy fundamencie, poniewaz y Prawo tak chce mieć, aby Marszałek tego dnia stanął y kiedy te obstacula, ktore dotąd niby tamować się zdały obrady Publiczne, iuz są

z dobrai

z dobroci, y Laski nieodżałowaney JKr. Mci Pamięci za cooperacyą uprzeymą I.O. Xięcia Jmci Prymasa, tudziesz Jch Mciów PP. Senatorow, y Ministrow ufacylitowane, Ordynanse, także JmPa krakowskiego, JmPu koniuszemu Litt. quondam dane, są w ręku moich akcie złożone, do oddania JmPu Marszałkowi przyszłemu, razem znową Laską. Zatym insistendo Legi positivæ, daię głos do Nominacyi Nowego Marszałka, z alternaty Woiewodztwu krakowskiemu.

Oddawanie Laski przez JmPana Podskarbiego N. kor: JmPu Referendarzowi korony, Marszałkowi obranemu.

Tak juz podobno od wiekow zrządziły æterna sancita, et Iura Deorum, śmiertelney nie podlegaiące korrekturze, abym ia nieśmiertelnego quo ad merita Predecessora mego, Lecz per mortalitatis Jura, iuz in Lachrimis Patriæ pogrzebionego Marszałka, zostawszy Sukcessorem, nie innego tez był, tylko Martwego bo niedoszłego Seymu Dyrektorem, e mortuorum administer Consiliorum. Tak dalece ze na tę Laskę zegnaiącym w tym momencie poglądaiąc okiem, owo celeusma in portu śpiewać powinienem: non tu Lignum vitæ, ale raczey lugubris et sterilis mihi tu gestata Cupressus. Nie potkało mnie takie Szczęście, iako kiedyś owego Posła korabitę, na walnym y wodnistem spływaiących potopem Elementow Seymie in Confluxu Pelagorum, ktory do korabiu,

iako do Poselstwcy Swey Izby per fluctus et confluctus Undarum Zawirujący, non redijt vdiuus Pacificator ales, ale z swiezych roz-kwitaiących oliwników przyniost w uściech signum amabile Pacis, portans ramum virentis olivae, czym wszytkie na ow czas stany revalescentis Natura doskonale u-rekreowat, totiq tulit alta solatia mundo. mnie iuż contra alia fatorum serie na przepędzonym, a bardziey zwleczonym in fructuose Seymie, nie iuż, iako virentem gemmantemq palmitem, te niedoszłego Co-mitialnego Aktu Laskę, piastowac się do-stało, ale raczey przy osichtych obradach usychaiących Patriae expectantis nadziejach, in summa sterilitate Consiliorum, ut ex-succum, aridumq virgultum dzwigać mi nie nosić z utesknieniem przyszło; tak daleće że ten alias buyny y obfity szczep wolności Naszych Directoria virga w ręku moich podobno infaecundo soli, co miał przy-nieść centuplum oczekiwanych publi-cznych pociech, y pozytkow, culpa magis fundi, quam temporis. o to pozal się Boże planta fuit sterilis, steriliq simillima Taxo. Ia' iuż co do Osoby moiey nieutysku-ię na to, ani expostuluię, cum inclementia fatorum, owszem w tych wszytkich prze-sztych terminach, głosach, alternatach, w tym wszytkim co się zemną działo, a-doro Boskiey Ordynaciy Seriem, nie zapo-mne za to nigdy, ma dzięki, że nie nakogo innego, tylko na mnie ta kostka ta impro-

spera

spera niedoszłego Seymu alea z woli Iego padła; me mea, non alium fata præferre virum, że mowię, nie nalidgo innego, tylko na mnie procellosum, et turbulentum Seymowych obrad Statum dopuścić raczył, godniey szym y zasłużenszym nieporownanie odemnie prosperiora et meliora parando. Jakosz iuz szczęśliwie Superum destinatione, et auspice electione UmPP: przenosi się, dziś z rąk moich in fertiliorem gloriæ glebam. Przenosi się, viâ directâ, ta Virga directrix transplantatur na dziedziczny grunt, in natale wszelkich y wielkich ozdob solium, do rąk twoich godnych, godzę tey Izby y serc Naszych Marszałku Mci Panie Referendarzu koronny. Ieżeli kiedy, to dziś ad oculum pokazuie światu całemu ta Izba Nasza Poselska, quo valeat, polleatq Judicio, qua dignitate sentiendi w obieraniu godnych Marszałkow, y że oczywiście Electrici Libertati assistuie P. Bog osobliwą desuper radą, y illuminacyą swoią, kiedy nad wszytkie estymy godnego omnibus numeris rodowitości, ozdob, talentow, preeminencyi w tey Oyczyznie consummatissimum Heroem obiera sobie dziś za Marszałka ad gloriam Gentis utriusq. Wschodzi dzisiay w osobie Twoiey Mci P. Referendarzu koronny, na tym naszym wolności firmamencie, magnum et adorabile Sydus Pierwsze. Wrozy wszelkie szczęśliwości Oyczystemu światu. Portendit nieomylnie tey Izbie pożądane zaczętego Seymu progressa tym samym twoim Herbownego zaszczytu

aspektem. Quid crux portendit, quid avita hec arma Loquuntur. Co rokowac nam moze ten niesmiertelny Pilawa z własczcza w teraznieyszey konjunkturze, gdy do niego Prymasyalne przyłączone krzyze w wielkim pierwszey Xiązecey obuyga Narodow, y Prymasyalney godności Bracie Twoim, w wyprobowanym Oyczyzny Oycu J.O. Xięciu Jmci Prymasie, Pilawidz Crucem, coronavere Cruces. Cosz nam mowią te złączone obiecuią krzyze. Crucis est Natura beare, nic innego, tylko iz Oyczysty Swiat w tey Izbie Naszey in Tertio Ordine zgromadzony nie iednego, ale wszelkiego pomyslnego błogosławienstwa odbierze plenitudinem. Mnie zobowiązanego nie dopiero ku Tobie affektu, y z uprzeymych ku Osobie twoiey chęci, godny po mnie następca divinare partykularnie liceat, iz ta Sama Laska plantatio Dextra Excelsi, ktora niewiem quo fato w ręku moich, et in arido solo Dyrekcyi moiey przez całe szesc niedziel nic nie zrodziła, przesadzona do szczęsliwszego gruntu w zacne ręce Twoie za szesc momentow, ad pretium gloria, pretioso frondescet Virga metallo. Odbieray tedy iuz niedopiero praescio Coelo przyznany, wprzod Sercach Naszych nisz usty dzisiay odemnie promulgowany Elekcie, y z moiey zyczliwey, y z obuyga Narodow tu zgromadzonych Rycerskiey Ręki tę referuiącą się do wielkiego Referendarza Marszałkowską godnosc, Laskę do Pilawy, crescentes coronarias spes Publicas do Stefana ad vicinum Coronarum Nomen garnące się. Składam ię in alto

et

et Sublimi Sinu nieśmiertelnego Domu Twe=
go Pilawitów, oddaię do innych Rąk Twoich,
iako do nieoszacowanego Skarbu wszelkich
benemerencyi, a oddaiąc żegnam iuż cale
tę Funkcyą moię, ktorą dotąd ile circa
sterilitatem Consiliorum niewiem iezeli
zdolnie, y z zupełnym każdego upodobaniem,
ale to wiem pewnie, że podczciwie, wiernie,
absq partialitate, y z należytym każdego
Respektem kontynuowałem. Fidem servavi,
cursum consummavi, pro Corona Justitiæ
in reliquo spes mea justa reposita in sinu
Vestro. Na ostatek oddaiąc iuż w ręce Twoie
hilari mente, amanâq fronte tęż Laskę,
niech mi się ią godzi ieszcze pożegnać tymi
ostatniemi słowy, y tą uprzywileiowaną nie=
dyś u Rzymskich Statystów, circa depositi=
onem muneris manierą: Fabium nunqm
lætiorem vidit Roma, dum suâ perfunctus
Provinciâ Emilio Probo fasces reddidisset eò,
quod digno dignior successisset. Więc nay=
godnieyszy po mnie Następco, gdy iuż ex
Voto Publico, y z uprzeymych chęci moich
zasiadać po mnie będziesz to mieysce in præ=
mium nieoszacowanych w tey Oyczyznie za=
sług Twoich. Pozwol ieszcze y mnie, abym
ieszcze z tego Publicznego Pola, ex hoc sterili
dotych czas fundo nieschodził bez profitu,
sine exoptata Libertate publiczney konso=
lacyi. Oddaiąc ci tę Laskę oddaię na tym
samym zgodnie exspirantis muneris, et
uberem manipulum nieuwyestymowaney
dobroci, y Łaski WKr Mci P. M. Mło. pełny

+

snopek Oyczystych szczęśliwości, aureum manipulum gloriae. Rozwięzuię go przed Tobą in facie całey tey Izby declaratoriâ explicatione Regalis Sensûs, y heroiczney rezoluciey Jmć Pa Koniuszego Litt.o MMPa który affekt wspólney tey Oyczyzny Naszey et Civium Patriae, nad wszelkie honory, kommendy Marsowe estymy infinitè stymuiąc, składa in sinu Patriae ansam offensae Populorum, Ordynanse intuitu kommendy Woyska Cudzoziemskiego sobie in anteceßum benevole dane od J.O. Jmć Pa Krolewskiego MMPana, które gdy razem z Laską w ręku Twoich deponuię, wzywam cię do tey Publiczney funkcyi temy z uprzeymego serca słowy. Tibi cedat honor, Nobis felicitas, utrumq augusti Jmperio. —

Dziękowanie za Laskę Marszałkowską przez Jmć Pa Referendarza Koronnego.

Kiedy ex Jmperio wolnych głosow, y do funkcyi, y do Laski wyciągam rękę, totis artubus contremisco, Rostra coram Populo Romano magnisq Quiritibus conscensurus obawiam się iusto metu, abym y Łaskawey WWMPP. de capacitate mea opinij, et Publicam niezawiodł expectationem. Przezywszy bowiem grande aevi spacium, przyzwoiciey mi iest upatrować mieysca, ubi annosa arbor cadam, non in quo Codice floream; a ieżeli sam u siebie arterias exploro, iuż poniekąd publici usus zywszych sił nadwątlily, wszakże quot Cives, tot testes laborum video. Od Pierwszey

młodych

młodych Lat pory, ad istos usq Novembres Zy=
cia mego nigdym nieomieszkał w rożnych
niebezpieczenstwach quamvis nomen in=
erme tey Oyczyznie słuzyć, ktorą wyroki Bo=
skie częstemi, a cięszkiemy zawsze narzuca=
ły nieszczęściami, ut in Patria periculis ve=
ri Cives probarentur. Ta przeswietna Jzba
iako Sacrarium Libertatis, Juriumq ac
Legum officina od czterydziestu blisko
Lat miewała mnie de scabello discipulum
grandes Publicolas auscultantem, et pro
libertate paratum ire mori. Nieudolna te=
dy zycia declivitas manumissionem od
tak wielkiego cięzaru pretendowac by po=
winna Sphynx iubet alcidem fessis re=
quiescere membris cum ingentibus cu=
ris colluctari pozwala. a będąc w zielo=
nym wieku frustratus hoc fructu, kto=
ry ex ramo Marszałkowskiey innym wy=
kwitał Laski, zdami się zeby lepiey y wy=
godniey było lasso ætati sub umbra
spoczywać cum minus providum sit, sub
vesperem, futurum meridiem prospecta=
re; Nadto terrent mię vestigia nie=
doszłych Seymow, wiele Aristocratica
rerum prudentia Antecedanci Solono=
wie, statuumq decus, legesq Viri w tey
Izbie, gdy inutile littus ararunt, oba=
wiac mi się crisim należy, ne ultra
Solones præsumam sapere Aristarchas.
O iak wiele millionami otaxowane cza=
sy in curioso fine straciuszy aurata fla=
xere hora, et magno nihil emptum est

thesauro. Wyglądała utęskniona Oyczyzna iak matka od kochaiących synow zużytych pociech, iak pupilla, bo prawie bez obrony zostaiąca, a tutoribus należytey pomocy, iak natatilis Insula, bo zewsząd postronnych potencyi fluctibus oblokowana. Wyglądała mowię Oyczyzna vela et valla od Nas w Grodnie, y tu zgromadzonych. o. strato nieoszacowana! oraz z Seymami, y kotwice Boni Publici zerwały się, iedney tylko Boga miłosiwego Prowidencyi Diis Regni Penatibus, y Oycowskiey JKr. Mci P.N. Mtgo czułości dzięłowai powinniśmy, że w tych wirzczącego nieszczęścia konjunkturach, ubi humana consilia in periculis defecerunt, Divina arbitria in manutenendo rerum statu successerunt, gdy iednak wolne zgromadzonych stanow, a z Łaski WMPPd zgodne głosy posłusznym bydz każą, non est unus de omnibus, qui non paret omnibus. Biorę laskę, ale y do serc WMPPw wyciągam rękę. Dziękuię uniżenie pro collata Provincia, ale o więcey suppliкuię, non adeo magnum est sortiri Provinciam, in provincia per populum Romanum conservari hoc demum est vere sortiri Provinciam. Stanąłem ad Clavum, ale tylko ad Clavum Spiritus procellarum żagle, wiosła, y szczęśliwa Żegluga, w głosach, relia et in Imperio. zostaie tych, ktorzy gubernio hanc Navem powierzyli. Ja przed Niebem y Oyczyzną z tym się protestuię, że tak rzekę, in holocaustum publici obiecuię siebie samego impendere,

ut possem

ut posteri sciant, co August Rzymski ma-
wiat, non me velle, ut Libertas sine Mtte,
vel Majestas sine Libertate Juri dicundo
praescribat, aut praejudicet. Od Ciebie zaś JW.
Mći Panie Podskarbi N. Koronny, gdy tę virgam
Directionis, a oraz clavim Consiliorum przy-
chodzi mi odbieraé, utinam faustius non
dignius, non sufficiam godney WMPana
Osobie debitas reddere Laudes, alem to przy-
znać powinien, żes w Osobie Swoiey poka-
zał Wielkiego Ossolenskiego antenata swe-
go vivam imaginem, ktory tę Izbę fasti-
bus suis zdobił, Oyczyznę Urbem et Orbem
famâ implevit. Widzieliśmy WMPa glori-
osos conatus, ingentes remos, desudatosq
Labores, iako alto metiendus Aeneas ni-
hil in arte reliquit, aby można było sur-
gentes serenare procellas, za co gratam
nietylko praesentium, ale et posterorum
memoriam wiecznieś sobie obligował,
y teraz norit te Castor à puppis, sis pup-
pi Cynosura meae.

Mowa JmPana Referendarza
koronnego, Marszałka Poselskiego
przy powitaniu Majestatu.

Tym się Nayiaśnieyszy Krolu, Panie, a Pa-
nie Moy Mściwy wolny Narod Polski, filij
libera non serva nad inne monarchie za-
szczycać może, że iako naywyzszemu Bo-
gu Regi Regum cały świat servato illae-
sae Libertatis arbitrio poddane schyla
karki; Deus ideo Pater est non Tyrannus,

quod vellit Libertate coli, tak Polska aemula Polo, krolom y Panom swoim miedzy inszemi Panstwy, ten naydroszszy oddaie Trybut, ze sponte genu flectit, y Caput. Prawda wali y na ziemię, ściele absoluto fulmine Silvarum Culmina Cedros, nayuyższa Nieba zwierzchność, lecz gdy tak Cedry przyklękuią, nie iest to Adoracya ale Casus. Gdzie chce wyśmienitym Szturmem nagania, y nagala sobie okręty Neptun, ale y taka Navium powolność, tempestas est non obseqium. Chibkim nurtem gromadzą się y zlewaią do morza cum Homagio Rzeki, aquae multae, populi multi: ale y taki concurs, y recurs sprawuie abjecta fundi declivitas. Aquae enim aggregantur Oceano, non quia vi innata salsum appetunt, cum dulces sint, sed quod suo moveantur praecipitio. Stawa przed Tronem swych Monarchow iedna tylko Polska tak iak stawa promieniem zawołany do słonca Orzeł. Ardoribus acta ad solem veniunt aquilae quas attrahit unus Majestatis amor. Stawamy, y garniemy się iak Armigerum Respublica dulcis apum do krola swego gromadnie niosąc alvearia, nieciągnie metuenda Potentia Regis, bo ten żądła nie ma, idą do Pana y za Panem z tego tylko instynktu że Rex Pater est, materque simul. Oddaiemy Coronato Capiti Poddanską Adoracyą, ale karki Nasze, nachiła Nam samo tylko serce, non servile

jugum

jugum movet ad mandata jubentium. Przyznać muszę, całuią y insze Narody złote[y] bertem Swych Monarchow ręce, lecz z tey przyczyny, że ungves timent, niby pogodnym okiem wpatruią się w Swych Dziedziców twarzy. Maią racye prima vitæ pericula censent amare infestum Galbam non inspexisse. Tysiącz kolorami kształtować zwykli poprzysiężoną Wierność, ale ią Servitutis umbra maże, et umbraticæ Fidelitatis imagini przypisuie Epigraphen: Quos cogeris esse fideles, opus est esse rebelles. Ze krwią, et cum primo Semine Patrum inkorporowane innym Poddaństwo, umowiona zaraz od Piastunek niewola, y z rosli w Łykach y kaydanach Cives opprobria sunt dominantium, potiusq[ue] sunt simulacra animalium, quam hominum qui necessitate parent. Jezeli mi się godzi quadrigum gloriæ currum innym Monarchom sprzęgać, Niech Lew Liczne z całego Swiata zbiera Łupy, niech przytym że Wozie ze Lwem zafasowany człowiek Subtili ratiocinio w ktorym bołwiek Swiata kraiu do terminu Szczęścia bieży, Niech Woł Europy dites manipulos zabiera y zwozi. Pochwalić się musiemy Polacy aqvila desuper qvatuor eorum, nad wszytkie innych krolestw insignia, y nad Ludzką prawie kondycyą Orzeł Sobie Nasz postępuie, bo lubo urodzony wylatuie wolnością, nescit frena pati, iednak za skinieniem Swych moderatorow tą drogą przy niezwiązanych Skrzydłach spieszy, y Panow Swych głosiam ucieie, dokąd inne necessitate jugo ire muszą.

podrozgą herbowne Europy, y Swiata anima-
lia. Itać to iest Princeps gloria Regum li-
bero hominum Majestati, non trabeato pe-
cudum gregi praesidere. Te są vicaria Divum
sceptra nad wolną ludzi panować wolą, ta-
ką tylko nie muszem czynić, y mieć Regni
cohaeredes. A że do tych czas od gubernium
wolnego Panstwa tego przybiera sobie gu-
bernatora mundi Providentia Vice Reges,
a oraz immortalitate factorum Vice Deos,
y ztąd się widzieć może. miało to krolestwo
Pneumatica magnitudine wielkich, miało
Justitia Justificante gentem. Sprawiedliwych,
miało terrores hostium, delicias Populi, dis-
cordium Statuum Statores, miało Septem Mon-
strorum domitores, miało Scutum univer-
sae Christianitatis, cui austria Laurus, et
fuit orbis Luna corona globo. Te wszytkie
tytuly et non inania nomina rerum, zwy-
ciężać tytul, żeś iest Nayiasnieyszy Mlwy
Panie, nie tylko voce Populi, ale wszytkich
Stanow Rzpltey recognitione Polona Stator
Libertatis. Niech innych niebiorę dokumen-
tow, umiesz niezwyciężony krolu attempe-
rować waleczne Sily swoie in hoc Deum
imitatus, qui cum posset esse absolutus, ma-
vult esse Arbitrijs hominum Subalternus,
co principalius majestuosior, cum sit Do-
minus Dominorum, non Domitor Servorum.
Wzięta od Otthona Antenata twego korone,
Polska dla niezwyciężonych Potomka Skro-
ni, od niego dana, Tui Sanguinis munus,
ceu domesticum ancile konserwuiesz, y nie-
znośną poczytałbyś imienia notę. Si qua
Scipiones vovere dona, Scipiadae abolerent.

Tey

Tey koronie August pierwszy z Jagellonow idą-
cy przydał nieoszacowaną Perłę Libertatem.
Niech kościelnich Skarbow bayki centoculis
pilnuią vigilijs, gdy prawie bez widza, y
stroza kleynot Nasz w otwartym Lini się
polu na obronę Iego, ecce duo gladij, satis est,
ze dwoch Nayiasnieyszego Domu Twego mie-
czy, krolestwu, y wolnośći ieden, a Niebu dru-
gi, unus pro Regno, pro Cœlo sufficit alter.
wiszą circumcirca tey korony, pogranicznych
Sąmsiadow Liczne Woyska Ius belli sunt, ar-
ma sibi, stoią gotowe ad convulsionem Fœde-
rum, et Pactorum pretensye sub signa col-
lectus miles gravissima est bellandi ratio.
Że plenâ et Serenâ fruimur tranquilli-
tate, lubo Nas fulminantes otoczyły nubes
unigenio Regni, sameto tylko Fortunie W.
K. Mci P. N. Mtsc, a bardziey Oycowskiey Iego
czułośći przyznać, y to templum pacis de-
dykować powinniśmy, z ląd uznaię, quis
gentis amor serciem W. Kr. Mci P. N. Mtsc
dyryguie pari z Augustem Rzymskim elo-
gio mowić mogę, viscera potius lacerari,
quam Provincias perturbari annuisset Prin-
ceps optimus. Niech Nayuyzszemu Persyi
Monarsze krolestwa reprezentuie widzia-
na przez sen Statua, Prowincye, Woiewodz-
twa, Ziemie y Powiaty członkami te są u-
koronowaney złotem głowy Caput aureum.
Twoim tedy Zyciem Nayiasnieyszy Panie to
Corpus Twoie ex multis membris coalitum
żyie, twoim tchnie niezwyciężonym duchem,
y czuć byś musiał vivo sensu doloris gdy by
się choć pars iaka fitilis pedum zranić

miata. Więc przychodziemy cum Corpore do Głowy, przychodziemy do Pana, sed Dominum sc fronte negat, potiusq fatetur fronte Patrem. Nieodpycha od Thronu armatus fulmine vultus, nieczyni wstrętu odiosa supercilij gravitas, nietamuie konfidencyalnego accessu pochmurne oko, quotus, qualiscu Princeps est, visus Civium, securitas temporum, beatitudo populorum est. Przychodziemy delegata Potestas imieniem całego Panstwa Twego Plenipotentiarij, od pozostałych w Domach Braci, tym weseley, im cięzsza nam była pœna damni przez dwa Seymy visione carendo beatifica. Niesiemy wielkie a Libera gente munus wiernego Poddanstwa tributum, et in tributo rati habemus Regem. Charakter to nasz bez suspicyi, wierni, stateczni, y kochaiący Poddani przed Panem pronâ adoratione unizamy się. Nizeli od Leges ex singulorum desiderio cudendas przyidzie, nizeli Stany zgromadzone votowaé zaczną, naprzod Nayiaśnieyszy Mściwy Panie votivo poplite supplices Naywyzszemu Bogu et Oecumenica Providentia W. kr. M. P. M Mtº aras ponimus, nieśmiertelne oddaiąc dzięki, ze naszym in Arte obradom adversantes Procellas Oycowskim Staraniem uglaskawszy, iuz mozemy consiliorum onerariam optato sistere portu, et portum Rex ipse facis. Za ktorą tak skuteczną et omnes charitates przewyzszaiącą ku Poddanym miłość Legem ponere fatis, sub Legem się fata cadunt

unanim

unanimi votorum nexu usiluiemy. Zyi Miłościwy Panie tak długo, iak długo Rzymskie Panstwo swego Augusta a Condita Urbe wyglądało, Zyi tak długo, iak, to twoie krolestwo od Lecha swych Augustow oczekiwało, zyi długoletnie panuy sławnie y bespiecznie, Polakow kochay stateczni, na ktorych piersiach, tutius, quam Armentarijs, wielcy Antecessorowie twoi zasypiać zwykli. Zyi tak długo, donec Orientem victorijs, Occidentem obeliscis, Europam gloriâ, vicinos terrore, Antecessores famâ, seros Successores benemerendi studio, Religionem demum Romano-Catholicam triumphis impleveris, excesseris, superaveris. a gdy o pocałowanie Ręki krolewskiey iak naypokorniey supplikuiemy; Cum dederis dexteram, cor animosq rape.

Mowa tegoż JmćPana Marszałka Poselskiego, przy upomnieniu się o Wakanse.

Wielkie, y rozne są dokumenta, przez ktore Ziemskich Monarchow iawnie uznawamy, że są Terrestria Numina Reges; Jednych pogodna łaskawość w Niebo niesie, frons mitior aspici, innubiq ore nitens meridies Divum Sedibus invehit: Jnnym czuyne nad Poddanstwem starania między gwiazdami osadzaią, inter Stellas meruere Locari, insomnes Populi Curæ. Jnnym Divinitas attributa, quod aeque in prosperis,

ac adversis, non tam sua, quam suorum incolumitati prospexissent. Ale Naychwalebnieysze krotom attributum posse, et velle rogari, hoc facit esse Iovem, gdysz nulla alias magis arte Deos fieri credas, quam arte largiendi. Wszystkie MtBuy Panie niesmiertelne Ozdoby Twoie ultra humanam Regnantium sortem Ciebie wyniosły, osobliwiey iednak idzie w gorę prętka, a pożądana, proszona a nie targowana, prędzey często doznana, niż wyglądana Szczodrobliwość Twoia, ktora bene meritos Cives honoribus, Civibus honores zwykła decorare; Dokumentem tego tak mała do distrybuty Wakansow konnotacya, pełna Dobroci Panskiey Rzeka, effundit quod plenus habet. Więc nie tak prosiemy, iako ne Jota Legis prætereat, przypominamy dobroczynney W.K.Mci P.N.Mto[illegible] Łasce: Delige Stellas, et vacuo superadde Polo.

Mowa JmPana Marszałka W.K. Wolnięc od Tronu, Jmci Lipskiego, do Pieczęci Mnieyszey Koronne. A° 1724.

Nay wyższego Panowania insigne Złota korona, nieznośnym Monarchom skronie gravaret ciężarem, gdyby im ad mysteria Regni, et cogitationes Orbis ferendas wierne niemiały concurrere Ministeria. I dlategoć Majestaty Panskie, chcąc ulżyć sobie pondus, ktore im razem z koroną incumbit, qualificata przybierać zwykły subiecta, ktorym by Panstw swoich curas bez-

pieczniе

piecznie partiri mogli. Stanowią Vicarias Potestates, ktore Regnantium zasiadaiące mieysca, dant magnis Iura Limitibus. Stanowią munia Provinciarum, aby quisq suum piastuiące munus, onusq, wszyscy et Pace et Bello bene ordinatam sprawowali Rempublicam. Maią wierne przy Boku Rady Lumina Regni, Numina consilij, ktore ad omnes casus provida, promptaq podaią media pro salute Universi. Maią przytomne zawsze Ministeria Status, ktorym Patriae Leges et Iura, fidemq in custodiam oddaią. Do tey Polskiego Nieba Hierarchij Rex omnium, Pater Singulorum JW. kr. Mci P. M. M. na wakuiące post tristia fata Wielebnego w Bogu Biskupa Chełminskiego Podkanclerstwo koronne wzywa dziś Wmci Mci Xiężc Lipski, Prezydencie Trybunatu koronę, abyś dziedziczną chwalebnych Przodkow swoich cnotą, Rady doskonałością, rozumu wspaniałością, et magnis dopomagał szczęśliwie moderari sensibus orbem. Wie dobrze JW. kr. Mć P. M. Mściwy, że takie w osobie swoiey complecteris Wmć qualitates, iakich to poważne Ministerium, et tantae molis potrzebuie. Iawne iest Swiatu Clarum nomen avorum, zacnosci Domu aboriginum Wmu, ktorzy przy wielkich w Rzeptey zasługach, vi Herbownego kleynotu w Dom swoy copiosam wysokich honorow messem wprowadzili. Per Fasces numerantur Avi, miedzy ktorymi sławny ow, y po stuletnim teraz wieku w osobie Wmu redivivus Podkanclerzy, potym kanclerz W. koronę. Lieski, kujawski,

tandem Krolowski Insulat niesmiertelne et in posthumis operibus Cnot, rozumu, y doskonałości Swoiey zapisawszy monumenta, ad aemula virtutum et meritorum Studia, krwi zacney Swoiey imitandam zostawił normam. Będziesz miał WMć recentiores ieszcze Species, et Ideas Virtutis, veriq Laboris na tym Stopniu z Starszego nieporownanych Zasług, nieoszacowanych talentow, y nieustannych Prac pro Patria Collegi Swego inspice, et fac, secundum exemplar. Nie potrzeba WMći remonstrować, co za kleynot w tym ministerium a Dispensatrice Gratiarum JKrMći P. M. Mtᵒ manu odbierzesz, dosyć Namienić, że bierzesz gratiam Signatam, gratias Signaturam, Praw Rzpltey Staterarz, Lydium Złotey Wolności Lapidem. Wiesz WMć dobrze, co będziesz winien piastuiąc ten kleynot: Fidem Regi, Custodiam Legi, Libertati Zelum, Patriae amorem, omnibus aequitatem. Ochotną zatym ręką, a wdzięcznym Sercem, to Supremum JKrMći P. M. Mtᵒ o cnocie, attributach, godności, y zasługach WMći Iudicium, partykularney Łaski Panskiey indicium niezalterowaney oraz in omni Sorte Wierności vinculum odbieray, a składaiąc Signaculum super Cor Tuum, żywą obowiązaney wdzięczności Majestatowi Panskiemu uczyń professyą: Loquaris gratias Domini, et auditas facias omnes Laudes ejus. —

Mowa JmćX. Lipskiego, Kantora Gnieznienskiego, dziękuiąc za Pieczęc mnieyszą koronną miana in Anno 1724 na Seymie.

Gdy by

Gdybym chciał mgie W. kr. Mci P. M. Mttu y Oyczyznie opowiadać Zasługi, na pierwszey ile dopiero poczynaiącey się zawiązłbym się Literze: Domine A, a, a, nescio Loqui, przyszłoby mi zdumiawszy się obmutescere, y na podziękowanie za tak wielkie Łaski, ktoremi mnie W. kr. Mci P. M. Mttwy reples, gdybyś razem y słow Swoich w nieudolne moie niewłożył usta, w ktorych dozgonna wierność, y nigdy nienaruszona brzmieć będzie życzliwość. Uważa cały Swiat w W. kr. Mci P. M. Mttu przez codzienną Łask Jego dystrybutę munificentiam, przez Łaskawe mnie konferowanie Pieczęci przez mnieyszey widzi prodigalitatem, bo in szych Signavit Nomina Virtus w dobroczynnym W. kr. Mci P. M. Mttu Sercu, mnie zaś immeritum promoves, ut allicias ad merendum. Cokolwiek Swiat Polski znayduie preeminencyi y godności, wszystkie te Łaskawa W. kr. Mci P. M. Mttu rozrzuciła ręka, cokolwiek Prześwietny Senat liczy Prymacyalnych, Arcybiskupich krzyżow, Biskupich Pastoratow, Marszałkowskich Lasek, kanclerskich Pieczęci, y inszych Honorow Insignia, wszystkie te w rękach Ich W. kr. M. P. M. M. plantavit dextera, na ostatek w ręce moiey velut in ramo do tych czas inutilis Ligni, szczepisz W. kr. M. P. M. M. frondes honorow, przesadzasz mnie W. kr. Mci P. M. M. z kantoryi, w ktorey decantavi W. kr. Mci P. M. M. Łaskę na Podkanclerstwo, abym częściey W. kr. Mci P. M. Mo głosił Imię ex Stallo Primitialis Cathedrae, ad non postremam Ele-

ctorum Sedem, z Gniezna gdzie aby non sterile-
scat Patria nidus benedicente Cruce z dobro-
czynney W. kr. Mći P. M. M. piastuię Orła. Or-
ła tego, ktory hostibus opponit ungves, inju-
riantibus eripit prædam Wiernych, y zy-
czliwych W. kr. Mći P. M. M. poddanych pod
swoie przyimuie Skrzydła. Orła tego ktory
z Domu mego wypuściawszy, blisko przez sto
lat, po wielu claris meritis volitabat Do-
mach, dziś impulsu W. kr. Mći P. M. M. łaski
w moie wraca się ręce, y uwiszych centuri-
am zostawiwszy, mnie saeculi Jubileum od-
prawować pozwala. Poprzysiągłem Młwy
Panie in hoc Theatro Przeswietnego Senatu
Oyczystych Praw, y Swobod custodiam, ale
niemniey moiey ku Majestatowi W. kr.
Mći P. M. M. wierności, y zyczliwości cu-
stos ero. —

Mowa JmciPana Referenda-
rza koronnego, Marszałka Posel-
skiego, przy łączeniu się z Se-
natem.

Łączy się Poselska Izba N. M. Panie, to iest
łączą się Rzeki z morzem, y morze czynią;
augusta trabes z swemi ścianami, et in-
columitati Publicæ Pałac stawa, do iedney-
że pracy cum clavo przychodzą remi, na-
dzieią w Bogu miniemy Syrtes, w porcie
szczęśliwym stanie Rzplta; Zgromadzenie
to dzisieysze trium Statuum, trzy nieba
reprezentuie, et Cœlos Rex ipse facis, toć
felices in sublunaria mozemy sobie
ominować successus, Zwłaszcza, że Hory-

zont Nasz Salubribus Astris Spem vitæ, sudasq refert aspectibus horas. Dzis to u Nas Festum Pantheon, impleverunt omnes Atria Divi, ut ex unione membrorum vita humana integritas, ita ex unione Civium pullulat Salus Reipublicæ

Mowa tegosz JmPana Marszałka Poselskiego, przy pożegnaniu Izby.

Kiedy iuz de Limine tey Izby wychodziemy, naprzod Bogu naywyzszemu, et gubernanti Regna Providentiæ vota lito, y całem dziękuię Sercem, ze ex Longa et inani disceptatione Wolnych głosow, tandem descendente Spiritu S. uformowat unam animorum harmoniam, sprawił credentium Cor unum. Dziękuię iak nayunizeniey Angelis Provinciarum wszytkim WmMmPP. ze Divum meliore calentes flamine na iedyne tey Oyczyzny Dobro, y Serce Iey oko Skierowawszy, templum Paci, Saluti, communiq Bono z tey Izby in fundamento legum w gorę wynosicie. Idziemy teraz Stellæ ad Solem, magna Deûm Soboles ad Patrem Patriæ. Idziemy non opprimendi a gloria, sed majorum Syderum Lumine adimplendi; tam to majestuosior Campus Libertatis, tam gruntownieysze legum, et Securitatis Armamentarium, et ubi molem omnes iuvant, ne labatur, molem stare necesse est. Zegnaiąc zaś Cœlum Libertatis tę Izbę w affektach Braterskich, w Sercach y pamięciach wszytkich WmMmPP. wieczną Sobie zostawuię Rezydencyą, nunquam

quam desituram zapisuiąc obligationem z Naynizszym podziękowaniem, zeście mnie osądzili godnym Publici Obsequij.

Mowa tegosz JmPana Marszałka Poselskiego, przy pozegnaniu Senatu z Krolem po Limicie

Tylko tak zegnamy W. Kr. Mć P. N. Młtgo, iako Fessi labore Operarij post emensum opus, gdy spoczywaią. Tylko tak a Majestate avellimur, iako gdy od brzegu odbija się Nawa po drozsze Towary, powrot do Portu obiecuiąc. Pozwalasz Nam WKrMć Limity Seymu. To iest dobry Architekt, wolny czas daie, ut fundamenta solidentur, na ktorych potym wspaniała Oyczyzny Struktura gruntowniey stanie, to iest ze interprolatum tempus plures morbos citius sanat, quam cura instans. Za tę Oycowską łaskawość effusis in gratitudinem cordibus dziękuiemy, z tą rozieżdzaiąc się radością, z iaką z Swym Augustem Rzym się rozłączał. Non Populus Romanus ab Augusto, non a Populo Romano Augustus divelluntur. Tak Szeroki Augusta Paludament, ubiq. locorum Romam tegere posset, tak z koncentrowany Rzym z Augustem circumferri ubiq. et tegi valet.—

ULTIMA SUPPLEX INSTANTIA.

Do Aſſeſſorſkich Ultimæ Inſtantiæ Sądow J.K.M P.N.M.
In aſſiſtentia Jaśnie Oświeconych ex SENATORIO Jaśnie Wielmożnych exEqueſtri Ordine Sędźiow, Miłośćiwych Dobrodźieiow naſzych,

Przeciw Kryminałom TORUNSKIM,

Od Collegium Toruńſkiego Societatis JESU.
Przez iednego ex eadem Societate JESU
Ore *Publico* Die *ultima 8bris* 1724. *wnieſiona.*

Jaśnie Wiel: Mćı Panie Kanclerżu Koronny, Dobrodźieiu naß.
Jaśnie Oświeceni Jaśnie Wielmożni Miłośćiwi Dobrodźieie naſi.

KIedy Inkwizycye Torunſkiey niezbożnośći ſą oddane, kiedy *Criminales pœnæ zeloſiſſimo patrocinio* ewinkowane, gdy Honor Boiki, Matki iego Nayświętſzey, Swiętych Patronow Polſkich, y Nieba całego, Magnis Atlantibus ad ultricem vindictam ieſt złożony, ſtawam y ia ſacra Perſona pro ſacro argumento in ſacrario S. ſprawiedliwośći J.O. Miłośćiwych Dobrodźieiow naſzych, nie pretenduiąc Divinæ cauſæ patrocinari, bo tey Stuby tuto fulcitur Olympo, ále ábym mogł *crudum lenire effiendo dolorem.* Stawaią przy mnie *lacrymisq́ per ora diſertis* wołaia *Juſtitiam, Juſtitiam, Juſtitiam!* wołaią y żebrzą. *Res Catholica* po całym Chrześćiańſtwie; *Res Politica* po wſzyſtkiey Europie; *Res Catholica & Politica* w tym Kroleſtwie, u ſądu Krola Pana, ktoremu Wiara Katolicka Koronę dała: u Prześwietnego Senatu, o ktorym prawdźiwe to Elogium: *Senatores in Polonia ii ſunt, qui Romæ Cardinales, rei Sacræ Statores & Politicæ.* Wołaią y żebrzą u Nayiaśnieyſzey Rzeczy-Poſpolitey, w ktorey ſercu głęboko radicatum Urbana VIII. oraculum: *Domini Poloni tamdiu liberi, quamdiu verè Orthodoxi; ubi enim Spiritus Domini, & Libertas.* Wſzak weyrzawſzy po całey Europy Kroleſtwach: *Florentiſſimæ olim Reſpublicæ in abſolutæ Dominationis Monarchias, & Monarchiarum onera* deceſſerunt.* Zebrze naprzod *Res Catholica* Swiętey ſprawiedliwośći. Miłośćiwi Dobrodźieie: uſza-

Poſſev. | Lipſi:

* *Sectarum ſuffragio*

nowanie, cześć, cultûs Duliæ Swiętych Obrazow, inconte-
ſtabile to dogma, artykuł to prawdźiwy Wiary naſzey.
Artykuł wiary: bo in Oriente od Zenonow, Leonow, J-
zaurykow y innych Jconomachow Ceſarzow, niezlic. o-
nych Męczennikow Krwią abundê wyprobowany. Arty-
kuł wiary: bo millionami cudow od Boga potwierdzo-
ny. Niewſpominam innych: w tym Prześwietnym Xię-
ſtwie Mazowieckim, przez tę waſzę Wiſſę pod Wyſogro-
dem Jacek S. Kamienną Statuę Nayświętſzey Matki ſu-
chą przenioſł nogą z tym artykułem wiáry ſuper elemen-
ta elevatus: á to, iako wiemy, áby był to Polſkie ancile
od Tatarſkiey uchronił zelżywośći. Matko Boga moie-
go! ná Tatarſkie w Toruniu napadłaś Pogaństwo: o to cię
bezbozni depcą, rąbią, na publicznym ſtoſie iak złoczyń-
cę palą: o to ćię Nayniewinnieyſza y Nayczyſtſza Pan-
no z Polſkiego Miaſta wyświecaią. Czy teraz ktoremu
Mâcinell: rzeczeſz Juliuſzowi *Et cur me non vocas Reginam Poloniæ?*
Czy ſię tu twoia prawdźi prophecya? *Ecce enim ex hoc Be-
atam me dicent omnes generationes?* o toś w Polſkim pod-
dańſtwie ludibrium: o toś u Toruńczanow przez Pogań-
ſką ſobotkę ſkaczących, iuż nie *Regina Poloniæ*, ale *impi-
iſſimo & plebeio dehoneſtamento Dźieweczka ná ſtos po-
tępiona:* oto cię blaſphemi błogoſławią: *ratuy ſię ſſeroka
Pani, wßak Papiſtowie powiadaia, że ich ratuieß.* O pa-
ſzczęki! o głoſy! o ięzyki! nie Pogańſkie, nie Ludzkie, nie
beſtyalſkie! *Nie Pogańſkie!* bo Mahomet w Alkoronie tę
wielkiego Proroka Matkę, Niepokalanie Poczętą pi-
ſze, nie lży: *nie Ludzkie*, naygrubſi w ktorych tylko lumen
naturæ nie Evangelij ſcintillabat, przeciw ſwoim baiecz-
nym Dianom, ob Virginitatis reverentiam, exceſſivo ho-
nore grzeſzyli. *Nie beſtyalſkie:* Pies na Swietnego Pa-
na nie tak ſię prędko rzuci; blaſk oſoby furorem w nim
hamuie, prędzey ná oſzarpanego mendyka ſzczeka. Mi-
łośćiwi Dobrodźie: nie chcę tu accenſum ignem accende-
re: bo ſerca goreią Pańſkie: alta mente perennat dawne
y zawſze świeże źielonych lat w Kongregacyach jura-
mentum: *neq; permiſſurum ut á meis ſubditis aliquid
contra Tuum Honorem agatur : Sodales eſtis Mariani :*
Torunczanie waſi to poddani: Toruńczanie waſi munici-
pes

P es, waſi *liberti, & improbiſſimâ licentiâ Libertini.* Niech
każdy ad veraces cóſcientiæ piæ tabulas appelluie; ieżeli
in rebus dubiis, in anguſtiis Mariâ invocando, pomocy nie
odbierał: iákże mowić będźiemy: wgodźinę śmierći: *Sub*
tũum præſidium confugimus; ieżeli honor iey od nas o-
brony mieć nie będźie? Artykuł wiary weneracya O-
brazow SS. Po cudownych mieyſcach, gdy ie oczom
pobożnym otwieraią, obſeſſa dæmoniis corpora krzyczą, z
ćiał ludzkich uciekaią, czuią przy nich præſentẽ Divûm po-
tentiam. Smielſze Toruńſkie czartem opętane duſze, o to ie
ná ſztuki ſiekaią, rozdźieraią: przyznac muſzę: *plus po-*
teſt dæmon in homine contra DEUM, quàm in ſeipſo: bo
diabeł dyſputuiąc z S. Michałem Archaniołem *de Moy-*
ſi corpore, non eſt auſus inferre iudicium blaſphemiæ;
á zaſz nie Swiętſzy Bog! nie Swiętſza Boſka Matka! niże-
li umarłego Moyzeſza ciało? Co im Swięte Obrazy win-
ne? gimnazisty nie łapały: do ſzkoł nie prowadźiły: za-
prowadźić nie kazały: Miłośćiwi Dobrodźieie; oczywiſte
to dokumentum Pogańſkiey, bieſowſkiey Toruńczanow
złośći, że ſamę Religią Katolicką zhańbić, zelżyć, zpro-
fanowáć; chćieli, iákoż zhańbili, zelżyli, zprofanowali. Ci
tedy Swięći Reges z Bogiem kroluiący coram maieſtate
ſądu tego, u tych, ktorzy im, (nadźieia w Bogu) con-
Reges będą, & cohæredes gloriæ, ći proſzą o Sprawiedli-
wość. Proſi Bog Ukrzyżowany, y odiętą przez Toruń-
czanow wyćiąga rękę; *porrigite iuſtitiam, ſublevate iu-*
dicio. Woła Bog Ukrzyżowany *ſuper numerum vulne-*
rum addiderunt: Złość Zydowſka na Kalwaryi iuż nad
Ukrzyżowanym ſævire poprzeſtała; ślepa Longinow To-
ruńſkich zapalczywość nad tym śię paſtwiła, ktorego
zelżywość y ſkały nierozumne czuły. Redundat ná Bo-
gá, y ná Matkę iego, ná Swiętych ta ignominia, ktorą zu-
chwali Toruńczanie Obrazom ich bezbożnie uczynili.
Wſzak Prorokowi, tylko niedobry Saul ſtarego płaſzcza
ſztukę udarł, á wutracie Kroleſtwa karę odnioſł. *Scidit Do-* Vell.
minus Regnum Iſrael à te hodie: á przecie *plus eſt Sta-*
tuam Cæſaris, quàm veſtem luto aſperſiſſe. Wſzak terre-
næ Majeſtates, læſi honoris Crimen w Obrazach ſwych
windikuią. Coby czynili z Katolikami, Acatholici Prin- Lips.
ci-

cipes za swoich portretow odKatolikow wiolacyą?Co czy-
nią Swiątobliwie Orthodoxi Reges? *etiam umbræ Regum*
timendæ, honorandæ;wszak y w Woysku civiliter umiera,
czyi obraz in infami ligno prostituitur? Sæculis cele-
brandus Ludwik przeszły Krol Francuski, vivente nostrâ
memoriâ,náGenueńskieMiasto szesnaśćie tysięcy bōb rzu-
ćić kazáł,y trzy iego częśći in abominationē desolationis
zbombardował,zá to tylko,że licentiosa plebs herby iego
zhańbiła błotem; lubo tylkoFrancuskie lilie terrenæ Ma-
jestatis są znakami, Obrazy Swięte æthereæ Majestatis są
charaktery. Stawa tedy Res Cátholica, ucieka się ad á-
zylum sądu tego. Nadgradza Bog millionami cudow
Obrazowi Częstochowskiemu że Pogańską dwa razy cię-
ty ręką. Niech nadgrodźi Toruń Matce Boskiey honor
restitutione Kośćioła, ktorego ad blasphemias abutitur:
niech nadgrodźi Swiętym restitutione Swiątnic, ktore
prawdźiwym Panom swoim Katolikom powydźierali. Ze
zaś *beneficium est,latronis non pæna, si oblata tantùm re-*
stituat: niech nadgrodźi Toruń *Universæ Rei Catholicæ*,
Lipsius. *per extinctionem publici exercitii* sekty swoiey:niech nád-
grodźi per exilium Prædikantow, ktorych, składki y łzy
Katolickie karmić y odźiewać muszą. Niech nadgro-
dźi przez to, áby ta Sekta, *sentiat se ancillam, non libe-*
ram, non Dominam. A da Bog: że hoc felle oświecone
ślepe ich oczy venient in agnitionem veri luminis, gdyż
Ethnici & Judæi ad fidem invitandi, Hæretici etiam co-
August: *gendi*: w tym punkcie, onym *misereri & connivere, est*
mactare, est perdere.

Zebrze Sprawiedliwośći *Res politica.* Miłośćiwi Do-
brodźieie; wszelkie Magistraty powinne bydź: *forma gre-*
gis, candelabra lucentia, Sal populi, ut sapiat: ideæ pacis ut
concorditer vivat. Magistrat Toruński *deformatio gre-*
gis, Magistrat Toruński, *Cæci & duces Cæcorum*; Magistrat
Toruński *infatuatio populi, turbida Babilon, tumultow*
causa Principalis, & causa omnium nequissimorum cau-
satorum. In Synopsi mowię; przed tumultem ná dwie
godźiny zamknąć kazali BramyMieyskie y kramy;przed
tumultem kule y prochy rozdawali; przed tumultem
kwatery pod komendą Raycow zostaiące, pod sztrofem

30.

30.talerow cùm armis ruſzyli,y to w kwaterach ſamych
tylko Heretykow,nieKatolikow,toć nie na obronęKatoli-
kom, Jezuitom y Studentom; w tumulcie do ſtrzelania nā
Collegium; na Synow Szlacheckich Studentow, Zołnie-
rzy ſwych animowali; po tumulcie winowaycow nie i-
mali; *P. Prezydent ex rebus peſſimis glorioſus* cum *Cri-*
minali iniuria, tak Swiętych & primæ gloriæ Sadow, z
tego ſię chwalił y chlubił, że z tey matni kieſſenia wyniść
maia; głoſić tam execrabile facinus zakazywali, głoſzą-
cych y utyſkuiących więźili; palenie ObrazowKommen-
tem Jezuickim rozpiſali,y garła ſwoie (iákoSekretarz ich
tu w Warſzawie)inwadyowali;ſługMieyſkich;Widemaiera
Sekretarza iako executrices nefandi Conſilij ſui mānus,ad
corporales inquiſitiones Cōmiſſoriali decreto deſtynowa-
nych,y wolą J.K.M.P.N.M.ad ſtatuitionem rozkazanych
tu nie ſtawili;toć, *pallet reus Magiſtratus ne evidentiore*
Criminum Complicitate convincatur. Z tego tedy wſzyſt-
kiego pociągam ich ad culpam & ad pænam. Jeżeli bo-
wiem u Auguſtyna S.& in omni foro; *qui deſinit obvia-*
re cùm poteſt, conſentit; ieżeli u Juſtiniana *par eſt, delin-*
quere, & delinquentes non prohibere; ieżeli u Salviana
prawie de jure Gentium; *in cuius manu eſt ut prohibeat,*
iubet agi, ſi non prohibet admitti. Nie ia ále Chryzo-
ſtom S. to do ciebie Magiſtracie Toruńſki, co do Senatu
Antiocheńſkiego mowi, y konwinkuie; Swawolna pars *ApudGro-*
gminu w tym mieśćie, Teodoſiuſza Statuę cum ludi- *tium l. 2.*
brio ſprofanowali: ćiągneło ná nichWoyſko y nieubła- *cap. 21.*
gany gniew Ceſarſki; lękali ſię niewinni, & non com-
plices, ręce wyćiągał diſſymuluiący w takich zbrodniach
Senat; o rádę Swiętego Káznodźieie Chryzoſtoma proſi;
on ich ad tolerantiam pænarum tylko mogł & ad páti-
entiam Chriſtianam animować: *Ecce facinus paucorum fu-*
it, accuſatio in omnes fertur; ob hoc ipſum (tak mowi do
Senatu całego Miaſtá) *fer pœnas, & ultima lue ſupplicia,*
quòd non adfuiſti, quòd non prohibuiſti, quòd inſanientes
non retinuiſti, quòd pericula non ſubiiſti pro ſalute Impe-
ratoris; (á co zá ſalus Imperatoris w iego Statuach?)
Particeps non fuiſti facinorum (iáko Magiſtrat powiada
Toruńſki,nie nachodźili,StātuasSwiętych, y Obrazow nie

palili;) *laudo hoc, & boni accipio: sed nec, quæ fiebant, impediiſtis, hoc verò iam dignum accuſari.*. Coż mowić? gdyſcie na tumult zawołali, gdy kule y prochy rozdawali, do aggreſſyi animowali: *hoc verò iam dignum condemnari.*

Upadaią tu do nog Miłośćiwych Dobrodźieiow w Heretyckim iarzmie ięczący Toruńſcy Katolicy. Ubogi Katolik pogłowne bogatemu rowne Kupcowi Lutrowi daie. Katolik ślubu brać y żenić ſię bez woli Prezydenta nie może; á coż to zá aſſyſtencya *Parochi*? gdy ſię żeni bez tey woli, więzienia y ſztrofy wielkie cierpi: nie ieſt że to Angielſki papatus? Katolik Sługa w Święta Matki Boſkiey, Mſzy ſłuchać nie może; prze-Bog! y Zydzi tego nie zabraniaią. Náyſproſnieyſzymi pracami y publicznymi w te Swięta bywa nárzucony; w tym Pańſtwie Tátarowie do Baieranow wolność maią. Converſorũ ad fidẽ orthodoxã Kamienice Konfiſzkuią. Miłośćiwi Dobrodźieie prawdziwym Londynem pod Angielſkiemi prawami nie Polſkiemi Toruń widzę. Niepodobna nieznośnych aggrawacyi ná fortunie, ná honorze, tu wyrachować; ſłowem rzekę; áni w Krolewcu y Holandyi Kośćioł Rzymſki, áni w Konſtanynopolu Kośćioł Grecki tey nie cierpi Tyrannij, iáko ſub Rege orthodoxo, ſub, Fide Catholica Regnante, cierpią Katolicy w Toruniu Mieśćie Polſkim. Zaczym tẽ viva Chriſti mẽbra, non arida & reſciſſa, ci Fratres Chriſti, te zawſze poſłuſzne dźieci, ci fideles ſubditi, do poſtronnych potencyi nigdy nie zaglądaiacy z płaczẽ wołaią, ad Vicariam DEI Poteſtatem, do Miłośćiwych Oycow ſwoich, do Panow dobrotliwych ſwoich; orphanorum ſitis adjutores. Supplikuią puſillus grex Chriſti, Zakonni ludźie tyle aggreſſyami Toruńſkiemi zdezolowani, ſub alas miłośćiwych Panow, od tych accipitrow uciekaią; ſupplikuią Kośćioły, Cmentarze; ktore u nich w mnieyſzym reſpekcie niż Toruńſkie karczmy: z płaczem o ſecuritatẽ dalſzą żebrzą; ktora być nie może ſkutecznieyſza, iako gdy totius Magiſtratûs prærogativa cała wſzyſtkie ſubſellia & publica Officia ná Katolickie Oſoby będą przeniesione. Maią Katolicy iuż Divorum Regum Reſcripta, Zygmunta y Władyſławа, maią Konſtytucyą 1638. że

ad

ad medietatem Magiſtratuum pod winą 500. czerwonych złotych powinni być przypuſzczeni: y te prawa in contemptu & in volumine legum tylko butwieią: gdy teraz do ſamey tey przyidźie exekucyi: Miłośćiwi Dobrodźieie; *non eſt præſentis flagitii pœna, anteactorum decretorum in reum executio*: trzeba tego węża ná głowę zetrzeć, *Moab ſit ſervus Izraeli gdy rebellis*. Zebrze Juſtitiam *Res Catholica & Politica* Kroleſtwa tego. Miłośćiwi Dobrodźieie: bez Konſtytucyi, y woli całey Rzeczy-Poſpolitey y Jezuici y nikt Akademij erygować nie może, y nie waży ſię; *Toruń Civitas duræ Cervicis, ob contemptum & audaciam Rupella to Polſka*, Panow własnych Panią ſię czyni. Akademią otworzyli: nayiadowitſzych z Berlina, Hamburgu, Lipſka & ex malæ terræ finibus Scholiregow y Scholarow zaciągaią; co nayokrutniey boli, Catholico corio onym płacą. Detryment przez to cierpi Wiara S.: bo *in hac Schola peſtilentiæ naſcuntur peſtes*, proſtych Katolikow zarázaiące: y teraz actu ſiedmiu Katolikow do ſwych baiek namowili, y áctu ich contra Decreta Konſerwuią. Detryment cierpi Wiara S., bo tym Kanałem ná wſzyſtkie Pruſkie Miaſta ta eluvies wypływa, y Herezya rośćie: bo ex hoc nequitiæ armamentario nayzłośliwſzy wychodzą hoſtes Katolickiey Religij, iáko y tumultu tego wſzyſcy Gimnaziſtowie herſztami ſię być znayduią. Detryment cierpią & leges Patriæ: przeciw Konſtytucyom ta charybdis ná zamącenie Securitatis publicæ y ná pożarcie duſz paſzczękę otworzyła: bo ſię tu uczą *futuri Cives á peſſimis, ut ſtudiosè mali ſint*: bo ſię *Quinctil.* tu uczą ut eam Patriam velint, iáką im burzliwa Cudzoźiemſkich Miniſtellow záiadłość malować in raſis tabulis zwykła. Otworzyli y Drukarnią bez Konſenſu J. K. M. *P.* N. M. Drukarnią? Officinam blaſphemiarum przeciw Niebu & contra Maieſtates in terris adorandas, iáko paſzkwile tu czytane authenticum ſą documentum Drukarnią? perpetuum archivum Sekty & præſidium: mutum os & in luſtra vocale: tą niemą paſzczęką futuris ſæculis nigdy blaterare nie przeſtaną. Exigentia tedy Rei Catholicæ, Sacrò-Sancta tey Korony Statuta pretenduią, ábyśćie Miłośćiwi Dobrodźieie Gymnaſium

in anathema oblivionis demoliować, Drukarnią cale znieść Swiętym dekretem rozkazáli.

Ze zaś *Impius cùm in profundum venerit contemnit :*
Prov. 18. osobliwie Toruńscy Heretycy tylko są od Katolikow *tolerati, nullius iuris tolerantes:* tyle præjudicata liczemy że Decreta J.K.M. maią tylko ut activa non passiva. Suplikuiemy Miłościwi Dobrodźieie o taką sanciẽdorũ exekucyą ktoraby, honorem DEI, honorem judicati, honorem J.O. Sędźiow bez dylacyi, quæ semper friget, instantaneè utrzymała. Mogłbym tu pro domo mea balbutire: ále rany Braci moich Heretycką żádane ręką te im są
Acto. 5. Characteres gloriæ, *pro Nomine JESU contumeliam pati. Pœnas criminales* nie wspominã. *Clericus sangvinem non sitio.* Przyznać się ultimariè muszę, że mi poltrõne terriculamenta, niebespieczne Konsekwencye, Cudzoziemskie implikancye, á severiore stylo usta zámykały, á te nic inszego nie są tylko *tumultuaria partis Spargamenta, non solidi opinio periculi:* ále wierzę Miłościwi Dobrodźie; nie tak S. Kaźimierz Patron Polski od Toruńczanow spalony, żeby nie mogł Krolestwa swego Krolewic posiłkować, iáko Litewskie Woyska posiłkował: wierzę: nie tak B. Stanisław Kostka Patron Polski od Toruńczanow ná sztuki poszarpany, żeby Oyczyznie swey podać ręki nie mogł; iáko podał pod Chocimẽm przeciw całey potencyi Otomańskiey. Zyie; Zyie Nayświętsza Matka lúb od Toruńczanow porąbana y spalona, ieżeli pridem Cœlum & ter-
S. Bern: ra ruissent si precibus MARIA non sustentasset; utrzyma swe Krolestwo, utrzyma swą Koronę Polską. Wierzę ná koniec y przysięgę *vivit Dominus in cuius conspectu sto; facite iustitiam & iudicium, sublevate vi oppressum, & erit pax in finibus vestris, unus fugabit decem millia.*

DECRETUM
INTER COLLEGIUM *SOCIETATIS JESU* TORUNENSE ACTORES,
Atque
MAGISTRATUM ET COMMUNITATEM TORUNENSEM CITATOS,
latum anno Domini 1724.

AUGUSTUS SECUNDUS DEI Gratiâ REX Poloniæ.

Magnus Dux Lithvaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhyniæ, Podoliæ, Podlachiæ, Livoniæ, Smolensciæ, Severiæ, Czerniechoviæque; necnon Hæreditarius Dux Saxoniæ, & Princeps Elector.

SIgnificamus præsentibus literis nostris, quorum interest Universis & singulis: Intercessisse antea Decretum Nostrum Assessoriale, inter Generosum Instigatorem Regni, ejusque Delatores Religiosos: Casimirum Czyżewski Rectorem, Laurentium Marczewski Vice-Rectorem, Casimirum Klimecki, Jacobum Piotrowicz, Martinum Wolański Fratres, & totum Collegium Societatis JESU Torunense, Actores, ab una; atque Nobiles & Spectabiles Ge-

rhardum Thomam Burgrabium, Godefridum Resner Præsidem, Proconsules, Consules, & Ordines, totumq; Magistratum & Communitatem Civitatis Torunensis, citatos, parte ex altera. Idq; in causa & actione ipsis instituta pro eo: Quia illi malevolô animô, odiôq; Fidei Sanctæ Romanæ Catholicæ, in Regno nostro Catholicissimo degentes, contra leges Divinas & humanas, Constitutionemq; ejusdem Regni nostri procedendo, non contenti anterioribus ausibus & violentiis; recenter nacti occasionem, quòd sub tempus Processionis cum Venerabili Sacramento, in Festo Beatissimæ MARIÆ Virginis de Monte Carmelo, in Cæmeterio Ecclesiæ Sancti Jacobi Apostoli, DEO dicatarum Virginum Ordinis Sancti Benedicti, ipso die Dominico Torunii celebratæ, cuidam puero Dissidenti, Ceremonias Ecclesiæ irridenti, irreverenterq; se gerenti, galerum Polonus Studiosus, zelô cultûs Divini ductus dejecerit. Statim absolutâ Processione, in cæmeterio per licentiosos Cives enormiter eundem studiosum converberârunt & vulneribus affecerunt, tandem ex loco Sacro violentè etiam per milites extractum, per plateas ductum, & carceri ac custodiæ militari, uti & postridie alterum innocuum studiosum Polonum mancipârunt, & in eam conjecerunt; cùmq; ad plura postulata Juventutis Polonæ neuter libertati redderetur, imò contumeliosissimè ambo tractarentur, gymnasista quoq; heterodoxæ Fidei, in compensationem captivorum duorum prædictorum studiosorum, ad scholas, insciis Religiosis Actoribus, non tamen cum tumultu, neq; cum ignominia nociva, à studiosis Polonis introductus esset, Plebem licentiosam, ut cum armis variis & bombardis parati essent, turmatim sub pænis pecuniariis convocari fecerunt, in quem finem & portas Civitatis solito citiùs tempore claudi jusserunt, & qualiter plebs procedere deberet ad inferendam Statui Spirituali, atq; locis Privilegiatis, utpote Cæmeterio, Scholis, & Collegio prædictorum Actorum violentiam, malitiosè instruxerunt: unde factum est, quòd eadem licentiosa & seditiosa plebs, taliter in depressionem Statûs Spiritualis & violationem Immunitatum instructa, Citatorum scitu, jussu, mandatô, & subordinatione, nec non conniventiâ, animo feroci atq; crudeli, [etsi jam ad requisitionem Secretarii Civitatis, gymnasista ex schola liberè dimissus fuerit:] eò ferventiùs, quia sol ad occasum vergere, & tenebræ sceleri patrocinari videbantur, bene ad vim inferendam & patrandum nefandum ausum armata, tota mente & corpore pro tunc furorem spirans, post egressum Secretarii simul cum gymnasista (nam eidem ad manus redditus:) planè ex condicto, & de industria, magno cum impetu,

in assi-

in aſſiſtentia militum Civitatis, & exploſione bombardarum pro ſecuritate ſui criminis, majoriq; facilitate ad invadendum & deprædandum, foribus primò ſcholarum ſecuri exciſis ac effractis, catervatim armataq; manu agreſſi, ſcholas omnes & aulam publicam invaſerunt, omnia funditus inverterunt, ſcamna, cathedras, ſellas, fornaces, feneſtras, fores, ad ultimam particulam concuſſerunt, confregerunt, diſſecuerunt, & globis plumbeis trajecerunt. Quod autem magis execrandum eſt: nec Imaginibus Chriſti Crucifixi, ac DEIparæ, nec non aliorum Sanctorum pepercerunt, & quod nec Barbari, nec Ethnici facerent, id Torunenſes in Regno Catholiciſſimo impiè facere auſi ſunt, in honorem DEI, Beatiſſimæ, & Sanctorum ſacrilegè ſæviendo, Pedes Crucifixi amputando, altaria duo, unum Immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ MARIÆ Virginis affabrè, & de novo elaboratum, extructumq; in Congregatione minori Sodalium, alterum ſalutatæ ab Angelo Virginis in Congregatione majori, in partes ſecuribus & aſciis ſcindendo, ita, ut vix locus ſuperſit ubi altare ſecundum fuerit; Icones plurimas Chriſti Crucifixi, Beatiſſimæ MARIÆ Virginis, & Sanctorum, alias dilacerando, alias gladiis confodiendo, alias ſecuribus ſcindendo, ac ne impia crudelitas Sacrilego auſui finem imponeret (licetſi manus ſcribendo tremat, & ambæ ad audita tinniant aures) Imagines Immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ MARIÆ Virginis, Sancti Franciſci Xaverii, & aliorum Sanctorum in publicam plateam inſolenter ac temerariè exportârunt cum ſubſannationibus, illuſionibus, vociferationibus, & blaſphemiis, lingva procaci, effrenatis in omnem malitiam plenis buccis, ac rodentibus Theoninis dentibus, ceu caninis, lædendo carpendo, & contaminando, hoſtes contra honorem DEI, DEIparæ, & Sanctorum conjurati, tumultuoſi aggreſſores, perſecutores Fidei S. Romanæ Catholicæ, terræ alliſerunt; circaq; Imagines illas in terra proſtratas incendio facto, ſaltus indecentes ad normam paganiſmi exercendo, blaſphemando contra DEUM & Beatiſſimam, malitioſiſſimi tumultuarii, plurimas eaſdem Imagines veſanis addixerunt flammis & concremârunt, cum ſumma injuria honoris DEIparæ, blaterando inter cætera, *Brożże ſie teraz Dżieweczko*: *Vivat MARIA*: *&c*: Nec his contenti auſum auſui, ſcelus ſceleri addiderunt: dum eodem cum furore, ac omni genere armorum, violenti aggreſſores, hoſtiliter exciſis ac effractis foribus, ſeu Janua Collegii, in ipſum Collegium, jam profunda nocte tumultuatim irruerunt, cum ſtrictis acinacibus, ſecuribus, aſciis, bombardis longioribus & brevioribus, aliisq; armis, facibus, & candelis accenſis,

cum periculo incendii, bis de industria intentati, ibidemq; in parte inferiori Collegii, omnes fenestras tam ambulacri, quàm cubiculorum, uti & fornaces, fores, concusserunt; cubicula supellectili, ac re vestiarɽa ferme tota, imò & pecuniâ spoliârunt, in vimq; prædæ ac turpis lucri eandem retinuerunt, & retinent. Imagines plurimas: Christi Domini, DEIparæ, ac Sanctorum, in circuitu ambulacrorum signis illicitis despexerunt, aliquas in partes lacerârunt, alias gladiis confixerunt, alias securibus & asciis secuerunt, alias globis è sclopetis trajecerunt, alias pedibus conculcârunt, & in minutissimas attriverunt partes; oratorium in superiori parte Collegii, ejusq; sculptoriam elegantem structuram, multas in partes sciderunt, secuerunt, & detruncârunt. Ipsum Venerabile ex Tabernaculo in summum opprobrium Fidei nostræ jam jam ejiciendum erat â tumultuariis, nisi cujusdam Religiosi precibus flecterentur, quem tamen & alios Religiosos gravissimè concusserunt, & sauciârunt; hypocaustum commune, uti & aliqua superiora cubicula, effractis foribus vastârunt, fenestras gladiis excusserunt, fornaces & fores globis trajecerunt, milites nostros Præsidiarios supervenientes ad sedandum tumultum, cùm armis aggressi sunt, eosq; letaliter vulnerârunt: etiamq, quendam Religiosum Ordinis S. Dominici ad initium tumultûs [veniente ad Collegium Secretario Civitatis:] verberârunt. Hæc & alia prope ad mediam noctem inauditô exemplô, & nefando ausu, ac impio & sacrilego facinore patrârunt, desolatamq; Arabiam tam in scholis, quàm in Collegio, jussu & consensu Citatorum, ac supinâ conniventiâ mediante reliquerunt, exindeq; pænas Legum Regni criminalissimas promeriti sunt. Pro quibus decernendis, tum & statuitione Principalium ac Complicium tantorum scelerum, blasphemorum, & Sacrilegorum, atq; ablatorum restitutione, damnorum litisq, expensarum refusione, citati sunt Citatione Originali, ejusq, relatione, tum propositione ore tenus facta, ac revisione Officiosa per Ministerialem, Combustionis Imaginum & desolationis, ac damnorum, in Collegio & Scholis actorum, in præsentia Nobilium & Officialium coram Actis Castrensibus Kovalevienfibus, Palatinatûs Culmensis, Feriâ quartâ post Festû Beatissimæ Virginis MARIÆ Scapularis, Anno nunc currente factâ & inscriptâ in se latiûs loquentibus sub Actu Varsaviæ Feriâ sextâ postridie S. Laurentii Martyris & Levitæ, die undecima Mensis Augusti, Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quarto, id Decretum nostrum est prolatum. Quô necessariam esse hac in causa Commissionem & Inquisitionem adinveneramus, eamq, decreveramus,

veramus; ad quam expediendam Commiſſarios noſtros Reverendos in Chriſto Patres, Dominos, Chriſtophorum in Słupow Szembek, Vladislavienſem & Pomeraniæ, Andream Załuski, Plocenſem, Epiſcopos; Magnificos Stanislaum Chomentowski, Maſoviæ, Jacobum Sigiſmundum Rybinski, Culmenſem, Ignatium Działynski, Pomeraniæ, Palatinos; Adamum Poninski Gneſnenſem, Andream Dambski Breſtenſem Cujavienſem, Petrum Czapski Culmenſem Caſtellanos; Generoſum Georgium Lubomirski Succamerarium Regni, Venerabilem Dominicum Sieninski Decanum Gneſnenſem, Præpoſitum Cracovienſem ad Eccleſiam Sancti Michaëlis, Officialem Generalem Gedanenſem, Generoſum Jacobum Dunin Regentem Cancellariæ Majoris Regni, Venerabilem Michaëlem Wężyk Archidiaconum & Officialem Generalem Varſavienſem, Prælatum in Cathedra Poſnanienſi, Generoſum Franciſcum Radzewski Succamerarium Poſnanienſem, Venerabilem Aloyſium Humański Eccleſiæ Cathedralis Culmenſis & Inſignis Collegiatæ Varſavienſis Canonicum, Secretarium noſtrum JudiciiqueAſſeſſorem;Generoſos Joannem Georgium Kczewski Succamerarium Mariæburgenſem, Joſephum Nakwaski Capitaneum Ciechanovienſem, Paulum Iaroſzewski Vexilliferum Plocenſem, Franciſcum Poninski Dapiferum Poſnanienſem; Joannem Franciſcum Roſciſzewski Plocenſem, Michaëlem Kalſzteyn Mariæburgenſem Judices Terreſtres; Ignatium Dambski Inovladislavienſem, Joannem Piwnicki Culmenſem, Notarios Terreſtres; Caſimirum Piwnicki Enſiferum Livoniæ; deputaveramus, iisdemque commiſeramus, ut ſi ex ſcrutinio aliqui principales motores tumultûs & violentiarum illatarum, combuſtionisque Imaginum, & blaſphemiarum apparerent eſſe rei, tales ſtricto Arreſto & ſequeſtro, apud Nobilem Magiſtratum Torunenſem detineri mandarent, eosque ad parendum Judicio pro ſumendis pænis idem Magiſtratus Torunenſis ſtatuere teneretur, ipſis injunxeramus, Terminumque partibus poſt expeditam nec ne Commiſſionem præfatam, coram Nobis Judicioque Noſtro conſervaveramus peremptorium. Qui Commiſſarii ſupra ſpecificati, cum ad Civitatem Torunenſem condeſcenderent, ibidemque in Prætorio Jurisdictionem ſuam Commiſſorialem fundarent, & poſt inſcriptam partium comparitionem ad excipienda Confeſſata libera nonnullorum Inculpatorum, demum ad Inquiſitiones auſcultandas proceſſerunt, Juramenta ſuper incorruptos Teſtes Partibus præſtare demandârunt, quæ defacto ab ipſis ſunt præſtita; Poſt quæ præſtita, Teſtes oculatos ſpeciali regeſtro connotatos, ac Partibus ad invicem communicatos, inducere injunxerunt.

xerunt. Quos Teſtes, ex Parte Actorea viginti ſex, & ex parte citata itidem viginti ſex inductos, præviis Juramentis ſuper fideli depoſitione, cum monitione de perjurio, juxta Interrogatoria à partibus porrecta, & ad invicem Parti per partem communicata, examinârunt, auſcultârunt, Teſtimoniaque eorum connotârunt. Poſt quas Inquiſitiones per partes eductas, quoniam ex iiſdem Inquiſitionibus eductis, nonnulli Principales Motores tumultûs & violentiarum, combuſtioniſque Imaginum ac blaſphemiarum redarguerentur eſſe rei; Ideo Inculpatos utpote Graurok Capitanum militiæ civilis Torunenſis, Famatum Zylber Civem Apothecarium & Capitanum Diviſionis Veteris Civitatis Torunenſis, Famatum Walter Civem & Capitanum Diviſionis plateæ pontalis Civitatis Torunenſis, Maciejowski & Weſtphal famulos Vice-Præſidis, Swiderski famulum Præſidentis, Joannem Kall Wach Magiſtrum militiæ Civitatenſis, Karviza Civem & Lanionem novæ Civitatis Torunenſis, Hafft Civem & Piſtorem, Schultz Acuarium, Hertell Coriarium, Mohapt Civem & Propinatorem liquorum, Ioannem Mertz, Ioannem Waz Cives & Sutores, Weſtphal Studioſum gymnaſii, pro majori & ſufficientiori informatione Criminum perpetratorum enucleatione [ſiquidem nonnulli ad corporales Inquiſitiones deſtinari deberent:] ad Nos Judiciaque Noſtra remiſerant. Quos modo præmiſſo connotatos Inculpatos, Nobili & Spectabili Magiſtratui Torunenſi in Sequeſtrum tradiderant, utque eoſdem coram Iudicio Noſtro ſtatueret, eidem Magiſtratui mandaverant, idque ſub onere Cauſæ, & criminali pro non ſtatutis reſponſione. Alios verò Inculpatos, videlicet: Leban ſeu Falsbakier, Iarka, Teyblingier, Oberkram ſcribam Famati Zylber Apothecarii, ſcribam Famati Kleybe, Erneſtum Turkowski ſcribam Famati Heyna, Murifabrum aliàs Mularczyká, Civitati Torunenſi meliùs notos, Lignifabrum aliàs Cieſielczyká, Guttbrodt Lignifabrum, Fick aurifabrum, Nagorny, Conradum Gronau, Godefridum Krygier gymnaſii Torunenſis ſtudioſos, Alexandrum Civem chirurgum, Bazyler Sutorem Germanicum, Doliatorem aliàs Bednarczyka in platea Carnificis apud Viduam Magiſtram famulantem, Krauza, Berent, Bedka Cives Laniones, Chriſtianum Sartoreæ Artis Socium ſeu Famulum Famati Krauz Famulum Famati Sztalkofer Civis Perukarii ſub ſigno aurei Cervi manentis, Klebert Strangulatorum aliàs Powroźnika, famulum Famati Berkla mercatoris, Iacobum Malon ſcribam, & puerum ignotum, famulos Famati Teſmer, nonnullos jam arreſto præventos, cæteros captivandos; & ſtrictiore carcere mancipandos cenſuerant, eoſdemque arctæ cuſtodiæ Nobilis &

Spectabilis

Spectabilis Magistratus Torunensis, usque ad finalem decisionem Causæ tradiderant, sub rigore superiùs expresso. Reliquos quoque inculpatos, videlicet Famatum Heyna Apothecarium, Godefridum Panthel Civem, Aurigam seu famulum Famati Heyna Acatholicum, scribam Famati Fengier Nathanaëlem Blumenszal, Samuelem Werner scribam Famati Dankmeger, Christianum Krauz Famati Szweycman scribam, puerum sub signo albi equi, Famati Pozyna Perukarii famulum, Famatæ Hannau viduæ filium studiosum, scribam Helszt Famati Rosteuscher, puerum Famati Fengier, Godefridum Ludovicum famulum Nobilis & spectabilis Proconsulis, Gryffald puerum famati Reycha, Andream famulantem ad Officinam librariam Civitatis, artis mensatoriæ famulum vulgò *Stolarczyka* Honesti Kinast Magistri, Filium Iuniorem famatæ Rauschowa studiosum gymnasii, Gottlibum filium de villa Lubicz artis papyraceæ Magistri, Coriarium Nosek ex nova Civitate, scribam famati Sztyrna, famulum Lanionis habitantem versùs Ecclesiam Sanctæ MARIÆ Matris DEI, Winter Nobilis Præsidentis, Cornelium Civitatis famulos, Bekier Perukarza, Ioannem foralium Civitatis Torunensis Exactorem vulgò *szarpácz* dictum; inhærendo Decreto Nostro præfato, stricto arresto & sequestro apud Nobilem & Spectabilem Magistratum Torunensem detinendos, & si opus fuerit ibi ubi de Iure venerit pro pænis de eisdem sumendis statuendos, sub rigoribus superiùs expressis sententiaverant. Famatum verò David Heyder, Civis & Mercatoris novæ Civitatis Torunensis, licèt quidem a parte Actorea Inculparetur, & ex educto scrutinio, Immunitatis Ecclesiasticæ per eundem violatæ redargueretur esse reus; verùm quoniam in Tractu Commissionis præfatæ, sponte & liberè fidem Sacram Catholicam Orthodoxam in Ecclesia Torunensi S. Ioannis amplexus esset; idcirco parte Actorea pro eodem instante eundem in fidejussionem partis Actoreæ Venerabilis Collegii Torunensis Societatis IESU relinquendum esse censuerant usque ad ulteriorem Causæ præsentis decisionem, cum hac adjecta declaratione, ut liberum esset famato Heyder, absque ulla molestia per omnes Ordines Civitatis inferenda, commercia sua tractare, Bonis & fortunâ suâ uti frui, & ad velle ac beneplacitum suum iisdem disponere, sub pæna seorsiva super refractarios præfatæ Declarationi Commissariorum Nostrorum, per Iudicium Nostrum irroganda & extendenda; nihilominus is idem famatus Heyder, quoniam supplicationem per partem Actoream Fidejussoriam ad Iudicium Commissariorum interponeret, idque pro eo: quatenus famatus Radzki Civis & Mercator Torunensis, filium ejus in Tractu Commissionis apud se existentem

ſtentem, ſibi Patri extraderet; ille verò in contrarium *Fidei* ortho-doxæ procedendo, veritus ne Pietate Patris permotus *Fidem* Sacram orthodoxam amplexaretur, eundem extra fines Regni malitiosè evexit, neq; evectum poſt trinas declarationes Iudicii præfati *C*ommiſſorialis Patri ſuo reſtitueret, idcirco habita ratione poſtpoſitionis authoritatis *C*ommiſſorialis, tum & Paterni Iuris naturalis convulſionis, eundem pro ſumendis pænis de ipſo, ad Nos, Iudiciaque Noſtra remiſerant. Porro quoniam ultra ſuperiùs expreſſos Inculpatos, ex ſcrutinio coram Iudicio *C*ommiſſoriali expedito, compertum eſſet, Nobiles & Spectabiles Gerhardum Thomam Burgrabium Noſtrum, Ioannem Godefridum Reſner Præſidentem, Iacobum Zerneke Vice-Præſidentem, Iacobum Meyſner, Andream *C*ymerman, *C*onſules Torunenſes, inter Inculpatos intrâſſe: tamen habita ratione regiminis & diſpoſitionis totius *C*ivitatis Nobilibus & ſpectabilibus Gerhardo Thoma Burgrabio, uti ſenio grandi provecto, atque Nobili Iacobo Meyſner, *C*onſuli, prædicti Nobilis Burgrabii (in caſu debilitatis) officii Adjutori, *C*autionem Iuratoriam, obſervata Iurisjurandi Solennitate, coram Imagine *C*rucifixi Domini Noſtri IESU *C*hriſti in eam juramenti rotam: prout Iuri & Iudicio Noſtro poſt finalem deciſionem cauſæ parebunt, neque ſe à regimine Civitatis Torunenſis alienabunt, neque ab executione Decreti diſparebunt, ita eos DEO Omnipotente & Sancta IESU *C*hriſti Paſſione adjuvante præſtare demandaverant. quam cautionem de facto præſtiterunt. Quantum attinet Nobiles & Spectabiles Godefridum Reſner Præſidentem, Iacobum Zerneke Vice-Præſidentem, & Andream *C*ymerman *C*onſules *C*ivitatis Torunenſis, eosdem detineri à tribus Ordinibus *C*ivitatis prædictæ, usque ad finalem Cauſæ deciſionem, Decretique Noſtri executionem injunxerant, ſub rigore ſupra expreſſo. Nobilem verò Wedemejer Secretarium *C*ivitatis ſimiliter Inculpatum, quoniam pro eodem cautio literatoria à tribus Ordinibus *C*ivitatis Torunenſis intercederet, ideo eundem unà cum aliis Varſaviam remittendis Inculpatis ſiſtendum ſeſe ſive ſtatuendum coram Iudicio Noſtro mandaverant, itidem ſub rigore ſupra expreſſo. Quô peractô iidem Commiſſarii Noſtri ad viſionem deſolationis ab intra & ab extra, Collegii Torunenſis Societatis IESU & Scholarum, per tumultum impium Civitatis Torunenſis factæ & perpetratæ ad Inſtantiam Partis Actoreæ ſeſe contulerant, ac juxta Officioſam ante Terminum *C*ommiſſionis, per Partem Actoream conſcriptam, in pleniſſima forma Iuris Viſionem, viderunt, & optimè animadverterunt, omnia

taliter

aliter nefariè facta, & per tumultum perpetrata esse, prout in conscripta officiosè Visione continentur. Qua taliter facta Personali visione, ad enixam supplicationem Incolarum Catholicorum utriusque sexûs, tum & apud Cives Torunenses Dissidentes famulantium, ne iniquîs extorsionibûs post expeditam Commissionem à Superioritate Civitatis Torunensis aggraventur, & angarisentur, præcipuè in expensas Causæ præsentis erogatas & erogandas, quoniam in ullas violentias & crimina per tumultum Dissidentium perpetrata, nullatenus influerent, & se immiscerent; idcirco eosdem ab omnibus extraordinariis sub prætextu ordinariæ Contributionis exactionibus, extorsionibus, & injuriis liberaverant, sub seorsiva animadversione Iudicii Nostri. Quantùm attinet Ephraim Olloff Ministrum Augustanæ Confessionis Civitatis Torunensis, quoniam primò ad Iudicialem Commissionis requisitionem, secundariò ad Iuridicam Termino tacto ex mente Iudicii Commissorialis citationem, contumacem sese præberet, neque ad præstandam Informationem tam ratione gymnasistarum, in sæpe nominatum tumultum intrantium, quàm & ratione scripti pasquinosi foribus Collegii Torunensis Societatis IESU affixi, tum & ad dandam Iustificationem ex Persona sui, in puncto objectæ sibi certæ cum vicinis civitatibus Acatholicis Correspondentiæ & factionis, in præjudicium Fidei Orthodoxæ & Personarum Catholicarum, Torunii, in obsequiis variis existentium, coram Iudicio Commissoriali comparere renueret; Christophorus quoque Giereth Senior Minister Torunensis Augustanæ Confessionis, quoniam scriptum certum læsivum, typô Civitatis Torunensis impressum, varias calumnias contra Sacram Sedem Apostolicam Fidem Orthodoxam, tum & Statum Reipublicæ, in se continens, Nobili & spectabili Iacobo Meysner Consuli, Præsidi Cameræ & Scholiarchæ Gymnasii Torunensis, in applausum fœderis Conjugalis, & in contemptum durantis Commissionis dedicare, ac varia per loca plurima efferre exemplaria variis Personis ausus esset, & temere præsumeret, neque ad justificationem scripti sui læsivi & calumniosi, licèt multoties per Secretarium Civitatis Torunensis vocatus, coram Iudicio Commissoriali comparere vellet, imò se à comparitione abstraheret; idcirco utrosque pro disjudicatione, ratione præmissorum omnium, ad Nos, Iudiciaque Nostra remiserant, & comparere sub rigore pænarum contra Calumniatores legibus Regni descriptarum mandârunt. Ad extremum Indicentes omnes: videlicet: Conventum Torunensem Sancti-Monialium Ordinis Sancti Benedicti, Conventum Torunensem Ordinis Prædicatorum S. Dominici,

Venerabilem Severinum Szczuka Episcopum Ioppensem, Suffraganeum, Archidiaconum & Officialem Generalem Culmensem, Præpositum Ecclesiæ Parochialis Torunensis Sancti Joannis, singulos pro suo Interesse; atque Conventum Ordinis Sancti Francisci ratione proprietatis Ecclesiæ Beatissimæ MARIÆ Virginis, nulliterq; ejusdem Ecclesiæ per Acatholicos Civitatis Torunensis ac Monasterii sui per eosdem in gymnasium conversi possessionis; Quoniam pars citata eisdem Indicentibus sese opponeret, licèt connexionem cum causa præsenti habere nonnullæ Indictiones viderentur; ne tamen Parti citatæ aliquod præjudicium inferretur, ad Nos Iudiciaq; Nostra pro disjudicatione, & partes cum paratis Inquisitionibus remiserant, conservando iisdem Terminum peremptorium; A qua sententia Commissoriali appellationem, citata Pars, ad Nos, Iudiciumque Nostrum interposuerat, eamque non admissam extraditis citationibus Prosecutorialibus prosecuta est; Decreto Nostro supra de Actu specificato, & Actu Commissoriali, Sabbatho post Festum Exaltationis Sanctæ Crucis proximo, anno præsenti millesimo septingentesimo vigesimo quarto expedito, tum Citationibus Prosecutorialibus in se latiùs præmissa enarrantibus. Quo in Termino ex præfata Remissa conservato, & ex Prosecutionibus per citatos extraditis provenienti, dum Partes hîc Varsaviæ Feria quinta ante Festum Sanctorum Simonis & Iudæ Apostolorum proxima die vigesima sexta Mensis Octobris, anno præsenti; Et quidem Actorea: Generosus Wyrożembski Instigator Regni Personaliter, Religiosi Casimirus Czyżewski Collegii Torunensis Rector, Matthias Przanowski Presbyter, Iacobus Piotrowicz, Martinus Wolański Fratres Societatis JESU personaliter, suîs & aliorum nominibûs, cum Nobilibus Michäéle Nagrodzki, Joanne Złotorowicz; citata verò Pars per Nobilem Christianum Klosman Secretarium Civitatis Torunensis personaliter, cum Nobilibus Chrysostomo Boguszewski & Francisco Cygler judicialiter additis Defensoribus, coram Nobis, Iudicioque Nostro comparerent, eundemque Terminum attentarent, & secum de admissibilitate & prosequibilitate appellationis, legalitateque nec ne Sententiarum Commissorialium, controverterent; atque Venerabilis Antonius Donadzki Ecclesiæ Sancti Laurentii extra mænia Torunii Præpositus, uti Venerabilis Severini Szczuka Suffraganei Culmensis & Præpositi Ecclesiæ Sancti Ioannis Torunensis, & simul Communitatis Catholicæ Torunensis, Plenipotens personaliter, tum Nobilis Albertus Włoszkiewicz Plenipotens Pellionum Catholicorum Torunensium, & Venerabilis Michäél Hankiewicz Plenipotens Venerabilis Abbatissæ DEOdicatarum Monialium

Regulæ

Regulæ Sancti Benedicti Conventus Torunensis personaliter; nec non Religiosus Bonaventura Murczyński Ordinis Sancti Francisci de observantia, tum ejusdem Nominis Religiosus Kopaczewski Commissarius Terræ Sanctæ, Ordinis ejusdem Conventus Varsaviensis, suîs ac totius Provinciæ suæ Nominibûs Personaliter, cum Nobili Antonio Czeszkiewicz ad causam præsentem, cum Iuribus suis, ad Ecclesiam Beatissimæ MARIÆ Virginis Torunensem habitis intervenirent, & se indicerent. Nos cum Consiliariis & Iurisperitis Nostris, causam præsentem ad Feriam 2dam proximè futuram rejecimus, Terminum Partibus conservando, pro quo Termino Partibus utrisque Inquisitiones in Iudicio Nostro reponere mandavimus, sub onere causæ. In Termino itaque hodierno, ut supra, ex Rejectione conservato, legitimè ad præsens proveniente, & hucusque continuato Partibus prænominatis, Generosis, Vladislao Wyrożembski Instigatore Regni, & Adamo Dorengowski Vice-Instigatore Regni, tum Religiosis Casimiro Czyżewski Rectore, Matthia Przanowski Presbytero, Iacobo Piotrowicz & Martino Wolański Fratribus Societatis IESU personaliter, suîs & aliorum, totiusque Collegii Torunensis Societatis IESU nominibûs, cum Nobilibus Michäele Nagrodzki & Ioanne Złotorowicz; Citatis verò, & Incarceratis, per Nobilem & Spectabilem Ioannem Fridericum Hawenszteyn Consulem, Honoratos Godefridum Augsztyn Scabinum, Iacobum Gemeiner & Andream Kircheysen Sexaginta viros, atque Nobilem Christianum Klosman Secretarium Civitatis Torunensis, suîs & aliorum Nominibûs personaliter, cum Nobilibus Chrysostomo Boguszewski, & Francisco Cygler defensoribus Iudicialiter additis, coram Nobis, Iudicioque nostro comparentibus, eundemque Terminum attentantibus. Et Actoribus quidem scilicet Religioso Rectore totoq; Collegio Torunensi Societatis IESU ex Citatione sua, tum Protestatione coram Actis Castrensibus Kovaleviensibus, feria quarta in vigilia Festi Sancti Laurentii Martyris, anno nunc currente facta, proponentibus, exhibitisque visione per Providum Albertum Kupczewicz Ministerialem Regni Generalem, in Præsentia Generosorum Officialium Terrestrium, Collegii & Scholarum Torunensium, desolationum, bene & diligenter in loco loci in recenti conscripta, & eorundem Generosorum Officialium Terrestrium ibidem præsentium manibûs subscripta, & per oblatam circa ipsius recognitionem ad præfata Acta Castrensia Kovaleviensia, feria quarta post Festum Beatissimæ ac gloriosissimæ Virginis MARIÆ Scapularis proxima, anno itidem currente porrecta, nec non obductione sub

eodem Actu vulnerum lividorum, converberationum & obsangvinolationum, Religioso Casimiro Czyżewski, & Fratribus Andreæ Gaykowski, ac Iosepho Rożański, ejusdem Collegii Societatis JESU Torunensis, circa violentiam per gverrham tumultuariam, plebis Communitatis Torunensis, Collegii præfati Invasionem, inflictorum factâ, tum arrestô officiosè impositô super Personis, Davide Heyder, Leban Fasbakiet & aliis violentiarum & criminum in citatione & protestatione specificatorum patratoribus, in relatione ejusdem Arresti coram Actis Podguriensibus, die sexta Mensis Septembris, per providum Albertum Kupczewicz Ministerialem Regni Generalem, recognita, expressis, iisdem productis, & Actu Commissariorum Nostrorum supra specificatorum Iudicialiter perlecto, Remissas præfati Iudicii Commissorialis ad Nos & Iudicium Nostrum factas expediri, & contenta suæ Citationis decerni petentibus; Generosis verò, Joanne Vladislao Wyrozembski Instigatore, & Adamo Dorengowski Vice-Instigatore Regni, pro tantis sceleribus in DEUM, & Beatissimam Virginem MARIAM, & Sanctos, ac Fidem & Religionem Catholicam Romanam, in hoc Regno dominantem, perpetratis, tam Præsidentem quàm & totum Magistratum ac plebem Acatholicam tumultuantem, pænis criminalissimis, toti Christiano Orbi exemplaribus, nempe concremationis in vivis, circa extractiones lingvarum à tergo per Executores Iustitiæ affici, Fana eorum Lutheranica, gymnasium & typographiam, totamque mobilem & immobilem cujusvis substantiam confiscari, Ecclesias antiquitus Catholicas per eosdem indebitè possessas, anteactis Possessoribus Catholicis adjudicari, & ne quispiam Lutheranus in futurum in murata Civitate Torunensi habitare, vel pernoctare audeat, severè prohiberi, postulantibus. Jam verò eorum specialibus Delatoribus Religiosis Fratribus, Martino Wolański & Jacobo Piotrowicz, ob non statuitionem Inculpatorum, arrestatorum, Principalium & Comprincipalium, ac Complicum in sequestro Nobilis Magistratus Torunensis, ad tenorem Decreti Nostri, per idem Iudicium Commissoriale relictorum, sub onere Causæ & responsionis, in ordine ad examen illorum Iudiciale, & destinationem nonnullorum ad Inquisitiones corporales, injunctam & demandatam, pænas contraventionis, tam super Nobili Magistratu, quàm ordinibus Civitatis extendi, & nihilominus quatenus Decreto Nostro & Commissoriali in instanti satisfaciant, eosdemque inculpatos, arrestatos, & sequestratos, tum filium Famati Heyder Civis Torunensis, noviter Catholici facti, coram Iudicio Nostro sub forti eaque militari executione & onere causæ statuant, ante

omnia

omnia decerni, & circa Decreta Commiſſorialia ſe Actores conſer-
vari, petentibus. Tandem in ulteriori Tractu, eadem Parte Acto-
rea, Inquiſitiones coram Iudicio Commiſſoriali expeditas, in occlu-
ſis ac Sigillatis rotulis, ſatisfaciendo Decreto Noſtro, producente
& in Iudicio reponente, ad lectionemque earundem inquiſitionum
condeſcendendi, ac remiſſionem expediri, & pænas ut ſupra, tum &
ratione contraventionis Decreto Commiſſoriali ſeorſivas decerni, po-
ſtulante; In contrarium Parte citata, & Proſecutionum Actorea;
appellationem à ſententia Commiſſoriali, ad Nos, Iudiciumque No-
ſtrum interpoſitam admiſſibilem fuiſſe & ad præſens proſequibilem
eſſe, ſententiamque eandem Commiſſorialem caſſari à ſtatuitione
Inculpatorum Varſaviæ coram Iudiciis Noſtris injuncta, ſe liberari
ſupplicante, atque contra Teſtes nonnullos exceptiones ſuas in ſcri-
pto producente, tum & rotulum Inquiſitionis ſuæ eductæ occluſum
& obſigillatum reponente; In oppoſitum Actorea Parte locū prætenſæ ad-
miſſibilitatis & proſequibilitatis appellationis non eſſe, nec à pænis contra-
ventionis Decreto Noſtro & Commiſſoriali, ipſos liberari poſſe;
Propterea: quia vigore Iuris Culmenſis & Saxonici ſtante pede, à
decretis Commiſſorialibus non appellârunt, neque intra decendium
juxta obſervationem Reverendiſſimi Lipski, & continuam Curiæ No-
ſtræ praxim, extraordinariè de proſequenda proteſtati ſunt, imò
eadem Decreta, per Iuramenta ſuper incorruptione Teſtium tum
de ſtando Iuri, & parendo Iudicato, neque in Actu Commiſſoriali
præſtita acceptârunt, Teſteſque quos inducere voluerunt & notulam
ipſorum ſubſcripſerunt ad Interrogatoria ipſorum examinati, & In-
terrogatoria Partis Actoreæ ipſis communicata fuerint, nullumque
gravamen eis illatum ſit; & quia ab acceſſoriis & in puncto ſta-
tuitionis vigore cōſtitutionis Regni Añi milleſimi ſexcēteſimi ſeptuageſimi
appellationes prætenſæ admiſſibiles & proſequibiles non ſint, ſitque
ejusmodi petitio præpoſtera, uti poſt Decretum Iudicii Noſtri de-
mandatæ repoſitionis Inquiſitionum excipiendo, dicente, ac ideo
cum non conſtet de gravamine, aſſertam appellationem inproſe-
quibilem eſſe, inferente. Interveniente quoque ad Cauſam præſen-
tem, Religioſo Provinciali Ordinis Sancti Franciſci Minorum Con-
ventualium, ac interventionem ſuam admitti atque ſe circa Iura ſua
ad Eccleſiam Beatiſſimæ Virginis MARIÆ habita conſervari, Reli-
gioſorum verò Bernardinorum interventionem ad Eccleſiam ean-
dem factam rejici ſupplicante; interveniente quoque Religioſo Re-
ctore totoque Collegio *Plocensi* Societatis JESU, per Religioſum
Andream Rutkowski Societatis IESU, ratione Iuris & prætensionis

prædicti Collegii ad eandem Civitatem habitæ, interventionemque ſuam admitti poſtulante. Nos cum Conſiliariis & Iurisperitis Noſtris, auditis partium controverſiis, allegationibus, & defenſis, ſuſpenſa cognitione admiſſibilitatis & proſequibilitatis, appellationis, legalitatisque nec ne ſententiarum Commiſſorialium, ad lectionem Inquiſitionum per Partes repoſitarum juramentô comprobatarum, condeſcendimus. Quibus lectis & per omnes circumſtantias matura deliberatione diſcuſſis; ſiquidem Iudicio Noſtro patet, & ſufficienter deductum eſt: quod in Civitate Torunenſi [quæ olim tota fuit Catholica:] Cives, Incolæ, & populus Auguſtanæ Confeſſionis Acatholicæ, abutendo beneficio Reipublicæ, Religionem ipſorum hoc in Regno Catholico tolerantis, aliquoties jam (uti Acta teſtantur:) inſolenter & violenter, tumultus & ſeditiones contra Catholicos & Spirituales Perſonas excitavit, & nunc recenter in contemptum ejusdem Fidei Orthodoxæ Romanæ, perturbationemque Pacis & tranquillitatis publicæ, ac in convulſionem Legum & Conſtitutionum Regni, præcipuè Anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptimi, quæ Religioſis Societatis JESU & Studioſis Scholaribus in Civitatibus Terrarum Pruſſiæ, ſingulariter in eadem Civitate Torunenſi, omnem præcavit ſecuritatem, improba temeritate & audacia ducti, ex levi cauſa dejectionis, videlicet galeri de capite cujusdam Acatholici irreverenter Proceſſionem cum Sanctiſſimo Sacramento, in Solennitate Feſti Sacratiſſimi Scapularis, Beatiſſimæ MARIÆ Virginis, per cæmeterium Eccleſiæ Sancti Iacobi Religioſarum Monialium Ordinis Sancti Benedicti, annô præſentî celebratam prope ſtando intuentis per Studioſum Catholicum, zelô cultus Divini ductum, factæ, eundem Studioſum in cæmeterio Eccleſiæ præfatæ ſpreta illius immunitate Famatus Heyder colaphizavit, & cum Famato Karwiza aliisque concivibus ſuis ex cæmeterio violenter extraxit, ac cuſtodiæ militari civili tradidit, ad poſtulationemque Studioſorum, tam idem Heyder quàm Nobilis & Spectabilis Reſner Præſidens, eundem Studioſum ex carcere dimittere noluerunt, imò in craſtino alterum Studioſum propterea ac ſi quod precibûs ſuîs, tam eidem Famato Heyder, quàm & Nobili ac Spectabili Reſner Præſidenti moleſtus eſſet, incarcerari fecerunt, talique incarceratione & ad crebras preces Studioſorum denegata illorum excarceratione, eosdem Studioſos Catholicos Polonos ad abducendum viciſſim gymnaſiſtam Acatholicum ad ſuas Scholas provocârunt, tumultumque & gverrham iidem Acatholici excitârunt, quem tumultum Nobilis & Spectabilis Præſidens, ſub cujus poteſtate populus Torunenſis erat, prout

prout ad initium non compescuit, ita postea cum idem tumultus invalesceret, nullum consilium cum Civitatis hujus Consulibus, de sedando tumultu, fecit, qui tumultuans populus dimissione gymnasistæ Acatholici Studiosi non contentus, animis ferocibûs & magna vi ac impetu cum armis primò Scholas, demum & Collegium Religiosorum Actorum effractis & exsectis foribûs invasit, hypocausta, cubicula, scamna, sellas, cathedras, fornaces, fenestras, sacellum, Congregationes binas Beatissimæ Virginis MARIÆ & in iis Altaria duo in particulas securibûs confregit, tandem & Imagines Crucifixi Salvatoris Nostri, DEIparæ, multorumque Sanctorum dilaceravit, acinacibûs confodit, dissecavit, & nonnullas Imagines statumque DEIparæ & Sanctorum Regni hujus Patronorum ac aliorum exportando accensó igni in platea ante Domum Nobilis & Spectabilis Zerneke Vice-Præsidis imposuit & combussit, & per hunc ignem Imagines cremantem saltando, varias blasphemias effrenatîs in omnem licentiam lingvîs effutire præsumpsit, Religiosum Rectorem & duos Confratres ejusdem Societatis JESU convulneravit, converberavit (uti obductiones loquuntur:) ex quibus unus concussus de vita periclitatur; ac post cessatum (quinque circiter horis durantem:) tumultum, in sceleratos tumultuantes Cives & incolas præfatus Nobilis & Spectabilis Resner Præsidens advertere & inquirere tanta crimina neglexit, impunitaque reliquit, & aperté se conniventem huic tumultui contra paucos Studiosos ex minoribus scholis [ex majoribus enim jam vacabant:] circa Collegium commorantes, & contra Actores excitato, reddidit; Nobilis quoque & Spectabilis Zerneke Vice-Præses ex vicina Scholis & Collegio Actorum Domo sua lapidea per fenestram aspiciendo tumultuantes Cives ad sedandum hunc tumultum [uti ex Officio suo tenebatur:] se non applicavit, imò ut milites & Cives bombardas ad Studiosos exploderent, mandavit, ignemque ante suam Domum lapideam & in eo combustionem Imaginum passus est, & nisi ad finem tumultus eum extingvi curavit; Ideo ex præmissis & aliis rationibus Iudicialiter illatis & deductis, memoratos Nobiles & Spectabiles Resner Præsidem & Zerneke Vice-Præsidem Torunensem pænas criminales succubuisse adinvenimus, & decernimus. Quatenus Religiosi Actores per Religiosum Jacobum Piotrowicz, Martinum Wolański, Fratres Societatis IESU, vel unum ex illis eosdem Nobiles & Spectabiles Resner & Zerneke cum sex Testibus sibi genere similibus Sæcularibus Personis Iuramentô coram Commissariis Nostris ad Executionem Decreti Nostri præsentis assignatis convincant; Et

 quidem

quidem Nobilem & Spectabilem Resner Præsidem in eam rotam
quia ipse per Carcerationem Studiosorum ex levi causa & non di-
missionem eorundem ad preces Studiosorum occasionem tumultûs de-
dit, eumque tumultum sedare potuit, & non sedavit, imò propter
non adhibitum Consilium Magistratûs, & per mandatum militibus
ac Decurionibus datum, tumultum eundem auxit, & culpâ ejus in-
vasio & devastatio Collegii & Scholarum ac Sacrarum Imaginum
dissectio & combustio à tumultu facta est, pænasque criminales
promeruit; Iam verò Nobilem & Spectabilem Zerneke Vice-Præ-
sidem in eam rotam: quia ipse quoque ad tumultum sedandum
ex Officio se non applicavit, eumque per data mandata ad ejacu-
landas bõbardas ad Studiosos *Catholicos*, in cæmeterio & in Scholis se con-
tinentes auxit, combustionemque Sacrarum Imaginum ante suam
Domum conniventer passus est & dissimulavit, ac pænas crimina-
les promeruit; ita illos vel illum & Testes DEO & *Passione* Chri-
sti adjuvante. Quod juramentum postquam præstiterint extunc u-
trosque tam Resner *Præsidem*, quàm Zerneke Vice-Præsidem To-
runenses capite plectendos esse sententiamus, bonaque Resner Præ-
sidis omnia confiscamus. Actuales autem Cæmeterii Scholarum &
Congregationum ac Collegii Torunensis Societatis JESU Invasores,
violentiarum manuales patratores, & Principales hujus tumultus Au-
thores, quos Inquisitiones eductæ arguunt esse reos, utpote Heyder,
Mohapt, Hertel, Hans Krysztoff, *Mularczyk*, *Cieśielczyk* ignoti
nominis Bekier, Guzikarz, Mertz, Wąz Sutores, capitibûs plecten-
dos esse statuimus, tum & alios non solùm invasores sed & bla-
sphematores, Imaginum combustores, & quidem Karwiza Lanio-
nem, Szultz *Iglarz*, Hafft *Piernikarz* prævia amputatione manuum
dextrarum, nec non Gutbrodt capitibûs similiter plecti debere, id-
que in foro publico Civitatis Torunensis, vel aliò ibidem suppli-
ciorum loco solito in theatro sententiamus prævia tamen simili ho-
rum omnium supra specificatorum per Religiosos Actores præno-
minatos ut supra juratoria convictione, prout objectorum Crimi-
num sunt rei, & ejusmodi pænas promeruerunt. Corpora verò e-
orum, & quidem Corpus Karwizy Lanionis in quatuor
partes dilaniatum, & aliorum blasphemorum Szultza, Haffta, Gut-
brota extra Civitatem rogo imponantur & comburantur. Jam ve-
rò Nobilis & Spectabilis Gerhardus Thomas Burgrabius & Cymer-
man Consul prædictæ Civitatis Torunensis tumultûs spectator, qui
ad sedandum hunc præfatum tumultum (uti ex Officiis suis tene-
bantur:) non concurrerunt, tam à Burgrabiali, quàm à Consulari
Officio

Officio utrosque removemus ac privamus, & inhabiles horum Officiorum esse declaramus, & præterea quatenus sessionem Turris civilis Torunensis in una ab Actu inchoatæ Commissionis futuræ septimana ingrediantur, eandemque Cymerman per spatium dimidii Anni, & Gerhardus Thomas per duodecim septimanas continuent & expleant decernimus sub pœna infamiæ in ibidem coram Commissariis Nostris sive in Iudicio Nostro publicanda. Quoad Personas Nobilium & Spectabilium Meysner Consulis, & Wedemejer Secretarii propiores eosdem citatos ad evasionem juratoriam adinvenimus, idque in eam rotam Nobilem Meysner: quia de tumultu inchoato nescivit & ad finem ejus domum veniendo media sedandi illius non habuit; Iam autem Wedemejer: quia lapidem contra Collegium Actorum (ut ipsi obiicitur:) non projecit, neque tumultum ad projiciendos lapides concitavit, nec ullo modo consilio & opere ad eundem tumultum & violentias Actoribus illatas cooperatus est, idque cum tribus quisque Testibus sibi genere similibus possessionatis. Quibûs juramentîs præstitîs liberos fore debere à pœnis pronunciamus. Quoad Personas Graurok Præfecti militiæ Civilis, & Famati Zylber Apothecarii Ductoris unius Quartieræ: quoniam ipsi manum fortem habentes eundem tumultum non sedârunt, imò contra Studiosos Catholicos Scholasque eorum, non autem contra tumultuantes, bombardas exploserunt, & per recessum suum à Scholis, easdem & Collegium indefensum furiæ populi tumultuantis reliquerunt; idcirco licèt pœnam capitis jure merito succumbere deberent: quia tamen id ex mandato Præsidis factum fuisse dignoscitur, (quod alias in tali casu attendere non debuerunt:) ad mitiores descendendo: decernimus quatenus uterque redimendo caput fundum Civilis turris Torunensis, in una ab Actu inchoatæ futuræ Commissionis septimana ingrediantur ejusque Sessionem per annum & sex septimanas continuent & expleant, & in egressu de eadem turri Zylber centum aureos, Graurok verò quinquaginta in vim mulctæ Actoribus solvant, statuimus; Facturi sunt præmissa iidem citati sub pœna infamiæ & colli, ac libera captivatione in ibidem coram Commissariis Nostris sive in Iudiciis Nostris in casu contraventionis huic Decreto publicanda. Reliqui autem citati quos Inquisitiones eductæ circa invasionem Actorum præsentes fuisse, & tumultui se cum armis immiscuisse demonstrant, licèt tanquam Complices tantorum scelerum, eâdem pœnâ, qua Principales, criminali puniri deberent: quia tamen de Personali seu manuali eorum excessu luculenter non constat; ideo decernimus quatenus ipsi, videlicet

delicet Teyblingier & Leban, Turkowski Pisarek Famati Kleyba, Macieiowski, Nagorny, & Grünau gymnasistæ, Bednarczyk, redimendo capita, fundum turris seu carceris per Commissarios designandi in una ab actu inchoatæ Commissionis futuræ septimana ingrediantur, ejusque sessionem itidem per annum & sex septimanas; jam verò Iarka & Pisarek seu famulus Zylbera per dimidium anni, Walter civis, Heyna, Pisarek seu famulus kusego Ianka, Godfryd Pantel, Westphal & Krygier gymnasistæ Pisarek seu famulus Famati Proba Vinopolæ, Samuel Werner famulus Dankmajera Mercatoris, famulus seu Pisarek Szweycmana, Nathanaël Pisarek Fengiera, Helszt Pisarek Rozdayczera, Gryffald famulus Reych, filius Hanaowey Viduæ, Alexander Balwierz, Kall Wachmagister, Tuchel, *P*erukarczyk *F*amati Pozyna, Filius Rauzowy Viduæ, Christianus famulus Krauzyi, Perukarczyk sub signo aurei cervi existens, Kleber *P*isarek seu famulus Teysmera, Bedka, Krauz, Berendt Laniones, Pisarek Sztyrny, Nosek Białoskornik per unum Quartale anni carceres civiles subeant continuent & expleant sub pæna infamiæ & liberæ captivationis, & in egressu de turri Famatus Teyblingier & Leban tanquam cæmeterii Ecclesiæ Sancti Jacobi Invasores, immunitatisque ejus violatores quisque ex Persona sua quinquaginta aureos, & Iarka viginti quinque aureos Religiosis Monialibus ad dictam Ecclesiam existentibus; alii verò supra specificati Cives & famuli Civium *Pisarkowie* dicti, seu eorum Domini pro incontinentia ipsorum, quisque ex *P*ersona sua per viginti quinque aureos, Walter verò & Heyna tum & Hanaowa Vidua pro Filio suo per quinquaginta aureos similiter quisque ex Persona sua in vim mulctæ pro exstruenda Columna & statua marmorea Beatissimæ MARIÆ Virginis in loco, in quo Statua ejusdem Beatissimæ MARIÆ Virginis & aliæ Imagines *S*anctorum combustæ sunt (si commodè fieri poterit:) aut ei vicino prope Collegium situanda, applicandos, ad manus Religiosi Rectoris ejusdem Collegii Societatis JESU solvant, sub simili pæna Infamiæ in ibidem coram Commissariis Nostris, sive in Iudiciis Nostris publicanda, & ipsâ captivationis pænâ. Reliquos famulos scilicet Westphal, Ludovicum Swiderski, Exactorem *Szarpacz* nuncupatum, tum & pueros seu tyrones Szweycmana, *Fengiera z pod białego konia*, aurigam Heyny flagellîs coercendos, & puniendos esse censemus. Resolvendoque suspensam in anterius factam, & Remissam expediendo appellatione inadmissibili nec prosequibili à Sententia Commissariorum Nostrorum adinventa, Partes circa sententiam eandem Commissariorum Nostrorum conservamus cum ea declaratione: quod non coram Iudicio Nostro, sed coram Commis-

sariis

ſariis Noſtris infra nominatis, omnes eoſdem carceratos arreſtatos & ſequeſtratos pro ſumendis pænis Decreto Noſtro præſenti aſſignatis Nobilis & Spectabilis Magiſtratus & Ordinis Civitatis Torunenſis ſtatuere teneantur ſub rigore in præfata ſententia Commiſſoriali expreſſo. Et quoniam frequenter hi tumultus præ potentia Acatholicorum in Civitate Torunenſi fiunt, eoſdemque Magiſtratus Acatholicus ſedare & compeſcere negligit, imò conniventer ſe habere in illis conſvevit, ideo ad coercendam faciliùs inſolentiam & licentiam populi Acatholici, tumultibusque ulterioribus contra Catholicos uſu jam fermè receptis in futurum obviando, atque Conſtitutionem Regni Anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi octavi ad executionem deducendo, ſtatuimus & ordinamus, quatenus abhinc in futurum in Magiſtratu Conſulari, Scabinatu & ſexaginta Viratu ac in Officio Secretariorum ſit medietas Catholicorum idq; per Electionem juxta præſcriptum Iurium Civitatis (quæ illæſa eſſe volumus:) procedendo, in locum demortuorum, vel poſt aſcenſum, aut reſignationem Acatholicorum, ad eadem Officia aſſumendorum, incipiendo ſtatim poſt remotos præſenti Decreto à ſuis Officiis, Quos Catholicos in præſentia Commiſſariorum ad executionem præſentis Decreti deputatorum eligent; Pariter ad Jus civile ſuſcipiendum, contuberniaque ſua & Officia Catholicos ſine cunctatione admittent, & in ſervitio militari civili medietatem Catholicorum, Officiales autem militum Catholicos ſemper habeant, idq; ſub pæna quingentorum aureorum memorata Conſtitutione Regni Anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi octavi vallata, per Generoſum Inſtigatorem Regni in Iudiciis Noſtris vindicanda, & ſub nullitate Electionis in contrarium præſenti Decreto peractæ. Ut autem Cultus Divinus augeatur, & Honor læſus DEIparæ per combuſtionem illius Statuæ & Imaginum Sanctorum reparetur, Fidesque Catholica in eadem Civitate depreſſa refloreſcat & propagetur: admiſſa Interventione Religioſorum Ordinis Sancti Franciſci de obſervantia (qui ſoli in Regno Noſtro Bernardini vocantur) Eccleſiam Beatiſſimæ MARIÆ Virginis antea in poſſeſſione eorundem Religioſorum Ordinis Sancti Franciſci de obſervantia exiſtentem, tanquam Proprietariis & ultimis ante occupationem per Acatholicos hujus Eccleſiæ Poſſeſſoribus cum ſupellectili Eccleſiaſtica & Bibliotheca, quæ & qualis intercepta eſt, & ex Inventario antiquitus conſcripto per Nobilem & Spectabilem Magiſtratum Torunenſem producendo ejuſdem Eccleſiæ propria eſſe apparuerit, & gymnaſium quod ex monaſterio eorum Acatholici ſibi fecerunt iiſdem Religioſis Bernardinis adjudicamus, & ut ipſos Commiſſarii Noſtri ad Executionem Decreti Noſtri

præſentis Deputati reinducant illis committimus. Quam Reinductionem Nobilis & Spectabilis Magiſtratus & Ordines, & nemo ex populo Acatholicus Civitatis Torunenſis ſeu quævis Perſona impugnare audebit ſub pæna Infamiæ, quam decernimus, & Terminum publicandæ coram Commiſſariis Noſtris iiſdem conſervamus, Proceſſiones quoque publicas ſtatîs temporibûs cum Sanctiſſimo Sacramento juxta morem & inſtitutum Eccleſiæ Catholicæ, tum ſepulturas proceſſionaliter publicas Catholicorum, [uti olim fuerant:] Acatholici impedire, & interturbare in eadem Civitate ne audeant prohibemus, & pænam quingentornm aureorum, aliasque per Iudicium Noſtrum decernendas & extendendas interponimus. Scripta typis impreſſa Sarcaſmos & Convitia in ludibrium & contumeliam Fidei Catholicæ, Eccleſiæque Orthodoxæ continentia, ut & hymænea per Giereth Prædicautium ſacra miſcendo profanis concepta caſſamus, & ad rogum per Executorem Iuſtitiæ comburenda damnamus, ipſumque Giereth & Olloff Prædicautios ob non comparitionem coram Commiſſariis Noſtris, & in Iudicio Noſtro, non datamque in objectis ſibi juſtificationem, Infames & proſcriptos eſſe de Regno declaramus. Et ut reliqui Prædicautii Torunenſes modeſtè ſe gerant, Fidem Catholicam & Spiritualem ſtatum dictîs & ſcriptîs ſuîs famosîs non lædant, & Typographia Torunenſis nullos libros & ſcripta ſine facultate Loci Ordinarii & Cenſura Theologi ab eo conſtituti imprimere audeat, ſeverè & ſub confiſcatione Typographiæ interdicimus. Et ſiquidem ex occaſione binorum Studiorum & Studioſorum Catholicorum videlicet & Acatholicorum in Civitate eadem Torunenſi tranquillitas publica ſæpiùs turbari ſolet. Idcirco diſcrimina quævis turbasque & rixas amovendo, Scholam ſeu Studium Acatholicum in Civitate tam nova quam veteri Torunenſi haberi interdicimus, ad aliquam tamen villam viciniorem civitatis vel locum extra Civitatem ſeparatum Scholam ſeu ſtudium tranſportari Acatholicis permittimus. Damna cauſata litisque expenſas ad triginta quatuor millia ſexcentos florenos bonæ monetæ in Pruſſia currentis per Actores liquidata prævia realitatis eorum per Religioſum Rectorem coram Commiſſariis Noſtris infra ſcriptis juratoria comprobatione: quatenus Civitas Torunenſis durante Commiſſione futura Actoribus ſolvat demandamus idque ſub intromiſſione in bona huic ſummæ adjudicatæ proportionata Civitatis Torunenſis Patronymica in præſentia Commiſſariorum Noſtrorum, per Miniſterialem & Nobiles conferenda. Quæ bona per intromiſſionem tradita Religioſi Actores uſque ad exſolu-

tionem

tionem specificatæ summæ possidere, & usus fructus ex illis percipere debebunt; à cujus summæ solutione & quavis in litem præsentem contributione Catholicos liberamus, confiscataque Bona Resnera Civitati Torunensi damus & adjudicamus. Religiosos quoque Actores Societatis JESU, nunc & pro tempore Torunii existentes præmonemus, ut Studiosos Scholas suas frequentantes in modestia disciplinaque debita contineant, illosque coerceant, & advertant, ne injuriîs, contumeliîs, & violentiîs Acatholicos afficiant. Alios autem indicentes supra specificatos cum suis querelis & prætensionibus ad Commissarios eosdem remittimus. Intervenientibus tamen Pellionibus Catholicis, quatenus Nobilis & Spectabilis Magistratus Torunensis Decreti Nostri cum Acatholicis Pellionibus lati satisfactionem injungat, illudque durante Commissione exequatur ipsi demandamus. Ad extremum Famato Radzki, qui Filium Acatholicum Heydera [postquam Pater Heyder Catholicus factus est:] de Civitate Torunensi ad exteros expedivit, coram Commissariis iisdem statuat, ipsi sub pœna mille Talerorum injungimus. Pro cujus Decreti Nostri Executione Commissarios Nostros utpote Magnificos: Jacobum Sigismundum Rybinski Culmensem, Ignatium Dźiałynski Pomeraniæ Palatinos; Adamum Poninski Gnesnensem, Andream Dambski Brestensem Cujaviæ, Casimirum Rudźinski Czernensem, Petrum Czapski Culmensem Castellanos; & Generosos Georgium Lubomirski Succamerarium Regni, Franciscum Aloysium Łoski Varsaviensem & minoris Cancellariæ Regni Regentem, Felicianum Grabski Lanciciensem, Antonium Trypolski Kijoviensem, Adamum Wilkowski Sochaczeviensem Succamerarios; Josephum Nakwaski Capitaneum Ciechanoviensem, Vladislaum Wyrożembski Instigatorem Regni, Paulum Jaroszewski Płocensem, Franciscum Mokronowski Varsaviensem Vexilliferos; Franciscum Poninski Dapiferum Posnaniensem, Josephum Wysocki Siradiensem, Ludovicum Borucki Brestensem Cujaviæ Pocillatores; Casimirum Polanowski Subdapiferum Buscensem, Joannem Piwnicki Notarium Terrestrem Culmensem, Franciscum Łopacki assignamus & deputamus, iisdemque committimus, quatenus præviîs Innotescentiarum suarum Literîs, duabûs Septimanîs ante Terminum ponendîs ad Civitatem Nostram Torunensem condescendant, ibidemque absentia nonnullorum non obstante modo quinque adsint Iurisdictione sua Commissoriali in Prætorio vel alio loco qui ipsis commodior videbitur fundata, acclamatisque ad præsentiam sui per Ministerialem Partibus, in præsentia earum, tum & Incarceratorum & arrestatorum statuendorum Decretum præsens Nostrum publicari faciant, illudque in omnibus contentis punctis, non attentis quibusvis citatæ & Iure victæ Partis oppositioni-

bus, reſcriptis, appellationibus, citationibus proſecutorialibus mandatis Noſtris exportatis vel exportandis ad Executionem, adhibita etiam forti militari manu deducant & deduci curent. Quam Executionem Nobilis & Spectabilis Magiſtratus & Ordines Civitatis Torunenſis, & nemo irritare audebit, ſub pœnis Legum contra Convulſores Decretorum Noſtrorum ſancitis, & ipſa pœna Perduellionis. Demum Indicentium ſeu Intervenientium ad præſens prætenſiones exaudient, cognoſcent, ac pro Iure, Iuſtitia & æquitate decident, ſopient, vel ſi complanare poterunt, complanabunt, moderabunt. Appellatione à ſola definitiva ſententia in his duntaxat Indictionibus, Partibus ſe gravatas eſſe ſentientibus ad Nos Iudiciaq; Noſtra ſalva manente. Actum Commiſſionis quoad Indicentium & Intervenientium prætenſiones expeditæ in aperto, Inquiſitiones verò ſi quæ eductæ fuerint in occluſo rotulo Partibus extradant, poſtquam taliter in rem Indicentium expeditam Commiſſionem, Terminum coram Nobis Iudicioque Noſtro comparendi iiſdem Indicentibus conſervamus peremptorium Decreti præſentis vigore. In cujus rei Fidem præſentibus Sigillum Regni eſt appreſſum. Actum Varſaviæ ſub tempus Comitiorum Regni Generalium Feriâ ſecundâ poſt Feſtum Sanctorum Simonis & Judæ Apoſtolorum proximâ, Die trigeſima Menſis Octobris Anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo quarto, Regni verò Nostri vigeſimo octavo Anno.

Relatio Jllustriſſimi & Excellentiſſimi Domini Joannis in Slupow Szembek Supremi Cancellarii Regni Łomżenſis, Graudentini &c. Capitanei.

JOANNES SZEMBEK
Supremus Regni Cancellarius.

SEBASTIANUS RYBCZYNSKI
Decretorum Curiæ Regni Notarius.
MPP.

ACtum in Prætorio Sacræ Regiæ Majestatis Thorunensi, die quinta Decembris, scilicet Feriâ tertiâ ante Festum Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ proximâ, Anno Domini 1724.

Oram Jllustribus & Magnificis Jacobo Sigismundo in Rybno RYBINSKI Palatino Culmensi Generali Artylleriæ Regni, Covaleviensi, Lipinensi, Vislicensi &c. Capitaneo, Mareschalco Tribunalis Regni; Adamo à Ponin Poniński, Gnesnensi, Babimostensi, Capitaneo; Andrea à Lubraniec Dąmbski Brestensi Cuiaviæ, Casimiro à Rudno Rudźiński Cerscensi, Colonello Exercitus R.S. *Majestatis & Reipublicæ*, Petro Czapski Culmensi, Knyszynensi, Radzinensi, Sobovicensi Capitaneo, Castellanis, Georgio S. R. Jmperij Principe, Comite in Jarosław & Wiśnic Lubomirski Supremo Regni, Casimiriensi, Olsztynensi, Janoviensi, Capitaneo, Generali Exercitus S.R. Majestatis & Reipublicæ, Feliciano Grabski Lanciciensi, Antonio Trypolski Kosoviensi, Francisco Łoski, Varsaviensi, Regente minoris Cancellariæ Regni, Adamo Wilkowski Sochacoviensi, Succamerarijs, Josepho in Krysk Nakwaski Capitaneo Ciechanoviensi, Vladislao Wyrozębski Instigatore Regni, Paulo Casimiro in Jaroszewo Jaroszewski Plocensi, Judice & Vice-Capitaneo & Terræ Vissogrodien: Francisco Constantino Mokronowski Judice Terræ ejusdem Varsaviensis & Mareschalcali Vexilliferis, Francisco Poniński Dapifero Posnaniensi, Capitaneo Copanecensi, Josepho Wysocki Siradiensi, Ludovico Borucki Brestensi Cuiaviæ Pocillatoribus Casimiro Polanowski Subdapifero Buscensi, Joanne Piwnicki, Notario Terrestri & Vice Palatino Culmensi, Francisco Łopacki Subdapiferida [illegible]anoviensi, S. R. Majestatis Commissarijs. In præsentia Jllustrium Magnificorum ac Generosorum & Nobilium Henrici Krokowski Gedanensis, Capitanei Parchoviensis, Stanislai Garczyński Bidgostiensis Castellanorum; Svietoslai Radowicki Vexilliferi Pomeraniæ, Alexandri Wolski Terrestris & Castrensis Bigdostiensis, Francisci Roscitzewski Castren: Judicum; Jgnatij Dąbski Notarij Castrensis, Casimiri Piwnicki & ex eodem Palatinatu Joannis Kalsztyn ex Margeburgensi, Sikorski ex Pomerania, ad Tribunal Regni Judicum Deputatorum, Baierski Judicis Terrestris Michaloviensis, Joannis Cantij Rychłowski Dapiferi Siradiensis, Josephi Wągrodzki Pocillatoris, Jacobi Milewski Tribuni Zacrocimensis, Francisci Rościszewski Subdapiferi Terræ Dobrinensis, Joannis Słubicki Venatoris Junivladislaviensis, Petri Sokolnicki Pincernæ Schovensis, Colonelli S.R. Majestatis, Adami Pilichowski Thesaurarij Terræ Vissogrodiensis, Joannis Nakwaski Capitanei S.R Majestatis, Antonij Zakrze-

wski;

wſki Judicidæ Terræ Plocenſis, & aliorum plurimorum Nobilium nec non Miniſterialis Regni Generalis Providi Alberti Kupczewicz ad Actum præſentem aſſumpti.

NOs Commiſſarij S.R, Majeſtatis, in Actu ſuperius ſpecificato, inhærendo Decreto Aſſeſſoriali S.R. Majeſtatis inter partes infraſcriptas Varſaviæ ſub tempus Comitiorum Generalium Regni, Feriâ ſecundâ poſt Feſtum Sanctorum Simonis & Judæ Apoſtolorum proximâ, die 30 8bris Anno præſenti prolato, vigore Literarum Innoteſcentialium ad mentem præfati Decreti, tempeſtivè ſcilicet duabus ſeptimanis ante præſentem Terminum & Actum editarum, Publicatarum & coram Actis Caſtrenſibus Covalevienſibus, feriâ tertiâ ipſo die Feſti Præſenta: Beatiſſimæ Virginis MARIÆ inſcriptarum, ad Prætorium Thorunenſe, die hodierna in Actu contenta condeſcendimus, Juriſdictionem Noſtram Commiſſorialem fundavimus, pacem & ſecuritatem Publicam legibus & Conſtitutionibus Regni præſcriptam & in Actibus ſimilibus obſervari ſolitam voce ſupra ſcripti Miniſterialis publicari & præcuſtodiri fecimus, Parteſq; in Decretum præfatum intrantes, voce ſupraſcripti Miniſterialis, ad Judicium noſtrum acclamare demandavimus. Quo in Termino Partibus utriſq; Venerabili Collegio Thorunenſi Soc: JESU Actoribus, per Religioſum Fratrem Martinum Wolański ſuo & totius Collegij Nomine, per Nobiles & Spectabiles Andream Szulc Proconſulem & Joannem Fridericum Hawenſztein Conſulem Perſonaliter, ex Scabinatu per Spectabiles Carolum Godefredum Hukſzteyn Veteris Civitatis, & Joannem Sigiſmundum Haderſzteyn Novæ Civitatis Thorunen: Scabinos; ex Communitate per Spectabiles Davidem Braur & Joannem Hube Scabinos Suburbanos, ſuis & Magiſtratûs, Scabinatûs, & totius Communitatis Thorunen: Nominibus Perſonaliter, Admodum Rndo Dno Matthæo Donacki Præpoſito ad S.Laurentium extra Mænia Civitatis Thorunen: ſuo & Jlluſtriſſimi ac Reverendiſſimi Severini Szczuka Epiſcopi Joppenſis, Suffraganei Archidiaconi & Officialis Generalis Culmenſis, Eccleſiæ S. Joannis in Veteri Civitate Thorunenſis Præpoſiti, Indicentibus & Actoribus Perſonaliter, Venerabili Collegio Plocenſi Soc: JESU per Religioſum Andream Rutkowſki Regentem Seminarij, ſuo & eiusdem Collegij Nomine perſonaliter; Religioſis ac Deo dicatis Monialibus Ord: S. Benedicti Conventûs Thorunen: Indicentibus & Actricibus; per Admodum Rndum Hankiewicz Plenipotentem inſcriptum; Conventu Thorunen: Ord: Prædicat: Indidicente & Actore per Religioſum Patrem Reptowſki Priorem Conventus ejuſdem, & Fratrem Joannem Profeſſum perſonaliter Jlluſtribus & Magnificis Sendicis Conventuum Patrum Bernardinorum Ord: S. Franciſci Seraphici per Provinciam Majoris Poloniæ per Religioſum & Admodum Rndum Seraphinum Gatalſki Provincialem Perſonaliter; Famatis Pellionibus Catholicis, Civitatis Thorunen: Indicentibus & Actoribus per Famatum Andream Gutowſki, ſuo & aliorum Nomine Perſonaliter; Famato Antonio Kronikowſki, ante hac Cive Thorunen: Indicente & Actore perſonaliter, Magnifico Antonio Boguſławſki Capitaneo Plocenſi Indicente & Actore per Generoſum Andream Chwałkowſki Regentem Caſtrenſem Junivladiſlavienſem, Magnifico Joſepho Kretkowſki Jndicente & Actore perſonaliter Admodum Rndo Zrzelſki Parocho Dłutovienſi Jndicente & Actore per Generoſum Joannem Zalewſki inſcriptum Plenipotentem, Generoſo Joſepho Rembeliński indicente & Actore Perſonaliter; Magnifico Michaële Zalewſki Subdapifero Mielnicenſi, per Generoſum Andream Chwałkowſki: Magnifico Gurſki Notario Terreſtri & Caſtren: Ciechanovien: per Generoſum Joannem Orlewſki, Succeſſoribus olim Generoſi Jacobi Suſki Indicentibus per Generoſum Adamum Murzynowſki ſuo & aliorum Nomine Perſonaliter, Generoſis Karwoſiecki Conjugibus Indicentibus & Actoribus per Generoſum Joannem Karwoſiecki Burgrabium Caſtren: Plocen: Maritum ſuo & Conſortis ſuæ Nomine Perſonaliter, Nobili Cimeſto de Wolſon Indicente per Ingenuum Adamum Łapczyński Perſonaliter; Spectabili Michaële Zybert per Generoſum Andream Chwałkowſki; Per

illu

Illustri & Admodum Rndo Josepho Bratkowski Canonico Cathedrali Posnaniensi Indicente & Actore per eundem Generosum Chwałkowski; Generoso Andrea Daniszewski Indicente personaliter; Incolis & subditis S.R. Majestatis Mokrensibus per Honestos Petrum Szynal & Laurentium Piątek suo & aliorum Incolarum Mokrensium Indicentium & Actorum Nomine Personaliter.

Coram Judicio Commissoriali comparentibus & Judicialiter Controvertentibus. Quarum Controversijs nos Commissarij coram se inductis & exauditis ac consideratis, ad Executionem Decreti S.R. Majestatis Assessorialis de Actu superius expressi accedentes. Ante omnia incarceratos & arrestatos ut in præsentia omnium Decretum præfatum publicetur? sub custodia militari adducere & statuere coram Judicio nostro instantaneè demandamus. Et quoniam Joannes Godefredus Rezner Præses, Jacobus Hendricus Cernik Vice-præses, Simon Mohabt, Christophorus Hertel, Christophorus Ciesielczyk Guttbort, Joannes Bekier Guzikarz, Joannes Georgius Mercz, Georgius Wąż sutor, Christophorus Karusza Lanio, Jacobus Szultz Iglarz, Joannes Christophorus Hast Piernikarz, nec non Nobiles & Spectabiles Gerardus Thomas Burgrabius, Hendricus Cymerman Consul, Gawrok, & Zybler Capitanei Thorunenses & alij sub Custodia militari coram Judicio nostro Commissoriali sunt adducti & statuti: idcirco denuo acclamatis voce Ministerialis ad Judicium nostrum Commissoriale Partibus, apertis stubæ Judicialis foribus, in præsentia omnium, Decretum supra recensitum Assessorialis S. R. Majestatis publicari fecimus; tandem post Publicationem, ad Executionem Decreti ejusdem processimus, decernendo. Quatenus Religiosi Fratres Jacobus Piotrowicz & Martinus Wolański sive unus ex eis, satisfaciendo sæpe nominato Decreto, tam Rezner Præsidem, quàm Cernik Vice Præsidem criminaliter convincant instantaneè; additur Ministerialis ad pronuntiandam Rotham. Quo ad Personam Rezner Præsidis, ex Decreto præfato excerptam præstitit Religiosus Martinus Wolański, additur quoq; Ministerialis Testibus Nobilibus Jacobo Rabczyński, Casimiro Zielenowski, Joanni Bartkiewicz, Martino Skibiński, Joanni Biernacki, Joanni Sosnowski, præstiterunt. Additur quoq; idem Ministerialis, quo ad Personam Cernik, Vice-Præsidis, ad pronunciandam seorsivè Juramenti Rotham ex eodem Decreto depromptam prænominato Religioso Martino Wolański, e& Testibus, præstitit unà cum sex Testibus superiùs expressis. Additur denuo idem Ministerialis eidem Religioso Wolański ac Testibus, ad pronunciandam Juramenti Rotham, in Decreto præfato expressam. Quo ad Personas Simonis Mohabt, Heyder, Christophori Hertel, Hans, Krzysztof Mularczyk, Krzysztof Guttbort, dicti Ciesielczyk, Joannis Bekier Guzikarz, Joannis Georgij Mercz, Georgij Wąż sutoris, Christophori Karwiza Lanionis, Jacobi Szultz Iglarz, Joannis Christophori Hawt Piernikarz, præstitis unà cum Testibus ejusdem supra scriptis juxta Rotham ex eodem Decreto ipsi pronunciatam, (excepto Heydera profugo, qui fidem Catholicam ante fugam amplexus est. Post quæ Convictionis Juramenta eosdem omnes criminaliter convictos superiùs expressos (excepto Heyder Neo-Catholico profugo non convicto, pro Executione de Personis eorum juxta præscriptum præfati Decreti S.R. Majestatis Assessorialis sumenda ad Executorem Justitiæ sub custodia militari remitti demandamus. Actumq; nostrum occupantibus tenebris, imminente Festo crastina die S. Nicolai Episcopi, ad feriam quintam sequentem, voce suprascripti Ministerialis reclamari jussimus.

Tandem Feriâ 5tâ, in Vigilia Festi Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ, post subsecutam Institutionem & supplicium de Personis Præsidis & supra scriptorum convictorum (excepto Cernik Vice Præside) reassumpta Jurisdictione nostra Commissoriali, voceq; Ministerialis Publicata & proclamata, partibus ut supra comparentibus, conscriptionem Inventarij substantiæ mobilis & immobilis, olim Præsidis Rezner per Decretum S.R. Majestatis Assessoriale confiscatæ, per Delegatos ex Magistratu in præsentia Magnificorum Commissariorum ex Stuba nostra Delegatorum, propter majorem securitatem in-

junximus, ex qua Fortuna olim Præſidis Rezner confiſcata; & Civitati S.R Majeſtatis adjudicata, Nobilis ac Spectabilis Magiſtratus, Creditoribus omnibus ad Subſtantiam eandem confiſcatam, ſignanter Generoſo Bonafuſſ Colonello Quardiæ S.R. Maieſtatis, cum Juribus concurrentibus pro juſto & æquo, ut ſatisfactionem decernat & injungat, ac præſtet demandamus. Et quoniam ſuper Perſonam Vice Præſidis Cernik Venerabiles Patres Soc: JESU Actores Executionem Criminalem non urgent, quinimo pro libertate & vita ipſius maximè inſtant, Senatores quoq;, Officiales Terreſtres, atq; Nobilitas proximorum & Contiguorum Palatinatuum, nec non Spirituales Perſonæ, tam ſæcularis quàm Religioſi Ordinis; inſuper Populus Catholicus utriuſq; Sexûs die heſterna ad Eccleſiam S. Joannis in Feſto S. Nicolai catervatim congregatus, pro eodem Cernik, ſemper ſibi eundem Catholicis cum fuerit in Magiſtratu Civitatis hujus conſtitutus addictum, rectum, in facilitandis negotijs promptum, commendando & teſtando, lachrymabili voce, & penetrabili eiulatu ad nos Commiſſarios emiſſo intercedit, ac per amorem Chriſti & Fidei Orthodoxæ, ut eorum Vota & gemitus exaudiantur exemplari Catholicis pietate obligat, Nos verò Commiſſarij licèt ſi ad præmiſſas Inſtantias, magìs tamen non urgente Parte Actorea Executionem Criminalem inclinari vellemus. Nihilominus ſiquidem Executio tantûm Decreti S.R. Majeſtatis eſt nobis conceſſa; idcirco Rationibus ſupra expreſſis permoti, eo etiam non conſiderato, ut confidentia & amicitia inter Catholicos ad Magiſtratum juxta mentem Decreti præfati Aſſeſſorialis accedentes, & Acatholicos concilietur, recepta priûs a Magiſtratu & Ordinibus Civitatis Thorunen: fide juſſoria cautione, & data judicialiter ſponſione, ſæpe memoratum Cernik ad impetrandam Clementiam S.R. Majeſtatis Judiciumq; & Deciſionem ejus remittimus. Tandem quò ad Perſonas Nobilis & Spectabilium Jacobi Meyner, Conſulis, & Joannis Hendrici Withmeier Secretarij decernimus. Quatenus uterq; eorum Decreto memorato S.R. Majeſtatis Aſſeſſoriali Evaſionis Juratoriæ ſatisfaciant, idq; inſtantaneè. Additur Miniſterialis ad pronunciandam Juramemti Rotham, ex Decreto deprom ptam, tam eidem Nobili & Spectabili Meyner quàm Teſtibus; præſtitit cum Teſtibus Spectabilibus, Martino Gondlich, Jacobo Stark, Scabinis, Joanne Wonchauſen Aurifabro; Additur quoq; Spectabili Withmeier Secretario, præſtitit cum Teſtibus, Famatis Chriſtiano Preijs, Cornelio Elerd, Michàële Fryc de Conſenſu Partis Actoreæ, admiſſis ſimiliter juxta Rothá in Decreto contentû. Qua JuratoriaEvaſione attenta, Eoſdem juxta Reſonantiá Decreti præfati à Termino, & Cauſâ liberos declaramus. Jam autê Weſtfal Szarpacza, tum pueros Szfecmann, Fengiera, z pod białego konia, aurigâ Heyny ante Prætoriû, ad mentê prænominati Decreti flagellari demandavimus. Poſtq; perpeſſam pænam liberos, mittere juſſimus. Porro propter ſpecialiter exhibendum Cultnm Divinum & Honorem Glorioſiſſimæ Virginis MARIÆ, in Vigilia Feſti Immaculatæ Conceptionis Ejuſdem, ad Cathegoriam & Indictionem Religioſorum Patrnm Bernardinorum Ord: S. Franciſci Seraphici per Provinciam Majoris Poloniæ condeſcendendo, ac inhærendo ſæpefacto Decreto Aſſeſſoriali S.R. Majeſtatis, ac Reinductionem in Eccleſiam Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, atq; Gymnaſium quod olim Monaſterium Eorundem PP. Bernardinorum fuerat proceſſimus, & in eandem Eccleſiam atq; Gymnaſium cum attinentijs juxta antiquas Fundationes & Jura, receptis priùs à Nobili & Spectabili Magiſtratu clavibus, Præfatos PP. Bernardinos reinduximus, eandemq; Reinductionem voce ſupraſcripti Miniſterialis publicari fecimus, tradidimus, Poſſeſſionemq; pacificam ad Majorem DEI Gloriam & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ ac omnium Sanctorum Honorem aſſignavimus & eos reliquimns. Interea nocte imtante Actum Noſtrû poſt Feſtû Immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ Virginis MARIÆ voce Miniſterialis reclamari demandavimus. Sabbatho itaq; in craſtino Feſti Immaculatæ Conceptionis Beatiſſimæ Virginis MARIÆ reaſſumpta denuo Juriſdictione noſtra, Partibuſq; ad Judicium noſtrum modo quo ſupra acclamatis comparentibus & in eadem Cathegoria Controvertentibus & diſceptantibus.

Nos Commissarij S.R. Majestatis, auditis Partibus disceptationibus, & controversijs decernimus ac demandamus: quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus, satisfaciendo Decreto sæpefacto S.R. Majestatis, Inventarium supellectilis ejusdem Ecclesiæ, atq; Bibliothecam coram Judicio nostro Commissoriali producat & comportet idq; in instanti, & licèt quidem Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis satisfaciendo Decretis tam S.R. Majestatis, quàm nostro, antependia antiqua bina, candelabra majora duo, minora duo, Patribus Bernardinis in Ecclesia relinquit, Bibliothecam verò Magnificis Commissarijs ex Stuba nostra Deputatis sine Inventario seu Regestro tradidit, verùm quoniam Inventarium supellectilis Ecclesiasticæ, præsertim in argento atq; Bibliothecæ apud Magistratum exstare esse, Rationibus probabilibus supponitur. Idcirco suspensâ tantisper decisione præsentis Cathegoriæ decernimus & demandamus. Quatenus prædictus Nobilis ac Spectabili Magistratus Inventarium supellectili Ecclesiasticæ atq; Bibliothecæ sufficientiùs comportet idq; instantaneè. Tandem quoniam loco comportationis sufficientioris supellectilis Ecclesiasticæ & Bibliothecæ, partes pro summa mille ducentorum tynfonum Polon: composuerunt, proinde approbata ejusmodi complanatione Judicialiter facta: Resolvendo Superiorem suspensionem decernimus. Quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus ad manus sæcularis Catholicæ Personæ, quam Venerabiles Patres Bernardini designaverint, Summam eandem in spatio quatuor septimanarum coram Officio Castrensi Covaleviensi realiter & effectivè solvat, sub pæna Banitionis quæ decernitur & terminus Publicandæ in ibidem circa Manifestationem conservatur peremptorius. Quantum attinet Privilegium Divæ olim memoriæ Serenissimi Sigismundi Regis Poloniæ, coram Actis Castrensibus Junivladislaviensibus in Vigilia Festi S. Thomæ Apostoli 1658 Anno per oblatam porrectum, ad præsens in Judicio nostro per Patres Bernardinos productum, hoc in puncto causam pro cognitione ejusdem Privilegij ad Judicia Assessorialia S.R. Majestatis remittimus; conservando Partibus utrisq; in eisdem Judicijs terminum peremptorium. Nihilominus pro Justitia & Pietate decernimus ac mandámus, ut Nobilis ac Spectabilis Magistratus & Civitas Thorunensis per se seu subordinatas Personas, accidentiam vulgò Akcyzy ab invecta rerum comestibilium & potabilium, ex eleemosyna per eosdem Patres Bernardinos collectarum, semper quoties opus fuerit, ab ejsdem Patribus Bernardinis non exigat nec exigi demandet, aut permittat; idq; sub pæna in foro competenti vindicanda, & ne eosdem Patres ad Ecclesiam prænominatam, atq; Monasterium cum accidentijs modo quo supra reinductos, quovis modo vel prætextu interturbare audeat demandamus. Idq; sub pænis contra convulsores Decretorum S.R. Majestatis Legibus Regni sancitis. Eodem Actu scilicet Sabbatho in crastino Festi Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ, satisfaciendo Decreto præfato S.R. Majestatis, scripta quævis Typis impressa, sarcasmos & convitia in contumeliam fidei Ecclesiæq; Orthodoxæ continentia, per Prædicantios concepta, per Executorem Justitiæ, ad sonum Tubæ comburi demandavimus. Tandem feriâ secundâ post Festum Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ reassumpta, iteratò Jurisdictione nostra, vigore nuperæ ad diem hodiernam reclamationis partibusq: voce Ministerialis acclamatis, modo quo supra comparentibus ad Executionem ulteriorem punctorum Decreti S.R. Majestatis Assessorialis procedendo: Quantum attinet personas Famati Heyder & ejus filij per Famatum Racki avocati & ad exteros expediti, atq; seorsivè Personam Hans Krzysztofa Mularczyka, siquidem Famatum Heyder, qui Catholicus factus, Pars Actorea criminaliter non convicit, proinde eundem à pænis Criminalibus liberum pronunciamus. Nihilominus decernimus & mandamus: Quatenus tam Nobilis & Spectabilis Magistratus Thorunensis prædictum Hans Krzysztof Mularczyk, atq; distinctim Famatus Racki Filium Heydera statuant idq; instantaneè. Tandem quo ad Personam Mularczyka trahente se Nobili & Spectabili Magistratu ad evasionem Juratoriam admissibilem & propiorem ad evadendum adinvenimus, decernendo quatenus, bini ex Magistratu Consules evadant in eam Juramenti Rotham, quòd de fuga præfati Mularczyk Magistra-

 tus

tus cum suis Ordinibus nescivit, neq; causa vel occasio fugæ ipsius fuit, nec scit ubi commoratur, nec copiam ullam ejusdem Statutionis habet, idq; instantaneè præstiterunt Nobiles ac Spectabiles Jacobus Bema, & Joannes Christophorus Elzner Consules; quo attento Nobilem ac Spectabilem Magistratum liberum à Termino & quavis impetitione declaramus. Nihilominus prædictum Mularczyk criminaliter convictum, ubicunq; locorum capi vel præveniri poterit in fundamento Decreti S.R. Majestatis capite plectendum esse sententiamus, & pro Executione ad quævis Officia per Executorem Justitiæ de persona ipsius facienda remittimus. Quo ad Personam Filij Heydera Nomine Christiani, siquidem eundem Famatus Racki Judicialiter statuit, quem Pars Actorea Venerabiles Patres Soc: JESU in fideiussionem receperunt, proinde eundem Famatum Racki satisfecisse Decreto præfato S.R. Majestatis, Assessoriali & Nostro adinvenimus & liberum facimus, Actumq; nostrum ad diem crastinum scilicet feriam tertiam apparitori Judicij nostri reclamari demandavimus. Tandem feriâ tertiâ post Festum Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ reassumpta solito modo & forma Jurisdictione nostra, Partibusq; post publicationem & acclamationem Ministeria: ut supra comparentibus, & secum Judicialiter controvertentibus. Quarum controversijs diligenti trutina exceptis & consideratis. Quod spectat punctum seu Cathegoriam Decreti prænominati Electionis in Magistratu, Scabinatu Sexaginta Viratu, ac Secretariatu medietatis Catholicorum decernimus ac injungimus. Quatenus prædictus Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis cum suis tribus Ordinibus ad Electionem eandem; inhærendo Decreto memorato S.R. Majestatis accedat, eandemq; juxta præscriptum Jurium suorum, ac Decreti præfati faciat, idq; in instanti. Et quoniam prænominatus Nobilis ac Spectabilis Magistratus cum suis Ordinibus stante spacio & rejectione ejusdem Cathegoriæ per aliquot dies ad Officia Consularia Nobiles ac Spectabiles Thomam Skomorowski, Joannem Rubinkowski, Constantinum Maryański, Carolum Ludovicum Sferstman; ad Scabinatum verò Vilhelmum Ludovicum Faust, Bartholdum Laurentium Lyer Catholicos in locum demortuorum & remotorum Acatholicorum elegerunt, idcirco satisfecisse eundem Nobilem ac Spectabilem Magistratum cum suis Ordinibus Decreto S.R. Majestatis & nostro Commissoriali in parte adinvenimus. Nihilominus decernimus ac mandamus. Quatenus idem Nobilis ac Spectabilis Magistratus cum suis Ordinibus satisfaciendo eidem Decreto S.R. Majestatis, illudq; per omnia observando numerum medietatis Catholicorum in Proconsulatu, Scabinatu, Sexaginta Viratu, Secretariatu, Tribubus in Electionibus suis statis & consvetis temporibus incidentibus, incipiendo statim ab imminenti proximè in Anno Deodante futuro millesimo septingentesimo vigesimo quarto Electione, quæ vocatur Kira adimpleat, & donec numerus medietatis Catholicorum adimpleatur, hucusq; Acatholicos suos circa omnem controversiam vel cunctationem, aut quovis modo adinventum sive ad inveniendũ medium vel colorem ne eligat ipsi demandamus. Insuper eosdem Catholicos ad Jus Civile, Contubernia, opificia, Commercia, coemptiones, domuum, Lapidearum, Fundorum, granariorum admittat, nec ullo modo ad id impediat, neq; interturbet; in servitio autem militari Civili medietatem Catholicorum, Officiales autem Catholicos ad mentem prænominati Decreti S.R. Majestatis incipiendo statim ab Actu præsentis Commissionis nostræ semper habeat, idq; sub pæna & rigore in eodem Decreto S.R. Majestatis expresso per contravenientem Nobilem ac Spectabilem Magistratum atq; Ordines Civitatis Thorunensis irremissibiliter succumbendo, & per quamcunq; Personam ex Catholicis in foro competenti vindicando. Porro Feriâ quartâ post Festum Conceptionis Immaculatæ Gloriosissimæ Virginis MARIÆ vigore hesternæ ad diem hodiernam voce Ministerialis Actus Judiciorum nostrorum reclamationis reassumpta Jurisdictione nostra, Partibusq; modo solito ad Judicium nostrum acclamatis, prout supra comparentibus & controvertentibus. Quantum attinet damna ac litis expensas per Venerabiles PP. Soc: JESU Coll: Thorunen: Actores ad summam triginta quatuor millium sexcentorum florenorum Pruthenicalium liqui-

datam

datam & per Decretum prænominatum S.R.M. prævia comprobatione per Admodum Rndum Rectorem Collegij ejusdem adjudicata: Quoniam Partes scilicet tam Actorea Venerabiles PP. Soc: JESU, quàm citata Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis, loco præstandi Juramenti, per Admodum Rndum Rectorem, aliàs sistendo Juramentum hocce, ad interpositionem dignorum amicorum pro summa viginti duorum millium florenorum Pruthenicalium composuerunt, ex qua summa Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunen:, cum suis Ordinibus summæ octo millium florenorum Pruthenicalium instantaneam solutionem offert; jam verò in summa quatuordecem millium Pruthenicalium Bona sua Patronimica Łążyn & Węgorzyn modo obligatorio, durante præsente Commissione in præsentia Nobilium & Ministerialis officiosè conducendorum dimissurum se usq; ad Exemptionem declarat. Idcirco nos Commissarij approbata ejusmodi complanatione inter Partes benevolè inita decernimus. Quatenus Summam præfatam octo millium florenorum Pruthenjcalium, prout se Nobilis ac Spectabilis Magistratus Judicialiter offert, instantaneè solvat sub pæna Banitionis, quæ decernitur, additur & remittitur. Jam verò in summa quatuordecem millium florenorum Pruthenicalium Bona memorata Łążyn & Węgorzyn cum omnibus accidentijs & pertinentijs, in Præsentia Nobilium & Ministerialis officiosè durante Commissione, conducendorum, prævia in ijsdem bonis conscriptione Inventarij idem Nobilis ac Spectabilis Magistratus cum suis Ordinibus, prædicto Collegio Thorunensi dimittat & Actualiter tradat, cum ea Judiciali de consensu partium declaratione. Quodsi præfatam Summam Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis, in Exemptionem Prædictorum Bonorum provenientem, pro crastino Natalis S. Joannis Baptistæ proximè in Anno Deodante venturo coram Officio Castrensi Covaleviensi non exolverit, extunc pars Actorea scilicet Collegium Thorunense de Anno ad Annum usq; ad Exemptionem Pacificè Bona eadem tenebit & possidebit. Quodsi verò Nobilis ac Spectabilis Magistratus summam præfatam quatuordecem millium florenorum Pruthenicalium, in crastino Festi Natalis S. Joannis Baptistæ proximè venturo, seu in defectu protunc Exemptionis, quocunq; alio cuiuslibet Anni crastino Natalis S. Joannis Baptistæ, præfato Collegio coram Officio Castrensi Covaleviensi prævia tamen à Visitatione duabus septimanis præcedenda coram eodem Officio, exolverit deposuerit. Extunc Venerabiles PP. Soc: JESU Coll: Thorunen:, Summam eandem levare, ac de Bonis condescendere, ut eadem in eodem statu prout ad præsens recipient Nobili ac Spectabili Magistratui in unà septimana, post levatam Summam tradere tenebuntur, & debebunt. Facturæ sunt Partes utræq; sub pæna Banitionis, quæ decernitur, & Terminus publicandæ in primis Castrensibus Covaleviensibus Terminis post Contraventionem celebrandis conservatur peremptorius. Et quoniam in Fundamento ejusdem Decreti & compositionis Venerabiles PP. Soc: JESU Collegii Thorun: tam Summam octo millium florenorum Pruthenicalium, à Nobili & Spectabili Magistratu instantaneè enumeratam, quàm Bona durante præsenti Commissione nostra receperunt: idcirco prænominatum Nobilem ac Spectabilem Magistratum satisfecisse Decreto Judicij nostri & compositioni cum Parte initæ adinvenimus. Eodem Actu ad Decisionem Indictionum descendendo. Quo ad Interventionem seu Indictionem Famatorum Pellionum Catholicorum Controversijs Partium seorsivè indictis, auditis, adhærendo Decreto S.R.M. Assessorialibus binis, primo quidem Varsaviæ Feria 2dâ post Festum S. Lucæ Evangelistæ, in Anno 1715, cum Acatholicis, quàm ultimario de Actu superius recensito, prolatis decernimus ac mandamus. Quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus Thorunensis præfato Decreto Anni 1715, satisfactionem durante nostra præsenti Commissione in omnibus punctis injungat. Idq; sub pænis contra Convulsores Decretorum S.R.M. in Legibus Regni descriptis. Et licèt quidem Nobilis & Spectabilis Magistratus Decretum suum inter eosdem Famatos Pelliones Catholicos & ex altera Parte Acatholicos in puncto solo admissionis eorundem ad Contubernium durante Commissione protulit. Verùm quoniam ijdem Pelliones Catholici sentientes se per Sententiam eandem gravatos & injuriatos, appellationem

nem

nem ad Judicia S.R.M. interposuerunt. Idcirco pro cognoscenda contraventio-
ne, causam & negotium totum eorundem Pellionum ad eadem Judicia S.R.M.
Assessorialia remittimus. Conservando Partibus in eisdem Judicijs sine quavis ad-
citatione Terminum peremptorium. Eodem Actu & die ad disjudicationem In-
dictionis & Cathegoriæ Jllustrissimi Szczuka Suffraganei Culmensis, Præpositi
Thorunen: descendendo, Controversijs partium prout supra comparentium,
ac disceptationibus, hac in Cathegoria inductis, trutinatis, & debitè consideratis
decernimus & mandamus. Quatenus Partes secum agentes, scilicet Jllustrissimus
Actor & Indicens, cum Nobili ac Spectabili Magistratu Calculationem tam in-
tuitu census annualis retenti, ad Ecclesiam Parochialem Tituli S. Joannis spe-
ctantis, quàm respectu Summæ ex Bonis Siemonie ad eandem Ecclesiam perti-
nentibus, vigore Conventionis ultimariæ in Anno 1701, die 5tá Januarij inter Par-
tes constitutæ, faciant idq; in instanti. Tandem post expeditam eandem Calcu-
lationem, ulterioribus Partium Controversijs exceptis, ac discussis decernimus.
Quatenus Nobilis & Spectabilis Magistratus Summam nongentorum sexaginta
florenorum Pruthenicorum Calculatione per Partem agnitam & moderatam, non
computando nihilominus litis expensas & in sublationem processûs pænas, à qui-
bus, attentis Annis calamitatis & hostilitatis, Nobilem ac Spectabilem Magistratum
Thorunensem ex moderamine nostro liberamus, & processum cassamus. Pro
crastino Natalis S. Joannis Baptistæ proximè in Anno Deodante futuro coram
Officio Castrensi Kovaleviensi realiter & effectivè Jllustrissimo Actori seu ejus
Plenipotenti, prævia manuali etiam de eadem Summa quietatione solvat sub pæ-
na Banitionis, in ibidem circa Manifestationem publicanda. Quantum attinet Sum-
mam ex præfata Conventione seu contractu de Bonis Siemonie Ecclesiam præ-
nominatam S. Joannis Parochialem quot annis concernentem, decernimus & man-
damus. Quatenus Partes utræq; eidem conventioni seu Contractui in omnibus
punctis usq; ad determinatum in eadem conventione Terminum ab utrinq; sa-
tisfaciant, idq; sub pæna Banitionis, quæ interponitur. Appellat Pars citata ad
Judicia post curialia S.R.M. adhærendo Decreto superius Nominato S.R.M.
admissa, cum conservatione Termini Parti utriq; in eisdem Judicijs peremptorij.
Post cujus Indictionis seu Cathegoriæ decisionem, Actu Judiciorum nostrorum,
ad diem Crastinam voce Ministerialis reclamato, ac denuo vigore ejusdem recla-
mationis Feriá quintá post Festum Immaculatæ Conceptionis Beatissimæ Virgi-
nis MARIÆ sequenti Jurisdictione nostra, Judicialiter reassumpta, acclamata, Par-
tibusq; ut supra comparentibus. Et quo ad Cathegoriam & Indictionem Religi-
osarum ac Deodicatarum Monialium Conventûs Thorunen: Ord: S. Benedicti
Judicialiter disceptantibus, quarum disceptationibus & Controversijs maturá Ju-
dicij sui trutiná libratis ac diligenter pensatis, suspensa tantisper Decisione to-
tius Negotij: necessariam esse Condescensionem ad fundos & loca controversa Jl-
lustris & Magnificorum Casimiri Rudziński Castellani Gernensis, & Francisci
Łoski Succamerarij Varsaviensis, ex Stuba nostra Judiciali Delegatorum in instan-
ti censemus. Qui Jllustris & Magnifici Commissarij condescendendo, Jura Par-
tium ad Fundos controversos se regulantium connotabunt, Fundos eosdem con-
troversos revidebunt, cognoscent, mensurabunt; Inquisitiones si opus fuerit ex
Testibus fide dignis expedient, Partes si potuerint complanare complanabunt,
seu cum connotatione sufficienti Actus totius, ad Judicium nostrum Commissoriale
pro Decisione remittent. Post quem expeditum Actum per Jllustrem & Ma-
gnificos Commissarios Delegatos Condescensionis, per eosdem ad Judicium No-
strum factam remissionem, Partibus denuo nostro coram Judicio Comparenti-
bus & Controvertentibus. Quarum controversijs iteratò exauditis, Actuq; præ-
missæ Condescensionis lecto & bene considerato, siquidem in Actu præmissæ Con-
descensionis, Religiosæ ac Deodicatæ Moniales Conventús Thorun: Jura quibus
proprietatem Fundorum hucusq; Controversorum petunt, coram Jllustri &
Magnificis Commissarijs produxerunt, suntq; debitè connotata. Quorum fun-
dorum ex re oculis subjecta revisio, atq; justa dimensuratio in præsentia, tam
Plenipotentis, Religiosarum Monialium, quàm ex Nobili & Spectabili Magi-
stratu

stratu delegatorum intercessit eandemq; dimensurationem, utræq; Partes acceptarunt. Quod spectat Fundum Golubski dictum in Villa dicta Mokre situm, prædicti Jllustris & Magnifici Commissarij Delegati, ex justo itidem & æquo proprietarium esse Religiosarum ac Deodicatarum Monialium agnoverunt. Idcirco resolvendo tam anteriorem Judicij nostri suspensionem, quam Jllustris & Magnificorum Commissariorum Delegatorum ad Judicium nostrum remissionem approbato eiusmodi Actu Condescensionis decernimus. Quatenus utræq; Partes dimensionem eandem Fundorum de consensu benevolo Partium utrarumq; subsecutam observent & in perpetuum manuteneant. Quantum attinet Fundum in Mokre Golubski dictum proprietatem ejusdem Religionis ac Deodicatis Monialibus adjudicamus, decernendo quatenus ademptam Particulam Fundi in eodem Actu Condescensionis connotatam ad Fundum eundem Principalem spectantem in præsentia Nobilium & Ministerialis ab Actu præsentis Decreti in octodecem septimanis officiosè conducendorum, idem Nobilis ac Spectabilis Magistratus restitui & applicari curet, ac defacto restituat & applicet. Facturæ præmissæ utræq; Partes sub pæna Banitionis in foro competenti super Partem contravenientem decernenda & publicanda. Quod verò spectat prætensam Cassationem inscriptionis super summam duodecim millium florenorum Pruthenicalium, per Religiosas ac Deodicatas Moniales Conventus ejusdem Thorunensis, in rem Nobilis ac Spectabilis Magistratus in Anno 1704. die 19. Martij coram Actis Civilibus Thorun: recognitæ, siquidem eadem inscriptio liberè & benevolè in assistentia Plenipotentis, per Jllustrissimum Loci Ordinariũ approbati subsecuta esse deducitur, proinde incompetenter egisse easdẽ Moniales intuitu Cassationis ejusdem inscriptionis adinvenimus, & ejusdem inscriptionis robur habere declaramus. Porro quod spectat prætensiones earundem Religiosarum Monialium, intuitu Provisionum à Summa decem millium florenorum Pruthenicalium, per Nobilem ac Spectabilem Magistratum Thorunen: olim Generoso Stanislao Hoynacki die 15 Junij in Anno 1700 inscripta, & per eundem olim Generosum Hoynacki prædictis Religiosis ac Deodicatis cessam retentarum, Provisiones easdem a Summa præfata decem millium florenorum Pruthenicalium, pro Annis retroactis retentas salvis quietationibus si quæ justæ & reales apparuerint, per Religiosas Moniales acceptandis, ex Summa duodecim millium florenorum Pruthenicalium, pro cæteris inscriptione superius de Actu recensito, Nobili ac Spectabili Magistratui, ab ijsdem Religiosis ac Deodicatis Monialibus proveniente (non agnita vicissim ab eadem summa duodecim millium florenorum Prutgenicalium Provisione uti in eadem inscriptione Originali defalcandas & excludendas, per Nobilem ac Spectabilem Magistratum esse censemus. Quantum insuper attinet prætensionem, earundem Religiosarum Monialium, intuitu Summæ quinquaginta florenorum Pruthenicalium ex lacu dicto Głęboczek quotannis provenientis, siquidem quietationes usq; ad Annum præsentem 1724 ab eisdem Religiosis Monialibus de Summa hac producuntur: idcirco non posse prætensionem eandem obstantibus quietationibus subsistere declaramus, imò ab eadem Nobilem ac Spectabilem Magistratum liberum pronunciamus. Nihilominus ut idem Nobilis & Spectabilis Magistratus fæces & fimos ex Fundo post mænia Civitatis hospitali Sancti Spiritus spectante, earundem Religiosarum Monialium propriè expurgare in spatio sex septimanarum demandet injungimus. Appellant utræq: Partes ad Judicia Assessoralia, S.R.M. admissa? cum conservatione Termini ibidem peremptorij. Tandem Actum Judiciorum ad diem crastinum reclamari Ministeriali demandamus. Ferià 6tâ post Festum S. Luciæ Virginis & Martyris, vigore hesternæ reclamationis, reassumpta denuo Jurisdictione nostra, Partibusq; modo quo supra acclamatis comparentibus, & quo ad Inductionem Venerabilis Coll: Plocensis Soc: JESU controvertentibus, quarum controversijs solitâ & debitâ attendentiâ auditis ac intellectis documentis quoq; Literatorijs præfati Venerabilis Collegii Plocensis, visis lectis & diligenti trutina ponderatis? Quandoquidem prædictum Coll: Plocense Jus petendi sufficiens & evincens, ad Sum-

mam quinq; millium florenorum Pruthenicalium in Testamento olim Generosi Alberti Pepłowski Rothmagistri S.R.M. apud Nobilem & Spectabilem Magistratum Thorun: specificatam ad præsens non producit. Idcirco non posse hocce Collegium vindicare Summam eandem adinvenimus. Et eundem Nobilem ac Spectabilem Magistratum Thorunensem à solutione Summæ prætensæ quinq; millium florenorum Pruthenicalium cassato Processu in Judicijs Castrensibus Kovalevien: respectu ejusdem Summæ indebitè obtento liberos esse declaramus. Appellat Religiosus comparens, à Venerabili Coll: Plocensi Indicente ad Judicia Assessoralia S. R.M. admissa, cum conservatione eisdem Judicijs Termini Partibus peremptorij. Postquam decisam Indictionem, Actu Judiciorum nostrorum ad cras reclamato, Sabbatho deniq; post Festum S. Luciæ Virginis & Martyris, reassumpta exclamatione hesterna ad diem hanc Jurisdictione nostra, Partibus simili modo post acclamationem & publicationem Actûs comparentibus & in Cathegoria Indictionis Admodum Rndi Mathæi Donacki Præpositi ad S. Laurentium extra mænia Civitatis Thorunensis Controvertentibus, Quarum Controversijs & disceptationibus exceptis & maturè intellectis, quo ad Principalem Cathegoriam prætensæ dotis ad Ecclesiam S. Laurentij, siquidem Admodum Rndus, Indicens nec originalem erectionem, nec in visitationib⁹ Judicialiter productis, ullam Dotem prædictæ Ecclesiæ esse demonstrat. Id circo tam Cathegoriam hanc Principalem ad Iudicia Assessorialia Sæ Ræ Mttis uti summi in Regno Ecclesiarum Tutoris & Protectoris, quàm alias similiter consequentes Cathegorias per Admodum Rndum Inducentem prolixè inductas, ad eadem Judicia remittimus, Conservando utrisq; Partibus in Iisdem Judicijs Sæ. Ræ Mtis Terminum Peremptorium. Nihilominus decernimus ac mandamus. Quatenus Nobilis ac spectabilis Magistratus Thorunensis cum suis Ordinibus Apostatas in Civitate & Jurisdictione degentes Regestro Judicialiter producto manu Jllustris & Magnifici Mareschalci Tribunalis Regni & Commissionis præsentis subscripto specificatos, ad Decisionem in Judicijs S.R.M- causæ detineat. Idq; sub pænis per Judicium hocce S.RM. decernendis & irrogandis. Ad extremum mandamus, quatenus Nobilis ac Spectabilis Magistratus & nemo ex Ordinibus ac Communitate Personas Catholicas apud se in servitio existentes, ad violanda Festa per labores, Sanctæ Ecclesiæ Romano-Catholicæ adigat, neq; ad frequentandas pro devotione Ecclesias quovis modo impediat, idq; sub rigore supra scripto. Actumq; nostrum ob necdum conclusam Commissionem ad feriam 2dam proximam voce supra scripti Ministerialis solito modo reclamandam esse jussimus. Itaq; Feriâ secundâ ante Festum S. Thomæ Apostoli vigore supernæ reclamationis reassumpta Jurisdictione nostra, Partibusq; post publicationem Actus acclamatis prout supra comparentibus. Ex quo ad Indictiones aliàs in Actum Commissionis præsentis intrantes Controvertentibus. Quarum Controversijs attentis & bene consideratis, siquidem in Decreto prænominato S.R.M. Assessoriali, cujus Executio nobis Commissarijs incumbit, prædictæ omnes Indictiones non sunt specificatæ, neq; nostro Judicio ad disjudicandum commissæ. Idcirco easdem omnes Indictiones ad præsens non decisas ad Judicia Assessorialia S.R.M. cum toto earum effectu remittimus, conservando Partibus utrisq; in eisdem Judicijs terminum sine quavis adcitatione comparendi peremptorium. Ad extremum in felici Coronide ac conclusione Actus Commissionis nostræ, sæpe memoratum Nobilem ac Spectabilem Magistratum & omnes Ordines circa Immunitatem Jurium prærogativarum & Privilegiorum, inhærendo Decreto prænominato S.R.M. pro Authoritate nostra, quâ à Sacra R.M. fungimur conservamus, & eadem Jura illæsa declaramus, & præcustodimus, clavesq; ad Portas utriusq; Civitatis per Generosum Commendantem Præsidij, Nobili ac Spectabili Magistratui reddendas esse censemus; hoc loco in virtute & Fundamento præinserti Decreti S.R.M. Venerabiles PP. Soc: JESU præmonitos relinquimus, ut amovendo imposterum omnem occasionem mali, Decreto prænominato

minato S.R.M. in continenda Juventute Studiosorum satisfaciant, & illud per omnia observent. Hicq; in continenti personaliter comparens Religiosus & Admodum Rndus in Xsto Pater Casimirus Czyżewski Rector Collegij Thorun: Soc: JESU, suo & ejusdem Coll: nomine Manifestatus est contra famatos Wescfal, Krygiel, Gymnasistas Famatorum Probij, Fengiera, Szteczmana, Sztermy, Krauzy, Pisarkow, Grunal Gymnasistam idq; ideo. Quia ipsi contraveniendo Decreto prænominato S.R.M. Turres seu carceres Civitatenses prodemerito consvetos in Termino per idem Decretum præfixo scilicet Feriâ tertiâ proximè præterita non sunt ingressi, ex indeq; pænæ infamiæ, per Publicationē m Decreto prænominato interpositâ succubuerunt, quam quidem pænam Infamiæ Ministerialis Regni Generalis in Actu superiùs specificatus Providus Albertus Kubczewicz, ex Mandato Judicii nostri publicavit, de quo idem Ministerialis fecit suam relationem. Nihilominus decernimus & mandamus. Quatenus satisfaciant sæpefato Decreto S.R.M., Domini pro Famulis suis in Decreto eodem specificati mulctas pecuniarias, per Decretum hocce assignatas in Termino per hocce Decretum præfixo, cui vigore ejusdem Decreti competit solvant, sub rigore in eodem Decreto expresso. Ad perpetuam autem memoriam inhærendo prænominato Decreto S.R.M. Assessoriali; locum competentem pro extruenda per Venerabiles PP. Soc: JESU Coll: Thorun: Statua Marmorea in Honorem Beatissimæ & semper Gloriosissimæ Virginis MARIÆ, in cornu penes murum Cæmeterij Ecclesiæ S. Joannis ab extra ex opposito lapideæ Nobilis ac Spectabilis Rubinkowski Consulis, incipiendo à muro Cæmeterij in latum octo ulnarum, totidemq; in longum in lapidea pro Fundamento prædictæ Statuæ, in Præsentia & consensu Deputati ex Nobili ac Spectabili Magistratu assignamus, & signis annotare demandavimus. Ne autem Canale per decursum aquæ Fundamentis ejusdem Statuæ noceat, prædictus Nobilis ac Spectabilis Magistratus, hocce canale alio decursu aquæ avertere se obligavit. Quibus omnibus ad laudem Omnipotentis DEI, sub feliciffimis auspicijs Serenissimi ac Potentissimi AUGUSTI II Regis Poloniarum, nec non hæreditarij Ducis Saxoniæ, Principis & Electoris peractis & confectis, Actum Commissionis præsentis conclusimus, & manibus nostris circa appensionem Sigillorum nostrorum subscripsimus.

Actum in Castro Junivladislaviensi in Vigilia Festi S. Thomæ Apostoli Anno Domini 1658.

AD Officium & Acta præsentia Castrensia Capitanealia Junivladislaviensia Personaliter venientes Religiosi PP. Antonius Bąkowicki Sacræ Theologiæ Doctor, & Gvardianus Conventus Junivladislaviensis Ordinis S. *Francisci Minorum Conventualium, & Augustinus Jarocki Concionator Ordinarius itidemq; eiusdem Conventûs, Ordinis S. Francisci Conventualium, Nominibus* obtulerunt ad Acticandum & Actis hisce ingrossandum, literas Privilegii Pargamensis infrascriptas, manu *Serenissimi Sigismundi Regis subscriptas*, cum Sigillo appenso cereo Cancellariæ Regni minoris communitas, & manu Generosi Stanislai Cemma Secretarii S.R.M. subscriptas, salvas, & illæsas, omniq; suspicionis notâ, ut ex eis apparebat carentes. Quarum literarum sequitur estq; tenor talis. *Nos Sigismundus DEI Gratia Rex Poloniæ*, Magnus Dux *Lithvaniæ*, nec non Terrarum *Cracoviæ, Sandomiriæ, Siradiæ, Lanciciæ, Cuiaviæ, Russiæ, ac omnium Terrarum Prussiæ, Pomeraniæ Dominus & hæres*. Significamus tenore præsentium quibus expedit singulis & Universis, harum notitiam habituris, monstratum Nobis esse in membrana antiquum Privilegium Sacræ Memoriæ Racibori quondam Pomeraniæ Ducis Prædecessoris nostri manu Sigilloq; signatum, in se continens Fundationem Monasterij ac Templi Beatissimæ Virginis MARIÆ

Nascentis in Civitate nostra Thorunensi situm, in quo Monasterio, ac Templo Venerabiles Monachi Ord: S. Francisci, à principio Fundationis constituti Devotionem exhjbere sunt soliti, Authoritate igitur nostra Regia uti ex assensu Consiliariorum nostrorum Regiorum Privilegium istud approbamus confirmamusq; memoratis Monachis Or: S. Francisci, relinquentes ipsis & concedentes perpetuum Jus hæreditarium super Monasterio & Templo isto supra dicto, in quo consvetum Devotionis exercitium perpetuis temporibus continuabunt, confirmamus; ipsis quoq; perpetuam hæreditariam Possessionem Templi & Monasterij istius, uti & totius areæ circa Templum muris comprehensæ, cum omnibus Mansionibus & areis intestinis, quem ad modum & braxatorio quæ omnia unius formæ latenritiæ extructa, ab antiquo in unum spectantia, solis Venerabilibus Monachis istis, legitimisq; eorum Successoribus, perpetuò permanebunt; nulla ipsis obstante iniuria seu detractione à Republica nostra. Thorunenses Pannifici Civitaten: secundùm Constitutionem antiqui Privilegij singulis annis decem posituras Panni Venerabili Conventui ad vestitum reddere, tenebuntur perpetuò, quod ne intermittatur Senatus noster Thorunensis, curabit. Littus magnitudine quinq; morgarũ ab antiquo adMonasteriũ spectabit, ligna ex sylvis Civitatensibus moræ sine obstantia sine interdictione Civitatis liberè, evehentur, perpetuò molitio quorumvis frumentorum tam ad usum Panis, quam cerevisiæ in molendino Civitatis Lubicz dicto remanebit salva Monasterio sæpe dicto, nullâ redditâ mensurâ, seu statione perpetuâ. Ex quo molendino Senatus Thorun: secundùm Ordinationem antiquam Conventui præfato Siliginis centum modios, tritici sexaginta, malsæ centum & viginti singulis annis dare tenebitur, perpetuis temporibus. Quæ omnia & singula præmissa quemadmodum in antiquo Privilegio Fundationis fusè scripta, in omnibus punctis, clausulis, articulis conclusionibus approbamus, & confirmamus, atq; perpetuum firmitatis robur præsentibus mediantibus obtinere decernimus. Quibus in fidem ac robur præsens manu nostrâ subscrip; Regniq; nostri Sigillo firmat: est. Cracoviæ in Vigilia S. Francisci Anno Dni 1507. Sigismundus Rex. Appensio Sigilli in Cera rubra expressi; Stanislaus Gemma Secretarius S.R.M. manu propria. Quarum quidem literarum seu Privilegij supra scripti Originale iidem offerentes ab Officio præsenti receperunt de quo Officium præsens & ejus Cancellariam quietaverunt, quietantq; Præsentibus.

Ex Actis Castrensibus Capitanealibus Junivladislaviensibus Extraditt:

Correxit Mękarski,
mpp.

Mowa JmcPana Kanclerza W. Ko. po publikowanym Dekrecie w Sprawie Thorunskiey miana przy Sądach.

Po promulgowanym w Sprawie Thorunskiey Dekrecie, głoszę ieszcze z Mieysca tego, com powinien. A naprzod pokornie podziękowanie Bogu moiemu, że Providentia Jego Regina Causarum, arbitra rerum, dała pod ten czas dignissimas causas secundas WmMPPw, o każdym z ktorych słusznie przed wszystkiemi mowić mogę: Si scitis, quoniam justus est, scitote, quoniam et omnis, qui facit Justitiam, ex ipso Natus est. Maiąc od WWMMPPw w Sądzeniu tey Sprawy nie tylko Lumen, boć justorum semita, quasi Lux splendens procedit, et cresuit usq ad perfectum diem, ale tak istotną y rzetelną pomoc, że ten Dekret nie moią, ale WWMMPanow iest Sentencya.

Dziękuię naynayuniżeniey JKr Mści P. M. M., że wiedząc dobrze, iako Justitia Regis Pax est Populorum, tutamen Patriæ, muninentum gentis, napisaną Securitatis Exekucyi Dekretu tego Constytucyą Regio suo assensu, et beneplacito probare raczył. Głoszę powinne podziękowanie, y dzięki Jmu Prymasowi z Przeswietnym Senatem, y Przezacnemu Stanowi Rycerskiemu, z JmcPanem Marszałkiem Poselskim MmPanem, prozelo maximis laudibus digno, ktory od początku Seymu tego usq in finem w tey Sprawie pokazali. Jezeli Limita Seymu Grodzinskiego była potrzebna, y skuteczna, dopieroz

terazniejsza potrzebniejsza, y chwalebniejsza, bo dla Sprawy y chwały Boskiey, dla Sprawy N. Matki Christusowey, y Swiętych Panskich intuitu realis, et indilatæ tego Dekretu executionis uczyniona, niechybnie Sprowadzi na Oyczyznę Naszę illimitatas et infinitas Benedictiones.

Dziękuię uniżenie y Samym że WWmmPP. za podięte prace y fatygi, dopełne żarliwoscij, y Sprawiedliwosci w tey Sprawie Sentymenta, w ktorych doznałem że Justus quasi Leo confidens absq terrore erit, y że argentum electum Lingva Justi, et Labia ejus erudiunt plurimos. Jako zas Wm mPP. tu Zasiadaiące, apud Dominum założyliście Sobie mercedem, tak abyscie ią desuper copiosam odebrali, in generationem całem afektem życzę.

A kiedy uważam, że często ipsa Nostra Justitia, ad examen divinæ Justitiæ deducta injustitia est, y nikczemnieie in distinctione Judicis, quod in æstimatione fulget operantis. Więc konczę przy konkluzyi całło y napoczątku tey Sprawy do Majestatu Boskiego Westchnieniem, aby ieżelismy co ublizyli w karaniu tak strasznego excessu, y nie nakazali Supplicium æquale peccato, Suppleat misericordia Iego, y zeby Nas według niey raczył mieć plenius, et perfectius absolutos in Cælo. —

Copia Listu Xiązia Jmci Prymasa, do JmPana Krakowskiego.

Według daney przeszłą Pocztą deklaracyi gdy teraz obszernicy Jstiadem totam Prac Naszych około ułatwienia kommendy podiętych posyłam WMMPanu, niemogę de Iustitia consientiam monente inaczey zaręc, tylko od uyznania Wielkiey y nieporownaney dobroci JKr. Mći P. M. Mło, bo wszytko quod Aequitas voluit, Paterna Jego ku tey Oyczyznie indulsit Charitas. Zaraz in limine zaczynaiącego się Seymu Skrypt na kommendę Cudzoziemskiego Woyska JmPu Koniuszemu Litt. dany, był złozony w rękach JmPana Marszałka Poselskiego Starey Laski, aby onę podnosząc, podniosł zaraz ad Coronam vota Populorum, y odgłosił iuz ten odwalony kamien na ktorym się przeszłe rozbiiały Seymy. Tenze Instrument przeniosł się do Rąk novos fasces trzymaiących, aby actus był circa activitatem Jsoy Solennior, ile Studijs Jey wyrobiony: ale gdy y natym ieszcze depozycie, ktory moze się nazwać Cor pectus fidele Rycerskiego Stanu, nie dosyć było, pretio tak potrzebnego Seymu, pozwolit dobrotliwie JKr. Mć P. M. M. aby się wroćił do Sameyze Władzy Hetmanskiey, ut suus ad fontem rivus. Po przywroconey tandem takim Sposobem kommendzie, gdy chodziło de modo et moderatione, aby y Majestas z Wierzchnoscią Swoią super totam Rempublicam rozciągaiąca się mogła bydz in integro, y Authoritas Hetmanow z prero=

gatiwami Swemi według Praw dawnieyszych y Swieższych in Salvo, nimeśmy to ułożyli y ukombinowali, iako nieraz Sudavimus et alsimus, nie potrafię wyrazić. O sobie niechcę nic mowić metu vanitatis, et jactantiae, ale przyznać muszę Ich Mćm PP. Senatorom, y Ministrom, że w tey Spolney naszey ad emolienda aspera usilności w nich prawdziwie non defuit Ardor, ardori virtus, y im większe w ktorym ex custodia Legum ministerium, tym większa była praca, większa activitas, niby ad proportionem talentorum fructificans. Przecięsz iesżcze te wszytkie Nasze Starania, nie miały by były dobrego sukcesu, gdy by własna JKr Mći, non accessisset Łatwości, non perfecisset Łaskawości. Pozwoliwszy za perswazyą Naszą na wszytko czego tu Ich Mći PP. Hetmani, consiy mentis WmmPana, y Samisz zelose przy Prawach Swoich żądali, nie zostawiwszy Sobie tylko to Solatium, aby Dominus Exercituum, nie był bez dyspozycyi nad Gwardyą ad Custodiam Corporis Sui destynowanemi, y to nie z żadney diffidencyi, albo dla przybrania Sobie distinctae à Repbca Securitatis, ale żeby w Woyskach, ktore się mienią bydź JKr Mći y Rzptey non tollantur Jus imperatorium, ktore mieli Iego Antecessorowie, bez wszelkiego iednak naruszenia Ducalis WmmPPw Potestatis ad Legem Novellam restrictae. Te tedy Puncta na ktoreśmy się zgodzili, y ktore niby prac naszych manipulum oddaie grato animo WmmPana, przywracaią iuż zupełnie

comimen

kommende, do tych czas disputationi podległą, przywracaią im virtutem y Lacerto Władzy WMM Panow, że Iey gdzie należy, plenè zażyć możecie, przywracaią na koniec Oycowskie WMM Panom JKr. Mci P. M. mtso Serce, bo gdy ustaną amaritudines, zaczynie koley Swoię latior benevolentia. Nie tylko zas z prywatnego WMM Panow Interessu, ale tez z publicznego y Całey Oyczyznie zbawiennego, to powinno inter Summa teneri vota, aby Principe incolumi sit mens omnibus una, A Naybardziey, aby brachia WMM Panow coalescant cum Capite. Gdy tedy wszystko to penitiùs zważysz, iak bym się iuz w Serce WMM Pana, y w Wysoki Iego penetruiący dalsze konsequencye rozsądek wpatrował, tak Spodziewam się y pewien iestem, iz przyimiesz mile te Punkta, acquiesces konkluzyi Naszey, wierząc Nam, że y my Filij tey Oyczyzny, Praw y Swobod Iey non inimici, tak kochamy Władzę WMM Panow, iaką ią per rationem Status kochać y utrzymywać należy. To zas zaku JKr Mci ukoić, y umiarkować nie może, iz WM Pan iestes ultima primo aggressus Loco, wydawszy nagłe tak Surowy do Regimentu nawet y Gwardyi pod bokiem JKr. Mci Ordynans, aby nikogo niesłuchała tylko WM Pana; choć krolowi należy Custodia Corporis, należy obsequium militis, a to bez Raportow do Pana bydz nie może, ktore przecież trochę dispozycya WMM Pana videtur praescindere, y lubo nie w ten Cel

bita, invenit iednak, quod non sponte lasit. Cze=
kał JKrMci P. MM. za tak wielkie Swoie o=
koło uspokoienia tey kommendy trudy, y sta=
rania, nie tylko per gratitudinem, ale tez per
venerationem wprzod podziękowania od Um=
mPana, et primam Informationem, o tym or=
dynansie. Czekała Jego y Rzpłta, ktora ten In=
teress za Swoy wziąwszy, nieodstąpiła go aż
obiit. Czekały Ministeria, za bez Senne my=
śli y prace Swoie tey od UmmPana grato
vbis recognicyi. Codzien był y Jmć. Koniuszy
Wo Xa. Lito iakiey kolwiek ludzkości UmmPana,
za tę bez dalszey trudności demissyę Swoię.
Ale co iuz pospieszeniem pomienionego
Ordynansu omissum, iednak non sublatum,
potrafi to hoc serius reparare insignis offi=
cijs Animus UmmPana. Ja zas o to instan=
tissime proszę UmmPana, aby quod pri=
mum impatiensy mora, załosne JKrMci
P. MM. serce listem pełnym submissyi, zy=
czliwości, y tych ktore bydz mogą pro venia
et gratia expressyi lenire raczył. —

Reflexye na niektore Punkta Pro=
pozycyi JKrMci, Seymowi tera=
znieyszemu do deliberacyi podane
in Ao. 1724.

1mo Traktat w Neystadzie miedzy JKCar=
skim Państwem a koroną Szwedzką deter=
minowany, nie moze ulla ratione ligare
Majestatem et Ordines Regni Poloniæ, bo
tam niebyło Polskiego Ministra, a zda=
my się był ordynowany ad hunc Actum
Jmć. P. Dunin Regent koronny, ale exquisitis
medijs od Dworu Peterburskiego, y ruszyć

mu się

mu się z Polski nie dano. A zatym ponieważ bez Naszego Ministra Traktat w Neystadzie stanął między dwiema Potencyami, nie może w niczym preiudikować Trzeciey Stronie nie wchodzącey w komparycyą, z Instrumentem Generalney y Zupełney Plenipotencyi.

Medyacya Cara Imci między Koroną Polską a Szwecką, mogła by bydź akceptowana, gdy by Car Imć niebył tey woyny Pars Principaliter agens, ale ze Prawa y Zwyczaie Narodow zawsze to obserwowały, żeby ex Partibus Belligerantibus nie brano medyatora ad paciscendum, tak y Korona Polska na tym fundamencie, y przestrodze, deprecatur medyacyą Cara Imci maiąc przed Oczyma w podobney okazyi, Traktat Oliwski z Koroną Szwecką, gdzie ofiarowana medyacya Cesarza Imci Chrześciańskiego, nie iest akceptowana, że tylko raz przysłał był ten Pan Subpetias Krolowi Imci Kazimirzowi, y dla tego pro Parte agnitus y do medyacyi non admissus. Aż na ten czas musiały obiedwie Krolestwa tak Polskie, iako y Szweckie wziąć za Mediatora Krola Imci Francuskiego. In hoc tedy casu deprecata venia u Cara Imci consultius było by wziąć za medyatora Futurae Pacis z Krolestwem Szweckim Cesarza Imci Chrześciańskiego Pana nieporownaney Mądrości, y sprawiedliwości, y nieuwodzącego się żadnemi Interessami, y Passyami.

2do. Rekognicya Cara Imci, za Cesarza Całey Rusi, iest rzecz dla Polski, nie tak łatwa,

iako inne wszytkie narody imainowaċ sobie
mogą. Bo lubo niektore monarchie, et Status
Regentes przyznaty Cara Jmci, za Cesarza
Ruskiego, nie to Ich niekosztowato, tak in
diminutione Regionum, iako et Honoris. Go-
towa Polska daċ Tytut Carowi Jmci Wiel-
kiego Mogola, lub Cesarza Chinskiego, lub
Monomotapy, bo ią to nie niekosztuie, ale
daċ Tytut Cesarza Ruskiego, maiąc pod
sobą kilkanaście Prowincyi Ruskich, byto
by to przyiąc na siebie respectivum homa-
gium inferioritatis. Ale iako JJ.Wr. Mċi y
Rzplta wysoce sobie estymuie przyiaźn Ca-
ra Jmci, et nomen quod mundus amat,
mogta by przyznaċ Ten Tytut Carowi Jmci
adimpletis binis Conditionibus.
Pierwsza Aby JJWkr. Mċi, y Rzplta satisfacta by-
ta ex integro wzgledem Traktatu przez Jmpa
Działynskiego Wojewodę Chetminskiego uczy-
nionego nominatim w oddaniu Rygi, y Inflant
od Szwedow odebranych.
Druga Kondycya. Aby in posterum krol Jmc
Polski terazniejszy, a potym kozdy Naste-
pca Jego, wziąt Tytut krola Ruskiego,
quo habito, iuz by niebyt in onere prestan-
da alicujus dependentia Cesarzowi Ruskie-
mu. Bo iezeli ex Pacto, Pisze się krol Jmc
Angielski krolem Francuskiem, choċ Fran-
cyi nie trzyma, Pisze się krol Jmc Francu-
ski, krolem Nawarskim, choċ nią nie rzą-
dzi, a Czemusz krol Jmc Polski, nie ma
bydz oraz krolem Ruskiem, kiedy ma pod
sobą

sobą kilkanaście Prowincyi Ruskich. Jeżeli idzie o kreacyą: Pytam się kto kreował Cara Jmci na Cesarstwo Ruskie? Odpowiedzą mi Status Moschoviticus et Populus. Ja nato. Jeżeli te Stany, y ten Lud sub Potestate absolutnego Pana zostaiący, mogł uczynić swego Pana Cesarzem, czemusz Stany Rzpltey Polskiey, wolnością na Cały Swiat słynące, y krolow sobie zawsze obieraiące, nie maią, y nie mogą przyczynić Tytułu Panu swemu, ile kiedy wyciąga tego ratio conservationis Universi.

3tio Co się tycze recognicyi Elektora Jmci Brandeburskiego za krola Pruskiego, w tym nam nie mogą praejudicare recognitiones innych Potencyi, ktore to daty, to przyznaty, co ich nic nie kosztuie. Prusy zas uszytkie od ostatniego z krzyżakami Traktatu, są indubitatum Patrimonium krola Jmci, y krolestwa Polskiego. Wydzielona tylko część tey Prowincyi Pruskiey wprzod Magistro Cruciferorum, a teraz Elektorowi Jmci Brandeburskiemu, y Tytuł mu pozwolony, Ducis in Prussia, a byłasz byto sprawiedliwość? aby kreatura wyżey się miała, niz suus Creator! Ale kiedy decrescente mundo, crescit in immensum ambitio, zda się bydz rzecz przytrudna zdeymować tę koronę, ktora w głowę wrastać zwykła koronatis. Daią się itidem dwie kondycye, ad subseqvendam recognitionem.

Pierwsza Aby Elektor Jmci Brandeburski ustąpił pretensyi, Trzechkroć Sto Tysięcy Ta=

lerow bitych, niesłusznie in determinatione Woyny Tureckiey na Nas wytargowanych; Bo Dziad Kurfistrza Imci otrzymawszy asse=kuracyą od S.P. Krola Imci Kazimirza na tę summę, non stetit compactato, y nigdy Ludzi swoich przeciwko Szwedom nie dawał, y dla=tego Dziad y Oiciec Kurfistrza Imci Tera=znieyszego nigdy się nie smiał upominać Długu tego u Rzpltey za Żywota S.P. Krola Imci Pana, bo ten Pan będąc wiadomy dobrze tey konwencyi, et non subsecuta=rum conditionum, potrafił by był reku=perować innocenter in Bona fide daną assekuracyą od Krola Imci Kazimirza, Dworowi Berlinskiemu. Co że na ten czas non est subsecutum, teraz powinno pre=tio honoris subsegui.

Druga y nieodbita kondycya, żeby Krol Imć Polski, na ten czas, y na potym będący, assu=mat także Titulum Regis Prussiæ, aby niebył Creator inferior sua Creatura. Ta zas rekognicya ab invicem powinna by bydz w Krolewcu, circa receptionem Ho=magij eventualis a Statibus Prussiæ Præ=sente novo Rege Prussiæ. Tam Plenipoten=cyarze Polscy daliby Tytuł Nowemu Kro=lowi, y od niego wzaiemnie odebraliby na Swego Pana Titulum Regis Prussiæ.

Copia Listu Zięcia Imci Podkan=clerzego Litt.o do Imć Pana Kancle=rza W.o K.o z Warszawy 23. Xbris 1724.

Odebrawszy wczoray dopiero Punkta

prezenzi

pretensyi Mosliewskich od Xięcia Dolhoru=
kiego, Communikuię ie tu per Copiam in
annexis WMWMPanu, altissimum Jego
o nich explorans Sensum; Adjungo oraz po=
dane sobie in Scripto prozby y racye, aby
pewne rescripta Kurlandzkie in favorem
Xięcia, y innych podpisane, y iuz u pieczęci mniey=
szey koronney zapieczętowane, iako Prawom
Ich przeciwne, zatrzymane były, w dalsze
Ich niewdaiąc Prawa y kłotnie. Rozu=
miem ze iuz wiadoma WMWMPanu deter=
minacya wyiazdu JW.KrMci 26. Currentis,
ia chiba po Trzech Krolach Sequar ve=
stigia Domini, zostaiąc omni Loco et tem=
pore, inviolabili cultu et obsequio. &c

Punkta pretensyi Mosliewskich.
Pro Memoria.

1mo Zeby Poddanych JW. Imperatorskiego
Wielieczenstwa, ktorzy sami uciekli, takze
y tych ktorych obywatele Polscy odmowili
za Granice, y trzymaią Ich u Siebie za Gra=
nicą, azeby tym rozkazono było co Ich u
siebie trzymaią odesłać w Panstwa Rossyi=
skie, y oddać officyalistom JW. Imperator=
skiego Wstwa, ktorzy się na Granicach znay=
dować będą.

2do Zeby dla Skarg z obu stron roskazano
Ich mćim PP. Starostom, aby się ziechali z
Commissarzami JW. Imperatorskiego Wstwa,
ktorzy na to naznaczeni, y zeby ci Ich mći PP.
Starostowie z Commissarzami zwazywszy Skargi

z obu Stron zachodzące, uczynili obu Stronom należytą Satisfakcyą.

3tio Żeby Surowie Zakazano Obywatelom Polskim, żeby żadnym Sposobem nie przyjmowali Ludzi Ruskich, ktorzy uciekaią, także żeby Sami nieodmawiali.

4to. Ci obywatele Polscy, ktorzy przyiąwszy z Zagranicy Ruskich Zbiegow, posyłali ich na rozboy za Granicę Rossyiską, y dawali im oręże, proch y kule, co zaś ci rozboynicy rozbiwszy kogo ić prędam dostali, iedni od nich wszystko odbierali, drugich zaś do dzielenia się z sobą wpoł przymuszali, żeby tacy Surowie karani byli, et in posterum takich interwenieneyi czynić nieważyli się.

Desiderium Miasta Elbląga

Kiedy JmPan Generał Major Flemming za ordynansem JW. Jmci Pana Woiewody Podlaskiego Hetmana Pol. Koronnego do Starego Miasta Elbląga z Przedmieścia dwie Chorągwi wprowadził, y w Nim Gospody Sobie, y Officyerom bez dispozycyi Magistratu obierać pretenduie, nadto, takową uczynił expostulacyą.

1mo.

Aby Mieszczanie oprocz dziewięciu Stacyi, na ktorych Wartę odprawuią, dziesiętę ieszcze y więcey mieyskiemi Wartami trzymali.

2do.

Aby wszystkie Działa, ktore są po Wałach, Miasto miało we wszytkiey gotowości, y przy Nich Puszkarzow, y o więcey Armaty, ktorey niema, zeby się starało dla opatrzenia Wałow.

3tio.

Aby Wały y inne fortyfikacye, ktore konie Officyerskie, y Bydła rozdeptały niezwłocznie Miasto reparowało.

4to.

Aby Miasto Garnizonowi Prochy y kule prowidowało.

5to.

Aby kazdey nocy iaknaywiększa Liczba Mieszczan była alias Corpus de reserve na pewnym mieyscu w wszelkiey gotowości.

6to.

Aby kule ogniste, ręczne Granaty, y Wien=
ce Smolane były gotowe, iednym słowem że=
by Miasto było zawsze w gotowości, tak iako
by w obłężeniu.

Tedy Supplikuie pomienione Miasto,
aby te dwie Chorągwie wyszły z Miasta sta=
rego, a wrociły się do swoich gospod, co przy
odieździe swoim z Warszawy Jmb. Het=
man P. Koronę deklarował, aby Ludzie
Brandeburscy tych Przedmieści, z ktorych
Praesidiary do Miasta starego wyszli nie
opanowali, tak iako Bolwark szanc opa=
nowali, y do tąd trzymaią, ile że y o Przed=
mieściu nieraz tentowali.

Memoriale Praesidium El=
bingense concernens. —

Sciendum postquam ad summas in=
citas redacta Civitas Elbingensis, postu=
latis Jllrmi Generalis Major de Flem=
ming iam Locum Elbingae tenentis ejus=
que Officialium, ac imprimis in sol=
vendâ quovis Mense sub Nomine Do=
nceur certâ pecuniâ non sufficeret,
quod praedictus Generalis Major quan=
cunque Cives aggravandi quaesiverit
occasionem, praecipue ut dimidia in sub=
urbio existentis Praesidiarij Militis
pars, siquidem caeteri hospitijs intra
fortalitia, et in Nova Civitate fruuntur,

veter

veteri Civitati imponeretur, numerusq praesidiarij Militis adaugeretur, Nullatenus tamen Illrmi ac Excellmi Magni Exercituum Ducis Consensum desuper obtinere valuerit, donec executio Thorunij facienda ansam praeberet, ab Illrmo et Excellmo Regni Duce Campestri ejusmodi (uti Copia adjacens exhibet) obtinendi Mandatum Cui equidem Civitas vetus, alias ab onere Militis recipiendi Libera parere, quam Contraventionis Suspitionem incurrere maluit. Ex quo verò Cives de die in diem excubias etiam graviores, quam Praesidiarius Miles (: Equidem Militas tantum quatuor, Cives vero novem Stationes observant.) agentes, comet ipso Maximopere aggravantur, praeprimis dum Miles hospitiorum sibi arrogat electionem, ac inter alia insuper praefatus Generalis Major expostulat.

1. Ut Cives praeter Novem, quas iam observant, adhuc quam plurimas (: decem vel plures:) alias tempore pacis vix unquam observatas Stationes excubijs suis vigilarent.

2. Tormenta in Vallis jam existentia non modo habeantur quam paratissima Suisq Tormentarijs vulgo Constabel die Noctuq instructa, sed plura quoq Tormenta, quibus tamen Civitas Caret, per vallum adhuc disponantur.

3. Vallum Cæteraq[ue] fortificationes, quas Officialium, qui et alia pecora praeprimis vitiosas reddiderunt, instantaneè reparentur.
4. Civitas praesidiarium militem, tum pulvere nitrato, tum globulis jaculatorijs plumbeis provideat.
5. Ut Sufficientissimus Civium Numerus Gallis Corps de Reserve dictus, quavis nocte, in omnem eventum in certo Loco sit partissimq[ue].
6. Granata ignita, et missilia, necnon corona picea, vulgo Pechkrantze, ut parata, atq[ue] ad manus sint. In Summa ut Civitas omnibus bellicis instrumentis, ac praeparatorijs ita instructa sit, acsi Hannibal, iam ante portas esset.
Hinc Illrma Excella Vra ardentissimis supplicatur precibus, dignetur Suis, quam plurimum valentibus Instantijs afflictissimæ Civitati succurrere, eoq[ue] rem gratiosissimè dirigere, ut Illrmq atq[ue] Excellmq Supremus Exercituum Dux, Illrmo Locumtenenti Generali de Flemming demandet, ne ejusmodi similibus Postulatis afflictiones Civium adaugeat, qin potius milites in veteri Civitate iam impositos, hospitia Sua Suburbana / prouti Illrmq ac Excellmq Campestris Dux, Varsavia novissime discedens iteratis Civibus promisit / eo citius relegare faciat, quo majus etiam periculum, ne moles Brandeburgica Suburbia evacuata, uti saepius iam tentavit, adinstar propugnaculi Bolwerck occupet.
Cum etiam in maximum afflictissimo-

nem

-rum Civium cederet solamen, si modernum Elbingense praesidium mutaretur, praesidiariisque Militi certae ordinationes ad similitudinem copiae adjacentis praescriberentur, gratiosissima horum optandorum promotio, ibidem omni quo decet venerationis cultu imploratur.

Stanisław Mattheusz na Rozdole y Rzejowcu Rzewuski, Wwda y Generał Ziem Podlaskich, Hetman P. Koronny.

Poniewaz exigentia temporis potrzebuie tego, azeby Stare Miasto Elbląg nie było sine praesidio, Więc tedy daię ten moy ordynans JmPanu Graffowi Flemmingowi Generałowi Majorowi Woyska Koronnego, aby za odebraniem Jego od Regimentu pieszego Najasnieyszey krolowey Jeymci w Garnizonie Elbląskim teraz zostaiącego, w starym mieście Elblągu rozłozył chorągwi dwie do dalszey Woli Hetmanskiey, z tych czterech Regimentu tegosz, ktore na tamteyznych Przedmieściach stoią, Chorągwi, zachowuiąc po gospodach omnem modestiam, bez aggrawacyi tameyznych obywatelow, we wszytkim sprawuiąc się, iak ostroznemu nalezy kommendantowi. Co serio zalecam. Datt. w Warszawie d. 18. 9bris 1724. Ao.

St: M: Rzewuski Wda Podl. H. P. K. mppa

(23)

Copia Listu JmPana Kanclerza W.W.Ko. do JmPa Krakowskiego.
d. 30 9bris 1724. Ao.

Dopieroz mnie, y wszytkim o Religią Zelantom należy dziękować WMPanu, ześ raczył wcześnie prowidować media do skuteczney exekucyi Dekretu w Thorunskiey Sprawie przez przysłanie do Rąk JmPa Podkomorzego koronnego MMPana, ordynansu Swego, in virtute ktorego JmP. Podkomorzy Ściągnuszy pobliższych Ludzi, ruszył dnia wczoraysczego do Thorunia, gdzie niewątpię że prowinslgni Zelo suo Starać się będzie o nieodwłoczną pomienionego Dekretu Exekucyą, iakosz pewien iestem, że dzięto wszytko zakonczy w przyszłym tygodniu przy ktora ad praesens może bydz assistentcy. Posyłam WMPanu Copią propozycyi y rezolucyi danych na Conferencyach z Plenipotencyaryuszami Cesarza Jmci, y Cara Jmci. Punkta od Nas pierwszemu dane o krzywdy Confinantium z Panstwami Cesarza Jmci o klasztory Paradyski, Trzebnicki, Reformacki, Franciszkanski, o Summy Neapolitanskie, za krolewiczem Jmcią Jakubem o Summę na olawie. Drugiemu są formowane z Instrukcyi JmPa Wojewody Mazowieckiego o Restytucyą Inflant, Rygi, kurlandyi, o Armaty, Milliony, na Woysko deklarowane, o Niewolnikow, Xięgi kijowskie, y Bracław

skie

skie, o pretensye Miast Thorunia, Elblą-
ga y Gdanska y inne krzywdy privatorum,
ktorych przyszłą pocztą kommunikowac
WMPanu będę, a teraz etc.

Copia Listu JmPana Rybin-
skiego Wdy Chełminskiego
do JmPa Kanclerza W.K. z Tho-
runia 27. 10bris 1724 Ao.

Nieczekaiąc ordynaryiny Poczty, przez
umyślną Sztaffetę odzywam się WMMPanu
Imięniem Całey Izby Naszey kommissarskiey
z zwykłą obserwancyą, donoszę oraz veloci Cala-
mo, iż z powinnośći Naszey ziechawszy na to
mieysce, dla windikowania honoru Matki
Boskiey, omni conatu et Studio po fundowa-
ney we Wtorek Jurisdikcyi, staraliśmy się Sa-
cro Sanctum Judicatum Sądu WMPana w
Sprawie WW. OO. Jezuitow, per omnes Catho-
gorias irremissibiliter wypełnić, et Super
delinqventibus pœnas criminales exegui. Ja-
kosz gdy w tenże Wtorek (: Zubo ultra omnem
Spem :) nietylko ex Plebe, ale tez PP. Prezy-
denta y Viceprezydenta WW. OO. Jezuici unâ
cum testibus poprzysięgli, zaraz in virtute
teyże konwikcyi delinqventes odesłaliśmy
ad Ministrum Justitiæ pro Sumendis pœ-
nis. Dzisiay tedy o godzinie piątey z rana
wprzod Pa Reznera Prezydenta, a potym
roznych Delinqventow in Publico Thea-
tro według obloqvencyi Dekretu exeqvowa-
no, y kościoł Matki Nayświętszey, antiquum

631

deus katholikow iuz in actualem possessionem WW. OO. Bernardynom oddano. Dnia zaś wczorayszego, gdy wszyscy Congregati in unum byliśmy w Kościele Farnym, na Nabożenstwie, nietylko Całe Pospolstwo, y gmin katholikow z Dziećmi y Zonami ejulantes z płaczem y Lamentem nieopisanym, ktory perstrinxit medullas serc Naszych, et ad veram commovit Compassionem, a oraz y WW. OO. Jezuitow in rigore mollificavit; ale tez Duchowienstwo y Zakonniey pijs Suspirijs et Suffragijs, nawet Proceres et Dignitarij, totaqz Nobilitas Uwdztw Kujawskich y Chełminskiego goręcymi prozbami instabant do Nas Ur Zgromadzonych, aby P. Cernikowi Vicprezydentowi darowane było zycie, daiąc mu Wielkie Imię że zawsze żelabat za katolikami. Więc niepodobna mi wyrazić słowy Zalu y Compassyi Uniwersalney, ani atramentem opisać diluvium Lachrimarum Miasta tuteyszego, ktore fundit za pomięnionym P. Viceprezydentem, y dla tego filum vitae ejus zawiesiliśmy tantisper, pokąd nienastąpi w tey okoliczności desuper resolutio, spodziewaiąc się że Nas plenè raczysz informować quo facto opus est, y przez Łaskawą interpozycyą y Remonstracyą Swoią innatâ Clementia JKrMci Pa Mlłgo podać modum salvandi tego iednego Człowieka, za ktorym Całe Miasto dant preces Lacrymasqz. Inne za kontenta De-

kretu

kretu in toto exeqventur, według opisanego Rygoru, tylko ta iedna trudność zachodzi Eliberowania P.a Cyrnika, upraszamy zatym Um.mPana azebyś Nam hunc nodum Gordium raczył iakonayprędzey rezolwować, et indeplorabili Sorti tegoisz P. Cernika subvenire. Teraz zas piszę się bydz cultu solito &c.

Copia Listu JJ.o Kr Mći do Commissarzow do Thorunia za Cernikiem. d. 10 Aprilis 1724. z Warszawy

Wielmozni Urodzeni, Uprzeymie, y Wiernie Nam Mili, kiedy przez Dekret Sądu Naszego Assessorskiego zlecona Uprzeymiośom y Wiernościom Waszym Exekucya skutek swoy in decollatione osob konwinkowanych wzięła, y tylko iednego z nich Vice prezydenta Cernika, iako tam in Loco Proceres Duchowienstwo, et Populus Catholicus precibus wyzebrać u Uprzeymści y Wiernoś Waszych starał się, tak gdy y tu do Nas, wielkie za Nim Instancye zachodzą, abyśmy go zyciem darować raczyli, tedy z Wrodzoney Naszey circa Justitiam Clemencyi, y dla Wielu y Wielkich Instancyi, poenas Criminales in Civiles obracaiąc, zyciem go daruiemy, usilnie zatym ządamy, abyście Uprzeymści, y Wierności Wasze non obstante Clausulâ Decreti, de non adtendendis Literis

Nostris, non obstante etiam convictione partis actorea pomienionego Cernika in pena Colli exeqvowai nie kazali, alego cum parte actorea pro panis Civilibus decernendis do sądu Naszego odesłali. Dobrego zatym &c.

Respons JmPana Kanclerza W.o K.o do JmP.a Ubwdy Chetminskiego d 10 Xbris 1724. A.o

Oczekuięa Dekretu w Sądzie JJ Kr. Mci P.M.M.o ferowanego przez W.M.W.M.Panow ad effectum przywiedziona, o ktorey mi W.M.M.P.n dai znai raczyłeś, cedat ku pomnozeniu chwatey Boskiy, et in immortale meritum W.M.M.Panom. A ze Viceprezydenta, lubo konwinkowanego Supplicium tantisper zawiesiuszy na Wielkie Instancye w liście W.M.M.Pana wyrazone, zdało się W.M. M.Panom prastolai w tey mierze resolutionem JJ Kr. Mci P.M.M., tedy ią posyłam W.M.M.Panu, y do niey się referuię, łącze y moię za tymze Viceprezydentem Instancyę, aby znalazszy tu za Wielkiemi takze Instancyami, gratiam et Clementiam JJ Kr. Mci P.M. Rtto. znalazł ią y u W.M.M.Panow. Kis expressis iestem &c.

Copia Listu JmPana Kanclerza W.o K.o do JmPana Krakowskiego z Warsz. d 10. Xbris.

Uczyniło tu rekurs per Supplicem Libellum

bellum, y Deputatow Swoich JKrMci P. M. M. Miasto Lwow w krzywdzie, y w ubiolencyi swoiey, ktorą poniosło od Dworu JW. JmPani Chorązyny koronney M. m. Pani, w czym nie wątpię, ze y u UmmPana szukało zaszczytu, y okoliczności wszytkie opisało, dla czego nie rozwodzącsię z explikacyą upraszam UmmPana, abyś interpositione powagi swoiey, et valida persvasione do tego dysponowac raczył JmPanią Chorązyną MmPanią, aby ieżeli ma iakę do Mieszczanina tameczznego Piatzola, ktorego Substancya poszła sub hastam pretensyą oney dochodziła ordinariâ Juris viâ, nieczyniąc per potentiam zadnego praejudicium prawom, przywilejom, y Jurisdikcyi Mieyskiey, Lege Publicâ apelurowaney, tudziesz krzywdy kredytorum, na ktorych Instancyą towary pomienionego Piatzoly, za procesem przewiedzionym, y Dekretami Mieyskiemi są sequestrowane. o co iterum, iterum q3 instantissime upraszaiąc iestem.

Copia Listu JmPana kanclerza W. K. do JmPani Chorązyny koronney d. 10 Xbris 1724.

Miasto Lwow załosną przeciwko UmmPani przez Deputatow Swoich podało JKrMci P. M. M. supplikę, w ktorey wyraziło, iakoby Ludzie od Dworu UmmPani o iakąś pretensyą do Mieszczanina tameczznego kupca Piazoly mianą

ktorey

ktorego Substancya, y wszytkie Towary na In=stancyą roznych kredytorow, przez Dekret miejski Sequestrowane były oneyosz, do Skle=pu Sequestrowanego, y zapieczętowanego, klodki, y zamki poodbijawszy gwałtownie wpro=wadził, y wartę z nadwornych UmmPani Zołnierzy temusz Piatzole przy Sklepie daić mieli. Coiezeli by tak bydz miało, za=prawdę, było by to przeciwko Prawu, y Przy=wilejem Miasta tamtego, ktore onemu konstytucyami koronnemi są utwierdzone. Unizenie tedy upraszam UmPani, abyś to Dworskim Swoim naganiła, Jurisdikcyi Mieyskiey, krzywdy czynić niekazała, a pretensyi Swoiey prawnie dochodziła, bę=dąc pewna, ze w Sądzie JKrMci, do ktorego tylko Samego Miasta Naleząz, wszelką sprawiedliwość, y Satisfakcyą, mozesz Um=mPani otrzymać, w czym zyczliwą mo=ią UmmPani deklaruiąc usługę, iestem. &

Copia Listu JmPana Kanclerza W.ko do Trybunatu koronnego za Starogardem 8 tz kbris. z Warszawy.

Miasto JKrMci Starogard, pociągnio=ne od JmPana Grąbczewskiego do Sądu Prze=swietnego Trybunatu koronnego uczyniło tu rekurs per suos Delegatos do JKrMci P. mmtt.o, ze in illo Foro, w ktorym we=dług Prawa y konstytucyi koronney stawać y odpowiadać niepowinno, tylko w Sądzie

JKrMci

JJᵒ KrMci assessorskimi Processami, y konde=mnatami iest inwolwowany. Ujęcie ieżeli by tey Sprawy JmP. Grąbczewski in Subsellio Prze=świętnego Trybunału Koronnego popierał, te=dy upraszam WmmPana, abyś raczył sta=nąć circa Jura, Constitutiones Regni, et Ju=risdictionem Regiam, żeby ta Sprawa cum toto negotio et processu ad Forum Competens Post Curiam odesłana była, w ktorym pro Justitia osądzona będzie. Nie wątpiąc by=naymniey o życzliwey WmPana hoc in passu manutencyi, iestem. &

Copia Listu JmPana Kancle=rza W. K. do JmPana Wwdy Chełminskiego za Miastem Gdan=skim, y do JmPa Podkomorzego Koronnego Similiter de 13. Xbris 1724

Iuż tandem P. Behne Sekretarz Mia=sta Gdanska fide publica Szlachetnego Ma=gistratu Gdanskiego, tak mnie, iako y JmXa Podkanclerzemu Koronnego dał słowo y assecu=rował, że tę Summę Sto Pięćdziesiąt Tysięcy Złotych dobrey monety, ktorą się od Miasta JchMći PP. Sukcessorowie JmPa Jabłonowskie=go Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Koronnego kontentowai deklarowali, Miasto to Gdansk zapłaci. Zaczym poniewaz assi=dowani iesteśmy, że Miasto Gdansk stabit verbo dato et declarationi suae, za rzecz słu=szną sądziemy obadwa z JmX Podkanclerzem

637 łorennym WMPanem przy odezwaniu się z życzliwą WMMPanu uniżonością donieść omieszkał o tey Miasta Gdańska deklaracyi, a oraz upraszać, abyś z ordynowaniem Exekucyi na Żuławy, albo inne Dobra Gdańskie zatrzymać się raczył, y tam iey nieordynował, ponieważ JmP. Pawłowski Chorąży Malborski Plenipotent Ich Mciów PP. Jabłonowskich, na fundamencie tey deklaracyi porozumiawszy się cum Praenobili Magistratu postanowił może y assekurować terminy Solutionis, y tę kombinacyą należycie spisać. Co z mieysca mego, przy wszelkiey moiey obserwancyi doniozszy WMMPanu, zostawam na Zawsze &c.

Assekuracya Pana Behne Sekretarza Gdańskiego dana in favorem Ich Mciów PP. Jabłonowskich.

Ego infrascriptus recognosco, quod nomine Civitatis Gedanensis vi mandati specialioris, Illrmis Dnis Successoribus Jablonovijs pro componendo inter ipsos, et Civitatem Gedanensem intercedente negotio, Summam Centum quinquaginta millium florenor. Bon. Mon. juxta terminos Solutionis cum Mfco et Generoso Dno Pawłowski Vexillifero Marieburgensi Plenipotente ad hanc Causam Gedani definiendos, et determinandos declaraverim, hac tamen expressa et ipsi transactionis instrumento inserendâ conditione, ut Civitas Gedanensis, si

forte

forte præter omnem Spem, ac expectationem durantibus tractatibus, cum præfato Dño Vexillifero, Gedani instituendis, aut ijs finitis, aut intra terminos Solutionis, hoc vel alio quocunq; prætextu Bona ipsius Patrimonialia, a Copijs Polonicis infestarentur, aut per modum exactionis, vel alius cujuscunq; adinveniendi tituli imperentur, neq; declarationi Suprafatæ, neq; Tractatibus, desuper institutis et Conclusis adstricta, sed ipso facto, ab eo nexu Libera esse debeat. Actum Varsaviæ Die 14. Xbris Aº 1724.

R. R. Behne Civits Gedanens ad Aulam Sæ Ræ Mttis in Pol. Resid. Secretarius. mpria

Do Cara Jmci, od JKrolewskiey Mci. P. T.

Jakosmy się nietylko w Responsie na dawnieyszy List WoCarso Wo Die 26 Septembra w Roku 17.22. danym, ale y na terazniey=szey z Woli Naszey z Pełnomocnemi Ministrami WoCarso Wo a Deputowanemi per Legem Publicam mianey konferencyi oswiadczyli, y wielą dowodow objaśnili, ze z Strony Naszey, nie nieopuscilismy do ugruntowania, utrzymania y pomnozenia statecznej z Wm Carm Wsćim, y Nami przyiaźni, y oddalenia Wszelkich, ktoreby ią alterować bynaymniey mogły okazyi, tak zadosyć czyniąc stwierdzonym Iureiurando dawnieyszych y swiezszych Traktatow y Sojuszow obowiązkom, tegosmy za=

wsze z pilnością przestrzegali, aby cokolwiek
wnich iest przyrzeczono, Sacrosancte od Nas
y Poddanych Naszych zachowano było. y dla-
tego w zachodzących od Duchowienstwa y
Ludzi Religij Graeco Ruskiey skargach, a
osobliwie odebranie Cerkwi Pinskiey nieod-
włoczną administrowaliśmy sprawiedliwość,
kiedy wprzód Gleytem Naszym pobożnych
Jehumenow Czerncow Pinskich ubespieczy-
wszy, y krzywdy swoiey Ordynaryjną Prawa
drogą w Sądach Naszych dochodzić pozwo-
liwszy, onych za Dekretem Naszym, do spo-
koyney Possessyi tychże Cerkwi przywroci-
liśmy, ani od tąd niemieliśmy żadney wia-
domości o jakichkolwiek Ludzi wspomioney
Religij persekucyach, o ktorych z niema-
łym zadumieniem Naszym w ostatnim Li-
ście Wo. Car. Wstwa czytamy querimonią, y
łatwo się tego domyślami, że złośliwi, y za-
zdroszczący dobrey między Nami harmoni-
ey Ludzie, na pomięszanie oney, takowe z
prawdą się niezgadzaiące rozsiewać muszą
wieści.

Co się zas tknie Dissidentow, y tym ża-
dnego prześladowania y bezprawia czynić nie-
dopuszczamy, y tę, ktora Im od Antecesso-
row Naszych y Nas samych w Panstwach
Naszych pozwolona tolerancya statecznie
utrzymuięmy, ani się w Niczym Trakta-
towi Warszawskiemu Anni 1717 nieubliża,
y owszem go wszelkim usiłowaniem Na-
szym manutenemus. Iawną Im y w tym
puncie

punkcie dobroci y Łaskawości Naszey skut=
kiem samym pokazuiąc, że lubo ciż
Dissidenci, zapominaiąc Dobrodzieystw Rzp=
pptey, abutuntur oniemi, przez zakaza=
ne tak przerzeczonym Traktatowym Pra=
wom, iako y dawnieyszemi cum Externis
partykularnym Osobom korrespondencye,
y szukanie roznych Protekcyi, na wzrusze=
nie tranquillitatis Publicae, przeciesz dotąd
wnadzieię poprawy dissimuluiemy, chociarz
wszystkich Narodow Prawa, podobne contra
statum attentata surowo karać każą. O=
czym gdy tak Wc. Car. Wo. iako y inne kto=
reby się za pomienionemi dissidentami
interessować miały, Potencye Informowane
doskonale będą, spodziewamysię że Wc. Car.
Wo. wysokiem, y Wielkim rozsądkim Swo=
im przyznasz, że niebędzie żadney przy=
czyny do naymnieyszego przyiazni naru=
szenia, ktora, aby tym bardziey między
W. Car. Wsttwem a Nami y Rzpptą zmo=
cniłsię, y na wieczne czasy ugruntować
mogła, żądamy usilnie abyś Wc. Car. Wstwo
ufundowane na dawnieyszych y świeższych
Traktatach y Sojuszach, y nie tylko na
tak wielą Wc. Car. Wo. assekuracyi, ale
et Sacro Juramenti nexu stwierdzone,
a dotąd w samey tylko nadziei zostaiące
ce Rzpptey pretensye, y oneydane dekla=
racye, do jak nayprętszego skutku przy=
prowadzić raczył.

Pociągniesz przezto W. Car. Wstwo Nas y Rzpptą do wzaiemney akkomodowania desideriorum suorum łatwości y applikacyi. Pomnożysz uniwersalną Sprawiedliwości swoiey u całego Swiata estymacyą, kiedy Państwa Nasze, ktore nieznośne Woyny, ciężary, szkody, y nieszczęśliwości dla nieprzełomaney spolnych z W.m Car.m Wstwem Interessow manutencyi ponosiły, uczynisz Szczęścia swego ucześnikami, y w słusznych ukontentuiesz expostulacyach. Co sobie po wspaniałym W. Car. W. Sercu obiecuiąc, onemusz długoletniego zdrowia y szczęśliwego od Pana Boga życzemy powodzenia. Dan w Warszawie d. 23. Xbris 1724.

Uniwersał J. K. M.ci do Grodow Pogranicznych

August Wtory. &c.

Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym y Urodzonym Starostom, y Ich Urzędom Grodzkim przy pograniczu Państw J. Carsk. Wstwa Jurisdikcyą Swoię maiącym, tudziesz obywatelom na tymże Pograniczu Dobra Swoie maiącym, y tamże mięszkaiącym, Poddanym Naszym, Uprzeymie y Wiernie Nam miłym, przy offiarowaniu Łaski Naszey krolewskiey, do Wiadomości podaiemy. Mamy tę Relacyą, iakoby na Pograniczu Państw Naszych, przy Granicy Państw J. Carsk. Wstwa Szlachta, Obywatele Dobra Swe

maiący

maiący, y tamże mieszkaiący, krzywdy y rożne aggrawacye Ludziom Poddanym J. C. W. y Dobrom Ich w Sąmsiectwie będącym czynić, Zbiegow, ktorzy z Zagranic Rossyiskich ucie= kaią, przyimować, y nimi Wsie Swoie osadzać, y ze tych Samych osadzonych Zbiegow za Gra= nicę Rossyiską posyłać, y przez tych do uciecz= czki innych, y do rozbojow namawiać, y na rozboy oręża, prochu, y kul oddawać, y in= ne bezprawia na tymże Pograniczu czynić mieli, Więc mieć chcemy, po wszytkich Pogranicznych Obywatelach Poddanych Naszych, y onym rozkazuięmy, aby od wszel= kich krzywd aggrawacyi czynienia, Zbie= gow z Panstw J. C. W. przyimowania, y onych odmawiania, y wszelakiego bez= prawia, poprzestali, y ieżeli ktorzy maią po Dobrach Swoich Zbiegow z Panstw J. Carsk. Wstwa, aby onych oddawali, y Offi= cyalistom J. Carsk. Wstwa na Granicy będącym odsyłali, ani więcey żadnych na potym Ludzi Ruskich nieodmawiali, y Zbiegow nieprzyimowali, y tego przestrze= gali, aby naymnieyszey okazyi do Skargi o naruszenie bezpieczenstwa Sąmsiedzkie= go niebyło, a gdy skarga iaka z Zagra= nicza o co przyidzie, żeby Wielmożni, y U= rodzeni Starostowie, y Ich Urzędy nieod= włoczną Sprawiedliwość czynili, ile zzy z drugiey Strony, podobnesz Sprawiedliwo= sci czynienie, gdy by ktoremu z Poddanych

Naszych krzywda stać się mogła, przyobiecane iest. ktory to Uniwersał Nasz aby do wszytkich wiadomości na pograniczu mieszkaiących doyść mogł, czym prędzey on po Grodach y Parafiach, mieyscach Pogranicznych, Publikować zlecamy. Dan w Warsze.

List JKrolewskiey Mći do Starostow Pogranicznych.

Vrodzony Wiernie Nam Miły. Iakośmy Uniwersałem Naszym do Pogranicznych blisko Panstw JKo Carskiego Mościwa obywatelow mieszkaiących, Poddanych Naszych Wydanym, wszelkich krzywd aggrawaiyi czynienia Poddanym JKar. Mościwa, y od Nich zbiegow przyimowania zakazali, tak y Wierność Waszę ninieyszym Listem Naszym requiruiemy, abyś nieodwłoczną sprawiedliwość, gdy o iakie krzywdy od Poddanych JKar. Wa skargi zaydą, prawa Inquisitione ukrzywdzonym administrował, y pilnie tego z officyalistami Vrzędu swego Starościnnego przestrzegał, żeby żadney okazyi do skargi przed Nami dla krzywd y nieuczynienia Sprawiedliwości Poddani JKar. Mościwa nie mieli. Co iako nayPilnieyj Wierności Waszey zaleciwszy, dobrego od Pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w Warszawie

Copia Listu JKrMći do JmPana Kasztellana krakowskiego,

Hetman

Hetmana W. koronn z Warszawy
8 Xbris 1724. pisanego.

Doniesiono Nam nie bez zadumienia Naszego ze Uprzeymość Wasza miasto należytey Nam przez podziękowanie recognicyi, za oddaną przez Urodzonego Graffa Fleminga kommendę, wydałeś Ordynans do Woyska, sine praevia Communicatione Nam o tym, et non expectato Nostro assensu. Odpowiedział Nam w prawdzie Wielmożny Woda Podlaski, ze Uprzeymość Wasza niemiałeś Intencyi naruszenia Praw Majestatu Naszego, y assekurował Nas przytym że to Uprzeymość Wasza tylko uczyniłeś, aby ktory Generał Leitnant, nie przywłaszczył Sobie tey kommendy. Daiemy temu wiarę y respekt, ktorym zawsze Uprzeymość Wasza prosecyi zwykłeś Ordynanse Nasze, upewnia Nas żeś niemiał woli bydź przeciwny Juribus Nostris. Jakosz wypersuadowani jesteśmy, zey na potym w takowych okazyach doniesiesz Uprzeymość Wasza o Ordynansach, ktore będziesz miał wydawać, y czekać będziesz Naszey approbacyi. Wydałeś także Uprzeymość Wasza bez Ordynanse do Naszey Gwardyi, z generalnym prawie wszytkich, nie tylko naszym podziwieniem, niemogąc sobie tego zadin imaginować, abyśmy niemieli tyle Prawa nad Naszą Gwardyą

od Rzpptey postanowioną, ile Uprzeymości Wasza, y Wielmo: Marszałek koronny mając nad Ludzmi na swoię Wartę od Rzpptey destinowanemi, y płacę maiącemi, tak iako y Gwardya Nasza. Anibyś Uprzeymi Wasza chciał wydać Ordynans do Piechoty Marszałkowskiey, bez uwiadomienia wprzod Wielmoznego Marszałka, y pozwolenia Jego. To prawda zebywaią takie okoliczności, w ktorych WW. Hetmani wydaią Ordynanse do Gwardyi: to iest za zezwoleniem Naszym, albo kiedy pod Niebytności Naszey. Gwardya znayduiesię na kampaniy. A wszakze Gwardya Nasza według dawnego od postanowięnia Oney zwyczaiu stosuiące się do wyrazney w tym Woli Naszey przez estymacyą Uprzeymi Waszey, będzie miała wszelką władzy Hetmanskiey obserwancyą, y nieubliży oney, tudziesz y applikacyi do sądow Uprzeymi Waszey, salvâ Jurisdictione particulari et Subordinata, ktora Jey nalezy, iako y innym Regimentom. Co Uprzeymi Waszey z tey ktorą masz Wielką w Sprawach Woiennych experyencyi, musi bydz wiadomo. Do tego czynić będzie pomieniona Gwardya Raport Uprzeymości Waszey, y Tabelle regularnie posyłać, zebyś Uprzeymi Wasza tym porządniey mogł Nam Całego Woyska rapport oddawać. A poniewaz Gwardya Nasza piesza, dla kommenderowanych z Niey Ludzi do Prus, y ktorych na wybieranie płacy kom=

mend

mendirowai muszą, nie wystarcza na Wartę Naszę, y Dworu Naszego, wydasz Uprzeymi Wasza Ordynans do Gwardyi Naszey konney, żeby była gotowa do usług Naszych, kiedy iey potrzebowai będziemy; ialio y do Pułku Lekkiego, aby był gotowy do rozstawienia po drogach, gdy poiedziemy do Saxoniey, y powracał będziemy, do Krolestwa Naszego, albo kiedy potrzebowai Jch będziemy na Poczty dla korrespondencyi Listowney, z Uprzeymią Waszą. Dobrego zatym U. W. od P. Boga życzemy zdrowia &c.

Do Cara Jmci od JKrolewskiey Mci. P. T.

Wdzięczne Nam iest ponowienie przyiazni W. Car. Wstwa przez Wielmożnego Xięcia Wasila Dołhorukiego Pełnomocnego Ministra W. Carsk. Wstwa uczynione, ktory gdy nam doskonałą w sprawach, y negocyacyach publicznych rostropnością y experyencyą reprezentował desideria W. Car. Wstwa, iakoś my go przychilnym słuchali uchem, tak dla tym Łatwieyszego wszelkich Interessow z obopolnym ukontentowaniem, dla przyszłey da Bog reassumpcyi Limitowanego Seymu akkomodowania, żądamy usilnie abyś W. Car. Wstwo, na exponowane od Nas y Rzpltey temusz Pełnomocnemu W. Car. Wstwa Ministrowi pretensye y expostulacye, pomyślną dać rezolucyą; a przerzeczonego godnego Ministra Swego partykularnym prosequi raczył respektem. Dobrego zatym zdrowia, y iakonay=

gruntownieyszych Sukcessow W[a] Car[ow] Wstum

Zyczemy Zdrowia. Dan w Warszawie Dnia

14. Xbra 1724. Roku.

Copia Literarum Regis in Prussia, ad Serenissimum Regem Poloniæ. absq Die. P. T.

Quandoquidem missum ad Aulam Mttis Vestræ Nostrum Generalem Vigiliarum Præfectum, et Ablegatum extraordinarium de Scheverin, revocare Nobis visum est Mttem Vestram amice fraterneq rogamus, ut prædicto Ministro Nostro condecenter valedicendi Locum benignissime concedat, prætereaq in omnibus promissis, et pollicitationibus plenam fidem adhibeat, quas de sincera Nostra et invariabili erga Mttem Vrãm et Rempbcãm Polonam amicitiâ, quam impensissime Mtti Vræ contestari, a Nobis in Mandatis habet.

Quod reliquum est Mttem Vrãm, sub præsidio Divino prospere agere, Eiq grata quævis, et accepta præstare cupimus. Dabantq Berolini Die 1724.

Majestatis Vestræ

Bonus Frater et Cognatq.

Copia Responsorialium Regi in Prussia, ad supra scriptas Literas. P. T.

Quantumq ablegatus Mttis Vræ Extraordinarius, Ejusdemq Generalis Vigiliarum Præfectus Generosus de Scheverin, Commissione, ac officijs, quibus in aula Nostra perfungebatur, Nobis gratus, acceptusq extitisset, quia tam in Majestati Vræ placuit ipsum jam ad latus Suum revocare, reducem

a Nob

a Nobis abire, aliter non patimur, nisi de mutua vicissim, ac Sincera Nostra erga Mtatem Vram amicitiā fidele testimonium referentem. De qua ut Mtem Vrām Luculenter pro rerum occasionumq opportunitate confirmet et ipsum obligavimus, et a Mtte Vra pronam hoc in passu aurem, plenamq fidem amice ac fraterne praestolamur. Quod reliquum est Mtem Vrām sub Tutela Divini Numinis diutissime sospitem ac felicem fore apprecamur. Dabang Varsaviae d 14. Xbris 1724.

Copia Literarum S. Regiae Mttis ad Regem in Prussia, favore Civitatis Caunensis. P. T.

Repetitas iam aliquoties Instantias Nostras, tam per amicas Literas, quam per vivas Ministrorum Nostrorum, cum Ministris Mttis Vrae expostulationes factas, favore Civitatis Nostrae Caunensis, iterum reiterare ad Mtem Vrām necesse habemus, eo ardentiori impulsu, quo magis Lamentabili subditorum Nostrorum recursu, permoti, atq informati reddimur, Novas huic Civitati, Incolisq ipsius commercia cum Subditis Mttis Vrae exercentibus adstrui molestias, in praejudicium sanè bonae, et desideratae abutrinq viciniae, dum contra obloquentiam anteriorum Mttis Vrae Rescriptorum in annis 1721. et 1722. emanatorum, quibus eadem Mttas Vra justitiae amans, atq studiosa causam Caunensium cum Succesoribus Valeriani Hernig dato Ipsis cum eum in finem salvo Conductu suo examinare,

usurpatas Summas restituere, commerciaq eorum Libera, nec ulli aresto, multo minus confiscationi Subjecta declaraverant, nunc iterum in Anno Currenti, extra Scientiam, ita persuasi Sumus, Mttis Vrae Adversarij Eorum novo Sibi in contrarium procurato Scripto Eosdem Caunens Cives Subditos Nostros, nec non merces et res Ipsorum, ubicunq reperibiles tam in Bonis, quam et in Personis prosequi, praetensionesq formatas vi, et defacto extorquere gestiunt. Quo facto, cum opportuna mutuis Dominijs Commercia, non impediri modo, sed everti penitus et aboleri dignoscantur, Mttem Vram re perspecta penitius, eo mente et animo fore confidimus, atq etiam praestolamur, ut revocato ultimario hocce praejudicioso confiscationis Rescripto, tum plenam Securitatemq Caunensibus Commerciorum Libertatem declarare, Salvoq conductu obfirmare, tum Campum Ipsis actionem Suam explicandi, atq terminandi impetiri velit. Aequitas hoc, quam Mttas Vra ubiq demonstrare volupe habet, ad reciproca Semper Nos permovebit officia, mutuisq emolumentis Locum in dies dabit. De Caetero bonam valetudinem, et prosperitatum Incrementa Mtti Vrae animo appraecamur. Dabantr Varsaviae Die 18. Xbris 1724. Rni Vo Nri 28. Ao.

Copia Listu JmPana Kanclerza WoKo do JmPa Kasztellana krakowskiego H. W. K. 1724.

Lubo przy wielkich prawdziwie Publicznych pracach y trudnosciach, przecięż utrzymałem

punkt

punktualną moię z W.M.M.Panem korrespondencyą, na każdy List Iego odpisuię, y donoszę co tu agebatur, ani wątpię, że iuż do tych czas doszły rąk W.M.M.Pana listy moie, iako dawnieysze, tak przeszłą pocztą expediowane, a w nich wiadomość de eventu Seymu tuteyszego z inkludowanemi Constytucyami. In Puncto względem Regimentu Gwardyi J.K.Mści P. M. Mtº referuię się na obszernieyszą JmPana Woiewody Podlaskiego Hetmana P. koronę M.M.Pana relacyą, będąc pewien, że W.M.M.Pan będziesz raczył przynieść solatium żalowi temu, który J.K.Mści P. M. M. causavit wydany ordynans pod czas Seymu, do tegosz Regimentu Gwardyi, aetu na usłudze Pańskiey pro Custodia Corporis zostaiącego. W tym tygodniu zaczęły się konferencyo z Ministrami postronnimi, z których iakie nastąpi Resultatum, w dalszey moiey korrespondencyi kommunikować W.M.M.Panu będę. Interea iestem na zawsze &.

Copia Listu JmPana Kanclerza W.Kº do JmPana Woiewody Podolskiego.

Dziękuię Uniżenie W.M.M.Panu, żeś mi wszelkiey poufałości kommunikować raczył Wielkich reflexyi Swoich, które iako Distincte poważam Sobie, tak onych z czasem Loco et tempore uczynię usum, pro Bono Reipublicae. W tym tygodniu zaczęły się z Ministrami Externarum Potentiarum Conferencye, których iakie nastąpi Resultatum, donieść go W.M.Panu nie omieszkam, Interea iestem &.

Copia Listu JKr Mći, do Senatorow.

Kiedyśmy iako pod czas blisko przeszłego Seymu, tak ponim ex universali assensu odłożonym, wszytko to, czegokolwiek ratio Boni Publici Krolestwa Naszego potrzebowała z wszelką usilnością, expediowali, tedy Interessom Panstw Naszych Dziedzicznych potrzebney przytomności Naszey udzielić umyśliliśmy. Dla czego w tych Dniach wyieżdzaiąc, oświadczamy się Uprzeymći Waszey z tym upewnieniem, że po uczynionych tamże dyspozycyach powrotu Naszego ad Regnum maturare nieomieszkamy. Interea usilnie po Uprzeymości Waszey żądamy abyś pod tę absencyą Naszę pro solito suo ku Nam y Rzpptey zelo starał się invigilare manutencyi interna et externa tranquillitatis. Co sobie po wyprobowaney tak wielą dowodow ku Majestatowi Naszemu, y Dobru Oyczyzny et sacro nexu obowiązaney życzliwości Uprzeymći Waszey obiecuiąc, Dobregosz nemu od Pana Boga życzemy Zdrowia Dan w Warszawie d 24. Xbris 1724. Roku—

Copia Literarum Regis in Prussia, ad Sersmum Regem Poloniæ P. T.

Nondum animo Majestatis Vræ excidisse putamus. Nos jam Anno proxime elapso de Capitanea Tilsicensi, apud Mtlem Vrām eā de Causa questos esse, quod Fœmina hæc turpi accepto tributo, in Terris Suis Sylvisq Sibi Subjectis ingenti Cygarorum, aliorumque

furfum

furfuris hominum numero refugium et asylum insimulq horum nebulonum Sentinæ occasionem et auxilium præbeat Nostras, aliasq finitimas regiones, cædibus rapinis, et incendijs misere devastandi.

Equidem Mtti Vræ gratum acceptumque ferimus, ad requisitiones a Consiliario Nostro Status intimo, et in Aula Mttis Vræ Ablegato Extraordinario, Generoso et Sincere Nobis Dilecto a Schwerin, jussu et nomine Nostro interpositas, de ejiciendis Latronibus ante Annum, et quod excurrit emanata fuisse mandata. Sed tantum abest, ut hæc ipsa Mandata Capitaneam Tuliminensem ad meliorem frugem reduxerint, ut potius eisdem posthabitis et vilipensis, quodquod ad eam confugêre Latrones inditionem Tuticensem audacter recipere, Seq hoc ipso, obliqve saltem et perindirectum omnium cædium, furtorum et latrociniorum, a pessimorum hominum colluvie in Provincijs nostris, Regno Poloniæ Sibi conterminis, Commissorum in huc usq diem participem reddere porrexerit.

Nulli dubitamus Mttem Vrãm indigna hæc Capitaneæ facinora, non solum detestaturum, sed et pœnas meritas ab eâ exigendo efficatioribus et magis serijs mandatis effecturam esse, ut diligenti perquisitione facta, vel opitulante Justitiâ, vel alio quovis modo prout rerum Circumstantiæ id exegerint, Latronum Spelunca funditus

exstirpetur, eaque ratione securitas publica, illuc Locorum, non parum violata, ac perturbata restauretur, nostrorumq cuilibet tranquille, et quiete bonis suis uti frui, omnique imminentis violentiæ, aut invasionis periculo in posterum supersedere liceat. Ut vero malo huic non meris tantum mandatis, sed cum omni effectu obexponatur, est quod Majestatem Vram enixe et fraterne rogamus, minime eam celaturi Nos alias licet ægre, et non nisi invitos eò necessitatis adactum iri, ut adhibitis Jure Gentium præscriptis remedijs, et ne Subditi Nostri Latronum eisq Patrocinantium protervia et crudelitati perpetuo maneant obnoxij, tandem aliquando ad persequendos, delendos, et exterminandos Fures et Latrones ubicunq Locorum reperiantur non modo Nos accingamus, sed et ut a protectoribus ipsorum, ratione damnorum illatorum Subditi Nostri indemnes præstentur omnem operam simus navaturi.

Quod si præter opinionem accidat, ut saluti et securitati Subjectorum Nostrorum aliter prospici nequeat. Confidimus sane Mtti Vræ id ipsum displicere non posse, cum animy Nobis non sit, obviando impijs Latronum Conatibus Mttis Vræ Regniq Poloniæ Juribus, vel minimum præjudicium afferendi. Utpote de quo apud Mttem Vram in omnem eventum solennissime protestamur, et ut Responsorijs, mentem suam Nobis exponat, per amice instamus etc. Dabantr in Regia Nra Berolinensi 9. Xbris Die, Anno Salutis 1722.

Copia

Copia Listu JKMci Krolewskiey Kui do JmPana Krakowskiego.
August Wtory.

Jaśnie Wielmożny Uprzeymie Nam Miły. Odbieraiąc częste Informacye o de Dworu Berlińskiego, respektem kup Swywolnych, Ludzi Luźnych, Cyganow, y tym podobnego Hultaystwa, ktorzy w Lasach Tuczyńskich y Hamensztynskich, oraz y pod protekcyą iako Nas Informuią, Urodzoney Posesorki Tuczyńskiey ukrywaiąc się, nieznośne w okolicy czynią excesa, tak do Panstw Naszych, iako y do Neomarchiey Brandeburskiey wypadaiąc, naiazdy rozboie, zdzierstwa Pallenia, y inne excesa popełniaią, nieomieszkaliśmy Surowymi w Roku przeszłym Listami Naszemi, tak Wielmożnemu Generałowi Wielkopolskiemu, tudziesz y Urodzonym Starostom Pogranicznym iniungere, aby przerzeczone kupi poskromili, iako tez y Urodzoney Posesorce Tuczynskiey seriò zlecić y rozkazać, aby takowym Swywolnym quouis titulo rzeczonym kupom, zadney protekcyi, przechowywania, y pomocy niedawała, Sub Rigore pœnarum irremissibiliter według Prawa na niey extendendarum. kiedy iednak taz Urodzona Posesorka Tuczyńska, zadnego y na rozkaz Nasz, y na Prawa ostre, bespieczenstwo domowe y sąsiedzkie waruiące, nie ma wzglęgu, a wspomionym kupom Swywolnym, przechowywania protekcyi, y schronienia dawać

nieprzestaie, tedy sprzeciwiaiącey się, tak nietylko Listownym rozkazem Naszym, ale y Prawu pospolitemu, mandat wydać roz=kazaliśmy, y prawem iako przeciw niepo=słuszney, Instygatorowi koronęu postępować zleciliśmy. Aby zaś swywolne kupy bez dalszey conniwencyi nieomieszkanie zgro=mione, y Łapane były, żądamy po Uprzeymo=ści Waszey, abyś do Ciągących należących Uiecho=polskich chorągwi, y kompanij utruisq Au=thoramenti pilne wydał Ordynansa, że=by na uskromienie tegosz Hultaystwa Try=bem Zołnierskim powstać, onych Łapać y gromić nieomieszkali, znosząc się w tym quo=ties opus fuerit, z Regencyą Neomarchicką y inney sąsiedzkiey strony. Co Uprzeymości Waszey pilnie zalecaiąc, Dobrego onemusz od Pana Boga życzemy Zdrowia. Dan w War=szawie Die 22 Xbris 1724.

Copia Listu JKMci Krolewskiey Mci, do Urodzoney Radońskiey Dobr Tuczna Possesorki.

August Wtory. &c.

Urodzoney Radońskiey, Dobr Tuczna Possessorce, Uiernie Nam Miłey. Odbieraiąc powtorne Informacye, y expostulacye mocne, od Dworu Berlinskiego, respektem kup swy=wolnych, Cyganow, Złodziejow, y Rozboy=nikow, ktorzy w Lasach Tuczynskich, y Ha=merztynskich ukrywaiąc się, rozne na=jazdy rozboje, zdzierstwa Palenia, y inne nieznośne excesa, tak w Panstwach Naszych, iako y w NeoMarchiey Brandeburskiey po=

petniaią, y iako iesteśmy Informowani, protekcyę przechowanie, y przytulenie od Wierności Twoiey maią, przeciw Surowości Praw y Sądow, na takowe przechowania opisanych, niezmieszkaliśmy w Roku przeszłym przestrzedz w tym Wierność Twoię Łaskawym Listem Naszym, na ktory, że Wierność Twoja żadnego do tego względu niemasz, iako bez podziwienia o tym Słyszyć niemożemy, tak niniejszym powtarzaiąc, pierwszą wolą Naszą mieć chcemy y rozkazuiemy, abyś Wierność Twoja za odebraniem onegosz, niezmieszkanie wszytko takowe Hultaystwo z gruntow swoich spędziła, ani żadnego na potym przytulenia przechowania, koczowiska y protekcyi niedopuszczała, a jeżeli Wierność Twoja za odebraniem tego Listu Naszego we dwie niedzieli onemusz zadosyć uczynić niemiała, tedy zlecilismy Urodzonemu Instygatorowi koronnemu, aby Wierność Twoię, iako Prawom, y rozkazom Naszym nieposłuszną, o Utratę Dobr Tuczynskich, y odebrania opisaney na Spułpomocniki Exeqsowkary, przed Sąd pociągnęli, uczynisz to tedy Wierność Twoja dla rygoru Prawa y powinnośći wtaśney. Dan &c.

Copia Literarum Serenissimi Regis Poloniæ, ad Sanctissimum Pontificem Benedictum XIII.

Sanctissime ac Beatissime in Xto Pater Domine Dne Clementissime.

Post oscula Beatorum Pedum Sanctitatis Vestræ mei Regnij, ac Dominiorum meorum humillimam Commendationem. Cum in Regno meo Poloniæ, et magno Ducatu Littæ Cultus erga Gloriosum Sanctum Joachim, Patrem Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ magnopere invaluerit, ut non solum Clerus utriusq; pijssimæ Gentis, verum etiam Senatores, Proceres, Nobiles, omnesq; Christi Fideles, Regimini meo commissi Summo Desiderio a Longo tempore flagrant festum Ejusdem Sancti Joachim cujus officium Die XX Martij a Clero Celebratur in aliquo Die Festivo de precepto majori cum decentia et solemnitate celebrare. Quamobrem cum oportunissima dies Dominica tertia post Pascha videatur, enixe humilliterq; peto, a Sanctitate Vestra, ut pro meo atq; utriusq; Gentis spirituali Solatio, et ad augendum Divinum Cultum, dignetur Suprema Sua Apostolica Authoritate permittere et statuere, ut in posterum festum hoc primæ Classis, et Officium cum octava saltem in Polonia et M.D. Littæ transferatur ad dictam Dominicam Tertiam post Pascha, atq; in Litanijs publicis Sanctorum Loco congruo, a Sacra Congregatione Rituum designando Nomina S. Josephi S. Joachim. Et Sæ Annæ addere liceat, cui Supplicationi meæ, cum Beatitudo

Vestra

Vestra Clementissime annuere dignabitur, nullus dubito eorundem Sanctorum interventu uberiorem a DEO benedictionem, atq prosperiorem Successum Regni mei experturum. Caeterum felix et Longaevum Orbis Christiani Gubernium Sanctitati Vrae apprecatus maneo. Dabant Varsaviae Die XV Xbris Anno Dni MDCCXXIV. Rni Vero mei XXVIII

Sanctitatis Vestrae

Obedientissimus Filius

Augustus Rex Poloniae.

Copia Listu Jmc Prowincyała Kapucynskiego do Xa Bielewicza Soc. Jesu z Lublina d. 18 Febr. 1725

Cum Noster Admdm R.P. Commissarius Generalis sit infirmus mihi imposuit quatenus scribam ad R.P.V. significando quod recepit Literas suas summopere Laudandi Zelum R.P.V. erga Sm Patriarcham Joachimum, et se appromittit scribere quam citissime Romam ad Nostrum Rendmum Patrem Procuratorem Generalem, et sperat sine ulla difficultate, quod ipse Romae procurabit omnibus modis, ut concedatur ista festivitas ex ratione, dum et Rendmus Noster Procurator Generalis habet in summa veneratione hanc Sanctam Familiam Joachimi et Annae, et ideo spero, quod desideria Sancta R.P.Vae habebunt suum effectum. DEUS adaugeat

vires ad perficiendum hoc opus, cui me re=
commendatum habeat. Sicut qui Sum &c.

Copia Listu JmPana Kanclerza
WoLo. do JmPa Krakowskiego
z Kupisk d 17 Xbris 1724.

Doszła mię na tym mieyscu /: dokąd
pro respirio umknąłem się :/ nieustaiąca
punktualney korrespondencyi Łaska WmM
Pana. za ktorą dziękuiąc uniżenie WmM
Panu posyłam per extensum Dyaryusz
odprawioney z JmPanem Graffem Wratislau
Plenipotencyaryuszem Cesarza Jmci Con=
ferencyi, nieomieszkam posłać y innych
subseqventer iak się poprzepisuią. nie=
zmiernie zaś żałuię tego, że List moy de
Die 23. przeszłego miesiąca pisany, miał
dać okazyą sensibilis WmM Panu do lo=
ris. Pan Bog widzi serce moie, iako Oyczy=
znie dobrze zyczące tak y WmM Panu
prawdziwą zyczliwością sprzyiaiące, y to
namienienie Pału JKr Mci o ten Ordy=
nans wydany do Gwardyi actualiter in
obseqvio JKr Mci będącey, a oraz et vo=
tum moie uspokoienia tegoż Pału JKr
Mci przez Listowną WmM Pana
explikacyą non alio były wyrażone
motivo, tylko chcąc conciliare rzeczy ad
satisfactionem Principis y samego WmM
Pana, ile kiedy iako u JKr Mci Pa=
nu MMtw ad manutentionem autho=
ritatis Ducalis, omnem desiderabilem

widziałam

widziałem y widzę propensionem, ktora nie tylko skutkiem samym w oddaniu kommendy przez JmP.a koniuszego Litt., ale też et ore Regio JmPanu Wojewodzic Podlaskiemu Hetmanowi P. koronę oswiadczył, tak y w samym WmmPanu uznawałem y uznaię optimam intentionem ad praestandum id, co należy Authoritati Mtis. A zatym nil desideratur, tylko pożądane porozumienie się, y odwrocenie wszytkiego tego, cokolwiek by alterowac miało tak potrzebną cointelligencyą y kommunikacyą, y dla tego iestem pewien, że w to potrafi summa prudentia et aequanimitas WmmPana że będąc iuż teraz in plena possessione zupełney władzy swojey przez korrespondencyą swoię y explikacyą tych że samych pro Authoritate Majestatis sentymentow swoich, ukontentuie expectationem JKrMci P. M. Mto. Co in virtute Łaski WmmPana w wszelkiey poufałości wyraziwszy, przy powinszowaniu blisko następuiących Swiąt chwalebnych Narodzenia Panskiego, y przy życzliwey apprekacyi, wigoru zdrowia, y pomyslnych sukcessow w niezamierzone lata, zostawam na zawsze etc

Ad Illrmum et Excellmum
Dnum Nuntium Aplicum
ab Illrmo et Excellmo Supremo

Regni Cancellario d. 19. Xbris 1724

Puisque ie n'ay pas eu cét avantage, que i'ay cherché et desiré, de prendre personellement congé de Votre Excellce, et de Luy souhaiter les bonnes Fettes, ainsi ie m'acquitte de ce devoir par le moyen de ce peu de Lignes. et en me recommandant all' honneur des bonnes graces et du Souuenir de Votre Excellce, ie fais all' occasion des Fettes prochaines de voeus au Ciel pour la conservation de la Santé de Votre, et pour touttes ses prosperités tant pour l'année prochaine, que pour d'autres sans nombre, etant avec tout le respect.

Od JmPana Kanclerza W.Ko do Xiążęcia JmciPrymasa z Lupisk d. 29. Xbris 1724.

Przy następuiącey chwalebney Narodzenia Panskiego Uroczystości, nie tylko z powinney Waszey Xiążęcey Mci Dobrodziejowi Submissyi, ale z prawdziwego ku niemu affektu prezentuię Waszey Xiążęcey Mci D. debitum życzliwego powinszowania tey doroczney rewolucyi censum: nieprzydaię mu ullum incensum słownych expressyi, całem raczey sercem życzę W. X. Mci D. inalterabilem vigorem Zdrowia nader potrzebnego in Publicum, bardzo miłego in privatum, a przytym iakonay pomyślnieyszych, y żadną nigdy przeciwności

się niezmięszanych Sukcessow, tak na bli=
sko przyszły Nowy Rok, iako y na wiele in=
nych bez Liczby. Zostaiąc profundissimo
Cultu &.

Copia Literarum Illrmi Domini
Comitis de Fleming, ad Illrmum
et Excellmum Dnum Supremum
Regni Cancellarium. Die 2. D
Xbris 1724 Ao.

Les fêtes prochaines de l'incarnati=
on de Notre Seigneur, et de la nouvelle an=
née ou nous allons entrer, m'engagent à
renouveller a V.E. les assurances de mon
parfait dévouement, et de la haute con=
sidération que je conserveray toute ma
vie pour sa Personne.
Je prie en même temps V.E. d'agréer les
voeux sincéres que je fais pour qu'Elle
puisse passer ces fêtes dans un par=
fait contentement, et jouir d'une bon=
ne santé, et de toutes sortes de prospé=
rités dans l'année que nous allons com=
mencer, et en grand nombre de suivantes.
Je me recomande aussi a la continu=
ation de l'amitié de V.E. et j'ay l'honeur
d'être tres parfaitement &.

Copia Literarum Illrmi Dni
Comitis de Flemming, ad eundem
Illrm et Excellm Dnum Supremum
Regni Cancellarium Die 23 Xbris
1724 Ao

J'ay suivi le conseil de Votre Excellence,
non seulement pour me marier, mais au=
si pour me marier avec la personne qu'=
elle m'a conseillée. Je ne feray qu'un tour
a Dantzig, ou j'ay fait venir mon frere
cadet de Pomeranie, et un de mes cousins,
pour finir une affaire de Famille, après
quoy je me rendray a Biala, pour y con=
sommer mon mariage.

Mgñeur le Primat a fort approuvé
mon mariage, et s'est offert d'aller avec
moy à Biala.

In sumâ confidentiâ, j'ay l'honeur de
faire part à V. E. xce, que Mr Caspari a été
chez moy, et qu'il m'a demandé, s'il n'étoit
pas possible que le Roy voulût donner au
Primat un pouvoir general, pour confe=
rer les Charges Eclesiastiques de son Dio=
cese, comme il en avoit donné un tel au Pri=
mat defunt, le quel il avoit trouvé par=
mi ses papiers, ou il y avoit même eu des
Charges a conferer de Palatins, et de Cas=
tellans, ce qu'il ne prétendoit point. Je
luy ay répondu, que ce seroit agir contre
la nouvelle Loy, d'accorder une telle per=
mission; que le Roy ne le feroit point,
et que S. A. le Primat s'exposeroit a un
refus, s'il la demandoit; je me souveno=
is fort bien, que sa Mtté avoit accordé
ce pouvoir a feu le Primat, de même qu'
au Grand General, mais que, dans la
confederation, cela avoit changé, et que
si S. A. en parloit au Roy, S. Mtté s'imagine=

roit d'abord, que si elle luy accordoit cela, le Gr. General seroit en droit de demander la même chose. L'affaire en est restée là.

Mr. Caspari me recomanda aussi de la part du Primat de solliciter auprès du Roy pour la souscription Juris Communicativi, en faveur de Mme la Palatine de Potock; je luy ay repliqué ce que j'avois déja dit a Mme la Castellane de Cracovie, qui m'avoit parlé de cette même affaire, et qui est, que le Roy, à la vérité, ne l'avoit point refusée; mais qu'elle la Grde Générale savoit la conduite que Mr. le Palatin avoit tenue dans cette derniere Diète, en quoy il avoit même fait entrevoir du Personel; qu'il avoit dit à ses amis précédens, qui refusojent de plus tenir son parti, qu'il ne tenoit qu'à luy d'avoir les graces du Roy, et quand il se présenteroit seulement au Roy, il trouveroit moyen de se vanger des autres.

Je croyois même que ces Mrs n'avoient pas manqué de faire rapport de cela au Roy; qu'ils avojent dit aussi, qu'ils se régleroient sur la conduite du Roy envers Mr. le C. Denhoff; je croyois que c'étoit cela, qui arrêtoit le Roy, mais avec le temps, cela se feroit pourtant. Mme la Castellane m'avoit répondu, que c'étoit elle, son marry, et sa fille, qui en souffroient; à quoy j'avois repliqué, que Mr. le Gr. General devoit en ecrire au Roy, et que pour lors peut être le Roy s'y resoudroit.

Aprês avoir exposé tout cela à Mr. Caspari, il me replica la même chose que V. E. m'avoit dite, que le C. Denhoff seroit encore plus fâché, si Mme la Castellane obtenoit, cette Souscription: je luy ay réponde, que je croyois qu'il ne s'embarasseroit guéres, par qui il l'obtiendroit, si seulement il l'obtenoit.

Le Roy a fixé son départ pour la seconde fête; je doñeray encore un Souper, et un bal, chez moy, dont Mme la Grde Générale sera, pour savoir ce que le Roy résoudra sur cette matiére.

Je joins icy à V. E. la Lettre que S. A. le Gr. General m'a écrite, et la réponse que j'y ay faite: Je luy envoye aussi la Lettre que j'ay écrite au Roy, touchant la résignation que j'ay faite du Régiment des Gardes; coñe aussi celle du Roy au Grand General là-dessus.

C'a été hier que je me suis défait de ce Régiment, et je l'ay remis a S. E. le Grand Thrésorier de Lithuanie.

C'est là tout ce qu'il se passe icy, depuis le départ de V. E.

Je fais cy-joint part a V. E. de l'avis qui m'a été envoyé de Constantinople par Mr. Lomaca, et je prie V. E. de vouloir me communiquer ses sentimens là-dessus, pour m'y conformer.

J'ay l'honneur d'être tres parfaitement.

P. S. J'ay l'honneur d'informer V. E. que j'ay montré la Lettre du Roy au Gr. General, à S. A. le Primat, qui est retourné

icy

icy pour prendre congé du Roy; et que je l'ay fait voir aussi au Mareschal de la Diète; l'un et l'autre ont goûté et approuvé cette Lettre, et j'en envoie cy-joint copie a V.E. Datut in Literis.

Extrait de la Lettre de Mr. Lomaca du 28. Oct. 1724.

Comme Mr. Bonnac s'est trouvé jusqu'icy en droit de proteger les Polonois passans, et leur donner ses Passeports et sa protection sur les instances de son bon ami le Gr. General de Pologne, presentement qu'il se trouve sur son depart, je supplie tres humbl. V.E. de vouloir bien me marquer à quel ministre je devray m'adresser pour leur obtenir ces sortes des suretés: si c'est au Resident de l'Empereur, il m'a temoigné qu'il le feroit avec plaisir, pourvû que la Cour de Vienne le luy ordonnât, et Mr. Dandrepel le fera même avec plaisir aux recommandations de V.E. &.

Copie de la Lettre du Grand General de la Couronne au C. de Fleming du 22 9bre 1724.

La Lettre que Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'ecrire du 16 Novembre, m'a causé d'autant plus de joye et de contentement, que j'y ay remarqué la Continuation de son souvenir à mon égard.

Je suis infiniment redévable à V.E. des peines, qu'Elle s'est donnée pendant le tems, qu'Elle a eu le commandement des trouppes Polonoises sur le pied étranger. Je la prie d'être persuadée de l'éstime que j'ay et conserveray toujours pour un Général et un Ministre de son merite, et aussi affectioné pour le Service du Roy et celuy de la République.

Vous avez, Monseigneur, reconnu, combien il est difficile de servir à Deux Maîtres, l'écriture Sainte en fait mention; pour avoir executé la volunté de sa Majesté, j'ay déplû à la Republique, et j'ay beaucoup souffert aussibien, que V.e E.ce

Je recommence par la Grace de Dieu à me retablir tout doucement, ce qui me fait ésperer, que je pourray avoir l'honneur et la satisfaction d'entretenir Votre Excellence, pour luy expliquer de bouche la sincerité de mes sentimens à son égard, et l'aßûrer personal'ment de l'estime de la Consideration et attachement singuliere que j'ay pour Elle; Cependant Je suis avec toute la realite, et la verite possible.

Copie de la Reponse du Comte de Fleming, au Grand Général de la Couronne du 10. Xbre: 1724.

C'est avec la plus grande satisfaction du monde, que j'ay apris par la Lettre dont V. E. m'a honorée du 22 d. p., que je me sois

attiré

attiré l'honneur de Son estime, et de Son approbation, par la conduite que j'ay tenüe, pendant le tems, que j'ay eu le commandement des Troupes Polonoises sur le pied etranger. Et c'est avec toute la reconnoisance imaginable, que je recois les marques de contentement et de satisfaction, que V: A. a eü la bonté de me donner à cet égard.

Je proteste aussi, que je n'ay accepté ce commandement, que dans la vüe, de donner par là à V. A. des preuves réelles de l'attachement inviolable et du parfait dévoüement, que j'ay toujours eu, et que je conserveray toute ma vie pour sa Persone.

Mais V. A. me permetera de luy dire, que la Comparaison qu'Elle fait de ce commandement, avec la service de celuy, qui selon l'ecriture sainte vouloit servir Deux maîtres, qui étoient Dieu et Balaal, m'a frapé. Il est certain, que les interêts de ceux-cy ne pourront jamais être conciliez, au lieu que la felicité reciproque du Roy et de la République consiste dans une parfaite union.

Eh bien, Mgr, pendant la Confédération, n'ayje pas servi le Roy et la République, en apaisant les troubles? Et ne vous ayie pas servi aussi Msgr, en contribuant à ramener toute l'armée a vos ordres, dont elle s'étoit soustraitée?

Je ne comprend pas non plus, pourquoy

la République déuvroit nous avoir fait souffrir V. A. et moy, au Sujet de ce commandement, Car V.A. n'a rien à se reprocher de me l'avoir conferé, ni moy de l'avoir accepté; et le bien qui en est revenu à la République, peut nous servir de Consolation, contre le chagrin, que quelques uns des Nonces, nous ont voulu causer, quoy qu'ils s'en soyent causé à eux-mêmes aussi bien qu'à la République.

J'ay même lieu de me flatter, que quand la République qui depuis plusieurs années, n'a pas été assemblée, et par consequent n'a pas existée, existera dans les troies ordres assemblez dans une Diéte, elle nous témoignera l'obligation qu'elle nous a de l'affaire du Commandement.

Toujours V. A peut être assurée, qu'en toute occasion j'auray l'honneur d'être avec un attachement inviolable. &

Du Roy, au Castellan de Cracovie.

Mr. le Castellan de Cracovie, le Grand Ecuyer de Lithuanie C. de Fleming m'ayant prié de luy donner son Congé de la charge de Commandant de mes Gardes a pied, je le luy ay accordé, et j'ay conferé cette charge au C. Poniatowski G. Tresorier de Lithuanie et l'ay déclaré en même tems Lieutenant Generelal Dequoi j'ay voulu vous avertir pour que vous le fapiez connoitré à toute l'armeé a fin que le dit C. Po=

niatowski

niatowski y soit respecté dans l'une et l'autre charge, et en cela vous executerez ma Volunté. Le finis en priant Dieu. &c.

Au Roy.

En avançant en age les foiblesses du Corps augmentent, et l'on n'est plus en état de vaquer à plusieurs charges, V. Mté m'a permis de me demettre du Commandement de l'Armée sur le pied etranger en Pologne, qu'Elle me permette aussi de remetre entre ses mains la charge de Colonel du Regiment des Gardes a pied, ce que je regarderay comme une marque des bontes et graces de V. Mté pour moi, et je ne manqueray pas de servir V. Mté ailleurs le reste de mes jours avec d'autant plus d'application et avec une fidelité inviolable.

Je me recommande tres humblement a la Continuation des bonnes graces de V. Mté et je ne cesseray jamais d'être avec beaucoup de veneration, de zéle et de passion, dans un tres profund respect. &c.

Ab Illmo et Excellmo Supremo Rni Cancellario ad Illmum D. Comitem Flemming in

671 Die 29 Xbris 1724to Anno.

J'ay reçeu en meme temp les deux Lettres, que Votre Excellence m'a fait la grace de m'ecrire du 21 et du 23. de ce mois. C'est avec toutte l'obligation imaginable, que je connois dans la premiere Lettre, la bonté de V. E., dans les souhaits, qu'Elle a bien voulu faire pour moy, all'ocasion de Saintes Fettes, et de la nouvelle année, ou nous allons entrer. Je luy en rends les graces, les plus vives, et je la supplie d'etre persuadée, que je souhaitte a V. E. touttes sortes de bonheurs, et contentements avec l'empressement le plus sincere, pour des années sans nombre.

J'ay une pareille obligation a V: E: pour la Communication dans sa seconde Lettre aussibien de son mariage, que Dieu comble de touttes ses benedictions, que de ses reponses tres justes et dignes donnes a Mgr le Primat, et a Mgr et a Madame les Castellans de Cracovie. J'aurois pourtant souhaitté, et, je le souhaitte encor et j'en prie V: E: qu'Elle veuille insister sur cela, que l'on produise ce pouvoir general donné au Primat defunt a conferer meme des charges de Palatins, et Castelans, car cella n'a iamais pu etre, et on ne pourra pas le montrer, et cet

cela

eclaircissement de la verité est tres ne=
cessaire par beaucoup de raisons. Pour ce
qui regarde l'avis de Constantinople par
Mr Domaca il faudroit sçavoir l'inten=
tion et la demande de Mr Bonnac, s'il
veut passer par la Pologne car dans ce
cas sa Majesté a sa prière pourroit (se=
lon mon avis) luy accorder le Pasport
necessaire. Au reste en remerciant V.E.
pour l'information qu'Elle à montré la
lettre du Roy au Grand General à S. A.
le Primat et a Mgr le Mareschal de la
diete et qu'ils l'ont approuvé, Je suis
avec tout le respect.

Copia Listu JmPana Sienia=
wskiego Kasztellana Krak.
H. W. k.°, do JKo Krolewskiey Mci.

Pewnie iuz currentia poczty tera=
znieyszey stanie in Conspectu Domini
W. Kr Mci P. M Mtu w Panstwach Jego
Dziedzicznych, y będzie miała honor na
List do mnie pisany z Warszawy de Die
16 elapsi pełen Submissyi prezentować
Respons zaczęty a Capite Libri jakobym
nie miał podziękować WKr Mci za oddaną
przez JmPa Koniuszego WXa Litt. kom=
mendę, tu gdy przypominam sobie gra=
tissima mente konserowaną z łaski y
Dobroci WKr. Mci P. M Mtu Buławę do Korony

pamiętam że za ten Urząd Hetmanski wraz z kommendą nad całym Woyskiem winne Majestatowi Jego oddawałem dzięki, teraz kiedy arguor de peccato sine crimine vivens w usługach WKrMci, niemogę rozumieć zkąd na mnie ta Censura dura cervicis padła, bo obrutus beneficiis WKrMci nauczyłem się zawsze uniżać Majestatowi, nawet Natura sama niedała mi tey wyniosłości, abym do schilenia głowy et fastuum meorum przed Panem tak dobrym niemiał promptum faciłemq; animum, chybabym to podał się, z niewiadomości jakiey w złą opinią delatorow, ktorzy chcieli mieć ceremonialną kommendę, a niewiedzą, że Zołnierz bez Ceremonij powinien jussa exsequi, nachilona była wprawdzie Władza Hetmanska uporczywą kommendy pretensyą, ale exwinkulować się całe niemogła dla gwałtownych uzurpacyi, ponieważ żaden Hetman przez danie Ordynansu pro exigentia temporis komu innemu na kommendę doczesną niewyzuwa się sam, z prawa tak wielą konstytucyami zwyczajami uprzywileiowanego y zmocnionego ani zcałości prerogatyw swoich, aby iey kiedy chcąc, odebrać niemogł, iednak gdy examinuię actus moie y Protokuły, znayduię kopią Listu mego z Dzikowa do WKrMci P.N. Mło. pisa-

nego in Materya podziękowania za Ycowskie okoto Dobra Pospolitego Staranie przez ulatwienie kommendy, znaić że Listy moie zatrzymane były od tych Jchmciów, ktorzy oderant Lucem, magis amando tenebras, chcących zawsze profitować in turbido, ci takze y ordynanse moie do Woyska wydane opacznie tłomaczyli przed Wa[...] krMcią; gdyz ia nic nad to nieprzywłaszczam Jurisdikcyi moiey, tylko co Prawo każe, ktorym się Predecessores mei rządzili, bez naymnieyszey przeszkody, iakom ia zastał, y iuż za panowania Szczęśliwego WkrMci praktykowałem, probuię to dawnymi aktami Woyskowemi, iż Gwardya za ordynansami Hetmanskimi słuzyła Nayiasnieyszym krolom, ani ia iey oddałem tym ordynansem od usługi W. krMci, tylko dla porządku dobrego w Woysku zaleciłem słuchanie ordynansow moich y Rapertow oddawanie według Praw dawnych y zwyczaiow, nietylko bowiem ta Gwardya, lecz całe Woysko urgente necessitate będzie z Nami Hetmanami ad tuitionem osoby y Majestatu WkrMci: mam obligacyą Jmp[a] Wwdzie Podlaskiemu kolledze memu, ze rzetelnie opowiedział WkrMci, iako nietylko w Jntencyi, ale y pomysłeniu moim nie postało, abym miał przez wydanie pomienionych ordynansow naruszać leges Majestaticas, owszem przy dostoienstwie

WKrMci, y obronie Praw Jego głowę y życie moie łożyć gotowem, zadurniewam się nie tylko super sortem iniquam dla czego W. KrMci P. N. Mtbwy wyprobowanego przeszłemi konjunkturami, tanquam ad Lidium lapidem nieporuszoney Wiernosci Sługę swego, teraz jakiemis Suppozycyami mortyfikowac raczysz, nic inszego nie jest tylko udanie złych ludzi, w ktorey osoblo osobliwy swoy gust, a podobno y profit z niewinney diffidencyi do mnie WKrM. Gdyby mi debilis status zdrowia mego pozwolił bym excurrere in adorationem WKrMci P. M. Mtto remonstrowałbym pewnie innocentiam meam, y dowiedział się o przyczynie nieodmiany łaski y Respektu WKrMci czego przez list explikowac dosłonale niemogę, przecięż trzymam o dobroci WKrMci że od tego czasu sinistris interpretationibus wiary niedasz, lecz bespiecznie polegac raczysz na obligowany wiecznie.

Dziękuię jako nayuniżeniey WKrMci iż przyznawac raczysz, iako Gwardyja według dawnego od postanowienia swego zwyczaiu zawsze pod Ordynansami Hetmanskimi zostawała, y teraz ma zezwolenie WKrMci wyrazne obserwowac onę, tak względem odbierania Ordynansow, czynienia Raportow, odsyłania tabell, formowania krych z rechtow, tylko do wyrazoney salwy Jurisdictionis particularis w Gwardyi, z jak nayglębszym respektem supplikuię

WKrMci

WKrMci nie obligowac mi, bo tego jako w innych Regimentach niemasz taky w Gwardyi Kdz nie poninno przeciwko prawu, alias daretur jus wielkim inkonwenienceyom y nie sprawiedliwosciom w Regimentach gdy officyerowie mogą krzywdzić Zołnierzy, Zołnierze niemieliby do nikogo refugium in tali casu, więc conformuiąc się ad jus, praxim et usum, przyzna każdy że wszytkie Regimentowe Interessa sine exceptionibus qibusvis należą do Hetmana

Zachodzi mię, wtym że Liście WKrMci o oddawanie sobie całego Woyska Raportow, naprzod trzeba wiedzieć, że wmilicyey Polskiey nigdy takowe niepraktykowały się Raporty, osobliwie przy teraznieyszey po bałey Polszcze Lokacyi Chorągwi, byłaby przy trudnieysza tego exekucya, y Ledwie nie całego Roku potrzebaby na iedno Raportowanie czasu, gdy by Woysko było w kupie, snadno effectuarem, choć się to przed tym nie praktykowało dla Satisfakcyi WKrMci podiąłbym się uczynić iednakże ab Anno 1684 actualiter służąc Rzpptey, napatrzyłem się y nasłuchałem, że tylko podczas Seymu czynią Hetmani relacyą krolom y Rzpptey podczas woyny odprawionych kampanij Batalicy, y okolicznosci Ich, co y ja sam czy-

nikiem na Grodzinskim Seymie, et in Senatus Consilijs oniedoszłych y zerwanych Seymach, teraz zaś w pokoju z łaski Nayuyższego Pana, y Wkr. Mci Karania, niemaz takich okkurrencyi Statum Fortec Artyleryi y jch potrzeby debilitatem et ignorantiam, quis sit usus Armorum, Woyska periculum imminens z przyczyny niegotowości Zołnierza w takowey Lokacyi, krzywda Partyi na Ukrainie w Podolu y Pokuciu ustawicznie pracuiących, a tych co w Wielkiey Polszcze, krakowskim Sandomirskim, Mazowieckim Stoią proznowanie Wielkie y zaleganie Pola powszytkim co tylko widzę bydz godnego wiadomości donoszę Wkr Mci, że znam się bydz doskonale justyfikowany, kiedy czynię to wszytko, co obligacya moia każe

Pisałeś Wk. Mć, aby Regiment konny był gotowy do usług Jego, gdy exposcit necessitas, y Pułk Lekki do rostawienia po Drogach podczas przejazdu Wk. Mci do Saxonij, y z tamtąd Szczęśliwego powrotu do Nas, tudziesz dla Poczty trzymania, więc y wtym zaraz exequuię wolę Wkr Mci przez wydane eo nomine Ordynanse tak do Regimentu, jako też y do Pułku Lekkiego, ale kiedy takowe kommenderowanie pomienionych Ludzi przypadnie potrzeba, upraszam Wk. Mci o wczesne uwiadomienie, zebym mogł momentalną usługą exequi rozkazy Jego, posełam też tu; posyłam też tu requisitus

przez

przez List Ich Mciów PP. Commissarzow Tho=
runy, aby Pan Major Darkle z kommendą
swoią dobrze zalecony został tam ieszcze
iakiś czas na prezydium dla utrzymania
Miasta pomienionego in continentia po za=
konczoney Dekretu exekucyi.

Jak naypomyslnieyszych zatym y Zdro=
wia y Zamysłom wszytkim W.X. Mci życzę
sukcessow, oraz depositis votis koncze. Et.

Copia Listu JmPana Wo=
iewody Podlaskiego Hetma=
na Pol. Koronn., do JmPana
Kasztellana Krakowskiego Het.
mana W. Koronnego z Chełma
die 14 Xbris 1724 Ao.

Dnia dopiero onegdayszego po nie=
wczasach Warszawskich, stanuszy w
Chełmie, iuż wolnieyszey domowego
odpoczynku rezydencyi zastałem List
WM mPana z Poczty Lubelskiey stylo
prolixiori z Brzezan pisany, z kto=
rego nayweiksze pro primis zabieram
solatium, że WM mPan integer vitis,
vigesq. Patriae większe codziennie pri=
stinae incolumitatis, a day Boże w la=
ta nieprzeżyte suffectura zabieraiąc
siły. A ia życzę dla zupełnieyszey Zdro=
wia czerstwości, ażeby nec corpus pre=
mat ulla gravedo, ani też żadna anxi=

clas animum mentemq fatiget. Limita Seymu terazniey szego Prawem y dawnieyszym y swiezszym zakazana, że podpada pod censurę y Elogio vasti et profundi Judicij WxMPana, bynaymnieyszę niedziwuię, bo y umnie samego na początku, y dalszym obrad Seymowych przeciągu, niebyła nigdy w mysli y sercu. Ale kiedy na iednym ze kalue nie bez inwidyi podobno, y narzekania, Szosty miał się iuż padać y rozbijać Seym, zdało się wielom, y na tę niepozwoloną dawniey, codice lato, pozwolić Limitę. Rad Ludzkich nie iest ieden cursus qui solis, ktore prostym zawsze y niezmylonym Gościencem bieży ab ortu in occasum, ale raczey wielkich Rzek ductum często kroć nasladować musięmy, ktore non rectam sed pronam et expeditam czynią sobie viam. Potrzeba nieodbita Publicæ utilitatis kazała quoumq modo et ordine zakonczyć ten Seym. naprzod dla utrzymania chwalebnego ad perennitatem temporum Dekretu w Sprawie Thorunskiey zaszłego. a potym dla wysłuchania propozycyi zesłanych Postow od Kolligowanych Monarchow, azeby delegowani JchMc tak ex Senatorio, jako tez Equestri ordine, uyrozumiauszy mentem et Desidera

ria

ria Pryncypałow Ich, y upewniwszy Nomine Rzpltey o wzaiemnym, y nienaruszonym bonæ viciniæ et amicitiæ Zachowaniu informowali dostatecznie na przyszłym da Bog Seymie zgromadzone Rzpltey Stany quæ concedi et offerri mogą, et quæ negari. Ado tego sam odgłos ad Exteros potrzebny, ażeby wiedzieli, że ta Rzplta, niejest sine successu et Termino, y że positis discordijs, et simultatibus przychodzi ad unionem animorum, ktorą tanquam vestem inconsutilem Cudzoziemskich Interessow oczy, radyby zawsze in in partes scissam widziały. Pozwolona na czas limita Sei postulante necessitate Publicâ / ktore wszytkie przewyższa Prawa / Parlamentowi Angelskiemu æquiparari niemoże, bo tamten ex arbitrio samego Krola dla wyrobienia Interessow Majestatis bywa zalimitowany, ten zas za powszechną Senatu y pospolitey Izby zgodą practicatis exemplis iest odłożony, czasu tylko determinaycye w Rękach JKrMci maiący. Ordynans dany odemnie JmPu Podkomorzemu Koronnemu, iuz przed tym od JmP Pana ad hunc actum executionis naznaczonemu, niewyszedł motu Judicij, ado pienoiz jubendi potestate, ale raczey suadendi authoritate, ktory dla nakazaney

z Dekretu Sądow Assessorskich nec moram patientis exekucyi, musiałem pod niebytnosci WmmPana, y nierychłą w tak nagłym razie kommunikacyą podpisac more recepto znioszszy się wprzod z JmPanem Wwdą Potockim MmPanem, y innemi Ich MmMmi Pany Generałami na ten czas przytomnymi. Pod tenze czas dałem ordynans JmP.u Graffowi Flemingowi kommendę w Elblągu maiącymi, azeby na pozor jakieykolwiek w Fortecach Pogranicznych Gotowosci, sprowadził dwie Chorągwie z Przedmiesci Elbląskich ad vacuam præsidio Urbem. ale że podobno tameczni accolæ uskarzac się będą przed WmmPanem et hæc ægre Stativa ferent, ktore ja tylko do czasu y uspokoienia zachodzących w Thoruniu kłotni pozwoliłem. Więc nietylko to Sam refero do pierwszey WmmPana dispozycyi, ale tez będąc Sam fessus Longioribus annis tollerantiori prac y wszelkiey expedycyi WmmPana animo cuncta curarum składam, y oddaię &.

Respons od JmPana Krakowskiego na ten List z Brzezan
d. 26 Xbris 1724.

Odbieram tey Poczty List WmmPana z Chełma d. 24 Currentis pisany, ktory z wszelkim przeczytawszy respektem, informuię się ze moie z Brzezan pisania

doszły

doszły Rąk WMMPana. Niechcę się teraz capitulowaċ z moich przeszłemi Pocztami do WMMPana adressowanych Listow, ale gdy będę miał campum służenia WMMPanu ad Coram, pokażę probabilitatem moich reflexyi, ktorych rozumiem, że y sam WMMPan non reprobabis. Sprawę Thorunską etiam non stantibus Comitijs mogł by sądziċ JmP. Kanclerz y exekucya pewnie by była dodana. Co się tycze wysłuchania propozycyi zesłanych Posłow od skolligowanych Monarchow, ia na to mam sobie prosto oweę sentencyikę: Facilius est non admittere, quam admissa moderari. &c.

Memoriale a Nobilitate Curlandiæ contra Rescripta SRM Majestatis.

Quod pro Duce sinistre imploratum Rescriptum concernit, ut nimirum ipsi, tanquam Principi nondum investito, et extra Ducatum commoranti Licenta Teloniorum et alios reditus ex Territorio extrahere Liceret, illud 1mo pugnat cum Legibus Nostris fundamentalibus, dum in formula Regiminis § 4to. in decisis et dispositionibus Commissorialibus Regijs de Ao. 1642. § 4. nec non in Responso Regio Divi Vladislai etc expressis verbis sancitum, quod

Principe absente, et ante propositum homagium. 4. Consiliarij Supremi omnibus administrationis et gubernationis munus soli praesse reditus disponere, et in Calculum vocare, et hoc pacto plenum Regimen gerere debeant. 2do idem Rescriptum contradicit quocunque novissimae Regiae Commissioni de Anno 1717. ad quam observandam Consiliarij Supremi Regentes, omnesque officiales juramento se adstrinxerunt, in qua inhaerendo Legibus Antiquis sub animadversione Instigatoria prohibitum, et interdictum Duci, quamdiu extra Ducatum, et investituram non accepit, ullam administrationem tribui, vel reditus aliquos emitti, sed eosdem exsolvendis debitis, et remunerandis officialibus impendi, et à Consiliarijs Supremis in Calculum redigi, ad quod omnes in solidum tenentur.

Maximo quoque praejudicio Dominij directi S. R. Maiestatis cedit, quod Feudum evocatione pecuniarum magis, magisque oneretur, administratio Justitiae detrectatione Salariorum sistatur, et denique illud, quod per Pacta, Privilegia formulam Regiminis, Recesus Commissoriales, et Leges sancitas statutum et decretum per Rescripta simplicia tollantur et annullentur. Maxime cum Dux durante tutorio et Regimine summam adeo importantem extraxerit,

qua tamen Ducatus aere alieno multum gravatus ut Sufficienter et Statui Suo Ducali convenienter multos adhuc annos de usuris vivere posit.

Quod Rescriptum pro obl. Burgraffio Kosciuszko Spectat praetensio Sua à Commisione Regia uti asserit calculata quidem nunquam vero per Decretum firmata et Liquidata est, Praetensionem quoq; hanc nec per obligationem a Duce, nec per Contractum, vel aliud authenticum instrumentum probavit, qui igitur fieri potest, ut ipsi ad nudas assertiones, contra Jura et praxim tale debitum in praejudicium tam Dominij directi, quam feudataij adjudicetur, Bonaq; forsan jam oppignorata Sunt attribuantur, et deniq; in Convulsionem Regiminis Ducalis extera Commisio ad immittendum per Rescriptum Statuatur.

Quod a Domino de Sacken Super Capitaneatu Durben imploratam confirmationem attinet eadem ejusdem momenti, cum duobus Superioribus, cum enim ex Lege Regentibus Consiliarijs Supremis, per Formulam Regiminis demandatum Sit, ut Principe absente, et nondum investito Dignitarios instituant, et vacantia intra

sex Septimanarum Spatium, benemeritis et possessionatis Nobilibus deserant, Statim quoq post obitum Capitanei Durbensis, ejusdem Officium, in aliquem bene meritum, et in Ducatu bene possessionatum Nobilem contulerunt, Ipsum juxta Leges in juramentum et officium adsumpserunt, Ipsiq munus suum tradiderunt, cui quoq ultra duos Annos Laudabiliter præfuit. Deinceps Dux Dantisci Sackio huic, qui in Curlandia, neqvidem Possessionatus Capitaneatum Contra Jura tanqvam Princeps, nondum infeudatus, qui ante præstitum homagium, nullâ gubernatione gaudet, Concessit, ea tantum intentione, ut Leges Nostræ fundamentales infringantur, Regimen Consiliariorum Supremorum invalidetur, in officio Legaliter institutum, et in exercitio et Possessione existentem Dignitarium innocenter degradari, et deniq Nobiles contra se invicem incitare, et Commovere possit.

Qvemadmodum itaq ex his omnibus sufficienter pateat, quod Dux per hoc nihil aliud intendat, qvam Ducatum in præjudicium Sãkæ Mttis et Reipũbcæ magis, magisq debitis onerare Nobilitatem, prærogativis Suis immunitatibus et Legibus privare, Jura et Justitiam

tiam in exilium mittere, et deniq tanquam senio Confectus, mortiq vicinus Dominus Ducatum devastatum, Domino directo et Supremo relinquere Nobilitas, quoq et Ducale Regimen, si quando praeter opinionem Sub et obreptitie obtenta Rescripta extradi deberent, non in eo acquiescet. Sed ad S. R. Mttem humillime refugient Suppliciter orantes, ut Rescripta haec, tanquam Juribus Privilegijs et Pactis Suis e Diametro contraria tollantur et Cassentur.

Literae Sacrae Regiae Mttis Poloniae, ad Imperatorem.

Enixae insignium Regni Senatorum, Statusq Ministrorum instantiales, ob praeclara olim Sersmi Regis Joannis Tertij Praedecessoris Nostri erga Inclytam Rempblicam merita -, Eam pro parte Sersmi Ejus Filij Regij Principis Jacobi, a Nobis eliciunt animi teneritudinem, ut expositis desiderijs Suis apud Sacram Caesaream Mttem Vrãm justo inducti Respectu, instantialibus Nostris Literis eidem Suffragaremus. Proinde non dubitando, quod clara rei quam desideret, possunt patere augustissimae Mtti Vrãe documenta, quae nos antiae parcendo illationi

minime revolvere Studemus. Jungimus tantum manum Nostram propensè incumbentes, ut Sua Caesarea Mttas de innata Clementia ac benevolentia proclivi Ejus intentioni favere, ipsumq pristino fovere ac complecti animo, pro gratia Sua et respectu non dedignetur. ut posit et valeat de Justitia et Jure, quod Sibi Competit provisionibus per Sequestrationem in Ducatu Olaviensi ademptis, seu Bonis a Sequestro Solutis, in futurum plene ac Secure perfrui, aut etiam ad Levandam ex Eodem Ducatu Summam Capitalem, in aliaq Bona quam Securiora, cum pleno Jure Suo transferendam benigniter posit. Interim Augustissimae Mtti Vrae valetudinem quam Longissimam, Imperijq faustissimum augmentum exoptatissime apprecamur. Datt.

Propozycya od Thronu na Seymie 1724.ti uczyniona przez JmcPana kanclerza Wo.

Propozycyą obradom Publicznym na Seymie teraznieyszym formować raczy JKr Mć P.M. Mtłwy od oswiadczenia się przed Stanami Zgromadzonemi że pro Suprema Cura et tutela Krolestwa na tym Thronie od Boga y Wolnych głosow osadzony oto naybardziey

y nayusilniey starai się pragnie, aby singuli et Universi w Panstwach Rzpltey beną beatę vivere mogli. Nie swego Dobra y pozytku szuka, ale szczegulnie Dobra Pospolitego przestrzegaiące, non suis, ale Publicis intendit moveri spolnie z Umi commodis, lub incommodis, niewątpię bynaymniey, że Wmć pari et uniformi Zelo mieć zawsze w Głosach y Zdaniach swoich będziecie pro Cynosura, et Stella Polari salutem et Gloriam JKrMci y Rzpltey. Do ktorey iako ad Legem Universalem regulować się powinne, naprzod Nieporuszona trwałość y bespieczenstwo wolności, prawdziwey Prawem opisaney, żeby per abusum Iey Libertas Libertate (: strzesz Boże :) nie szwankowała, żeby tranquillitas Domowa w niezruszonym Porządku y wigorze zostawała, żeby Pokoy zewnętrzny z Sąmsiadami z iednymi manuteneatur, z Drugiemi restabiliatur obtentis obtinendis, et recuperatis recuperandis. y żeby zgodnie y Zupełnie na tym Seymie provideri mogło, aby Rzplta w całości swoiey trwać, avitoq gloria flore kwitnące mogła, y w bogactwa y w dostatki zawsze affluat et non egeat. Do ktorego to pożądanego konca, aby to powszechne salutis Publice opus, tym łatwiey y doskonaley ugruntowane bydź mogło, JKr Krolewska Mć P. M. M. deliberandorum et re=

resolvendorum Negotiorum potrzebne Punkta per Synopsim zebrane, ex re et utilitate publica przypominai, y zalecaić raczy.

Primario JKrMć P. M. M. zyczy, aby Stany Rzpltey informowane od JKr. Mći w Przedseymowey Instrukcyi, o Punkcie Traktatu w Neystadzie między JW Carskim Mstwem, y koroną Szwedzką zawartego, do Interessow Rzpltey reguluiącym się, convenientes Dobru Pospolitemu, et rationibus Status Sui, wziąć mogły na tym Seymie mensuras, tak względem dania rezolucyi JW Carskiemu Mstwu, iako też respektem restabilienda Pacis z koroną Szwedzką, tudziesz ratione assumpti Imperatoris Russiæ Tituli przez Cara Imci, a oraz względem wynalezienia Srzodkow, y Stopniow do poparcia nadziei JKrMći, y Rzpltey in expresso poprzysiężonego Sojuszu nexu, y na tak wielu deklaracyach y obietnicach JW Carskiego Mstwa ufundowaney, że Inflanty unicum. zaczętey Woyny, a z tąd niezliczonych Szkod præmium, będą JKrMći y Rzpltey oddane, a oraz y Xięstwo kurlandzkie y Semigalskie uwolnione.

Do deliberacyi y rezolucyi Stanow Rzpltey należą proponowane Imieniem Cesarza Imci Chrześciańskiego przez Posła Wielkiego desideria, przyiazną ku JKrMći

y Rzpltey

y Rzpltey tkey ad commune commodum et mutuam utilitatem Sąmsiedzkich Państw remonstruiące, a oraz promowuiące Confirmationem, et renovationem antiquorum fœderum, ktore utrinq; pozachodziły, y ktore Roku 1677. od S. p. Cesarza Imci Leopolda, y od S. P. Krola Imci Iana Trzeciego potwierdzone były, y ścisleyszym porozumieniem się, de modis et medijs, przez ktoreby tak præsentibus et futuris eventibus prospici, iako tez detrimenta ab Adversis Partibus intentata, vel intentanda everti mogły. Podobne Fœdera communis defensionis y z Drugiemi Potencyami do utrzymania Pokoju y bespieczenstwa Publicznego, takze Tractatus Commerciorum ad utilitatem et Commodum Rzpltey, były potrzebne, y wielce pomocne.

Przypominai y zalecai raczy WW. Mc P. m. mtkiy obmyslenie Satisfakcyi Woysku koronnemu dawnieyszych komputow intuitu pretensyi starych zasług, iednych uchwalonych y wybranych, a nie wypłaconych, drugich chociasz przez repartycye assygnowanych, iednak oschłych, innych mere bez uchwał y repartycyi zaległych, mianowicie Sukcessorow S. P. Krola Imci Iana Trzeciego WW. Hetmanow Iabłonowskiego, Potockiego, Lubomirskiego, Kątskiego, Generała Branta, y innych, ktorzy z znacznych Summ in fidem Publicam na Dobra y Substancye swoie zaciągnionych

od Rzpltey odebrać niemogąc, od Creditorow swoich, ustawicznie premuntur.

Wynaydzienie Certorum fundorum et Subsidiorum na reparacyą Artylleryi penitus pod czas Woyny zruinowaney, na Poselstwa lub ablegacye y Rezydencye u Postronnych Dworow, na utrzymanie Fortec Pogranicznych mianowicie Kamienca Podolskiego, y drugich Ukrainskich, na Eliberacyą Territorij Elbingensis. Na restauracyą Promontorij Montawiensis, y Cypla Sanowego, ad assecurandam commodam navigationem, alias co raz bardziey defficientem z Całey Polski do Gdanska.

Uspokojenie kontrowersyi cum Curia Romana, ratione Juris Patronatus; Takze z Dworem Berlinskim ratione Tituli praetensi receptionis homagij Eventualis, y innych Interweniencyi.

Naznaczenie Commissyi Pogranicznych cum facultate decidendi intercedentes causas et controversias inter Confinantes.

Assekurowanie, y Ordynacyą Kurlandyi pro praesenti et futuro Statu.

Redukcyą Monety ad valorem intrinsecum, wygubienie Szelągow, robienie nowey Monety dobrey, przez otwarcie Mennic, praevia Commissione ad eum finem z Seymu terazniey szego; Przysposobienie Srebra z Gor Olkuskich, y innych, ktore się znaleść mogą w Polszcze.

Securitatem Commerciorum przez Zniesienie prywatnych Ceł, y depaktacyi

nie zras

nie zrachowanych.

Podzwignienie y powstanie Miast, przez oppressye, y nie zliczone aggrawacye, tolabter zubozałych, y upadłych.

Redintegrationem Dobr Stołowych. Oswobodzenie Ekonomij Szawelskiey na potrzebę Rzpltey Zastawioney.

Wprowadzenie Manufaktur, y innych profitow, in Commodum Publicum, ktore od Skarbu koronnego będą Sufficienter explikowane, y promowowane.

Interess Ordynacyi Ostrogskiey, aby na teraznieyszym Seymie, skutek wziął Swoię Determinacyą y uspokojenie.

Ktorychto Spraw y Interessow Rzpltey pomyslne akkomodowanie JKr. Mći P. M. M. Regio voto Stanom Rzpltey zaleciaiąc, tey iest nadziei ze WMć maiąc w reflexyi, iako Rada Publiczna naybardziey rationem et Securitatem Status utrzymuie, ze Seymamy iako Duchem Pryncypalnym, całe Corpus Politicum Rzpltey animatur, vivit et vegetatur, niezechcecie nie ublizyc w szczyrym y usilnym promowowaniu obrad teraznieyszych do poządanego Skutku, będąc pewni, ze iako JKr. Mć P. M. M. Łły obiecał Seymu tego uprząłniąt circa Agvanimitatem JmPana koniuszego Litt. ktory Soto pretio et Amore Rzpltey przyiął ochotnie kommendę Woyska Cudzoziemskiego ziawnym Rzpltey pozytkiem y ozdobą, y we wszystkim z woli JKr. Mći y Rzpltey Stosować Się chce, et ipsa segri JKr. Mći nie wątpiąc ze Rzplta będzie miała gratam

recordationem usługi y fatigi Jego nazawsze usibus Rzpltey ofiarowaney przez Panską WKrMci natym Seymie applikuyąc uzna Rzplta zwierzchosci tego Zasłużonego Regnanta Swojego raczey pro se niżeli Supra se Dominantem.

Breve Apostolicum

Benedictus P.P. XIII.

Dilecte fili Nobilis Vir Salutem et apostolicam Benedictionem. Cum certa Regnorum praesidia in Sacrosancta Religionis officijs Locata sint, quo Studiosius publicis Commodis pro tuo munere advigilas, eo te decet ferventius, quae ad divinum Cultum pertinent, fovere et conservare. Quoniam igitur dolentes audivimus. Studere non nullos et moliri, ut Comitiorum Generalium Decreto Bona quaedam Ecclesiarum et monasteriorum ita Regijs Iuribus addicantur, ut Laicis bene de Republica meritis Regis Arbitrio tribui possint; Committere non debemus, ut Sacrarum rerum rationibus desit vigilantia Nostrae Pastoralis officium, et absonum Polonicae pietati ac Iustitiae exemplum in periculum publicae felicitatis erumpat. Propterea Nobilitatem tuam Paternis Studijs hortamur, et vehementer requirimus, ut tam tibi ac Domui tuae, quam toti Regno Divinam opem hac reverentiae Deo debitae argumento conciliare nitaris; tuamq Authoritatem consilijs et Conatibus ejusmodi fortiter opponas;

proque certo habens, Cœlorum Regem, bonorumque omnium Largitorem tanta benignitate rebus tuis adfuturum, quanta observantia Solertiaque ipsius honorem, et Jura tuenda Susceperis. Ac Dum pares virtuti tuæ Successus nostræ Sollicitudinis exputamus, Nobilitati tuæ Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Sub annulo Piscatoris. Die XXX Septembris MDCCXXIV. Pontificatus Nostri Anno primo.

C. Archiepiscopus Emissenus.

Protocollum Conferentiæ Deputatorum ex Senatorio & Equestri Ordine ad Excellentissimum et Reverendissimum Nuntium Apostolicum Die 21. Novembris Anno 1724.

Princeps Palatinus Cracoviensis

Proponit in genere prætensiones Sacræ Regiæ Majestatis et Reipblicæ, et petit resolutionem principaliter in Negotio Juris Patronatus.

Excellentissimus Nuntius

1mo. Jus Patronatus presse negat. Commissum sibi tamen a Sede Apostolica refert tractandi de hocce Negotio et projectum sibi missum explicat, & communicandum pollicetur.

Nunquam in Orbe ullam Abbatiam salvo Jure Patronatus fundatam esse, et si in hoc fundamento Jus Regis et Reipblicæ manuteneri velit nullum finem sperandum

Nisi a Stephano Bathoreo quæstionem inceptam et sola conniventia nunquam Jure concessa commendas.

Synodum Petricoviensem commemorat de libera Electione Monachorum.

Sed jam non agi de Jure Regio, quod prætendi non potest, sed de Bona Intentione Sanctæ Sedis ad finiendum hoc Negotium. Item 58. Abbates Tynecenses libere electos allegat.

Ad Juramentum Regium super Pacta Conventa

 venta & Statuta Regni, respondet hæc tantum ad beneficia Sæcularia pertinere, & Regem Manutentionem Jurium Reipublicæ iurasse; Quæ hoc in puncto existere negantur.

Celsissimus Palatinus Cracoviensis

Pro Conclusione petit Communicationem in Scripto punctorum & Excellentissimo Nuntio vicissim ex parte Reipublicæ communicanda promittit.

Puncta in Negotio Abbatiarum ab Illustrissimo & Rndmo Domino Santini Archiepiscopo Trapezuntino Nuntio Apostolico Deputatis ex Senatorio & Equestri Ordine porrecta.

1mo. In ijs Monasterijs, quæ aut nunc sunt, aut aliquando commendata fuerunt, quorumve proventus satis ampli sunt, ut detractis ijs, qui Abbati Commendatario assignabantur, qui reliqui erunt, Abbatem Claustralem cum sua Religiosa familia alere, ac substentare possint: Summus Pontifex Sermo Regi ejusque Successoribus, atque adeo Reipublicæ Polonæ id juris tribuet, ut quod in Episcopatibus mandandis jamdiu fieri consuevit, ex ejus supplicatione Viris Sacri Ordinis, ac de Religione, ac Republica benemeritis Literæ Pontificiæ tradi debeant, quibus eorum Monasteriorum Abbates constitui rite possint.

2do. Quibus autem in Monasterijs jus hoc Sermo

Regi

Regi fiet, Abbates Claustrales liberis Monachorum suf-
fragijs pro eorum Institutis designandi, pariter con-
stituentur, quibus potestas ac jurisdictio omnis
in Monachos relinquetur, ut nullam ejus partem
Abbates Commendatarij ad se trahere umquam
poßint. Hoc autem eo justius, atq æquius videri
omnibus debet, quod nusquam Locorum, in Italia
præsertim Germania, ac Gallia Abbates Com-
mendatarij nullam omnino in Monachos juris-
dictionem obtinent.

3tio. Bonorum autem Monasteriorum, de
quibus imposterum commendandis conventum
fuerit, ea partitio fiet, ut quod justum sane est
ac neceßarium non minus Religiosarum famili-
arum, earumdemq disciplinæ, quam utilitatis
abbatum Commendatariorum ratio habeatur.
Itaq pro eo Monachorum Numero, quos singula
monasteria habere consueverunt ij cuiuscujusq
Monasterij fundi relinquentur, ex quibus Abbas
Claustralis se ipsum ac suos alere non incommode
poßit, nec ulla deinceps inter ejus mensam ac
communem Monasterij partitio instituetur. Cius
autem summæ Loco, quam abbates Commenda-
tarij ad Sarta tecta Ecclesiæ ac monasterij reli-
quaq ejus generis conservanda ac reficienda pen-
dere quotannis solent, fundus unus pluresve
si opus fuerit, a reliquis separatus constituetur,
cujus procurationem Abbas ipse Claustralis ita
geret, ut ejus rationes Fratribus statutis tempo-
ribus debeat ostendere. Ita fiet ut nullum hoc
nomine Abbatibus Commendatarijs onus supersit,
nec ulla deinceps controversia inter ipsos ac

Monachos

Monachos possit existere.

4to. Cum Abbatia quapiam claustralis vacua fiet, ejus Bonorum administratio priori Monasterij, ejusque Capitulo libera relinquetur, idemque in ijs Monasterijs servabitur, in quibus Abbates Commendatarij constitui minime potuerint. Abbate vero Commendatario vita functo aut alia quapiam ratione abbatiâ vacuâ factâ nihil super eo innovabitur quod hactenus observatum fuit, nec ad annum quem appellant Gratiæ obtinendum Monachis jus ullum erit.

Responsum a Deputatis Ordinum Regni Poloniæ ad puncta Illmi et Rndmi Nuntij Apostolici superiora datum.

Insinuatæ propositiones respectu Abbatum Claustralium de Novo constituendorum tanquam præjudiciosæ et Jus Patronatus Regium incontestabile prorsus convellentes ullatenus admitti non possunt, idque ex summis rationibus Status in Scorsivo scripto sub litera A. deductis, et adhuc alijs plurimis si opus fuerit deducendis; sed præmisso reverentiali erga Sanctam Sedem cultu, et omni imaginabili feliciter Regnantis Sanctissimi veneratione instantissime exponitur, quatenus abhinc nullæ provisiones super vacaturis abbatijs absque prævijs præsentationibus Regijs ad Normam Episcopatuum extradantur, et si jam aliquæ extraditæ aut executæ absque

præcedentibus

praecedentibus hujusmodi praesentationibus fuerint, 100
quatenus suspendantur Bona, quae taliter provisa-
rum Abbatiarum sequestrentur, ac per Commissarios
a Loci Ordinarijs designandos administrentur, usq
ad plenariam et finalem hujus Controversiae acco:
modationem, alias verendum ne Rpbca contem:
ptu tot Instantiarum et repraesentationum exa-
cerbata, cogatur suas mensuras accipere, more et
exemplo aliarum potentiarum Catholicarum
secundum remonstrationes sub litera. B. expositas.

Litera A. Rationes Status excluden:tes Propositiones insinuatas respectu Abbatum Claustralium de novo erigendorum

Paternae Sanctitatis suae erga S. R. Mtem et Rmpbcam Regni Poloniae Contestata benevolentia et sollicitudo in tollendis disputationibus saeculo nostro exortis circa negotium Abbatiarum Regularium in pergrata ejusdem S. R. Mttis totiusq Reipbcae perennabit memoria.

Haec tamen ad informationem insinuare licet: Quod Regulares qui sibi libertatem eligendi Abbates praetendunt, eandem Lege Regni hujus sibi concessam esse non probant, et quamvis Statutis Regni titulo Abbates Herburt in Librum seu Codicem suum colligendo Leges Regni folio 1mo & 2do quasdam literas olim Volis Alberti Abbatis et Fratrum Lubinensium de

Anno

Anno. 1460. ac Rndi olim Andreæ Episcopi Posnaniensis eodem Anno scriptas ingrossavit. In quibus literis Electionis et Electi fit mentio quod Electum Regi tanquam Patrono de Jure et consuetudine præsentare se teneri fatentur. Illa tamen literæ pro Lege Regni electionem concedente reputari non possunt, tanquam non a Rege, nec a Republica datæ, et magis ad cautelam defensionis Juris Patronatus Regij et Reipbcæ contra Regulares in hunc Codicem legum sunt adscriptæ, quam ut aliquam legis Authoritatem vel confirmationem sui hac in parte habeant.

Umbram tamen & Nomen seu Cæremoniam Electionis Abbatum habuerunt semper et habent Regulares et Monachi ex tali causa. Quia occurrente Vacantia Abbatiæ Reges ex usu praxi et consuetudine a ducentis quinquaginta Annis et ultra (uti scriptura testantur) solebant et solent dare Literas ad Monachos & Religiosos nominando et præsentando ipsis Personam sive in Religione sive extra Religionem existentem sibi et Rpbcæ meritam proficuam et gratam cum mandato, ut hunc & non alium in Abbatem eligant mittit etiam aliquando Rex Suum delegatum ad Monachos et Regulares cum Instantia civiliter cum ipsis procedendo pro nominato et præsentato et non alio eligendo. dat quoq Literas ad Loci Ordinarium ut Diem electionis Nominati & præsentati Monachis seu Religiosis præfigat. Quod si autem contigeret, quod alium & non nominatum seu præsentatum eligerent, talem Electum Reges adire possessionem nunquam pa-

tiebantur

triebantur imo etiam per Vim exturbabant uti docent exempla.

Et quamvis aliqui Regulares pro suis Conventibus Specialia Privilegia liberae Electionis abbatum a Regibus nonnullis se impetrasse et obtinuisse asserunt, ea tamen si data habent nihil ipsos adjuvans. Quia non est in potestate Regum Jus Patronatus demittere, Cum quisq Rex per Pacta Conventa et juramentum suum est obligatus se Regalia non alienaturum.

Et Impetrator quisq Beneficiorum juris Patronatus Regij omnium bonorum mobilium et immobilium Secularium et Ecclesiasticorum confiscatione punitur iuxta Statutum Alberti Regis Anno 1496. Herburt folio. 251.

Et si qui Spirituales Jura Patronatus sibi obtinuerint, ea obtenta cassavit Rex Sigismundus Augustus Anno. 1550.

Et exinde venit quod Michael Rex accepta notitia quod Religiosi Praemonstratensis Ordinis Privilegium a Joanne Casimiro Rege ante ejus abdicationem Regno super libera electione abbatis Hebdovien impetrassent, et in Virtute Privilegij taliter impetrati Vblem Justrolski in abbatem sibi elegissent, statim hoc Privilegium non solum Rescripto suo de Data d. 5. Februarij Ao 1670. revocavit, sed etiam subsequenti Anno. 1671. Decreto suo electionem ejusdem Vblis Justrolski cassavit et in locum illius Rdum Olszewski in abbatem nominavit et in possessionem hujus abbatia introduxit.

Pariter idem Rex Michael accepta notitia

de

 aliys Privilegijs ab eodem Joanne Casimiro et Vladislao Quarto Regibus per Regulares Conventuum Lundensis Coprivnicensis Andrzejovien impetratis eadem Privilegia ipsorum Decreto suo caßavit Anno 1672. uti Acta Decretorum Curiæ Regni edißerunt.

Et non solum Reges, sed etiam cum Regibus simul et Rmpblicam dispositiones de Abbatijs pro Jure Supremi Dominij feciße Leges Regni testantur, dum abbatias duas uni personæ conferre et Episcopatibus cui jungere prohibuit. Constitutio Regni Anni 1607. folio. 837.

Et rursus aliter Reipublica placuit, quando declaravit Abbatias poße tenere Archiepiscopum Leopoliensem et Episcopos Premyslien Samogitiæ Chelmen Kijovien Camenecen Venden. Constitutio Regni Anni 1633. folio. 28.

Episcopo Luceoriensi protunc Illmo Prazmowski abbatiam Sieciechovien adjunxit Constitutio 1650. folio. 28.

Episcopo Culmensi Abbatiam ex primis Vacantijs conferre promisit. Constituo 1667. folio. 15.

Et ne Coadjutoria Abbatiarum minorennibus conferantur præcavit et prohibuit Constitutio Exorbitantiarum Michaelis Regis Anno. 1669.

Sunt et aliæ Leges Regni de Abbatijs condita exempli gratia. Abbates nobiles sunto. Reges ad Abbatias bene meritos præsentato Episcopi post fata abbatum Abbatias regunto, et a Rege præsentatos instituunto. etc

Quia Regum et Legum Regni dispositiones de Abbatijs suam semper executionem habuerunt

nunquam

nunquam Illis Regulares et Monachi contradixe:
runt, nec in usu Privilegiorum suorum prætensæ
electionis aliquando fuerunt.

Sciendum autem venit, quod abbatiæ suppleant
indigentiam Episcoporum et Ministrorum Status
aliorumq Officialium Curiæ Regni Spiritualium
non otiose /: uti Monachi privati :/ viventium
sed munia Senatoria obeuntium Curam Dioece:
sium suarum habentium, functiones varias
publicas pro commodo totius Rpbcæ et Ecclesiarum
sustinentium.

Item sciendum venit, quod Religiosi seu Regu:
lares et Monachi teneant pinguia beneficia
exempli gratia. Regulares Czervenen Conventus
Varsavien tenent Præpositum ad S. Georgium
importantem circiter Decem millia floren poll
Blonen Annui reditus itidem Decem millia
flo: pol faciente, Krasinensem Octo millia
flor: poll: importan, et præterea Religiosi hu:
ius Conventus tenent Parochias Seculares,
in quibus manent, et pauci resident in suo
Conventu lautissime viventes et sic de alijs Ab:
batijs censendum.

Si itaq Claustralem Abbatem fovere vellent,
uti ipsum desiderant, haberent, unde ipsi de
mensa providere possent, si hos reditus, quos
particulares Personæ Regulares percipiunt
et nescitur in quos usus convertunt ad com:
munitatem suam comportarent vel saltem
medietatem horum redituum Claustralibus
suis Abbatibus darent. quorum tamen de novo

institutiones

165 institutiones ex rationibus supra allegatis et allegandis nullatenus ex parte Regis et Reipbcæ admitti non possent in præjudicium Juris Patronatus et Abbatum Commendatorum.

Et reparatio Conventus et Ecclēæ sufficiens potest esse ex Bonis Claustralibus, quæ tenent Iidem Religiosi in Regno.

Nihil novi Rex et Respublica prætendit, sed id defendit, quod sui Antecessores per aliquod centena annorum possederunt, Supremum Jus Imperij in Regno suo habendo, et moribus antiquis procedendo.

Id autem quod Monachi et Regulares promovent est novitas, quam si a Sanctissimo / ultra spem / obtinere deberent, Regis et Rpbcæ dignitas depri=meretur, Senatus Spiritualis gravitas minueretur, Tribunalis Regni Authoritas cui Spirituales præsident et assident attenuaretur, Aula Regia præmiandi modo destituta a Spiritualium assistentia desereretur, et publico eorum obsequio privaretur, tranquillitas Rpbcæ turbaretur, et aliæ insperatæ consequentiæ nocivæ Rpbcæ et Eclesiæ in libero Regno ex tali novitate concessa, et moribus antiquis alteratis facile subsequeretur.

Itaq Rex et Respublica Supplicat Sanctissimo ne has novitates Monachis et Regularibus concedat, quia ulla ratione Rpbcæ a moribus antiquis recedere, et novitatibus adhærere non poterit nec potest.

Per derogationem Juri Patronatus ad Abbatias Regis et Rpbcæ dignitas deprimeretur.

Non solum propter cessationem jurisdictionis Regiæ & Rpbcæ quæ ipsi in suo Regno competit controversiam ejusmodi sopiendi juxta Statutum Alexandri Regis A°. 1454. Herburt folio. 400. §. omnes differentias inter Spirituales et Seculares exortas in Conventione Generali sopiemus et juxta exemplum in Statutis Herburti folio eodem allegatum tempore Casimiri Magni A° 1369. quo controversiæ exortæ inter Spirituales & Seculares in Comitijs Regni Generalibus decidebant, sed etiam propter evocationem Romam Regis et Rpbcæ infra cujus dignitatem est litigare cum Monachis fundum Rpbcæ occupantibus, quibus ipsa cum Rege jura dare consuevit, tum propter cessationem Juris Patronatus Regij per talem novationem quando Rex non posset habere Abbatem personam sibi bene visam et meritam, nisi a Monachis impositam, vel propter divisionem Juris Patronatus, et Bonorum Abbatialium impracticatam Legibusq Regni non permissam.

Senatus

Senatus Spiritualis gravitas minoraretur.

Non haberent enim Episcopi sufficientiam de propria vel ex reditibus Episcopatuum Senatoriam suam dignitatem parem, vel maiorem Secularibus Senatoribus / quibus Capitaneatus Bonaq Regalia opima dantur / sustinendi si abbatijs carerent vel reditus Abbatiales cum Claustralibus abbatibus dividere deberent, uti indigentes essent apud Seculares minus considerabiles, et non Authorisati.

Tribunalis Regni Authoritas cui Spirituales praesident & assident attenuaretur.

Pari ratione uti Episcoporum gravitas in Senatu ita praesidentium et assidentium Spiritualium in Tribunali Authoritas ex indigentia cum teneiores reditus ex suis Canonicatibus seu beneficijs habeant, et ad continuam residentiam in Tribunali per quinq quartualia Anni obligati existant, quibus quandoq Rex iuxta merita gratia sua per collatas abbatias suffragatur.

Aula

Aula Regia præmiandi modo destituta a Spiritualium assistentia deserereretur, et publico eorum obsequio privaretur.

Iidem enim Spirituales ob spem præmij in obsequio Regis et Reipbcæ de proprio suo Patrimonio commorari solent, et inter præmia, quæ Rex inter Spirituales distribuere solet, non postrema sunt Abbatiæ. Itaq; ijdem Spirituales attritis Patrimonijs spe præmij Abbatiarum destituti recederent ab Aula, et ab obsequio Regis et Reipublicæ, quia non haberet Rex quod illis dare posset, adempta Regi plenaria aut in minutas Partes scissa Abbatiarum collatione.

Tranquillitas Reipublicæ turbaretur.

Sicut enim in Comitijs Pacificationis Regni per Tractatum Varsaviensem Jus Patronatus serio cautum, Jusq; Majestaticum in toto conservatum est, ita si Monachi hunc Tractatum et Legem Novellam tali ut prætendunt novitate Romæ sibi concessa violarent, tunc omnes Palatinatus et Terræ contra ipsos non aliter consurgerent nisi tanquam contra Infractores Tractatus et Novellæ legis et possent

ipsos

ipsos in Judicijs Extraordinarijs vim et potestatem Judiciorum Comitialium repræsentantibus iuxta eandem Novellam Legem iudicare, et pœnas tales, quales in Legibus Rni sancita sunt extendere. Judiciumq hoc Rex prohibere non valeret, nec executionem Decretorum impedire posset.

Et aliæ insperatæ Consequentiæ nocivæ Rpbcæ et Ecclesiæ ex tali novitate concessa subsequerentur.

Nam indignum Rpbcæ videtur, ut Rex lite certet cum Monachis, quem uti Protectorem et Patronum venerari debent, et si aliquibus medijs Juridicis Romæ ijdem Monachi JusPatronatus infringent, tunc Respbca alia media fortiora et extrema pro defensione et conservatione hujus JurisPatronatus contra Monachos juxta præscriptum Legum Rni arripere esset coacta, et quod modo Regi et Rpbcæ negant, inviti concedere tenererentur, et ex tali exasperatione Collisio inter Rmpbcam ejusq potentiam et Ecclesiam, ejusq potestatem fieri facile posset cum incommodo utriusq Partis et Scandalo Hæreticorum.

Desideria

Desideria Palatinatuum et Territorum Regni Poloniæ M. D. Littæ ad Illustrissimum Excellmum Legatum Sedis Apostolicæ per Delegatos ex Stuba Nuntiorum Equestris Ordinis utriusq Gentis sequentia proponuntur Anno 1721. ex Limitatione Comitiorum Generalium Grodnensium.

1mo. Exponitur submissa veneratione Sanctissimæ Sedi Apostolicæ Filialis Obedientia S. R. Ecclesiæ ejusq Capiti Ssmo Clementi ab Equestri Ordine deinde pro Patronis Regni Poloniæ et M. D. Littæ et præcipue ut S. Salomea Regina Halicia Regum Filia usq ad Casimirum Magnum Regem Poloniæ lineam suam ducens, ac tandem claustrum ingressa, et Beata Cunegundis Regina Poloniæ beatificata, ut Officio in honorem earum conscripto et Festo primæ Classis honorificentur. B. Stanislaus Kostka Soc: Jesu atq B. Cestaus ord S. Hyacinthi Ord: Præd: canonizentur, et Pater Albertus Mecinski Soc: Jesu Polonus et Beatus Joannes Cantius pro Patronis Regni et M. D. Littæ agnoscantur.

2do. Demonstrabitur summa læsio Jurium Regni Poloniæ et fundationum per avulsionem Conventuum a Provincijs Rni præcipue vero Patrum Ord: Præd: tum S. Francisci Conventualium atq Reformatorum in Sylesia hærentium et situatorum ad Provincias Silesiæ, tum quoq Conventus

Trebnicensis

111 Trebnicensis pro solis Monialibus Nobilium Regni Poloniæ per olim Serenissimam Reginam Poloniæ S. Hedvigim fundati et amplissimis ditionibus dotati, Jam vero per Srmam Regiam Mttem in protectionem accepti, a quo Conventu excluduntur ad præsens omnes Nobiles Virgines Polonæ et non suscipiuntur ad Claustrum per Inhibitionem Sac Cæsareæ Mttis, adeoq Equestris Ordo submisse petit a Ssmo Domino ut suam interponat Authoritatem, ut hæc Monasteria Suis Provincialibus Rni Poloniæ restituantur, ut Polonæ Virgines Nobilium ad Claustrum Conventus Trebnicens admittantur et Abbatissa antiqua praxi Polona eligatur et instituatur.

3tio. Quod passim in Causis Civilibus ex vi ac præscripto Statuto hujus Regni ad Judicium Seculare spectans ad Forum Ecclesiasticum evocamur, et frequentius in Actionibus quæ intra Regnum terminari debent contra Bullas Sanctmi Felicissimæ recordationis Urbani VIII usq Romam trahimur

4to. Quod Jus Patronatus Regium et Regnicolarum cum Summo Regni præiudicio contra antiqua Jura hujus Regni in dies magis enervatur et destruitur, et quidem 1mo. Expeditio pro Abbatijs per assensum datur in Curia Romana ad provisionem applicari non ad Nominationem Regiam. 2do. Ad omnes fere Abbatias per Suggestum seu conniventiam Curiæ Romanæ inducta sunt Electiones per Ambitum et Licentiam Monachorum contra Jura Regni, et in Suppressionem Juris Patronatus Regni in Expeditione Abbatiarum in Commendam quæ ex usu antiquo et lege Regni concedi solent. Episcopis, et alijs Prælatis Secularibus tenuiores proventus habentibus. 3tio

apponi

apponi solet hac clausula, ut post expirationem Commenda constituatur Abbas Regularis et insuper in pluribus Abbatijs novissimo tempore commendatis statim substituitur Abbas Regularis vel Coadjutor cum futura succesione, per quod ipso facto praecluditur via nominationis Regia. 4to. Quatuor nova Congregationes Generales Monachorum inaudita in Regno Polonia firmantur cum Approbatione Sacra Sedis Apostolica sine praevio consensu Serenissimi Regis et Rpbca, sine quo nulla fundatio nova particularis fieri debet, multominus fundatio alicujus Congregationis Generalis, quam non pridem tali inaudito modo fundavit Pater Mireclii ex Benedictinis, et alij Religiosi hoc exemplo inducti similem machinantur.

5to. Tali modo et Patres Basiliani constituerunt in suo Capitulo Generali neminem fere capacem Episcopatus Rutheni, nisi fuerit a Religione Basilianorum recomendatus, cum Episcopatus Rutheni immediate conferuntur a Srmo Rege.

6to. Jam ab Abbatijs deventum est ad Capitula Cathedralia, non tantum obstantibus Constitutionibus Regni, sed etiam Bullis Pontificijs, quorum vigore nemo extraneus capax est ad Ecclesias Cathedrales, nisi sit Nobilis Regni Polonia ex utroque Parente, nihilominus per Provisiones Apostolicas includuntur extranei et Plebei, quemadmodum novissime ad Cathedram Leopoliensem, et quidem Nominationis Regia provisus est Melioruii Mercatoris Cracoviensis Filius, immediate deventum est ad Episcopatus primo et inaudito exemplo, quod de suprema potestate Aplica concedi solent proventus nondum in Episcopali dignitate constituto, ex eo

casu oritur

 casu oritur metus ne inducantur pensiones super beneficia Poloniæ.

7mo. Quod Spirituales ultra antiquas fundationes, novas possessiones terrestres et civiles acquirendo, onera fundis annexa recusent, et ex ratione eorum et levissima quandoq occasione Censuræ Ecclesiasticæ in Seculares Personas extenduntur.

8vo. Quod absente Illma Excellentia a Regno Adm Rndus Auditor inaudita praxi jurisdictionem dignitati et prærogativæ primitiali, nec non Episcopali gravem exerceat, atq ut pro Auditoribus Sacræ Nuntiaturæ designentur Viri maturi, ac in Sacris Ordinibus constituti.

9no. Expeditiones omnes super Episcopatus Regni Poloniæ, et M D Litta ad præsentationem authentiam Sacræ Regiæ Mtis antiqua forma et praxi pro Jure Regni sine immutatione Juribus Regni Poloniæ, et Ducatus Varmiensis contrarijs expediantur, et legitime præsentatis Episcopis extradantur.

10mo. Et quoniam Palatinatus & Terræ in desiderijs suis a Celsissimo Episcoporum Collegio ad æqualem resolutionem in commune ad satisfactionem non sint adepti, instantijs ad Sanctam Sedem Romanam interpositione Illmæ et Excellmæ Dominationis Legati Apostolici, ut in desiderijs suis quæ in Collegio Episcopali sunt proposita, interveniente Authoritate Sedis Apostolicæ satisfiat petunt.

Ad postulata utriusq Nationis Polonæ & Lithuanicæ in postremo Congressu proposita Nuntij Apostolici Responsio.

Caput 1mum. De Viris ac fœminis qui summa Christianarum Virtutum laude aliquando floruerunt Sanctorum fastis adscribendis, aut Religionis Ecclesiæ Catholicæ honoribus augendis, quod primum caput postulatorum est, non prætermittet Nuntius Apostolicus pia utriusq Gentis vota ad Pontificem Maximum referre suasq preces adiungere, verum cum hujus generis res singulari cura ac diligentia pertractari soleant, omnino opus est esse Romæ, qui eas pro more procurent, & Eminentissimos Patres de ijsdem deliberantes edoceant, nihil deesse, aut Impedimento esse, quo minus pro Summorum Pontificum decretis, ex quibus hujusmodi Causæ dijudicantur, pietati ac Religioni Rpbcæ satisfieri possit.

Caput 2dum. Cum Religiosæ Domus Virorum, aut puellarum, de quibus hoc in Capite mentio fit, in ditione Augustissimi Imperatoris sitæ Trebnicij qua aut lege, aut consuetudine adolescentibus aut puellis Poloni generis, pro quibus fundatæ fuisse dicuntur, injuria fit, quod in eas non recipiantur, cura esse debet Rpbcæ, ejusq Ministrorum, ut ijs de rebus cum Ipso Augustissimo Imperatore, atq ejus Ministris diligenter agant.

a Summo

 a Summo autem Pontifice facile obtinebitur, ut de
ijsdem suo ad Augustissimum Imperatorem Nuntio
mandata det, ex quibus justas Rpblicæ petitiones of-
ficijs suis pro viribus juvare curabit. Nihil enim Pon-
tificum maximorum Officio magis consentaneum
est, quam ut eorum qui Cœnobia, aut monasteria
fundarunt, pias voluntates diligentissime tueantur.

Caput 3tium. In Causis, quæ ad Pontificum
hoc Tribunal deferuntur, nemini molestum esse de-
bet, quod Judicium sacri Ordinis jurisdictionem con-
stanter a nobis defendendam arbitremur, eoque magis,
cum eam semper diligentiam adhibeamus, ut eas qua-
rum judicium ad nos minime pertinet, ad Civiles Ju-
dices, quod haud raro fit remittamus. Cum autem
eo in genere Palatinatus Cracoviensis Nuntij expo-
stulationes suas ad me nominatim detulerint, quas
Urbani VIII Pontificis maximi Authoritate roborare
contenderunt responsum, quod ad eas paravimus
huic Scripto adjungere opera pretium esse exi-
stimamus. Illud itaque ita se habet.

Proposita a Palatinatu Cracoviensi prætensiones
adversus jurisdictionem Ecclesiasticam, primo ver-
santur circa inscriptionem Censualium Causas,
quas eadem Jurisdictio judicare consuevit quoties-
cunque de simplici agitur executione adversus Bona
dictis inscriptionibus onerata, in quibus terminis
loquitur Rpblicæ Constitutio Anni 1635. Nobiles
Debitores ad forum Seculare per Ecclesiasticos con-
veniri poterunt; nam mera executio se mota
Causæ cognitione, Jurisdictionem non lædit, sed

adjuvat

adjuvat Ecclesiasticam. Quoniam vero ijdem Debitores, ut effugiant fructuum Censualium solutionem, impositiones Censuum in proprijs Bonis nulliter, usurarie, et contra præscriptum Constitutionum Summorum Pontificum Martini V. et Sancti Pij V. factas fuisse sustinent prout de hac re in Tribunalibus Ecclesiasticis hujus Regni sæpissime disceptatur, cum dictas Constitutiones in illis diligenter observari testetur. Nicolaus Zalaszowski de Jure Regni Poloniæ. tomo: 2. lib: 3. p: 2. tit: 15. de Censibus, in his proinde circumstantijs, in quibus Censuum Ecclesiasticorum impositiones in dubium revocantur, et quæstio est de illarum validitate et invaliditate, deq Constitutionum Pontificiarum interpretatione, mirum videri non debet, si in Synodo Provinciali Petri Gamrati Petricoviæ celebrata Anno 1542. inter Causas ad Forum Ecclesiasticum pertinentes, Censuales quoq recensitæ fuerint ibi Item Causæ mere Spirituales sunt maleficia, incantationes, sortilegia, raptus, et Violentiæ Ecclesiasticæ et quorumcunq Censuum perpetuorum, qui terreni et Conditionalium, qui Widerkaffy vulgo appellantur. Secularis enim potestas, ut de Natura, & qualitatibus Censuum Ecclesiasticorum Domorum Religiosarum, aut Beneficiorum fundationibus addictorum judicet, vel allegatas Summorum Pontificum Constitutiones explicet minime consentaneum est.

In Causis vero Decimarum, quæ secundo loco referuntur, pro jurisdictione Ecclesiastica

militant, textus in Cap: pervenit, et in Cap: tua No-
bis de Decimis, quos ad rem allegat Paulus Piasec-
cius olim Episcopus Chelmensis in praxi Episcopa-
li. p: 2. c: 4. art: 9. N: 1 de Decimis prout etiam
militant pro dicta Jurisdictione Synodi Provinci-
alis Constitutiones & Breve S: m: Urbani VIII.
ad Serenissimi quondam Vladislai Regis, atq; Omni-
um Nobilium Polonorum preces emanatum, in
quo solis Episcopis facultas conceditur cognoscendi
et decidendi, causas Decimarum sicuti luculenter
in eo disponitur ibi: Supplicationibus dicti Geor-
gij Comitis, & Oratoris Nomine ejusdem Vladislai
Regis nobis super hoc humiliter porrectis incli-
nati VV Fratribus Archiepiscopis et Episcopis
dicti Regni Poloniae tenore praesentium committi-
mus, et mandamus, ut Compositiones per Ecclesi-
arum Rectores, et Laicos faciendas super quanti-
tatem Decimarum confirment, vel illas appro-
bent de Consensu Rectorum, et ubi non adest illo-
rum consensus etiamsi agatur de novalibus,
Ordinarius assumptis duobus de suo Capitulo,
una cum illis causam et causas super compo-
sitione facienda cognoscat ac terminet appella-
tione remota, ubi Decimae quolibet Anno non
excedant florenos quinquaginta in valore earum,
& quatenus excederent dictum valorem, tunc
semel appellare liceat, & appellatio per Metro-
politanum assumptis pariter duobus de suo
Capitulo cognoscatur, et terminetur, quatenus
vero Metropolitanus esset Ordinarius tunc ap-
pellatio cognoscatur, et terminetur per Nuncium

Aplicum

Aplicum in eodem Regno commorantem. &c. Postq 68
relatas plures Reipbcæ Constitutiones de Decimis
disponentes cognitionem Causarum super illis ad
forum Ecclesiasticum pertinere docet. Citatus Ni-
colaus Zalaszowski de Jure Regni Poloniæ. ubi
supra lib. 3. p: 2. tit: ultim: in fine de Decimis,
solumq /: Uti de Censibus jam dictum fuit:/ foro
Seculari Jurisdictionem competere posse arbitra-
tur, quoties agitur de simplici nudaq executio-
ne, quam tamen cum Secularis Jurisdictio Ju-
dicum Ecclesiasticorum decretis et sententijs
contra Nobiles debitores pluries negaverit, et
neget Tribunalia proinde Ecclesiastica, ut pro-
pria Decreta exequantur, pœnis & Censuris Ec-
clesiasticis necessario uti debent.

Quod tertio loco deductum fuit, ut Controver-
sia limitum Bonorum Ecclesiasticorum atq in-
iuriarum in ijsdem Bonis patratarum inter
Personas Ecclesiasticas vertentes in Foro Secula-
ri cognosci, & judicari debeant, id non solum
per Seculares Reipbcæ Constitutiones /: quæ ta-
men ex defectu potestatis & jurisdictionis Ecle-
siasticos ligare nequeunt ubi præsertim Sacro-
rum Canonum Dispositioni difformes sunt:/
verum etiam per antiquos Provinciales Syno-
dos cautum reperitur. Cum autem Juris Cano-
nici dispositio in Cap: nullus Judicum et in
Cap: Si Clericus de for: compet. hisce Synodis Pro-
vincialibus contraria sit, per eam siquidem
Ecclesiastici pro quavis actione sive reali, sive

personali

719 personali coram Proprio Loci Ordinario conveniendi sunt, ideo, ex quo Synodus fori competentiam decernens per Summum Pontificem, qui solus Juri Canonico derogare potest, nunquam approbata et confirmata fuit. Propositâ proinde non semel in Tribunalibus Urbis dicta Controversia semper declaratum fuit, Constitutiones Synodales Provinciales eo in puncto minime attendendas esse, bonorumque terrestrium, limitum et injuriarum Causas adversus Ecclesiasticos institutas, in foro Spirituali cognoscendas esse, ut nuper contigit Causa Archiepiscopi Polocensis Rutheni cum Collegio PP. Soc: JEsu ejusdem Civitatis, atque in Causa Abbatis Monasterij Cyriciensis Ordinis Cisterciensium cum Conventu Visniecensi Ordinis Carmelitarum discalceatorum.

Extinctio atque extenuatio censuum reemptionalium, de qua ultimo loco mentio habetur, per numeratam pecuniam, seu per inscriptæ Summæ translationem de uno ad alium fundum fieri potest; In primo Casu nullus requiritur Consensus Creditoris Census, quo etiam invito per restitutionem Summæ in Bonis inscriptæ Census extinguitur, ad disposita per superius allegatam S. Pij V. Constitutionem. In secundo vero Casu, cum præjudicium Creditoris census circa illius translationem de uno ad alium fundum verificari possit, ob alterius fundi onera, inæqualitatem et insufficientiam Consensus dicti Creditoris Census omnino requiritur, alias quævis translatio pro nulla atque irrita habetur.

Sin autem

Sin autem Nomine extenuationis census intelligitur restitutio non totius summæ Censualis inscriptæ, sed partis tantum ejusdem summæ, certum in Jure est, debitorem Census suum compellere posse, Creditorem ad recipiendam non exiguam, sed notabilem tantum partem Census absq eo quod tamen pars, quæ super est de mortua aut infructifera remaneat, ut de prima propositione statuit Card: de Luc: de Cens: disc: 39. N: 3. Rot: 102. Buzatt decis 377. et decis 39. per tot & in rec: decis: 354. N: 6. p: 5 et decis: 148. N: 5. p. 6. et de secunda ens: de Cens: quæst: 107. N: 10. et quæst: 110. N: 3. et Rota post cum decis: 362 Num: 1.

Postremo observandum venit fieri non nusquam posse, ut de partium consensu aliqua Controversia ad forum Sæculare spectans, ad Forum Ecclesiasticum deferatur devolvaturq ad Urbem, quamvis per tres Instantias in hoc Regno Poloniæ decidenda foret, prout de Causis Criminalibus Clericorum, et de Causis Decimarum disponunt Constitutiones s: m: Urbani VIII sicuti accedente earundem partium Consensu, Tribunalia Sæcularia cognitionem plurium Causarum Ecclesiasticarum suscipiunt, quæ ad Locorum Ordinarios pertinent, atq ad illos remitti deberent, nam Judicis Sæcularis Jurisdictio in Causis Spiritualibus, nec de partium Consensu prorogari potest, Jurisdictio vero Ecclesiastica per Consensum partium prorogatur in Causis etiam mere Sæcularibus, et semel coram Judice prima Instantia prorogata amplius declinari aut recusari nequit.

Caput 4tum Quod Serenissimi Regis,

ac

121 ac Rpbca in Monasteria Jus patronatus esse dicitur, id veritatis fiducia liceat mihi sine invidia dicere nullum est. Sacris Sacri Ordines ex suis institutis habent, ut liberis suis suffragijs Abbates sibi eligant ac designent, qui postquam Summi Pontificis Authoritate eam sibi dignitatem rite confirmari impetrarunt, plenam in suos Jurisdictionem exercere possunt, ac debent. Cum primum hoc Sacrorum Institutorum Caput innumeris Summorum Pontificum Decretis probatum ac firmatum Summa in Ecclesia universa quacunq late patet Religione exceptum fuerit, de eo immutando nunquam ne cogitarunt, quidem Ij Poloniæ Reges, aut Proceres, qui Monasteria fundarunt, hujus rei, etiam ijs qui Sacros Canones nunquam, nec a limine quidam salutarunt, apertissimum argumentum esse debet, quod Sacri Ordines hoc electionis libera Jure per quadringentos et amplius Annos sine ulla molestia usi sunt. Utcunq autem hujusmodi JusPatronatus probari posset, quod sane non potest quis unquam illud ad monasteria Prælatis aut Sacerdotibus Secularibus Commenda trahere possit? videlicet id hac ratione agitur, ut Bona Sacris Ordinibus donata, dignitatesq eorundem Ordinum propria, in aliud genus hominum omnino diversum transferantur, quod idem profecto est, ac pias voluntates Fundatorum, ac Sanctissimi Benedicti ac Bernardi instituta omnino evertere, Verum cum jam a multis retro Annis Serenissimis Poloniæ Regibus postulantibus Prælatis Secularibus hoc aut illud monasterium interdum commendare Pontifices Maximi pro sua potestate consueverint et nunc id agatur, ut hujus generis fa

cultas

cultas aliqua a Summo Pontifice Serenissimo Regi 122
perpetua lege tribuatur, habet Summus Pontifex pro
sua benignitate hujus postulati rationem, easq rei
constituendæ conditiones proponit, quæ Viris Summæ
in Rpbca Authoritatis ac dignitatis æquissima atq
utilissima privatim visa sunt. Id quidem omni-
bus constat, nec ipsum Summum Pontificem Inno-
centium XI. quanquam et Serenissimum Regem
Poloniæ Joannem, Rmpbcam singulari amore
prosequeretur, nunquam a se impetrare potuisse,
ut Serenissimo Regi ac Rpbcæ tantum tribueret.
Is autem ille Pontifex est, de quo nunc in San-
ctorum Album referendo, pro ejus maximis in
hanc Rmpbcam meritis, Omnes Rpbcæ Ordines
pio gratoq animo laborant. Congregatio vero Po-
lonorum Benedictinorum, quæ de causa exotica
appelletur ignoro. Nihil illa perigrini, aut alieni
a Polonia continet, cum Polonis Monachis tota
constet, nec quidquam aliud ea instituenda actum
fuerit, quam ut ejus Ordinis vetus disciplina
accuratius servetur, quare nullum profecto da-
mnum Reipbcæ impendere existimo, quam ve-
ro Congregationis hujus institutio nihil com-
mune habeat, cum quæstione de Jure Patronatus,
vel ex eo cognosci potest, quod etiam ea constitu-
ta Monasterium Tinecense, quod eidem adiungi
Clemens XI. Pontifex Maximus decretis vite
latis mandavit Illmo Archiepiscopo Gnesnensi
commendatum, haud pridem est, eamq potesta-
tem Serenissimis Regibus in Monasteria tribuere

Summus

 Summus Pontifex cogitat, quantam nullus superiorum Pontificum in animum induxit.

Caput 5tum. Quid de Episcopatibus Ruthenis in posterum mandandis Basilianus Ordo constituerit ignoro. Id tantum sine ulla dubitatione affirmo, ejus non esse de rebus hujusmodi Leges condere, aut cujusquam Jus imminuere.

Caput 6tum. In omnibus literis Pontificijs, quibus aliquod Ecclesiasticum Beneficium huic aut illi tribuitur, Judex Executor apponitur, apud quem is qui Beneficium obtinuit, verum id esse ostendere debet, quod Summo Pontifici antea narravit, quo in Judicio aut Cognitione Ij omnes adesse possunt, quorum aliquo modo interest, ne qui Beneficium impetravit in ejus possessionem inducatur. Cum eo modo Georgius Meliorucius Canonicatum Leopoliensem adeptus fuerit, verisimile mihi est nullum ei legitimum impedimentum opponi potuisse, ad Cracoviense vero Beneficium de quo nunc acris Controversia ei est cum Adversario, ab Ijs nominatus fuit, in quorum Jure Patronatus Beneficium est, viris scilicet Matronisq Nobilissimi in tota Polonia generis.

Caput 7mum. Quod Sacer Ordo Secularis aut Regularis novos in dies fundos acquirat, id aut emptione fit, aut pia Nobilium Polonorum largitione. Utromodo id accidat, multomagis Civilis, quam Sacri Ordinis Viri cavere debent, ac solent, ut aut pia eorum liberalitas rata sit, aut ne ij. a quibus fundorum suorum pretium accipiunt, de possessionis sua Jure dubitare

nullo

nullo modo possint, aliter enim nulli unquam Con- 124
tractus inirentur. Caeterum Ecclesia nunquam cum
publica rei damno locupletior fieri optavit, ijq qui
Sacram Jurisdictionem exercent. Censurarum re-
medio extremis tantum inututuntur casibus idq
semper inviti

Caput 8vum. Quod absentibus Nuncijs
Apostolicis, aut ijs alio proficisci jussis, quoad
Successor adveniat, eorum Auditor Causas ad Pontifici-
um Tribunal delatas cognoscere prohibeatur, nul-
lo jure postulari potest, cum id omnibus in locis,
in quibus Apostolici Nuncij versantur sine ulla
controversia fiat. Nobilium vero Ecclesiarum An-
tistitis, qui Pontificij a Latere Legati titulo ac
dignitate decorati sunt, quorum permulti in
Ecclesia Catholica numerantur nullam in hujus-
modi Causis Jurisdictionem obtinent, nec quisquam
de ea exercenda cogitat. Ad Auditoris Officium
non alij, quam probata fidei, ac doctrinae homines
deliguntur, nec facile in toto Regno reperietur,
qui clari, aut Civilis Juris scientia ijs praeferri
possit, qui hoc munere ornati in Poloniam
unquam venerunt.

Caput 9num. Qua in re Pontificijs Epi-
scopatuum literis expediendis a Jure Serenissi-
mi Regis, aut a veteri consuetudine discedi
coeptum fuerit, perspicere profecto nequeo, cum
contra sciam per multos ex ijs, qui ejus generis
literas, hoc aut superiore Anno obtinuerunt a
Summo Pontifice liberalissime fuisse tractatos,
quod nec ipsi diffitentur. Recens sane Causa

Varmiensis

Varmiensis apertissime ostendit Serenissimos Reges a nonnullis retro Annis multo ampliore Jure in eo Episcopo designando, uti cœpisse, quam ut inter Serenissimum Regem Sigismundum Primum, et ejus Ecclesiæ Canonicos olim convenerat.

Huic autem meo Responso liceat mihi nunc Sacri Ordinis Latini, ac Rutheni Ritus postulata adiungere, ad quæ obtinenda utriusq Ritus Sacerdotes utilissimam sibi eorum operam atq authoritatem futuram non dubitant, quibus ut meum de hujus generis negotijs agerent, Serenissimus Rex, atq ideo ipsa Respbca mandavit.

Postulata Cleri Secularis et Regularis Latini

1mo. Ne Judicia Secularia assumant cognitionem Causarum contra Viros Ecclesiasticos institutarum, aut in quibus de materijs Ecclesiasticis ad Locorum Ordinarios pertinentibus agitur.

2do. Ne Secularis Jurisdictio procedat ad publicationem pænarum, Banitionis, Infamiæ, Capitis, atq aliarum contra Ecclesiasticas personas eidem Jurisdictioni in Causis mere Ecclesiasticis se submittere renuentes.

3tio. Quotiescunq ad Secularia Judicia decretum aliquod a Judice Ecclesiastico prolatum pro executione remittitur, ea de justitia vel injustitia ejusdem decreti cognoscere sibi licitum esse non putent sed meri et simplicis executionis

partes

partes agant, nec demandatam executionem expleri detrectent.

4to. Cum eorum qui Sacris Censuris notati, atque illigati sunt pervicacia, a non multis pro levi culpa haberi videntur, non modo ij, qui Sacras Censuras parvi pendunt, sed etiam qui ijs blandiuntur, monendi hoc loco a Nobis sunt, in utrosque illud dictum fuisse: qui Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus aut Publicanus.

5to. Ecclesiastici Seculares, aut Regulares ultra vires & Bonorum mensuram Contributionibus ne pregraventur, nec Hibernalis Contributio ex Bonis terrestribus per Religiosas familias possessis prætendatur. Ad illud vero tributum, quod Superioribus Annis in Capita impositum fuit, ab Ecclesiasticis exigendum, cum Diplommatis Pontificij ea de re impetrati tempus, jam diu elapsum fuerit, pium atque æquum videtur, aut novum postulare, aut ab eo tributo exigendo cessare.

6to. Ut in Ecclesiasticis Beneficijs conferendis, aut per Patronos tam Sacri, quam Civilis Ordinis, huic aut illi assignandis, Sacrorum Canonum diligens ratio habeatur, ne locus ullus sit gratiæ, vel privatis officijs, sed tantummodo Candidatorum virtus, mores, ac doctrina æstimentur.

7mo. Provisiones Aplica debitæ executioni mandentur, nec resignationes cum Antidatis in præjudicium Dataria Aplica permittant. Beneficia Sedi Aplica reservata, per alios clam aut dolose ne conferantur.

8vo. Provocandi ab Ordinariorum Decretis ad Archiepiscopos, vel ad Nuntiaturam Apostolicam

aditus

727 aditus nemini præcludatur, nec Acta prioris Judicij cuiquam denegentur, qui ad altius Tribunal appellaverit.

Postulata Cleri Rutheni Uniti

1mo Ne Parochi Rutheni Ritus ad ea opera compellantur, quæ soli Rustici & servi præstare consueverunt. NB. a militibus quod sæpe fit, vexentur, neve inusitata tributa ab ijs petantur. Cum autem et Sacerdotes ijdem sint, et Sacri Fori Jus habeant, si quid aliquando deliquant, Villarum Dominis in ipsos agendi Jus nullum est, sed pari modo ac Latini Sacerdotes apud eorum Episcopos rei faciendi sunt.

2do. Nova Ecclesiæ nisi ex Episcoporum consensu, atque Authoritate minime ædificentur, ijsque eodem tempore justa dos constituatur.

3tio. Minus etiam quisquam existimet ab ullo alio quam ab Episcopo ulli Sacerdoti potestatem Sacramenta administrandi fieri posse.

4to. Cum ab Episcoporum Luceoriensium patrimonio septem omnino villæ a Principe Constantino Ostrogogensi Anno. 1625. ea de Causa avulsæ fuerint, quod Episcopus Tertelius Romam ad Sacræ Unionis negotium tractandum ac perficiendum profectus esset, æquum omnino est, cum Principe Sanguszko, qui modo villas possidet diligenter agi, ut eas pro sua pietate, ac Religione Ecclesiæ Luceoriensi restituat

5to Rutheni Ritus Parochi ab Episcopo suo ad gerendam Curam animarum uspiam positi a Villarum Dominis nequaquam amoveantur, quod si amovendi Causa extiterint. Episcoporum tantummodo de ijs cognoscendi Jus esse debet.

In Nomine Domini. Amen

Diarium Conferentiarum Statuum Regni cum Illustrissimo et Excellmo Domino Francisco Carolo Wratislaw â Mitrowitz Sacra Caesarea Majestatis Legato.

Dies Vigesima secunda Mensis Novembris Anni Millesimi Septingentesimi Vigesimi Quarti huic Actui destinata. Hac enim die circa horam nonam Matutinam postea quam ad locum designatum publicisq actibus ac Consultationibus solitum in Arce Regia Varsaviensi tum Illustrissimus et Excellentissimus Sacra Caesarea Majestatis legatus, tum Celsissimus Princeps et Primas Regni, aliiq Ministri utriusq Gentis, ac designati per Constitutionem proxime limitatorum Comitiorum tam ex Senatorio quam Equestri Ordine Deputati convenerant Celsissimus Illmus & Rndmus Princeps et Primas Regni totius Congressus nomine sic allocutus est Illmum Legatum Caesareum.

Respublica Nostra sub felicissimo, prudentissimo, et suavissimo Sacra Regia Mttis Domini Nostri Clementissimi regimine, ejusq fortuna et fortitudine tuta, secura, pacifica, et undiq beata, adeoq in profunda et altissima quiete immersa, ut nihil sibi deesse credat, praeter ut eâ, qua intra se

fruitur

729 fruitur tranquillitate, eadem gaudere valeat cum Vicinis et confinantibus sibi Potentijs et Dominijs.

Cum itaq Sa Caesarea Regia Catholicaq Majestas Augustissimus Imperator modernus cujus gloria, et Virtus excelsior omnibus titulis et laudibus, cujus Justitia et aequitas grata DEO, nota hominibus in anterioribus Comitijs per Excellm Illm et Rndmum Episcopum Nitria et Magnum suum Legatum, memoriale praesentare fecit ad obfirmandam Nationum Populorum, Terrarum et Confiniorum mutuam securitatem, per renovationem antiquorum et recentiorum Tractatuum ac Foederum; Quod memoriale Sa Regia Majestas prius toti Reipbcae per Instructiones Antecomitiales nunc Ordinibus Regni pro Comitijs Generalibus congregatis dignissimo ore, efficacissimo sermone Excellmi et Illmi Supremi Cancellarij Nostri et deliberationi totius Reipbcae summopere commendavit.

Annuerunt itaq Status Regni in Comitijs feliciter limitatis, et lege publica sanciverunt, ut circa tenorem et contenta hujus Memorialis, et aliarum quarumcunq interveniantiarum et Negotiorum ab utraq parte proponendorum secundum facultatem Nobis a Rpbca concessam conveniamus, conferamus cum Excellentia Vestra generis claritudine amplissima, Virtutibus et meritis ornatissima, negotijs summis agendis et perficiendis plusquam sufficientissima, et a Sa Caesarea Mtte ad hoc opus tractandum et perficiendum omnibus requisitis munita, et plene characterisata

Auscultabimus itaq cum summa attentione Nobis proponenda ab Excellentia Vestra reponemus

ad omnia

ad omnia cum debita ponderatione et deliberatione 1650
Nostraq; quæ Nos concernunt successu temporis exponemus cum omni exactitudine et realitate, spe firma confisi, ea omnia votivo coronanda et terminanda successu, quæcunq; spectant ad plenam Principalium Nostrorum Gloriam, communem Dominiorum sibi connexorum utilitatem optatam omnium et singulorum satisfactionem & felicitatem.

Ad quem Sermonem Illrmus et Excellmus Dominus Legatus pari respectu respondit his formalibus.

Præmissa decenti gratiarum actione pro eloquentissima et benevola allocutione Reverendmi et Celsissimi Domini Primatis, Ego infrascriptus sequentia posui; Literæ Credentiales à me paucis abhinc diebus porrectæ Sæ Cæsareæ Regiæq; Catholicæ Majestatis Augustissimi et Clmi Domini mei Intentionem, animiq; sui propensionem, erga Serenissimam Regiam Mttem, Inclytamq; Rempblicam haud dubie sufficienter explicuere, cumq; hujus intuitu mihi certus pollicear, Regiam suam Mttem, et Inclytam Rempublicam sibi cordi habere, quanta ex reciproco Vicinitatis cultu Regnis et Dominatibus utriusq; emanaverint, et ulteriora speranda sint commoda, ideoq; immense satagere, ut Tractatus Anni 1677. qui sui propriam mutuamq; conservationem felici hactenus eventu stabilivit, tantocitius renovetur, ita ad hujus effectum Plenipotentia seu mandato cum Literis Ego munitus, nomine Sæ Cæsareæ et Regiæ Catholicæ Mttis eundem, et antiqua simul amicitiæ Vincula restaurare, & confirmare paratus sum. Si quæ interim respectu unius alteriusq; partis

tanto

 tanto Annorum decursu oborta essent gravamina omni meliori et amicabili via illa tollendi operam dabo, eandemq a Sa Regia Mtte et Inclyta Rpbca mihi vicissim spondeo modum quo facilius, et sine Principatuum praeiudicio id fieri possit, ab Illmo hoc consessu expectans uti Sae Regiae Mtti felix a DEo Optimo Maximo diuturnumq regimen, ita et Inclytae Rpbcae tranquillitatem continuam, et prosperos rerum successus devotissimo corde exopto.

Franciscus Carolus Comes
Uratislaw a Mitrowitz.

Quo quidem sermone Illmi et Excellmi Domini Legati finito Celsissimus Illmus et Rndmus Primas Regni et Magni Ducatus Lttae postulavit dilationem Actus memoratarum Conferentiarum in sequentem diem, receptisq ab eodem Illmo Legato Credentialibus Literis Desideria per illum prolata Sae Regiae Mtti deferre, resolutionemq eidem referre promisit.

Die Vigesima Tertia. Congregatis Illmis Senatoribus Ministris Status et Deputatis ex Equestri Ordine absente tamen Ministro Caesareo capta conferentia: ubi Celsissimus Regni Primas requisivit, placeretne inchoatam in Ceremonialibus hesternam conferentiam ulterius prosequi et ad essentialia maxime in legendis Credentialibus Literis Caesareae Mtis accedere: ad quod accedente omnium consensu lecta fuit, primo Plenipotentia ejusdem Caesareae Mtis Illmo Comiti Uratislaw data. 2do Literae Credentiales ejusdem Caesareae Mtis ad Serenissimum Regem Clementissimum. 3tio Literae Credentiales ad Senatum distinctae, et ad Equestrem Ordinem separatim scriptae, quae hic distinctim suo ordine apponuntur.

Plenipotentia

Plenipotentia Sacræ Cæsareæ Majestatis eidem 132
Illustrissimo Comiti Wratislaw data.

Nos Carolus Sextus Divinâ favente clementiâ Electus Romanorum Imperator semper Augustus ac Germaniæ, Hispaniarum, utriusque Siciliæ, Hierusalem, Indiarum nec non Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ Slavoniæque Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ et Wirtembergæ Comes, Habsburgi Flandriæ Tyrolis et Goritiæ &c &c etc. Notum testatumque facimus, perjucundum sane Nobis accidere, quod quæ in præsens Varsaviam Incliti Regni Poloniæ Comitia indicta sunt, ea recentem Nobis contestandi Nostri erga Serenissimum Regem constantissimi Fraterni affectus, atque in istud Regnum, Magnumque Litvaniæ Ducatum sinceræ voluntatis Nostræ occasionem præbeant. Neque enim sine voluptate rememorare possumus ingentia, quæ ex pervetusta animorum ac Fæderum conjunctione utrinque promanarunt commoda, dum alter alterius Vicini incolumitatem, Ordinum ac Subditorum libertatem, salutemque procurare jucunda æmulatione studuit. Cujus quidem Sensus cum et Serenissimum Regem, atque istam Rempublicam esse nulli ambigamus, haud intempestivum, quin e re mutua his præsertim dubijs temporibus fore existimamus, ut illud ipsum, quod Anno 1677. cum Augusto quondam Imperatore Colendissimo Nostro Domino Parente fel. record. initum fædus â Regno et Republica Poloniæ fuit in imminentibus Comitijs renovetur. Nos sane hac spe inducti Illustri et Magnifico Nostro Consiliario Intimo ac Camerario Francisco Carolo a Wratislaw et Mitrowitz

Aulæ

733 Aulæ dilectissimæ Nostræ ex Fratre Neptis Serenissima Archiducis Maria Josepha Hungariæ ac Bohemiæ, nec non utriusq Siciliæ Nata Regia, nupta quoq Regia Poloniæ ac Electoralis Saxoniæ Principis supremo Præfecto amplum mandatum, quin et plenam potestatem, ut super restaurando dicto fœdere, et si quid amplius utrinq conveniret, cum sua Regia Serenitate, atq Illma Repbca agat, tractet, atq etiam concludat per præsentes damus, atq concedimus; Verbo Cæsareo Regio atq Archiducali spondentes, Nos ea, quæ is ita egerit, tractarit, atq concluserit, non secus, ac si a nobis ipsis coram gesta ac peracta fuissent, rata, grataq habituros, ratificationumq Instrumenta intra tempus conventum extradituros esse. In quorum fidem præsentes manu Nostra subscripsimus, et appenso Nostro Sigillo communiri iussimus. Datt in Civitate Nostra Vienna die 14ta Mensis 8bris. Anno 1724. Regnorum Nostrorum Romani Decimo Quarto. Hispaniarum Vigesimo Secundo. Hungarici vero Bohemici itidem Decimo quarto.

Carolus mp.

Philippus C. A' Sinzendorff mp.

Ad mandatum Sacræ Cæsareæ Mttis proprium

Joannes Georgius de Buol S.R. Im. C. mp.

Literæ Credentiales ad Sm Regiam Majestatem Dominum Clementissimum.

Nos Carolus Sextus Divina favente clementia Electus Rom. Imperator etc etc. Serenissimo ac Potentissimo Principi Dno Friderico Augusto Poloniæ Regi Magno Duci Lithvaniæ, ac Russiæ

etc etc

etc. &c. Fratri et Vicino Nostro Charissimo salutem cum omnis boni incremento. Serenissime & Potentissime Princeps Frater et Vicine Charissime. Dum iter Varsaviam ad Serenitatem Vestram ingreditur Illris ac Magnificus Consiliarius Noster Intimus et Camerarius Comes a Wratislaw ut suprema ab eodem mandata antequam Dresdam se conferat recipiat, eidem in mandatis dedimus, u Serenitati in primis Vestra perpetuum Nostrum sibi addictissimum paternum affectum Nostris Verbis coram confirmet, simul una id agat, ut per occasionem imminentium Regni Comitiorum fœdus Anno. 1677. inter Colendissimum olim Nostrum Dnum Parentem Imperatorem Leopoldum fel^a mem^a cum Rege Regnoq Poloniæ initum renovare, et si quæ alia in usum communem proficua sese offerrent, exequi satagat. Quod cum e re utriusq Nostra esse præsens Europæ Status moneat, eandem quæ Nobis Serenitati Vestræ mentem esse minime dubitamus. Illi ergo plenam fidem in ijs, quæ Nostro Nomine propositurus est, non secus, ac Nobis ipsis adhibere ut velit peramice petimus. Quod superest Serenitati Vestræ amicam Nostram ac propensam Voluntatem large confirmamus. Datt Viennæ 14ta. 8bris A. 1724. Regnorum Nostrorum Romani Decimo quarto. Hispaniarum Vigesimo secundo. Hungarici vero, et Bohemici itidem Decimo Quarto.

Stis Væ Benevolus Frater & Vicinus.

Carolus mp

Philippus Lud C. A Sinzendorff.

Joannes Georgius de Buol [illegible]

Titulus Exterior in Literis

Serenissimo

Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Friderico Augusto Poloniæ Regi, Magno Duci Litvaniæ Russiæ Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæq nec non Duci et Electori Saxoniæ Fratri et Vicino Nostro Charissimo.

Literæ Credentiales ad Celsissimum Principem Primatem Regni.

Carolus Sextus Divina favente Clementia Electus Rom. Imperator etc. etc. Reverendissime in Christo Pater Amice sincere Nobis Dilecte. Perspectus Rndmæ Paternitatis Væ in Rpbcā amor, ac indefessum in promovendo istius Regni commodo studium certos nos reddit, illam in iis, quæ Consiliarius Noster Intimus ac Camerarius Illris et Mglus Comes a Vratislaw et Mitrowitz, quem cum munere Plenipotentiarij Nostri ad imminentia Regni Comitia mittimus, coram exponet, non solum plenam ei fidem adhibituram, sed et ea quæ in per utriusq Regnorum emolumentum cedunt, præcipua sua, qua in illo Regno pollet Authoritate suffulturam esse. Sane cum tot Sæculorum cursus eventu non uno docuerit, Regnum Rempbcamq Poloniæ salutem, ac libertatem non alio tutiori loco, quam in Austriaca potentia, amicitiâ, ac confœderatione collocare posse, vident minaces undequaq in Europa rerum aspectus monere, curas mutuas, ac providentiam, ut vel nunc tandem in futuros casus serio convertamus. Quem in finem præfatum Comitem amplâ potestate munivimus eiq mandavimus, utq Nostra erga Rndmam Paternitatem Vestram enixa voluntas sit ei pluribus verbis coram exponat. Cui adeo Benevolentissimam Nostram Cæsaream voluntatem in omne tempus confirmamus.

Dati

Datt Viennæ Die 14ta. Mensis 8bris A. 1724. Regnorum Nostrorum Romani Decimo quarto, Hispaniarum Vigesimo secundo. Hungarici vero et Bohemici itidem Decimo quarto.

Rndisma Paternittis Væ Philippus Lud. C. A Sinzendorff
Benevolus Joannes Georgius Buol. Cmf

Carolus mpp

Titulus exterior in ijsdem Literis

Reverendissimo in Christo Patri Dno Theodoro Potocki Archiepiscopo Gnesnensi Legato Nato et Regni Poloniæ Primati. Amico sincere nobis Dilecto.

Literæ Credentiales ad Senatum

Carolus Sextus Divina favente clementia etc etc

Rndmi, Rndi, Illmi, ac Illrs Magnifici nec non Generosi sincere dilecti, quæ Nostra in Regnum et Rmpblicam Poloniæ Magnumque Ducatum Litæ voluntas; quod studium ac Sincera pro utriusque incolumitate mens sit, argumenta ejus sat firma superioribus temporibus edidisse nos existimamus. Et quam quam speratum inde fructum invidentibus fatis, non semper retulerimus, in eo tamen sensu ac proposito obfirmati stamus cum Regno, ac Illma Rpblica Va perpetuum non modo colere, sed et his præsertim dubijs temporibus stringere arctius amicitiam; quod ipsum quam e re communi sit, quâ itidem ratione id assequi liceat, exponet coram Consiliarius Noster Intimus ac Camerarius Illrs ac Mgcus Comes a Vratislaw et Mitrowitz quem ampla cum potestate cum in finem communivimus. Huic igitur

plenam

737 plenam fidem in ijs, quæ Nomine ac de Mandato Nostro expositurus est, ut adhibeatis benevole petimus. Et quod superest Rpbcæ Væ omnia fausta precamur. Datæ Viennæ die 24ta 8bris A° 1724. Regnorum nostrorum Romani Decimo quarto. Hispaniarum Vigesimo secundo. Hungarici vero et Bohemici itidem Decimo quarto.

Carolus mp. Philippus Lud. C. A Sinzendorff
Joannes Georgius de Buol mp.

Titulus exterior in ijsdem literis

Reverendissimis, Reverendis Illmis ac Illribus et Mgfcis nec non Generosis N. Archiepiscopo Gnesnensi, cæterisq Principibus Senatoribus Ordinibusq Regni Poloniæ et Magni Ducatus Littæ sincere Nobis dilectis.

Literæ Credentiales ad Stubam Equestris Ordinis.

Carolus Sextus divina favente Clementia etc. Illres, Mgfci Generosi sincere Nobis Dilecti. Cum ea nobis Prædecessoribusq nostris cum Regibus ac Rpbcâ Poloniæ perpetua intercesserit mutua necessitudo amicitia ac animorum conjunctio, ut quæ sive læta, sive adversa alterutri contigissent, ea sibi quoq communia extimaverint, Sane opportunitatem imminentium Regni Comitiorum nacti Nostræ im Rmpbcam sincere voluntati deesse videri possemus. Nisi quantum Salus ac Securitas ejusdem Cordi Nobis esset, palam testaremur. Itaq hunc in finem Illrm et Magnificum Fidelem Nobis dilectum Franciscum Carolum Comitem a Wratislaw

et Mitrowitz

et Mitrowitz Consiliarium Nostrum Intimum et Came-
rarium, cum Plenipotentiarij Nostri munere in Polo-
niam mittimus, qui vobis immutabilem Nostram erga
Vos propensionem ac benevolentiam confirmet. Deinde
ea Vobis exponat, quæ utrinq providere monet præsens
rerum Europæ Status. Quin quæ desuper agenda tra-
ctanda, atq etiam concludenda visa fuerint, ea pro
potestate sibi facta agat, tractet, atq concludat. Illi itaq
Plenipotentiario Nostro plenam indubitamq fidem
in ijs, quæ Nomine ac de mandato Nostro propositu-
rus est, ut adhibeatis, benevole petimus. Et quod
superest Vobis benevolentiam Nostram Cæsaream
in omne tempus confirmamus. Datt Viennæ Die
14ta Mensis 8bris. A° 1724. Regnorum Nostrorum
Romani Decimo quarto. Hispaniarum Vigesimo
Secundo. Hungarici vero et Bohemici itidem Decimo
quarto

Carolus Mp Philippus Lud Co Sinzendorff
Joannes Georgius de Buol Mp

Titulus Exterior in ijsdem Literis

Illustribus Magnificis Generosis N.N. Ma-
reschalco, cæterisq Ordinis Equestris Regni
Poloniæ, et Magni Ducatus Lethuaniæ
sincere Nobis Dilectis

His perlectis literis Celsissimus Primas Regni
intulit, quod quandoquidem essentia Legationis
Cæsareæ consistat in promotione Renovationis
Tractatus Anni. 1677. inter p:m: Augustissimum
Imperatorem Leopoldum et d:m: Joannem III
Regem Poloniæ, ideo necessarium videtur, ut in eodem

consessu

739 idem Tractatus melioris ac recentioris informationis gratia legeretur. Lectus itaq fuit idem Tractatus ex Authentico Instrumento per Dnum Regentem Cancellariæ Regni Majoris.

Hoc perlecto placuit exquirere Celsissimo Primati, ut siquispiam haberet quidpiam hac super re proponendi libere sensum sensum suum reflexionesq exponat. Tum interrogavit quid loco Responsi Cæsarea Mti dandum foret.

Itaq Celsmus Princeps Episcopus Cracoviensis accepta voce, factaq præcustoditione, quod non ex Tirno sequentia diceret in duas partes quæstionem divisit; 1mo. Quid Legato Cæsareo respondendum? 2do Quid proponendum foret. Ad primum reposuit. Quod quoniam Propositio Cæsarea Mtis maxime tendat in eum finem ut Tractatus Fœderis Anni 1677. renouetur, ideo censeret in materia Amicitiæ, quæ nulli neganda est, negatiuum responsum non posse dari, itaq subiunxit, suadendo, ut Illmi Ministri interea forment Projecta renouandi hujus Tractatus salvo jure addendi, minuendiq in futuris Deo dante Comitijs. Nunc autem expediens esse dixit, ut de Responso tam a Sa Ra Mte, quam a Statibus Regni cogitetur, quale id, et quod Legato Cæsareo dandum esset. Ad 2dum. Ratione prætensionum Nostrarum suasit, ut hæ legerentur, satisfactioq debita Spoliatis et injuriatis urgeatur. Maxime tamen pro parte et ex Interesse Abbatis Paradiensis locutus, injuriam tum illi, tum Juribus Sæ Ræ Mtis in adempta illi Jurisdictione temporali et Spirituali exaggeravit. Quo finito sermone

Illrmus

Illmus Procancellarius Regni legit puncta prætensionum Incolarum Regni ad Ditionos et Incolas Cæsareos.

Dominus Trypolski Succamerarius Kijoviensis et Dnus Ozarowski Dapifer Cracoviensis trutinando quædam Puncta Tractatus Anni 1677. maxime punctum mutuæ defensionis contra communem hostem, ac punctum liberæ apud nos conscriptionis militum vulgo Verbunkow præcavebant, ne per id Rpbca in societatem belli trahatur, neve præsens Consessus in declarationes assecurationesq quaspiam sese ingerat, cum non sit destinatus nisi ad audiendum, et toti Rpbcæ referendum. Cui dicto omnes assenserunt

Illmus Palatinus Podlachiæ Dux Campestris Regni subintulit, ut Materia hæc tractandi remittatur ad particularia Palatinatuum et Terrarum Comitiola. Ad quod repositum Materiam hanc satis in Instructionibus binis Antecomitialibus esse indigitatam.

Illmus Præfectus Castrorum Regni promovit: quod quoniam cujuslibet Tractatûs seu fæderis bini fines et commoda esse censeatur, utilitatis scilicet et necessitatis, ideo nec fædus hoc cum Cæsarea Mtie respuendum censuit, cum utraq ratio illud pangendi suadeat; tam necessitatis ex causa accrescendarum contra hostes quosvis virium, tum utilitatis ex mutua amicitia cultura et obligatione ad assopiendas quasvis prætensiones Nostras gravaminaq Nobis illata per subditos Cæsareæ Mtis resarcienda.

Interea Illmus Princeps Episcopus Cracoviensis coincidendo in sensum Illmi Præfecti Castrorum illius reflexiones approbavit. Quo ad scrupulos vero per Dnum Trypolski illatos subiunxit; hic non esse locum multis hac super re discurrendi, sed in futuris DEo dante Comitijs, ibi ille ipse in Materia tam gravi suam Vigilantiam

 gilantiam cautelamq adhibere appromisit.

Jam autem interrogavit, quale responsum dari deberet Caesareo Legato in materia renovationis Pactorum, negativumne? scilicet an affirmativum? Si negativum detur, monstrabitur via et modus quomodo ad nostras praetensiones nobis negative respondeatur. Si affirmativum? hoc erit excedere metam restricta potestatis, quae huic consessui ad audiendum et referendum non vero concludendum data est. Itaq suadebat mediam viam arripiendi referendo se se ad assensum et congressum totius Rpblcae, ubi negotium hoc ventilabitur et promovebitur. Deinde conclusit ut Cancellariae Regni parent Projecta, quae loco Responsi hoc in passu servire possent Legato Caesareo consignanda.

Assentiente illatis toto congressu Celmus Princeps Primas solvit sessionem ad referendum haec omnia S. R. Mti; tum demum ad exponendum Legato Caesareo

Die 24ta. Vacabat a congressu et Conferentia

Die 25ta. Congregatis ad locum solitum Senatoribus, Ministris Status, et ex Equestri Ordine Deputatis in praesentia Legati Caesarei a dextris Celmi Primatis assidentis. Idem Celmus Primas orsus est ad eundem Dnum Legatum nomine totius congressus sermonem his formalibus.

Collatis ad invicem in hoc amplissimo tam ex Senatu, quam ex Equestri Ordine composito consessu ad infra dicenda ab Integra Rpblca authorisato sensibus rationibus Consilijs et habita gratiosissima a S. R. Mte Dno Nostro Clmo approbatione deliberationis Nostrae hocce Excellae Vrae deferimus Resultatum

Cum nihil antiquius habuerunt, habentq in votis suis S. R. Mtas Dnus Nr Clmus omnesq Status et Ordines Regni, quam integram, et inviolabilem amicitiam

Jurag

Suraq bona Vicinia sarta tectaq conservare ac manutene-
re cum Sacra Cæsarea Regia Catholicaq Matte. Prout hacte-
nus ipso effectu ex parte sua præstiterunt, nihil innovan-
do sive attentando contra vetera fœdera præsertim Ai. 1677.

Cujus renovationis propositio servatis servandis tum
præcautis præcavendis, hoc est salvo Jure addendi vel
minuendi juxta præscriptum tenorem in Limitatione
Comitiorum immediatorum propensum Sæ Ræ Mtis et Or-
dinum Regni invenit animum, et ad ulteriorem hoc
in Negotio cum Excellentia Vestra communicationem
Illmi et Excellmi Dni utriusq Gentis Ministri cum Illmo
Domino Comitiorum Mareschalco a Sa Ra Mte Dno Nro
Clmo ex Gremio Nostro seliguntur et deputantur. Quem-
modo ante omnia innovata et attentata gravamina in
præjudicium publicum et privatorum Regni Poloniæ
Civium causata, contra ejusdem fœderis pacta, cujus reno-
vatio proponitur, ac in seorsivo scripto, quod Manibus
Excellæ Væ consignamus purgentur et removeantur; Spo-
liatiq aut Juribus, et jurisdictionibus, aut fundis, Villis,
Terris, Subditisq suis tam Ecclesiastici, quam Seculares
absq mora ante incidentiam ex Reassumptione Comi-
tiorum restituantur.

Glorificabitur itaq non tantum exemplaris Sæ Cæsareæ
Mtis justitia, sed etiam tam Sa Ra Mtas Dnus Noster
Clmus, quam et Rpbca Nostra habebunt motiva, obliga-
tionem, necessitatem tanto majori nexu bonæ amicitiæ
et Vicinitatis adhærere Sæ Cæsareæ Mti, ejusq benevolen-
tia, et æquanimitate lætari.

Responsum quod Ego infra scriptus ad Declarati-
onem a Revdendissimo et Celsissimo Principe Domino
Primate Regni Nomine Inclyti Senatus et Equestris Or-
dinis factam dedi. 25ta. 9bris Anno 1724.

Humanissimas quas possum respondeo grates, quod

Celsitudini

743 Celsitudini Vestræ et Excellmo a Illmo huic Consessui propositionem nuper a me factam tam benevole excipere, tamq prompto interim Responso et ut intermedio honorare placuerit. Et cum Sa Cæsarea Regiaq Catholica Majestas Augustissimus et Clmus Dnus meus præcipue in animo positum habeat cum Srma Regia Mte et Inclyta Repbca in vicina quiete vivere, eumq in finem anteriores Tractatus, et omnia fœdera renovare, et ulterius tueri, ideo nullus dubito, quin in continuandis proxime Comitijs momentosum hocce Negotium unde mutua ad invicem pendet tranquillitas, desiderate perficietur.

Gravamina modo mihi exhibita diligenter perpendam, et in quantum potero enucleate desuper respondebo, reliqui ubi dubia supererunt instructione quantotius providere satagam, cum denominatis mihi Ministris exinde ulterius collaturus, parem operam, satisfactionisq promptitudinem super ijsdem, qua vicissim Ego expositurus sum mihi spondens. Me Celsitudini Væ et Excellmo ac Illmo consessui ad ulteriores enixe commendo.

Franciscus Carolus Comes
Wratislaw & Mitrowitz mp

Puncta Ordinum Regni Poloniæ per Deputatos in Comitijs Generalibus novissime expeditis designatos in Conferentia publica exposita satisfactionem exigentia Die 28. Mensis 9bris Ao. Dni 1724. eidem Legato Cæsareo porrecta.

1mo. Cum Accolæ Vicini Regni Hungariæ Ducatumq Silesiæ varijs temporibus præcipue vero immediatis turbulentis Limites veteres ab utrinq olim constitutos excedendo, Fundos Terrasq Repbcæ confinantes in

pluribus

pluribus locis sibi appropriaverint, multasq violentias ac Damna Incolis Regni Poloniæ intulerint et hucusq inferre non cessent, expedit, tum ad conservandam pacem, et restabiliendam Jura bona et integra vicinia inter utraq Dominia, tum ad obviandum quibusvis dissidijs & collisionibus exinde emersuris quatenus Commissarij ex utraq Parte indilate destinentur cum plenaria potestate omnes querelas differentiasq Granitierum et quasvis controversias hinc inde inter Vicinos intercedentes summario processu pro jure et justitia decidendi, definiendi, et assopiendi, omnesq causas dissidiorum in posterum amovendi, præsertim inter Dnum Comitem Sapieha Starosta Bobruyski, et Dnum Comitem de Hatsfeldt et Gleichen, tum inter Dnum Capitaneum Olsztinensem, et Comitem Rotulnicki, et ejus Villam Boronow, item inter præfatum Dnum Comitem de Hatsfeldt, et Dominum Comitem Burghaus atq Dominum Andream Zakrzewski, nec non inter Dnam Wszylowa Castellanam Vietunensem, et Bona ejus Praszka, et Bona Ducatus Silesiæ Oppidum Gorzow, Nowa Wies, et alia.

2do. In consilio magno Varsaviensi Aō. 1710. et Comitijs Generalibus Anno 1712. Conquesti sunt Incolæ Regni Poloniæ super diminutione tonnarum Vini de Hungaria procedentium, quæ non continebant in se nisi mensuras Vini Quinquaginta, et hac de re facta propositio Domino Principi de Trausten, qui effecit apud S. Cæsaream Mtem, ut augerentur tonnæ ad mensuras sexaginta, et Antaliæ ad mensuras Triginta, quod Status Hungariæ observabant per duos vel tres circiter Annos, Verum quoniam nunc ad Antiquum abusum deventum est, et Minores Tonnæ ad Regnum Poloniæ invehuntur, per quod Incolæ Regni damnificantur, proinde exoptatur, quatenus Sa Cæsarea Mtas dignetur Statibus Hungariæ

demandare

 demandare, ut Sexaginta Mensurarum Poloniealium tonnas, Antalia vero triginta Mensurarum extruant, et Vino impleant, sub confiscatione minori tonnar neve Incola Poloni majoribus Accizis, quam Subditi Sae Caesareae Mtis graventur. Praeterea Subditi Poloni in Confinijs Hungariae degentes in Hungariam profugi, ibi Patrocinium et protectionem inveniunt, nec Dominis proprietarijs redduntur, imo in Poloniam cum alijs associatis excurrentes furta et Latrocinia patrant, nullaq querulantibus administratur Justitia; Proinde ut Dominis directis extradantur Incolae Regni Poloniae desiderant.

3tio. Capitaneus Glogoviensis contra Josephum Gorczynski Abbatem Paradisiensem, et totum Monasterium non ita pridem non tantum impracticatam inhibitionem extradidit ne idem Abbas tanquam Nominatus Regius suscipiatur, ex eo quod quasi contra Alternatam quandam ex Statuto Sigismundi Imi Obsoleto ex posterioribus Regni legibus sublato praetensam inter Polonos et Germanos nunquam exercitam, Nominatio ejusdem Abbatis facta sit. Verum etiam Decretum Sequestrationis Bonorum Abbatialium in Ducatu Silesiae existentium promulgavit, et de facto eadem Bona sequestravit, aliaq praejudicia et gravamina intulit proinde quatenus hujusmodi attenta tanquam Jura Sae Rae Mtis et Rpbcae enormiter laedentia removeantur. Inhibitio proprie emanata ad sequestrum revocetur. Spoliumq sequestratarum Villarum ante omnia restituatur.

4to. Conventus Religiosorum Ordinis Praedicatorum ac Religiosarum Virginum S Dominici in Silesia ab Origine Fundationum suarum ad Religiosum Provincialem Polonum spectabant, et modo primum tempore revolutionis hoc in Regno Poloniae circa Annum 1707. Isti Conventus Provinciali Polono adempti et alteri

nempe

nempe Bohemiæ applicati sunt, ut Provincialis Poloni Jurisdictioni restituantur; Similiter Duo Conventus Franciscanorum in Silesia Opolij et Bitomiæ ab Origine fundationem ad Provincialem Polonum spectantes ab Anno. 1707. in Regimine Spirituali turbantur, ne itaq Provincialis Polonus ejusq Visitatio impediatur; pariter et alij Duo Conventus Patrum Minor. strictioris observantiæ apud S. Annam eandem patiuntur sortem, quod in illis impediatur Visitatio Provincialis Poloni. Conventus Trzebniensis fundatus a Principibus Polonis Henrico Barbato dicto, quo ad temporalia et a S. Hedwige ejusdem Principis Consorte, quo ad Spiritualia semper tam Moniales Polonas, quam Abbatissas habuit, nunc ad malas informationes Polonæ magnas patiuntur turbationes, et ad eligendam abbatissam Germanam in Anno. 1706. sunt violenter coactæ, et cum post fata illius Abbatissam Polonam sibi elegissent, Decreto quodam prohibitæ sunt, ne in futurum Polonam in Abbatissam solum Germanam eligant, tum quoq Polonas ad erudiendum, vel Religionem suscipiendum in hoc Conventu interdictum, ut itaq hoc præiudicia amoveantur, et circa Jura sua ac consuetudines antiquas Conventus prænominati conserventur; Cum et in Regno antiquus Status observetur inter Religiosos, nominatim S. Pauli Primi Eremitæ, et Cartesianorum; qui tam in Regno hoc, quam Magno Ducatu Littª a Germanis Superioribus visitantur.

5to. Summa dicta Neapolitana quatuor Centenorum et triginta Millium Taleror. Imperialium cum provisione Decem a Centum Serenissimum olim Sigismundum Augustum Regem Poloniæ post fata Serenissimæ Bonæ Sfortiæ Joannis Galliacii Ducis Mediolanensis et Izabellæ Arragoniæ Reginæ Neapolitanæ Filiæ, Sigismundi vero Primi Regis Poloniæ secundo voto Consortis Matris

sua

uti Filium concernens, demum ad Sigismundum Tertium Regem Poloniæ ex Catharina Sigismundi Augusti sorore Germana Joannis Regis Sueciæ Consorte procreatum Filium jure Successionis Naturalis devoluta, tandem per eundem Sigismundum Tertium pretio Coronæ Regni pactis Conventis Rpbcæ donata, a qua Serenissimi Reges Poloniæ videlicet Idem Sigismundus III ac ipsius Filij Vladislaus et Casimirus ex permissione Rpbcæ percipiebant proventus. Post obitum vero ejusdem Serenissimi Casimiri Regis Poloniæ statim Rpbca easdem sibi summas debitas sine omni mora ab Antecessoribus Augustissimæ Maiestatis requisivit, quas etiam stante vita ejusdem Casimiri Regis, postquam Regno abdicasset per Illm olim Olszewski Episcopum Culmensem præcavit sibi securittem hujus summæ, ac postea sæpius Instantias suas videlicet per Illm olim Załuski Episcopum Varmiensem et Patrem Vota Soc: JESU, tum per alios renovavit, et mandata ab Antecessoribus Augustissimæ Mtis pro indilata satisfactione obtinuit, quæ quoniam non sunt sortita effectum, iterum Anno 1714. per Illm et Reverendm Christophorum Szembek Episcopum Livoniæ nunc Vladislaviensem, suas renovavit Instantias, ad feliciter Imperantem Augustissimam Mtem, quarum Instantiarum Jurium et Prætensionum Rpbcæ Sa Cæsarea Mtas agnovit realittem, et soliditem, dum prætensionem Gallorum circa Tractatum Badensem. Jus sibi ad eandem summam prætendentium Jure Regni Poloniæ explodi mandavit; ut ergo hoc Negotium diutius non protrahatur, imo quam citissime satisfactio fiat, summaq cum Provisionibus Rpbcæ solvatur repetitis Instantijs urgetur

Oto. Serenissimus Regius Princeps Poloniæ Jacobus locatus summas per Serenissimum olim Divæ

memoriæ

memoria Regem Joannem III. Parentem suum deside-
ratissimum Hæredes Regni Poloniæ inscriptas circa initum
Matrimonium Suum cum Serenissima Neosponsa Di-
vae memoriæ Principe Neoburgica in Ducatu Olaviensi,
easque speciali ratificatione Augustissimorum Divæ me-
moriæ Leopoldi I. et Josephi Imperatorum habuit signa-
tas, videlicet Quingentorum Millium Florenorum Rhe-
nensium, de quibus Bonis stante Matrimonio suo gau-
debat pleno Jure et secura quiete inviolabiliter suis re-
ditibus, ac provisionibus præscriptis, immediate vero
ante facta Serenissimæ Consortis suæ Excelsa Camera
Silesiæ ex quadam occasione adinventa proventus omnes
dicti Ducatus Olaviensis sequestravit, eosdemque per ali-
quot Annos intercepit, nec ad ullum usum fructum de
ijsdem Bonis percipiendis Serenissimum Regium Princi-
pem admittit, et ad hoc usque tempus intercepit. Quo mo-
tivo ad Sacram Regiam Maiestatem, et Inclytam Rempublicam con-
gregati Palatinatuum Regni Ordines inter Desideria
sua præsentibus Comitijs Regni Generalibus comparen-
tes, et ad unum votum concurrentes, hocce præiudicium
eidem injuriose illatum exposuerunt, quatenus stantibus
tam firmi Contractus pro parte dicti Regij Principis,
tot Senatorum Ministrorumque Regni manibus corro-
borati conditionibus ad validas Sacræ Regiæ Maiestatis, nec non
Senatorij, et Equestris Ordinum Instantiales ad Sacram
Cæsaream Maiestatem aut pacifica possessione, reinductio-
neque plenaria corundem Bonorum cum omnibus usibus,
et fructibus /: ut ante :/ reintegrari possit, aut etiam le-
vata de ijsdem Summa Capitali integra cum refusione
omnium proventuum retentorum propter intervenien-
tia aliqua debita per eundem Serenissimum Principem
pacificanda restitui, et satisfieri valeat.

7mo Sunt et alia Regni Poloniæ Incolarum

desideria

 desideria, videlicet Domini Palatini Culmensis Capitanei Lipniensis ratione non Administrationis Justitiæ per Excelsam Cameram Silesiæ, tum ratione non Executionis Decretorum per Schla Civem Lipniensem obtentorum. Præterea Dñi Palatini Kijoviensis ratione Exactionis, et Depositi violationis, Justitiæq non administrationis.

Tum Dñi Mniszek supremi Regni Poloniæ Mareschalci ratione successionis ad Bona in Austria superiore sita derelicta morte olim Sidoniæ Ursulæ Comitissæ de Ottemberg Conjugis olim Dni Mniszek supremi Regni Poloniæ Culinæ Præfecti, uti legitimi Successoris se se concernentis; Decretis Augustissimorum Imperatorum cincta ac Executionem ac satisfactionem expectantia.

Responsum, Quod infrascriptus Sacra Cæsarea Regiaq Catholica Mtis Minister Plenipotentiarius ad puncta, quæ Ordinum Regni Poloniæ Deputati in Conferentia publica. Cs 22da. Mensis Novembris nuper exposuerunt, reddidit. Die. 6ta Decembris. Anno. 1724.

Cum Sacra Cæsarea et Regia Catholica Mtas Augustissimus et Clmus Dominus meus Concordiæ et Pacis amantissimus inter præcipuas Regiminis sui curas alte Cordi infixum habeat, cum Sa Regia Mte et Inclyta Regni Poloniarum Rpbica indissolubili amicitia, et tranquilla Vicinitate vivere, idq non nudis solum Verbis

delineare

delineare, sed et opere, et factis ex innato Augustissimæ Domui Austriacæ erga Serenissimos Reges et Inclytam Rmpblicam ejusq conservationem tenerrimo affectu tam per Gloriosissimos suos Antecessores, quam per se interbidissimis retro et Novissimis ut constat temporibus remonstrare non prætermiserit, nullamq Ansam huic amicitiæ contrariam in minimo dedisse, aut a Suis dari permisisse sibi conscius sit, ita eo minus dubitandum est, eundem et Media, quæ ad tuendum ulterius hunc finem, et purganda, si quæ inter utrinq Regnorum et Ditionum Incolas intercesserunt discrimina communibus Consilijs apta videbantur, prono animo amplexurum fore.

Quod igitur concernit Propositionem, quatenus ex utraq Parte constituantur Commissarij cum potestate Controversias Limitum, aliasq incidentes querelas summario processu pro Jure et justitia decidendi Causasq Dissidiorum in posterum amovendi Sa Cæsarea et Regia Catholica Majestas non detrectabitur, imo accelerare satages tam bonam, et æquam utrinq intentionem, dummodo de tempore Congruo, ratione et modo, quo facilius sine strepitu a Paucis Personis, et citra Ambages tale negotium expediri, et moles expensarum restringi queat, ante conveniatur.

Circa Casus autem specificos præsertim Dnum Starosta Bobruyski Comitem de Sapieha, et Dominum Comitem de Hatsfeldt et Gleichen in propatulo est, Prænominatum Dominum Starosta reiteratis sæpius benignis Admonitionibus, ut a turbatione Limitum factisq Violentijs desisteret, toties quoties in tantum restitisse, ut Sa Cæsarea et Ra Catholica Mtas manu tandem valida in ipsum animadvertere, finesq Silesiæ sartos et tectos conservare lacessita et coacta fuerit.

Et cum

151 Et cum idem Dominus Starosta denuo novis invasionibus eosdem fines Silesiæ transgredi, et transactionem inter se, et Dominum Comitem de Hatsfeldt Aº. 1719. initam excedere, insignemque tam Quercuum, quam Abietum, aliarumque Arborum Copiam intra Territoria hujus Ducatus cædi, et auferri curavit, interpellatus vero ab Inclyta Suprema Silesiæ Curia vulgo Ober Amt, ut Ligna ad locum unde rescisa fuerunt restitueret, non tantum huiusque renuere, nec habita attentione ad id, quod a Sacra Cæ et Rẽ Catholicâ Mtis Ministro Residente Lib: Barone de Martels Magnati, et Supremo Regni Cancellario Domino Szembek sub Data 27. Julij 1724. fusius demonstratum est, sed insuper in facie Comitiorum, et coram Regio et Inclyto Poloniarum Rpbicæ Ministerio: Ac si præfata transactio a domino Comite de Hatsfeldt primo loco violata et minæ ex parte Silesiæ de ulterioribus infractionibus breviter perpatrandis facta essent, callide conqueri non veritus sit, considerandum relinquo, an ejusmodi novissima pejora prioribus attentata sufficere non possent longaminitatem Sacræ Cæsareæ et Regiæ Catholicæ Mtis Domini mei Clmi denuo conciliare.

Circa differentias inter Dominum Capitaneum Olsztinensem et Dnum Comitem Rotulinski quæ Anno 1719. ventilatæ sunt ex informationibus ab eodem Sæ Cæsareæ Regiæque Catholicæ Mtis Ministro Residente porrectis luculenter demonstratum est: Ipsum Dnum Capitaneum Olsztinensem non gravatum, sed gravantem extitisse. Ad reliquas vero querelas, quæ ulterius nominatim ad finem hujus articuli continentur, Informationem ab Aula Cæsarea Inclytis Dicasterijs petam instructusque desuper

punctatim

punctatim respondebo.

Interim silentio etiam prætereundum non est: Quod et Regni Poloniæ Incolæ non minus contra spem et expectationem in Limites Hungariæ et Silesiæ audacter peccare, variaq Damna Incolis & Subditis Sæ Cæsareæ et Rǣ Catholicæ Mttis inferre non prætermiserint, quorum excessus, quam et plures alias a Polonis in Hungariæ et Silesiæ finitimis exercitas rapinas et violentias jam superioribus ab hinc Annis Ministri Cæsarei in præsenti factorum specie, quæ sub Litera A. consignata est, sæpius conquesti sunt, cumq nulla desuper hactenus secuta satisfactione, nova in præjudicium publicum et Privatorum ejusdem Regni et Ducatus Incolarum accreverint injuriæ, uti in Scripto seorsivo sub Litera B. notatum reperietur securissime quoq sibi confidit Sª Cæsarea et Rǣ Catholica Mttas a Serenissimo Rege, et Inclyta Republica tam anterius attentata, quam expost innovata gravamina identidem ante reassumptionem Limitatorum Comitiorum exemplari justitia adhuc reparatum iri.

Ad 2dum Ut tonnæ Vini de Hungaria procedentis ad mensuras sexaginta, et Antalea ad triginta extruantur, et impleantur, iam Anno 1719. ex parte Status Cameralis Superioris Hungariæ, publicationes per omnes Comitatus, et Regias liberasq Civitates iuxta mandatum Cæsareo Regium facta sunt, ut quodlibet solitum Vini vas tres Cirmas Posonienses sine defectu mensuræ pro justo et æquo in se continere debeat, eadem mandata hoc Anno iterum, quantum ex adjecta Copia Responsoriarum sub Litera C. ab Administratore Cameræ Scepusiensis ad præditum Sæ Cæsareæ Mttis Residentem patet repetita fuisse non dubito. Continentur autem in dictis Responsorijs rationes non modicæ,

quibus

 quibus ipsi Quaestores Regni Poloniae, quam et plures Poloni Vina in Hungaria ementes inculpari, ijsdemq defectus Vasorum et Mensurarum, qui in Polonia comperiuntur non postremo loco attribui possunt. Ne autem Incolae majoribus auisis, quam Subditi Sac. Caes. Reg. Catholicae Majestatis graventur, aequa est petitio, et si parem inde Justitiam experti non essent, specificos de contrario casus expecto. Suadet sibi alte nominata Sa. Ca. & Ra. Catholica Mtas a Srmo Potentissimoq Rege et Inclytis Regni Statibus non minus abusus, qui circa commercium irrepserunt, serio corrigendos, et Pacta antiqua super eodem, inter utrinq Dominatuum et Provinciarum Subditos libere exercendo, deinceps sanctius obseruanda fore. Ardenter enim Mercatores specialiter Vratislavienses desiderant, ut in suis a Serenissimis Poloniarum Regibus obtentis Privilegijs tuti conserventur, sublatisq libero Commerciorum cursui interiectis impedimentis, Vectigalia immodica, quorum violentae extorsiones, executiones et iniquissima represalia Commercium Silesiae cum Russia Regno Poloniarum ipsimet fertilissimum, uix non penitus profligarunt, aequo moderamine diminuantur, restaurataq Negotiorum Libertate damnificati, quorum non levis momenti querelas Ante citatae Literae A. & B. fusius continent, sine ulteriori mora debita satisfactione beentur.

De Profugis ex Polonia in Hungariam Accolis et Subditis, quinimo etiam specifice docendum erit, quales nam illi sint, quibus Dominis se subtraxerint, et apud quos illicita sustentacula et protectiones invenerint sollicitequ desuper curabo, ut dominis suis restituantur. Circa eos qui ex Dominijs Sae Caesareae Regiaeq Catholicae Mtis Haereditarijs, et praecipue ex Silesia Ducatu copiose in Poloniam aufugerunt, ibiq foventur, et

quorum

quorum hucusq retentorum ingens numerus in prænominatis literis A. & B. comprehenditur, mihi vicissim parem Industriam et Justitiam promittens.

Ad 3tium. Scilicet gravamen Abbatis et Ecclesiæ Paradisiensis quamvis Sa Cæsarea & Rª Catholica Majestas non sine gravissimis causis unam alteramq inhibitionem fieri curaverit, actualiter de medijs cogitatur quibus res et Desideria Abbatis, ut ipsi constat, complanari, et ad bonum finem perduci poterunt.

Ad 4tum. Quod comprehendit querelam de quibusdam Conventibus in Superiori Silesia sitis, et interdicta Conventualibus receptione Visitatoris Poloni procul dubio Sa Cæsarea Rª Catholica Mtas, nisi aliæ rationes in contrarium militent demandabit ea, quæ respectu admissionis Visitatorum ex suis hæreditarijs Regnis et Provincijs in Regno Poloniæ observari, et in usu esse animadvertet, quo desuper instructionis mandata experiri non deficiam.

Quod concernit passum Cœnobij Sanctimonialium in Trebniz, memoria obsoletum non est, quidnam ab alte memorata Sa Cæsarea et Regia Catholica Mte paucis abhinc annis ad iteratas instantias Rndmi et Excellmi Domini Christophori Szembek Serenissimi Regis, et Inclytæ Reipbcæ Poloniarum Plenipotentiario responsum sit, a quibus tam per Gloriosissimos suos Antecessores, quam demum per se ipsam in Emolumentum hujus Cœnobij cœptis resolutionibus recedere, Dispositionesq legitime factas rursus dirimere, neq congruum, neq practicabile foret, assumptumq ivi sperat Sua Sa Cæsarea et Rª Catholica Mtas in sua erga Gentem Polonicam immotæ propensionis notabile specimen, quod in tam numeroso Conventu in Terris suis hæreditarijs sito unam tertiam Polonarum Virginum suscipi

et Sacro

et Sacro Ordini initiari permittat, cum inficiari non possit, Cœnobium hoc a Fundationis Origine principaliter ratione Bonorum primæ Fundationi applicatorum, ad Ducatum Silesiæ per continuatam aliquot sæculorum seriem pertinuisse.

Ad 5tum, 6tum, & 7mum. Quod prætensionem ita dictæ Summæ Neapolitanæ nec non Serenissimi Regij Principis Jacobi locatas pecuniæ Summas sequestrationi adhuc obnoxias, et Magnatis Regniq Poloniæ Mareschalci Domini Mniszek, aliorumq Regni Poloniæ Incolarum sub Articulo septimo comprehensa desideria concernit itidem informationem ab Aula Cæsarea implorabo, desuperq sicut anterioribus respondere contendam. Ulteriora si quid adhuc pro re jam nata aut nascenti gravaminum loco exponendum foret reservando.

Sacra Regia Majestas et Inclyta Rpbca gratiæ mihi habebunt si hac occasione causam, & petita Srmæ Electoralis Palatinæ et Sulzbacensis Principis Elisabethæ Christinæ de Bonis in Magno Ducatu Littæ sitis, ipsamq jure naturali & hæreditario afficientibus, ut iuxta leges Regni, et Novellas Constitutiones Ai 1717. et 1718. gaudeant, ac in pacifica eorum possessione eadem Srmâ Princeps non inturbetur, Causaq Illmis Comitibus Sapieha Mareschalco Supremo, et Dapifero MD Littæ alijsq prætensis Competitoribus occasione horum Bonorum ad Comitia Regni Generalia intentata, ibidem in Comitijs dijudicetur, prout a Sa et Ra Catholica Mtte Clmo Domino meo in Mandatis habeo, ulteriori protectioni et tutamini demississimo quo par est respectu enixe commendo.

Franciscus Carolus Comes Wratislaw
et Mitrowitz.

Gravamina

Gravamina ratione Spoliorum & Invasionum

Litera. A.

1mo. Anno. 1680. Die 6. Juny. Per Generosos Melchiorem Castellanum Siradiensem, et Casimirum a Grudna Grudzinski Fratres Germanos in via publica tribus ante Urbem Bremberg milliaribus perpetratum est Spolium, nam assumpta Judeorum iniqua causa, cum quindecim Armatis hominibus, sex Vratislavia Gedanum tendentes currus varijs mercibus onustos aggressi sunt Equis Podemnium abductis mercibusq. cum damnis, et expensis pretium Viginti Millia Imperialium excedentibus ablatis. Et quamvis in Conventione Regni Generali Anno 1681. Ad restitutionem mercium et solutionem pretij distractarum, uti et refusionem damnorum et expensarum in Judicio Lanciciensi moderandarum sub pœna perpetuæ Banitionis damnati fuerint, varijs tamen tergiversationibus Regium Executionis Decretum a Reis elusum, et nulla penitus a damnificatis tot laboribus et expensis quæsita satisfactio impetrata est.

2do. Anno 1710. Die 6. Aprilis. Notabilis injuria facta est per Milites Gsi Francisci Gołuchowski tunc temporis Centurionis sub regimine Illmi Domini Belli Ducis Regni Sieniawski, Gnoso Ioanni Mauritio de Franckenberg, cujus residentiam in Bono suo Gostaw dicto ad mediam Noctis furibundo impetu invaserunt, Familiam ejus et Conjugem verberibus affecerunt, et ablata argentea aliaq supellectile, dictum Franckenberg frameatum ictibus in Capite graviter

læsum

757 læsum iunctis post tergum manibus morte sæpius comminata per multa devia Boleslaviam ad præfatum Gołuchowski violentia hujus Authorem deduxerunt, qui eum a se prius dimittere noluit, quam eidem Ducentos Aureos sub specie Litri exolvendos promisisset. 2036. Imperialium summam excedentis spolij nulla huc usq satisfactio secuta.

3tio. Eodem Anno Die 28. Mensis Julij Quidam Bietizki Judei iniquam Causam assumens in Civitate Damno transeuntes Aurigas Vratislavienses una cum Curribus Equis et Mercibus arrestari fecit, seq ulterius repressalijs usurum audacter est comminatus.

4to. Joannes Succamerarius Lanciciensis nec non Sebastianus et Joannes Sigismundus de Skrzyno Skrzynski Anno 1711. Die 8va Mensis Novembris Dynastiam Wartenbergensem invaserunt, ibiq sub arrogato sibi tutorio Pupillorum Skrzyncianorum titulo, ex publicis pascuis Octuaginta Sex Equos in Poloniam abegerunt.

5to. Ex ejusdem Dynastiæ territorio a Nobili quodam Wingerski nomine Mense Augusto 1713. tres Equi abacti sunt.

6to. Anno 1716. Die 27. Maji Generosus de Krenski Capitaneus Terrestris in Stawczyn ultra priora contra Civitatem Wartenbergensem attentata, iterato præsumere ausus est per suum Juniorem Filium, et homines secum ductos, prædij Wroslie nuncupati, et aliorum complurium hominum pecora ad 20. partes violento modo ex Sylva de pascuis abigere et in Poloniam compellere, pro quibus recuperandis præfati prædij Conductos 29. Joachimicos seu 58. florenos Rhenenses denuo exolvere coactus est.

est, ita ut quantum illicite extortum ad 260. florenos 758
cum illis vero. 229. flo: quos præfatus Dnus Capitaneus ob non rite præstitam evictionem, penes restitutionem elocati prædij Civitati liquide obligatus remansit ad quadringentos Octuaginta novem florenos Rhenenses se extendat.

7mo. Die 30ma Mensis Augusti Varij excessus et irruptiones in Silesiæ confinia a Confæderatorum copijs perpatratæ sunt, ubi prædium Libero Baroni de Schweidnitz proprium expoliatum est, alibi etiam equi abacti, nec non a Polonico præsidio Kargæ Glinnij prata invasa sunt, et illius loci Rusticis fœnum violenter ablatum est.

8vo. Profugi ex Dominijs Cæsareis et Silesiæ Ducatu Subditi præsertim ex Provincia Cruiburgiensi et Pisthnensi Poloniæ finitimis non tantum recipiuntur et foventur, sed etiam quando a Dominis suis reclamantur, negantur adesse. Insuper Bona eorundem mobilia vi vel clam in Poloniam transvehuntur, et quod plus est alij exemplo ad similem fugam et illicitam transmigrationem passim alliciuntur et incitantur, quod malum adeo invaluit, ut postremis his Annis ex prædictis tantum duobus Districtibus plus quam 280. Subditi absq Fæminarum et Liberorum numero in Poloniam emigrasse, nec reclamantibus Dominis restitutos esse constet

9no. Cum Pellioni cuidam in Bugdey ob violatum interdictum Cæsareum per Officiales Provinciæ Testenbergienses legitime confiscatus fuerit currus cum duobus Equis subdole sale oneratus Nobilis quidam Polonus Nomine Bartoslewski non minus

violenter

759 violenter, quam injuste attentavit, Nobiles Duos Silesiticos nempe Christophorum Conradum de Progiel, et Georgium Sigismundum de Panivitz sub specie venalis Faeni fallaciter ad se allicere, et eorundem de insidijs ne quicquam cogitantium. Nobilium Equos Octo, et Currus duos detineri, famulosq verberibus miserrime excipi iussit, et non attentis quibusvis interpellationibus et amicis requisitionibus Equos illos continuo renuit relaxare, quare suprafati duo Nobiles Silesitici, dum amicas illorum remonstrationes et petitiones frustraneas esse viderent necessitati fuerunt, licita vi Equos et Currus suos recuperare, Quia vero memoratus Nobilis Bartoskewski Equos istos et Currus in gravissimis itineribus, dum ingentia pondera ferri ad diversa loca trahere debuerint taliter destruxit, ut Nobiles Silesitici eisdem ulterius uti nequeant, Damnum per hoc 400. Imperiales excedens ipsis Nobilibus illatum est.

<u>10mo</u>. Anno. 1724. sub finem Aprilis, eo quod Fur quidam ignotus Podstarosta tum temporis Dzieckensi in Nundinis Militschensibus Equum abstulerit, idem Podstarosta non tantum ad mediatorem teloniorum et Comitis de Maltzhan Judeum, qui commercij et Negotiorum suorum gratia in Poloniam profectus erat, in via publica arrestavit, et in Dzieckow secum abduxit, ibidem etiam in durissimo carcere tamdiu detinuit, donec Judeus iste triginta Imperiales exolverit.

<u>11mo</u>. Anno 1725. 2da Junij postea quam Dominus Zakrzewski in Dyppin et Domaratschultz actionem contra Nobilem quendam Silesiticum de Helmrich dictum coram de Vita ejusdem instantia nempe Domino Comite de Maltzhan instituit, ibidemq bene examinata Causa non vero ad mentem et libitum Actoris lata fuit sententia, curavit praefatus Dominus Zakrzewski pecora Domini Comitis de Maltzhan No. 62. per Duodecim Armatos

Viros

Viros ex Dominio sæpefati Domini Comitis & prato communi in Pagum Dommoratschultz abigi, eademq tam diu detinuit donec omnia quæcunq voluit obtinuerit.

12mo. Eodem Anno 1715. jussit idem D. Zakrzewski Nobis cujusdam Silesitici de Niesemeuschel dicti molitorem Molina ablata, qui Dño suo ultra 80. Imperialibus ex debito obstrictus erat, juxta propria Molitoris ejusdem asserta de Nocte manu armata abripi, & in Bonum suum Domatschultz in Poloniam abduci.

13tio Pari authoritate propria & ex ea ratione quod Judeus Cathoschinensis Joseph Jacob cum suo ex pignore contra Hæredes Galtecienses coram Domino Comite de Maltzhan indebite et injuste prætenso debito remissus fuerit, arrestavit et abripuit Nobis quidam Polonus Stephanus Duhin dictus Matheum Herlebrodt Civem Militschensem cum Curru et equis in Cotosclin miserumq Civem tamdiu in ferris detinuit, donec Judeo aliquid concessum fuerit. Currum vero et Equos totaliter destruxit.

14to. Anno 1716. in Septembri contigit, ut plures Poloni aliquot Cives Militschenses ad Nundinas in Laine tendentes non procul a Schluppe aggressi fuerint, illosq omnes adegerint cum Equis & Curribus diversis mercibus onustis, in prædium Dominale Koinense vehi, quo facto quatuor meliores Equos ex ea ratione abstulerunt, quod sex mensuræ vulgo Schaffel frumenti ob non solutam accisam fuerint confiscata, & detinuerunt quatuor hos Equos in tantum, donec in medio 8bris ejusdem Anni pretium frumenti confiscati ex Cassa Accisali refusum fuerit.

15to. Anno 1718. Die 3. Julij præsumpsit Arendator Starostiæ Olsteinensis in Sacræ Cæsareæ Mtis Ducatu Silesiæ Oppoliensi D. Comiti de Pueckler appertinens Bonum Caminitz non tantum coadunatis armatis hominibus invadere, et prato penes Starcze & Rudniki agros insuper, & quidquid frugum in his repertum est devastare, et diripere ingensq Dño Loci & Subditis ejus damnum infligere, sed etiam quod plus

est

est ingentem et ad medium milliare se extendentem terræ portionem sub vano prætextu et colore ac si illa ad Starostiam Olsteinensem, et sic quoq ad Regnum Poloniæ pertineret, propria Authoritate sibi vindicare, Limites antiquos invertere et novos pro libitu et Arbitrio suo ponere attentavit addita Comminatione audaci Executionis contra omnes, qui limites illos prætensos transgredi præsumerent.

Copia Responsoriarum ab Administratore Cameræ Szepusiensis Cæsareæ L: B: de Mednyanski ratione Vasorum Vini ad justam mensuram conficiendorum. 26. Julij. 1724. ad me L.B. de Martels datarum

Debito cum honore percepi Illmæ Dnis Væ de 1ma præsentis Varsavia ad me datas, recte in hisce Bonis meis in limitibus Poloniarum constitutis, quod terrorem quidnam ratione Vasorum iterum non ad justam mensuram verum de Anno in Annum in minori quantitate in hisce Regni Hungariæ partibus confici cæptorum mihi insinuare, quam et quales ponderosas et ad altissimum servitium Cæsareo Regium Augustissimi Nri Dni Dni Clmi, quam et ipsum Bonum publicum harum partium tangentes reflexiones in medium adducere Platuerit abunde intellexi. Facta fuerant omnino adhuc in Ao 1719. ex Parte Status Cameralis Superioris Hungariæ publicationis per omnes Inclytos Comitatus, quam et Regias liberasq Civitates harum Rni partium iuxta Clementissimum Mandatum Cæsareo Regium, quodvis solitum Vini Vas tres Urnas Posonienses sine defectu mensuræ pro iusto et æquo in se continere debere, Et ne quispiam justam mensuram Vasorum ignorare quodam modo semet excusare queat, etiam Mensura trium Urnarum Posoniensium. germanica lingua vulgo

Fisir

Fisir nuncupata per omnes harum Partium Rni Hungariæ Su- 762
periorum Comitatus, et Regias Civitates ultra centrum Exempla-
rium Cassoviæ præparatorum, pro quorumvis securiori directio-
ne seorsive transmissa extitere, quæ etiam Mensura aliquo
tempore universim observata fuere. Inaudivi ego quoque
nonnullos in priorem defectum abusus minus justæ men-
suræ Vasorum denuo devenisse; Hinc ad æstimatissimam
insinuaonem Illmæ Dnis Væ non intermittam proxime
Cassoviam rediturus, novas insinuationes ad omnes partes,
et loca debita harum partium sub graviori comminaone
Authoritate Regia instituendi serij remedij cameraliter
primi Jus expediri curare, Interim Illma Dni Vestra
pro sui informatione id quoque obsequiose præsentibus re
insinuandum habeo, Ipsos Quæstores Regni Poloniarum
quam et plures Dnos Polonos Vina in Hungaria ementes
in eo culpari posse, et ijsdem non postreme defectu Vasorum
in Polonia expertum attribui posse; quod plures non
Vina meliora submontana dicta, circa Tokainum cre-
ata, verum ex deterioribus promontorijs ob vilitatem pretij
plura exigua vina coemere solerent, quæ prioribus tem-
poribus in Poloniam non facile emebantur, et vehebantur,
verum præstantiora Vina submontana dicta, quorum
Vasa etiam de præsenti plurimum justam mensuram
in se continent. Præmontionata vero vilia Vina non
nisi Educillis Dominiorum Terrestrium intra hocce
Regnum Hungariæ distrahebantur, et ideo respectu ta-
lium Vilium Vinorum Mensuræ exigua habebitur refle-
xio, cum quisque Dominorum Terrestrium ex Educillis suis
in statim mensuratis Vasis ab Educillatoribus suis raones
exigere soleret, Aut etiam vasatim distracta viliora
Vina intra Regnum a raone quantitatis Vasorum Emptori
pro occasione habita venundari solerent. jam semel ante
aliquos Annos insinuaveram Illmæ Dni Væ pro eductionem
vilium Vinorum ex Regno hocce Hungariæ per Quæstores

præsertim

763 præsertim Græcos in Regno Poloniarum constituti quæstum exercentes quam plurimæ defraudationes fiant, ubi vili Vino nonnulli et fortitudinem quam et dulcedinem, artificiose conficiendo addere sciunt, et tali confecto Vino utentibus destructio plurium Sanitatis et Marsupij in Polonia causaretur. Hinc non alia præsertim Quæstores in Regno Poloniarum constituti verum Cristantiona Submontana dicta Vina coemere deberent, in quibus et Bonitatem atque præstantiam, quam et justam mensuram Vasorum invenirent. Secundus defectus est in ipsis Vinorum Emptoribus Dominis Polonis hocce Regnum Hungariæ subintrantibus. Quodsi etenim in emptione Vinorum quodpiam Vas Vini non justa mensura esse advertit, quare tale Vas Vini emit? Aut vero ubi quæpiam Vasa Vini non justa mensura emunt, quare non indicant Cameræ Cassoviensi talem defectum, et nomen Venditoris talis defectuosa Vasa habentis, scirem sane talem Venditorem Emptores injusta mensura defraudantem, suo modo invenire, et ad satisfaciendum Dño Polono Emptori quo ad defectuosam mensuram Vasorum compellere et exempla statuere; Quod ipsum Dnis Polonis Emptoribus pro securitate et avertendo ulteriori Damno in mensura Vasorum suggeri posset. Adhibebo interea omnia excogitabilia media in præmissis pro salutari remedio, Qui pro omnibus occasionibus honori et fortunæ meæ reputabo, prætitulatæ Dnis Væ mandatis in omni observantia satisfacere, et in hisce Partibus inservire et gratificari posse. Me his ulterioribus favoribus per quam obsequiose commendans perseverare cupio.

Ejusdem Illmæ Dominationis Vestræ

Servus obsequentissimus

Paul Leop. Baro Mednyanszki

Dunaveicz. 26. Julij
1724 Aº

Gravamina contra Transgressores Limitum Silesiæ Aº. 1724 exposita.

Anno 1721. venit Dominus Bojanowski Starosta Gnesnensis una cum Fratre suo in Pagum Silesiæ Koningern, Dño de Konigsdorff proprium, et cum ibi Subditam quamdam absente memorato Loci Dño quærens, non inveniret, Prætorem Pagi è Domo sua vocatum ejus Loco capere, secumq abducere molitus est, cum autem iste in Domum suam, tanquam tutissimum cuilibet receptaculum, se reciperet, portam Dñus vi effringere tentavit, alteq effregit, neq citius, nisi excitato ab occurrentibq alijs hominibus rumore recessit, minatus se paulo post rediturum, domumq Ejus incensurum.

Idem Dñus Starosta transportatione Signorum granitialium Limites versus Civitatem Glogau prævaricari aggressus est, cum autem postea, uti dicitur in priorem Statum reposuerit, à querela quidem utrinq cessatum est, illud autem quod differentiæ reliquum est, intermistica commissione (: quæ fieri pridem potuisset, si nominati ex parte Dñi Starostæ Commissarij Statuto invicem tempore comparuissent. :) decidendum adhuc restat.

Gravamina, Circa Læsiones et damna, quæ Incolis et Subditis Sæ Cæ et Ræ Cathæ Mttis in Hungaria et Silesia degentibq noviter illata sunt.

Proficiscebatur Anno 1720. Mercator Lignicensis Iulius Philiphus Helvig in Poloniam, ubi Siniavam versus Hungariæ Confinia veniens Ejus Merces Authore Lesnensium Senione Judæo Marco Placht sub prætextu debiti cujusdam vilioris et illiquidi arrestata fuerunt. Quæsivit huc usq ex hac injusta, et compactatis publicis e diametro contraria mercium suarum deten=

tione lesus mercator, non sine maximis impensis damni illati restitutionem et satisfactionem, quod Ipsi intercedente ex Mandato Sae Caesae Mttis Ministro Residente L. B. de Martels adjudicata fuit, eam tamen ob continuas Iudaei tergiversationes obtinere non potuit, dum nimirum dictus Placht accepta Palatini Calissiensis protectione Regijs et Ministerialibus in hac Causa emanatis Mandatis et Decretis, se frivole subtraxit, et ita debitam damni illati satisfactionem nondum praestitit.

Anno 1710 Mense Majo Mercator Eperiensis Ernestus Henricus Goschke tribus onustis curribus varia mercimonia ex Silesia in Hungariam per Poloniae Confinia, vectigali prius debite soluto transvehere intendens, in via Publica prope Civitatem Nowosadz per Milites Principis Georgij Lubomirski obrutus est, currus violenter in Civitatem deducti, et desumptae merces sine ullo juris praetextu Judaeis divenditae sunt. Gravissimum ex injustissima hac mercium usurpatione Subdito Caesareo emergens damnum, licet Castrum Praemisliense ejusdem resarcitionem cum eo, quod interest ipsi adjudicaverit, hucusque nondum restitutum, neque publicae violatae commerciorum libertati prouti Justitia exigit satisfactum.

Anno 1721. Mense Majo Negotiator quidam ac Civis Vratislaviensis Nomine Fridericus Bruchs, pro avena emenda in Poloniam iter fecit, cui Nobilis quidam Paeynowski, ipso per Judaeum doloso ad se in Pagum Minorem Mrocksli introducto, sub solo alicujus contra Viduam Höhnŷ quondam Mercatoris Vratislaviensis praetensionis praetextu, ducentos Imperiales vi extorquere ausus fuit, quam temerarie extortam pecuniae summam, cum eo quod Interest, licet saepius requisitus, hucusque restituere recusavit.

Eodem Anno transvexerunt nonnulli Silesiae Incolae

cola Novem currus Lignis onustos in Poloniam, quos Castellanus Dupinensis Adamus Zakrzewski una cum Jumentis Numero octodecim arrestavit, et contra omne fas et aequum per quatuordecim Septimanas ad usum Suum tempore messis adhibuit. Remisit quidem deinde currus illos una cum Jumentis perpetuo Labore, vix non ad internecionem defatigatis, sed damnum injusta hac detentione Causatum, et ad octuaginta Sex Imperiales aestimatum nondum restituit.

Anno 1722 Mense Majo Abierunt Vratislaviâ tres Currus Mercimonijs, plurimum ferreis onusti per Poloniam Dantiscum devehendi, quos in via Publica uno miliari penes Civitatem Rawicz Franciscus Gajewski Castellanus Soltecensis, per Administratorem Suum cum inferiem illuc unâ cum decem alijs Personis missum invasit, et Vectores plagis, minisq' eo adegit, ut dictos tres Currus in domicilium Suum veherent, ubi eos haud per exiguum temporis intervallum detinuit, sequenti nixus praetextu. Se alium Urbis Vratislavienz Incolam ex mutuo Sibi habere obstrictum, et hinc Currus hosce ad Vratislavienses Spectantes tam diu detinere velle, donec debitum praetensum Sibi esset Solutum, Licet hi Mercatores Vratislavienses nec Socij nec Consocij fuerint hujus debiti. Tandem dictos Currus quidem dimisit, debitam tamen Laesae necessariae commerciorum Libertatis, viarumq Publicarum Securitatis Satisfactionem, et ex hac illicita Curruum retentione promanantium damnorum, restitutionem nondum praestitit.

Cum Mense Novembri Anni 1722. Georgius Burchard Hungarus 27. dolia vini Lublinum devehens et in itinere Gluskam veniens ibi impetratâ a Dno Castellano Gostinskiensi nomine Casimiro Gluski venia, vina deposuerit, accepit ipsum post triduum dictus Dnus Castellanus et tria

vini dolia desiderans degustavit, ex quibus unum post tres dies per Aulicos Suos petijt, quod et dictus Burchardus, licet de pretio nondum inter se convenerant, ipsis dedit, praecipuè dum asseverabant, quod ad accipiendam pro eo pecuniam Dnum Castellanum adire deberet, accedens autem loco pecuniae accipiendae, plagarum minis ab ipso exceptus est, sub praetextu: quod ipsi plura debeat, dum Lublini quoq; de quolibet vini dolio aureum dare necesse haberet. Hinc metu plagarum abijt meliorem Domini Castellani resolutionem expectans, sed spe sua frustratus, vidit post aliquot dies advenientes iterum ejusdem aulicos, qui invito ipsi cellam ubi deposita vina jacebant, ingredientes alterum vini dolium, et praeterlapsis nonnullis diebus, etiam tertium, postquam clausam cellam vi aperuerunt, abstulerunt, et Dno Suo attulerunt. Per quod attentatum itaq; Dnus Castellanus dicto Hungaro damnum ad 800 timphiones excurrens contra omnia Jura intulit.

Gravamina contra receptionem Profugorum.

Accidit superioribus Annis, ut duodecim Subditi Silesitici a Dno Suo Nobili de Hauchwicz deficientes, cum Equis bobus, curribus, alijsq; rebus in partes hujus Regni Silesiae vicinas, profugerant, quos Dnus Zaleczeuski non modo recepit, sed et tutum eis refugium praebuit, extraditionem ipsorum negans sub praetextu, acsi illa Libertati Polonicae contrariaretur, cum tamen Compactatis utriusq Nationis cautum sit, ne alter alterius Subditos ad se quovis modo profugos ullatenus receptare, occultare, fovere, multo minus vindicatos quovis quaesito colore aut praetextu detinere praesumat.

Ibidem

Itidem Nblis Zakrzewski Dnus in Sarna Servum cum equo, quem Dno Nbli Silesio de Dyht surripuerat, Sarnam fugientem suscepit, et saepius requisitus, postpositis bonae vicinitatis et Justitiae Legibus, non solum Spolij hujus, restitutionem, et furis ad locum perpetrati delicti extraditionem denegavit, sed etiam quod gravissimum praefatum Nblem Silesium, violando Supremam Sae Caesae Mtis Jurisdictionem Territorialem ad se citaret, ipsumque si non compareret formidine reiterandi prope diem facinoris haud tolerando Ausu exterrere non dubitavit.

Simili modo Poloniae Civitates Kampensis Brunzlaviensis, Volunensis, Wereschoviensis profugos Subditos Silesiacos susceperunt, eosque contra Compactata ad requisitionem tam Inclytae Supremae Silesiae Curiae, quam, illorum Dominorum hucusque non remiserunt.

Dyariusz Conferencyi Stanow Rzpltey z Jasnie Oswieconym Xcięm Jmcią Bazylim Dołhorukim Pełnomocnym Postem JCo Cąrskiego Wieliczenstwa.

Conferencyi tey Dzien 27. Miesiąca Listopada Roku ninieyszego 1724. naznaczony, y tegoz dnia o godzinie Dziesiątey jak tylko na mieysce naznaczone w Zamku Warszawskim Aktom publicznym y obradom zwyczayne J. O. Xże Jmc Prymas, Jasnie Wielmozni, Wielmozni Jchmc Panowie Ministrowie Senatorowie Koronni, W. X. Litt. y naznaczeni przez Konstytucyą blisko limitowanego Seymu Delati zjechali, wkrotce y Xiązę Jmc Bazyli Dołhoruki w assystencyi Xiązęcia Siergiey Dołhorukiego Poseł Pełnomocny przybył mieysiem po prawey rące Xiązęcia Jmci uczczony. Po powitaniu tedy onego Xiązę Jmc Prymas to uczynił do JmPana Posła prologuium, że z przytomnemi Jchm Panami Ministrami Senatorami y Deputowanemi z Koła Rycerskiego słyszeć chcie co za Propozycyą Xiązę Jmc Poseł Pełnomocny ma od Pryncypała swego. Doniosł ją tedy in facie zgromadzonych Stanow Francuskim językiem wtych czterech Punktach. Naprzod doniosł dotrzymywanie przyiazni Pryncypała swego JKr Mści y Rzpltey. Pro secundo prozbę Prinsypała swego, aby JKo. Kr Mc y Rzplta Tytuł Jmperatorski przy=

znali. Pro tertio uskarzenie się o gravamina Religiy Greckiey Dissunitow w Prowincyach Polskich będących, takze y Dissydentow. Pro quarto et ultimo skarga o krzywdy Ludziom Moskiewskim od Pogranicznych Polskich poczynione, ktore Punkta in tenore iakie wsobie są niżey się wyrazaią, wysłuchawszy zatym J.O. Xżę Jmć Prymas pomienione Propozycye po komplemencie y namienieniu, abysię scriptotenus podał Xżę Jmć Pełnomocny Poseł dignissimo sermone J.O. Xżę Jmć wyraził, że Rzplta Deklaracyi Cara Jmći skutku żadnego nieodebrała, y że z Wiktoryi nad Szwedami Car Jmć sławę, zysk y pozytek, a Rzplta straty, szkody nieznośne, y ostatnie Kraju Polskiego zniszczenie, y w popiołach zostawienie, co gdy J.O. Xże Jmć Prymas skonczył, Xżę Poseł Pełnomocny przy Deklaracyi oddania zwyz wyrazonych Punktow odjechał, oddawszy in primis principijs negocyacyi swoiey expedycyą, to iest Plenipotencyą, y List od Jo Carskiego Wielicenstwa do JKrMći, ktora Plenipotencya tak się wsobie ma

Plenipotencya.

Bratu Naszomu Najasnieyszomu y Dzierzawnieyszomu Wielikomu Hospodariu Auhustu Wtoromu Bozyceju Mitostiu Korolu Polskomu, Wielikomu Kniazu Litowskomu, Ruskomu Pruskomu, Zmuydzkomu, Mazowieckomu, Wothynskomu, Podolskomu, Podlaskomu, y Inflanskomu, y innych Dedycznomu Kniaziu Saskomu, Juliantskomu, Kliwskomu, Herskomu Anstryiskomu, y Westphalskomu, Hospo-

darstwa

darstwa Rzymskiego Arcymarszałku y Kniaziu Elektoru LantGraffu, Kniaziu Henneburskiemu, Graffu Marcyi y Burty Hospodaru na Rawensztynie, Bozyieju pospieszewstwu uszczonii Miłostiu My Peter Perwy Imperator y Samoderżec Wsie Rossyiski, Moskowski, Kijowski, Władymirski, Nowhorodzki, Car Kazanski, Car Astrachanski, Car Sibirski, Hospodar Pskowski, y Wieliki Kniaz Smolenski, Kniaz Estlanski, Liflantski, Korelski, Twerski, Juhorski, Permski, Wiatski, Bołhorski y inych Hospodar y Wielki Kniaz Nowahorodo, Nizowskiie Zemli Czerniehowski, Riazanski, Rozowski, Jarosławski, Beło Ozerski, Udorski, Obdorski, Kondynski y Wsieja Siewiernia, Strany Powelitel y Hospodar Jwerskija Zemli, Kartalinskich y Hruzinskich Carei y Kabardynskije Zemli, Czerkaskich y Horskich Kniazey y inych nasledny Hospodar y Obładatel, Bratu Naszemu ut supra etc. Mazowieckomu etc Waszomu Korolowskiemu Wieliczęstwu Nasze Bratskie Lubitelnoie Pozdrawlenie. Poniewaz My za rzecz potrzebną uznali, dla lepszego utwierdzenia maiącey Naszey z Wą Kr Mścią y Rzpltą przyiazni, wyprawić do W. Kr Mści Nam mile Wiernego Xcia Wasila Dołhorukiego, jako Naszego Pełnomocnego Ministra; Więc prosiemy W Kr Mść, abys pomienionego Naszego Pełnomocnego Ministra nietylko tasławie do siebie na Audiencyą przypuscic, y wszystkim tym, co on imieniem y zleceniem Naszym od czasu do czasu przekładać będzie

zupełną dał wiarę, ale też zawsze słusznemi responsami y rezolucyą w propozycyach onego ułatwił, wczym My dobrą y nieomylną maiąc radzieię, życzemy od Pana Boga szczęśliwego przy dobrym zdrowiu Wkr mści powodzenia. Dan w Moskwie Maia 31. Dnia 1724. Hospodarstwo wania Naszego 43. Wkr Waszoho Korolewskoho Wieliczenstwa Wierny Brat, Druch y Susied

Peter, Graff Gołowkin.

Listu zaś Jego Carskiey Wieliczenstwa do Jego Krolewskiey Mści pisanego Series talowa:

Bratu Naszomu Najiasnieyszomu y Napotężnieyszomu Wielkiemu Krolowi Augustowi Wtoremu z Bożey Łaski Krolowi Polskiemu Wielkiemu Kiążęciu Litewskiemu Ruskiemu Pruskiemu, Żmudzkiemu, Mazowieckiemu, Wołynskiemu, Podolskiemu, Podlaskiemu Inflantskiemu y innych Dziedzicznemu Xciu Saskiemu Juliackiemu, Kliwskiemu, Horskiemu, Angryiskiemu y Westfalskiemu, Panstwa Rzymskiego Arcy Marszałkowi y Kiążęciu Elektorowi, Lant Graffowi w Turinny, Marggraffowi Misnickiemu, Także wyższey y niższey Lusacyi, Burggraffowi Magdeburskiemu Graffowi Kiążęciu Hannowerskiemu, Graffowi Marchiy et Barby, Panu na Ravensztynie z Bożey Opatrznosci y Łaski My Piotr Pierwszy Imperator Samowładca całey Rusi Moskiewski, Kijowski, Włodzimierski, Nowogrodzki, Car Kazanski, Car Astrachanski

Car

Car Siebierski, Pan Pskowski, y Wielki Xiąże Smolenski, Inflantski, Korelski, Twerski, Juhorski, Permski, Wiatski, Batharski y innych Pan y Wielki Xiąże Nowego grodu Nizawskiey Ziemi, Czernikowski, Razayski, Rostowski, Jarostawski, Biało Ozierski, Udorskiey, Obdorskiey, Kondynskiey y całey Siewierskiey strony Więtowładny Pan y Perskiey Ziemi, Kartalinskich y Gruzynskich Carow y Kabardynskiey Ziemi Czerkaskich y Horskich Xiążąt y innych Następca Pan y Rządca Bratu Naszemu Nayjasnieyszemu y Naypotężnieyszemu utsupra etc. Waszey Krolew. Msci Nasze Braterskie mile pozdrowienie, Waszey Kr. Msci. My w odprawioney Naszey Przyiacielsko Braterskiey Expedycyi Dnia 2. Maja 1722. Roku jednostaynie doniesliśmy jakie nieprzestanne y wielkie przesładowania Greco Ruskiey Religii Kraiom Monasterom y Cerkwiom y w nich znayduiącym się tego Zakonu Duchownym y Swieckim Obywatelom dzieią się, że Cerkwie Monastery y całe Biskupstwa z przymusu na vnią nawracaią się, y onego Greckiego wyznania Obywatelow swoich dobrze ufundowanych Praw, wolnosci y zwyczaiow, niewinnie bez żadney racyi wewszytkim odstępuią. A poniewaz takze y inne Dissidenci w Panstwach Waszey Krol. Msci y Rzpltey takimze oppressyom podlegaią, y takie zarowno przesładowania z tymi Greco Ruskiego Zakonu Obywatelami cierpią y ponoszą, y My niemniey za nich zastempowac siebie winnych znayduiemy, dla tego złotych tym Dissidentom czyniących krzywdach

aggrawaiących y prześladowaniach W. Kr Mći
przez rezyduiącego przy Dworze Ministra Na-
szego należyte przełożenie uczynić, y o nie odwło-
czne y sprawiedliwe poprawienie wszytkiego tego
od czasu do czasu prosić y domowić się kazaliśmy.
My zas po sprawiedliwości przyczynie mamy nadzie-
ię, że te Nasze Przyiacielskie Sąsiedzkie gorliwe
przełożenie, należyty y pożądany skutek odbierze,
W Kr Mći y Rzpltey takie ukontentowanie uczynio-
ne będą, aby te Greckiego y Protestantskiego wyzna-
nia Obywatele przy swoich Kościołach Monasterach
nacyach y przy wszytkich swoich dobrze ufundo-
wanych Prawach y zwyczajach od wszelkiego bez
prawnego naruszenia y krzywdy odtąd między Nami
y W Kr Mcią y Rzpltą znayduiące się zaszczycone y
dotrzymane bydz mogły. A poniewaz to do tego cza-
su zwielkim Naszym żalem przychodziło, y tę oppressyą
y prześladowania nietylko nieprzestaią, ale jeszcze
zczasu do czasu gorsze dzieią się, y tych biednych
Ludzi ostatnie zruinowanie nad ich głowami juz
się wynosi, dlatego My niemozemy onych opuścić
jeno Nasze otych przeciw Prawom czyniących po
pędliwych prześladowaniach W Kr Mći uczy-
nione Instancye, gorliwym y usilnym zwyczajem
przez to powtórzyć to naybardziey, poniewaz
Zawarty w Roku 1686. w Warszawie Traktat
onych prześladowania y pretext wzapomnie-
nie y exkluzaycą bierze y wykładasię W. Kr Mći
ze ten Traktat pod Naszą Medyacyą y gwaran-
43 cyą uczyniony, y co wystąpiono, My nigdy odstą-
pić niemożemy, żeby onych takie wykładania u-
czynione było, któreby tym niewinnym ludziom z
krzywdą

krzywdą y urazą było, y onych wszystkich swo-
ich Praw zdawna maiących fundamentalnemi
ułozeniami Rzpltey y wiecznym między Nami y
WKr Mcią y Rzpltą znayduiącym się Traktatem
potwierdzonych wolnosci y prerogatyw we wszystkim
oddalic mogło. Naybardziey My Summienicm swoim
przyciśnionych siebie znayduiem, onych przytym
swoich dobrze ufundowanych Prawach, zaszczycac
utrzymywac y wspomagac. Jakoz My wtym Inter-
cyą WKr Mci y Rzpltey naypilniey prosim naybar-
dziey niedopuszczac, aby te jako Naszego Greckiego
tak Protestantskiego wyznania Obywatele przesla-
dowaniu y aggrawowaniu niektorych Partykular-
nych osob niebyli podlegli y na Nastempuiącym
Seymie takie pomiarkowanie wzieli, aby oni przy
tych swoich Prawach y zwyczajach wprzod spokoy-
nie zostawieni, y wtym ni od kogo by niiakiego
uciśnienia, krzywdy y przesladowania ponosic wię-
cey niebyli przymuszani, My tylko naybardziey
spodziewamysię, ze ta nayusilnieysza prozba
y sprawiedliwe zadanie od WKr Mci y Rzpltey
należyty rozsądek wezmie, poniewaz spodzie-
wamy się, ze WKr Mci samemu nie bez wiado-
mosci, ze inne rozne wysokie Protestantskie
Panstwa za tych Dyssidentow mocno uymuią się
y interessuią, y przedłużenie tych przesladowan nie
inaczey jako ku większym Nieprzyiaznym mieżna-
skom przyczynę y powod podawac mogą, Przytym
zadamy My WKr Mci od Naywyzszego Boga
dobrego Zdrowia y szczęsliwego Panowania. Dan
w Sankt Peterburgu d. 6. Augusta 1724. Pa-
nowania Naszego 43. Roku. WKr Mci
szczyro życzliwy Brat Przyiaciel y Sąsiad Piotr

Graf Golowkin

Punkta przez J.O. Xcia Jmci Bazylego Dołhorukiego Posła na konferencyi podane y czytane d. 29. 9bris.

Ponieważ w konferencyi która naznaczona 16ta praesentis s. v. JO. Xże Jmć Prymas z JchmPanami Senatorami Ministrami y z inszemi JchmPami dotyczące konferencyi naznaczonemi chcieli od Nas wiedzieć z jakiemi stanęliśmy Propozycjami z strony JCo Imperatorskiego Wielicżeństwa Pano Miłoścżo do JCo Kr Mći y Rzeczypltey, któresmy ustnie Jaśnie Oświeconym Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym JchmPanom Senatorom y Ministrom Status doniesli, te od Nas wysłuchawszy obligowali, żebyśmy ie in scripto podali dlatego wyrażamy.

1mo

JCo Imperatorskie Wielicżeństwo P. N. Miłły rozkazał Nam JCo Krolewskie y Rzplta prosić żeby JCo Wielicżeństwu zezwolili dać tytuł Imperatora, który tytuł insze niektóre Potencye y Monarchowie z dawnych lat Antecessorom JCo Wielicżeństwa dawali, y teraz JCo Wielu daią. JCo Imperatorskie Wielicżeństwo P. N. Miły mocą dawney y nieodmienney z JCo Krolewskim Wielm y Rzpltą przyiazni, którey przyiazni JCo Imperatorskie Wielo z strony swoiey dostatecżne pokazał proby, dlaczego jest dobrey nadziei, że JCo Kr Wielo y Rzplta to uczynić zechce.

2do

JCo Imperatorskie Wielo wielekroć w Hramotach

motach do JK^o Krolew^o Wiel^a y przez Ministrow swoich uczynił requizycyę, y uskarżał się, ratione persekucyi Religii Greckiey w Prowincyach Polskich Poddanym Krolewskiego Wiel^a, przeciwko wszystkim Traktatom, a osobliwie Wiecznego Pokoju. Ze zas mocą wyrażonych obowiązkow y według samey słuszności trzeba było to zakazać, ile kiedy JK^o Imperatorskie Wielkiezestwo, lubo do tego nie iest obowiązany, przecież Wiary Katholickiey Ludziom pozwolił w Imperyi swoiey Kościoły budować y Nabożenstwo według obrządow Rzymskich odprawować. a zatym JK^o Imperatorskie Wiel^o nieodmiennej był nadziei, że te persekucye Religii Greckiey cale ustaną, ale nad spodziewanie JK^o Imperatorskiego Wiel^a dotego czasu zachodzą, ustawiczne y az groza wymowić od ludzi Religii Greckiey querimonie, że wyrazone persekucye nietylko nie ustaią, ale się coraz bardziey szyrzą, kiedy ludzie tey Religii y przez rozne oppressye do Unii przymuszaią, ktorzy zas niechcą prawdziwey odstąpić wiary, takim rozne uciemiężenia y krzywdy czynią, Cerkwie im odbieraią y do Unii przywracaią, a kiedy się skarzą na Trybunałach, żadney sprawiedliwości otrzymać nie mogą, do żadnych Urzędow y Dignitarstw, do ktorych przedtym byli dopuszczeni rowno tak jako Katholicy, nie dopuszczaią, szczegulnie dlatego że są Greckiey a nie Rzymskiey Religii. Wszystkie te y tym podobne persekucye y uciemiężenia przerażaią y są sensibilia JK^o Imperator^u Wiel^u, a naybardziey, że przeciwko słuszności y wszystkich Obowiązkow, y JK^o Imper^e Wiel^o jest tego zdania, że się to dzieie przeciwko własney woli JK^o Kr Mci y Rzpltey, intuitu partykularnych niektorych osob, ktorzy jedni

dla swego pożytku, drudzy zas, ut opinantur, spe vana gloriae nato się odważaią. JE^o Imper^a W^o P. N. Mił^ŁWy rozkazał Nam usilnie prosić JK^o Kr. Wiel. a y Rzpltą, żeby partykularnych Poddanych swoich od takich utrzymali perseku-cyi, y rozkazali im poprzestać aggrawować Cer-kwie Greckie na unią odebrane powrócili, Lu-dzie Confessyi Greckiey in libera conscientia spo-koynie zostawali, żeby w Wierze swoiey bez wszel-kich przeszkod żyć mogli.

3^tio

O krzywdach uczynionych Poddanych JE^o Imper^o Wiel^a, ktorzy mieszkaią blisko Granic Polskich y maią wielkie aggrawaycie od ludzi Nacyi Polskiey dostatecznie wiadomo JK^o Krolew Wiel^u y Rzpltey, pytał wielu in scripto y ustnie z Strony Jego Imperatorskiego Wieliczenstwa uczynionych skar-gach, aby to postanowiono, aby pro administran-da justitia zobustron posłali Commissarzow, y według tey umowy z Strony Imperatorskiego Wa naznaczeni Commissarze juz od Roku na Grani-cy actu się znayduią. Z Strony zas Krolewskiey Wiel^a y Rzpltey do tego czasu Commissarze nie-byli, Te zas krzywdy codzien się pomnażaią, y juz do tego przyszło, że Pograniczni Obywatele Pod-dani Rzpltey przeciwko Traktatom wiecznego Pokoiu przyiąwszy wielkie mnostwo Zbiegow, ktorzy uciekli z Zagranic Rossyiskich, y osa-dziwszy niemi wielkie Wsi, posyłaią z tych że samych Zbiegow za Granicę Rossyyską jednych namawiać ludzi, drugich dla rozboiow, y daią im na rozboy oręże, proch y kule, jako zła-

pani

pani, a niektorzy y wydani z Zagranicy Polskiey
ludzie sami powiadaią, mianuiąc tych ktorzy im
oręze, proch, kule dawali. Ci Zboycy inter alia Ka-
zni JOo Imperator.o Wiela na drodze rozbili, y to co
rozbiiaiąc brali, piniądze y inne rzeczy odbierali
u nich Panowie ich Polscy. Takze Szlachcic nie
jaki Jurgilewski przyiechawszy na granicę Ros-
syiską y znalazszy na Zastawie trzech Rossyi-
skich Zołnierzow, przez despekt bił kanczuka-
mi, oprocz tych wyrazonych wiele inszych cię-
szkich krzywd ponoszą, ktore wyrazić niepodobna
dlatego in scripto podane będą. Takie akcye Pod-
danych Rzpltey na dishonor y nieznośną ruinę
Poddanych JOo Imperatorsk.o Wiela znieść y cierpieć
JOo Imperatorskie Wo niemoze, y dlatego rozka-
zał Nam prosić usilnie JKo Krolewskie Wielo o nie
odwłoczną sprawiedliwość, zeby przez uznanie
Kommissarzow z obustron takie krzywdy uznane
były, y należyta nastąpiła satisfakcya, takze aby
surowie zakazano było, zeby Poddanych JOo Imperat.
Wiela Zbiegow Poddani Rzpltey nieprzyimowali,
ktorych zas maią, zeby oddali, a iezeli kto z tych Zbie-
gow niektorych zaprowadził od Granicy wmieysca
oddalone, zeby takowych y z tamtąd odsyłał do Gra-
nic Rossyiskich y oddawał tam Administrato
rom Rossyiskim albo Commissarzom, ktorzy dla
czynienia sprawiedliwości naznaczeni, y mieszka-
ią na Granicy czekaiąc Polskich Commissarzow.

4to

Poniewaz niektorzy Monarchowie proszą JOo
Imperatorskie Wo intercessyą do JKo Krolewskie
Wiela y Rzpltey za Dissydentami Obywatelami
Polskiemi, zeby ucisnienia y aggrawacyi w Nabo-

zenstwach im nieczyniono, y zeby mogli miec liberum exercitium Religionis według obrzędow swoich vigore dawnych Praw, y mocą ostatniego Warszawskiego Traktatu, ktorego Traktatu był Guarantem JG.o Imperatorskie Wielicženstwo; Więc in virtute tey Gwarrancyi JG.o Imperatorskie Wiel.o prosi JKrMci y Rzpltey, zeby wyrazani Dissidenci in Religione Christiana od wszelkich aggrawacyi wolni byli, y według Prawa Panstwa tego in omni foro ukrzywdzeni sprawiedliwosc y satisfakcyą otrzymywac mogli

5-to

Tak wiele razy JG.o Imperatorskie W.o prosił JKrMci zeby mocą pomienionego wiecznego Pokoju rozkazał wydac JG.o Imperatorskiemu Wiel.u Zdraycę Kozaka Nachimowskiego, ktory razem z Mazepą zdradził, wtenczas kiedy społnie Woyna przeciwko Koronie Szwedzkiey prowadzona była, ale ta prozba JG.o Imperatorskie W.o dotąd zadnego niema skutku, kiedy ten Zdrayca niejest oddany, a wprzeszłym 1722 Roku za usilną requizycyą Ministra JG.o Imperatorskiego W.a wniesiono y mowiono, jakoby ten Zdrayca nie był Poddany JG.o Imperatorski Wielicženstwa. Taki Respons JG.o Imperatorskie W.o przyiął z wielkim podziwieniem, ze tego Zdraycę, ktory się rodził na Ukrainie pod Władzą JG.o Imperatorski W.a, udaią jakoby niebył Poddanym JG.o Imperator.o W.a, na tyzekonferencyi z Strony JG.o Krolewski Wiel.a y to mowiono ze ten Zdrayca przysłany tu od Baszy Chocimskiego JG.o Imperators.u W.u jest dobrze wiadomo ze ten Zdrayca nie raz był posłany od Krajow Tureckich dla fomentowania Porty przeciwko JG.o Imperatorsk W.u ale Turcy widząc ze ten Zdrayca bez naymnieyszych fundamentow jakie propozycye czyni, y Portha niechcąc naruszyc Pokoju z JG.o Imperator. W.a tego Zdraycę Baszy Chocimskiemu zaWartą y z Panstw

swoich

swoich do Polski relegowac zlecita, a tak z Listem od tego Baszy do JmPana Krakowskiego odesłano wktorym wyrazono, iz jezeliby się ten Zdrayca wPanstwie Tureckim napotym miał pokazac, to Pasza Chocimski każę szyię uciąc, zato ze jezdząc fomentuie ich Narod, y tamze ten Zdrayca został się, u JmP.a Krakowskiego Hetm.a WK.o. JC.o Jmp.e W.o rozkazał Nam JC.o Krolew.e W.o y Rzpltą prosic, zeby tego Zdraycę oddac rozkazali mocą namienionego Traktatu, będąc pewney nadzeie, ze JC.o Krolewskie W.o y Rzplta zadney wtym trudnosci czynic nie będzie, gdyz by było przeciwko Traktatom bez naymnieyszego awantazu Rzpltey dlatego JC.o Imperatorskie Wiel.o rozkazał Nam usilnie JKr Wiel.o y Rzpltę o oddanie tego Zdraycę prosic,

Xiąże Bazyli Dołhoruki
Xiąze Sierhey Dołhoruki

w Warszawie
d. 18. 9bris 1722.

Punkta od JC.o Kr Msci y całey Rzpltey Traktatem między JC.o Kr Mścią y Rzpltą a JC.o Carskim Wielkim Xięstwem zawartym stwierdzone, tudziesz pretensye nie raz na Conferencyach z Ministrami JC.o Wa przy Boku Jego proponowane przez rozne Ablegacye poparte y przez Poselstwa Pełnomocne ponowione a obietnicami y deklaracyami JC.o Carsk.o Wa assekurowane, ze skutku niewzięły swego, teraz Xiąz Jmci Dołhorukiemu Pełnomocnemu

Ministrowi na Conferencyi przez Delegatow Constytucyą ostatniego Seymu naznaczonych dla otrzymania zupełney satisfakcyi podane w Warszawie.

A Naprzod. O Restitucyą nieodwłoczną Rygi y Inflant według Traktatu Kolligackiego tot vinculis umowionego y utwierdzonego.

2do O uwolnienie Kurlandyi y Semigallii, y przywrocenie oney ad antiquum Statum Dominio Rzpltey

3tio Xiężna Jeymć Kurlandzka, aby od Szlachty Dobr nienabywała przez żadne wlewki.

4to Żeby wspokoyney Possessyi Miast, jako to Czechryna, Kaniowa, Tretimirowa, Moszny, Sokolnice, Czerkasow, Ryskowa, Borowicy, Wyrodkowa, Pruziny, Krylowa, Gryna y innych żadney niebyło od Ludzi Cara Jmći przeszkody.

5to Satisfakcya Woysku Oboyga Narodow, przez obligacyą w Traktacie Kolligackim assekurowana, y tak wiele obietnicami deklarowana względem zapłacenia Millionow, aby w samym skutku była.

6to Armat restitucya ponieważ do Korony żadna według Relacyi Wo Jmći Pana Starosty Brasławskiego niestała się, a do Xięstwa Litewskiego niezupełna według ukazow Cara Jmći nastąpiła, tedy aby powtornemi ukazami JOo Jasnie Wielmo według Regestrow Koron y Wo Xa Litto Artilleryi y innych partykularnych

pretendentow

pretendentow zupełnie do skutku przyszła.

7mo. Niewolnicy lub jakimkolwiek sposobem zatrzymani, ktorzy jeszcze z Polskiey y W. X. Litt. w Panstwach JCo Cesar. Wa znayduią się, tudziesz ci, co dobrowolnie tam zaszli, a do Oyczyzny powrocić pragną, żeby pierwsi uwolnieni, y Paszportami rowno z drugiemi obwarowani powrocić mogli, takze aby surowe Ukazy wypadły, były, żeby generalnie wszyscy Poddani Carskiey Mci nikogo z Polskich y Litewskich Ludzi przy sobie y w Domach swoich niezatrzymywały.

8vo Pod bytnosc JKrMci P. N. M. kilk. lat temu teraz cztery, Kozak niejaki Hercyk z własney Gospody przy Marywilu przez ludzi Xcia Jmci Dołhorukiego inwestygowany, wzięty, gwałtownie bez zadney doniesienia racyi, na requizycye kilkokrotne J.Wo Jmci Pana Marszałka W. Kor. niewypuszczony, owszem trzy Miesięcy w Więzieniu trzymany, a potym okuty w kaydany przy konwoiu Czterdziestu Zołnierzy Moskiewskich do Rygi prowadzony, przeciwko Prawu, osobliwie pod bokiem JKrMci bespieczenstwa, aby był uwolniony.

9no. Zabranie Intrat tak wiele lat z Połonnego y innych Dobr J.W. Jmci Podkomorzego Koronnego Skarbcow, y innych Mobilium, aby nagrodzone były, tudziesz pretensye J.W. Jmci Potockiego na ten czas Strażnika Koronnego, a teraz Woiewody Bełzkiego, aby także akkomodowana była, oraz zrabowania Kosciola w Christiampolu y zabranie roznych sreber y apparatow Kosciel-

nych na kilkadziesiąt Tysięcy, żeby nagrodzone były.

10mo Ponieważ Grunta Wo niegdy JmP Zawiszy Staroscie Minskiemu na trzy mile od Pułku Starodubowskiego do Wsi Bohusonow y do Dobr Czerckow Kijowskich na mil trzy zabrano, żeby Sukcessorom tegoż WoJmPa Starosty Minskiego wrocono.

11mo Przy Ewakuacyi Ukrainy w Traktacie z Portą Ludzi z Żonami, dziecmi y dobytkiem za Dniepr zagnanych, aby wolno ze wszytkim wypuszczono, także wszytkich Poddanych z Dobr tak Koronnych jako y WoXaLitto y przyległych Prowincyi, aby uwolniono, y regressow nietamowano.

12mo Przewozow na Dnieprze w brzegu Polskim wszędzie a osobliwie pod Tretimirowem Ryszczowem y Czerkasami, aby nie zabraniano.

13o. Prowiendy y inne potrzebne rzeczy tak z Litwy na Ukrainę, jako z Ukrainy do Litwy Dnieprem idące, aby przy pokazanych Attestacyach niebyły tamowane.

14to Dobr y maiętnosci w Woiewodztwie Kijowskim, aby kupowac, na Zastaw dawac, y arendowac Poddanym swoim Car Jmć zakazał.

15to Roku 1710. w Brasławskim Powiecie w maiętnosci Zacinowie JmPa Jana Platera Woyskiego Jnflantskiego Kommendy Generała Baura, Kałmucy y Kozacy naypadszy fundi-tus zrabowali, ludzi tameczny(c)h męcząc, y oczy piekąc, aby wszytkie Deposita ponaydowac mogli, ktory w Domu swoim kładzie sobie sub ju-

ramento

ramento przez Ludzi Cara Jmci więcey Sta Tysięcy Tynfow szkody mia y satisfakcyi requirit. Tegoz Brat rodzony Piotr Plater przy Regimencie pieszym JmćPa Generała Artilleryi W. X. Litt. Boscha za Kadeta będący wzięty jest z ludzmi tegoz Regimentu przy poddaniu się Bychowa do więzienia przez ludzie Cara Jmci, ten gdzie jest zaprowadzony y iezli zyie niemogąc mieć zadney wiadomości, uprasza pomieniony, aby onim opyt uczyniono w Panstwach JG. Carsk. Wiel., y iezli zyie uwolniono, y do Kommissarzow Rzpltey odesłano, o co y Stany Rzpltey instant.

26.to Mobilia ktore po smierci Nieboszczyka JmX.a Arcybiskupa Lwowskiego w Panstwach Cara Jmci zostały, aby Sukcessorom Jego wydane były. Także y pieniędzy kilkanascie tysięcy, ktore Nieboszczyk JmPan Podkomorzy Łomzynski Brat Jego wydał Sukcessorom, wrocone były.

27.mo Maiętnosc Harbikow z gruntami Wasilkowskiemi granicząca, poniewaz nullo Jure do Panstw Cara Jmci jest przyłączona, aby była do Korony (: iak Granice pokazuią :) przywrocona

28.vo Differencya między Czerncami Monastyra Międzyhorskiego o Młyny na rzece Irpin, ktore należy do Klucza Kozarzowickiego JchmPanow Szczukow, aby uspokoiona była.

29.no JmP. Brygadyer Balk wyciągnął od miasta Elbląga pod czas Kommendy tam swoiey na zapłatę szesciu Tysięcy płaszczow dla Woyska Cara Jmci pewną summę, ktorą assekurował

się Zmieniem Monarchy swego zapłacić, czego
że nie uczynił, więc żeby była w tym satisfakcya
Miastu Elblągowi.

20.mo Kilkadziesiąt Wsi od Powiatu Rzeczyckie-
go oderwane, a według Pakt Andruszewskich
do tegoż Powiatu należące, aby były przywrócone.

21.mo Rozboynikow przy Granicach osobliwie
w Woiewodztwie Mścisławskim, aby było poskro-
mienie.

22.do Commercia jako antiquitus bywały, tak
y teraz aby wolne były.

23.tio Poniewaz to jest publicum w całym Xię-
stwie Litewskim jako niegdy Jmć. Pan Antoni
Tyzenhauz Woyski Wileński Starosta Inflan-
ski Septuagenarius przez Partyą Kozacką
w kommendzie na ten czas Xiążąt Repnina y
Galliczyna będącą przy zabraniu Substancyi na
kilkadziesiąt tysięcy w Domu własnym nielud-
nie tyrańsko zamęczony y na rożnie upieczony
życia dokonczył, aby pro tam enormi crimine
Patratores onegoż słuszną karę odnieśli y zra-
bowana Substancya Successoribus aby była wro-
cona.

24.to Miasto Thorun Woysku J.K.o Carskiego
Wiel.a przechodzącemu Roku 1712 pozyczy-
ło dwadziescia Tysięcy Korcy Żyta przy realney
obligacyi Xcia Jmci Galliczyna, iż jako nayprę-
dzey miało bydz zapłacone, Co że do tych czas
non subsecutum, żeby realną satisfactią mieć
mogło.

25.to

25to Miasto Gdansk tak wielkie summy zapłaciło y inne szkody przez Kapitana Wilboke poniosło, aby swoią satisfactią we wszelkich pretensyach mieć mogło.

26to Jmć P. Mikołay Thomasz Bildziukiewicz Podkomorzy Parnawski z Fortecy Bychowskiey post capitulationem juramento firmatam naprzod do Baturyna, potym na Stolicę zaprowadzony, y tam ex tota suppellectili, jako y w gotowiznie, tak y w munimentach do fortuny należących przeszło dwakroć sto tysięcy talarow bitych wyzuty, nakoniec w kożuchu wypuszczony, aby miał tak wielkich szkod nagrodę.

27mo Kupcow każdego Stanu handluiących ludzi W. X. Litt. idących z Zagranice, tak na samę Moskwę, jako y na Ukrainę strictissime z wielkim zatrudnieniem rewiduią, nie puszczaiąc ztąd z pieniędzmi Moskiewskiemi, jeno srebrną albo złotą monetą, a za czas powracaiących z Zagranicy powtornie rewiduią ściśle, y jeżeli niekupiąc Towaru, Nasi z pieniędzmi powracaią kupcy, odbieraią monetę dobrą srebrną y złotą, a daią kopiki, aby odtąd tego niebyło.

28vo Ponieważ zagraniczni Kupcy Moskiewscy pod Protekcyą Kiecia Jmci Mężyka lub Urzędnikow Jego rożne Towary y futra naprzod do Orszy, ztamtąd na całe Xięstwo Litewskie wywożą, aby to in futurum zakazane było, requiritur.

29no Obrana sobie Rezydencya juz to od

dwoch lat w Mieście JKr Mći Mohilewie [titulo:] Grafa Rodakowskiego impracticabo exemplo, ktory niewiemy za jakim Instrumentem assumpsit formam et nomen JK^o Carsk^o Wiel^a bydz Commissarzem, causat u Nas rozne reflexye, ile gdy se impliciat negotijs spiritualibus et interturbat pacem między Duchowienstwem Naszym y Dissunitami w Ruskich Woiewodztwach y Powiatach WoX Litt^o, a przez Oneigo opaczne y falszywe relacye może JK^o Carskie Wiel^o irritari, dlatego instamus, aby takowy Rezydent dobrey harmonij diriment [:jezeli za wolą JK^o Carskie W^a commoratur:] mogł revocari et amoveri, ponieważ non constat Nam y nigdy in anterius niepraktykowało się, aby takowi tenaces Commissary in Ditionibus permanere mieli, eo minus se immiscere in negotia Spiritualia jakowe napotym przynosci involucye ac perplexitates

30mo Nieznośna krzywda y szkoda poniesiona przez Jmć^a Werdena Generała Woyska JK^o Carsk^o Wiel^a uczyniona w Roku 1704. dnia 27. Februa[rii] przez zabranie na dobrowolney drodze w Mieście Lepku nazwanym w Powiecie Orszanskim leżącym Piękki Wozow dwieście trzydzieści y pięc, ktorey na każdym wozie było po kierkowcow trzy, ktora piękka zaprowadzona wprzody do Potocka, za Kommendy Generała Gorbowa, a potym do Zagranicznego Miasta nazwanego Opoczka JK^o Carskiego W^a y poszła in usum robionych Okrętow, samey tedy Piękki było Berkowcow siedmset pięc, z wszelkim przybiorem y prowiantem, za wsię dyskretnie

kładnie

Stadnie z konmi, faniami cena lub więcey kosztowało Dziesięć Tysięcy Talarow, gdyż się przy naięciu fur płacił za każdego konia po talerow naymniey dziesięć, bo były y po 20 talarow, w nonjure belli factum, bo JmPan Mirski Marszałek Brasławski niebył do żadney na ow czas Woysk obligowany assekuracyi, ani też do Rygi ten prowadzony był towar, ale na Port Krolewiecki do Wibicy od Dubłu, ktory o mil kilka impetuose przez wyż specifikowanego JmPa Graffa do rzeczoney Fortecy Opoczki zaprowadzona, z zabraniem y odbiciem ludzi Wozow, koni, towarow ypszelkiey ruchomości, zaco et de ipsa justitia desideratur satisfactio.

31.mo Pułk pod Wasilkowem stoiący pod Kommendą Czosnyka na Naszych Gruntach straże trzymaią, y o mil kilka mało nie nad samą Prepelichą Mogiłą siana koszą, aby zaraz surowy mieli.

32.do Do Chawstowa należącą Wioskę Plisechą nazwaną, do Wasilkowa przyłączyli, ata Wioś do Biskupstwa Kijowskiego należy, aby przywrocona była.

33.tio Dobra Firlejowskie w Naszey Granicy jeszcze za Buntow Kozackich przywłaszczywszy dotąd trzymaią Wsi pięć Ormanowskę, Perchowkę, Mohilejowkę, Derenesnę, Obuchow, aby oddane były

34.to Grunta do Trypola quondam należące ale daley na pięć mil od Kijowa będące niesłusznie sobie przywłaszczaią, y te aby przywrocone były.

35.to JmPan Generał Ropp w służbie Cara Jmci będąc

dąc przeciwko Prawom Naszym Dobra Chodorow nabył, y Podstarościch Moskwę trzymaiąc, Szlachcie w Granicach krzywdę czyni, y niechce się w Sądach Naszych sądzic, aby z Possessyi w Sądzie należytym sprawował się.

36to W Kyowie y Pereasławiu nawet innych Horodach Pogranicznych JchmćPP. Commendanci Towarow rożnych a osobliwie Wołow Zgonnych nieprzepuszczaią, aż się im opłacać muszą, aby sprawiedliwość zachowana była.

37mo Archiva WXa Litto na Stolice będące, także Xięgi Ziemskie Kijowskie y inne dotąd w Kyowie w Cerkwie założenia Świętey Zofiy zatrzymane, y innych mieyscach ad saepissimas requisitiones nie wydane, także Armaty w Bychowie, Olyce, Dorhostajach, Tykocinie, Klecku, Lachowiczach, Słucku y Birżach, tudzież w Horoszkach Czterdziesiu, w Dubnie y Brodach y w Białey Cerkwi, ktore deklarowane oddać, aby oddane nieodwłocznie były

38vo Tanski wstępuiąc z Białey Cerkwi, ludzi Gospodarzow na sześć tysięcy wziąwszy od Fastowa z całey Ukrainy za Dniepr zagarnął, aby wolno ze wszystkim wypuszczeni byli.

39no JmX Episkop Pereasławski do Popow Naszego Kraju interessowac się usiłuie y kommissarzow wyprawuie, oczym sonat List od Woiewodztwa Bracławskiego pisany, aby zaniechał odtąd.

40mo Roku 1723. primis Augusti WuJmPanu Janowi Lendorffowi Starościc Mścisławskiemu Gruntu w Woiewodztwie Mścisławskim za Rzeką Sożem od maiętności Zasiela na trzy mile y

trzy

trzy Wsi z Poddanemi osiadłymi per potentiam ludzi Garnizonu Smolenskiego zabrali, Starodawną Granicę w Traktatach opisaną zruinowali, a nową uczynili, przywłaszczywszy ten grunt y poddanych od głos daią, że y więcey zabierać maią, aby przywrócony był.

41.mo Tegoż Roku JmCi Kuminskiemu simili modo w Wdztwie Mścisławskim za rzeką Sożem od maiętności Jego Kamien groda violenter gruntu na milę zabrali, granicę starą zruinowali, y ten aby do własności wrócił się.

42.do W tymże Roku wyż specyfikowanym Obywatelom Woiewództwa Mścisławskiego za rzeką Sożem takoż od Granicy Moskiewskiey to jest Paszkowskim, Korolskim, Chalcowskim y innym od maiętności Czachowa Giedroyc, Szymka, Karpowicz, Lichodziejowski, y inni z Poddanemi Garnizonu Smolenskiego ludzmi violenti modo starodawne granice zepsowawszy, gruntu więcey niżeli na milę zabrali, aby był oddany.

43.o Warty Garnizonu Smolenskiego na granicy stoiące pod Commendą JmCi Ciolisżkowa Pułkownika nieznośnie aggrawuią, ludziom Naszym na Pograniczu mieszkaiącym krzywdy czynią, przez ustawne grabieże y uciązenia, jakoż na Pograniczu w Mścisławskim Wdztwie JeyMściPani Czubowskiey nieznośną uczynili krzywdę, JmCi Kurosz Kapitan Kommendy JmCi Celiszkowa, ktory jeszcze przedtym najeżdzaiący na maiętność Pieczerską poddanych kilku zabił na śmierć, a kilku pokaleczył, Młyn funditus zruinował, konie, bydło y inne ruchomości rabunkiem pobrał, teraz zas

noviter maiąc Kommendę nad Wartą Zagranicy stoiącą, ustawnie z Dragonami na tę maiętność naieżdża, rabuie, ludzi zabijać, strzelać każe, Żyda y Poddanych kilku wziąwszy, trzymuie na granicy pod Wartą, umorzył, od głos jeszcze daie, że ma wioski zaieżdżać; aby sprawiedliwość w tych krzywdach, y zakaz surowy nastąpił.

44.° W Miasteczku Tatarskim w Wdztwie Mścisławskim o pół mili od Granicy Mieszczanie Michnowscy z dodanemi z Garnizonu Smoleńskiego Dragonami naiechawszy Szlachcica Szuchara gwałtem wzięli, y do Smoleńska ad carceres zaprowadziwszy dotąd trzymaią, quod maximum, czyniąc na dishonor Szlachecki, kilka razy tego umetowali aby przy satisfakcyi przyzwoitey był uwolniony.

45.to y ten Punkt wszystkich Obywatelów Koronnych y W. X. Litt.o serca przerazić może, że ludzie JJo Carsk.o Wel.a Garnizonu Smoleńskiego od Wielkich Łuk y od Toropca y od inszych miast Zagranicznych na Maiętności, Domy y Wioski Pańskie y Szlacheckie na Pograniczu będące naieżdżaią, armata manu y violenter od lat kilkudziesiąt kilkunastu y kilku u nas mieszkaiących zabieraią, naybardziey w Woiewodztwie Połockim, w Trakcie Newelskim y Siebieżkim, y w Woiewodztwie Witebskim, nie uważaiąc na Pakta zaprzysiężone, aby zakaz nastąpił surowy, naybardziey Żołnierzom na Zastawach stoiącym y w Garnizonach będącym.

46.to Aby Woyska będące na consistencyi w Xięstwie Kurlandzkim y Semigalskim JJo Carskiego Wa ustąpiły, ponieważ od tegoż Woyska krzywdy wielkie dzieią się Powiatom Xięstwa Kurlandzkiego

zkiego y Semigalskiego do Prowincyi WXa Litt. należącym cum detrimento Reipublicae.

47mo Że JmPan Adam Kosciuszko Oberburgraff y Naywyzszy Consiliarz Xięstwa Kurlandzkiego Rodowity Szlachcic Korony Polskiey y WXa Litt. niesłychany przykład nie popełniwszy zadnego excessu, sequestrowany przez dwie lecie niemal scisle był na Moskwie chowany, aby napotym tak jemu jako y le mu zkolewiele z Ludzi Rzpltey podobne niedziały się bezprawia.

W tych tedy Punktach y pretensyach tym predszey y rzetelnieyszey y sprawiedliwszey JKo Kr Mci y Rzplta od JKo Carskie Wielicenstwa przez Pełnomocnego Ministra potrzebuie y spodziewa się satisfakcyi, ponieważ tak wiele krzywd poniosła przez zabranych ludzi, dezolacyą Krajow, palenie y dewastacyą przez Nieprzyiaciela, ktorego JKrMci y Rzplta ztak wielką swoią szkodą y krzywdą, kiedy JKo Carskie Wo niemaiąc zadnego prawie in oppositionem Nieprzyiaciela, Kray Szwedzki woyiuiąc Fortece y Prowincye brał y zawoiowywał.

A na ostatek Woyska JKo Carskiego Wa w Kray Korony y WXa Litt. przyszedszy tak wiele millionow w gotowiznie y Prowiantach wyciągnęły, a choć iuz Nieprzyiaciela niebyło, pod pretextem przechodow w Panstwach JKrMci y Rzpltey rozkładaiąc się y rozkwaterowaiąc Contrybucye brały y wyciągały, y trakty rozne przez cały Polskę obracaiąc ostatnią ruinę przyniosły.

Recredentiales od JKo Kr. Mści do Cara Jmi Xciu Bazylemu Dołhorukiemu dane.

August Wtory etc.

Wdzięczne Nam jest wielce ponowienie przyjaźni W. Carskiey Wiel.a przez Wielmożnego Xcia Wasila Dołhorukiego Pełnomocnego Ministra Naszego Car.o W.a uczynione, który gdy Nam doskonałą w sprawach y negocyacyach publicznych roztropnością y experyencyą reprezentował desideria W. Car.o W.a, jakośmy go przychylnym słuchali uchem, tak dla tym tatwieyszego wszelkich Interessow z obopolnym ukontentowaniem na przyszłey da Bog reassumpcyi limitowanego Seymu albo mo[d]owania, żądamy usilnie, aby W. Car. W. na exponowane od Nas y Rzpltey temuż Pełnomocnemu W. Car.o W.a Ministrowi pretensye y expostulacye, pomyślną dać rezolucyą, a przerzeczonego godnego Ministra swego partykularnym prosequi raczył respektem. Dobrego zatym Zdrowia y jako naygruntownieyszych sukcessow W. Car. Wiel. życzemy. Dan w Warszawie Dnia XIV. Mca Decembra Roku Pańs.o MDCCXXIV. Panowania Naszego XXVIII. Roku.

Respons od JKo Krolewskiey Mści na List Cara Jmci.

August Wtory etc.

Jakosmy się nietylko wresponsie na dawniey-
szy List Wasz° Car° W^a dnia 26. Septembra
Roku 1722. danym, y na teraznieyszey zwoli
Naszey z Pełnomocnemi Ministrami W^{o} C. W^a
a deputowanemi per Legem publicam, mianey
konferencyi oswiadczyli, y wielą dowodow objasni-
li, ze z Strony Naszey nic nieopusciliśmy do ugrun-
towania, utrzymania, y pomnożenia Stateczney
z W^{o} C. W^m y Nami przyiazni y oddalenia wszel-
kich, ktoreby ią alterowac bynamniey mieli oka-
zyi, tak zadosyc czyniąc stwierdzonym jurejū-
rando dawnieyszych y swiezszych Traktatow
y Sojuszow obowiązkom, tegosmy zawsze z pilno-
scią przestrzegali, aby cokolwiek jest wnich
przerzeczono, sacrosancte od Nas y Poddanych Na-
szych zachowano było, y dlatego w zachodzących od
Duchowienstwa y ludzi Religiy Grecko-Ruskiey
Skargach, a osoblivie odebrania Cerkwi Pinskiey
nieodwłoczną administrowaliśmy sprawiedliwosc,
kiedy wprzod Glejtem Naszym Pobożnych Ihume-
now Czernców Pinskich ubespieczywszy y krzywdy
swoiey ordynaryjną Prawa drogą w Sądach Na-
szych dochodzic pozwoliwszy, onych za Dekretem
Naszym do spokoynych possessyi tychze Cerkwi
przywrociliśmy, ani odtąd niemieliśmy zadney
wiadomosci ojakichkolwiek ludzi wspomnioney
Religiy persekucyach, o ktorych z niemałym zadu-
mieniem Naszym wostatnim Liscie W^o Car^o Wiel^a
czytamy querimonią, y łatwo się tego domy-
slamy, ze złosliwi y zazdrozni dobrey harmoniy

między

między Nami ludzie na pomieszanie oney tako-
we z prawdą nie zgadzaiące się rozsiewać muszą
wieści. Cosię zas tknie Dissidentow y tym za-
dnego przesladowania y bezprawia czynić nie do-
puszczamy, y tę ktorą im od Antecessorow Na-
szych y Nas samych w Panstwach Naszych pozwolo-
na tollerantia, statecznie utrzymuiemy, ani się
w niczym Traktatowi Warszawskiemu Anni 1717.
nie ubliza, y owszem go wszelkim usiłowaniem
Naszym manutenemus, iawnie im w tym punkcie
dobroc y łaskawosc Naszę skutkiem samym poka-
zuiąc, że lubo ciż Dissidenci zapominaiąc Dobro-
dzieystw Rzpltey, abutuntur onymi, przez zakaza-
ne tak przerzeczonym Traktatowym Prawem, iako
y dawnieyszemi cum externis partykularnym oso-
bom korrespondencye, y szukanie roznych Protekcyi
na wzruszenie tranquillitatis publicae, przecięz
to dotąd w nadzieię poprawy dissimuluiemy, cho-
ciaz wszytkich Narodow Prawa podobne contra
Statum attentata surowo karać każą. Oczym
gdy tak W.e Car.e W.o iako y inne, ktoreby się za
pomienionymi Dissydentami interessować miały
potencye, informowane doskonale będą, spodzie-
wamy się, że W.e Car.e W.o wysokim y wielkim roz-
sądkiem swoim przyznasz, że nie będzie żadney
przyczyny do naymnieyszego przyiazni naruszenia,
ktora aby tym bardziey między W.m Car.m W.m a Na-
mi y Rzpltą zmocnić się y na wieczne czasy
ugruntować mogła, żądamy usilnie, abyś W.e
Car.e W.o ufundowane na dawnieyszych y swież-
szych Traktatach y Sojuszach, y nie tylko tak
miała W.e Car.e W.o assekuracyi, ale et sacro ju-
ramenti nexu stwierdzone, a dotąd w samey tylko

nadziei

nadziei zostaiącą Rzpltey pretensyę, y oney
Cane deklaracyę, do jakowey przedszego Słusznie
przyprowadzić raczysz. Pociągniesz przez to
WCar. WW. Nas y Rzpltą do wzajemney akkomo-
dowania desideriorum suorum łatwości y applika-
cyi. Pomnożysz uniwersalną sprawiedliwości
swoiey u całego Swiata estymacyą, kiedy Państwa
Nasze, które nieznośne Woyny ciężary, szkody
y nieszczęśliwości, dla nieprzełamaney spolnych z WW
Car WW interessow manutenencyi ponosiły, uczy-
nisz szczęścia swego uczestnikami, y w słusznych
ukontentuiesz expostulacyach. Co sobie po wspo-
mniałym WCarsko Wielkim sercu obiecuiąc, onemu
długoletniego zdrowia y szczęśliwego od Pana Bo-
ga życzemy powodzenia. Dan w Warszawie Dnia
13. Msca Xbris Roku Pańskiego 1724. Panowania
Naszego 28. Roku

Uniwersały do Pogra-niecznych

August Wtory etc.

Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym
wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym y Uro-
dzonym Starostom y ich Urzędom Grodzkim przy
Pograniczu Państw JKoMci Carskiey Wielkiey Jurisdykcyą
swoią maiącym, także Obywatelom na tym że
Pograniczu Dobra swoie maiącym, y tamże mieszka-
iącym Poddanym Naszym Uprzeymie y Wiernie Nam
miłym przy ofiarowaniu Łaski Naszey Krolewskiey
do wiadomości podajemy. Mamy tę Relacyą, ja-
koby na Pograniczu Państw Naszych przy granicy

Państwo

Panstw JEo Carskiᵒ Wielicenstwa Szlachta, Obywatele Dobra swe maiący, y tamze mieszkaiący krzywdy y rozne aggrawaye ludziom Poddanym JEo Carskiᵒ Wᵃ zdobrom ich w Sąsiedztwie będącym czynic, Zbiegow, ktorzy z Zagranic Rossyiskich uciekaią przyimowac, y nimi Wsie swoie osadzac, y ze tych samych osadzonych Zbiegow za Granicę Rossyiską posylac, y przez nich do ucieczki inn-ych, y do rozboiow namawiac, y na rozboy oręza prochu y kul oddawac, y inne bezprawia na tymze Pograniczu czynic mieli. Więc mieć chcemy po wszytkich Pogranicznych Obywatelach Poddanych Naszych, y onym rozkazuiemy, aby od wszelkich krzywd, aggrawaiey czynienia Zbiegow z Panstw JEo Carskᵒ Wielᵃ przyimowania, y onych odmawiania y od wszelakiego bezprawia poprzestali, y iezeli ktorzy maią po Dobrach swych Zbiegow z Panstw JEo Carskiᵒ Wᵃ, aby onych oddawali, y Officyalistom JEo Carskiᵒ Wᵃ na Granicy będącym odsylali, ani więcey zadnych napotym ludzi Ruskich nieodmawiali y Zbiegow nieprzyimowali, y tego przestrzegali, aby naymnieyszey okazyi do skargi o naruszenie bezpieczenstwa Sąsiedzkiego niebyło, a gdy skarga iaka z Zagranicza ow przyidzie, zeby Wielmozni y Vrodzeni Starostowie y ich Vrzędy nieodwłoczną sprawiedliwosc czynili, ile ze y drugiey strony podobnez sprawiedliwosci czynienie, gdyby ktoremu z Poddanych Naszych krzywda stac się miała przyobiecane iest, y nato naznaczeni są z strony JEo Carᵒ Wᵃ Kommissarze na Granicach Moskiewskich mieszkaiący. Ktory to Vniwersał to Vniwersał Nasz aby do wszytkich wiadomosci na Pogranicza mieszkaiących doysc mogł, czym prędzey on po Grodach

dach y Parafiach mieysćach Pogranicznych publikować zlecamy. Dan w Warszawie

Listy do Pogranicznych Starostow

August Wtory etc

Urodzeni y Wiernie Nam mili. Jakosmy Uniwersałem Naszym do Pogranicznych blisko Państw JKoMści Wiel. Obywatelow mieszkaiących Poddanych Naszych wydanym, wszelkich krzywd agrawacyi czynienia Poddanym JKoMści Wiel. y od nich zbiegow przyimowania zakazali; tak y Wiernosci Wasze ninieyszym Listem Naszym rekwiruiemy, abyscie nieodwłoczną sprawiedliwosc, gdy o jakie krzywdy od Poddanych JKoMści Wa skargi zayda, praviâ inquisitione ukrzywdzonym administrowali, y pilnie tego przestrzegali, zeby zadney okazyi do skargi przed Nami dla krzywd y niuczynienia sprawiedliwosci Poddani JKoMo Kro Wa niemieli. Co jak naypilniey Wiernosciom Waszym zalecaiuszy, od Pana Boga dobrego zyczemy zdrowia. Dan w Warszawie

Conferentia cum Ministris Aulæ Berolinensis

Sacra Regia Majestas, Dnus Noster Clmus omnesq Status et Ordines Regni per Nos Deputatos ex Comitijs Generalibus Novissime celebratis ad præsentem Conferentiam designatos; quatenus præcisas et ultimatas Suas mensuras accipere possint, ab Illustrissimis Dnaonibus Vestris ad puncta gravaminum, injuriarum, ac præjudiciorum, contra Stipulata Anteriorum Tractatuum, illatorum toties repræsentata, nunqvam tamen exaudita, multominus pro Justitia accomodata, ne ob defectum administrationis Justitiæ ejusdem ansa repressaliorum suboriatur, exigunt reqviruntq, nonsolum directam et cathegoricam responsionem, verum etiam indilatam, realem et effectivam satisfactionem, videlicet qvatenus

1mo Ecclesia Lisnoviensis Romano-Catholicis adempta protinus restituatur.

2do Ut Propugnaculum Bolwerk Schantz in alta pace, qva nihil hostilitatis timendum fuit, contra Fæde=

ratam amicitiam, imo contra aperta Pacta, ante aliquot menses occupatum, ex nunc deoccupetur, nec non Domus Vigiliarum in Suburbio Elbingensi contra Tractatum retraditæ Elbingæ militibus Brandeburgicis incessa evacuetur.

3tio Sal transmarinus Elbingam devehendus, nullatenus (uti militari manu attentatum est) imposterum impediatur, quin potius abhinc liberrime, uti antea, transmittatur.

4to. Ne ususfructus Territorij Elbingensis contra expressum Tractatûs Retraditæ Elbingæ Articulum 5tum adaugeatur

5to Ut Equites contra Pacta Territorio Elbingensi impositi, Colonosque ad maciem usque exugentes educantur.

6to Ne angariæ pro transeuntibus Brandeburgicis, a Colonis et Subditis Elbingensibus postulentur.

7mo. Ut Interdictum, quod Capitationem pro punctuali Exercitûs Regni solutione a Republica Polona laudatam, in apertam Sæ Ræ Mttis D. Nri Clmi Dominij Directi infractionem, ac Civium Elbingensium aggravationem, a Colonis et Subditis Elbingensibus levare prohibuit tollatur.

8vo. Ne Census Pascuorum Terri-

ritorij

ritorij Elbingensis contra Pacta in prae=
judicium Possessorum per Licitationes ad=
augeatur.

9no. Ut violentissimis hominum ex=
plagiationibus efficax imponatur finis, ac
ejusmodi abducti ex Confinijs Regni, et Ma=
gni Ducatûs Littae, Singulariter ex Epi=
scopatu Varmiensi, ex Territorio Elbin=
gensi, atq ex Oeconomia SacRae Mttis
Mariaeburgensi, tum ex Civitate Col=
nensi in Palatinatu Calisiensi sita, Si=
gnanter Josephus Lubecki, Libere dimit=
tantur.

10.mo Strongeld a Mercibus Elbin=
gensibus contra expressum transactio=
nis de Ao 1642. Articulum 6tum. Regio=
monti Ao 1716 exigi ceptum sistatur.

11.mo Ut Thelonium Pillaviense
contra expressa Grodniensia Pacta de Ao
1639. et Sequentem de Anno 1642. Tran=
sactionem, etiam à Mercibus per Elbin=
gam in et extra Regnum tendentibus
exactum, et in hucusq diem continuatum
instantaneé sistatur. #

13.tio Ut Supplicationi Elbingensi
intuitu mutui accepti, sed propter Eo=
rum intentionem et culpam nondum
restituti Instantijs SacRae Mttis toties
reiteratis suffulta ac Conventioni inter
Serenissimam Aulam Berolinensem et Elbin=
genses Ao 1704. et desuper Civitati per

12. A Transvectione Salis Hallensis per
Fluvium et Pontes Elbingenses ac Lacum Drau=
sen contra apertissima Pacta affectatâ
Desistatur.

13

Generosum Commissarium Braun datæ assecurationi indictæ annuatur.

14. Ut orientalibus Prussis Lacui Drausen adhabitantibus præsertim Althoffiensibus et Lielbornensibus severe inhibeatur, ne piscationem in Lacu præfato contra expressa Pacta privativè usurpent, nec arendatorem Ejusdem Lacûs a purgatione herbarum ac piscatione certæ Lacûs partis coerceant, minus insulas ejusdem vi abripiant, suæque adjungant Terræ.

15to. Ne Pistoribus Elbingensibus contra nundinales immunitates ab antiquissimis temporibus usitatas, in nundinis Regiomontanis, in alijsque Orientalis Prussiæ Civitatibus panes suos vendere prohibeatur.

16to. Ne defluitatio aquæ ex Lacu Sorge ad Molendina Œconomiæ Mareoburgensis per suffocationem fossarum, ad Claustra aquatica Germanice Sleüsen perductarum, præjudiciosè amplius impediatur.

17.mo Nonsolum continuæ querelæ quæ de damnis injurijsque ex Bonis Taurogi in Ducatu Masoviæ sitis, Generosis Odachowski Dapifero Ducatus Samogitiæ ac Drulowiszki, proximis Eorum Bonorum vicinis, in specie per disiectionem scopulorum, excisionem Arborum granitialium subditorumque

transfugorum detentionem illatis ad Sm Regiam Mttem D. N. Clmūm indefessè deferuntur, exigunt reqvirunt indilatam Satisfactionem: Sed qvo evidentius etiam constat, qvod Generosus Stankiewicz, Notarius M. D. Littæ Jus suum putativum in præfata Bona Taurogi in maximum præjudicium legitimorum Successorum Gnosi olim Domaradzki, contra expressa ex Serijs Partium Controversijs in Tribunali M. D. Littæ lata Decreta, prius in personam Magnifici olim Ducis Janussij Radziwil, Palatini Vilnensis et Supremi Exercituum M. D. Littæ Ductoris uti potentiorem mala fide cesserit, ab hoc vero in Sermām Domum Brandeburgicam translatum sit, eo magis Justitiæ, suum cuiq tribuentis est, ut Eadem Bona legitimis Supradenominatis Hæredibus et Successoribus restituant.

18vo. Qvomodo Famatus Herning Civis, et Mercator Regiomontanus, contra notoria Civitatis Kownensis Jura depositoria, ultra præfatam Civitatem Commercia exercere ausus est, ac aliqvotiès, ut desistat, desuper admonitus, pertinacitatem suam ansam dedit, frumenta sua confiscandi omnibus notum est, nec minus patet, qvod idem Herning ad vindicationem confiscati sui frumenti duobus Millibus Tynfonum in Inqvisitione Juramento æstimati, in

Judicij Sacrae Mttis D. N. Clmi, actionem Civitati Kownensi instituerit, Civitate vero actione hac absoluta, Naves Civium Subkownensium arestare, cosq Cives ad Subscriptionem certae assecurationis vi adigere praesumpserit, consequenter etiam injustam suam praetensionem a duobus millibus Tynfonum ad 60. Flor Pruth. excedentem Regentiae Regiomontanae cesserit, hac autem a Mercatoribus Kownensibus nominatim Hoffman Farenheit, et Successoribus alterius Hoffmani merces suas Regiomonti vendentibus, 30 Flor: in partem sui et altera 30 in partem praedicti Famati Herning forti executione expresserit, cum eo adjuncto, ut illi a Civibus et mercatoribus Kownensibus Regiomontum commercantibus eandem Summam repetant, id quod Mercatores Kownenses a Commercijs absistere coegit, Civitatiq maximam causavit ruinam, ex quibus profecto satis superq lucescit, quam injuriose contra Pacta perpetua unumquemq in foro Domicilij conveniendum esse Disponentia, cum Civitate Cownensi processum sit, Id circo justissimum est, ut imposterum mercatoribus Kowensibus liberum commercium Regiomontum permittatur, extorsaq Summa instantanee restituatur.

A 9.no Ejusmodi Injuria, quibus

quam

quam plurimi alij M. D. Litt.æ Incolæ præprimis Commerciorum causâ Regiomontum vel alias Orientalis Prussiæ Civitates frequentes sæpissime Laedantur, dum debiti alicujus causâ ad cujusvis instantiam bona, ac merces eorundem contra Superius allegata perpetuæ Pacis Pacta, non modo arrestantur, ac sæpius quoq distrahuntur, sed insuper Eorundem Navicularij Rustici, ac Subditi, sicuti Anno 1722. M.ci de Campo Scipioni, Castellano Smolenscensi accidit, ad militiam modis violentissimis coguntur, Sin Regiam M.tem et Rempublicam maximopere afficiunt, eaq de causa serio itidem expostulatur, ut ejsdem vel similibus injuriosissimis attentatis sufficientia coercitionis adhibeantur media, tum omnes ad militiam rapti, præprimis Subditus præfati M.ci Castellani Smolenscens. libere dimittantur.

20mo. Prætensioni Justæ, Gnosi Bogdanski ad Capitaneatum Eulaviensem respectu dejectionis ex eodem Capitaneatu Matris Suæ Legitimæ post Avum Suum Successtricis, ut Satisfiat, tum quoq portio Culmensis post mortem uxoris Ejusdem Gnosi Bogdanski eidem competens hucusq vero modo in-

debito denegata eidem extradi demandetur.

Quorum salvo addeni Jure praemissorum justissimorum desideriorum pro facilitandis caeteris intervenientijs efficax et indilata ab Illmis Dnaõnibus Vestris expectatur satisfactio.

Copia Literarum Serenissimi Regis in Prussia, ad Sacram Regiam Majestatem.

Fridericus Wilhelmus, Dei Gratia Rex Borussiae, Marggravius Brandeburgensis, sacri Romani Imperij Archi-Camerarius, et Princeps Elector, Supremus Princeps Arausionensis, Novi Castri et Valangiae in Geldria, Magdeburgi, Cliviae, Juliaci, Montium, Stettini, Pomeraniae Cassubiorum, Vandalorum et Megapolis, necnon in Silesia Crosnae Dux, Burggravius Norimbergensis, Princeps Halberstadij, Mindae, Camini, Vandaliae Suerini, Raceburgi et Mursy, Comes Hohenzollerae, Ruppini, Marcae, Ravensbergi, Hohensteinij Tecklenburgi, Lingae, Swerini, Burae et Leerdami, Marchio Vehrae et Ulissingae; Dominus Ravensteinij, Rostochij, Stargardae, Lauenburgi, Butoviae, Arleyae et Bredae. Serenissimo et Potentissimo Principi, Domino Augusto IIdo eadem Gratia Regi Poloniae, Magno Duci Littuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae Samogitiae Kijoviae, Volhyniae, Podoliae Podlachiae, Livoniae

niæ, Smolensciæ, Severiæ et Czerniechoviæ, Duci Saxoniæ, Sacri Romani Imperi Archi=Marschallo, et Electori, Landgravio Thu=ringiæ, Marchioni Misniæ, nec non Su=perioris et Inferioris Lusatiæ, Burggravio Magdeburgensi; Comiti Principi Hen=nebergensi, et Comiti de Barby; Fratri et Cognato Nostro Charissimo, Salutem et mutui affectûs, omnisq felicitatis continuum incrementum; Serenissime et potentissime Princeps, Frater et Co=gnate Charissime. Sincerum quo tene=mur cum Mtte Vrâ et Inclita Repu=blica perennem concordiam colendi, et quicquid eam corrumpere posset, serio abolendi desiderium, nunc etiam Nos permovit, ut Generosum Sincere Nobis fidelem atq dilectum, Nostrum Generalem Vigiliarum Profectum et Tribunum Legionis Pedestris, Con=radum Christophorum de Schwerin, cum potestate Ablegati Extraordina=rij ad Majestatem Vrâm dimittere=mus, singulariter confisi, et pro eo quem in illo jugiter animadvertimus tuendæ conservandæq mutuæ inter Majestatem Vrâm et Nos amicitiæ, et bonæ vicinitatis Studio, certi et persvasi, ipsum nihil omnino intermissurum, quod ad promovendum adeo salutare propositum abeo con=

ferri, aut confisci valeat.

Quam obrem Mttem Vram hisce fraterne ac amice rogamus, velit prædicto Nostro Ministro in omnibus, quæ Nostro Nostro Nomine, gratia Mttis Vræ proponenda habiturus est, tanquam Nobis ipsis, plenam fidem adhibere, Suamq mentem ad ea vicissim declarare in eum sensum, quam a Majestatis Vræ prona erga Nos voluntate Nobis pollicemur.

Quicquid pro re nata, mutuorum officiorum, a Nobis proficisci poterit, id omne Mtti Vræ pari promptitudine offerimus, Eidemq de cætero prospera omnia et fellicia cupide apprecamur. Dabantur Berolini 2 7bris 1724.

Serenissimi Borussiæ Regis Infra nominandis Ablegatis, ad Sacram Regiam Mttem Inclytamq Poloniæ Rempublicam Extraordinarijs, Nobis Fratribus a Schwerin honor contigit, Nomine et jussu Dñi Nri Clmi, Illrmis ad hunc Congressum Deputatis, responsionem ad gravamina mihi Excubiorum Præfecto Generali a Schwerin d 9 Xbris 1722 tradita, sequentibus scri-

ptis

ptis exhibere Verbis, et quidem.

1mo Quod Punctum Ecclesiae Lissnoviensis attinet, iterum Nos ad prolixiorem deductionem Latinam, nuperrimis Comitijs, Excellentissimo Dño Supremo Rñi Cancellario communicatam referrimus, in qua demonstrationibus, Luce meridiana clarioribus probatum est, Ecclesiam modo memoratam Augustanae Confessionis addictis Summo Jure competere, neutiquam vero ad Romano Catholicos pertinere, cumq in hunc usq diem nihil quod ullo vel nitatur vel verosimili fundamento, contra istam deductionem ab Inclyta Rępbca objici potuerit, id tantum ad melius adhuc firmandum Jus Serssñi Borussiae Regis allegare, ere esse ducimus, quod tempus Conditorum Pactorum Velaviens merito in discriminibus inter Evangelicos et Catholicos, pro termino regulativo atq fundamento ponendum sit, utut hoc ipsum a Cardinale Primate Radziejowski p: m: testantibus ejus Literis originalibus eum in finem asservatis, agnitum est, ac Statui praesenti Ecclesiae Lissnoviensis convenit, de qua facile ostendi potest, eam tempore Tractatuum Velaviensium in Evangelicorum, non vero Catholicorum potestate fuisse, atq possessione. Et quamvis hu=

usq; de male fundato principio introducen-
do, a novis Bonorum in Prussia, quibus Jus
Patronatus inhaeret, acquisitoribus cogita-
tum sit, ex quo secundum suam quivis
Religionem, in Ecclesiis mutationem in-
stituere posse, et ejus Sacerdotes vocare,
atq; ordinare Jus sibi concessum esse ra-
tus est; Quemadmodum id abusive per
certos Narzymski nomine Episcopum
quandam Culmensem, Opalinski, et re-
centioribus temporibus per Castellanum
Szretter est tentatum, Sa Ra Mttas Bo-
russiae tamen quia ejusmodi molimina
Supremo Suo Juri Ecclesiastico maxime
praejudiciosa esse sentit, amplius permitte-
re, atq; concedere non existimat, quin po-
tius ea nunc intentione desistit, qua ad
simultaneum in Ecclesia Lisnoviensi in-
troducendum, animus eius proclivis fe-
rebatur. Dum haec Serenissimi Borussiae
Regis facilitas cum tantum in finem
a me Vigiliarum Praefecto Generali o-
blata sit, ut in solatium Miserorum Dissi-
dentium in Republica cederet, aut ul-
terioribus oppressionibus finis impo-
neretur, quorum tamen Conditio, ut
Exempla docent neglectis omnibus hac-
tenus intercessionibus, et remonstra-
tionibus, eo est devoluta, ut quotidie in
peius ruat, imo exitium certissimum
iis immineat, nisi DEUs misericordia
commotus per Principes Pacis Olivensis.

participes

participes, ejusdemq Fidejussores, aut per
eos, qui de pacificatione Varsaviensi Fidem
Publicam Spoponderunt, Inclitam Rem=
publicam ad gratiam demulceat, atq ad
Lenitatem adversus hos miseros com=
moveat. Quod gravamina intuitu Ur=
bis, et Territorij Elbingensis concernit,
quæ in querelis a Magistratu factis adeo
exagerantur, Sersmus Borussiæ Rex
nihil magis optat, quam ut super his
et Singulis Commissio utriq parti com=
munis ordinari possit, in qua demum
fundamentum, et veritas harum que=
relarum rite cognoscendi facultas esset,
interim donec ejusmodi commissio con=
sensu Inclytæ Reipbcæ constituatur,
hæc reponenda sibi necesse esse existimat.
2do Et quidem quod meliorationem
redditiuum attinet, Libentissime hac ope=
ra Supersedere velle Sersmum Borussiæ
Regem. Cum vero ratione Summæ Ca=
pitalis 300000 Thalerorum ad mini=
mum ex mora, usuras Sibi convenire
æquum censeat, hæ autem ex usufructu,
atq paucissimis redditibus Territorij in=
sufficientibus haud eveniant, omnibus
facile apertum est, in evidentem cedere
utilitatem Reipubcæ, si reditibus Terri=
torij ad coæquationem usuræ, summæ dictæ
capitalis adaugeantur, cum alias illæ, quæ
deessent oneri Reipbcæ relinquere necessum fo=
ret. nec

3tio. Statio Militum Sermi Borussiæ Regis in Territorio Elbingensi pro contraventione Tractatus Elbingæ retraditæ haberi posset, cujus § Vta tenore ipsi quamdiu Territorium sibi oppignoratum habet, ususfructus solitus ex illo compe-tit, cumque is, in verbis modo citati Tractatus, ad mera emolumenta, ne utiquam restrictus sit, quæ in utilitatem Magistratûs hucusque cesserunt, sed de usu illo intelligi debeat, qui Reipublicæ respectu Territorij convenit, et ad Jus præsidij merito extendendus est, nullum est dubium Serenissimum Borussiæ Regem in Territorium quamdiu non reluatur, Militem suum Stationarium iure immittere posse, præsertim cum tali moderatione et ordine id efficiatur, ut nemini conquærendi locus sit, aut occasio, quod tempore Stationis Copiarum Polonicarum minime evitare potuit. Eodem ferme nititur fundamento.

4to Gravamen ratione Curruum et equorum, qui quandoque Officialibus Sermi Borussiæ Regis Literas Liberi transitûs cum in finem exhibentibus conceduntur. Ejusmodi Vecturarum præstatio commoditas dicenda est, quæ procul dubio Sermo Poloniarum Regi vel Inclytæ Reipublicæ, vel demum Magistratui, consequenter Sermo Borussiæ Regi competit, quamdiu oppignoratio non cessat.

5to. Idem de Capitatione dicendum esset, quam Serenissimus Borussiæ Rex eodem, quo

in Prussia

in Prussia Polonica colligitur modo, ex supra memorato principio instar Caeterorum Emolumentorum exigere posset, vitio vertendum est Magistratui, quod intermissionem ejusmodi exactionis pro beneficio non reputet, ad quam nulla alia ratione inducitur Serssmus Borussiae Rex, quam ut pauperum colonorum, per frequentissimas inundationes desolatorum misereatur, atq vicem illorum doleat.

6to. Per Censum adauctum Pascui Lanionum, iterum manifesta intenditur Reipbcae utilitas, quantum enim Serssma Raë Mtti Borussiae per hanc meliorationem accrescit, tantum decrescit usuris summae Capitalis 300000 Thalerorum defficiente Territorio ab Inclyta Repbca solvendis.

7mo Quod querelas circa violentas hominum abductiones, atq ad militiam suscipiendam coactiones concernit, pleraq earum vel penitus ficto, vel falso nituntur fundamento, in caeteris repraesentatione a Nobis Dño Nro Clementmo facta severissima fiet animadversio, cujus effectum conquerentes sentient, si gravamina sua officialibus Serssmi Borussiae Regis, atq Praefectis Regiminum deferre voluerint.

8vo Ad Gravamen exactionis Krom-geli dicto, tam saepius iteratis vicibus tanta soliditate responsum est, ut mi=

randum sit, cur Inclyta Respbca hanc quaestionem recoquere in animum sibi induxerit; omnia cum in finem edita scripta evidentissime testantur, Exactionem illam Summo Jure Ser: Bor: Regi propter rumationem (: uti terminus est :) aquarum et Sumptus ad id necessarios competere, nec ullo Jure Elbingenses isti sese subtrahere posse, cum eorum hac in re eadem sit conditio, ac caeterorum mercaturam tractantium, quamquam ad certum tempus ex Speciali gratia Sermi Borussiae Regis ab eadem solvenda Liberati, atq exempti fuerint, quod vero nullum Jus vel Privilegium itaitu illorum involvere potest.

9no. In Puncto Liberi transitûs Salis Hallensis per Territorium Elbingense, et Lacum Drausen, huiusq tam lvaria aequitati, et Justitiae innitentes repraesentationes a Ser: Bor: Rege factae sunt, ut comprehendi nequeat, quo pacto vel fato ille infuturum denegari possit, Spem igitur fovet Dnus Noster Clmus, fore, ut tandem rationem habitura sit hujus praetensionis Inclyta Respbca, inprimis autem ad Literas Sermi Regis, ad Sm Regiam Mtem Poloniae d 22 Augusti A.C. Scriptas benigniorem resolutionem datura.

10mo. Quod ultimo Loco usuram respicit Summae Capitalis, quam Sermi Borussiae Regis Dnus Parens gloriosissimae

memoriae

memoriæ in extrema Civitatis Elbin=
gensis necessitate Magistratui mutuo de=
dit exiguæ certæ gratitudinis signum
est, quod Civitas inter cætera gravamina
in solidis fundamentis apud Sermũm
Poloniæ Regem contra Dnũm Nostrũm
Clmũm prolata, ratione usurarum quas
jure summo poscere potest rixas adhuc
movere intendat, Superat ergo Sersmũs
Borussiæ Rex Sacram Regiam Mtem
Poloniæ, pro nota ejus Animi magnitudi=
ne, et in justitiam propensione, respectu
considerationis maximæ, quam Sersmũs
Borussiæ Rex pro intercessionibus ejusdem
semper testatus est, hoc in casu easdem
non amplius Elbingensibus impertitu=
ram, sedpotius ad præstationem debiti istius
us rite constituti Senõ Magistratum ad=
monituram. Ratione gravami=
num in nuperrima conferentia occasi=
one Provinciarum Leoburgensis et Byt=
hoviæ ut et Starostiæ Drahimensis con=
tra Dnũm Nostrum clementissimum,
prolatarum, adæqvata responsa, et reso=
lutiones dubiorum sub Nris 1. et 2. hic
adjecta sunt, e quibus clarissime pate=
bit nullas ibidem factas esse innova=
tiones Pactis conventis contrarias, ut
ita nullum eorum Punctorum indeci=
sum relinqvatur, quæ ante biennium
in congressu habito resolvenda atq ex=
plicanda data sunt, nisi forsan quod

attinet controversiam, circa interruptum commercium Civitatis Kowno, ad quas dirimendas Inclyta Respbca Serti Borussiæ Regem paratissimum semper habebit, dum modo media convenientia ad ea suppeditentur, quæ non nisi in communi ab utraq parte instituenda Commissione uti videtur consistere possunt. Quam primum itaq Inclyta Respubca e re esse ducet ejusmodi Commissionem constituere, Remonstrationibus Nostris apud Dnum Nrum Clmum efficere posse confidimus, ut ne minima quidem difficultas interponatur. Quod super est cum hac scripta Nostra declaratione, cunctis gravaminibus, ab Inclyta Respbca ante biennium expositis Nos obviam ivisse, atq penitus satisfecisse, credimus, semperq certam foveamus, ulteriores difficultates Inclytam Rempublicam non amplius interposituram, ita confidimus de plenaria satisfactione desideriorum Nostrorum in ultima Conferentia prolatorum, ab Inclyta Respbca non amplius denegandam. Inspecie denuo Instantias agimus ut

Imo. Sersmo Borussiæ Regi Liber transitus Salis Hallensis, per Elbingam et Lacum Drausen (ut jam supramemoratum) contra fas et æquitatem in posterum non recusetur.

2do

2do. Ut adaucta vel noviter inventa Thelonia Regni Poloniæ vel M. D. Littæ aboleantur. De quibus præsertim mercatores Neidenburgenses conquesti sunt, quemadmodum Excellmo Dno Thesaurario non ignotum, ad quem Literæ Regiminis Regiomontani, imo ipsius Sermi Bor: Regis eam ob causam missæ responsionem aliquam, quanquam seriorem expectant. Petimus

3tio Ab Inclyta Repbca, ut è Prussia aufugientes Subditi Glebæ adscriptitij retradantur, quorum centum et tria Capita unicum Comitem de Finck deserentia, in Diœcesi Ploocensi frustra eam obrem factis reclamationibus Domicilium suum invenerunt. et

4to. Ut Promontorium Montaviense quam citissime reparetur, cujus neglecta dygeratio quot annis fere insulis atq depressionibus agris irreparabile damnum infert, inprimis vero redditus Territorij Elbingensis evidenter diminuit.

5to. Justitiam imploramus Reipbcæ nomine Sermæ Marchionissæ Brandeburgicæ, et Ducissæ Saxo Meinungensis, ratione prætensionum suarum Curlandicarum, tot nunc annorum serie irrito conamine factarum.

6to. Hisce renovamus quoq prætensiones prægrandes Sermi Borussiæ Regis in Bona Radziwiliana, vel Neoburgica, quarum rationem tandem aliquando Inclyta digne=

tur habere Respublica.

7mo. Instantias agimus apud Inclytam Rempbcam occasione Commissariorum denominandorum, Pacis et Justitiæ Studiosorum, qui in communi Commissione Nobiscum habenda, Limites utriusq Regni constituant, taliq modo mala in posterum avertant, hucusq frequentia, ac collimitaneis Incolis, maxime præjudiciosa, quorum Specificationem, ob eorum abundantiam, hic addere impossibile ratum est, facile autem evenient, si Commissio tantummodo rite prius ordinata sit, atq instituta.

8vo. Urgemus Universale mandatum omnibus Capitaneatibus insinuandum, eoq serio injungendum, ut contra praxim et Consuetudinem hucusq usitatam in posterum Justitiam non denegent Subditis Ser. Bor. Regis, de excessibus et Limitibus perpetratis, querelas suas exponentibus.

9no. Causam extraditionis mutuæ Militum Castra deserentium, vulgo Cartel, iterum Inclitæ Reipbcæ commendamus, cum ab illa dependeat conservatio utriusq Exercitus, nec non multæ amoveri possent inconvenientiæ, utriq Regno maxime præjudiciosæ in specie.

10. Nomine Serssmi Borussiæ Regis prætendimus extraditionem eorum qui in Provincijs Nostris Crimina perpatrarunt, cum juxta Pacta ijdem in Foris debiti semper judicari debent, nullis vero hucusq remonstrationibus obtineri potuerint ut requisitione Judiciorum

orum decenter facta extraderentur.

11. Querelas movemus contra Rendum Episcopum Culmensem, qui propria Authoritate curam Ecclesiæ Roslasinensis in Provincia Leoburgica sitæ, Parocho Leoburgensi adimere, illamq iterum Sacerdoti Polonico Dzebcensi conferre ausus est.
Inclytam rogamus Rempbcam ut in Reverendissimum Episcopum, novitatum causa animadversiones fiant, utq ad revocandum illum Polonicum Sacerdotem adigatur, eoq citius quo repulsa lata Ser. Bor. Rex illum tanquam intrusum, et illegitime vocatum finibus excedere jussurus est.

12. Simili modo non sine stupore atq animi ægritudine perspeximus, terminos exorbitantes, et incongruum scribendi modum, quibus Castellanus Betsiensis in Responsorijs suis ad Universales Serenissimi Pol. Regis, S. Regiæ Mttis Borussiæ mentionem fecit.
Petimus ab Inclyta Rpbca, ut Castellanus modo dictus, eam ob causam severius coerceatur, atq ejusmodi Licentia in posterum reprimatur, ne harmonia Publica, ob studium Privati periclitetur.

13. Nomine et jussu Dñi Nostri Clmi pro Thorunio, et rigore Sententiæ nuperrime latæ pro oppressa Religione

Evangelio Augustana intercedimus, quemadmodum etiam hoc Loco frequentiores, aliæ nostræ Instantiæ repetuntur, occasione Ecclesiarum Liasciensium et Wengroviensis. Spem fovemus Inclytam Rempblcam tandem ad mitiora et clementiora Consilia per tot Principum interventiones descensuram. Quandoquidem hoc eo magis de Ecclesijs Catholicis in Prussia, quarum Ratio, eam ob causam in futurum etiam benignior habebitur, demerebuntur Inclytæ Reipblcæ membra et interitus Dissidentium in Polonia a Principibus interessantibus, haud indifferentibus, demum adspici potuerit oculis.

14. Cumquoq a Longo jam tempore Universa Europa Regiam Dignitatem Dno Nro Clmo non recusaverit, Speramus Inclytam Rempblcam ad ejus imitationem, recognitionem non amplius dilaturam, Quæ utraq Regna firmiori connexura vinculo, Studij vicinitatis proximiori optimam etiam præbebit ansam, atq occasionem.

15. Coronidis Loco adhuc renovamus Pretensionem Comitum a Dohna ex Art. 20. Pacis Olivensis, atq Inclytam rogamus Rempblcam, ut in Reassumendis (: quod Deus facili Successu evenire permittat:) proxime Grodnæ Comitijs de modo huic Illri Domo satisfaciendi deliberet, ac publicæ stipulatam

indem.

indemnisationem ex hanc benemeritorum impertiatur.

De omnibus hisce, atq Singulis Supramemoratis, æqvam Nobis, et Pactis congruentem, ut a Magnanimitate Serm̃i Polonorum Regis, ita et a Justitia Inclitæ Reipb̃cæ, et animo Illrmorum Dominorum ad præsentem Congressum Deputatorum in æqvitatem propenso, atq prono nobis promittimus Satis-factionem.

Quibus gratias agere maximas Nostri esse duximus, qvod Nobiscum conferre, non tantum dignati sunt, sed et desideria Nostra Reipcæ in suis Ordinibus congregatæ universa exponere velint.

Laudabilem Excellentissimorum Virorum pro bono publico Zelum, omnibus modis propicius Dño Nro Clmõ deferemus, et qvod superest omnem adhibebimus curam, ut vicinitatis Cultus utriusq Regni in dies crescat, et mutua sine ullo impedimento semper colatur amicitia.

Dabantur Varsaviæ d 30 9bris 1724.

Ea qvæ a Nobis infra Nominandis sa Regiæ Mttis Borussiæ, ad Serm̃ Poloniarum Regem, et Inclytam Poloniæ Rempb̃cam, ablegatis Extraordinariis, Sub dato 20. 9bris Illrm̃is Dñis Deputatis exposita, sunt, seqventia addere è re esse duximus.

1. Ut in posterum reqvisitione facta a Nobis, extraditio eorum non amplius recu=

setur, qui e Provincijs Nostris, vel more rebel=
lium, vel propter Crimina perpatrata au=
fugientes in hanc Regionem sese receperunt,
cujus rei notissimus nuperrime existit ca=
sus, tota cohorte equitum Hungaricorum
seditione factâ Castra Borussica deserente,
et in Polonicas usq; Ditiones fuga sibi con=
sulente.
Ab Inclyta petimus Repbca, ut similibus in
casibus instantijs decenter a Ministris Ser.
Bor. Regis, vel alijs ejusdem Officialibus,
tunc temporis hic praesentibus, eam obrem
factis, nulla amplius interponatur difficul=
tas, eo magis quo Pactis Velaviensibus con=
veniens erit, ejusmodi profugarum resti=
tutio vicinitatis Cultum magis magisq
promotura, ac in commodum cessura ipsis
Polonis, quandoquidem homines eorum vel
subditi, vel quibus res suas crediderunt
flagitia meditantes, cum omnibus mer=
cimonijs, et Navibus ipsis in Prussia a=
sylum quaerere et invenire possent.
2. Petimus ab Inclyta Repbca, ut Locum=
tenens Colonellus de Gesler ob peractum
in Buggravium Salaviensem homici=
dium dolosum capite plectendus ex=
tradatur, tot iteratis vicibus apud Ex=
cellmum Supremum Lithvaniae Du=
cem absq; effectu requisitus. Quod Justi=
tiae adeo est conforme, ut vel Divina Ju=
ra, vel humana ejusmodi homicidium
non sinat esse inultum, ac sanguis in=
nocenter effusus vindictam coelestem
necessario excitare debeat. Cum etiam

3tio.

3tiò. Nuperrime prope Bronsbergam Varmiæ Urbem in Cauponam Einsiedel dictam violenta a Civibus Bronsbergensibus facta sit irruptio, ac varij excessus in Cauponem ipsorum, ac Domum ejus commissi, uti adjacens relatio pluribus edocebit, Satisfactionem petimus a Sâ Regiâ Mtte, et Inclyta Polonia Republica, Justitiæ ac æquitati convenientem.
Dabantur Varsaviæ d. 2. Xbris 1724.

Sacra Regia Majestas Dnus Noster Clementissimus, omnesq Status et Ordines Regni, per Nos Deputatos ex Comitijs Generalibus novissime celebratis ad præsentem conferentiam designatos, quatenus præcisas, et ultimas Suas mensuras accipere possint, ab Illrmis Dnâonibus Vris ad Puncta gravaminum, Injuriarum, ac præjudiciorum, contra Stipulata anteriorum Tractatuum illatorum, toties repræsentata, nunquam tamen exaudita, multominus pro Justitia accomodata, ne, ob defectum administrationis ejusdem, ansa Repressaliorum Suboriatur, directam et Cathegoricam eò certius expectabat responsionem, quo magis Literæ de data

824. Berolini Die 22 Augusti A. 1724. foederatam Serssmae Aulae Berolinens. amicitiam in Sm̃ Regiam Mttem D. N. Clmũm ac Rempublicam Singularibus expressionibus depraedicantes, eandem appromittebant, tantum vero abest ut appromissis hiscc illud respondeat scriptum, quod Illmae Dnãones Vrae. tum ad Puncta d. 9. Xbris Ao. 1722. per Sae Regiae Mttis Dñi N. Clmi. Deputatos, ijsdem exposita, tum aliquorum putativorum gravaminum causa Sub data Varsaviae 30 9bris Ao. 1724. Nobis die 1 Xbris anni ejusdem insinuarunt: ut potius contra omnia Jura, quotidianamq praxim Supponatur.

1mo. Quod Ecclesia Lisnoviensis ideo Romano-Catholicis non restituenda sit, quia eadem tempore Tractatuum Velaviensium in Augustanae confessioni additorum fuerit potestate; Siquidem omnia tam naturae gentium, quam Civilia volunt Jura, ut spoliatus ante omnia sit restituendus, ac per consequens eadem Lisnoviens. Ecclesia Romano Catholicis nuper violenter adempta, ante omnia restituenda est.

2do. Usuras de 300 Talerorum stipulatas esse, nec in Bydgostiensibus ac Velaviens. nec in ipso Retraditae Elbingae Tractatu, vel unico legitur verbo. Et quomodo usuras de ijsdem etiam Stipulari potuerunt. ex quo illa ipsa 300 Talerorum Praetensio, non ex mutuo aliquo, sed ex mera

ob prae

ob præstanda et non præstita contra Suecos tunc temporis Subsidia, promissa gratitudine provenit, de quali prætensione, quod nullæ peti possint usuræ, neminem latere potest, maxime dum quotidiana omnium pro Auxiliatricibus Copijs Summas exolventium Potentatum exempla contrarium sollidissime attestantur. Accedit quod in Consilio Varsavienę Anno 1699. omnibus usurarum prætensionibus per Serenmæ Aulæ Berolinenę Plenipotentiarios expresse renuntiatum, inq hujus renuntiationis fundamento, potissimum Tractatus Retraditæ Elbingæ initus sit, ibidemq præter clenodia Regni in pignus data in casum non exolutionis constituto tempore Summæ 300m Talerorum M Solitus usus fructus Territorij Elbingensis tandum concessus, nullatenus vero usuræ stipulatæ minus supplementum usurarum, in quantum scilicet M Solius Territorij Elbingensis usus fructus ijsdem non sufficeret, appromissum legitur. Id porro etiam exinde patet, quod ibidem, neq de usurarum umero quot nempe pro centum solvi debeat, quidquam dispositum sit. Nec est quod usuræ ex mora prætendi possint, ex quo in casum non subsecutæ exolutionis 300 Talerorum M. Solitus Territorij Elbingensis usus fructus solummodo concessus, sed insuper expressè præcautum est, ut quam primum

826.

Summa 300^m Tal: exoluta fuerit tam dictum Territorium integrum, quam clenodia Regni statim &. Nullam humanitus excogitandam inibiendo difficultatem, inviolabiliter restitui, et reddi debeant ad manus ad id a Repbca Deputatorum. Taceatur quod nullus Serenissimorum Paciscentium calculum percipiendi usus fructus Territorij sciverit, atq ita multo minus ad plane incertam usurarum restantium Summam Rempblm obligare, vel inquantum usus fructus usurarum Summam superasset, illud ipsum superfluum tam simpliciter, nihil scilicet in ejusmodi casum desuper dispositio, negligere potuerit. Quæ præmissa quo omni exceptione majora sunt, eo firmius insimul ostendunt, quandoquidem usus fructus Territorij Elbingens solitus, uti Illrmæ Dnaões Vræ N° 2. sui scripti ipsimet fatentur, solummodo ob defectum usurarum augeatur, quod auctio eadem contra Pacta instituta, ac ea propter omnino negligenda sit.

3tio. Facultatem usumfructum Territorij Elbingensis solitum percipiendi in Articulo 5to Tractatûs Retradita Elbinga concessam esse haud negatur, eandem vero facultatem ad stationem Militis extendere, clarissima ejusdem Articuli 5ti verba prohibent, expresse præcaventia, ut illud Territorium &. sine quavis innovatione, aut quocunq colore,

Jert

Fortalitij extructione, verum in Statu, in quo tam diu tantum possidere debeat. Stationem vero Militis in Territorio Elbingensi Patronymico novum quid esse, eo certius est quo magis indebite supponitur, quod Reipublicae is in Territorio illo conveniat usus, ut Milites eidem imponere possit, siquidem Patronymicum Elbingense Territorium ab omni militis Statione Liberrimum est, ita ut neqvidem penam hyemalem pro Reipublicae milite Solvere teneatur. Eqvis igitur non apertissimo videt Stationem Eqvitatus Brandeburgici ad 40 imo 50 Florenorum plus minus Colono Elbingensi qvotannis constantem, haud dum contra praefatum Retraditae Elbingae Tractatum, Territorio Elbingensi non modo impositam, sed hucusq; etiam in Summum Colonorum exitium continuatam esse, Licet si (: id qvod tamen constantissime negatur :) concederetur, qvod conceptus in dicto Articulo 5to usus fructus Solitus non de eo tantum intelligendus sit, quem Magistratus tantum percipit, sed quem Reipublica percipere convenit. Quae praemissa insuper apertissime ostendunt, Stationem eandem nullatenus moderatam esse, minus ordine fieri, qvin potius de eadem justissime conqveri, ac expostulari deberi, ut eqvitatus idem exnunc ex sepius nominato Territorio educatur.

4to. Eodem vacillanti nititur Argumento, quando Angariæ pro transeuntibus Brandeburgicis a Colonis suppeditandæ comet volunt iustificari, quod eædem Sæ Regiæ Mtti Poloniæ vel Inclytæ Reipblicæ vel Magistratui competant. Ex quo nec Sa Ra Mtas D. N. Clmus nec Respbca a Territorio, ab omnibus ejusmodi oneribus liberrimo, ullas prætendit angarias, quinimo, nec ulli Magistratûs Personæ easdem aliter, quam ad solum Civitatis commodum exigere licitum est. Quam porro moderatè eædem pro transeuntibus exigantur, exinde satis, superq videri est, quod sæpius 40. 50. 60. 70. et plures equi cum curribus una vice, nec tantum intra Territorij Elbingen. Limites, sed haud raro Rychenburgum, imo Gedanum usq suppeditandi sint.

5to. Quomodo Nobis Magistratus qui ex officij sui vinculo, omne præjudiciosum ac gravaminosum, a Civibus pro omni posse avertere obstrictus est, pro beneficio reputare debeat, quod eidem interdictum sit, Capitationem /: quæ pro præstanda Militi Reipblicæ punctuali exolutione intuitu Territorij, ad ejusmodi contributionem obligati, major Civitati Elbingensi imposita est, quam sine Territorio :/ a Colonis levare, nullus sane ab omni partium studio, liber ullo modo comprehendere valet: dum idem interdictum Colonos a Capitatione liberando, Cives

quoq

quoq eam contributionis partem Solvere cogit, quam Colonus praestare obstrictus est. Verum equidem est Colonorum pauperum, ac per freqventes inundationes desolatorum, miserendum esse, ast nec etiam negandum est, Cives Elbingenses aeqve miseros, imo pauperiores esse, qui rebus Civitatis Sui existentibus usu fructu Territorij adempto, praeter Capitationem illam, Sumptus etiam Civitatis publicos jam ferre tenentur, ac eos itaq nullo Sub miserationis colore ad colonorum debitum Solvendum juste adstringendos esse, eoq eo minus, quo apertius constat, quod Colonum Elbingensem non tam inundationes, quam Statio Militis Brandeburgici, et imprimis Equitatus, jam ibidem Subsistentis, ad tantas, quas jam extremas patitur inopias redegerit. Cui accedit, quod praefatum interdictum in apertissimam Supremi Dominij Sac. Regiae Mttis D. N. Clmi in Territorium Elbingense competentis vergat infractionem, hincq tum hac, tum anterioribus ex causis idem interdictum tollendum Magistratuiq Elbingensi, ut Capitationem a Colonis Levare possit, omnino concedendum est.

6to. Non solum pascuorum Lanionum, Sed et omnium aliorum pratorum, quae per Licitationes mediante Publicatione plus Licitanti ad arendam extradita sunt, adauctus Census innovationem Tractatui Retraditae Elbingae M. Solitum usum fructum unice concedenti, contrari=

am oculariter ostendit. Ad auctum vero hunc censum in utilitatem Reipblicae cedere, tam absonum, quam superius jam ad oculum demonstratum est, Rempblicam ad usuras pretensas minime tueri.

7mo. Quo frequentiora a Militibus Brandeburgicis, per violentissimas hominum abductiones de die in diem exercentur plagia, imo quo frequentiores etiam tam a Sa Regia Mtte D. N. Clmo ad Sersmam Aulam Berolinensem, quam a plurimis Regni Poloniae Proceribus ad Officiales Brandeburgicos hominum prossimis 16. una nocte ex Territorio Elbingensi Ao 1618. nec non ex Episcopatu Varmiensi, ex Palatinatu Masoviae, Terra Ciechanovienz ex Terra Nurensi, ejusdem Palatinatus, uti in Scorsivo Regestro annotantur, tum ex alijs Palatinatibus, Terris, et Districtibus, quorum Specificatio suo tempore porrigetur, novissime non nullorum ita abductorum gratia datae sunt Literae, ipsisq Dominationibus Vris factae sunt repraesentationes; ac insuper quo apertius est, quod Edictis Sersmae Aulae Berolinenz violentas militum conscriptiones per typum prohibentibus non obstantibus, homines nihilominus violentissime ad militiam et quidam impune rapiantur, nec retradantur, quamvis in fundamento modo allegatorum Edictorum, non solum ad Officiales Brandeburgicos, sed ad ipsam Sersmam Aulam Berolinenz recursus exnunc facti sint, eo insperatius accidit, quod Illmae

Dno

Dnaões Vræ violentas illas hominum abductiones non solum fictas, sed insuper falso niti fundamento dicere potuerint, quæ profecto satis declarant, quam justissima sacræ Mttis et Reipbcæ sit causa, adæquatiora adhibendi media, ad violentissimas istas hominum explagiationes sistendas, quam post explagiationes factas easdem ad Officiales Brandeburgicos solummodo deferre.

8vo. Exactionem Stromgeld non ad rumationem aquarum (: ut pote quæ in flumine Pregel a natura profundissimo, non modo superflua esset, verum neq ab hominum memoria factum esse constat :) sed ne per diverticula thelonium maritimum Pillaviense defraudetur, a Divo Vladislao IV Poloniarum Rege, et quidem sub expressis conditionibus (1) ut ab ijs M. duntaxat mercibus, quæ per Haabum vel ex Lithuania Gedanum devehuntur, vel mari invectæ Gedano Regiomontum mittuntur, atq sic ne utiqm ab Elbingensibus exigatur. (2.) ne diutius, quam ad 1645. annum inclusive, uti Articuli 2dus. et 6tus Transactionis de Ao. 1642. expresse præcavent, continuetur. Sermo Electori Brandeburgico Friderico Vilhelmo primum concessam esse ipsissima articulorum supraallegatorum transactionis de Ao. 1642. sole meridiano clarius probant verba. Quæ insimul soli=

dissime evincunt conditionem Elbingensi=
um nullatenus eandem cum caeterorum
esse mercantium, Elbingensesq ab Eadem
Stromgeld exactione minime ex Specia=
li Sersma Aulae Berolinens gratia, sed
vi allegatae de Aº 1642. Transactionis, usq
ad Annum 1716. Liberos fuisse, imo ab
eadem quae modo dicto Anno ab Elbingensi=
bus exigi capta est Stromgeld, nec non au=
cti Pillaviensis Thelonei contra expressa
Articuli 2di Grodnensium de Anno 1639
Pactorum verba a mercibus per Elbin=
gam intra vel extra Regnum vehendis,
huc usq itidem recepti ulteriori exacti=
one, non tantum de Jure Liberandos, sed
insuper ab exactione Stromgeld, nec non
aucti Pilavienses Thelonij post annum
1645 pro termino eidem praefixum,
quam Longissime jam exspiratum pla=
ne desistendum esse.

9no. Affectatum Salis Hallensis tran=
situm per Territorium Elbingens et
Lacum Drausen apertissime omnibus quot=
quot inter Sersmos Poloniarum Reges,
Remq Publicam, ac Crucigeros, horumq
Sersmos Successores Duces Prussiae com=
merciorum causa intercessere, Pactis con=
trariari ad oculum demonstrat Respon=
sio ad ulteriorem sic dictam Deductionem,
a parte Sersmae Regiae Mttis D. N. Clmi, ac
Reipublicae typis anno currenti expressa,
Jllrmis Dnationibus Vris nunc tradenda, ad

ad quam brevitatis ergo Sa Regia Mttas D. N. Clmus ac Respblca se refert, a Justitiam amante, inque Suis Literis novissimis, de data 22 Aug. anni 1724. de Singulari in Sm Regiam Mttem D. N. Clmum ac Rempblcam Polonam amicitia matimopere depredicato Sermma Aula Berolinensi pectore adhuc dum Sibi firmiter promittentes, fore ut præfata ad ulteriorem deductionem responsione absque partium Studio penitius perspecta ab isto Salis Hallensis transitu contra Pacta, et usum affectato desistat.

10mo. Supplicationis Elbingensis justitia et equitas, ut usuræ mutui ad Contributionem pro Territorio Brandeburgicis militibus occupato solvendam Ao. 1704. accepti post decursum octo annorum ad idem reluendum Stipulatorum, non modo sistantur, sed Civitati etiam concedatur Summam Capitalem a Colonis, pro quibus eadem necessario solvenda fuit, repetere innituntur, tum Conventioni inter Sermam Aulam Berolinensem et præfatam Civitatem de Ao. 1704 expressis verbis: Summam Capitalem a Colonis repetere Civitati Liberum esse debere prædicanti, tum assecurationi ad Civitatis Manifestationem, ne repetitio ista Sibi denegata Civitati imposterum prajudiciosa minus damnosa esse debeat, per Gnosum Consiliarium

Braun desuper iteratis vicibus Civitati data. Quapropter Sa Regia Mttâs D.N. Clmg ac Respbcâ afflictissimæ Civitati repetitis suis Instantialibus etiam nunc succurrendum duxit, ut Statui Civitatis deploratissimo compatiendo supplicationi ejusdem ita suffultæ tandem annuatur.

11mo. Quæ ad gravamina intuitu Districtuum Leoburgij et Bitoviæ, ut et Starostiæ Drahimensis in nuperrima Conferentia Illrmis Dnaonibus Vris insinuata eisdem respondere visum est, illa ipsa altioris sunt indaginis, prolixioremq requirunt deductionem, quamobrem ad prolata Illrmarum Dnaonum Vrarum suo tempore respondendi Jus sibi salvum reservant.

Quæ præmissa, quo evidentiùs omnium die 9. Xbris Anno 1722 Illrmis Dnaonibus Vris expositorum Sa Regiæ Mttis D. N. Clmi ac Reipbcæ desideriorum evincunt Justitiam, eo justius non modo eorundem, sed etiam sequentium salvo addendi Jure, etiamnum aperiendorum efficacem, ac indilatam exigunt requiruntq Satisfactionem

1mo. Ut Propugnaculum Bolwerk Schantz in alta pace, qua nihil hostilitatis timendum fuit contra Fœderatam amicitiam, imo contra aperta Pacta ante aliquot menses occupatum

exnunc

censui deoccupetur, nec non Domus Vigiliarum in Suburbio Elbingensi contra Tractatum Retradita Elbingo Militibus Brandeburgicis insessa evacuetur.

2do. Sal Transmarinus Elbingam devehendus nullatenus uti militari manu attentatum est, in posterum impediatur, quin potius abhinc Liberrime uti antea transmittatur.

3tio. Ut Orientalibus Prussis Lacui Drausen adhabitantibus praeprimis Althoffiensibus et Kielborienensibus Severe inhibeatur, ne piscationem in Lacu praefato, contra expressa Pacta privative usurpent, minus Arendatorem ejusdem Lacus, Sub vano praetextu, acsi anterior Arendator certam illam Lacûs partem ab herbis non purgasset, juratorij etiam documentis facillime annihilando, a purgatione herbarum ac piscatione certa istius Lacûs partis coerceant, neq Insulas ejusd vi arripiant, vel suae adjungant Terrae.

4to. Ne Pistoribus Elbingensibus contra nundinales immunitates antiquissimis temporibus usitatas in Preusch Koltendensibus Libstaddiensibus, Milchusianis Nundinis, aliarumq orientalis Prussiae Civitatum suos vendere prohibeatur panes.

5to. Ne defluitatio aquae ex Lacu Sorgo ad molendina Aeconomiae Mariaeburgensis per Suffocationem fossarum, ad claustra aquatica : germanice Schleusen

perductarum præjudiciosè amplius impediatur.

6to. Non solum continuæ querelæ, quæ de damnis, injurijsq ex Bonis Tawrogi in Ducatu Samogitiæ Sitis, Gnosis Odachowski Dapifero Samogitiæ ac Druszlowiszki proximis eorum Bonorum vicinis, in Specie per disjectionem scopulorum, excisionem arborum granitialium, Subditorumq transfugorum detentionem illatis ad Sũi Regiam Mtem D. N. Clm̃um indefesse deferuntur exigunt, requiruntq indilatam satisfactionem: Sed quoniam Successores Gnosi olim Domaradzki conqueruntur, quod Gnosus Stankiewicz, Notarius M. D. Littæ Jus Suum putativum in præfata Bona Tawrogi in maximum præjudicium eorundem Legitimorum Successorum Gnsi olim Domaradzki contra expressa ex serijs partium controversijs in Tribunali M. D. Littæ Lata Decreta in alios transfuderit, ideo Justitiæ Suum cuiq tribuentis esse videtur, ut eadem Bona Legitimis Supradenominatis Hæredibus, et Successoribus restituantur.

7mo. Quomodo Famatus Herning Civis, et Mercator Regiomontanus, contra Notoria Civitatis Kownensis iura depositoria, ultra præfatam Civitatem commercia exercere ausus est, et aliquoties ut desistat desuper admonitus est, per temeritatem suam ansam dedit frumenta sua confiscandi omnibus notum est, nec minus patet, quod idem Herning ad vin- diæ

dicationem confiscati sui frumenti duobus millibus Tynfonum in Inquisitione Juramento aestimati, in Judicijs S. R. M. Mttis D. N. Clmi actionem Civitati kownensi instituerit, Civitate vero actione hac absoluta, naves Civium kownensium arrestare, eosque Cives ad Subscriptionem certae assecurationis vi adigere praesumpserit, consequenter etiam injustam suam praetensionem a 2/m Tynfonum ad 60/m Flor: Pruth: Regentiae Regiomontanae cesserit, haec autem a mercatoribus kownensibus nominatim Hoffman, Farenhait, et Successoribus alterius Hoffmani merces suas Regiomonti vendentibus 30/m in partem sui, et altera 30/m in partem praedicti Famati Herning forti executione expresserit hoc cum adjuncto, ut illi a Civibus et mercatoribus kownensibus Regiomontum commerciantibus, eandem Summam repetant, id quod Mercatores kownenses a commercijs abstinere coegit, civitatique maximam causavit ruinam. Ex quibus profecto satis, superque elucescit, quam injuriose contra Pacta perpetuae Pacis unumquemque in Foro Domicilij conveniendum esse disponentia cum Civitate kownensi processum sit. Idcirco justissimum est, ut in posterum Mercatoribus kownensibus Liberum Commercium Regiomontum permittatur, extortaque Summa, instantanee restituatur.

8vo. Ejusmodi injuriæ, quibus quam plurimi alij M. D. Littæ Incolæ præprimis commerciorum Causâ, Regiomontum, vel alias Orientalis Prussiæ Civitates frequentantes sæpissime Læssuntur, dum debiti alicujus causâ ad cujusvis instantiam bona, ac merces eorundem, contra Superius allegata perpetuæ Pacis Pacta non modo arestantur, ac Sæpius quoq distrahuntur, sed insuper eorundem Naviculary Rustici ac Subditi, Sicuti Anno 1722. Mfio de Campo Scipioni, Castellano Smolenscensi accidit, ad militiam modis violentissimis coguntur, Sm Regiam Mtlem D. N. Clmum et Rempbcam madimopere afficiunt, eaq de causa Serio itidem expostulatur, ut ijsdem, vel similibus injuriosissimis attentatis Sufficientia coercitionis adhibeantur media, tum omnes ad militiam rapti, præprimis Subditus præfati Mfci Castellani Smolenscens libere dimittantur.

9no. Prætensioni Justæ Gnosi Bogdanski Incolæ Lomzens ad Capitaneatum Culaviensem respectu dejectionis ex eodem Capncatu Matris Suæ Legitimæ post Avum Suum Succestricis, ut Satisfiat, tum quoq portio Culmensis post mortem Uxoris Ejusdem Gnosi Bogdanski eidem competens, hucusq vero modo indebite denegata, eidem extradi demandetur, nec non Liquidum debitum Gnosi Ludovici Sieniclki ex captivitate Moscovitica reducis

pro

pro Canabi Regiomonti detentum, notabilem summam efficiens, eidem proprietario Domino restituatur.

10mo. Ne Patres Soc Iesu in Possessione Ecclesiæ Lindecensis in qua ab Annis 70. et plus pacifice fuerunt sub prætextu vano prætensionum Dominorum de Gröben per Decretum Commissoriale inturbentur. Tum Limites Haffi in Varmia sacrosancte observentur, ita ut communes aquæ communi commodo, et propriæ proprio serviant; nevè Piscatores Brandeburgici utantur retibus vulgo keitel nuncupatis, quæ etiam semina Piscium extrahunt.

Ad Puncta vero ab Illrmis Dominationibus Vris sub Dato 30. 9bris 1724. insinuata quod attinet, et quidem.

1mo. De Libero Salis Hallensis transitu, jam superius responsum, sufficientissimeq deductum est, eundem contra clarissima affectari Pacta, eaq propter nihil Justius esse, quam ut ab affectatione hac, tam præjudiciosissima, ac maxime damnosa desistatur.

2do. In Regno Poloniæ vel M.D. Litæ. theLonia præter sa Regiæ Mtti et Reipbcæ hoc in passu competentia Jura, adaucta, vel noviter inventa esse, Sra Regiam Mttem ac Rempbcam Latet, eaq de causa eo firmius suspicatur de eisdem a mercatoribus Neydenburgensibus injuste conquestum esse, multoq justius a Repbcâ conquerendum esse, quod ad quasvis Civitatum Prussiæ Orientalis portas, ac repagula

vulgo Schlagbaume, contra apertissima Pacta, nova Thelonia instituere prohibentia, sub varijs nominibus in summum Incolarum Regni Poloniæ, eiq incorporatarum Provinciarum præjudicium, nova non solum exigantur Thelonia, sed ad justissimas desuper jam factas remonstrationes, necdum ab ijsdem sistatur.

3tio. Quod subditi ex Prussia Orientali aufugientes ad debitam requisitionem retradantur, tot tam antiquissima, quam recentia attestantur exempla, quot ejusmodi aufugientes subditos ex Civitatibus Occidentalis Prussiæ nunquam non extraditos esse, Sâ Regia Mttâs D.N. Clmus ac Respbca pro certo nôrunt: idcirco haud aliter sibi persvadentes, quam quod Comes de Fing. Ius suum eos reclamandi, qui eundem deservisse, nec ad ejusdem reclamationes, e Diœcesi Ploensi retraditi esse, dicuntur, haud sufficienter deducere ac probare potuerit, quinimo Nobilium, et Incolarum Polonorum ac Lithvanorum querelæ, quod subditi, ac homines eorum in Prussiam Orientalem aufugientes, nec ij, qui ipsis modis violentissimis abrepti sunt, ad frequentes reclamationes suas non extradantur, incomparabiliter multo iustiores sint.

4to. Reparatio Promontorij Montavi=ensis Sâ Regiæ Mttis ac Reipbcæ curæ cordique, eaq promovenda in Instructione novissimorum Comitiorum, Statibus et Ordinibus jam recommendata est.

5to

5to. Quando causæ prætensionum Sersmæ Marchionissæ Brandeburgicæ, et Ducissæ Sadomeyrungensis, in Judiciis Sæ Regiæ Mttis D. N. Clmi, ad quæ spectant, acclamabuntur et ventilabuntur pro Justitia decernerè Sã Rã Mttãs D. N. Clmus non intermittet.

6to. Quod prætensiones Sersmæ aulæ Berolinenß ad Bona Radziwiliana, vel Sic dicta Neoburgica concernit, Sã Rã Mttãs D. N. Clmus ad Responsum hoc in negotio, die 19. Aprilis Aº præsentß Datt Se refert.

7mo. Ad quas vis Collimitaneorum Incolarum ex Parte Sersmæ aulæ Berolinenß remonstratas querimonias non intermisit, Sã Rã Mttãs D. N. Clmus Literas Suas ad Capitaneos pro administranda Justitia opportuna providere remedia, et ad denominandos Commissarios pro inquirendis constituendisq communibus Limitibus Sã Rã Mttãs D. N. Clmus omnem declarat facilitatem, modo intercedentes aliæ notoriæ differentiæ per propositum toties, et insinuatum Tractatum assopiantur ad quem ineundum et concludendum Sã Rã Mttãs D. N. Clmus et Respũca semper propensum Suum demonstravit animum.

8vo. Justitiam cuiquam eandem debite petenti, a quopiam, in aliquo Capitaneatu denegatamq esse, ad Sm Regiam Mttem D. N. Clmũm huc usq a nemine quidquam delatum est, quodsi vero cuiquam

quam id ipsum acciderit. is, eundem, qui administrationem Justitiæ ipsi denegavit nominetenus indicat, sic eundem desuper ut convenit admonere Sâ Rā Mttas D. N. Clmus nunquam omittet.

9no. Causa extraditionis mutuæ militum Castra deserentium vulgo Chartel ad omnes spectat Reipbcæ Ordines, hinc ea usque ad reassumptionem Comitiorum suspendenda est.

10mo Hoc Punctum specialiorem requirit explicationem.

11mo Quæ Illrmo ac Rendmo Episcopo Culmensi imputantur, ab ijsdem, idem tam Liber, quam notissimum est, ut Ecclesia Rozłażinensis non ad Culmensem, sed Vladislaviensem spectat Diœcesim, sed æque etiam minus Illrmum et Rendmum Loci Ordinarium Episcopum Vladislaviensem imputata illa tangunt, qui tam in Ecclesiasticis, quam Civilibus ab æquitate et Justitia omnibus maxime notus Senator, nullatenus Iure prætendendi, quo Sersma Aula Berolinens. ad præfatæ Ecclesiæ beneficia gaudet contravenire in Animo habuit. dum Episcopali Suæ Jurisdictioni, in Eadem Ecclesia Eidem plenarie competenti Satisfaciendo, animadvertenda corrigere; proque Parochianorum commoditate, et cura administrationem Sacrorum in saepius dicta Ecclesia Reverendo Dzebcensi ad breve tempus demandare censuit donec idoneus præsentaretur. Quæ, quo aper-

tius

tius ab Illmo et Rendmo Episcopo imputata „eo magis cumulatum efficiunt"
removent„ Stylum, quo Illmi Dnaones Vri putativa illa imputata retulerunt, insimulque a Sersma Aula Berolinensi ab Ejusmodi abhorrenti Spem faciunt indubitatam fore, ut differentiarum Seminatoribus minus facilis imposterum praebeatur auris, omnisque Jurisdictio Episcopo competens per Pacta Eidem conservata haud interturbetur, major enim ab Illmis Dnaonibus Vris Senatoris Regni exspectabatur consideratio.

12. Prout et alterius Senatoris Illmi Castellani Betzensis non enim est ignotum Illmis Dnaonibus Vris a Longo tempore, et maxime sub Dno olim Magni Principis Frederici Guilhelmi aulam Berolinensem habuisse particularem aestimationem Dignitatis Senatoriae, et Illmi Dnaones Vri non debebant hoc exaggerare incontinenti et contra, ut supponitur Principalis Vestri mentem Stylo contenta Literarum, quas idem Illmus Dnus Castellanus Sacrae Mtti Do No Clmo Scripsit, quoniam in nostro Regno unicuique Sentire, dicere, et Scribere quae vult est Liberum.

13. Horret animus memorare ea Crimina, quae Dissidentes Thorunij contra Deum, Honorem Deiparae, et Sanctos, Religionemque Catholicam attentarunt, pro quibus majores (: quam decretae sunt) poenas Jure merito promeruerunt, neque est occasio querulandi de quasi oppressa Religione Augustana, quia ejus exercitium Sententia Judicij Regij non est ipsis inter-

dictum, et omne id quod in eadem Sententia continetur, Ius et Iustitia dictavit. Pro apertione autem Ecclesiarum Wegroviensis, et Piascensis dantur literæ ad Illmos Loci Ordinarios, quibus Dissidentes occasionem dederunt, quod ad ejusmodi occlusionem processerunt. Et si tam quiete Dissidentes in Dominijs Reipbcæ, uti Catholici in Prussia vigore Pactorum manentes vivent, benignam semper sui tollerantiam in Regno habebunt.

14. Desiderium Sersmæ Aulæ Berolinenꝫ ratione tituli Regij Statibus et ordinibus Regni in novissimis Comitijs iam propositum est, qui post quam clarius informati fuerint, quibus conditionibus idem titulus a Reipbcâ petatur, in futura Reassumptione Comitiorum resolvere poterint.

15to. Prætensionem Comitis a Dona ex Art: 20 Pacis Olivenꝫ, cujus coronidis Loco mentio facta est, Sâ Râ Mttas D. N. Clmus in reassumendis Comitijs Statibus et Ordinibus quoqꝫ proponet.

Quæ omnia Sincere Sâ Râ Mttis D. N. Clmi ac Reipbcæ in Sersmam Aulam Berolinensem documenta satis superqꝫ ostendunt, insimulqꝫ Sâ Râ Mtti D. N. Clmo, ac Reipbcæ a propenso Sersmæ Aulæ Berolinenꝫ ad instantiam affectu indubitanter appromittunt fore, ut Justissima Sâ Râ Mttis D. N. Clmi ac Reipbcæ superius ad et deducta solidissimis probationibus confirmata desideria, et imprimis ea, quorum vel minima mora

maxime periculosa, praejudiciosa, et damnosa est, ut pote Ecclesiæ Lisnoviensis Romano Catholicis restituendæ propugnaculi Bolwerk Schantz, ac Domus Vigiliarum in Suburbio Elbingensi, milite Brandeburgico insessæ evacuandorum, Salis transmarini Elbingam sine omni impeditione invehendi, Capitationis a Colonis Elbingensibus levandæ, Equitatus Brandeburgici ex Territorio Elbingensi educendi, orientalis Prussiæ Lacui Drausen adhabitantibus, piscationem privativam contra Pacta affectatam interdicendi, et aliorum suprasspecificatorum ad efficacem ac indilatam ante omnia quantocyus producantur Satisfactionem, nec ulla de stringentioribus medijs cogitandi Sacræ Mtti D. n. Clmo ac Reipblicæ relinquatur causa; sicuti cum etiam in finem Illrmi ac Excllmi Status Ministri utriusq Gentis, cum Illrmo ac Excellmo Marschalco Comitiorum super hisce Intervenientijs, cum Illrmis Dominationibus Vris ulterius adhuc conferent, ad futuram Comitiorum Reassumptionem sese referentes. Varsaviæ d. XX. Decembris A. 1724.

Finitis Conferentiarum Punctis sequuntur prætensiones Varmienses, Terrarumq Ciechanoviensis et Nurensis.

1. Joannes Gierman Subditus Capituli Varmiensis, raptus est per Milites Brandeburgicos, et ad militiam vi adactus.

2. Martinus Vonenberg, cum summa violentia acceptus, verberibus et varijs macerationibus ad servitia militaria Brandeburgica coactus.

3. Georgius Osman violenter raptus est per eosdem milites in Campo colens agrum.
4. Joannes Peter Pastor Civitatis Brandeburgens. similiter violenter raptus est in Campo.
5. Albertus Famulus Cinirifices, alias Popielnika, nocturno tempore ex villa Kaletka cum invasione et violentia raptus, quem cum defendere Populus voluit, graviter a Militibus concussus est.
6. Franciscus Bohm similiter violenter raptus est per eosdem Milites.
7. Joannes Henricus Sahl Civis Brandeburgensis vi rapus est in ædia, et varijs miserijs coactus est ad Servitia.
8. Antonius Frach Pannifex Bisteinens. in publica via raptus est, et ad Servitia Militaria coactus.
9. Similiter factum cum Thoma Welik Subdito Celsmi Principis Varmiensis.
10. Mathiam Kaminski invadendo Domum Pastoris inquilini versus Fridlandium Resselio ijdem Milites Brandeburgici violenter abduxerunt.
11. Jidem Milites in Campo pascentem oves Famulum Schenavens vi rapuerunt.
12. Scultetus Tolniciensis Jacobus Geritt dolo evocatus per aliquos Commissarios in Barzenz raptus est.
13. Joannes Behm Subditus Varmiensis pergens Wormdittum pro persolvenda devotione, inter arbusta raptus est violenti manu, ac postea varijs pollicitationibus nimis stipulatus fuit, ut magna statura homines indicaret, eosq ex Varmia abduceret.
14. Undecim Milites violenti manu aggressi

sunt,

sunt Domunculam Kuhnenseld, ubi januam effregerunt, fenestras concusserunt, globulos igneos in Stubam immisserunt, non sine gravi periculo incendij, cum magna laesione hominum ibidem existentium, ubi etiam Petrus Kuchnapel gravissime vulneratus est, ita ut ad Lazaretum debuerit deportari.

15. Nocturno tempore, circa horam duodecimam, milites Brandeburgici villam Jagotkin invaserunt, quâ in Villâ Domum Jacobi Rohslewen circumdederunt et oppugnarunt, milites bombardas exploserunt, igneosq globulos in homines injecerunt.

16. Civitatem Resseliensem, Milites Brandeburgici, summo mane invaserunt, ac fores Civis Martini Merz effregerunt, volentes Studiosum Gieritt rapere, quem concitatus Famulus in Populo liberavit.

17. In suburbio Resseliensi in quadam Domuncula effractis Januis et Fenestris duos operarios, Michaelem Glon, et Casimirum Koneczki violenter a Lecto abduxerunt.

18. Scholam Parochialem Resseliensem milites ijdem invaserunt, quendam volentes hominem violenter abducere.

19. Ab ijdem Militibus Praedium Episcopale dictum Securum non fuit, quod invaserant, ut quendam hominem raperent.

20. Studiosum Gieritt, (de quo supra mentio fuit.) Major Kasow Literis suis minacibus, ausus est compellere, minando

ipsi, ejus carentibus, et Civitati Resseliensi infelices exitus.

21. Iidem Milites invaserunt Domum Sculteti Villæ Birgerdorff, ex qua Scultetum una cum Famulo Suo Ligatis manibus abducere Studebant, prout de facto Scultetum ex Lecto rapuerunt, cumq, tum et uxorem horrendè percusserunt, post fugientem Uxorem jaculatus est miles unus, qui Scultetus cum se fugâ Salvavit, volendo abducere famulum, penes auxilium Joannis kriger, qui cum tribus Filijs venit in Succursum Officialis mandavit ad illos explodere bombardas, ex quibus unus Filius Joannis kriger occisus est.

22. Iidem Milites Cives Schultz in Suburbio aggressi Sunt, Licet aliquoties frustrati Sua Intentione abiverunt non tantum absq, magna Læsione convulnerationibus, concussionibus, imo et occisione hominum recesserunt.

Terra Ciechanoviensis.

1. Andreas Rotarius Subditus Dñi Castellani Czerscensis ex Sarnow modo violendo per milites Brandeburgicos abreptus ac Havam Sub vexillum Capitanei Mulsana abductus, ut ante omnia Dño Suo restituatur.

2. Non tantum cum violatione Securitatis publicæ, Sed præjudicio Liberæ Gentis, Statusq, Nobilitaris, Captus, ac vi acceptus est Nobilis Adalbertus Niedziałkowski

in Publi

in Publicis Nundinis in Dziatow, Vir bene possessionatus.

3. Pari ratione et modo ibidem in sequentibus Nundinis vi acceptus est Gnôsus Zberski Nobilis Terræ Ejusdem crudeliter cuneo in os immisso per Majorem Biell Brandeburgicum tractatus.

4. Idem Major Biel Gnôsum Wroblewski Nobilem Terræ Ejusdem captivavit, ac in servitutem amplectendi per vim servitij Militaris adegit.

5. Subditi Gnosorum Mięczynski, Gąsecki, ac aliorum, quam plurium nobilium Terræ Ejusdem Prussiam Brandeburgicam profugi, et qui extradi nolunt ut Suis Dnis Seorsivo Scripto specificandis restituantur requiritur.

Terræ Nurensis.

Ad Commotationem et remonstrationem prætensionum, cum alijs Palatinatibus, Terris et Districtibus, in immediatis Comitijs porrexit quoq; hæc sua gravamina per Legatos Suos Terra Nurensis, scilicet quod Gnôsus Gregorius Podlewski Jabłonowski Zakrzewski violenti modo rapti, ac a militibus Brandeburgicis ad servitium militare vi adacti sunt, ut itaq; hi et alij omnes specificati pristinæ Libertati, ac statui, in quo restituantur, parimodo requiruntur.

Puncta Conferentiæ adjecta ratione Districtuum Leoburgensis

et Bythoviensis, atq Capitaneatûs Drahymensis.

Anno Dñi 1658. ad Sersmam Domum Brandeburgicam, devenerunt Districtus Leoburgensis et Bithoviensis cum hac cautela, ut in Statu quo remanent, et cessante Linea masculina Domûs Brandeburgiæ ad Rempbcam redirent, ut testantur Pacta Bidgostiensia de Anno 1657. et Constitutione 1658. et 1659. Item Actus traditionis Leoburgi Anno 1658. per Commissarium Regium Joannem Bylowski Succamerarium, tum temporis Culmens. habitæ, ubi de indemnitate cujuscunq Statûs et Dignitatis cautum, ut ijsdem Juribus Privilegijs Bonisq Suis Eodem modo, ac Sub immediato Dominio Regis Poloniæ usi fuerunt uterentur fruantur.

Pro tali Jurium et Libertatum in ijsdem Districtibus conservatione, non Solum Pactis obligarunt sese Electores Ebrandeburgici, Sed etiam oblatis Instructionum circa homagia 1658. 1688.

Sersmus Fridericus Vilhelmus Coloniæ apud Sprcam Die 20 Julij 1677. talibus verbis. Similiter sua Serenitas Electoralis nullo modo vult, quatenus Civitates aut Prædia in prædicto Dominio Extraordinarijs Contributionibus onerentur, prætergvam ijs, quæ illis ex laudato quanto competent. Et debebit Nobilitas, Civitates et Prædia quemadmodum temporibus Reipblcæ Polonæ

unum

unum corpus constituere, similiter Universalia, aut alias solebat formari.
Hinc Supplicationi firmissimæ Status adhæserunt per Lauda 1679, 1680, 1682, 1683, 1684, 1686. ut Universa Nobilitas, Civitates Bonaq alia, ita prout sub Dominio Reipbcæ Polonæ conjuncta erant, inseparabiliter, tanquam unum corpus sub nullitate Contributionis permanerent.

His non obstantibus nova quædam contributio vulgo accisa introducta, per quam

1. Civitas absq Consensu Status Equestris, Nobilibusq invitis, ab ipsis separantur quandoquidem ad cassam publicam nihil tenetur contribuere, quam quod in Comitiolis secundum illarum possibilitatem laudatur.

2. Nunc per istam accisam ruinantur Civitates, et extremum defectum patiuntur, quia ex Vicinis Graniciebus Poloniæ nihil advehunt, et insuper debent solarrare Superintendentes istarum accisarum.

3. Magistratus Civitatum, et Cives graves patiuntur confusiones, et in Juribus suis impedimenta per scribitores.

4. Tota Nobilitas patitur præjudicium, quando propter publica negotia conveniunt ad Civitates, et secum adferunt victualia, violenter Curruum revisiones fiunt, et accisam a Victualibus solvere debent.

5. Decedit non parva pars Solarij Ex=

actori Contributionum Pobery dictarum, cui merito deberet solvere cassa accisarum.

6. Ab omni re, quæ ad Civitates adfertur accisa exigitur.

Statui Ecclesiastico hæc accisa quoq; præjudicat.

1. In fundo Ecclesiastico, et in eo habitantibus hominibus omnis adempta immunitas et adeo gravantur, ut jam aliqui Catholici, coacti sunt migrare ad alias Civitates.

2. Ipsismet Ecclesiasticis nihil licitum invehere in Civitatem, nisi cum præjudiciosa Characteris et Personarum revisione.

3. A segete Decimali accisa solvi debet, unde media vivendi Ecclesiasticis adimuntur.

4. Nec unicum Currum Lignorum ad Civitatem advehere possunt Ecclesiastici absq; cedula.

5. Fundum Monasterij, et in eo ædificatas Domos violenter ademerunt, pro quibus tamen extat Breve Urbani VIII de Anno 1639. et Privilegium S. R. Mttis. Item Mandatum S. R. Mttis Vladislai IV ad Capitaneum Leoburgensem pro deoccupatione fundi Ejusdem Monasterij de Ao. 1640.

6. Occuparunt sex mansos Parochiales, à quibus solummodo annuatim in recognitionem solvunt florenos duodecim.

7. Non pridem expulso æditwo ex Domo circa Ecclesiam Brzeznensem, eandem Domum violenter occuparunt et occupant.

8. Non solum in Sarcigor, Roszyc, Bozepol, privatas excogitarunt Capellas, sed etiam recentissimè in Brzezno Ecclesiam ex-

truxerunt. Multa præjudicia fiunt Juribus Parochialibus, et quidem Dissidentium ministri sæpè baptisant, copulant, sepeliunt, vi intrando Cemeteria Catholica, sibi pulsando, et minantur etiam ipsas Ecclesias Catholicis recipere, cum huiusq secundum Pacta nihil Dissidentibus licitum erat in ratione Administrationis Sacramentorum agere, sine prævia pro quolibet actu Licentia Parochorum Catholicorum. Nunc autem etiam in alijs Villis istius Parochiæ Brzeznensis Domus per modum Capellarum pro devotionibus Dissidentium destinantur, contra eadem Pacta.

9. In alijs quoq Parochijs Catholicis multa fiunt præjudicia et injuriæ, tam Sacerdotibus, quam ministris Ecclesiæ, ac Subditis Parochorum, justitia non administratur, et Jurisdictio Episcopi multa patitur.

Proinde desideratur, ut omnia in antiquo Statu prout fuerint ante Pacta conserventur.

Capitaneatus Drahimensis in pignore certæ Summæ apud Sersmam Domum Brandeburgicam manens, similes prout Districtus Leoburgensis patitur Injurias.

1. Accisæ ante duos circiter Annos sunt impositæ, unde magna est Injuria Subditorum illius Loci.

2. Nullum ibidem fuit Exercitium, nulla

Ecclesia, nullus Minister, nulla Schola Dissidentium, nunc autem recenter sub tempus revolutionum Svecicarum, sub prætextu Prætorij extruxerunt sibi Dissidentes Ecclesiam in Oppido Principali Tempelburg dicto, ac Scholam unam, Drahimi alteram.

Administrationem Sacramentorum se per vim immiscent Dissidentes Ministri, cum summo præjudicio Parochiæ, et Ecclesiarum Parochialium Catholicorum.

Aliquando etiam causas Matrimoniales in Pomeraniam Starogardiam evocant, et multa alia in contemptum Jurisdictionis Episcopalis exercent, contra Pacta, et contra omne Jus, quod pignoratio Possessori non competit.

Desideratur itaq ut omnia ibidem observentur in eo Statu, qui fuit, dum in feudum cederet ille Districtus, videlicet circa Annum 1669.

Resolutio Dubiorum a Ministris Regis Poloniæ de Statu Leoburgensi per Extractum Protocolli factorum.

Antequam ad ipsam resolutionem dubiorum progrediamur, præmittendum esse duximus, quod ea, quæ in præfato Protocollo ex Pactis, Instructionibus circa homagia, et Laudis in Comitiolis Districtuum Leoburgensis, simulq. Bütoviensis sancitis, præliminariter allegata sunt, suâ nitantur veritate, nec ulla indigeant prolixâ discussione, nec non quod S. Regia Mttis Prussiæ Avus Serenissimus ac Potentissimus

Fridericus Vilhelmus Elector Brandeburgensis gloriosissimæ memoriæ, Nobilitatem Civitates, aliaq Prædia per Constitutionem de Anno 1677. in unum corpus conjunxerit.

Quomodo autem Nobilitas, quæ non emolumentum Civitatum, sed potius earum oppressionem semper quæsivit, cum ijs processerit, sequentes exhibent casus. Statim post illam conjunctionem prædicta nobilitas (1.) Civitates pluribus, quam possidebant mansis oneravit, et Civitati Leoburgensi Soli, quæ vigore Privilegiorum solummodo centum Mansos tenent, Ducenta insuper adscripsit, de quibus annuatim huc usq contribuere tenebatur.

(2) Excogitavit sibi in summum contemptum S. R. M. P. et extremum Civitatum exitium contra Jura Culmensia, et Privilegia Pruthenica Judicium, quod ex puris Nobilibus consistere debebat, vulgo Postcuriale dictum, ad quod promiscue omnes causas Civium trahere, easq ibidem sine ulteriori apellatione ad Castrum, vel Regiam Mttem dijudicare, et sic ordinarium Judiciorum, et Instantiarum cursum evertere voluit, (3.) Coegit Civitates certam summam pecuniariam præter voluntatem, et consensum earum, ad redimendam Ecclesiam Charbrovienssem, quæ a Reformatis occupata fuit, et adhuc occupata est, extraordinarie contribuere, quâ ex re multas turbationes passæ sunt; hinc et ea propter aula Regia, multis querimonijs, et gravaminibus semper impleta fuit. E contra autem negari nequit, quod in Pactis Bid=

gostiensibus quoq cautum sit, ut arces et Civitates eorundem Districtuum S. R. M. P. Ejusq Serenissimis Antecessoribus, Eodem Jure, prout eas olim Illrmi Duces Pomeraniæ tenuerunt, traditæ sunt verbis.

Præterea de ampliori gratiâ et benevolentiâ Nostrâ, Serenitatem Ejus, et illius Hæredes ab omni Juramento, nec non tributis et exactionibus quibuscunq, nobis et Posteris Nostris ratione dictarum arcium et oppidorum præstandis, dimittimus, et Liberos facimus, prout olim a Ducibus Pomeraniæ eadem Præfecturæ Bütau et Lavenburg tenebantur.

Quæ verba non sunt inania, sed suum habent effectum, et argumenta a parte adversa, ad Protocollum data protinus destruunt.

Cautela generalis in Pactis contenta.

Indemnitas cujuscunq Status et Dignitatis. Non totam hinc absolvit rem, sed ea per speciales expressiones verborum contra distinguitur, et explicatur, quomodo proprie, et in vero sensu Pacta intelligenda, et accipienda sunt; cui enim non constat, quod Ducibus Pomeraniæ Libera dispositio prædictorum Districtuum subditis, Juxta suum interesse et utilitatem, uti frui competijsset! Quis igitur audet S. R. M. Ati Prussiæ, cui eodem Jure Arces et Civitates traditæ sunt contradicere, ei non competere Liberam dispositionem circa illas; Nexus ille, quod Serimus ac Potentissimus Fridericus Vilhelmus Nobilitatem, Civitates, aliaq Prædia per Constitutionem præditam de Ao. 1677. in unum corpus constrinxit, a Nobilibus ipsis ex rationibus supra memoratis ruptus est, et

et solummodo modum collectandi respiciebat, Sacrae Maiestatis Regiae autem competit vigore plenae potestatis in his Districtibus, ad instar Ducum Pomeraniae, Subditis Suis Jura dare, et Jura auferre; nam cujus est coniungere, ejus etiam est disjungere. Quare his Omnibus bene trutinatis et perpensis ipsa commota est, ut omnes querimoniae et oppressiones removeantur, et unus quisq; Status pro altero non praegravetur, sed quilibet communia onera paribus humeris ferat, Civitatibus, relicta tamen vigore Pactorum Nobilitate in integritate Jurium Suorum dare accisam. Qui modus Contribuendi, in Civitatibus Regni Poloniae non ignotus, quandoquidem Gedani, et in alijs experientiâ quotidianâ testante, in viridi observatur usu, nec non aequitate convenientissimus est, quippè Civitates Saepè dictae illum, antequam moderna accisa introducta sit, sibi Ipsi jam elegerunt, et propria Authoritate constituerunt.

Nunc deniq; paucis tangenda sunt dubia, ratione Status Politici mota.

Quae quemadmodum perlustrato superius dicto Protocollo, eadem ferme reperiuntur, quae ante quadriennium in penultimis Comitijs Regni Generalibus Grodnae celebratis, jam proposita et tunc temporis sufficienter refutata sunt, ita nullam prolixiorem responsionem in praesentiarum merentur, sed ut materia

revocta considerantur. inde omnia se in unum colligentes fasciculum affirmamus, quod ea præter Scitum, et voluntatem, tum Nobilitatis, tum Civitatum, ad Comitia data sint, sed solum modo ex inquieto Cleri Catholici Leoburgensis ingenio emanaverint, qui Jurium et Legum accisarum ignarus varia machinatur, et multa falsa sibi excogitat. Siquidem (1.) Falsum est, quod Cives per istam accisam ruinentur, et extremum patiantur defectum, Contrarium e diametro docet, manifesta notoritas, nam Cives non duntaxat in alimonijs suis bene subsistunt, sed etiam ut ab extremo præserventur defectu, ipsis Laudata in Publicis Comitiolis Contributio ex accisarum capsa porrigitur, ex qua etiam Catholicus Præpositus, nec non Evangelicii Sacerdotes, ut et cæteri ministri Ecclesiastici, sua salaria accipiunt, quos ante accisam Cives proprijs sumptibus, non minima cum Eorundem prægravatione alere et sustentare tenebantur, a qua tamen molestia, iam exempti et Liberati vivunt.

(2.) Falsum est quod e granicicbus, sive Limitibus Poloniæ nihil advehatur, dum nonsolum Poloni cum Civitatibus in pristino flore mutuum commercium quotidie exercent, præter quod modernus Palatinus Mariaburgensis Pannificibus Leoburgensibus contra Constitutiones Regni Libertatem nundinarum

in Civitate

in Civitate Weyheropoli celebratarum, ad instantiam Pannificum Pucensium, ab immemorabili tempore possessam prohibere ausus sit, cum tamen earundem inviolabilitas Dominorum Palatinorum custodiæ demandata sit, sed etiam ipsis incessanter varias res advehunt, de quibus non advehentes et vendentes, sed ementes et consumentes accisam solvunt.

(3.) Falsum est quod Civitates Superintendentes accisarum solvere debeant; accipiunt enim hi sua salaria ex accisarum Cassa.

(4.) Falsum est quod Magistratus Civitatum et Cives, graves patiantur confusiones, et in Juribus suis impedimenta per servitores. (5.) Falsum est quod Nobilium currus ad Civitates venientium, violenter revideantur. Horum duorum Punctorum, merito prætenditur probatio, vel sufficiens satisfactio. Servitores nihil plus faciunt, quam quod indagentur, quibusnam rebus currus, sive nobilium sive Rusticorum ad Civitates euntes onusti sunt, et contra nullum nisi morosum, ne defraudationibus aperiantur fenestræ, suo officio utuntur, juxta præscriptum modum. (6.) Falsissimum autem est, quod exactori contributionum, Pobory dictarum, aliqua Pars Salarij decedat, quandoquidem ille, absq; ulla defalcatione Salarium suum annuum, ex prædicta accisarum cassa accurate accipit, prout hoc tota nobilitas, et Civitates, utiq; ipsius exactoris quietationes propriâ

manu scripta attestari possunt.
A Statu Politico transgredimur ad Statum Ecclesiasticum, ubi Rendmus delator non recordatus est Divi Apostoli monito. Deponite mendacium et Loquimini veritatem, alias non plura evomuisset falsa.
Falsum itaque est ad 1. quod in fundo Ecclesiastico, et in eo habitantibus hominibus, adempta sit immunitas. Nullam unquam ibidem habitantes habuerunt immunitatem, nisi eam, quam violenter et defacto in summum Civitatum praejudicium sibi arrogavit, Clerus Catholicus adeoque ipsis nulla adimi potuit.
Nemoquoque ex istis hominibus ad alias Civitates migravit, quam faber Cuprarius quidam, quorsum autem nescitur. Causae enim hujus migrationis non fuerunt praegravationes accisae, sed quod iste Vagabundus absentis cujusdam mariti conjugem in matrimonium duxerit, quem Clerus Catholicus copulaverit, siquidem ille statim post copulationem, cum scilicet versus maritus pro recuperanda uxore sua Domum redux, sese cum nova maritata sua clandestine amisit.
Hic silentio praeterire non possumus, quod ante annum circiter praedictus Clerus scrinarium quendam ex Pomerania Leoburgum venientem, quem ob crimen incestus, cum Uxoris modernae Sorore suspectum et accusatum, Sacerdotes Evangelici ibidem hanc copulare voluerunt, sine ulla publicatione e suggestu facta,

et pro

et probabilibus attestationibus, in Summum Ecclesiæ Scandalum iterum copulavit.
Nullum ad 2. et 4. exinde Ecclesiastici, neq alius quisq præjudicium capere possunt, quod in Eorum characterem et personam, quando ad Civitates ignoti veniunt, inquiratur, siquidem illud militis penes portas excubantis officium requirit, cui Inquisitioni Secularibus homines quam Ecclesiastici se submittere tenentur. Nec hoc in Ecclesiasticorum præjudicium vergit, quod Lignum sine schedula in Civitatem vehere nequeant; Nam per hoc præcavetur defraudatio, quæ sub eorum prætextu, singulis momentis ab alijs committi posset.
Mirandum est ad 3. quod Rendmus delator, pro hac falsitate non erubuerit. Quomodo ille illæsa conscientia, dum ab omnibus rebus consumptibilibus, nullis exceptis, inter quas etiam Lignum et Seges Decimalis computatur, Liber et immunis adhuc est, sicut ante Introductionem accisæ fuit, asserere potuerit, quod à Segete Decimali accisam solvere debeat, et per illud Ecclesiasticis media vivendi adimantur; Genuina hujus rei ratio consistit in eo, quod suam totam familiam, ex proventibus Ecclesiasticis nutriat, alat, colat et conservet, Iure Canonico prohibetur clericus beneficium habens ædes Parochiales Locare, hic autem Clericus non solum Locat, sed totas familias cum uxoribus, Liberis, servis ancillis, puellis, porcis, pecoribus, alijs, omniq supellectili re=

cepit, quod omnem proventum devorant, et Cæteris Ecclesiasticis vivendi media admittunt, non accisa. Merito prætenditur ad 5. hujus Puncti probatio, quod nimirum fundum Monasterij, et in eo ædificantes Domos, violenter post traditionem horum Districtuum occupaverint Evangelici.

Allegatur quidem pro eo Breve Urbani VIII Pontificis, et Privilegium Vladislai IV Regis Poloniæ, sed utraq neq producta neq tempora determinata Sunt, quibus Catholici eundem fundum cum ijsdem Domibus possederint. Hoc autem notum est, et nemo indubium revocare potest, quod fundum illum Illmi Duces Pomeraniæ a tempore reformationis Lutheri in possessione habuerint, quod Castrum Leoburgense post eorum exterpationem etiam sub regimine Polonico illum quiete tenuerit, et deniq quod per traditionem cum eodem Jure ad Sersmum SRæ Mttis Prussiæ avum pervenerit, qui et Ejus Successores Sersmi in eo hucusq nemine contradicente possessionem continuaverint; Proinde hoc immemoriale tempus, etiam si in manibus adversariorum documenta quædam pro eo fundo extarent, eorum prætensionem annihilet, et jura possessionis SRæ Mttis stabiliat, cum expeditum sit, quod res Ecclesiasticæ quoq præscriptionibus obnoxiæ sint.

Generaliter nimis ad 6. punctum ratione prætensorum Mansorum positum est, in quo

nec

nec Locus, ubi eadem jacent, neq eorum Posses=
sores expressi sunt. Quando autem utrum=
que et Loca et Possessores specifice demon=
strabuntur in causam inquiri, et si ea ve=
ra et justa invenietur, satisfactio sub=
sequi, et exigua illa Duodecim Florenorum
Polonicalium recognitio annua ad aequi=
tatem reduci debet, sin autem falsa ul=
terior ulterior declaratio dabitur.
Callide satis et operose ad 7. quin imo cum
praeteritione necessariarum causae circum=
stantiarum praefato Protocollo insertum
est, quod Evangelici expulso aedituo ex Do=
mo circa Ecclesiam Brezernensem, ean=
dem Domum violenter occupaverint et
occupent. Sed irrito Conatu, controversia
quidem ante triginta circiter, et quod ex=
currunt annos, circa hanc Domum aedi=
tualem, inter Evangelicos et Catholicos
extitit, quae autem per Commissarios a
superioribus utriusq partis datos et con=
firmatos finita, et ita composita sunt,
ut Evangelici Domum praeditam, una cum
agro retinuerint, in ejus compensatio=
nem autem Catholicis aliam novam
Domum pro aedituo exstruere, et pro agro
Centum florenos Polonicales, quae sum=
ma adhuc sub administratione provisso=
rum Ecclesiae, ut et nova aedificata Do=
mus est, exolvere debuerint. Ideo ex
hoc puncto per transactionem jam satis=
facto, et semel sopito, nihil praetendi po=
test, quia Lites per transactionem semel

sopita resuscitari prohibentur; Ejusdem farinæ sunt querelæ, quæ ad 8. et 9. in magna multitudine recensentur.

In Pactis Liberum Exercitium Religionis Catholicæ reservatum est, in Pactis quoque Episcopo Vladislaviensi Jurisdictio in Templa et Sacerdotes integra mansit, sed nullibi ibidem invenitur, quod Evangelicis interdictum sit pro Suis devotionibus instituere Capellas, aliaque Oratoria.

Quod enim non interdictum illud consensum esse, suadet dictamen rectæ rationis. Hinc in Garcigar Koszytz Bozepol ante sexaginta et plures annos Bonorum Possessores pro devotionibus Suis sibi extruxerunt Capellas. Si enim secundum Pacta Clero Catholico Jus quoddam prohibendi competijsset, quare præfatis possessoribus ædificare permiserit, et tunc temporis non contradixerit, nec non Jura Sua intacta conservaverit; Jam autem cum nuperrime ex summa necessitate Oratorium pro devotione Evangelicorum extructum est /: siquidem in Sculteria ubi hactenus devotionem peragere solebant, admodum sordidè vivebatur, atque Locus eidem destinatus, ante et post eam per gallinas, sues, aliaque pecora fœde spurcabatur, cum tamen Deus a Nobis in munditie, non sordibus coli velit:/ vociferatur, blaterat et clamitat pactis contraventum esse, quæ tamen omnem, uti jam superius dictum, prohibitionem ignorant.

Juribus Parochialibus nullatenus

præjud

praejudicium a sacerdotibus Evangelicis illatum est. Facultatem dare Licentiam baptisandi, copulandi, ac sepeliendi, quam sibi arrogavit Clerus Catholicus, non ex pactis, sed privatis conventionibus cum Dioecesianis initis adeptus est, quibus sacerdotes Evangelici sese sponte, et voluntarie submiserunt, et Licentiam praedictos actus spirituales peragendi ab ipso sumpserunt, et adhuc sumunt.

Verum autem cum varias rixas, altercationes, et simultates, non solum cum iis, sed etiam eorum Dioecesianis incipiat, dum ipsis potestatem baptisandi copulandi, utique in Cementerio Catholico sepeliendi et Campanas pulsandi plane denegare audet, quam tamen Licentiam sepeliendi et pulsandi Dioecesiani semper post decessum Ducum Pomeraniae, etiam sub gubernatione Polonorum, et in hunc usque Diem habuerunt, videntur quidem male contenti esse, sed statim ad obsequium pristinum redigi possunt, modo Clerus Catholicus a suis innovationibus, et attentatis abstineat, et omnia in pristino statu relinquat. Quomodo autem evincere velit quod unquam minatum sit Catholicas occupare Ecclesias, aut Ecclesiasticis Justitia, quando Judicis Officium debite imploraverunt, denegata sit, expectatur, aut satisfactio praetenditur. Nullas unquam Clerus Catholicus, a Sacerdotibus Evangelicis passus est turbationes, vel violentias, et si quas ipse met, iis fecerit, modo in illos, quamvis innocenter devolvere velit. Non =

pridem Praepositi Leoburgensis Vicarius, homo rixosus impudicus, immodestus, in moribus et literis parum versatus, non solum Sacerdotem Drincelicensem vi e Cementerio Roslazinensi eiicere voluit, sed etiam violento modo Sacerdotis Preznensis Domicilium intravit, multas insolentias ibidem peregit, Sacerdotem ipsum, non solum Lupum increpavit, aliaq dicteria sine ulla data Causa ipsi obiecit, sed etiam ipsum percutere minatus est, ut alia plura taceam attentata, ut et devastationes Regiae Silvae, in qua promiscue omnes Arbores optimos, tam faginas, quam querecinas, ad ignem per ejus Servitores excidi permittit, atq ita irrecuperabile damnum ipsi quotidie infert.

Proinde desideratur ut Rendmus Delator cum suis falsis delationibus, si ulterius harum rerum instantias faceret, a limitibus futurorum Regni Generalium Comitiorum repellatur, nec non propter Commissa falsa, et peractam violentiam publice, et exemplariter puniatur, ipsiq ut et Ejus Subordinatis serio et sub poena remotionis ab officio injungatur, ut ab omni innovatione et turbatione in futurum abstineat, et sese in Cancellis suis et terminis contineat. Siquidem nullibi constat, quod contra Pacta hactenus actum, sed ea potius inviolabiliter et Sanctissime Servata sint. —

Circa

Circa Capitaneatum Drahimensem, haud Solidæ, et imo inanes moventur querelæ, nec ulla ad l^m existit Subditorum illius Loci injuria, Jure enim et cum omni Dominio possidet Rex Borussiæ hanc Præfecturam, Sub Conventione Publica Die VI. Novembris Bidgostiæ peractâ, Jurejurando tam a Rege Joanne Casimiro, quam a Senatoribus Poloniæ confirmata.

Cum Consilio Dominorum Consiliariorum, tam Spiritualium, quam Secularium, et ex Senatus-Consilio inscripta et obligata est, Arx et Oppidum Draheim, cum omnibus Ejusdem Præfecturæ Draheimensis vasallis, Subditis, fructibus libertatibus, Eminentijs, Censibus proventibus et Universis et Singulis, nihil excipiendo vel reservando pleno Dominij Jure, cum omnibus utilitatibus.

Accisæ igitur exceptæ, nec reservatæ, potius Sub Eminentijs, censibus, proventibus, pleno Dominij et hi eximio Jure comprehensæ. Modus quoq accisarum, ad obtinendum pro Domino tributa, et pro Subditorum Conservatione, quod sit optimus, et minimum gravans, experientia et eventus et ipsa rei veritas testis est. Nec est quod reditus excedant Jura, pretium enim Interesse ante traditionem, per tot annos retardatam Expensæ pro acquirenda possessione et meliorationes devastatæ hujus Præfecturæ ad alterum tantum excedunt pignus, et Dominium Drakeymense.

Ad 1m Desiderant Pacta prædicta, ut Religio Catholico Romana in eo Statu, quo tunc fuit in Præfectura Drahcimensi conservetur.
et huc usq; conservata est, uti
Jus Patronatus ad Beneficia Ecclesiastica ibidem sita Regni Poloniæ reservetur.
Et adhuc integrum ei reservatum mansit.
Ad Dissidentes vero quod attinet, qui tunc temporis adfuerunt, et adhuc sunt, nihil prorsus in ipsorum odium conventum, nec in præjudicium Religionis et Conscientiæ ipsorum quicquam præscriptam.

Hisce ejectis Terra desolata, et Dominium Præfecturæ, cum omni fructu et utilitate, de nihilo foret, quod tamen per Pacta concessum, et ut justa Conventionem consistat, necesse est. Hinc et Incolarum Conscientijs Religioni, et animarum saluti consulendum Salvo Religionis Romano-Catholicæ, quo tempore Conventionis Conventionis fuit, statu, e contrario res prorsus intollerabilis est, quod Plebanus Parochiæ Catholicæ Drahimensis negotijs quibuscunq; tam Ecclesiasticis, quam politicis se immiscet. Inter Evangelicos, qui tamen ad gregem suum haud pertinent, actus Ministeriales, puta Baptismi, Copulationis et similes exercere audet. Evangelicorum scholæ magistros et æditues in Urbe pariter, et Pagis turbat, Eorundem Liberos, ad amplectendam Religionem Romano-Catholicam

cogit,

cogit, et quæ hujus generis sunt alia, quæ
Pacem non minus, quam ædificationem in
Christianismo hinc turbant, juxta et im=
pediunt. Ipsa igitur rei necessitas exigit,
ut pro conservanda tranquillitate Publica,
dicti illius Plebani potestati, quam temere
sepius usurpat, et in Evangelicos exercere
studet, cum efficacia obex ponatur, ita qui=
dem, ut quemadmodum, secundum Pacta con=
venta Religio Catholico Romana in statu
quo fuit, et adhuc est, conservari cupit, ita
vicissim Evangelicis, qui in hac præfectu=
ra sunt, et fuerant, liberum maneat
Religionis exercitium, sine quo Jus Domi=
nii Præfecturæ in Regem Borussiæ publico
nomine translatum salvum, integrum
et plenum consistere nequaquam potest.

Actum in Caupona dicta Einsie=
del, coram Judicio Heilgenbeilensi
Delegato. Die 31 8bris 1724. a.

Factâ solito more obductione Cauponis,
Jurisdictionarius Locum tenens de Unrug
Dominus Hæreditarius in Hohenwald et
Schreinen instabat ut Caupo referret, qui=
bus de causis ille ob incolis Braunsber=
gensibus ita duriter acceptus, atq tra=
ctatus esset. Hic itaq retulit, se accepisse
schedulam a Magistratu Heilgenbeilen=
si, quæ continebat: Nonnullos milites
Regiomontio aufugisse, castraq deseruisse,
hos, si forsitan eo iter dirigerent (: adjacet
enim eius Caupona finibus atq Oppido

Braunsbergæ,) ut Regio nomine, et mandato retineret et caperet. Itaq factum, ut Die Mercurij, hoc est 25 mensis Currentis, famuli ejus e Longinquo, et quidem matutino tempore duos milites advenientes conspicerent, hos cum Cæno, Lutoq conspurcatos, suam Cauponam transire, atq Braunsbergam tendere cerneret, insecutus est, petijtq ab ijs, ut sibi Literas Liberi transitûs monstrarent, quas cum exhibere non possent, unusq eorum diceret, se prosequendo profugas, festinanter iter esse ingressos, alius nempè Officialis inferioris Ordinis, stricto ense, sibi ictum intentasse quem declinatione Corporis evitaverit, alius horum gregarius Miles, vel Sclopetarius prope Domos in aggere Lapidibus strato consistens, in Domum aliquam se conjecisse, quem vi extractum ceperit. Alterum vero Scilicet Officialem inferioris Ordinis ex Suburbio usq in forum prosequutum esse, ibi quoq corripuisse. Civis vero quidam audiens profugas esse, restim ipsi dedit, quo illum constrengeret, Ligaretq. Quod vero Pater, ejusq familiares insecuti, ipsi operam tulissent, hos captos, Ligatosq domum in Cauponam Einsiedel duxisse, illosq post hæc Excubijs Heilgenbeilensibus in custodiam tradidisse. His factis semel, atq iterum, ubi ex usu suo esset. Braunsbergam esse profectum, sed a nemine gravius quidquam passum, aut

injuriâ affectum esse. Verum pridie Diê Do=
minica 22 Mensis hujus tempore pomeri=
diano rei familiaris causâ Braunsbergam
iter fecisse, ibi Fabri cujusdam Serrarij
Tyronem sibi insultasse, atq exclamasse:
Eccum Nebulonem Plagiarium, atq Pro=
ditorem hominum, se vero, cum nihil
boni inde ominari posset, in Domum
Civis cujusdam Sutoris vel Crepidarij
sese recepisse, a puero vero atq turba
insequentibus obsessum esse, qui eum è
conclavi, vel hypocausto extrahere sint
conati. Accidisse interea, ut Miles ex Ar=
ce Domum intraret, hujus auxilium
precibus se postulasse, atq Solito pro
opera navata dimidio Thalero ab eo in
Arcem ad Centurionem ductum fuisse.
Centurionem percipientem, hominem
esse minus tutum, ipsi Comitem eundem
militem adjunxisse, et ad Consulem mi=
sisse, ac petiisse, ut Cauponem Præsidio
munitum, atq tutum domum deduci
curaret, ab hoc sibi bajulos duos cum eo=
dem Milite comites, atq præsidium datos
esse, qui ipsum usq ad Cauponam in agge=
re sitam deduxissent, atq singuli accepto
dimidio Floreno discessissent, eumq hor=
tati essent, ut bono esset animo, tuta esse
reliqua, atq secure domum ire posse.
Sed illum postea ingentem turbam Ju=
niorum et adultiorum esse prosecutam,
usq ad Cauponam suam, quoniam vero fo=

res clausisset, primo fenestras lapidibus, atq baculis excussisse, postea foribus atrij effractis, fores hypocausti dissecasse, mandata Regia parietibus affixa dilacerasse, et pedibus conculcasse, aliasq insolentias exercuisse, itaq se coactum fuisse, summam partem aedium petere, ibiq Camera se includere. Turbam vero nescientem, quo se receperat, primo accensis Candelis illum in altiori parte aedium quesivisse, atq per rimam illum Linteo tectum in Camera delitescentem conspicientes fores effregisse, pessulum frequentibus ictibus Securis concussisse, eumq ex Camera extractum, per Scalasquè dejectum ex Domo per Limites atquè Pontem secum rapuisse in terram projecto pedibus insultasse, adeoq pessime fustibus ac clavis tractasse, et conclamasse: Feriat, feriat, quisquis manibus valet, Tundite, contundite, nebulonem, Plagiarium ac proditorem pessimum. Cum itaq ex gravissimis verberibus deliquium animi pateretur, tamen amplius turbam insultasse, atq exclamasse: Tundite, tundite, nondum sufficit, pergite socij, quanquam mulctam incurremus, tamen probè onustq verberibus sit oportet. Longius eum secum duxisse, usq ad Locum vel Statuam S. Equitis Gregorij, ubi Famulum Centurionis advolantem illos adhortatum esse, ut iam iam manus ab eo abstinerent. Ab Uxore vero insequenti se cruentum, prostratum currui im-

positum

positum, primo ad Centurionem in arcem vectum, coramque eo injurias Marito factas demonstratas fuisse, qui ad Consulem eum vehi jussit, hic ad Chirurgum ut vulnera curaret. Inde vero pridie, cum Nobilis Dominus de Müllen Consiliarius Aulæ, Iudicij atque Proventuum cum Domino Locumtenente de Unruh a Consule ipsi sufficiens præsidium expetijssent, probè vulneratum Domum Suam in Cauponam Einsiedel dictam, esse reportatum. Præterea conqueritur hujus Cauponis Uxor, sibi e Scrinio in quo Clavis erat relictus ad Viginti Thaleros subreptos esse, e Penu cujus fores erant effractæ, plurima esse subtracta, imo Linteamina nonnulla in hoc tumultu perijsse.

Theodorus Schonfeldt p. t. Iudex
Christophorus Thiedeman
Gregorius Valterberger
Joannes Böttcher Notarius.

Status Causæ excerptus ex actis Inquisitionis, ratione facti Tumultus in Taberna Einsiedel dicta.

Vltimis Diebus Octobris contigit, quod Tabernator ex præfata Taberna Sita in Ditione Serenissimi Regis Prussiæ, propè Civitatem Bronsbergam præsumpserit

duos profugos Milites, usq ad Suburbium Brunsbergense insequi, eosdemq ibidem ope suum decepti Operarij capere, ligare, et sine ulla facta denuntiatione in Officio Proconsulari secum abducere. Ex qua occasione facile plebs concitari, et illis violentas manus inferre potuisset, nisi hoc die Feriali, quo tempore quilibet Laboribus suis occupatus factum fuisset. Nihilominus Plebs per temerarium et violentum hunc ausum Tabernatoris vehementer exacerbata die Dominicā quæ erat 29 Octobris viso tabernatore in Civitate, Authore Puero quodam, tumultum excitavit, et Tabernatorem aggredi tentavit, quod ubi animadversum et delatum ad Officium Proconsulare statim ex mandato ejusdem Officij Author Tumultûs incarceratus est, Cæteriq repulsi, ut vero sæpedictus Tabernator securus et illæsus perveniret ad Tabernam, datum est illi ex officio Proconsulari Præsidium, quo etiam salvus et incolumis usq ad Campum deductus est, ubi conscendit currum, et discessit ad Tabernam. Quia vero injuriosissimis verbis cum educeretur, plebem affecit, et varias contra Eandem evomendo Calumnias, minabatur se severe ulturum sibi illatam injuriam, plebs tamen ob præsidium, quo Tabernator stipatus erat, nihil ex nunc ausa tentare, expectavit donec hi qui illum comitabantur

bantur

bantur, nihil ultra tale quid sperantes redirent in Civitatem, quo facto multi, omnes vero postremæ Sortis, et Conditionis homines /: nullus enim in hoc Tumultu Civium, aut Incolarum interessatus est :/ iterum in Turbas et turmas conuitati, Antesignano quodam Sodali Regiomontano, qui hic absq conditione in Nova Civitate morabatur, et est de Contubernio Balneatorum tabernatorem usq ad tabernam sunt insecuti, ubi rhombos aliquot ex fenestris excusserunt, seras ianuarum effregerunt, Cellarium aperuerunt, tabernatorem ubiq quæsierunt, et tandem in superiori parte inventum in Camera inde extraxerunt, et usq ad Territorium Brunsbergense secum acceptum, ibidemq in terram prostratum baculis percusserunt, taliterq verberatum dereliquerunt, quem etiam paulo post sui ad officium proconsulare advexerunt, inde remissus ad Chirurgum, ubi factâ obductione inventum est, nulla lethalia vulnera ipsi inflicta esse, præterquam in facie vulneratus usq ad sanguinem, alibi vero solum erant contusiones, et modo jam plene convaluit. Ad puniendum ergo hoc inconveniens, et Juribus vicinitatis repugnans factum, omnesq in hoc tumultu cogniti ad Judicium sunt ad=

citati, ubi bene examinati et qui rei inventi, statim incarcerati, inter quos primus Author Tumultûs 18 Annorum oriundus ex Saxonia. 2dus Sodalis de Contubernio Balneatorum Regiomontanus, qui antesignanus erat omnium in hoc Tumultu Interessator. 3tius Studiosus Infimista homo 20 Annorum ex Civitate Neuteich. Deniq. duo Lictores ex Nova Civitate qui ebrij existentes huic tumultui se immiscuerunt, cæteri minus culpabiles, et non habentes ultra 14 Annos, Liberi in Civitate ambulant, ut igitur parti læsæ procuraretur satisfactio, scriptum imprimis ad D. Capitaneum Balgensem, cui competit Iurisdictio in has partes, ubi sita hæc taberna, petendo, ut adstringeret partem Læsam, ut se sisteret, quia autem nullum rescripsit Responsum, iteræ expeditæ sunt Literæ ad Illmos Regentes Prussiæ, qui Responsorijs suis significarunt, causam hanc ad Sermum Regem delatam esse, pollicentes nihilominus intra spatium 14 dierum se resolutionem Sermi Regis in hac materia DD. Commissarijs ad hunc actum designatis, transmissuros, quam tamen hactenus sine effectu præstolati sunt, et ideo magnis sumptibus tam Longo tempore

censer

conservari debent, qui rei sunt inventi.
Brunsbergae d 6 xbris 1727.

Extradidi
And. Ig. Parzau
Notarius Juratus V.C. Brun

Memoriale per Gnosum Braekell Ordinis Equestris Curlandiæ et Semigalliæ Plenipotentiarium Capitaneum Majorem Mitaviensem Sacræ Regiæ Majestati porrectum.

Serenissime ac Potentissime Rex
Domine Domine Clementissime

Sacram Regiam Majestatem Vestram pro insita sibi Clementia, et Iustitiæ Sublimitate non ægre laturam Spero, si pro conservatione Jurium et Privilegiorum Nobilitati Ducatus Curlandiæ et Semigalliæ, a Serenissimis Poloniæ Regibus quam Clementissime concessorum, desideria quædam Urgentissima per supplices has Literas humillime deferam, omniq Submissione exponam. Quatenus Limitationes Judiciorum relationum ab ordinarijs in extraordinarios terminos non solum Juribus Nostris antiquis contrariæ esse videntur testantibus extractis sub L. A. sed quatenus etiam processus ipsos diutiores et pretiosiores reddant, dum Partes ex tam dissitis Locis huc venientes per totos fere Annos non minimis certe Sumptibus hic attendere et eo ipso Cadentias Curlandicas pro publicatione Sententiarum hic Latarum propter angustiam temporis negliere et præterire oportet, Juri communi quoq; et genuinæ Libertati repugnat, invitis partibus M. Nobilibus terminos extraordinarios obtrudere: Quapropter

nomine totius Ordinis Equestris prÆmemoratorum Ducatuum humillima cum devotione obsecro, dignetur SÆRÆ Mttas Vra rejectionem nuperrime factam cum toto suo effectu usq in Martium seu tempus Legibus prÆscriptum et ordinarium differri, Nobisq Clementissimas indulgeri Reversales, ut in posterum Ordinaria tantum tempora Judicijs Relationum impendi, et his prÆterlapsis, CausÆ ad proximam Cadentiam reijci debeant.

Cum etiam in hoc usq tempus ad solitam audientiam, non obstantibus precibus ardentissimis quibus eam a Magnificis Status Ministris sollicitaverim, pervenire haud potuerim SÆRÆ Mttas autem omnibus tam deputatis quam etiam privatis hanc largiatur gratiam, hinc et ego Statuum Ducatus CurlandiÆ et SemigalliÆ humillimus internuntius devotissima Animi Submissione ad Thronum SÆRÆ Mttis VrÆ refugio humillimis hisce precibus, dignetur SÆRÆ Mttas Vra me ad solitam hanc audientiam proxime admittere, ne summa hÆc Gratia Regia a Majoribus Nostris jam obtenta, mihi diutius differatur et detrectetur.

Ex allegatis sub L: B. clare illucescit Generosis Consiliarijs in Curlandia Supremis, inter omnia administrationis munia Principe nondum investito et absente facultatem etiam in indicendo Conventus publicos datam esse. Cum autem SÆRÆ Mtti Vestra de necessi-

tate

tate visum, hanc Libertatem per Rescriptum Regium tantisper Suspendere, praefati G. Consiliarij et totus Equestris Ordo in tesseram promptitudinis et debitae observantiae Suae huic quoque Mandato Regio omnem obedientiam praestiterunt, hinc nomine totius Nobilitatis Supplex oro, dignetur Sacra Regia Mttas Vra hanc Suspensionem quam Clementissime tollere et Nobis facultatem ex Legibus competentem tanquam unicum modum, quo Saluti publicae prospici, et omnes inconvenientiae everti queunt, restituere.

Cum porro Commissio Regia ex Senatus Consilio, pensatis hinc inde rationibus et controversiis ordinata, per Constitutionem de Anno 1717. fol 75. confirmata, et tandem per Decretum Fraustadiense tantisper suspensa, Suum nundum sortita finem, Illrmus Dux Ferdinandus autem illam Sub praetextu appellationis in convulsionem praefatae Constitutionis et Mandati Regij evertere attentaverit. Hinc a Sacra Regia Mte Vra tota animi Submissione hanc Clementiam efflagito, ut haetenus a M. Commissarijs per acta, vim Legis et effectum Suum retineant, ijsdemque reiterato Mandato injungatur, ut vigore praememoratae Constitutionis et Mandati Sui totum Negotium non attenta ulla appellatione in accessorijs ad finem perducant, et omnes Differentias cum Illrmo Duce intercedentes

finaliter decidant, et effective determinent.
Telonia Libaviensia et ejusdem Loci Postas Illmus
Dux Ferdinandus, per hominem quendam civi-
ci Status dictum Ruprecht Gnosis Consiliarijs
ex Lege Regentibus de facto auferre, et redi-
tus illorum sibi Gedanum quotannis remit-
tere curavit, quo facto cum fere nulli in Du-
catu supersint proventus, unde necessaria
officialium sustentationis subsidia parari
possunt, Illmus Dux quoq́ summam 500000
Imperialium excedentem parata pecunia ex
Ducatu evocaverit, Feudum in summum directi
Dominij praejudicium magis magisq́ oneratur,
Juris-dictionarij detrectatione Salariorum
officio suo fungi, partibusq́ justitiam administra-
re inhabiles redduntur, et inde omnem Le-
galis Regiminis et Justitiae administratio-
nem cessare necessum est. Hinc Sacra Mtas
Vra intuitu Juris ejusq́ exercitij Clementissime
Jubebit, ut G. Consiliarij Supremi Telonia
hae et Postarum Munus recuperent, dispositi-
oniq́ suae denuo subjiciant, et officialibus seu
Capitaneis Majoribus et minoribus ex eorum
reditibus Salaria ipsis competentia exolvant.

Cumquoq́ Fratres Kochij homines vaga-
bundi, vilisq́ conditionis testante decreto sub
L: C: ob nefanda et publica Crimina conde-
mnati, et infames declarati tamen non eru-
bescant contra totam Nobilitatem actionem
hic in Judicijs Regijs instituere, et contra sen-
tentias latas ad male narrata salvos Condu-

ctus

ctus exportare: Hinc Sui Rii Nostem vrãm Submississime veneror, et Suppliciter oro, dignetur Sacra Mtas Vrã homines hos facinorosos a Limine Judiciorum, in quibus nullum standi Locum habent, cum putativa illorum actione repellere, eos in exemplum aliorum delinquentium statuta in Legibus Nostris poena afficere et salvos conductus Sinistre exportatos, secundum Jura allegata, quam clementissime tollere. Ne judicia Nostra irrita fiant, et hominibus ex ijs condemnatis, infamiaq notatis facultas totam Nobilitatem in Litem vocandi praebeatur.

Cum itaq humillima haec petita, et desideria in Jure Legibus Nris, et antiqua praxi fundata sint, tum etiam clementissimam eorum exauditionem sperans, devotissima animi Submissione emorior.

Sacrae Regiae Mttis Vrae
Dni Nri Clementissimi

humillimus subjectissimq.
Casimirus Christophorus Brackel
Ord: Equestris Internuntius
Cap. Maj: Mitaviensis.

L. A.

Extractum Diplomatis Appellatorij in Ducatu Prussiae, ad quod Curlandia se conformare debet.

1 Quo vero Subditi Ducatus Borussiae sine magno temporis et Sumptuum impendio, appellationum Causas prosequantur, bis in Anno ad easdem cognoscendas et dijudicandas certos terminos

nempe mensem Martium et Octobrem constitui=
mus, et assignavimus: ita ut tempus binarum ha=
rum Cadentiarum 6. Septimanas continuas du=
rare, et à I. Martij, usq ad 12. Aprilis inclusivè, et
Similiter a I. Octobris, usq ad 12. Novembris com=
putari debeat. Quæ jam dictæ Cadentiæ et termi=
ni certo et Semper pro Juridicis diebus habendi
Sunt.

2. Et quo termini hi ad componendas et diju=
dicandas Causas Ducatus Borussiæ Stati, eo melius
observentur et discernantur, Terminus Mensis Martij
usq in Aprilem, Juridica vernalis, Sive termini vernales
alter vero a. 1. 8bris usq in Novembrem Juridica
autumnalis, Sive termini Autumnales, dici debet.

3. Si quæ obstacula Nobis obvenirent, obq consti=
tutum ordinarium tempus Relationum Judicij
impendere non possemus, ne per hoc partes in
ipsarum incommodum, et molestiam frustraneas
impensas facere cogantur, justo tempore per spe=
cialem Limitationem Nrâm imminentem ac jam
jam præsentem Juridicam, usq ad proxime Subse=
cuturam cadentiam Suspendemus ac differemus.

§. 9. Formulæ Regiminis. Judicia Aulica
quotannis bis celebrentur, Singula Spatio Septi=
manarum quatuor, aut minori, Si nimirum tanta
frequentia Causarum non sit, circa festum
trium Regum et Trinitatis, a quibus appellatio=
nes omnes indistincte, in Causis excedentibus
Summam Sexcentorum florenorum, et honorem
concernentibus ad Regiam Mttem deferantur.
Partesq terminum ad prosequendam appellatio=
nem, ex Lege hoc habebunt Judicij tempus, quod

Pra

Pruthenicarum Causarum expeditioni in aula S.R.M.
Mttis datum est, mensium scilicet Martij et Octobris,
eodemq appellationes ad S.R. Mttem interpositae, ad
judicium Relationum S.R. Mttis proprium praesenti
Judicio oppesoriali devolventur, atq ibidem, juxta
Leges, et consuetudines Curlandicas determinabuntur.

§ 4. Responsi Regij Divi Vladislai IV. Juridicam
vernalem et autumnalem S.R. Mttas tempore et
formula Regiminis constituto judiciaturam se be-
nigne declarat, eoq praeterlapso, jubebit limitari
Causas, ne Subditi ex tam remotis et dissitis
Locis in Aula S.R. Mttis commorantes gravi-
ori sumptu aggraventur.

L. B.

§. Formulae Regiminis. Principem si abesse
a Ducatu, vel minorennem aut infirmum esse, vel
etiam mori contigerit, praefati Consiliarij, Juris-
dictionem et Judicia exercebunt, mandata et sen-
tentias aliaq omnia administrationis munia
Principis nomine, quamdiu in vivis erit expe-
dient, ac promulgabunt, atq Jurisdictio eorum
etiam mortuo Principe indivisa, atq insoli-
dum censeri debebit, et uno pluribusq eorum
defunctis, reliqui suo munere plene fungan-
tur. Jure tamen S.R. Mttis et Reipblicae per
omnia et in omnibus salvo.

§ 4. Commissionis Regiae de Ao 1642. Sede vero
vacante vel Principe ex Ducatu absente, vel in mi-
norennitate existente, soli quatuor supremi Consi-
liarij juxta formulam Regiminis, Ducatum, omniaq
gubernationis Munia etiam in indicendo Conven-
tus administrabunt.

L. C.

Decretum Commissoriale. Judicium Commissoriale Sacrae Rēgiae Mttis ex quo Kochius Feudorum Secretarius post quam certus ipsi per Anterius Decretum Judicij praesentis, ad respondendum ad obiecta praefixus fuit terminus, personaliter non comparuit, conceptaque sibi ob allegatam in Supplici Libello Regimento misso, et per attestatum Medici probatam infirmitatem, ac iterum ex clementia Judicij prorogata Dilatione abusus est, nec Legales absentiae suae causas deduxit, verum contumacem, et Decreto Judicij sui refragum sese probuit, fidemque Juramento coram anteriori Commissione S. Rae Mttis praestito firmatam quod fuga se subducturus non esset, sed coram Judicio toties, quoties vocatus comparitūrus, enormi perjurio fefellit, cum non solum in gravaminibus publicis Gnosi Ordinis Equestris Immunitatem Literarum in Posta Legibus Cautam, una cum fratre suo Postarum Scriba violasse inculpatus sit, sed et examine Testium proprio illorum Corporali Juramento, ad delationem Nblis Francisci Ubischmanni, qui in Libello denunciatorio complura malitiosa facta fratrum Kochiorum allegavit, instituto etiam per Magnificum e medio Judicij sui ad id delegatum facto luculenter patet, ipsum officio suo in administratione Postarum perperam esse functum, crimina falsi radendo Literas plus una vice commisisse, Epistolas aliorum aperuisse, neque ijs, quod ab Illmo Duce ad Unum alterumve datae sunt pepercisse Postae pretium auxisse, et

ab ijs, qui acceperant Literas extorsisse, nonnullos eti=
am verberibus et contumelijs affecisse: Id circo Eundem
uti Contumacem, et tot delictorum reum pœnis
infamiæ, nec non privationis officij Sui, ac perpe=
tuæ, et hisce Ducatibus relegationis subjugandum
esse censet, easdemq super illo decernit; Fratrem
verò Suum, uti nonnullorum Delictorum Com=
plicem a Posta in instanti amovendum, et officio
Sendæ privandum esse sententiat, et ut intra qua=
tuor ab actu præsenti Septimanas, ex hisce Du=
catibus abio se conferat, injungit et demandat,
sub pœnis gravissimis contra illum in Casu con=
traventionis Decreto præsenti statuendis. Ne verò
Cursus Postarum ob amotionem inculpatorum
ab officijs suis impediatur et perturbetur, ad offi=
cium Postmeisteri, quatenus GG. Consiliarij per=
sonam idoneam, et muneris hujus Capacem in
instanti substituant, cui ut diligenter et fide=
liter, officio suo secundum præscriptam sibi ordi=
nationem fungatur, sub privatione instanta=
nea, ab officio suo demandat Decreti præsen=
tis vigore.

Extractum Diplomatis Appellatorij. Si quis eji=
tur in contemptum et Contumeliam antefati
Recessus extra Casus in eo et Decretis A.º 1609. No=
stra et Imperij Nostri statuum authoritate pro=
mulgatis contentos, per citationes ex Cancellaria
Nostra extractas, sub specie apellationis extra=
ordinariæ vel alterius cujusdam gravaminis
Judicio Principis Aulico, vel etiam Ducatus Bo=
russiæ Consiliarijs supremis, vel omnibus, et

ita toti Collegio, vel etiam ex ijs uni vel pluribus molestias creare, eosq; ad Aulam Nostram Regalem trahere auderet, ante omnia insinuatae tales Citationes tanquam illegitimae et frivolae nullius efficaciae esse debent, nemoq; ijs parere obligatus habetur, ille verò, qui obtinuit ejusmodi Citationes, si Nobilis est, 600. florenor. Hungaric. mulcta, cujus dimidia pars Nostro, altera dimidia Electoralis Charitatis Ordi, tanquam Ducis Borussiae Fisco cedet afficiendus est. alius verò, cujuscunq; etiam sit Conditionis, turri ad sex Septimanas eo in Loco et Judicio, ubi ex citationibus actum, absq; remissione puniendus est.

§ 17. et 18. Formulae Regiminis. Non dabuntur autem Salvi Conductus hominibus ullis facinerosis, sed tantum si quis ex sinistra aliqua delatione, offensionem Principis Successorumq; Ejus incurrerit, vel adversarij alicujus potentia prematur, aut alia, aliqua justa de Causa dignus praesidio, ac patrocinio Sacrae Regiae Mtis videatur. Dabuntur Conductus tales non a jure sed a vi tantum et potentia, eatenus, ut qui eos impetraverit Juri nihilominus se resistere, reiq; Judicatae parere teneatur. duranteq; Salvo Conductu impetrator modeste se gerat, nullum injuriâ afficiat, et publicum Salvum Conductum, illum ad Notitiam omnium maxime autem Magistratus, a quo vim

veretur

veretur, adducat: q3 ad sex tantum Mensium spa=
tium, intra quos Menses, et Jure experiri, et alia
negotia sua honesta gerere, administrareq3,
cui salvum Conductum habuerit, possit. Spatio
autem eo exacto, alium præter hunc impe=
trare ei liberum sit.
Frivole Principem, aut Consiliarios ad Tribunal
Regium citantes, aut pertrahentes, ita quibus vis
alijs Sententijs, sive ipsius Principis, sive Consi=
liariorum, sive aliorum Judicium inferiorum
temere appellantes, aut Principem suum,
vel quoscunq3 alios sine causa apud Regiam
Mttem traducentes, damna omnia, omnesq3
sumptus refundant, ac præterea Judicio
Regiæ Mttis pro rei qualitate arbitraria
pœna puniantur.

Responsum ad Memoriale
SRæ Mtti Dnô Nrô Clmô per
Gnôsum Brakel Ordinis Equestris
Curlandiæ et Semigalliæ Pleni=
potentiarium Capneum Majorem
Mitavieng. porrectum.

Nihil magis optatum est SRæ Mtti, quam ut
omnia Jura Ducatus Curlandiæ et Semigalliæ
salva et integra maneant. Quibus nullum præ=
judicium ex Limitatione Judiciorum, Die ulti=
ma Octobris inhoatorum, ad Novembrem facta,
et usq3 ad Decembrem prorogata, illatum est,
nec prætendi potest; siquidem Legalitati pu=

blica Comitiorum Regni Generalium, Judicia cadē cedere debuerunt; atq reversales Literæ ex occasione talis Limitationis, non sunt necessariæ nec aliquando fuerunt practicatæ, quamvis (: uti acta et Protocolla testantur :) antiquioribus temporibus, etiam Mensibus æstivalibus, Judicia Curlandica absolverentur.
Quemadmodum autem non solum ad Sm Rm Mtem, sed simul et ad Rempbcam desideria Equestris Ordinis, Gnosus Plenipotentiarius in Commissis exponenda habet; Ita usq ad reassumptionem Comitiorum, quando Respbca erit Congregata, eandem audientiam, cum suis desiderijs Sa Ra Mtas differre, et sub tempus eorundem futurorum Comitiorum hanc audientiam Ipsi dare dignabitur.
Quod attinet prætensam facultatem indicendi Conventus Publicos Gnosis Supremis Consiliarijs Regentibus (: absente à Ducatibus Principe, vel eo nec-dum plenarie investito :) asserti ipsis concessam; Hæc facultas per omnia negatur, et contra Jus directi Supremiq Dominij S. R. Mtt et Reipbcæ, prætenditur, citra cujus S. R. Mtis voluntatem, et illâ inscia ac inconsultâ, indicere sibi privatim aliquos Conventus nefas est. Et cum nuper Indictione Conventus circumscriptâ, a Sa Ra Mtte concessâ, abusi sunt, super alterius Conventus Indictione (: ne præjudicium aliquod Juribus Sæ Ræ Mtis et Reipbcæ ab illis inferatur :) maturius deliberandum venit.

Theloniâ

Thelonia, postas, et alios reditus Ducales a Serma Czarea Mste recuperatos, uti Sa Ra Mttas in antecessum, ita et nunc Celsissimo Duci, ne egeat, ad interim, quousq; lis cum ipso finita non fuerit, conferre dignata est.

Causa Cechiorum cum a principali negotio commissionis dependeat, et in judicium introducta, Regestroq; iudiciali inscripta sit; Judicialem decisionem expectare debebit.

Reflexiones ad petita Dni Brackel. Ordinis Equestris Curlandiæ et Semigalliæ Plenipotentiarij.

Ad 1m Licet Commissarij Reipublicæ in formula Regiminis ad prosequendas apellationes coram Sa Ra Mtte Menses Martium et Octobrem Curlandis sicut et Borussis praefinxerint non potuerunt, tamen ita Sm Rm Mttem arctare, ut dum gravissimis totius Reipublicæ negotijs occupata, capta Judicia finire non poterat, aliquantisper ea proroget, ac Sitientibus Justitiam eam extra hos menses ex urgentibus rationibus administret. Proinde cum et modo multi ex Nobilitate Curlandica Judicia continuari exoptent, Sa Ra Mttas eorum desiderijs clementer annuere non dedignabitur. Caeterum provideri curabit, ut dum Publica impedimenta non interveniunt, designati menses observentur.

Ad 2m Audientia Internuntio Nobilitatis, quantumvis transgressori Mandatorum Regiorum clementer concedi poterit, dummodo Instructiones Sae Rae Mttis authoritati ac Reipublicæ indemnitati adversas non adferat.

Ad 3^m. Spectat ad Supremam Regiæ Mttis Potestatem et curam præscribere formam et normam Conventibus particularium Provinciarum, ne in ijs cum discrimine Reipblæ exorbitetur; neq ullibi expressum, Consiliarijs Regentibus Curlandiæ Competere facultatem citra voluntatem SaRæ Mttis conventus indicendi.

Et sicut hucusq SaRâ Mttâs indulsit, ita et ultra Clementissime, si eô Ducatuum Curlandiæ et Semigalliæ necessitas vel utilitas poposcerit, indulgebit facultatem Conventus celebrandi dummodo Nobilitas Curlandiæ eâ utatur in emolumentum et non magis in detrimentum salutis publicæ.

Ad 4^m. Cum per Commissionem pleraq in Contumaciam peracta sint, ad instantiam unius Partis, proinde ea vim perpetuæ Legis obtinere nequeunt, sed accuratiore adhuc indagine Parte auditâ altera indigent; poteruntq præter Commissarios Anteriores adhuc residuos in Locum jam defunctorum alij Commissarij ad instantiam Alterius Partis designari.

Ad 5^m. Durum est Ducem omni omninò proventu ex Ducatu destitui; æquum tamen est, ut Illmûs Dux summas, quas in Sortem suæ portionis olim ab Illmô Fratre suo acceperat, quarumq intuitu Bona feudi non pauca onerata sunt, nunc factus Ducatuum Dominus, impendat in eliberando ea Bona ab ære alieno.

Ad ultimum. Kochij in contumaciam tantum condemnati non possunt excludi ab omni

gratia

gratiâ Regia; cum non vana præsumptio sit, eos adversariorum potentiâ prepos fuisse, ac ex delationibus offensionem multorum Nobilium incurrisse. In quibus Casibus Salvum Conductum dari posse ipsa formula Regiminis § 17. et § 18. allegata testatur.

Compendium Rescriptorum S. R. M.tis emanatorum, ex Cancellaria Regni et M. D. Litt.æ pro Parte Celsissimi Ducis Curlandiæ Ferdinandi.

Anno 1701. Die 8 Augusti. Rescriptum S. R. M.tis Quo particularis Conventus præter Consensum Ferdinandi Ducis Tutoris celebratus, cassatur Nuntij Terrestres ex hoc Conventu electi ad audientiam S. R. M.tis non admissi et alium Conventum Duci Ferdinando indicere S. R. Majestas mandat.

Anno 1706. Die 6. Martij; iterum cassatur Conventus Particularis præter voluntatem Ducis Ferdinandi Tutoris celebratus, Regimen et administratio Ducatuum Ferdinando Duci Tutori a S. R. M.te datur, non absente adjudicatione Annorum Vilhelmi Ducis minorennis exportata.

Anno 1710. Die 29. 9bris. Rescriptum. Quo obedientia Ferdinando Duci præcipitur, a Consiliarijs et Equestri Ordine præstanda.

Anno 1712. Die 3. Aprilis. Rescriptum, seu Literæ S. R. M.tis, quibus differtur homagium ad Comitia per Ferdinandum Ducem præstandum, interim obedientia Consiliarijs et Equestri Ordini præcipitur Ferdinando præstanda.

Anno 1712. Die 3. 9bris Rescriptum S. R. M.tis, quo Conventus nuncupatus Fraterna Conferentia, sine consensu Ducis Ferdinandi celebratus

cassatur, et obedientia juxta Juramenta Ferdinando Duci praestita, demandatur, cointelligentia cum Exteris inhibetur.

Anno 1713. Die 24. Martij Rescriptum, seu Litera S:R:Ꮇ Mttis, quibus requiritur Ferdinandus Dux, quatenus bono regimini Ducatuum prospiciat, Consiliarij vero Duci Ferdinando cum Equestro Ordine ut obediant, ipsis praecipitur.

Anno 1719. Die 4. Julij Rescriptum. Quo Consiliarij et Equestris Ordo monetur, illisq prohibetur, ne aliquos Conventus absente a Ducatibus Ferdinando Duce sine consensu S:R:Ꮇ Mttis celebrare audeant, et ne cum Externis Correspondentias habere, atq de Bonis Ducalibus, et de praetensionibus ad ea habitis in Potentiores cedere praesumant, interdicitur, et quatenus Bona Ducalia nulli in Arendam tradantur, sed per Possessionatas Personas absente Duce administrentur.

Anno 1720. Die 26. Aprilis. Litera S:R:Ꮇ Mttis, quibus dispensatio a Personalitate in puncto homagij reddendi ad Comitia futura differtur per Ferdinandum Ducem expetita.

Anno Eodem et Die Rescriptum ad Consiliarios, quatenus Ferdinando Duci Condignam Statui Ejus Ducali Subsistentiam ex Proventibus Ducalibus prospiciant, quod in rationibus Calculi Ipsis computabitur.

Anno 1721. Die 14 Maij Rescriptum. Quo reditus, seu Proventus ex Bonis Ducalibus Ferdinando

Duci

Duci ob Legalitates suas a Ducatibus absenti reddi mandantur, Theloniaq; et accisæ, quas a Cæsarea Mtte in emolumentum Ducis, Magnificus Palatinus Masoviæ obtinuit, quatenus Consiliarij sibi usurpare non præsumat et Jurisdictionem sub Nomine Ducis absentis exerceant; NB. hucusq; sub Nomine Ducis Ferdinandi hanc Jurisdictionem exercent.

Anno 1722. Die 2. Januarij. Rescriptum SæRæ Mttis quo iterum mandatur Consiliarijs, quatenus Thelonia et accisas sibi non usurpent, aliosq; reditus Ducales interceptos, pro condigna Sustentatione Ducis Ferdinandi Ipsi restituant.

Anno 1722. Die 8. Januarij. Rescriptum quo Consiliarij et Equestris Ordo iterum monetur, ipsisq; interdicitur, ne contelligentias cum Externis habere et de prætensionibus, Bonisque Ducalibus in Potentiores cedere præsumant, sub pœna amissionis prætensionum suarum, et pœna duplicis acceptæ alicujus per quempiam pecuniæ, graviq; animadversione S. R. Mttis

Anno 1723. Die 9. Januarij. Literæ SæRæ Mttis ad Ferdinandum Ducem, quibus petia dispensatio á Personalitate in Puncto Homagij ad Comitia differtur.

Anno eodem 1723. Die 20. Augusti. Rescriptum SæRæ Mttis, quo cassantur sancita in Conventu ultra facultatem in Literis SæRæ Mttis Universalibus concessam, nulliter conclusa. NB. Ex hoc Conventu G. Brackel Plenipotentiarius cum Instructione audientiam petit.

Anno 1724. Die 20. Xbris. Rescriptum, quô, cum propter intervenientia publica Negotia, Causa

cum Equestri Ordine disjudicari non potuit, demandatur, quatenus Consiliarij in Thelonijs, accisis, alijsq. reditibus, quæ a Camera Mtis recuperati sunt percipiendis, Ducem Ferdinandum non impediant, et plenariæ dispositioni Ejusdem Ducis, ut ex illis condignam Ducali Dignitati subsistentiam habere possit, illi relinquant, ac de pecuniario subsidio ex Bonis Ducalibus ipsi prospiciant, quod in rationibus Calculi ipsis computabitur.

Anno 1724. Die 24. Decembris. Literæ S. R. Mtis quibus ob Limitata Comitia desiderium Ducis Ferdinandi dispensationis a personalitate differtur ad Comitia futura.

908

